

מאימתי קורין את שמע כו', פאן צונוחו בו קמאי, ליתן טעם למנהגן של ישראל
מקדמונים, שקורין שמע קודם צאת הפוכבים דלא פסתם משנה, ודברי רש"י ור"ת
דחהו הרשב"א והרא"ש ז"ל עיי"ש, גם ר"י בתוספות רוצה ליתן טעם למנהגן, ועפ"י
דבריו זמן ק"ש הוא זמן מיעוט פחות מרביעית שעה קודם צאת הפוכבים, אף הרשב"א
השיב עליו דר"מ במקום ר' יהודא ור' אליעזר במקום ר' יהושע אינו משנה וגם סתם
במתניתן וכו', ואני אענה את חלקי, ואברר בס"ד שעפ"י הלכה דאיפסקא להדיא בש"ס
נהגו פו, ויתיישב בתוך דברינו כמה קושיות אשר נתקשו בסוגיא זו, הנה בדף ג' הקשו
התוספות בד"ה למאן דגגי כו', דקשיא דברי ר"א אהדדי, במתניתן ס"ל לר"א משיכיר
בין תכלת לכרתי, ובברייתא אמר ר"א מאן דגגי בבית אפל מיד בעלות השחר קורא
ק"ש עיי"ש, תו דאמר רשב"י (דף ח') דקורא ק"ש של יום אחר שיעלה ע"ה ויוצא י"ח,
והקשו שם הרי"ף והתוספות דהא במשנתנו מבואר דצריך להמתין לכל הפחות משיכיר
בין תכלת כו' ונדחקו עיי"ש, ותו בבעי דאבעיא לבני מערבא לקמן אי פא השמש ביאת
אורו הוא, דהסקמת כל הפוסקים לפרש דהיינו תחלת שקיעת החמה מהארץ, וכתבתי
לקמן דיש לתמוה מאי קמבעיא להו, תפשוט ממתניתן דזמן ק"ש משפנהים אוכלין
בתרומתן, ואי זמן אכילת תרומה תחלת שקיעה דהוא ד' מילין קודם צאת הפוכבים, איך
אפשר דלהוי אז זמן שכיבה, דהא אפילו אחצי מיל קודם צאת הפוכבים פריך לקמן ור'
מאיר שפיר קאמר ר"י לר"מ, (עמ"ש לקמן שם), תו לקמן אמר ר"א זמן ק"ש משקידש
היום, ופירוש רב האי גאון הביאו הרשב"א בחידושי דהיינו מתחלת השקיעה, ופי'
הטעם משום דס"ל לר"א דאז הוא לילה דס"ל ובא השמש היינו ביאת אורו עיי"ש,
ולכאורא נדאי פוננת הגאון דלא פי' הטעם משום דס"ל לר"א דאז נ' שכיבה הוא, וכמו
דכל התנאים פליגי בזמן שכיבה, וצ' משם דקשיא ליה להגאון דבתחילת שקיעת החמה
נדאי לאו זמן שכיבה הוא כדפירשתי, לכן פי' הטעם דס"ל לר"א דבא השמש ביאת אורו
הוא, וקשה לי דא"כ מאי פריך לקמן קשיא דר"א אדר"א, הא לדעת הגאון גם לר"א
דברייתא זמן ק"ש משפנהים אוכלין בתרומה, ותו מדפליג ר' יהושע בברייתא על ר"א
ואמר משפנהים נכנסין כו', משמע באכילת תרומה גופא לא פליגי, וכדי לתרץ כ"ז
נלעד"ל עפ"י הא דמבואר לקמן בש"ס דף ח' ובפרט לפי פי' הרי"ף מבואר במלחמות
וחידושי הרשב"א ז"ל, דע"כ משעלה ע"ה עד כדי שיכיר כו', איפא דשכבי ואיפא דקמי,
ע"כ לכתחלה לא הוי זמן ק"ש, ואחר שיכיר כו' הוא זמן קימה לרוב העולם, ואף דאיפא
דגנו הואיל ורוב העולם קמו הוי זמן ק"ש לכתחלה, כ"כ להדיא במלחמות וחידושי
רשב"א שם והוא מוכרח שם, ועל פי מה שכתבתי לקמן דף ח' דבחנם נדחקו הרי"ף
והתוספות בדברי רשב"י דנדאי רשב"י פליג על מתניתן דלקמן, דמתניתן דלקמן ס"ל
משיכיר כו' הוא כרבנן דרשב"י, אבל לשיטת רשב"י זמן ק"ש מיד שעלה עמוד השחר
ועיי"ש שכתבתי בטוב טעם ודעת), ובזה ישבתי שם כל הקושיות שהקשו התוס'
ופוסקים שם ע"ש, ועפ"י ז"ל דנדאי פי' הגאון הוא אמת, דר"א דסבר בברייתא
משקידש היום היינו מתחלת השקיעה, ונ"ל הטעם דס"ל לר"א פיון דאיפא דשכבי אז
הוי שפיר זמן שכיבה, וכן למאי דאבעיא לבני מערבא דבמתני' זמן ק"ש מתחלת השקיעה
י"ל אף דלרוב העולם, נדאי דלאו זמן שכיבה אז הוא, מ"מ פיון דאיפא דשכבי מיד

בתחלת השקיעה הוי שפיר זמן שכיבה, והא דפריד לקמן ור"מ שפיר קאמר ר"י לר"מ ור"מ, ונשם איירי בתצי מיל קונדם צאת הפוכבים.

י"ל משום הכי פפל הש"ס דבריו נשם ור"מ שפיר קאמר ר"י לר"מ ור"מ דייקא דהא ר"מ סבר לקמן דף ט' דזמן ק"ש דשחרית הוא משפיר כו', הרי דאף מיד שפעה ע"ה איפא דקמי אז כדפירשתי אפ"ה הואיל ורנבא דעלמא לא קמו אז לא הוי זמן ק"ש, דזמן (ק"ש) [קימה] לרנבא דעלמא בעינו, וא"כ ה"ה ונדאי בק"ש דערבית זמן שכיבה לרוב העולם בעינו.

וכאן ברור הוא. דקונדם צה"כ חצי מיל לאו זמן שכיבה לרוב העולם הוא, מש"ה פריד שפיר, אבל לר"א וכן על מתניתן לבני מערבא לא קשיא, די"ל דס"ל פרישב"י דלקמן דאין צריד זמן קימה לרוב העולם, וה"נ י"ל בתחלת שקיעה איפא דשכבי, והשתא לא קשיא מה שהקשו התוספת דברי ר"א אהדרי, די"ל דהא הש"ס משגי תרי תנאי אליבא דר"א, נמצא דמתניתן ס"ל דר"א ס"ל דק"ש דערבית מצאת הפוכבים, הרי דבעי זמן שכיבה לרוב העולם, מש"ה ס"ל לר"א במתניתן בזמן ק"ש דשחרית משפיר כו' דהוא זמן קימה לרוב העולם, אב ר"א דברייתא איהו ס"ל זמן ק"ש דערבית מתחלת השקיעה הרי דברור דלאו זמן שכיבה לרוב העולם הוא, ואפ"ה פינו דמיעוט שכבי הוי זמן ק"ש, ה"נ ס"ל לר"א בק"ש דשחרית מאן דגני בבית אפל מיד פשעה.

ע"ה לקרי ק"ש פינו דאיפא דקמי ס"ל לר"א פרישב"י דלקמן, והא דאמר הש"ס אבע"א רישא דמתניתן לאו ר"א הוא, י"ל דה"ק משום הך קושא דרישא דמתניתן אין צורך לומר תנאי היא, אבל מ"מ לפי האמת צ"ל בלא"ה דתנאי היא אליבא דר"א, ודומה לזה מצינו לעיל באיבעית אימא יליף מברייתו של עולם, דע"כ צ"ל דה"ק משום קושיא זו אין צ"ל דהתנא אקרא קאי, אבל מ"מ לפי אמת ע"כ צ"ל פתירויז הראשון דלשם מפני הקושיא ראשונה דפריד נשם, א"נ י"ל נדאי גם לאיבעית אימא צ"ל נמי תנאי הוא, אף דברי שא מ"מ קשיא ליה למה רבי בעל המשניות הכניס עצמו בפלוגתא דתנאי להביא דין זה בשם ר"א דהוא שמותי ולחד תנא לא אמר ר"א מעולם, טפי עדיף ה"ל לרבי לומר דין זה בשם ר' יהושע דאיהו אמרה בנדאי, וגם הלכתא פנותי, מש"ה משגי דרישא לאו ר"א היא.

והנה הש"ס פסק לקמן להדיא הלכתא פרישב"י דק"ש דשחרית זמנו מיד שפעה ע"ה, דכן בדיון לפסוק פרישב"י דקאי לשטתו דכסות לילה פטור מן הציצית, דשם הלכתא נמי פנותי וקבר ברננו דר"א דברייתא דס"ל זמן ק"ש דערבית מתחלת השקיעה דהוא ד' מילין קונדם צאת הפוכבים, בשיטת רשב"י קאי דזמן שכיבה וזמן קימה לא בעי לרנבא דעלמא, ע"כ יפה הוא מנהגן של ישראל מקדמונים לקרות ק"ש מתחילת השקיעה דהוא שעה וחומש שעה קונדם צאת הפוכבים, וראיה ברורה לכל זה ולפני הגאון הג"ל, דבתקונוי זנהר פסק לקרות ק"ש דלילה דוקא מתחלת שקיעת החמה ע"פ הסוד עיי"ש, הרי בעל תקונוי זנהר דאיהו רשב"י לשיטתו דבש"ס דיון, דס"ל זמן ק"ש דשחרית מיד שפעה עמוד השחר וס"ל כר"א דברייתא, וזמן ק"ש דערבית לדידהו מתחילת השקיעה כ"ז ברור פשמש ודוק.

ע"ב תוס' ד"ה דלמא ביאת אורו וכו' וי"ל דהכי פירושו כו' וכדברי תוספות אלו פירשו בעל המאור והרשב"א ז"ל, ויש לתמוה על פירושו דאם פן מה קמבעיא לבני מערבא תפשוט ממתניתין דזמן ק"ש משפנהים אוכלין תרומה, ואי מתחלת השקיעה איד אפטר דאז יתיה זמן שכיבה הא הוי ד' מילין קודם צאת הכוכבים, ונהרי אפי' חצי מיל קודם צאת הכוכבים אמר ר' יהודא לר"מ דלאו זמן שכיבה הוא.

ופריה הש"ס לקמן ור"מ שפיר קאמר ר"י לר"מ, ומאי פריה אימא בזה קמפלגי כי היכי דפליגי שאר תנאים, מאי דלמר לא הוי זמן שכיבה הוי זמן שכיבה לאידה, אלא ע"כ דפשוט הוא בעיני הש"ס דבזה א"א להסתפק ביה, דברור הוא דאז לאו זמן שכיבה הוא לכ"ע בחצי מיל קודם צה"כ, ומכ"ש ד' מילין קודם צה"כ פשיטא דלאו זמן שכיבה הוא, ונה ברור דמש"ה לא פירש רש"י פירוש זה.

ומה שהקשה מהרש"א על רש"י תפשוט ממתניתין דמשפנהים כו' לק"מ די"ל דמתניתין מייירי בהנה דלאו בני פפרה ניהו פגון טמא מת ושרץ, אבל מברייתא דמבואר זמנו צאת הכוכבים וא"כ תקשה במתניתין דלא נקוט מצאת הכוכבים.

, וע"כ צ"ל דקמ"ל אין פפרה מעפכת ומיפשט שפיר, אבל בלא ברייתא י"ל דאכילת פנהים בתרומה הוא זמן מה קודם צאת הכוכבים ואין לזמן ההוא שם מסונים וע"כ הוצרך מתניתין ליתן סימן באכילת פנהים וק"ל.

ולענן קושיות התוספות על רש"י, י"ל בפאשר בלא פ"י רש"י קשה מ"ש התוספות ד"ה הא קמ"ל כו' הא תניא חדא זימנא ע"ש, וע"כ צ"ל ע"פ דאיתא בפירק הערל דף ע"ד, דתנא דבי ר"י ס"ל עד אשר יטהר איירי בזב בעל שתי ראיות דלאו בר פפרה הוא, ואשר יטהר היינו שיערב שמשו ויאכל בקדשים, ולדידן ע"כ צ"ל דזב בעל שלש ראיות דאיהו מחוסר פפרה דאסור בקדשים ילפינן מיולדת, אבל תנא דבי רב ס"ל עד אשר יטהר איירי בזב בעל ג' ראיות דמחוסר פפרה, ולפ"ז ע"כ זב מיולדת לא ילפינן פדאמר שם, והשתא עפי"ז א"ש, דאי לאו משנה יתירה סד"א לכ"ע וטיהר גברא, ודכ"ע זב מיולדת לא ילפינן, ולפ"ז לתנא דבי ר"י מוקמינן קרא דוהטהור בקדשים ממש, ואיצטריך לזב דלא ילפינן מיולדת ואלייבן אתיא מתניתין דהעריב שמשו, דהא בתרומה אין לנו לימוד מקרא לעפב בו פפרה, אבל לתנא דבי רב דעד אשר יטהר בזב מחוסר פפרה, ואיתר ובא השמש וטהר גברא, דע"כ אתי לתרומה דכפרה מעפכת בי, לכן קמ"ל משנה יתירה דגם לתנא דבי רב אין פפרה מעפכת וטהר יומא, וע"כ בעיא דבני מערבא נותן טעם לתנא דבי רב וק"ל.

תוספות ד"ה משעה שעני תימא עני גופא כו', הקשה מהרש"א אמאי לא הקשו תוספות אמתני' דהפנהים נכנסין לאכול בתרומה מתי תפלו הפנהים, ונ"ל דלק"מ דמתניתין ה"א דמייירי בפירות תרומה, דקי"ל דפירות רשאין לאכול אפילו בהגיע זמן תפלה (כמ"ש סי' רי"ב), אבל בעני הנכנס לאכול פתו עד שעומד לפטור מתוך סעודתו הקשו שפיר וק"ל.

בא"ד פיון שבא זמן ק"ש כו' עד שיתפלל, עד כאן לשונו, לכאורה בפשיטות הוי מצא לאקשו, פיון שזמן ק"ש משנכנס לאכול עד שעה שעומד לפטור מסעודתו א"כ מתי

יוכל להתפלל, תו למה קשיא להתוספות מתי יתפלל כו', עד שיתפלל כו', הנה לן למימר מתי יקרא ק"ש כו' עד שיקרא ק"ש כו'.

ונ"ל דידוע שבלאכתם כל היום הנה בשדות, דכן אמר לקמן דף י"ז אני בעיר והוא מלאכתו בשדה, וכן דף ד' שלא יהא אדם בא מן השדה ואומר אוכל קמעה כו' אלא בא מן השדה כו', ואם פו זמן ק"ש משנכנס העני לתוך העיר מן השדה, לכן יש לומר דעל ק"ש לא קשיא להתוספות דיש לומר בכניסתו לעיר קורא ק"ש בהלוכו דהא קיימא לן קורין ק"ש במהלך, ואפילו פסוק ראשון שרי לקרות במהלך מדינא, אלא דמצנה מן המןבחר לעמוד בפסוק ראשון (כמ"ש התוספת פרק הנה קורא עיי"ש).

אבל קושיותם מתי יתפלל דבעי להתפלל בעמידה, אף ע"ז הקושיא הייתי יכול לתרץ דלמא קורא ק"ש בלא ברכותיה בכניסת במהלך וכדפירשתי, ואחר גמר הסעודה קורא הברכות של ק"ש וסומך גאולה לתפלה אז ומתפלל, וכדאמר לקמן דף י' ע"ב דאם עבר זמן קריאת שמע ולא קרא מ"מ לא הפסיד הברכות של ק"ש ומברך אז ברכות של קיש (ענין באורח חיים סימן ס'), לכן משום הכי כתבו התוספות כיון שפא זמן ק"ש אסור לאכול עד שיתפלל תחלה, והיינו לפי מאי דמשני בסמוך דעניי וכהן חד שעורא הוא, וע"כ הני תנאי לא ס"ל כר"י דאמר מפלג מנחה הוי לילה, ולא דריש ובשכב כמ"ש התוספות לקמן ד"ה א"ל ר' יהודה כו', ונדע מ"ש התוספות ד"ה א"ל ר"י כו' היינו לשיטת ר"ת דלעיל עמוד א' אזלי וענין בהרא"ש דף ח' ע"ב בתוספות ד"ה לא לעולם לילה הוא כו', והאי דנקיט לאחר עמוד השחר כו' עכ"ל, לכאורה אברייתא גופא ה"מ לכתוב הכי, וכ"ש שאין שייכות פאן בדבריהם, ונ"ל דאברייתא י"ל דבמתניתן (דלקמן מירי לכתחלה דקורין שמע משפיר ורשב"י אמר דיוצא י"ח והיינו בדיעבד אם קרא יצא י"ח, וכה"ג חילק הרי"ף ו"ל) אבל אחר שכתבו התוס' דלרשב"י הוי לילה לענין תפילין דאסור להניח תפילין אז, ואנן קיימא לן בפרק הנה קורא דאסור לקרות ק"ש בלא תפילין, ואם פו הא דתנו משפיר בין תכלת לכתתי, ע"כ דוקא בדיעבד יצא, דאי לכתחלה אסור לקרות אז, כיון דאין יכול אז להניח תפילין, וא"כ ע"כ לאו דוקא כו' שם בא"ד לאו דוקא לאחר עמוד השחר דהא צריך כו', ענין מש"כ הרי"ף ו"ל, ולעד"ן ברור דבדין הוא שפילג רשב"י על מתני' דלקמן, דהא מבואר במנחות דף מ"ג דרשב"י סבר פסות לילה פטורה מציצית דכתיב וראיתם אותו פרט לכסות לילה, ופריה נרבנן דס"ל דכסות לילה חייבת מציצית האי וראיתם אותו מאי עביד להו, ומשני מבעיא ליה ראה מצנה זו וזכור מצנה אחרת ואיזהו זהו ק"ש פדתני מאימתי קורין את שמע משפיר בין תכלת ע"ש, (ולפ"ז נ"ל) דמתניתי דלקמן אתיא פרבנן דר"ש דס"ל פסות לילה חייבת מציצית, מנייהר להו וראיתם אותו לומר ראה מצנה זו וזכור מצנה אחרת זהו ק"ש משפיר בין תכלת כו', אבל רשב"י דס"ל וראיתם אותו מבעיא לפטור פסות לילה, ע"כ לדידן סברא חיצונה היא משעלה ע"ה כיון דאיכא דקמו אז זמן ק"ש, דכתיב ובקומה לשון יחיד, ולעיל הוכחתי דגם ר"א דברייתא הכי ס"ל מאן דגני בבית אפל מיד בעלות השחר ליקום ולקרי, (ועיי"ש שהארבתי), וע"כ פסקינן פרשב"י פאן, דגם בכסות לילה פסקינן כר"ש (דאיהו רשב"י).

ועפ"ז מתנרץ מה שתמהו התוספות וכל הפוסקים על רשב"י קמא, דהל"ל פ'עמים אדם קורא שני ק"ש אחר ע"ה, ועל רשב"י בתרא הקשו, דהל"ל פ'עמים שאדם קורא שני ק"ש קודם הגז החמה, ותו קשה למה רשב"י קמא קורא אחר ע"ה לילה, ורשב"י בתרא קורא אותו יום, ולמ"ש אתי שפיר, וזה דרשב"י סבר ק"ש של יום מצותה לכתחלה משעלה ע"ה עד גז החמה, דמשום הכי קורין ותיקין דוקא קודם גז החמה, כמ"ש תר"י ע"ש, וכ"כ הרמב"ם פ"א דק"ש, אבל בדיעבד יוצא גם אחר גז החמה, וק"ש דלילה לכתחלה זמנה בלילה ולא ימתין עד אחר שיעלה ע"ה, דהא לפי מ"ש לקמן אחר שיעלה ע"ה אסור לקרות ברכות ק"ש, ועכ"פ השפיכנו לא יאמר לכ"ע, ותו כיון שהגיע זמן ק"ש דיום אינו נכון לקרות אז של לילה, ע"כ לכתחלה דוקא קודם שיעלה ע"ה צריך לקרות ק"ש דלילה, אבל בדיעבד אם קרא ק"ש דלילה אחר שעלה ע"ה יצא והנה סוף פ'ק קמא דמגילה אמרינו כל הדברים שמצותן ביום מצותן לכתחלה אחר הגז החמה, וכולן שעשו משעלה ע"ה יצא עיי"ש, הרי לכתחלה קודם גז החמה הוי לילה לענין עשיית דברים שמצותן ביום, אבל מדינא ודאי הוי יום גמור, ולפי"ז י"ל רשב"י קמא איירי במצות שני ק"ש (דיום) בלכתחלה לכן של לילה דוקא קודם עמוד השחר ושל יום אחר ע"ה, וקורא אותו לילה לרביתא אף דלענין לכתחלה בדברים הנעשים ביום הוי אחר ע"ה לילה, אף לענין ק"ש דבזמן שכיבה תליא מילתא, יכול לקרותה לכתחלה אז, ורשב"י בתרא איירי בשני ק"ש בדיעבד, דשל לילה אם קרא אחר ע"ה יצא ושל יום אחר הגז החמה יצא בדיעבד, דלכתחלה קודם גז החמה בעינן כפ"י, ואמר יום לרביתא אף דמדינא יום גמור הוא לכל המצות, אפ"ה יוצא בק"ש דלילה אז, כ"ז ברור.

ולפיכא לאקשוי לפי מ"ש, דסברא חיצונה היא היכי דליכא קרא, דמיד משעלה ע"ה קרינו ק"ש, הא איכא מ"ד לקמן משפיר בין זאב לכלב בין חמור לערוד, ומשפיר חבירו ברחוק ד"א, ולהני תנאי ליכא קראי, ואפ"ה ס"ל דלא למיקרי מיד בעלות השחר לא קשיא ולא מידי, דכבר פירשו בירושלמי מ"ד לקמן משפיר בין זאב לכלב ומ"ד בין חמור לערוד חד שעורה הוא, ושניהם ס"ל כמ"ד משפיר בין תכלת לכרתי דאידי ואידי חדשעורא, אבל מ"ד משפיר חבירו, ס"ל כרבנן דמתניתין משפיר בין תכלת ללבן, כד מבוואר בירושלמי, ור"א ורבנן פליגי בקרא דוראתם אותם כמבוואר בירושלמי הביאו הרא"ש בפרקין עיי"ש מ"ש ריש פרק ודו"ק.

דף ט' תוספות ד"ה לעולם כו', קושיא זו הקשו נמי רשב"א ותר"י ורא"ש ז"ל, ונאני תמה על הגאונים דלא ידענא מאי קושיא, דלקרות ק"ש קודם ע החמה לאו רבותא היא פלל, דלשטתיהו ליכא שום תנא דס"ל דלא יהא רשאי לקרות ק"ש קודם הגז החמה, והנתיקין קורין ק"ש קודם הגז, החמה, אבל לקרות ק"ש אחר הגז החמה זה הוא חידוש גדול, ולאפוקי מר"א דס"ל לקמן במשנתנו דאחר הגז החמה אין קורין ק"ש וצל"ע.

ד"ה ובלבד שלא יאמר השפיכנו כו' עכ"ל. ברוקח פירש ג"כ כפירוש רש"י, ונלענ"ד ברור דס"ל לרש"י ורוקח דאי קודם גז החמה, מאי אריא השפיכנו דלא יאמר הרי כל ברכות ק"ש לא יאמר דהא מעריב ערבים ודאי א"א לומר אז, דכבר יום גמור הוא, ואן לומר דהא מזכירין מדת לילה ביום, תינח בפתיחה אבל איך יחתום במעריב ערבים אז, הא קיימא לן סי' נ"ט ואם חתם ביום במעריב ערבים לא יצא, ותו לקמן דף י"ב מבוואר

דאנשי משמר לא היו אומרים יוצר אור משום דלא מטי זמניה, ואפי' מ"ד דהיו אומרים, משום דס"ל דמטו זמניה פבר, כמ"ש רש"י ורשב"א שם, הרי אף דמזפירין מדת יום בלילה, אפ"ה לא היו אומרים פד לא מטו זמנ' וע"כ משום החתימה פדפ'.

וכיון דהמעריב ערבים א"א לומר קונדם גי' הסמה, ע"כ גם שאר ברכות א"א לומר, דהא ברכות מעפבות זו את זו פדקימא לן בדר' י"ב ונתבאר סי' ס'). ע"כ פירש רש"י ורוקח דאדרשב"י קמא קאי, והא דלא סינדר הש"ס הא דר' זירא ארשב"י קמא, י"ל עפ"י מ"ש רש"י בטעם דלא יאמר השפיבנו, לפי שסוף זמן שכיבה הוא, לפ"ז סד"א למאי דפסק פרב"י בתרא דקורא ק"ש של לילה קונדם גי' הסמה ויוצא י"ח, הרי דקונדם גי' הסמה סוף זמן שכיבה הוא, וע"כ סד"א ד יכול לומר השפיבנו קונדם עלות השחר קמ"ל ר' זירא דלא יאמר השפיבנו קונדם שיעלה ע"ה, פיון דלרנבא דעלמא הוי סוף זמן שכיבה לא שייך לומר השפיבנו, וזה ברור, וכן ראוי להורות דקונדם גי' הסמה לא יאמר פלל ברכות ק"ש דערבית, וקונדם שיעלה ע"ה לא יאמר השפיבנו פדעת רש"י ורוקח ז"ל וק"ל.

פתיב הרא"ש אהא דרב"י קמא, אם הנה אנוס בק"ש דלילה, וגם הנה מחזיק בדר' ואין יכול לקרות ק"ש בזמנו, לא מסתברא שיקרא גם ק"ש של יום א' ע"ש. והטור השמיט דין זה סי' נ"ח ותמה הב"י עליו, ופסקנו בש"ע.

ונ"ל דהטור ראה דהרא"ש לא ברירא ליה דין זה, ששהיא פרב"י בתרא הקשה שם ולא תירץ פ' ע"ש. והטור ראה דהתוספות לא ס"ל הכי, וכן הרמב"ד והרשב"א בחידושי' וכן תהר"י, שהרי פולם הקשו דהל"ל פ'עמים שאדם קורא שני ק"ש קונדם גי' הסמה, ותירצו בע"א, הרי מבנר דס"ל לתוספות ותהר"י ורשב"א והרמב"ד ד יכול לקרות שני ק"ש זה אחר זה.

ע"כ סבר הטור דלהן שומעין להחמיר בפל תורה דהא א"א לו לקרות אח"כ, זהו מה שנ"ל פדעת הטור, אף לעד"ן פדעת הרא"ש דרב"י קמא פתיב ז"ל, וגם הנה מחזיק בדר' ואין יכול לקרות בזמנו שלא מסתברא כו', הרי דמירי שאין יכול לקרות ק"ש בזמנו וע"כ צריך לקרות קונדם שפיר כו', ואז לא הוי זמן הגמור של ק"ש דיום, לכן פיון דכבר עשאו ג"כ לילה בק"ש דלילה, אינו נכון לקרות אז ג"כ של יום פיון דבלא"ה עדיין לאו זמן גמור לק"ש של יום, אבל פרב"י בתרא דאיירי קונדם גי' הסמה והיינו אחר שפיר כו'.

דאז זמנו גמור לק"ש של יום ולא שייך לומר דעשאו ליל ה, לכן מסתבר להרא"ש אף שקרא אז של לילה יכול לקרות אז ג"כ של יום דמצנה מן המוכח לקרות ק"ש דיום אז פנותיקין ועפ"י סברא זו אתי שפיר דהרא"ש לא פליג על התוספות והגאונים הנ"ל, דהתוספות אמרי להדיא לאחר שיעלה ע"ה היינו אחר שפיר, וזמנו גמור דק"ש דיום הוא, וכן הרמב"ד ותהר"י איירי בקודם הנ"ל דזמנו גמור דק"ש הוא.

ונה ברור לדינא ד יכול לקרות ק"ש של יום אחר שפיר בין תכלת לכרתי אף שפבר קרא אז גם של לילה פאשר מבואר בתוספות ותהר"י ורשב"א ורמב"ד וגם הרא"ש מודה לזה פדפירשתי, וכ"ש אם קרא של לילה קונדם שפיר, ודלא כב"י וש"ע דלא חילקו בזה ודו"ק.

דף ט ע"ב תוס' ד"ה לק"ש פְּנוֹתֵיקִין כו', עד מִיהוּ קִשָּׁה דְבִיּוֹמָא כו' עכ"ל. וְנִרְאֶה לְתַרְצֵי דְבְרֵינִיטָא דִּיּוֹמָא אֲתִיָא כו' יְהוּדָה דְלֵא דְרִישׁ בְּשִׁכְבָּה זְמַן שְׁכִיבָה אֲלֵא בְיוֹם וְלִילָה תְלִיָא מְיֻלְתָא, כמ"ש התוספת לעיל דף ב' ע"ב, וְאֲנִן קְיָיִמָא לֵן ספ"ק דְמַגִּילָה, דְבָר שְׁמַצְנוֹתוֹ בְיוֹם מְצַנְתוֹ לְכַתְחֻלָּה בְהַגְזֵי הַסְמָה, מש"ה אֲלִיבֵיהּ זְמַן ק"ש בְּהַגְזֵי הַסְמָה.

אִךְ דְהָרָא"ש וְרֵשֶׁבַ"א דְחוּ דְבְרֵי ר"ת בְּרִישׁ פְּרָקִין עֵי"ש. ומ"מ י"ל דְבְרֵינִיטָא דִּיּוֹמָא אֲתִיָא כמ"ד דְלִילָה לָאו זְמַן תְּפִילִין הוּא, וְלִדְיֻדָה אָסוּר לְהַגִּיט תְּפִילִין בְּלִילָה כְּדִאיִתָא ספ"ג דְמַנְחֹת עֵי"ש.

וע"כ אֲלִיבֵיהּ אָסוּר לְהַגִּיט תְּפִילִין עַד הַגְזֵי הַסְמָה, דְהָא לְכַתְחֻלָּה הָוֵי לִילָה לְכָל הַדְּבָרִים שְׁמַצְנוֹתוֹ בְיוֹם כְּדִאיִתָא סוּף פְּרָק קָמָא דְמַגִּילָה, וּמִשׁוּם הֵכִי זְמַן ק"ש מְהַגְזֵי הַסְמָה, דְהָא אָסוּר לְקָרוֹת ק"ש בְּלֵא תְּפִילִין כְּדִאיִתָא לְקַמְן פְּרָק הִיָּה קוּרָא, אֲבָל לְדִידוֹ דְלִילָה זְמַן תְּפִילִין רַק דְאָסוּר מְדַרְבְּנָן שְׁמָא יִשְׁן בְּהֵם וְיָפִיט וְהִיָּנוּ בְזַמְן שְׁכִיבָה, לְכֵן זְמַן תְּפִילִין מְשִׁפִּיר, כְּמוֹ שְׁפָתְבוּ תְּלַמִּידי רַבֵּינוּ יוֹנָה בְּפְרָקִין עֵי"ן שָׁם.

דף י"א ע"ב תוספות ד"ה שְׁפָכְרָ נְפֻטָר כו' עַד וְאִין צְרִיף כמ"ש פְּכָר עכ"ל. הִנֵּה הַבֵּית יוֹסֵף סִימָן מ"ז הַבֵּין דְבְרֵי תוֹסְפוֹת אֵלוֹ, דְכָל הַפְּיֻלְפוּל הוּלְךָ אִם רִשָּׁאִין לְהַפְסִיק בֵּין בְּרַפְת תוֹרָה לְהַלִּימוֹד, וְהַשְּׁגַת הַתוֹסְפוֹת אֲצַרְפְּתִים שְׁלֵא הִיוּ צְרִיכִין לְלַמּוֹד אַחַר בְּרַכְתּוֹ.

וע"כ הֵבִיא בַש"ע דַּעַת הַתוֹסְפוֹת דְאִין צְרִיף לְלַמּוֹד מִיָּד אַחַר הַבְּרָכָה וְהוֹכִיט הַב"י שְׁכֹן דַּעַת שְׁאָר פּוֹסְקִים ע"ש. וְלַע"ד דִּין זֶה תְּמוּהָ, וְקִשָּׁה טוֹבָא עַפ"י הַב"י, וְדָא מַה שְׁהַב"י בְּעֻצְמוֹ הַקִּשָּׁה עַל הִירוּשְׁלָמִי שְׁאָמַר וְהוּא שְׁשֻׁנָה עַל אַתְרָהָּ לְעוֹלָם קוּרִין ק"ש מִיָּד אַחַר אֲהָבָה רַבָּה, וְע"ז תִּירָץ הַב"י שְׁנֵי תִירוּצִים תִּירוּץ הָא' דְאֶפְשָׁר דְקָרָא אֲהָבָה רַבָּה אַחַר ק"ש כְּמוֹ שְׁקָרָאוּ אֲנָשֵׁי מִשְׁמָר, וְעוּי"ל תוֹרָה לְחוּד וְק"ש כְּתַפְלָה חֲשִׁיב עכ"ל, וְהֵאֵי תִירוּץ רֵאשׁוֹן אֵי אֶפְשָׁר לְאָמְרוּ בְּהַתוֹסְפוֹת, דָּא כִּמְאִי זֶה שְׁשֻׁאֲלוֹ לַר"י מַה שְׁאָנוּ אִין לוֹמְדִים עַד אֲמַצְעֵ הַיּוֹם כו', וּמֵאִי קוּשְׁיָא הָא אָנוּ קוּרְאִים ק"ש לְעוֹלָם מִיָּד אַחַר אֲהָבָה רַבָּה וּמִש"ה פּוֹטְרִין כָּל הַיּוֹם, וְעַכְצ"ל כְּתִירוּץ הַשְּׁנֵי שְׁל הַב"י, וְע"ז קִשָּׁה דְהָא קְיָיִמָא לֵן בְּמַנְחֹת דְּרָף צ"ט, קָרָא ק"ש שְׁחֵרִית וְעַרְבִית קִיָּים וְהַגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלִילָה (וכ"פ הַסְמָ"ג וְרַמְ"א בִּיּוֹ"ד סִי רמ"ו ע"ש) הָרִי דְבַק"ש יוֹצֵא יְדֵי לִימוּד תוֹרָה.

וע"ז אִין חוֹלִיק דְק"ש לָא גְרַע מְשֻׁאָר מְקָרָא ע"ש, (וְאֵל יִטְעוּף לְשׁוֹן רִש"י דְּרָף י"ד דְּפִי', אֲלֵמָא תוֹרָה דְהוּא עֲשִׂיָה דְמַצְוָה קוּדָם לְק"ש כו', דַּה"ק אֶפְיֻלוֹ תוֹרָה הַקָּדִים לְק"ש אִף דְק"ש יֵשׁ בּוֹ תְּרֵמִי אֶפ"ה רִשָּׁאִי לְהַקְדִּימוֹ וְכ"ש דְקִשָּׁה לְרַב ע"ש) וּבְהִיּוֹת כֵּן קִשְׁיָא עוּד, מַנ"ל לְהַתוֹסְפֵת לְחַלֵּק דִּין בְּרָכָה זֶה מִכָּל הַבְּרָכוֹת דְאָסוּר לְהַפְסִיק בֵּין הַבְּרָכָה אֶל הַדְּבָר שְׁמַבְרַכִּין עָלָיו [דְלֵמָא לְעוֹלָם אָסוּר לְהַפְסִיק בֵּין בַּה"ת לְבֵין הַלִּימוּד] וְהָא דְמִשְׁמַע בַּש"ס דָּא"צ לְשִׁנוֹת מִיָּד, הִיָּינוּ מְשׁוּם דְק"ש הִיָּינוּ תוֹרָה, וְאֶפְי' אִם נֹאמַר דְק"ש כְּמוֹ תְּפִלָּה, מ"מ קִשָּׁה עַל הַמְרָדְכֵי דְפִסְק פִּירוּשְׁלָמִי, אִךְ שְׁחִילָק בֵּין אֲהָבָה רַבָּה וּבֵין בְּרָכוֹת הַתוֹרָה כְּמוֹ שְׁחִילְקוֹ הַתוֹסְפוֹת ג"כ, וְהַמְרָדְכֵי נְמִי הַשִּׁיג עַל הַצְּרַפְתִּים דְאִין צְרִיף כְּמוֹ שְׁפָתְבִיתֵי עֵי"ש.

וקשה מנ"ל לחלק ברכה זו משאר הברכות אימא ודאי דצריך ללמוד מיז, והא דאמר בירושלמי גבי אהבה רבה, אימא דנקטי לרבנותא דאפי' בזה דקרא מיז ק"ש אפ"ה צר לשנות על אחר, ואשמעינן דק"ש חשיבא כמו תפלה.

תו קשה למה הקשו תוספות מ"ש מסופה דמברך על כל סעודה וסעודה. אמאי לא הקשו מ"ש מסופה ומפל הברכות דאסור להפסיק בין הברכה והכא שרי.

תו מנא להו לתוספות, אימא גם הצרפתים פסקו דלא פירושלמי וס"ל דהירושלמי דמהו לסופה דמברך על כל סעודה וסעודה כמ"ש התוספות, אלא דהצרפתים מדמינו ברכה זו לכל הברכות דאסור להפסיק בין הברכה להדבר אשר מברכין עליו, ואין צריכין בזה להירושלמי.

תו מה תקנו הצרפתים בזה, טפי הוי עדיף להו לברך פשיטתו ללמוד ביום. תו למה קרא מקרא ומשנה וגמרא בתרא הוי סגי להו.

ע"כ נ"ל דונדאי אין חילוק בין ברכה זו לכל הברכות דאסור להפסיק אחר הברכה. (פאשר מבואר ברמב"ם פ"ז מהלכות תפילה), אלא דהתוספות ופוסקים פאן מייירי בהפסיק באמצע למודו, דלירושלמי בעי לברך והש"ס שלנו חולק ע"ז, וע"ז הקשו מ"ש מסופה כו'.

ומ"ש התוס', והצרפתים נהגו לומר כו', פ' פשקמו ללמוד בליקה נהגו לומר מיז מקרא משנה וגמרא ע"פ הירושלמי, משום דהוי קשה להצרפתים אמאי לא אמר נמי שמואל הכי בגמרא שלנו, ע"כ הוי מפרשים ע"פ מ"ש בתדר"י דהטעם שתקנו ג' ברכות על התורה, ברכה א' נגד מקרא ב' נגד משנה ג' נגד גמרא עיי"ש, וצ"ל דגם באהבה רבה נרמזו מקרא ומשנה וגמ', ועפי"ז נ"ל טעמו של ר' יוחנן בשמעתין דס"ל לברך ב' ברכות על התורה, דר' יוחנן לשטתו דס"ל לגמרא אין צריך לברך, לכן לדידיה סגי בב' ברכות נגד משנה ומקרא, ולפ"ז נתבאר פלוגתא דשמואל עם הירושלמי, דנדאי גם הירושלמי ס"ל אם ירצה לקרות מקרא אין צריך לקרות על אחר, פיון שפבר קרא ק"ש דהוא מקרא, והוי כמו שיכול להפסיק באמצע סעודתו, אף דמייירי הירושלמי ברוצה לשנות משנה לכן אמר והוא ששנה על אחר, פיון דלמשנה צריך ברכה לעצמו הוי הפסק בין הברכה לתחלת משנתו, וטעם זה שייך לשיטת הירושלמי דהוא ר' יוחנן דס"ל דצריך שני ברכות א' על המקרא וא' על המשנה אבל שמואל דש"ס דילן לשטתו, דס"ל דאין צריך כ"א ברכה אחת להתורה ולדידיה מקרא ומשנה כמו מקרא ומקרא הוא לכן אין צריך לשנות על אחר, ובזה הלכה פירושלמי דהא אנו נמי מברכין ג' ברכות על התורה ודלא פשמואל ומשום הכי א"ש דהתוספות שינו לשון ירושלמי דאמר והוא ששנה על אחר ותוספות כתבו דבעי שילמוד על אחר משום דהירושלמי דהוא ר' יוחנן לשטתו, דס"ל לגמרא אין צריך לברך לכן א"צ אלא לשנות משנה מיז, אבל אנו דס"ל גם לגמרא צריך לברך לכן צריכין ללמוד משנה וגמרא מיז, דאז תו אין צריך לברך בכל היום, ומש"ה נהגו צרפתים ללמוד מקרא ומשנה וגמרא מיז, אבל התוספות סתרי פ' זה בצחות לשונם הואיל וגמרא שלנו לא אמרו, פ' נהי דמתרצין הצרפתים הא דשמואל לא אמרו אבל הא קשיא לדידהו דהא מסקנת הגמרא הלכה נאמרניהו לכולהו א"כ אמאי לא אמרו הגמרא, נמצא דתוספות חלקו על הצרפתים בהא דס"ל דצריכין ללמוד מקרא

ומשנה וגמרא מיד אחר הברכה והתוספות ס"ל דבחדא מנייהו סגי והשתא אתי שפיר
הא דהתוספות ציינו בתחלת דבור זה בגמרא זה לשונם שפבר נפטר באהבה רבה עד
הלכה נאמרנהו לכולהו, ולכאורה אין לזה שום שייכות כלל לדבריהם פאן, אבל למ"ש
עיקר סתירת פי' צרפתים הוא ממסקנת הש"ס דהלכה נאמרנהו לכולהו ואפ"ה לא אמרו
הגמרא שלנו.

ונלענ"ד ליתן טעם למחלוקת הש"ס דילן עם ירושלמי לפי התוספת דהש"ס דילן
לשטתו דמסקינו פרבא דגם לגמרא צריף לברו, וכיון דעל כל מה שיירצה ללמוד בעי
לברו וכל שעה אדם מחויב ללמוד לכן לא הסיח דעתו מן הברכה, אבל הירושלמי דאיהו
ר' יוחנן לשטתו דלגמרא אין צריף ברכה, מש"ה אם הפסיק הוי היסח הדעת דהא אפשר
שילמוד גמרא דאין צריף ברכה לכן דומה לסנפה דמברו על כל סעודה וסעודה, זה נ"ל
ברור, וכן מוכח ברא"ש שפכת וכן המברו על התורה ולמד והפסיק באמצע כו', הרי
דמירי לענן הפסק באמצע למודו, ומ"ש הרא"ש דוקא באהבה רבה, פי' מש"ה אף
שקרא ק"ש דהוא מקרא מ"מ בעי שילמוד על אחר, אבל בברכת התורה פשלמד בפעם
ראשון מיד סני, ומ"ש ואם אין חילוק פי' אם נאמר דגם אהבה רבה לא גרע משאר
ברכת התורה ואפ"ה בעי שילמוד על אחר וא"כ עכצ"ל לעולם כל שהפסיק צריף לחזור
ולברו, א"כ קשה ה"ל לאשמענו בעלמא כו'.

וכתב עוד ואת"ל דאין חילוק מ"מ הדבר מסתבר בלי ראיה באדם שרגיל כו' אבל
הירושלמי עכצ"ל דמירי באדם שאין רגיל, דאז דמי לסנפה דמברו על כל סעודה
וסעודה, נמצא הטור פסק דלא כאת"ל אלא כמו שחילק בתחלה והיינו ברגיל אבל באינו
רגיל לא עלה ע"ד הרא"ש להסתפק בו דצריף לחזור ולברו, כל זה נ"ל ברור, ודלא
כב"י שנדחק בפירוש התוספות והרא"ש והטור.

דף י"ג ע"ב תוספות שואל מפני היראה כו' דמשמע פרק אין עומדין עכ"ל, הת"ה הניח
דברי התוספות אלו בצ"ע דלא מצא מזה שום רמז בפרק אין עומדין, וכדי ליישב דברי
התוספות נ"ל עפ"י מה דקיימא לן דף ל' דמסמיה גאולה לתפלה עדיף מתפלה מעומד,
תו פשוט הדין בפוסקים וכן מוכח לקמן דף כ"א דאסור לדלג בתפילה ולומר ראש
הברכה וסופה ודלג אמצע הברכה כדי למהר סיום תפלתו כדי לענות קדיש או קדושה
עם הציבור וזה נדאי אסור ועפ"י"ז הביאו התוספות ראיה מפרק אין עומדין דף ל"ב
דמבואר שם המתפלל וראה קרון בא פנגדו אם סמוך הוא לגמור תפלתו שאם ידלג
ויקצר אמצע הברכה מפל ברכות ויאמר רק ראשה וסופה ויוכל לגמור תפלתו יקצר
תפלתו, ואם אעפ"כ לא יגמור תפלתו יפסיק, וסברי התוספת דפסיק היינו שעוקר
מקום עמידתו בתפלתו נמצא מתבטל מתפלתו מעומד.

הרי כדי לגמור תפילה מעומד שלא יצטרף לעקור מקום עמידתו בתפילה התירו חכמים
לדלג ולקצר תפלתו, ואלו בשביל עניית קדיש לא התירו לדלג ולקצר תפלתו, הרי
דתפלה מעומד עדיף מעניית קדיש, א"כ כ"ש מסמיה גאולה לתפלה דעדיף מתפלה
מעומד מכ"ש דעדיף מעניית קדיש, לכן מוכח דאין לענות קדיש בין גאולה לתפלה כיון
דמסמיה גאולה לתפלה עדיף מעניית קדיש אבל באמת אין זה ראיה דהא תהר"י והרא"ש
והטור סי' ק"ד פירשו דהליכה ממקומו לא הוי הפסק לענין תפלה ע"ש.

בְּחִידוּשֵׁי סִי' ס"ו אֶבְרָר דְּכָל הַפּוֹסְקִים חֲלוּקִים עַל ר"ת וק"ל. דָּף י"ד ע"ב בְּתוֹסְפוֹת ד"ה
וּמִנַּח תְּפִילִין כּו' וְכֵן מְצִינוּ שֶׁר"י בֵּר"י כּו', קָשָׁה לִי לְדַעַת ר"ת דְּלַעֲלֵל דָּף י"ג דְּבִין גְּאֹנְלָה
לְתַפְיֵלָה חֲמִיר מִבְּאַמְצַע הַפָּרָק, וּמִש"ה אֵין לַעֲנוֹת קֹדֶשׁ אוֹ קִדּוּשָׁה בֵּין גְּאֹנְלָה לְתַפְיֵלָה
ע"ש, א"כ מנ"ל לְתוֹסְפוֹת ור"י דְּרַב הַגִּיִּת תְּפִילִין בֵּין גְּאֹנְלָה לְתַפְיֵלָה, אֵימָא בְּאַמְצַע פָּרָק
הַגִּיִּת תְּפִילִין קוֹדֶם שִׁירָה חֲדָשָׁה דְקִיל מִבֵּין גְּאֹנְלָה לְתַפְיֵלָה, וְתוּ תַמִּי' לִי לְפִי דְמִשְׁנֵי הַש"ס
רַב כְּרִיב"ק ס"ל וְכֵן מְסַקְנַת הִירוּשְׁלָמִי דְרַב כְּרִיב"ק ס"ל לְפִי זֶה קָשָׁה לְמָה לֹא הַגִּיִּת רַב
תְּפִילִין אַחַר שְׁגִמְר פְּרִשְׁת שְׁמַע קוֹדֶם לְוְהִיָּה אִם שְׁמוּעָה דְהוּא בֵּין הַפָּרָקִים, דְאַחַר מְלָכוֹת
שְׁמַיִם יוּכַל לְהַגִּיִּת תְּפִילִין וּבֵין הַפָּרָקִים קִיל מִבֵּין גְּאֹנְלָה לְתַפְיֵלָה, וְעַיִן בְּחִידוּשֵׁי מְזָה
וּק"ל.

דָּף ט"ו ע"ב תוֹסְפוֹת ד"ה אֶבְל בְּשָׂאָר מְצוֹת כּו' תִּירוּצָם דְּחוּק דֵּה"ל לַש"ס לְהִבִּיא דְבָרֵי
רַב יוֹסֵף לַעֲלִיל, וְהִכִּי הִל"ל וְהִשְׁתָּא דְאָמַר רַב יוֹסֵף כּו' אֲתִיָּא בְּרִיָּתָא נְמִי כִר"י וְכֵה"ג
טוּבָא בְּש"ס, וְתוּ אֲמַאי סִידֵר הַש"ס דְבָרֵי רַב יוֹסֵף אַחַר שְׁפָסַק הֶלְכָה כִר"א ב"ע, דְּהִשְׁתָּא
אֵין נ"מ בְּדָבָרֵי ר' יוֹסֵף אֲלִיבָא דְהִלְכְתָּא אֶלָּא הִל"ל דְבָרֵי ר"י אֲמַתְנִי', ע"כ נ"ל קוֹדֶם
דְאַפְסָקָא הִלְכְתָּא הָוִי מְסַתְּבַר לְהַש"ס לְאוּקְמִי פְּלוּגְתִּיָּהּ בְּשָׂאָר מְצוֹת דְכְתִיב הַסֵּפֶת
וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּר' יוֹסֵף נְמִי סָבַר בְּשָׂאָר מְצוֹת דְתַרְתִּי ש"מ מְהַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל דְבָכָל
לְשׁוֹן וְלְהַשְׁמִיעַ לְאֻזְנָיו, וְתַרְנוּנִיָּהּ צְרִיכִי בַק"ש מִשׁוּם דְכְתִיב וְהָיוּ כְּדָאָמַר לַעֲלִיל וְכְתִיב
עַל לְבָבָהּ וּסְד"א אַחַר פְּנוּנַת הַלֵּב הֵם הַדְּבָרִים, וּר"י ס"ל דְמִבְּעִי' לִיהָ לְכָל לְשׁוֹן ע"כ אִם
לֹא הִשְׁמִיעַ לְאֻזְנָיו יֵצֵא וְכֵן אַחַר שֶׁהִבִּיא הַש"ס בְּרִיָּתָא דִרַאב"ע דְשְׁמַעִינוּ מִיָּגִיָּה דַכ"ע
ס"ל הַשְׁמַע לְאֻזְנֵיָּהּ רַק לְמַר לְכַתְּחֵלָה וּלְמַר דִּיעֵבַד, י"ל נְמִי דְפְּלִיגִי נְמִי בְּהִכִּי בְּשָׂאָר
מְצוֹת מִשׁוּם דְלֹא הָוִי מְסַתְּבַר לְהַש"ס לְמַר דְהַסְכֵּת וּשְׁמַע בַּד"ת פְּתִיב אֶלָּא בְּמְצוֹת
וּכְדִקְס"ד דְהַש"ס פָּאן, אֶבְל אַחַר שְׁנַפְסָקָה הֶלְכָה כִרַאב"ע, מְזָה הַכְּרִיִּת רַב יוֹסֵף דַּע"כ
בְּשָׂאָר מְצוֹת לֹא פְּלִיגִי, דְהָא מְצִינוּ שְׁנֵי פְּלוּגְתוֹת בְּדִינֵי ק"ש לַעֲלִיל רִישׁ פְּרָקִין פְּלִיגִי ר"מ
וּר"י ר"מ סָבַר דַּק"ש אֵין צְרִיכָה פְּנוּנָה רַק פְּסוּקַת רַאשׁוֹן, וְכַתְּבוּ תַהֲר"י דְפְּסוּקַת רַאשׁוֹן
יְלִיף מְהַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וּר' יְהוּדָה ס"ל פֶּל הַפְּרָשָׁה צְרִיכָה פְּנוּנָה דְכְתִיב עַל לְבָבָהּ,
וְכָאן נְמִי פְּלִיגִי ר"מ וּר"י ר"מ סָבַר עַל לְבָבָהּ אַחַר פְּנוּנַת הַלֵּב הֵן הֵן הַדְּבָרִים דְלֹא בְּעִי
הַשְׁמִיעַ לְאֻזְנָיו, וּר"י ס"ל שְׁמַע הַשְׁמַע לְאֻזְנֵיָּהּ, הָרִי דַר"מ דַּס"ל אֵין צְרִיף פְּנוּנָה ס"ל עַל
לְבָבָהּ דְאַחַר פְּנוּנַת הַלֵּב הַדְּבָרִים דַּא"צ לְהַשְׁמִיעַ לְאֻזְנָיו, וּר' יְהוּדָה דְסָבַר הַשְׁמַע לְאֻזְנֵיָּהּ,
סָבַר עַל לְבָבָהּ דְבְּעִינוּ פְּנוּנָה בְּכָל הַפְּרָשָׁה, וּלְפִי"ז קָשָׁה דְלַעֲלִיל פְּסָקִינוּ כִר"מ דַּק"ש א"צ
פְּנוּנָה רַק פְּסוּקַת רַאשׁוֹן, וְכָאן פְּסָקִינוּ כִרַאב"ע דְהַשְׁמַע לְאֻזְנֵיָּהּ, א"כ קָרָא דְעַל לְבָבָהּ מֵאִי
עֲבָדִי לִי, אֶלָּא נוֹדָאֵי צ"ל דְבָהָא קְמִיפְּלִגִי ר"י וּרַאב"ע ר' יוֹסִי סָבַר עַל לְבָבָהּ מִבְּעִיָּא לִי
דְכָל הַפְּרָשָׁה צְרִיף פְּנוּנָה וּשְׁמַע הַשְׁמַע לְאֻזְנֵיָּהּ מִש"ה לֹא יֵצֵא, וּרַאב"ע ס"ל עַל לְבָבָהּ
מִבְּעִיָּא נְמִי לְהִכִּי דְאַחַר פְּנוּנַת הַלֵּב הֵם הַדְּבָרִים וְתַרְתִּי ש"מ, וְא"כ קָשִׁי קָרָאֵי אֲהַדְּדִי
קָרָא דְשְׁמַע עִם קָרָא דְעַל לְבָבָהּ, ע"כ שְׁמַע אֵיירִי לְכַתְּחֵלָה דְבְּעִינוּ הַשְׁמַע לְאֻזְנֵיָּהּ, וְעַל
לְבָבָהּ לְמַר אִם קָרָא וְלֹא הִשְׁמִיעַ לְאֻזְנָיו יֵצֵא דְאַחַר פְּנוּנַת הַלֵּב הֵם הַדְּבָרִים, וְע"כ לְדִינָן
מִבְּעִיָּא עַל לְבָבָהּ דְבְּדִיעֵבַד יוֹצֵא, וּלְפ"ז ע"כ לַכ"ע שְׁמַע לְחוּד הָוִי מִשְׁמַע אֲפִילוּ בְּדִיעֵבַד
לֹא יֵצֵא אִם לֹא הִשְׁמִיעַ לְאֻזְנָיו,, וְהָא דְסְבִירָא לִיהָ לִרַאב"ע דְיֵצֵא מִשׁוּם דְכְתִיב עַל לְבָבָהּ
וְא"כ גְּבִי שְׂאָר מְצוֹת דְלֹא פְּתִיב עַל לְבָבָהּ אֲפִילוּ בְּדִיעֵבַד לֹא יֵצֵא, וְאִם פֶּן הָא דְתַנָּא ב"ה
אִם פְּנוּן לְבוּ יֵצֵא פְּמֵאן, אֶלָּא ע"כ צ"ל הַסְכֵּת וּשְׁמַע בַּד"ת פְּתִיב, וְא"כ ע"כ בְּשָׂאָר מְצוֹת

לכ"ע יצא, וזה ברור דף י"ט ע"ב תוספות ד"ה לא יטמא כו' אי נמי יש לפר כו, פי' דהא יוסף הי' פהו וגם עושה פסח ואי ס"ד דמטמא לקרובים א"כ חמיר כ"ג לחוד מפהו הדיוט ועושה פסח, וא"כ תקשה דה"ל לאוקמי לאחיו בכהו הדיוט ונזיר ועושה פסח, ולאחותו בכ"ג ונזיר, וא"כ מנלן לאוקמי לנזיר וכ"ג ועושה פסח, ואין לומר בתמת לאחותו מיתוקמי בכהו הדיוט ונזיר ועושה פסח, א"כ לפי סדר הברייתא ה"ל לאקדומי תחילה עושה פסח, קודם כ"ג ונזיר וזהו פוננתו ג"כ בזבחים (דף ק' ע"א במ"ש שם בד"ה הרי כו') ועוד נראה לדקדק כו', דלא כברה"ז שהגיה שם ללא צורך דף ד תוספות ד"ה שב ואל תעשה שאני כו', עד מה לכהו שכן לאו שאינו שנה בכל עכ"ל, פן הוא להדיא במסכת נזיר דף נ"ח ע"ב מפהו ונזיר לא ילפינו בעלמא, פי' מה להצד השנה שבהם שכן לאוי קילו שנה אין שנה בכל וזה ישנו בשאלה.

ולכאורה יש לתמוה על פי' התוספות, דהא ע"כ גם המקשה ידע דמפהו ונזיר לא ילפינו, דאל"כ אדפריה מולאחותו ה"ל למפריה מלאחיו דקדים, וא"כ מאי פריה לעיל מאבל שהיו מהלכין אחריו ומדלגין היינו ע"ג ארונות, הא שאני לאוי דכהונה דילפינו מלאחיו דדחינו אותו מפני כבוד הבריות, תו מאי פריה מהא דגדול כבוד הבריות שדוחה ל"ת ודחיק בל"ת דרבנן, ולמה לא אוקמה בלאו דכהו ונזיר, וצ"ל מדהשיב המתירן דמונא קיל מאיסורא, וכן השיב לו שב ואל תעשה קיל מקום ועשה, על פירוש ס"ל להמקשה דמונא ואיסורא שניהם שוין בחומר האיסור, וכן שב ואל תעשה שנה בחומר לקיום ועשה ולפי"ז י"ל דהמקשה יש לו הוכחה לעיל דע"כ לאו דכהונה חמיר משאר איסורין, וכדאמר בעלמא שאני לאוי דכהונה דחמירי שריבה בהם מצות יתירות, והוכחה דילה ממתינתו דתנו הנה פהו ואבידה בבית הקברות אסור לטמא עצמו כדי להשיב אבידה, הרי דאבידה הוא ל"ת ועשה נדחה מפני איסור טומאת פהו, הרי איסור פהונה חמור משאר לאונן, ע"כ פריה שפיר לעיל, אבל אחר דמשני ממונא קיל מאיסורא, שפיר י"ל דמשים הכי אסור לכהו לטמא עצמו משום אבידה דאבידה ממונא וקיל מאיסורא, ולעולם איסור פהונה קיל משאר איסורין, וכ"ש להמסקנא י"ל דקיל אבידה הואיל ושב ואל תעשה הוא, ולכן פריה בב"מ (דף ל' ע"א) ופשיטא דלא יטמא דשב ואל תעשה קיל.

ועל המתירן לא קשה מידי דאיהו ידע האמת ואמאי לא משני לעיל שאני לאוי פהונה דקיל. י"ל פן דרף הש"ס לתרץ מה שיכול לתרץ עד לבסוף מתירן האמת, ותדע דה"מ לשנוי על קושית דוהתעלמת כו', שאני התם דשב ואל תעשה הוא, וכן אהא דאבל שהיו מהלכין אחריו, ה"מ לשנוי פדרבא דאמר אהל חלל כו', אלא כדפירשתי: ועוד י"ל והוא עיקר, דלק"מ ע"פ מ"ש התוספות שם (עמוד ב' בד"ה אלא) שהקשו שם, ל"ל קרא לזון ואינו לפי כבודו תיפוק ליה מולאחותו, ותימצו התוספות דוקא מת מצנה שיש בזיון גדול ודומיא דהכי ערום דהוא משוקץ, אבל שאר כבוד הבריות כמו זקן ואין לפי כבודו לא דחו איסור תורה עיי"ש, ולכן פריה שפיר דאי ס"ד בכל התורה אין חכמה, א"כ למה טמאו שם, דהא כבוד בעלמא ליכא למילף ממת מצנה, אלא ע"כ בכל התורה דחינו האיסור מפני כבוד בעלמא, וע"כ לא מוקי הש"ס הא דגדול כבוד הבריות בלאו דכהו ונזיר, דמשמע אפילו בכבוד בעלמא מיירי, ותו דהא לגירסת הגאונים הביאם בעל המאור ורשב"א ז"ל, שגורסין להדיא בש"ס ונילף מפהו, ומשני מה לפהו דלאו שאינו שנה בכל הוא, מעיקרא לק"מ דהמקשה לא ידע חילוק זה, ועל המתירן לק"מ כדפירשתי.

ועל פי רש"י קשה לי טובא, חדא לדבריו ל"ל קרא יתירא לכ"ג ונזיר דאפ"ה מטמא למת מצנה, פינו דע"כ הלאו דכ"ג ונזיר לא קאי על מת מצנה פלל, מהי תיתי ליקח איסור לאו לעצמינו בכ"ג ונזיר פינו דלית לאו בתורה פלל במת מצנה, אלא ע"כ הלאו נדחה מפני מ"מ, ע"כ סד"א שני לאוין לא ניתנו לדחותן מפני מת מצנה, תו קשה לי איך אפשר לומר דלאו דכהונה לא נדחה מפני פבוד הבריות הא ק"ו הוא מעושה פסח דהא עושה פסח ע"כ חמיר הוא מלאו דכהונה ונזיר, חדא דהא איתא בנזיר דף מ"ח ע"ב דמשני שם דאיצטריך עושה פסח הואיל ויש בה פרת דחמיר מלאו דכ"ג ונזיר עיי"ש, תו דאל"כ מנלן דקרא דלאמו לנזיר וכהו אתי, וכן לאחיו לנזיר וכ"ג אתי, אימא לנזיר ועושה פסח, אלא ע"כ עושה פסח חמיר מכ"ג, ותו דבעושה פסח אמר בזבחים דף ק' (שם) והובא בתוספות דאין מטמא לקרובים ואלו פהו מטמא לקרובים, וע"כ משום דאית ביה פרת, ואפ"ה נדחה מפני פבוד הבריות, ק"ו טומאת פהו דקיל מכ"ש דנדחה מפני פבוד הבריות, תו תמיה גדולה על רש"י, מאי פריך בנזיר (שם) לרבי ישמעאל דאמר לכ"ג ונזיר לא איצטריך קרא דמה לי חד לאו ומה לי תרי לאוי, א"כ אחרותו לעושה פסח ומילה למה לי ומשני דעושה פסח אית בי' פרת עיי"ש, ותירוץ זה דחוק לרש"י דלפי האמת עושה פסח קיל אפילו מלאו דכהו הדיוט, דהא עושה פסח נדחה מפני פבוד הבריות, והא לפי רש"י מעיקרא לא קשה מידי, דאיך גילף עושה פסח מכ"ג ונזיר, דשאני התם דאין הלאו נדחה מעולם מפני פבוד הבריות, אלא דהתורה לא צינתה איסור טומאת פהו ונזיר במת מצנה, וכיון דליכא במת מצנה שום לאו, לכן שפיר אמרינן מה לי פל לאו לעצמו ומה לי תרי לאוי בהדדי, אבל בעושה פסח דדחינו עשה דפסח מפני פבוד הבריות זה לא ידעינן מכ"ג ונזיר, כמו דלא ילפינן בכל התור פולה מכ"ג ונזיר, וא"כ סד"א דעושה פסח דמי לשאר איסורין שבתורה דלא דחינו להו מפני פבוד הבריות, קמ"ל בעושה פסח דדחינו מפני פבוד הבריות, פינו דשב ואל תעשה הוא וצ"ע, אבל התוספות א"ש, דבמס' נזיר מבאר דברי התוספות, דמפהו ונזיר לא ילפינן בעלמא דאינהו לאוי גריעי, אף מ"מ שב ואל תעשה קיל טפי מנייהו, דעכ"פ אין לוקין בשב ואל תעשה, מש"ה פריך שפיר גילף מכ"ג ונזיר, ומשני דאית ביה פרת.

ואחר הודיעני זאת, יש לי תמיה גדולה על ת"ה סי' רפ"ה (ורמ"א ביו"ד סי' שע"ב), שהשיב בפשיטות על פהו ערום בשוכב במטותו ומת באוהל, שצריך לצאת ערום מביתו ואסיר לשהות להלביש פתונת, שכן פשוט בפרק מי שמתו בלבוש פלאים כו' ואשתמיט מינן דת"ה דברי תוס' הג"ל, דבכהו דחינו הלאו מפני פבוד הבריות דמת מצנה, וה"ה ערום דדמי ליה, ואין לומר דת"ה חשש לסברת רש"י הג"ל, חדא דת"ה לא הביא לא דברי רש"י ולא דברי התוספות, ואשתמיט מינן פל זה, ותו דבעל המאור והרשב"א בחידושי דוחין דברי רש"י וכתבו דלא מחוורא והביאו שהגאונים גרסי להדיא בש"ס פהתוספת, וכיון שהגאונים והתוספות ובעל המאור וחידושי הרשב"א מקילין, להם שומעין.

ותו נלענ"ד לפרש בכוננת רש"י ולתרץ מה שהקשו עליו, דקשה לי עוד על רש"י, מאי תיקון בזה, דהא מ"מ קשה גילף פבוד הבריות ממת מצנה כמו שלא נצטנה הכהו על מת מצנה פן לא נצטנה על שאר פבוד הבריות, וגם שאר מצות גילף דלא נצטנה במקום מת מצנה, וע"כ י"ל דה"ק דשאני טומאת פהו דלא נצטנה לכל ישראל אלא לכהו ונזיר, ע"כ

במת מצנה וישאר כבוד הדומה למת מצנה לא נצטן גם פהנים, דבזה הם פישראל דלא נצטן פלל על הטומאה, אבל עושה פסח וכל התורה דלכל ישראל נאמר, ומפני כבוד הבריות נדחה אותם זה לא אמרנו ולפי"ז מודה רש"י לדינא דכהן ונזיר דחינו להו מפני כבוד הבריות, זה נלענ"ד ברור לדינא דכחול פהו להלביש פתונת ואח"כ לילה מאנהל המת דלא כת"ה נרמ"א ז"ל: דף כ"א תוספות ד"ה וקרי תפלה כו', וא"ת אמאי שביק בקא דק"ש כו' עכ"ל, דברי התוספות דחוקים בזה, ולע"ד נראה לתרץ דמק"ש ל"מ למפרה, די"ל כמו שפירש הירושלמי דמתניתין לא מייירי פלל בק"ש, אלא הפל בברכות ק"ש מייירי וה"ק בעל קרי מהרהר בלבו הברכות ואין מברך אותם בדיבור, דומיא דמברך דר' יהודא דמייירי בדיבור, אבל ק"ש לא נזכר במתניתין ונלמד מברכת המזון דמברך בדיבור, והיינו משום דק"ש ובה"מ דאורייתא כמ"ש התוספות בעצמם בא"ד, דגם המקשה ידע מזה והירושלמי פירש למתניתין פן.

לפי האמת (הביאו תדר"י ג"כ עיי"ש), וע"כ פריך הש"ס מתפלה דבזה סתר פ"ה הנזכר, דקרי תפלה דרבנן ואפילו בהרהור אין צריך מדלא תנו יקצר בדיבור, כמ"ש התוספות בד"ה הא אי כו', וא"כ ה"ה ברכות קריאת שמע נמי א"צ להרהר בלבו, והא דתנו בעל קרי מהרהר בלבו, ע"כב"ק"ש איירי שלא יהא יושב בטל, וס"ד דבזה אין חילוק בין דאורייתא לדרבנן כמ"ש התוספות, משום הכי פריך שפיר וזה ברור ודוק: דף ל"ו ע"ב תוספות ד"ה קליפי אגוזים כו', בורא פרי העץ עכ"ל יש לתמוה על התוספות וכתבתי בחידושי לא"ח סי' ר"ב עיי"ש.

דף ל"ז גמרא ואנרו לא מברכין במ"מ והתניא כו' כמעשה קדירה, קשה בלא הא דרב ושמואל, נמי ע"כ צ"ל כמעשה קדירה ולא כמעשה קדירה, דאי ס"ד כמעשה קדירה לגמרי קאמר, קשה ברייתא מנו, אי ר"ג מברך לבסוף על מעשה קדירה ג' ברכות, ואי רבנן, הא אמרו על אנרו ודוסן לבסוף ולא פלוס, א"כ בלא הא דרב ושמואל נמי ע"כ צ"ל כמעשה קדירה ולא כמעשה קדירה, וראיתי שכתבו תדר"י והרא"ש, דלמסקנא דגמרא דאיתותב רב ושמואל, אתיא ברייתא דכמעשה קדירה כפשוטו, ואברכה ראשונה קאמר עיי"ש, וזה דוסק דהא ברייתא תחלה וסוף קאמר.

ע"כ נלענ"ל דבשלמא בלא רב ושמואל וכן להמסקנא, י"ל דהברייתא ה"ק, מברך על פת אנרו ודוסן תחלה וסוף כמעשה קדירה של אנרו ודוסן עצמן, דמברך עליהן תחלה במ"מ ולבסוף בורא נפשות רבות, אבל לרב ושמואל אוהב שפיר, דע"כ לרב ושמואל א"א לפרש דכמעשה קדירה של אנרו ודוסן עצמן קאמר, דהא לרב ושמואל אין שנה ברפת פת אנרו ודוסן למעשה קדירה שלהם, דהא על פת אנרו ודוסן מברך שהפל ואין מברך עליה בפה"א, פינו דאין דרף הנאתו בכף, כמ"ש תדר"י עיי"ש, אבל מעשה קדירה דאנרו ודוסן ברכתו בפה"א, ואפילו אם נתמעכו, דכינו דדרף הנאתו בכף פמבואר בהרא"ש ותדר"י, פשיטא דברכתו בפה"א, כמ"ש של"ה ואחרונים גבי קטניות שנתמעכו, ובסי' ר"ב בדין תמרים שנתמעכו כמו עיפה, ובסי' ר"ח הארכתו בזה לברר ע"ש, זה נ"ל ברור: דף ל"ט ע"ב דתוספות ד"ה מברך על הפתיתים כו', עד ברות הפוכות עכ"ל, לכאורה זה לא מיקרי סברות הפוכות, דהא תנאי דפליגי, בתרומה בבצל נמי פליגי בהכי, דלמר שלם עדיף מחשוב, ולמר חשוב עדיף משלם, הרי דזה לא מקרי

סברות הפוכות, אלא דקושיות התוספות הוא, דלר' הונא לפי רש"י אין לשלימה שום מעלה ועילוי כלל נגד הפרוטה אפילו היא דשניהם שנים בגודל, ומעלה דגדולה חשיב גם לרב הונא דגדול חשוב מקטן, ולר' יוחנן מעלה דשלימה היא חשובה אפילו ממעלה דגדולה, דשלימה עדיפה מגדולה, וזה נדאי סברות הפוכות וזה פשוט וברור באותו דבור פלומר אם ירצה עכ"ל, רמיה לכאורה, מי דחקו לר"ת לזה, ואמאי לא מפרש דרב הונא קאמר דמברך על הפתיתין דוקא, דמעלת גדולה עדיף משלימה פי היכי דפליגי תנאי לקמן הי עדיף, ועיי"ש בחדושי או"ח סי' קמ"ט מה שיישבתי ישוב נכון ע"ז בס"ד: דף נ"ב ע"ב בתוספות ד"ה אין נט"י כו', דהא קאמר ב"ש כו' עכ"ל, הנה גירסת התוספות הוא דחוק, דלשון דבר אחר.

בכל מקום בש"ס, וכן לעיל, משמע דאין צריף תו לטעם הראשון, וכאן צ"ל דדבר אחר הוא מפרש לנו טעם הראשון, ע"כ נלע"ד ליישב גירסת הראשונה, דה"ק ב"ה לב"ש לדידן דס"ל דמשתמשין בשולחן טמא, לא קשיא מ"ש אוכלין וכו' ומ"ש ידים כו', דהא נדאי י"ל, פל למעט טומאה מאי דאפשר עדיף, ולכן אם ניחחו על השולחן יטמאו ידים, וגם האוכלין, לכן מוטב להניחו על הפסת שלא יטמאו אלא ידים ולא יטמאו האוכלין ועל זה אמרו ב"ה לב"ש, אפי' אי מודינא לכו דשולחן טמא אין משתמשין בו, אף לענין פלים שנטמאו אחוריו במשקין, אנו במקומינו עומדים, ובשיטתינו דלעיל, דסבירא לן לעיל דכלים שנטמאו אחוריו במשקין משתמשין בו, א"כ יש לחוש אם ניח להמפה על השולחן, שמה יגעו פלים שאחוריו נטמאו במשקין, בהמפה, ויטמאו המשקין שבמפה מהפלים שעל השולחן, ויחזור המפה ויטמא האוכלין והידים, אף דע"ז י"ל דעדיף טפי להניח המפה על השולחן, דאז אפשר שלא יגעו הפלים בהמפה ולא יטמאו אז האוכלין והידים כלל, אבל אם ניחחו על הפסת אז יטמא נדאי המפה מהפסת, ויטמאו הידים בנדאי, ואין ספק מוציא מידי נדאי, ע"ז אמרו ב"ה אפ"ה הא עדיפה מוטב כו', פי דספק טומאת האוכלין חמירא מנדאי טומאת הידים, דטומאת האוכלין מדאורייתא ולכן עדיף לטמא הידים בנדאי משיטמא האוכלין בספק (זה נ"ל ברור): מסכת שבת דף ב' ע"א בתוספות ד"ה פשט בעל הבית כו' תימא לר"י כו', עד למילתא אחריתי עכ"ל, בכאן נתקשו התוספות ד' קושיות, הא' למה לי תרי קראי בהוצאה, ב' בפ' במה טומנין מבואר דהוצאה והכנסה הי' במשפן וא"כ קראי ל"ל, ג' בפרק הזורק אמר סברא הוא מה לי עיוני כו' הא גם הכנסה הי' במשפן, ד' למה אמר בפרק במה טומנין דגם הכנסה הי' במשפן, הא פיון דהוצאה הנה במשפן דענין הכנסה מסברת מה לי עיולי כו', ונ"ל נתרץ כ"ז, משום דבאבות מלאכות מ' כו', מבואר דעל הוצאה והכנסה והושטה מרה"י לרה"י שפנגדה, דרף רשות הרבים, או מעביר מרה"י לרה"י אף שלא פנגדה (ענין תוספות עירובין דף ל"ג ע"א) על פולן אינו חייב אלא אחת, ובאמת פיון דכל חד מנייהו הוי במשפן ה"ל לחייב על פל אחד ואחד, כדאמר לקמן דף ע"ג ע"ב בזורה וברור ומרקד, דאף דדמי להדדי, פיון דכל חד מנייהו הוי במשפן חייב על פל אחד ואחד, אם פן פל שפן הושטה והעברה דל"ד פל כ להוצאה לרשות הרבים, עכצ"ל, דלהכי אתי קרא דוינפלא העם מהביא, דלגופה לא איצטריף דהא הוצאה הי' במשפן, אלא ע"כ לאשמענין דליפא שום אב במלאכת עקירת החפץ ממקומו, כ"א הוצאה לבד דגלי ביה קרא, וכלם תולדות הוצאה נינהו לחייב על פלם א', ואי לאו קרח דאל יוציא, סלקא דעתא אמינא

דקרא דויכלא אחי לאשמעינו דלא תימא סברא חיצונה הוא, דעני ועשיר הם שוין, דבמשפון הנה דומיה דעני שיהרי בקרקע היו עומדין והושטו הקרשים לעגלה במ"ש התוספות, וע"כ אתא קרא דויכלא דאיירי בבבלי הפתים שהביאו נדבתן לר"ה, לומר דבע"ה אינו חייב בהושטה אלא בהליכה עם חפץ מרה"י לר"ה כמו שהיה שם ועיין תוספות שבועות), מש"ה איצטרף קרא דאל יוציא איש ממקומו לרבות הושטה דבע"ה לר"ה לחיובי וע"כ קראי אחי דעל פלם אינו חייב אלא אחד כדפירשתי, ואי לאו סברת מה לי עיולי כו', ס"ד אמינא מכדי קראי אחי לסתור הסברא החיצונה, א"כ מנלן לחייב א' על פלם דהא הסברא הוא לחייב על פל אחד ואחד, ואימא אחי למעוטי הכנסה דבע"ה, אבל השתא דאמרינו סברת מה לי עיולי כו', א"כ אם נמעט הכנסה דבע"ה נסתור בזה שני סברות א' שונצטרף לחלק בין הוצאה דבע"ה להכנסה, ב' שונצטרף לחלק בין הכנסה דבע"ה ובין הכנסה דעני, מש"ה מסתבר טפי לסתור רק סברא אחת לחייב א' על פלם, ומש"ה אחי שפיר דהוצרקה הכרייתא לומר דגם הכנסה הנה במשפון, דאל"כ ס"ד א דקראי אחי למעוטי הכנסה בין דעני ובין דבע"ה, ולא נסתור רק סברא א' דמה לי עיולי כו', והשתא דהכנסה נמי הי' במשפון נצטרף נמי לחלק בין הכנסה דעני ובין הכנסה דבע"ה, ונצטרף לסתור שני סברות, וזה לא אמרינו כדפירשתי, וליכא לאקשוי אפתי מנלן דקראי אחי לפטור כל מלאכת ההוצאה בקרבן א', אימא דאחי דלא תימא דהליכה דבע"ה עם החפץ מהר"י לר"ה.

וכן הושטת יד דבעל הבית לר"ה, הניין תולדות דהושטת יד העני דהוי במשפון, וע"כ אין חייב בשלשון אלא אחת, מש"ה אשמעינו קרא דהליכה דבע"ה ילפינו מקרא דויכלא והושטה דבע"ה מקרא דאל יוציא וחיוב בשלשון ג' קרבנות.

י"ל איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי, ע"כ כל למעוטי קרבן טפי עדיף, דמספיקא לא מעיילינן חולין לעזרה, תו י"ל דהא נפקא לן מקרא דעל כל המלאכות אינו חייב כ"א ל"ט חטאות, כדאימא דף ע"ד, הלכך ל"ל הכי, ודקשיא לך ל"ל קרא דאין חייב על כל מלאכת ההוצאה אלא א', תיפוק ליה דאל"כ הוי יותר מל"ט חטאות, י"ל דסד"א דאזורה ובורר ומרקד דדמי להדדי אין חייב על שלשון כ"א א', ואהוצאה והושטה והעברה דנ"ד כל כף להדדי, חייב על פל א' וא', מש"ה איצטרף קרא דעל כל מלאכת ההוצאה אינו חייב אלא א', וממילא ע"כ להשלים ל"ט מלאכות צ"ל דאבורר וזורה ומרקד חייב על פל א' וא' כדאימא דף ע"ד, והשתא מתורץ מה שהקשו התוספות לקמן על רב אשי דאמר המוציא מרשות לרשות היינו נמי הכנסה, ולמה לא פלל בשאר אבות ג"כ התולדות כמו בהוצאה, תו תמהו בשבועות הא תנו בסיפא הרי אלו אבות מלאכות כו', ולפי מ"ש אחי שפיר דבאמת גם הכנסה הוא רב דהיה נמי במשפון, וסד"א לחייב עליה בפני עצמו, לכן אשמעינו דיש קראי לזה דגזירת הפתוב הוא לחייב על פוננו, והשתא מש"ה חשיב עני ועשיר בתרתי דהא קראי צריכי לכל א' לעצמו כדפירשתי.

ע"ב בתוספות ד"ה יציאות קתני כו' עד לפי ריב"א עכ"ל, גם לפירוש ריב"א הוא דחוק, ויותר יש לפרש, ויתכן גם פרש"י, דס"ד לפרש דלעני העומד בחוץ איכא ד' איסורין מן התורה, א' אם העני הוציא לחוץ, ב' הוציא בע"ה והניח לתוך ידו של עני, שאז עובר העני מן התורה משום לפני עור, כמ"ש התוספות לקמן דף ג', ובאיסורין מדבריהם לעני,

א' פֿשט בע"ה ידו מְלִיָּאָה וְנִטְל הֶעָנִי מִתּוֹכוֹ, ב' פֿשט הֶעָנִי יָדוֹ רִיקָנִית וְנָתַן לוֹ בַּע"ה וְהוֹצִיאָהּ, וְאָף דִּלְפָּנֵי עוֹר הוּא בְּכָל הָאִסּוּרִין, מ"מ פִּינּוֹן דִּהֲתַנָּא נְחִית לְמַנּוּיֵי הָאִסּוּרִין דְּשַׁבַּת נְקִיט כָּל הָאִסּוּרִין הַשְּׂיִיךְ גְּבִיָּה, וְהַשְׁתָּא ל"ק הָא תַּרְתֵּי סְרֵי הָנִי, דְּלֹא תָשִׁיב כ"א יְצִיאֹת, וְדו"ק דָּף ג' שָׁם ד"ה פֿטוּרֵי דְאַתִּי כו', וְעוֹד דְּלֹא תָשִׁיב עכ"ל, פּי' בְּשִׁלְמָא לִפּי'.

ריב"א גִּיחָא הָא דִּהֲתַנָּא פֿלְגִינְהוּ לְפֿטוּרֵי דְסִיפָא לְתַרֵּי בְּבִי, מִשּׁוּם דְּבָעֵי לְמִיתְּנֵי פֿטוּרֵי דְעָנִי בְּחֵדָא בְּבִא, וּפֿטוּרֵי דְעָשִׂיר בְּחֵדָא בְּבִא, דּוּמְיָה דְתַנִּי חֵיּוּבֵי דְרִישָׁא בְּשִׁנֵּי בְּכוֹת, אָבֵל לְשִׁיטַת רַש"י ה"ל לְעַרְבִינְהוּ וְלִמְתַּנְיָנְהוּ, וְהָכִי ה"ל פֿשט הֶעָנִי כו', אוֹ שְׁנָתַן לְתוֹכָהּ וְהוֹצִיא אוֹ שְׁפֿשֿט בַּע"ה כו', שְׁנִיָּהֶם פֿטוּרִין, וּמְהִרְשָׁא גְּדַחַק בְּזָה עֵי"ש.

ע"ב בְּגִמְרָא אֲדַרְבֵּה אִיפְכָא מְסַתְּבָרָא כו', וּאב"א לְעוֹלָם לֹא תִפְשׁוּט כו', הִנֵּה סוּגְיָא זֹו נִתְקַשׁוּ בַּה רַש"י וְתוֹסְפוֹת וְגַדְחָקוּ מְאוֹד, וְאָנִי הִקְטֵן אֲבָרָר בַּעֲזַה"י וְאָפְרַשׁ הַסּוּגְיָא בְּרוּנוּחָא, וְאֲבָרָר בַּס"ד, שְׁלִזָּה הַפֿירוּשׁ פִּינוּנוּ הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם, וְאִין צָרִיךְ לְדַחֵק פֿמוֹ שְׁדַחְקוּ הָרַא"ש וְהָר"ן בְּדַבְרֵי הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם וְזָהוּ, דִּהֲסוּגְיָא קָשָׁה בַּה טוּבָא, חֵדָא דְבִלָּא אִיבְעִית אִימָא גְּמִי קָשָׁה וְתִפְשׁוּט, תּוֹ מַה שְׁהַקְשׁוּ מ"מ קָשָׁה תִפְשׁוּט מְבַנֵּי בֵּית הַמְּדַרְשׁ דְּלֹא תִירְצוּ הָכִי, תּוֹ ק' לְמָה פֿרִיךְ אִיפְכָא מְסַתְּבָרָא וּמְדָלָא מְשִׁנֵּינֵן הָכִי תִפְשׁוּט כו', וְלֹא פֿרִיךְ בְּפֿשִׁיטוֹת מְדָאָסֵר מְשַׁחְשִׁיכָה תִפְשׁוּט כו', תּוֹ תִימָא דְמֵאֵי פֿרִיךְ תִפְשׁוּט כו', אִימָא דְבַנֵּי ב"ה ס"ל דְּפֿשׁוּט הוּא דַּמְבַּע"י לֹא קִנְסִינֵן ע"כ נ"ל דַּס"ל לְהַש"ס דְּהִיכָא דְמְשַׁחְשִׁיכָה אִיפְכָא אִיסוּר שֶׁל תּוֹרָה, וְדֹאֵי דְגַם מְבַע"י קִנְסִינֵן, אָבֵל הִיכָא דְמְשַׁחְשִׁיכָה גּוּפָא לִיכָא אִיסוּר תּוֹרָה וְדֹאֵי דַּמְבַּע"י לֹא קִנְסִינֵן וּבְזָה לֹא מְסַתְּפֵק הַש"ס כָּלֵל, וְע"פ מַה שְׁפֿירַשׁ הַרְמַב"ם אָבִיא לְשׁוֹנוֹ לְפִנֵּינוּ אִי"ה, דְּאֵהָא דְאָמַר לְקַמֵּן לְחֻצְרָא אַחֲרַת אִיסוּר מִשּׁוּם דְּאַתְעֵבִידָא מִחֻשְׁבַּתּוֹ, פּי' דְּמִיָּרֵי שְׁתַּחֲלָה בְּשַׁעָה שְׁהוֹצִיא יָדוֹ הִי' מִחֻשְׁבַּתּוֹ לְהוֹצִיא הַפֿירוֹת לְחֻצְרָא חֲבִירוֹ, וְהַפּוֹי' זֶה שֶׁל הַרְמַב"ם מִן הַבֵּיא הַב"י ג"כ ס' שִׁמ"ח.

ועפ"ז אָבָאָר הַסּוּגְיָא, דִּהַש"ס לֹא מְצִי לְמִיפְשֿט בְּעֵי דְרַב בֵּיבִי א מִתְּבַרְיָתָא, מְדָאָסֵר' מְשַׁחְשִׁיכָה וְהָרִי יָבֵא לִידֵי חֵיּוּב חֻטָּאת, מִשּׁוּם דִּי"ל דְּמִיָּרֵי שְׁתַּחֲלַת הוֹצֵאתָ יָדוֹ הִי' מִחֻשְׁבַּתּוֹ לְהוֹצִיא לְחֻצְרָא אַחֲרַת, וְע"כ אָפִילוֹ אִי שְׁדִי לְהוֹ לר"ה לִיכָא חֵיּוּב.

חֻטָּאת, פִּינּוֹן דְּבַעֲקִירָה רֵאשׁוּנָה לֹא הִיְתָה מִחֻשְׁבַּתּוֹ לְמִלְאָכָה הָאִסּוּרָה, דִּהָא לְחֻצְרָא חֲבִירוֹ אִפִּי דְרָךְ ר"ה לִיכָא אִיסוּר תּוֹרָה כַּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת דָּף ה' וּמֵאֵי שְׁנָא כו', וּא"כ אָפִילוֹ אִי שְׁדִי לְהוֹ אַח"כ לר"ה לִיכָא אִיסוּר שֶׁל תּוֹרָה מִיָּדֵי דְהָנִי אִמְעַבִּיר מְזוּיּוֹת לְזוּיּוֹת וְנִגְמְלָךְ לְהוֹצִיאָן דְּפֿטוּר, הוּאִיל וְלֹא הִי' דַּעֲתוֹ לְעַקִּירָה אִסּוּרָה, וְכֵן מְבִאָר בִּירוּשְׁלַיִם דְּבַעֲיָנֵן שְׂיַעֲקֵר ע"מ לְהַנִּיחַ, עֲקֵר ע"מ לְאַכּוֹל וְנִגְמְלָךְ לְהַנִּיחַ פֿטוּר, וְכֵן פֿסַק הַרְשֵׁב"א בְּסִפְרוֹ עֲבוּדַת הַקּוֹדֶשׁ ס"ג ס"ה, וּלפ"ז לִיכָא לְמִיפְשֿט מִתְּבַרְיָתָא בְּעֵי דְרַב בֵּיבִי, אָף דִּהֲמִקְשָׁה הָכִי פֿרִיךְ אֲדַרְבֵּה אִיפְכָא מְסַתְּבָרָא, פּי' הָא בְּנֵי בֵּית הַמְּדַרְשׁ רוֹצִים לְתַרְץ דַּעַת אַבְיֵי בְּאִיבְעֵיָא שְׁלוֹ, הָא דְלֹא פֿשִׁיט אַבְיֵי מִתְּבַרְיָתוֹת, מִשּׁוּם דִּי"ל דְּאִי פְּכַרְמְלִית דְּמֵיָא צ"ל כָּאֵן לְמַטָּה מִי, וְכָאֵן לְמַעְלָה מִי, וְאִי לֹא פְּכַרְמְלִית דְּמֵיָא צ"ל כָּאֵן מְבַע"י וְכָאֵן מְשַׁחְשִׁיכָה, לְכֵן שְׁפִיר קְמַבְעֵיָא לְאַבְיֵי, וְע"כ הוֹצִירְכוּ בְּנֵי בֵּית הַמְּדַרְשׁ לְתַרְץ הַבְּרִיּוֹתוֹת בְּשִׁנֵּי אוֹקִימַתּוֹת חֵדָא אִי פְּכַרְמְלִית דְּמֵי, וְאִינְדָּךְ אִי לֹא פְּכַרְמְלִית דְּמֵי, עַל זֶה אָמַר אֲדַרְבֵּה אִיפְכָא מְסַתְּבָרָא.

פ' טפי עדיף הוי להו לבני בית המדרש לתרץ איפכא, וה"ל לאוקמי בהיה במחשבתו מתחלה להוציאן לר"ה, דאז אי שדי להו לר"ה איפא חיוב חטאת, ובזה הדין הוא איפכא, דמבע"י קנסין ליה כדפ' לעיל, דכל דאיפא משחשיכה אסור דאורייתא קנסין ליה מבע"י, אבל משחשיכה התירו לו שלא יבא לידי חיוב חטאת, ובאוקימתא זו טפי הוי עדיף להו לבני ב"ה לתרץ הפרייתות, משום דאוקימתא זו אתי שפיר בין אי פכרמלית דמי ובין אי לא פכרמלית דמי, לעולם מבע"י אסור ומשחשיכה שרי, שלא יבא לידי חיוב חטאת, אבל השתא דבני בית המדרש תירצו דמבע"י שרי כו'.

הנצרכו לתרץ שני אוקימתות, דאי פכרמלית דמי לא שינו תירוץ זה, דגם מבע"י נמי חסור להחזירה בשבת, פיון דככרמלית דמי כמ"ש התוספות, ועכצ"ל פאן למטה מי' כו', אבל אי הוי מתרצי איפכא, הוי סגי, בתירוץ זה גם אי פכרמלית דמי, ומשני איבעית אימא לעולם לא תפשוט כו', ר"ל דבני בית המדרש תירצו עוד כמה תירוצים, וילהנה תירוצים לא ס"ל לאוקמי הפרייתא במבועוד יום, דמשמע להו דהוציא ידו דומיא דלהחזירה קתני דמשחשיכה, והתירוצים אלו לא שייכי פלל אי פכרמלית דמי, וע"כ אליבא דהנה תירוצים צ"ל אי פכרמלית דמי, צ"ל בישוב בכרייתות פאן למטה מי' וכאן למעלה מי', וכיון דע"כ הנצרכו בני בית המדרש לבא להתירוץ דכאן למטה מי' וכאן למעלה מי' אליבא דשאר התירוצים, ע"כ לא הנה מרויחין פלום אף אי הוי מתרצי להיפוך, דהא מ"מ היו, צריכין לתרץ תירוץ הנה דכאן למטה מי' כו', אליבא דשאר התירוצים אי נימא דככרמלית דמי, מש"ה ניחא להו לבני בית המדרש לתרץ בחדא גנוני עם שאר התירוצים, דע"כ מייירי שהיה דעתו בתחלה להכניסן לחצר אחרת כדפ' וע"כ פיון דליפא אסור תורה משחשיכה לא התירו לו, דלא אפשר נבא לידי חיוב חטאת כדפ', וכל דליפא אסור תורה משחשיכה, ע"כ מבע"י נדאי לא קנסין כדפ'.

ו"ל הרי"ף הוא נהא בשוגג, ולא קשיא פאן לאותו חצר וכאן לחצר אחרת כו', הא אתעבידא מחשבתו כו' עכ"ל, ונדחק הרא"ש דהרי"ף דוקא מבע"י מייירי ולח משחשיכה עיי"ש, וזהו דחוק, דלא ה"ל לרי"ף לסתום אלא לפרש דדוקא מבע"י ולא משחשיכה.

ו"ל הרמב"ם פי"ג שכח ופשוט ידו והיא מליאה פירות והוציאה מחצר זו להכניסה לחצר שבגדה, ונזכר קודם שייכנס ונהרי היא תלויה באויר, מותר להחזירה אליו לחצירו אבל לחצר השני אסור להכניסה, כדי שלא יעשה מחשבתו שחשב בשעת שגגה, ואם הוציא ידו במזיד ה"ז חסור להחזירה אצלו וקנסו אותו שתהא ידו תלויה עד שתחשף עכ"ל, וברור הוא דהרי"ף נהרמב"ם פירשו כאשר פירשתי הסוגיא, וע"כ מתורץ הא דאמר הא אתעבידא מחשבתו, ופירשו דחשב מתחלה להכניסה לחצר חבירו, ולכאורה קשה מאי פסקא דמייירי דוקא שחשב מתחלה להכניסה לחצר חבירו ולא לר"ה, אבל לפי מ"ש ע"כ בהכי מייירי דאז אי שדי להו ליפא חיוב חטאת, דאי ס"ד שחשב לר"ה ח"פ יכול לבא לידי חיוב חטאת, ולפ"ז שפיר י"ל דהרי"ף משחשיכה מייירי, ואפ"ה לא תקשה מדרב ביבי, דהא מייירי דתחלת מחשבתו הנה להכניסה לחצר חבירו ולא יכול לבא לידי חיוב חטאת כדפ', וזה מבואר ברי"ף כמה שכתב הא אתעבידא מחשבתו, דע"כ מייירי שחשבתו הנה להכניסה לחצר חבירו, וע"כ הביא מיד הא דרב ביבי לומר אם מחשבתו הנה להוציאה לר"ה, בזה לא קנסיה שלא יבא לידי חיוב חטאת, וע"כ אתי שפיר נמי

לשון הרמב"ם, ששהתחיל בדין זה שמחשבתו היתה להכניסה לתצר חבירו ולא לבא לידי חיוב חטאת, דבנה דוקא פסק דבמזיד קנסו אותו.

אבל הר"ן כתב דהרמב"ם פרש"י ס"ל, ודבר ברור הוא דהרמב"ם לא ס"ל פרש"י, אלא דוקא, אי תחלת מחשבתו היתה להכניסה לתצר חבירו, דלא יכול לבא לידי חיוב חטאת, וכן דוקא פסק דבמזיד קנסיה.

כל זה נלע"ד ברור ואמת. הו בפירוש הסוגיא והו בכוננת הרי"ף והרמב"ם: דף ד' ע"ב בתוס' ד"ה באילן כו' דבר"ה ליכא לאוקמה עכ"ל.

ודחוק הוא לאוקמי ברייתא בגובה הנוף ט' בצמצום, ומש"ה ניחא לאוקמי בעיקרו ברה"י. בא"ד ולרשב"א נראה דבר"ה נמי משפחת לה כו' עכ"ל, ול"נ דיש לחלק דבעומד עיקרו ברה"י שייך, לומר שדי נופו פאלו עומד במקום עיקרו, דאז הוי רה"י, אבל בעומד בר"ה ליכא למימר הכי, דאף אם היתה עומד הנוף במקום העיקר שם הוי נמי מקום פטור.

בא"ד והא דלא מוקי אביי הכי משום דר"ח לא בעי מקום ד' כו', ולמאי דמוקי כו' עכ"ל, מהרש"ל זקני ז"ל וכל המפרשים הבאים אחריו נדחקו מאוד בפ"ה התוספות ולא העלו פלוגא ולענ"ד נראה דדברי הרשב"א בתוספות הן ברורין מאוד, דבמ"ש התוספות ונ"ל ולמאי דמוקי לה אביי כו', הא דנקט ז"ו כו', כל דבריהם אלו שייך אדלעיל לתרץ בנה, הא דלא מוקי אביי בעיקרו עומד בר"ה, וה"פ הואיל ור"ח לא בעי מקום ד' גם בר"ה, לפ"ז אתי שפיר דלא מוקי בעיקרו בר"ה, דבשלקמא למאי דמוקי ברה"י ניחא הא דנקט ז"ו כל שהוא, דבעי לאפלוגי נמי גם בלמעלה מי דאז אי הנה רחב ד' לא שייך ביה פלוגתיהו פלל, אבל אי הוי מוקי לה בעיקרו בר"ה, ורבי בזורק מרה"י ע"ג הנוף איירי, א"כ גם בלמעלה מי ורחב ד' נמי שייך לאפלוגי ביה דלרבנן פטור בזורק מרה"י ע"ג הנוף, דמרה"ה לרה"י קא מפיק פדאמר לקמן דף ה' ע"א, ורבי מחייב דשדי נופו בתר עיקרו והוי ר"ה גמור ונמצא זרק מרה"י לר"ה, וא"כ הדרא קושיא לדוכתא אמאי נקט ז"ו כל שהוא, מש"ה הוצרך לאוקמי בעומד ברה"י, אף כדי דלא תקשה ע"ז אימא לעולם בעומד בר"ה איירי, ודקשיא לה למה נקט ז"ו כל שהוא, אימא דפלוגתיהו בכל גונוי אפילו בנוף הגובה ט' דאז רבים מכתפים עליו והוי ר"ה, ע"כ ברחב ד' הוי לכ"ע ר"ה, מש"ה נקט ז"ו כל שהוא, דאפילו גובה הנוף ט' נמי שייך פלוגתיהו דאי לא שדי נופו בתר עיקרו לא היתה במקום חשוב לאחיובי עליה דבעינן הנחה ע"ג מקום ד', משום הכי הקדים הרשב"א וכתב דאפילו בר"ה לא בעי מקום ד'.

וא"כ אפי' בז"ו כל שהוא נמי לא שייך לפלוגתיהו אי גובה הנוף ט'. ולא מיתוקם פלוגתיהו אלא בפחות מט' או מי' ולמעלה, וא"כ תקשה למה נקט ז"ו כל שהוא, אלא ע"כ ברייתא בעיקרו ברה"י מירי, ואם תאמר תקשה על ברייתא גופא ה"ל לאפלוגי בעיקרו בר"ה, י"ל משום דמירי נמי בגובה הנוף ט', ואז לכ"ע הוי ר"ה ולא שייך לפלוגי בי' אלא אם עיקרו ברשות היחיד.

ז"ה ג"ל ברור כמש"ש בפ"ה התוספות: בא"ד ורש"י שפי' פאן כו' א"א להעמידו עכ"ל, לפי מה שפירשתי לעיל פוננת הרשב"א, נ"ל דגם רש"י כשיטת הרשב"א ס"ל וע"כ בסוגיא דלקמן דאמר אליבא דרב חסדא דס"ל דגם בר"ה לא בעי מקום ד', מש"ה

אוקמי בעומד בר"ה, אב"ל פאן הש"ס דחיי דלעולם לכ"ע בעי מקום ד' שפיר יש לאוקמי
בעיקרו עומד בר"ה וע"כ שפיר פתב רש"י דהוי פמונח בר"ה, ומ"ש רש"י לקמן דף ז'
ע"ב דקס"ד מר"ה לרה"י היינו משום דבר"ה הוי מקום פטור ודו"ק: תוספות ד"ה ודלמא
הנחה וד"ה זרק ונח כו'.

נראה לפי עניינת דעתיה לתרץ בשטת רש"י כל מה שהקשו תוספות, ע"פ מ"ש הרשב"א
בתוספות סוף ד"ה דאמרינן קלוטה כו', וד"ה באילן כו', דלרב חסדא ס"ל דגם בר"ה
לא בעי מקום ד' וע"כ ס"ל דד"ה קלוטה כמי שהנחה דמי וכן ס"ל לרש"י פדפ"ל לעיל
וע"פ מ"ש בסוגיא לקמן דף צ"ז ע"ב דבעי לאכוחי שם בפלוגתא דר"י ונחמיה בנרק
מרה"י לר"ה ונעבר ד"א בר"ה דר"י מחייב ונחמיה פוטרין, דע"כ ר"י מחייב ב' דהא
רבנן ע"כ מחייבי תדא ודחי לה, כגון דאמר מיד בהגיע לר"ה תנוח, דר"י סבר קלוטה
כמי שהנחה דמי ואתעבידא מחשבתו וחיוב א', ורבנן פטרי לגמרי עיי"ש והקשו שם
התוס' מאי פריד אדרבי דהא לא מחייב רבי אתולדה במקום אב, אימא הא דחייב רבי
ב' איירי בנודע לו וחוץ ונודע לו דלכ"ע הוי שני העלמות לחייב ב'.

ותירצו התוספות דהא. לא הוי איצטרף לרב יהודא לאשמעינן עיי"ש.

ועפ"ז יתורץ הפל, דתחלה הוי קמבעיא ליה ג"כ לרב יוסף אי ד"ה קלוטה כמי שהנחה
אי לא, ובתר דשמע פאן בסוגיא מרבה דהדר פשטה דבקלוטה כמי שהנחה פליגי קבלה
רב יוסף מיניה, ולפ"ז י"ל דרב חסדא הוא דקשיא ליה שם לשטתו, דאיהו ס"ל דלכ"ע
קלוטה כמי, שהנחה דמי, וע"כ צ"ל הא דפטרי רבנן דרבי ע"כ א' הוא: דמחייבי, והיינו
אהנחה דלא בעי מקום ד' לכ"ע, אב"ל עקירה הוא דבעי רבנן מקום ד', וא"כ עכצ"ל דרבי
מחייב ב', וא"כ ליפא למימר דמירי בנודע לו וחוץ ונודע, דא"כ מאי אתא רב: יהודא
לאשמעינן דליפא למימר דרב יהודא אשמעינן דאפילו עקירה לא בעינן מקום ד', דהא
בלא"ה ידעינן מדחכמים מחייבי א' רבי מחייב ב', אלא עכצ"ל דאשמעינן אפילו בהעלם
א' מירי ע"כ קשיא לי דרבי אדרבי, וע"כ השיב לו רב יוסף לשטת רב.

חסדא דד"ה קלוטה כמי שהנחה דמי, י"ל דרב יהודא אתמר אדרב יהודא, והיינו משום
דא"א לפרש דר"י מחייב א' ונחמיה פוטרין לגמרי ובקלוטה פליגי, דהא לשטת ר"ח
דף ה' קלוטה כמי שהנחה דמי אלא ע"כ ר"י מחייב ב', אף סד"א דפליגי בעקירה אי
בעי מקום ד', קמ"לן רב יהודא דבתולדה במקום אב קמיפלגי וע"כ לא קשיא דא"כ
הל"ל ר"י מחייב ב', דהברייתא אינה צריכה לפרש, כיון דע"כ לרבנן חייב א' ע"כ ר"י
מחייב ב', כף השיב רב יוסף לשיטת ר"ח דד"ה קלוטה כמי שהנחה דמי, ואפשר דרב
יוסף נמי אזי הי"ל פן, ואח"כ אמרה הש"ס דרבה ור"י דאמרי תרנוניהו לא חייב ר"י
אלא א'.

פ"ל פשטת ר"י מרבה וקיבל ממנו דבקלוטה כמי שהנחה פליגי ר"ע ורבנן א"כ ע"כ
צל"מ דר"י הי' מחייב ב' דא"כ קשה הל"ל ר"י מחייב ב' דהא י"ל דרבנן פטרי לגמרי,
דהכי משמע טפי לישנא דחכמים פוטרין ובקלוטה פליגי אלא ודאי דר"י אינו מחייב
אלא א' ואשמעינן הברייתא דזה מקרי אתעבידא.

מחשבתו, הואיל והגוי פמנח פדאיתא בש"ס שם, וע"כ דרב יהודא אדרבי אתמר, ורב יהודא איירי בנודע לו וחסור ונודע, לו, וקמל"ן דלא תימא דרבנן דרבי פוטרין לגמרי ואז ע"כ ר"א הוא דמחייב, מדלא אמר רבי מחייב ב'.

קמל"ן רב יהודא דרבנן נמי חדא הוא דמחייב, ולכן אין צריך לפרש דרבי מחייב ב', וצ"ל דרב יהודא דקדק פן מדפליגי רבי עקיבא ורבנן בנרק מרה"י לרה"י, ורבי ורבנן פליגי בנרק מרה"ה לרה"ה אלא ע"כ דרבנן דרבי מחייבי א' לכן נקט בכל פלוגתא רבותא לרבנן, דלרבנן דר"ע דפטרי לגמרי אשמעינן דאפילו מרה"י לרה"י, דסד"א למילף זורק ממושיט.

, אפילו הכי פטרי רבנן לגמרי ולא ילפינן זורק ממושיט, וברייתא דרבי ורבנן אשמעינן דלרבנן חיוב א' דהנחה לא בעי מקום ד', ואי הוי נקט מרה"י לרשות היחיד, סד"א מש"ה מחייבי רבנן א' דילפינן זורק ממושיט, וכיון דלרבנן דרבי מחייב א' ע"כ לרבי מחייב ב' ובנודע לו כו', ומש"ה שפיר אמר רב יוסף פאן רבי היא, והשתא אתי שפיר דלעיל פריד הל"ל ר' עקיבא מחייב ב' והיינו בנודע לו וחסור ונודע לו.

דאלו בהעלם א' שמעין לר"ע בכריתות דף ט"ז דלא חייב אתולדה במקום אב, אבל על רבי לק"מ דא"צ לפרש דחייב ב' פיון דרבנן מחייבי א' ע"כ רבי מחייב ב' ודו"ק דף ה' תוספות ד"ה פאן למטה מי' כו' אין פרמלית בכלי עכ"ל.

מבואר מזה דע"כ ס"ל להתוספות דכלי העומד בר"ה (אם רחבה) ואין גבוה י' הוי ר"ה גמור מן התורה לחייב הזורק עליה. וכתב פן המ"א סימן שמ"ה להלכה.

והנה אף שאיני פדאי להשיב על דברי התוספות מ"מ תורה היא ואומר דדין זה אין נ"ל, דכיון דגבוה פלי י' הוי רה"י גמור. ה"ה אם אינו גבוה י' מבטל מתורת ר"ה דלא גרע מלבינה זקופה בר"ה וכן היזמי והיגי וצואה.

דמבואר דף ז' דכולם מבטלין מתורת ר"ה והוי מקום פטור. ומשמע אפילו אין דעתו לבטלן שם, ומי נתן לנו רשות לחלק דין פלי מדברים אלו בשל תורה אם קבלנו הלכה זו מסיני, ומ"ש רש"י לקמן דף ח' וז"ל דלא גזור רבנן לבטל מתורת פלים הואיל וכלי הוא עכ"ל, פירוש דחכמים לא גזרו לאסור לטלטל מתוכה לרשיות דאורייתא פדיון פרמלית, דאין פרמלית בכלים והיינו דאוקמה אדאורייתא.

אבל לבטל מדין תורה מתורת ר"ה. ונדאי דאין חילוק בין פלי לשארד פל הדברים שבעולם שפולן מבטלין מתורת ר"ה, וכן מוכח ברש"י שם בהא דכתב דבמשפן לא היו זורקין רשיות עיי"ש, ומה שהוציאו התוספות דין זה מפאן, אדרבא מפאן מוכח ומבנרר להיפך, ושהרי התוספות הקשו בעצמם בשם ר"י על המקשה דמה עלה ע"ד המקשה וכו', והניחו בקושיא, אבל לעד"ן דלא קשה מידי ואדרבה מפאן מוכח דמן התורה גם פלי מבטל מתורת ר"ה והוי מקום פטור, ולפ"ז פריד שפיר דכמו בלמעלה מי' להיות רה"י א"ר יוסי גוד אחית, ה"נ בלמטה מי' ולמהוי פרמלית לבטל מתורת ר"ה ניימא נמי גוד אחית, ואמאי חייב במתניתן, ומשני פאן למעלה מי' כו', פי' דיש חילוק, דדוקא בלמעלה מי' דמהוי מחיצה אמרינן גוד אחית אכל בלמטה מי' דלא תהוי מחיצה גמורה לא אמרינן גוד אחית, דדוקא במחיצות שניד בו תורת גוד אחית, כמ"ש רש"י לקמן דף ט' ע"א

בד"ה פתח נעול וכו', ונ"ל אינן מחיצות ולא שניכא בהו תורת גוד אחית עכ"ל עיי"ש, וכיון דלא אמרינן בו גוד אחית, ודאי באויר לא נעשה פרמלית לבטל ממנו תורת ר"ה, דהא אפילו גבוה י' ורחב ד' כל שאינו עומד בארץ אלא באויר, לא הוי עליו תורת רה"י כמ"ש התוספות דף ח' ע"א עיי"ש, וכן מוכח פאן מינה וביה דפריה לימא דלא כר' יוסי כו', משמע דלרבנן ניקח פינו דלא אמרינן גוד אחית הוי הטרוסקיל כמו ר"ה ממש, לכן שפיר משגי דלמטה מי' גם ר"י מודה דלא אמרינן גוד אחית, והא דפריה מרה"י לרה"י קא מפיק, י"ל דלא מבעיא קאמר לא מבעיא אי איירי למטה מי' פשיטא דפטור דמפיק לכרמלית, אלא אפילו אם תוקמוהו שבעני ידו למעלה מי', דמרה"י לרה"י חייב בדיוטא אחת, אפ"ה פטור דהא בעינן שיקבל אחר ממנו, כמ"ש התוספות ד"ה אמאי חייב, והיגו דקאמר מרה"י לרה"י קא מפיק, לרה"י דייקא בלא קבלת יד חבירו ממנו לכן פטור.

וראיה ברורה ומבוארת לדין זה מדברי רש"י דף ז' ע"א בהא דאמר אין פרמלית למעלה מי', והוקשה לרש"י איך משפחת לה, דאי בעומד בכרמלית קשה אי בליה ביה רוחב ד', א"כ מצינו חומר בפרמלית מר"ה, וע"כ נדחק רש"י דמייירי בדבר שאינו מסויים ובעומד בפרמלית עיי"ש, וקשה למה נדחק לאוקמי בדבר שאינו מסויים כמו פני לבינה, ה"ל לאוקמי שהניח ע"ג פלים דבר"ה ואינו מבטל מתורת ר"ה וכן בפרמלית, ולכן עד י' אסור, אלא ודאי ראיה ברורה מזה דס"ל לרש"י דנדאי אף ע"ג פלי הוי מקום פטור מדאורייתא לבטל מתורת ר"ה, אף חכמים לא גזרו למיהוי פרמלית וכדפ"ל.

ושוב מצאתי פן להדיא בהגהות אשר"י בפרקין (דף ח' ע"ב) ונ"ל קופה גבוהה י' ורחב ד' הוי רה"י גמור פחות מפאן הוי מקום פטור, וכן פ"ל רש"י ור"ח מהרי"ח עכ"ל, הרי להדיא כדפ"ל. ויש נ"מ לדינא דרשאין להוציא מרה"י ולהניח ע"ג פלי העומד בכרמלית וכן להיפך, אף צריף שלא יהא רוחב ד', ואם הוא רחב ד' צריף שלא יהא גבוהה י' דאז הוי רה"י, ועיין בחידושי סי' זה.

זה נ"ל ברור נאמת: דף ו' בתוספות ד"ה מידי דהוה אמעביר כו' ה"ל למנקט המוציא כו' עכ"ל, לפי סברת ריב"א דלעיל אם במעביר ד' אמות בר"ה, גם חוץ לד"א לא אמרינן מהלך פעומד דמי. יש לתרץ הא דנקט ר"י מעביר, דר"י לשיטתו דסבר לקמן בסמוך דבזורק מודה בן עזאי, לכן לבן עזאי ליכא למילף ממוציא, דהא מיז בהוציא לר"ה הוי פעומד, וכן בזורק ס"ל לבן עזאי כר"ע רבו דקלוטה פמי שהנחה דמיא, משום הכי יליף ממעביר, דאף לבן עזאי כל דנקיט ואזיל פטור אף דהתוס' מספקי להו בזה: שם בד"ה היכא דאיכא חיפופי תימא כו' עכ"ל, ועיין בחידושי עירובין דף צ"ד ע"א שהארכתי בזה לתרץ בס"ד.

ע"ב בד"ה ואמאי קרי לה גמורה כו' ולי נראה לפרש פנונת הש"ס, דע"כ התנא דחשיב לעיל רה"י ור"ה. לא מייירי בטלטול דרבנן, אלא מייירי באיסורי תורה כמבואר בסיפא ואם הוציא והכניס כו'.

והנה לכאורה קשיא בהא דמסיק הש"ס פאן, דאשמעינן הכרייתא דרבנן פטרי בזורק, והא קייל"ן פ"ק דעירובין דף ט"ו ע"א פאביי דאמר לחי משום מחיצה, ושם דף י"ב ע"ב מבואר משום מחיצה הזורק למבוי מפולש שיש לו לחי חייב.

וע"כ צריכין לומר דדוקא באין ר"ה עובר ב'ה אלא מ'פולש לכרמלית הוא דהוי רה"י, אבל אי ר"ה מהלכת ב'ה פי ה'כא אתו רב'ים ומבטלי מחיצתא, דדוקא ברה"י שיש לה מחיצות גמורות מסיק הש"ס פ'רק ב' דעירובין דף כ"ב ע"א דלא אתו רב'ים ומבטלי מחיצות עיי"ש ולפ"ז שפיר א'מר זו היא רה"י גמורה, דאפילו רב'ים אין מבטלין מחיצותיה דלעולם הוי רה"י, אבל רה"י שיש לה שני מחיצות ושני לחיין בשני צידיו, דהוי רה"י אם אין רב'ים עוברים ב'ה, אבל לאו רה"י גמורה היא, דאם רב'ים עוברים ב'ה אתו רב'ים ומבטלין מחיצותיה שנעשו לה ע"י לחיין, ומש"ה פ'טרי רב'ון הזורק ב'ה, אבל ר"י ס"ל שני מחיצות דאורייתא, וכי'ן דשני מחיצותיה גמורות, לא אתו רב'ים ומבטלין מחיצותיה, כמ"ש הש"ס שם דף כ"ב ופ'ריה נאמאי קרי לה גמורה, פ'רוש דהל"ל זו היא רה"י.

ונא' ידענא דלא ממעט אלא היכא דרב'ים עוברים ב'ה, דאי באין רב'ים עוברים ב'ה ליפא שום תנא דס"ל דלא הוי רה"י, לד'ידן דקיימא לן לחי משום מחיצה פאבני, ומשני דסד"א פי פליגי רב'ון לטלטל, פי' דסד"א לרב'ון פי'ן דאית להו לחיין הוי רה"י (גמורה), דאין רב'ים מבטלין מחיצותיה, ובטלטול פליגי דלר"י דסגי מן התורה בשני מחיצות לכן מהני לחיין לטלטל מדרב'ון, אבל לרב'ון דמן התורה בעי לחיין לכן אסור לטלטל מדרב'ון, והא דתנא זו היא רה"י, אתי למעוטי היכא דיש ב' מחיצות בלא לחיין דלא הוי רה"י, ולאפוקי מר' יהודה אתו, ומשום ה'כי נקטו גמורה, דע"כ אתי למעט דהיכא דהוי רה"י ולאו רה"י גמורה, דרב'ים מבטלין מחיצותיה, ואי בלא לחיין, פ'לל וכלל רה"י לא הוי, אלא על פ'רחה דאתי למעט עם לחיין.

דאז רה"י היא אם אין רב'ים עוברים ב'ה, ולאו גמורה היא דרב'ים מבטלין מחיצותיה, וע"כ גם לז'רוק פליגי רב'ון, ובחידושי בפ"ק דעירובי דף ט"ז פ'תבתי לרבא דאמר לחי משום היפרא ע"כ צ"ל תנאי היא,, והשתא נמי מת'רץ מ"ש התוס' ד"ה, נאמאי קרי לה גמורה דף ח ע"ב בתוספות ד"ה לימא כו' ועוד דבהמוציא כו' אין עג'ן זה לנה עכ"ל, מיהו לשיטת רש"י יש לת'רץ הא דבפ'רק המוציא, עפ"י מ"ש רש"י בעירובין דף צ"ט ע"א, נהביאו התוספות פ'רושו בעירובין דף כ' ע"א בד"ה לא כו', ופסק פ'ן הרא"ש פ' בתרא דעירובין, דהמוציא ראשו לרשות אחר הוי פ'ו כמו מקום פ'טור, ולמדו התוס' והרא"ש מדברי רש"י, דה"ה העומד ברה"י ופ'שט ידו לר"ה נטל משם חפץ הוי ידו כמקום פ'טור, ואם נח החפץ בידו ונחזר והכניסו פ'טור עיי"ש.

ולפ"ז אתי שפיר דשם מי'רי דעומד ברה"י ופ'שט ידו לר"ה, ונוטל החפץ ממקומו בר"ה והעבירו ד' אמות דחי'ב, והרי העביר ד' אמות בידו שהוא כמקום פ'טור פי'ן דהוא עומד ברה"י וידו בר"ה,, וע"כ מסייע לרבא בהעביר ד' אמות ד'ר' מקום פ'טור דחי'ב.

ולעג'ן מה ש'הקשו התוספות עוד דלא פ'ריה מדרב'ון כו', יש לת'רץ על פי דצ"ל בסוגיא דלעיל דף ה' ע"ב דפ'ריה שם לרב'ון היכא אנשפחנא כה"ג דחי'ב, ולכאורה קשה הא מצינו כה"ג במשפ'ן ש'העלו קר'שים מקרקע ר"ה על העגלה דהוי גבוה י'.

וע"כ ה'יו צריכין להגביה הקר'שים ברשות הרב'ים למעלה מי' והכניסו ד'ר' מקום פ'טור. ועכצ"ל דשאני התם דהאדם הנה עומד במקום חי'ב, אבל כה"ג ד'ר' סט'יו.

דְּהַאָדָם הוֹלֵף עִם הַחֲפִיץ דְרָף מְקוֹם פְּטוֹר לֹא מְצִינּוּ, וְכ"כ הַתּוֹסְפוֹת שֵׁם דְרָף ו' ע"א ד"ה הַתָּם כו'. וְלִפִּי זֶה יֵשׁ לֹמֵר דל"מ לְמַפְרָה מִרְבָּנָן דְשִׁאנֵי הַתָּם דְבִשְׁעָה שְׁעָקָר וְהַנִּיחַ הִנֵּה הָאָדָם נָמִי בְּמִקוֹם חַיִּיב: לְכֹן אָף כְּשֶׁהוֹלֵף אַחַר כֹּף דְרָף מְקוֹם פְּטוֹר עִם הַחֲפִיץ, מ"מ עֵינָר הַחַיִּיב אֵינוֹ בָּא אֶלָּא עַל הָעֵקֶרָה וְהַנְּחָה, דְּהָא אִם הִנֵּה רַה"י סְמוּךְ מִמֶּשׁ לר"ה וְלֹא הִנֵּה הַמְּקוֹם פְּטוֹר הִנֵּה בִּינֵיהֶם, נָמִי חַיִּיב בְּעוֹקָר מר"ה וְהַנִּיחַ בְּרַה"י, לְכֹן כִּינּוּן דְבִשְׁעָת עֵקֶרָה וְהַנְּחָה הִנֵּה הָאָדָם נָמִי בְּמִקוֹם חַיִּיב חַיִּיב, אֲבָל בְּאַסְקוּפָה דְעֵמֵד הָאָדָם בְּמִקוֹם פְּטוֹר בְּשְׁעָה שְׁעָקָר וְהַנִּיחַ לְכֹן פְּטוֹר.

אָף דלפ"ז דִּינוֹ שֶׁל רַבָּא אֵינוֹ אֵמֶת בְּהַעֲבִיר ד' אַמּוֹת דְרָף מְקוֹם פְּטוֹר, דְּזֵה לִיפָּא לְמִילָף מִמּוֹצֵיא מר"ה לרה"י דְרָף מְקוֹם פְּטוֹר, דְשִׁאנֵי הַעֲבָרָה בְּר"ה דְהַחַיִּיב בָּא עַל הַעֲבָרָה ד"א, דְּאֵלוֹ הַעֲבִיר פְּחוֹת מִד"א פּוֹרְתָא לֹא מִיחַיִּיב וּא"כ עֵינָר הַחַיִּיב בָּא נָמִי עַל הַעֲבָרְתוֹ דְרָף מְקוֹם פְּטוֹר, וְהָא מְנָלָן, אֶלָּא ע"כ ס"ל לְרַבָּא דְבִמְשָׁפֵן שְׁהוּצֵיאֻ מרַה"י לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים דְרָף מְקוֹם פְּטוֹר, הַחַיִּיב בָּא מִתְחַלֵּת הָעֵקֶרָה עַד סוּף הַהַנְּחָה, וְעַל כָּל הַמְּלָאכָה בָּא הַחַיִּיב.

וְאוֹתִיב שְׁפִיר לְרַבָּא. דְרָף י"ז ע"ב בְּגִמְרָא אֵי הֵכִי לר"מ נָמִי תְּשַׁסְרֵי הוּיָן אֶןְכְּלִין וְכֻלִּים כו'.

הִנֵּה רַבִּים רָאוּ כֹן תְּמָהוּ עַל הַרְמַב"ם שְׁבִפְלִי הַמְּשַׁנָּה פָּאן, דְּפִסְק כר"מ בְּדִין מַנִּיחַ פְּלִים תַּחַת הַצְּנוֹר וְדָלָא כר' יוֹסִי, וְכֹן פִּסְק בְּחִיבּוֹרוֹ פ"ד ה' מְקַנְאוֹת, וְהָא אֲנָן קִיָּימָא לָן ר"מ ור"י הִלְכָה כר"י, וְע"כ פִּסְקוֹ הָרֵא"ש וְהַטוֹר סִימָן ר"א כר"י: וְנִלְעַד"ל מִשּׁוּם דְּהוּוּ קִשְׁיָא לְהַרְמַב"ם בְּאִיזָה סְבָרָא פְּלִיגֵי ר"מ ור' יוֹסִי, דר"מ חַשְׁיב אוֹכְלִין וְכֻלִּים בְּחֻדָּא בֵּין י"ח דְּבָר, ור' יוֹסִי חַשְׁיב לְהוּ בְּתַרְתִּי.

וְצ"ל דר"מ ור"י פֶּל א' אֶזְיָל לְשִׁיטְתוֹ, דְּפִלִּיגֵי ר"מ ור' יוֹסִי פ"ק דְּפִסְסָחִים (דְרָף ט"ז ע"א), דְר מ סוֹבֵר מְשַׁקֵּין לְטַמָּא אַחֲרִים דְרַבְּנָן, דְּמַדְאֹרִיָּיתָא אֵין מְשַׁקֵּין מְטַמְּאִין אַחֲרִים כָּלָל, ור' יוֹסִי ס"ל מְשַׁקֵּין לְטַמָּא אַחֲרִים דְּאֹרִיָּיתָא דְדְרִישׁ יְטַמָּא דְקָרָא לְטַמָּא אַחֲרִים, וְסוֹבֵר דְשִׁנֵּי עוֹשֶׂה שְׁלִישֵׁי בְּחוֹלִין, וְע"ש דְרָף י"ח, וְהִנֵּה לְעֵיל דְרָף י"ד ע"א אָמַר דְּאוֹכְלִין שְׁנַטְמָאוּ בְּמִשְׁקִין הֵינּוּ בְּמִשְׁקִין הַבָּאִין מִחֻמַּת יָדִים, וְגִזְרוּ אִטוּ מְשַׁקֵּין הַבָּאִין מִחֻמַּת הַשָּׂרֵץ, וְכֻלִּים שְׁנַטְמָאוּ בְּמִשְׁקִין גִּזְרוּ אִטוּ מְשַׁקֵּין דְזָב, לְכֹן רַבִּי יוֹסִי חַשְׁיב לְהוּ בְּתַרְתִּי, דְּאוֹכְלִין גִּזְרוּ אִטוּ מְשַׁקֵּין הַבָּאִין מִחֻמַּת שָׂרֵץ דְּמְטַמְּאִין אַחֲרִים מִן הַתּוֹרָה לְרַבִּי יוֹסִי, וְכֻלִּים גִּזְרוּ אִטוּ מְשַׁקֵּין דְזָב.

אֲבָל ר"מ לְשִׁיטְתוֹ דס"ל דְּאֵין מְשַׁקֵּין הַבָּאִין מִחֻמַּת שָׂרֵץ מְטַמְּאִין פְּלִים מִן הַתּוֹרָה, וְע"כ אוֹכְלִין שְׁנַטְמָאוּ בְּמִשְׁקִין שְׁגִזְרוּ עָלֵיהֶּ, ע"כ גִּזְרוּ אִטוּ מְשַׁקֵּין דְזָב כְּמוֹ בְּכֻלִּים, וְלִהְיֵי אוֹכְלִין וְכֻלִּים בְּחֻדָּא חַשְׁבִּינְהוּ, דְּמָה לִי אוֹכְלִין וְמָה לִי פְּלִים, כִּינּוּן דְּלִשְׁנֵיהֶם חַד טַעְמָא אִטוּ מְשַׁקֵּין דְזָב, וְאֲנָן קִיָּימָא לָן כר"מ דְּמְשַׁקֵּין אֵין מְטַמְּאִין מִן הַתּוֹרָה, כְּמ"ש הַרְמַב"ם פ"ז מְשַׁאֵר אַבּוֹת הַטְּוִמָאוֹת, וְכֹן בְּדִין דְּהָא קִיָּימָא לָן אֵין שְׁנֵי עוֹשֶׂה שְׁלִישֵׁי בְּחוֹלִין דְּלֹא דְרִשְׁיָן יְטַמָּא וּא"כ ע כ אוֹכְלִין וְכֻלִּים כְּחֻדָּא חַשְׁבִּינְהוּ, וּא"כ בְּצָרִי לְהוּ י"ח דְּבָר, לְכֹן ע"כ צ"ל דְּלֹא כְּרַבִּי יוֹסִי אֶלָּא כר"מ.

זה ג"ל ברור: דף כ"ב ע"ב בתוספות ד"ה וכי לאורה כו' תימא כו', ויש לתרץ דאי משום דהלכו לאורו ביום, י"ל שמתחלה הבדיל האור לשמש ביום וחשף בלילה ושוב אינו (משנה) מסדר בראשית, וע"כ הוצרך לברוא עשרה דברים בע"ש בין השמשות, והוצרך להתנות כמה דברים עם מע"ב הפל בשביל שאינו משנה סדר הבריאה, ע"ש יש לבע"ד לתלוק ולומר דמש"ה צנה להאיר בלילה מערב עד בקר, ע"כ אמר הרי מ' שנה הלכו בלילה לאורו של עמוד האש וק"ל: שם בד"ה ובה היה מסיים כו' וצ"ל לפי רש"י, דע"כ הא דאמר ממנה היה מדליק, ע"כ מנר חדשה של מערבי הדליק הנרות וע"כ הני שפיר רבימא, דאף דמהנר מערבי החדשה הדליק הנרות, אפ"ה בה היה מסיים הטבת הנרות למחר.

ואין לפרש דה"ק ממנה הי' מתחיל להדליק שהיא היתה קודמת לשאר נרות, דא"כ הל"ל ממנה היה מתחיל דומיא דבה היה מסיים, ולמה שינה רב לישנא דת"כ דתני ממנה היה מתחיל, אלא ע"כ ה"ק דמן החדשה היה מדליק השאר, משום דלא אפשר להדליק מן הפתילה הישנה שבידו רק נר מערבי החדשה ומיד היה נכבית: אבל לפי ריב"א קשה למה אותיב הש"ס מדרב, ה"ל לאותיבי ממתניתין שהביא רש"י, דתנו נכנס ומצא מזרחית דולקת מניח מערבי דולק, שממנה היה מדליק המנורה בין הערבים (והוא משנה בתמיד פ"ק ו'), דבשלמא לפי רש"י י"ל, דבמתניתין סד"א דמפתילה ישינה הדליק כולם, אבל בדברי רב מבואר דמן הנר מערבי החדשה הדליק הנרות וכדפירשתי, אבל לריב"א קשה, ויש לתרץ דגם לפי ריב"א במתניתין י"ל, דמפתילה הישנה שנטל בידו הדליק כולם, אבל מדברי רב הוכיח, דע"כ ת"א להוציא הפתילה בידו שמיד היתה נכבית, דאל"כ ק' למה סיים הדלקתו בנר מערבי הא אין מעביר על המצות, אלא ה"ל להטיב נר מערבי תחלה ולהדליקה תחלה, אע"כ א"א להוציא הפתילה בידו: שם בד"ה מאי הנה עלה כו', ולפע"ד נראה ברור לתרץ תמיהת התוספות, דה"ק מאי הני עלה אי כמ"ד משום אכחושי מצוה ומשרגא לשרגא פליגי אבל בקינסא גם שמואל אוסר, או כמ"ד משום בזוי מצוה ולשמואל אפי' בקינסא שרי, דהא דאותיב רב ששת למ"ד משום אכחושי מצוה, היינו דרב ששת לשטתו שפיר אותיב, דרב ששת ס"ל פ"ק שתי מדות דף פ"ת ע"ב (והביאו התוס' ג"ש בד"ה והא כו') דאמר רב ששת שם להדיא דהנרות היו קבועים במנורה וא"א לסלקן מן המנורה, ואלו ביה משני הש"ש לעיל בפתילות ארופות, אבל הש"ס הא מסיק שם דתנאי היא, וס"ל לחז תנא דבשעת הטבה היה מסלק הנרות מן המנורה שלא היו מחוברים במנורה, וע"כ מ"ד משום אכחושי מצוה לא אתותיב פלל ולכן מקשה ולדידן מאי הני עלה, וע"ז אמר רב הונא חזינא אי הדלקה כו', והיינו משום דבעיא זו שייכא נמי לאבעי ג"כ בחבור דמקדש, אי הדלקה עושה מצוה או הנחה עושה מצוה, ונ"מ אי הדליק חרש שוטה וקטן הנר קודם שקבעו במנורה, וכהן קבעו ונחברו במנורה, או אי פהו הדליק הנר בעודו מסולק מהמנורה ונחברו וקבעו במנורה, אי הדלקה פשרה, או לאו, דמסתמא תקינו חכמים הדלקת נר חנוכה ממש כעין הדלקת נרות במקדש, וחי שם הדלקה או הנחה עושה מצוה, כן נדאי תקינו חכמים בנר, חנוכה, כמ"ש הר"ן בענין איסור תשמיש דנר חנוכה וז"ל חסור להשתמש לאורה אפילו תשמיש דמצוה כיון דע"י נס שנעשה במנורה תקנום עשאוה כמנורה כו'

ע"ש, ולפ"ז ה"ק חזינא אי הדלקה עושה מצנה, א"כ מ"ד משום אפחוישי מצנה אתותיב, דהא אפי' אם.

סילק את הגר מהמנורה במקדש, והדליק בו את השחר נמי גר מצנה היא אפילו בשעת סילוקו, ע"כ מוכח משם דלית ביה משום אפחוישי מצנה, וע"כ רב ושמואל פליגי בקינסא, א"כ מדליקין מגר לגר פ"י כיון דהלכתא כשמואל ע"כ אפי' על ידי קינסא שרי, ואם הנחה עושה מצנה וכל שהגר קביע במנורה לאו גר מצנה היא, א"כ י"ל במנורת המקדש דסילק גר הדלק מהמנורה, ובו הדליקו, דהא בשעת סילוק הגר מהמנורה לאו גר מצנה חשיבא, אבל גר מצנה המונח במקום מצותו אפילו עי פתילות אריכות חסור לרב משום אפחוישי מצנה, וכיון דמ"ד משום אפחוישי מצנה לא אתותיב, שפיר י"ל דפליגי משרגא לשרגא דלרב אפי' ע"י פתילות ארנפות אסור להדליק מזה לזה משום אפחוישי מצנה, ולשמואל אפילו ליטול בידו גר מצנה להדליק גר מצנה המונח שרי, דזה לכ"ע לאו בזוי מצות הוא, כיון דאחר שנייחנה היא עצמה תהיה גר מצנה, דהא דאסר רב היינו משום אפחוישי מצנה, ושמואל הא לא ס"ל הא דאפחוישי מצנה, א"כ אין מדליקין מגר לגר פ"י דאפילו שמואל מודה דע"י קינסא אסיר, זה ברור בפ"י הסוגיא, וינצא לנו מפ"י זה דלדין ע"י קינסא נמי שרי: שיטת צמר ופשתים דף כ"ו ע"ב רש"י ד"ה רשב"א ותנא דר"י כו' לאו דוקא נקט דה"ה לנוצה של עזים כו' עכ"ל, לקמן איישוב זאת בס"ד: בתוספות ד"ה אתי בק"ו וכו' וכן אביי דמוקו או בגד לשלש ע"ש כו' עכ"ל, ולענ"ד יש לתרץ דשלישה על שלישה בצמר ופשתים לא צריף רבוי, דילפינן ליה בק"ו מפלים דאין מטמאין בנגעים ומטמאים בשרצים כמ"ש התוס' דף כ"ז ע"א בד"ה שכן מטמא ק"ו לשלישה ע"ש דמטמא בנגעים דמטמא נמי בשרצים, דאין לומר שתי וערב יוכיח, דמה לשתי וערב שאין מטמא באנהל, תאמר בשלישה ע"ש דמטמא באנהל מחובר, דילפינן לקמן אהל אהל ממשכן דהא יש בו יותר מטפח, אבל שלש על שלש דליכא באנהל טפח אין נעשה אהל, ע"כ י"ל ביה שתי וערב יוכיח, מש"ה צריף לשלש ע"ש רבוי.

אף דלכאורה קשה ע"ז לפ"ז מאי קאמר, רבא לאביי שם לכתוב רחמנא בשרצים וניתי נגעים מיני, אימא אי לא כתב והבגד סד"א או בגד דשרצים לרבות שלשה ע"ש בצמר ופשתים אתי, דאז ליכא למימר דכיון דשלישה על שלישה מטמא בנגעים, ק"ו דלטמא בשרצים וכדפירשתי, דהא עיקר טומאת שלישה ע"ש לא כתיבי בהדיא בנגעים אלא דילפינן לה בק"ו משתי וערב ח"כ ד"ו לבא מן הדין להיות כפדון, מה שתי וערב מטמא בנגעים ולא בשרצים אף שלישה ע"ש לא עדיף מיניה, לכן נמי אין מטמא שלישה ע"ש בשרצים, וא"כ סד"א או בגד אתי לרבות שלישה ע"ש בצמר ופשתים, לכן כתב והבגד בנגעים לשלש על שלש, והשתא אתרבי נמי שלישה ע"ש, דאטו בשביל דשלישה ע"ש גדול יותר? הא גרוע, וכיון דשלישה ע"ש אתרבי בנגעים בהרבוי, ילפינן שרצים מיני ק"ו, וע"כ או בגד לרבות שלש ע"ש אתי, זהו שקשה להתוס' על תירוצי הג"ל: אף לע"ד משום הא לא אריא, דהא ע"כ לפי מ"ש התוס' ד"ה תרי מעוטי כו', דאי לא פתיב והבגד סד"א אין מעוטי אחר מעוטי אלא לרבות כו' עיי"ש, לפי"ז ע"כ צ"ל הא דא"ל רבא לאביי לכתוב רחמנא בשרצים וניתי נגעים מיניה, ע"כ ה"ק לשתוק מוהבגד ומחזר מעוטיא ולא לכתוב בנגעים רק חזד זומנא בגד צמר ופשתים, ונילף שלש ע"ש משרצים.

והשפּתא מתורץ האדאמר לכתוב רחמנא בשרצים כו' דאינו מדוקדק כ"כ, דהא באמת
כתב רחמנא נמי בשרצים, אלא הכי הל"ל לשתוק רחמנא בנגעים ונייתי משרצים, ותו
מ"ש שם רש"י וז"ל לכתוב רחמנא האי רבוי בשרצים ולשתוק מוהבגד כו' דלכאורה
אין זה מדוקדק, ע"כ נלע"ד דה"פ משום דאי לא הוי כתיב רבוי בנגעים אלא בשרצים
לבד, סד"א דאתי לרבות שלשה ע"ש בצמר ופשתים וכדפירשתי, לכן פירש רש"י דה"ק
לכתוב רחמנא האי ריבוי דכתיב השפּתא בנגעים לכתוב האי רבוי נמי בשרצים, דלקווי
בשרצים תרי רבוי, חד לרבות שלשה ע"ש וחד לרבות שלש ע"ש, ואז לא יהא צריך
לכתוב תרי מיעוטה בנגעים אלא בחד צמר ופשתים הוי סגי, והשפּתא א"ש לשון לכתוב
רחמנא בשרצים דבש"ס ודוק: שם בד"ה השפּתא שתי וערב כו' וד"ה אתי בק"ו כו', וד"ה
תרי מיעוטי כו', ולפעד"נ ליישב הסוגיא ולתרץ פל הקושיות שהקשו בתוס' בסוגיא זו,
ונה שנאמר תחלה קס"ד דהמקשה, דע"כ בגד לאו חתיכת בגד במשמע אלא בגד שלם,
מדאיצטרף רבוי שלש על שלש, וע"כ פריך ואימא לרבות שלשה על שלשה, ומשני
דאתי בק"ו משתי וערב כו', והשפּתא דאתינן לסברא זו דאיפא ק"ו, י"ל דנדאי סברא
חיצונה היא דבגד גם שלש ע"ש במשמע, דאתי בק"ו משתי וערב, דהא ודאי פיון דכתיב
סתמא שתי וערב ולא נתנה התורה שיעור, ע"כ משמעוטיה אפ"י כדי לארוג ממנו שלש
ע"ש, וא"כ בגד שלש ע"ש אתי מני' מק"ו, אף דאיצטרף והבגד משום דסד"א למעוטי
מיתורא דקרא, דהא למה לי למכתב בגד צמר ופשתים כלל בתורה בטומאת נגעים,
לשתוק מיני' ולייתי בק"ו משתי וערב, אלא ודאי דאתי לאשמעינן דנדקא בגד, ולמעט
שלש ע"ש אתי, ואז קרא דשתי וערב איהו דחוק ומוקי אנפשיה דע"כ מיירי ביש בו כדי
לארוג שלשה ע"ש, מש"ה איצטרף והבגד לרבות שלש ע"ש.

וע"ז פריך א"ה שלש ע"ש נמי אתי בק"ו, פ"י האיף אפשר לומר דסד"א דקרא אתי
למעוטי שלש ע"ש, הא פיון דלא ממעטת מיני' שלשה ע"ש, ע"כ בגד דקרא חתיכת בגד
במשמע, וא"כ היכא רמיזא למעט מיני' שלש ע"ש.

הא שלש ע"ש נמי בכלל חתיכת בגד הוא פמו שלשה ע"ש, ומשני שלשה ע"ש חזי
לעשירים ומש"ה איהו בכלל בגד. וכיון דהמיעוט אינו אלא מפח יתורא דקרא, די לנו
למעט מיני' שלש ע"ש דכיון דלא חזי לעשירים לכן אינו בכלל בגד, נמצא מתורץ לפ"ז
תמיהת ר"י בתוס' (ד"ה השפּתא וכו').

ולפ"ז השפּתא דמרבין שלש ע"ש צריכין לתרוצי קראי, דקשיא לשתוק מבגד צמר
ופשתים כלל, וליתא בק"ו משתי וערב דמטמא אפילו כדי לארוג ממנו שלש ע"ש. תו
קשה למה נכתב צמר ופשתים בשתי וערב הל' שתי וערב סתם ונילף בק"ו מבגד דבעינן
ביה צמר ופשתים.

וע"כ לתרץ קושיות אלו עכצ"ל דס"ל לתנא דבי ר"י דבגד שלם גם דשאר בגדים
מטמאין בנגעים ולא ממעטינן רק שלשה ע"ש דשאר בגדים. ע"כ איצטרף צמר ופשתים
בשתי וערב דאפילו כדי לארוג ממנו בגד שלם בעינן צמר ופשתים, דאילו בגד שלם
אפילו דשאר בגדים מטמאין, אבל בשתי וערב אין מטמא אלא בצמר ופשתים, והשפּתא
איצטרף נמי למכתב בגד צמר ופשתים, דאי לא כתבו סד"א בגד שלם דשאר בגדים
אין מטמא, דהא ילפינן משתי וערב ודיו לבא מן הדין להיות כדון, מה שתי וערב אינו

מטמא אפילו פדי בַּגְד שְׁלֵם אֶלָּא בְּצִמְר וּפְשָׁתִים כּו', לְכֹן כְּתִיב בַּגְד צִמְר וּפְשָׁתִים, דְּהִשְׁתָּא מְיוֹתָר צִמְר וּפְשָׁתִים דְּשְׁתִּי וְעֵרַב, ע"כ שְׁמַעִינּוּ מִיּוֹנִיה דְּבַגְד שְׁלֵם דְּשִׂאָר בַּגְדִים נְמִי מְטַמָּא בְּנִגְעִים, לְכֹן אִינְצִטְרָךְ לְאַשְׁמַעִינּוּ דְשְׁתִּי וְעֵרַב אֶפְיֵלוּ פְדִי בַּגְד שְׁלֵם אִינוּ מְטַמָּא בְּשִׂאָר מִיּוֹנֵי בַּגְדִים.

ומ"מ אי לאו הרבוי דוהבגד לשלש ע"ש דצמר ופשתיים, לא הוי ידעינן דבגד שלם דשאר בגדים מטמא בנגעים, אלא סד"א דקרא דבגד צמר ופשתיים אחי למעט שלש ע"ש, וקא דאינצטרך צמר ופשתיים בערב, ה"א דאינצטרך דאי לא הוי כתיב צמר ופשתיים בשתי וערב, לא הוי ידעינן דלמעט שלש ע"ש אחי קרא, אלא סד"א דאינצטרך בגד צמר ופשתיים לגופיה למעט שלשה ע"ש בשאר בגדים, דלא נילף ק"ו משתי וערב פיון דשתי וערב סתמא כתיב, לכן אינצטרך בגד צמר ופשתיים למעט שלשה ע"ש דשאר בגדים, אבל בגד שלם דשאר בגדים מטמא, ואפילו בשתי וערב פדי לארוג ממנו בגד שלם מטמא, מדכתיב סתם שתי וערב, לכן אינצטרך צמר ופשתיים בשתי וערב, דהשתא מיוותר בגד צמר ופשתיים, וע"כ למעט שלש ע"ש אחי, לכן כתיב והבגד לרבות שלש ע"ש.

והשתא קראי אתאן לבגד שלם דמטמא בשאר בגדים וכדפלי. וזהו פוננת רש"י ד"ה פרט לה פלל תחלה ואח"כ פרט כו'.

דלכאורה אינו מוכן, ולפי מה שפכתתי א"ש, דקשה לרש"י פיון דבנגעים גופא בגד שלם דשאר בגדים מטמא בכלל בגד שבתורה, א"כ איך ילפינו מיניה לכל הבגדים שבתורה.

אפילו היכא דאיירי בבגד שלם כגון בגדיהם דציצית דנמי אינו אלא צמר ופשתיים. לכן כתב רש"י דהוא פלל ופרט ואין בכלל אלא מה שבפרט, והיינו דוקא צמר ופשתיים, מיהו בגד שלם דשאר בגדים אף שאינו בכלל בגד דקרא, מ"מ מיתורא דקרא דצמר ופשתיים דבשתי וערב ילפינו לה כדפרשית והשתא אחי שפיר דפריך ואימא לרבות שלשה ע"ש דשאר בגדים, פ"י מנא לה לדחוקי פולי האי דלרבות שלש ע"ש אחי וקא אחי בק"ו, וע"כ צריכת לדחוק ולומר דלא נטעה מיתורא דקרא דבגד צמר ופשתיים דכתיב בתורה ל"ל, וע"כ למעט שלש ע"ש אחי.

אימא דמיתורא דקרא ידעינן ודאי כפי האמת דאחי לטמא בגד שלם דשאר בגדים כדפלי. ולפ"ז שלש ע"ש א"צ רבוי בצמר ופשתיים, דמק"ו אחי, והרבוי דוהבגד אחי לרבות שלשה ע"ש דשאר בגדים, פלומר פיון דגם לפי האמת ע"כ בגד שלם דשאר בגדים נמי מטמא, י"ל דוהבגד אחי לרבות נמי שלשה ע"ש דשאר בגדים, אבל שלש ע"ש אין צריך רבוי דמק"ו אחי, ומשני תרי מיעוטי כתיבי.

והשתא מתורץ גושיות התוס' (בד"ה תרי מיעוטי כו') דל"ל הרבוי דוהבגד תיפוק ליה מדאינצטרך שני מיעוטי, חד למעוטי שלש ע"ש דשאר בגדים, הרי שלש ע"ש בצמר ופשתיים מטמא, די"ל דאי לאו הרבוי סד"א חד בגד צמר ופשתיים אחי לטמא בגד שלם דשאר בגדים, מדאינצטרך צמר ופשתיים בש"ו כדפיר' ואידך בגד צמר ופשתיים דמיוותר, ע"כ לא אחי אלא למעט שלש ע"ש דצמר ופשתיים אחי לומר אפי' צמר ופשתיים בגד

חשוב בעינינו, לכן כתב הרבוי, ולקמן אברר דרבנן פליגי על תנא דבי ר"י, ולדידהו גם בגד שלם דשאר בגדים אין מטמא בנגעים עיי"ש לקמן בס"ד.

והשתא מתורץ גושיות הרב פורת (בד"ה אתי בק"ו כו') על אבני דמוקי או בגד לשלש ע"ש ולא מוקי לשלשה ע"ש, אבל לפי מה שפכתתי א"ש, דיש הוכחה לאבני, דע"כ סתם בגד שבתורה היינו שלשה ע"ש, דאל"כ קשה לא לכתוב כלל בגד צמר ופשתים בתורה בנגעים רק לכתוב סתם בגד, וגם לשותוק מן הרבוי, וע"כ ידעינו דבגד סתם גם שאר בגדים בכלל והיינו בבגד שלם, ומזה נדע דבגד שלם מטמא גם בשאר בגדים, ושלש ע"ש דמטמא בצמר ופשתים נילף מק"ו משתי וערב, אלא ע"כ מזה שמעינו דע"כ סתם בגד שבתורה היינו שלשה ע"ש, לכן ל"מ למכתב סתם בגד בתורה, כיון דבאמת שלשה ע"ש אינו מטמא בשאר בגדים, לכן שפיר ילף אבני מאו בגד דלרבות שלש ע"ש אתי, והא דפריף ואימא לרבות שלשה ע"ש בשאר בגדים, ה"ק מנא לך הא אימא סתם בגד שבתורה היינו בגד שלם.

והשתא מתורץ מה שהקשה עוד הר"ר פורת על רבא (שם) דאימא דאיצטרף הרבוי לבגד שלם, די"ל לפי מה שפכתתי, דבגד שלם מטמא בנגעים בשאר בגדים, ולפ"ז א"ש דבשרצים א"צ רבוי לבגד שלם, דאתי בק"ו מפלים השתא ומה פלים דאין מטמאין בנגעים מטמא בשרצים, שאר בגד שלם דמטמא בנגעים אינו דין שישטמאו בשרצים, דאין לומר ש"ו יוכיח דמה לשתי וערב שאין בו טומאת אהלים תאמר בבגד שלם דיש בו טומאת אהלים במחנפר, והיינו בבגד מנוצה של עזים, נמצא דבגד שלם מנוצה של עזים אין צריף רבוי בשרצים וע"כ לשלשה ע"ש אתי דאין מטמא בנגעים.

ועל זה קשה לכאורה תינח בגד העשוי משיער של עזים דמטמא טומאת אהל, דומיא דיריעות עזים דמשפן, ע"כ לא צריף רבוי לבגד שלם, וע"כ לרבות לשלשה ע"ש אתי, אבל בגד מן כל היוצא מן העץ דתנו לקמן דאין מטמא טומאת אהלים, על זה קשה מנלן לרבות שלשה ע"ש, אימא לרבות לבגד שלש אתי, דהשתא ליכא למילף מק"ו מפלים, די"ל שתי וערב יוכיח דהא כל היוצא העץ נמי אין מטמאין טומאת אהלים כמו שתי וערב, וי"ל דלק"מ כיון דנוצה של עזים נתרבה לשלשה ע"ש, לכן גם כל בגד היוצא מן העץ דאתרבי נמי מאו הבגד (להכי אתרבי) אף דרבהו י"ל דלבגד שלם נתרבו, מ"מ כיון דחד רבוי לתרנוייהו, שוין הם בהרבוי לשלשה ע"ש, דכה"ג פתבו התוספות ד"ה ואימא פי אמעיט כו', אבל לאבני לא ניחא ליה בסברא זו, וקשיא ליה על רבא תינח נוצה של עזים דאין צריף רבוי לבגד שלם וע"כ מרבין שלשה ע"ש, אלא כל היוצא מן העץ אין מטמא טומאת אהלים, מנא ליה לרשב"א לטמא בהם שלשה ע"ש, אימא דהרבוי לא אתי אלא לבגד שלם, מזה הוכיח אבני דלאו דוקא שלש ע"ש נקיט רשב"א: והשתא מתורץ מה שהוקשה לרשב"א י"ל בהא דנקיט רשב"א כל היוצא מן העץ, דלמה לא נקט נוצה של עזים, אבל למאי דפי' אתי שפיר, דלרבא אשמעינן רבותא דאפילו היוצא מן העץ דאין מטמא טומאת אהלים, וליכא למילף בהו לבגד שלם בק"ו מפלים כדפלי, משום די"ל שתי וערב יוכיח, וא"כ י"ל דהרבוי אתי לבגד שלם דוקא, אפ"ה אשמעינן רשב"א דיש בהו משום שלשה ע"ש כיון דשניהם מחזר רבוי מרבין להו כדפרי', ולאבני י"ל דרשב"א ע"כ לאו דוקא נקט שלש ע"ש אלא נקטי' לרבותא דפשתן כדפלי' התוספות,

ומש"ה הוֹצֵרָה רַשְׁפִּי"א לומר פֶּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ דָּאֵי הוּי נְקִיט נּוֹצֵה שֶׁל עֵזִים אוֹ סְתָם בְּגָדִים יֵשׁ לְטֵעוֹת וְלוֹמֵר, דְּדוֹקָא מְשׁוּם שְׁלֵשׁ ע"ש אֵין בּוֹ, הָא מְשׁוּם שְׁלֵשָׁה ע"ש יֵשׁ בּוֹ, וּסְד"א דִּילְפִי"א מְאוּ בְּגָד דְּלַרְבּוֹת שְׁלֵשָׁה ע"ש אֲתִי, דָּאֵי לְבָגְד שְׁלָם אִיפָא ק"ו מְכָלִים, דָּאֵין לומר שְׁתֵי נְעָרְב יוֹכִיחַ, דְּמָה לִש"ו שְׁאֵין מְטַמָּא בְּאִנְהָל, לְכֹן נְקִט פֶּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ דָּאֵינוּ מְטַמָּא טְנֻמָּא אֲהֵלִים, א"כ לִיפָא לְמִילָה בְּק"ו, וְא"כ הָרַבּוּי אֲתִי לְבָגְד שְׁלָם, וְע"כ בְּזָה אֵין לְטֵעוֹת וְלוֹמֵר דִּישׁ בּוֹ מְשׁוּם שְׁלֵשָׁה ע"ש, אֲלָא ע"כ מְזָה יִדְעִינוּ דְּלָאוּ דוֹקָא נְקִט שְׁלֵשׁ ע"ש, אֲלָא לְרַבּוּתָא דְּפִשְׁתּוֹן נְקִטִי'.

ועפ"ז יש לתרץ מה, שהקשו התוספות ב"ד כ"ז ע"א ד"ה ת"ל או ב"ג תימא כו'. והנה באמת זה הוא תמיה גדולה, ור"ב גופא אמר שם דאריג ילפינו מאו ב"ג.

תו יש פאן תמיה גדולה שהרי בת"כ מבואר, דוהבגד מרבינו מינייה בגד שאין בו שלש ע"ש, ור"ל כגון אריג, וזהו נגד הסוגיא, ונדחקו בו הגדולים עיי"ש. תו הא דאמר אב"י רשפ"א ותנא דבי ר"י אמרו ד"א, וכל פי הא שיטה היא ולא קייל"ן הכי דמשמע דרבים פליגי עליהו ונאנו לא ידעינו מאן פליג עליהו, ותו דא"א לחלוק על זה דבגין אב הוא א' מי"ג מדות, תו לפי מה שפכתתי לעיל דסבירא ליה לתנא דבי ר"י דבגד שלם דשאר בגדים מטמא בנגעים, ולא כן משמע במשנתנו פי"א דנגעים ותוספתא ות"כ, דמשני על הדי' דאין מטמא בנגעים רק צמר ופשתים לבד.

וע"כ נלענד"ל דמתניתין ותוספתא אתיא לרבנו, ורבנו ס"ל דאפילו בגד שלם אין מטמא בשאר בגדים בנגעים, לכן הכריחו רבנו דלא ילפינו מכאן לכל הבגדים שבתורה שהם צמר ופשתים, משום דקשיא להו לרבנו דלמה לי בגד צמר ופשתים דכתב רחמנא בנגעים, אלא גילף ק"ו משתי נערב, ותו ל"ל למיכתב צמר ופשתים בש"ו, בשלמא לתנא דבי ר"י ניקח דס"ל כמו שפרשתי לעיל (ע"ש מ"ש לתרץ בזה), אבל רבנו דס"ל דבגד שלם אינו מטמא בנגעים בשאר בגדים ע"כ קשיא, אלא ע"כ מזה הכריחו רבנו דכל הבגדים שבתורה אפילו שאר בגדים במשמע, וע"כ בשרצים אפילו שאר בגדים נמי מטמאין, וע"כ אי לא הוי כתיב בגד צמר ופשתים בנגעים, סד"א דשאר בגדים שלשה ע"ש מטמא בנגעים, דק"ו הוא מש"ו מה ש"ו דאין מטמא בשרצים מטמא בנגעים, שאר בגדים שלשה ע"ש דמטמא בשרצים, דכתיב בהו סתם בגד לא כ"ש דיטמאו בנגעים, לכן איצטרף למיכתב בגד צמר ופשתים למעט שאר בגדים, והשתא איצטרף למיכתב נמי צמר ופשתים בש"ו כמו שאבאר לקמן לפנינו בס"ד.

והשתא אי הנה ס"ל לרבנו דוהבגד אתי לרבבות שלש ע"ש הוי קשיא טובי, וחדא ל"ל הרבוי לשלש ע"ש. תיפוק ליה מדאיצטרף תרי מיעוטי דחד אתי לשלש ע"ש, וכמו שהקשו התוספות בד"ה תרי מיעוטי כו'), דבשלמא לתנא דבי ר"י לק"מ פאשר פירשתי לעיל, דסד"א דאיצטרף לאשמעינו דשאר בגדים אם הם שלימים מטמאין בנגעים, אבל לרבנו דלא ס"ל האי סברא כלל קשה.

תו קשה לרבנו למה לי תרי מיעוטי, בחדא הוי סגי עם הרבוי דוהבגד, ואין לומר דסד"א דוהבגד אתי לרבבות שלשה ע"ש בשאר בגדים, דקשה מהיכי תיתי לרבינו, כדאמר לקמן קאי בצמר ופשתים מרבה שאר בגדים בתמיה עיי"ש, בשלמא לתנא דבי ר"י דס"ל דגם לפי האמת מרבינו שאר בגדים שלימים לטומאת נגעים לכן שפיר סד"א דמרבינו

גם שלשה ע"ש דשאר בגדים, אבל לרבנן דס"ל דשאר בגדים אפי' בגד שלם אינו מטמא, א"כ מהיכי פיתי נרבה שאר בגדים.

וחו האיך אפשר לומר דהרבוי אתי לשאר בגדים, לשלשה ע"ש, ושלש ע"ש בצמר ופשתים נמי מטמא, א"כ קשה למה כתב רחמנא כלל בגד צמר ופשתים, לשתוק מיניה ונילף שלש ע"ש בצמר ופשתים מק"ו משתי וערב, ושאר בגדים שלשה ע"ש נילף ק"ו משרצים לרבנן כדפני, אלא נודאי ע"כ צ"ל, דרבנן ס"ל או בגד לרבות אריג הוא דאתי, וכינן דלרבנן אריג מטמא אפילו אין בו שלש ע"ש, השתא ליכא למילף שלש ע"ש בק"ו משתי וערב, דהשתא לאו ק"ו הוא, משום די"ל דשתי וערב הוא דמטמא, הואיל ונחי לעשות ממנו ארוג, אבל בגד שלש ע"ש לעולם אינו מטמא: והשתא אתי שפיר לרבנן, דאיצטרף למכתב שני מיעוטין דאי הוי פתיב חד מיעוטא, סד"א דקרא איירי בבגד שלש ע"ש ואשמעינן דבגד שלש ע"ש מטמא, דהא לרבנן ליכא ק"ו לשלש ע"ש משתי וערב כדפני, אבל שלשה ע"ש בשאר בגדים ילפינן ק"ו מש"ו דאין מטמא בשרצים ומטמא בנגעים, ק"ו שלשה ע"ש דשאר בגדים דמטמאין בשרצים לרבנן דס"ל דבגד אפילו שאר בגדים, במשמע, ק"ו דלטמא בנגעים, משום הכי איצטרף אידך מעוטא למעט שלשה ע"ש דשאר בגדים, והשתא אפילו בגד שלם דשאר בגדים, נמי ליכא למילף בק"ו משרצים, דהא י"ל שלשה ע"ש יוכיח, ומזה ילפי רבנן, דע"כ לא ילפינן מפאן לכל הבגדים שבתורה שהם צמר ופשתים, וא"כ בשרצים מטמא נמי שאר בגדים ומש"ה שפיר איצטרף שני מיעוטין וכדפני.

והשתא מש"ה איצטרף צמר ופשתים בשתי וערב דאי לא כתבו, סד"א לעולם ילפינן מפאן לכל הבגדים שבתורה שהם צמר ופשתים, ודקשיא לך למה לי תרי מיעוטי בחד הוי סגי, י"ל דאי הוי פתיב חד בגד צמר ופשתים סד"א דקרא איירי בשלשה ע"ש, אבל בגד שלם מטמא מק"ו משתי וערב, דהא לא פתיב ביה צמר ופשתים, דבשלמא שלשה ע"ש ליכא למילף מק"ו, די"ל שאני שתי וערב דיכול לעשותו ארוג דהוא בגד שלם לכן מטמא בשאר מיניו, אבל בגד שלם נדאי דאיכא ק"ו משתי וערב, לכן איצטרף אידך מיעוטא למעט בגד שלם דשאר בגדים, וע"כ ש"ו איירי בצמר ופשתים דוקא, לכן מש"ה איצטרף צמר ופשתים בשתי וערב, דהשתא קשה למה לי חרי מיעוטי, אלא מזה ע"כ ידעינן דלא ילפינן פל הבגדים מפאן, וע"כ בשרצים מטמא גם שאר בגדים, וא"כ סד"א דקרא בשלש ע"ש איירי, אבל שלשה ע"ש ילפינן בק"ו וכדפירשתי, לכן איצטרף נמי אידך מיעוטא וכינן דע"כ לרבנן והבגד לאריג הוא דאתי, א"כ ע"כ צ"ל דשלש על שלש דצמר ופשתים נפקא להו לרבנן מסתם בגד דמשמע להו אפילו שלש על שלש, וגם מדאיצטרף שני מיעוטין, דחד ע"כ לשלש ע"ש אתי, הרי דע"כ שלש ע"ש נכלל בכלל בגד דקרא, לכן אי הוי פתיב חד בגד צמר ופשתים, סד"א דקרא משמע בשלש על שלש דהוא סתם בגד על פרוץ פיון דשלש ע"ש בכלל בגד סתם, א"כ או בגד דשרצים לרבות אריג הוא דאתי לרבנן, דבשלמא לתנא דבי ר"י דס"ל דשלש ע"ש בנגעים ילפינן מרבוי דוהבגד, א"כ צ"ל דשלש ע"ש לאו בכלל בגד סתם הוא, לכן שפיר י"ל או בגד לרבות שלש ע"ש הוא דאתי, אבל לרבנן דס"ל דילפינן שלש ע"ש מסתם בגד דקרא, ע"כ או בגד לרבות אריג הוא דאתי, נמצא מ"ש בפ' במה אשה או לרבות אריג, וכן הא דת"כ והבגד לרבות אריג, אתנא לרבנן דפליגי אתנא דבי ר"י, והשתא א"ש דלא אמר אב"י

לקמן דאו לרבות אריג הוא דאיתי לתנא דבי ר"י, דע"כ לתנא דבי ר"י לית ליה האי סברא דאריג מטמא, דאל"כ קשה ל"ל תרי מיעוטי בתנא הוי סגי, דאין לומר דסד"א דוהבגד לרבות שלשה על שלשה דשאר בגדים הוא דאיתי, ושלש על שלש בצמר ופשתים יליף בק"ו מש"ו.

דקא שלש על שלש ליפא למילף בק"ו משתי וערב, די"ל שאני שתי וערב דראוי לעשות ממנו ארוג כדפ"י, אלא נדאי ע"כ לתנא דבי ר"י אריג לית ליה, ואריג ושאניו אריג שונוי לדידיה.

וליפא לאקשוני אהא שפתבתי דלרבנן אי הוי כתיב חד מיעוטא הוי מוקמינן ליה לשלש על שלש, אבל שלשה ע"ש ילפינן בק"ו משתי וערב, הא י"ל בגדים צבועים ושל נכרים יוכיחו, דמטמאים בשרצים ואין מטמאים בנגעים כמ"ש התוספות (בד"ה שכן מטמא), די"ל דלק"מ דאי לא כתב רק חד זימנא בגד צמר ופשתים, סד"א דכל הפרשה לא איירי אלא בבגד שלש ע"ש, ובי'מיעוטה התורה בגדים צבועים ושל נכרים, אבל בשלשה ע"ש לא איירי כלל, דילפינן לה בק"ו משרצים דמטמא בצבועים ושל נכרים, דהשתא שתי וערב דאין מטמא בשרצים אפילו לבנים ושל ישראל אפ"ה מטמא בנגעים, ק"ו שלשה על שלשה דשאר בגדים וצביעי' ושל נכרים דמטמאין בשרצים, אינו דין שיטמאו בנגעים, אבל השתא דכתיב עוד מיעוט לשלשה ע"ש דשאר בגדים בנגעים, תו ליפא למילף צבועים ושל נכרים בק"ו משתי וערב, די"ל שלשה ע"ש דשאר בגדים יוכיחו דאין מטמאין בנגעים אף דמטמאין בשרצים, הרי מבואר דלרבנן סתם בגד היינו שלש ע"ש וכדפ"י, סוף דבר לרשב"א ולתנא דבי ר"י דילפי במה מציינו מנגעים, דכל הבגדים שבתורה הוא צמר ופשתים, א"כ קשה בשתי וערב למה כתב רחמנא צמר ופשתים, ועכצ"ל דבשאר בגדים מטמא בגד שלם, אבל לרבנן לא ס"ל דליטמא בשאר בגדים אפילו בגד שלם, ע"כ קשיא להו צמר ופשתים דשתי וערב ל"ל, ע"כ מזה הוכיחו רבנן דלא ילפינן לכל הבגדים שבתורה שהם צמר ופשתים כדפ"י, ולדידהו והבגד וכן או בגד לרבות אריג הוא דאיתי.

זה ברור כשמש בצהרים בהסוגיא. דמתורץ בזה פל הקושיות שהקשו התוספות בכל הסוגיא ודוק: שם בד"ה שכן מטמא כו', בגד נכרי כו', עיין בתוי"ט פי"א שנדחק בזה, ולי נראה דבגד נכרים ילפינן להו מדכתיב פי יתנה בו נגע דאיתי למעוטי נגע בגדים שקודם הדיבור וכן מבואר בת"כ גבי נגעי אדם עיי"ש, וע"כ ק"ו בגד נכרים שחין מטמא כמבואר בתוס' נזיר דף נ"ד ע"א עיי"ש: בא"ד תימא לר"י כו' עכ"ל, ולענ"ד אין פאן מקום קושיא לפי מה דקימא לן אפילו תינוק בן יומו מטמא בזיבה כמבואר במסכת נדה דף ל"ב ע"ב, ובנדאי חתימת פי האמה דקטן בן יומו הוא פחות מפעדשה, לכן ל"מ למפרך דשרץ חמיר, דאדרבה ולפעמים זב חמיר בתינוק בן יומו, אבל בעל קרי קיימא לן פ' בנות כותים (שם) דאין מטמא עד שיהא בן ט' שנים חתימת פי אמתו הוא גדול מכגריס, ועכ"פ גדול בן מ' שנה פשיטא דחתימת פי אמתו גדול מכגריס, ע"כ שפיר משני הש"ס דזה לאו חומרא הוא בבעל קרי יותר ממצורע, דלפעמים בעל קרי קיל טפי, והיינו בגדול הרבה, לכן ליפא חומר בזה מבזה, וזה ברור ופשוט (וכן מבואר במשנה

דפ"ו דנגענים דשיעור גריס ט' ענשים), ותמיהת התוס' צ"ע דאין פאן קושיא פלל וצ"ע, פל מ"ש בסוגיא זו ברור.

וה' יראנו נפלאות בתורתו: דף ל"ד ע"א בד"ה שניהם קנו עירוב כו' קשה לרשב"א כו' עכ"ל, הנה הרשב"א והרא"ש והר"ן ומרדכי דחו פי' רש"י והקשו עליו מסוגיא דעירובין: והנה הרמב"ם (פ"ו מהל' עירובין דין י"ג) פי' ג"כ פ"ש"י והכ"מ תירץ דעת הרמב"ם ורש"י, והנה תירוצו לרש"י א"א לאומרו פלל פאשר מבואר ברש"י בסוגיא דעירובין דף נ"ו כמה פעמים דבעינו חזקת פשרות דוקא עיי"ש, גם בדעת הרמב"ם נמי קשה האמר שם בש"ס (ע"א) מ"ש תרומה דאמר העמד תרומה על חזקתה ואמר טהורה כו', הרי מבואר דבעי חזקת פשרות, וכ"כ הרמב"ם בפ"ה המשנה שם, דטעמא דר' יוסי דספק עירוב פשר הוא משום דחזקת פשרות יש לו, תו קשה מאי מיבעיא לרב שמואל שם בעירוב בב' פפרות א' טהור כו' תפשוט מברייתא לדעת הכ"מ: והנה את שאיני פדאי להכריע מ"מ תורה היא.

ואמר אני הקטן באימה ויראה דאין מקום לקושיתן על רש"י ז"ל. ומקום שפאו מסוגיא דעירובין משם אברר בסייעתא דשמיא דדברי רש"י הם פנים ואמתים.

ונה דבסוגיא דעירובין דף נ"ה ע"ב פריף שם אפלוגתא דרבי מאיר ורבי יוסי בספק עירוב במשנה שם ע"ח), והא איפקא שמעינו להו דתנו בטומאה דרבנן וספק טבל או לא טבל ספיקו טהור ורבי יוסי אמר ספיקו טמא, ופרש"י שם וסתם משנה ר"מ היא עיי"ש, הרי דמקיל ר"מ בספק ור"י מחמיר, ומשני דרבי מאיר סבר תחומין דאורייתא, ודרבי יוסי אדר"י דלא קשיא קמשני רבא (דף ל"ו ע"א) שאני התם דהעמד טמא על חזקתו, ופרש"י התם איכא חזקה לחומרא אבל חזקה לקולא ליכא, אבל מתניתן איכא חזקה לקולא וחזקה לחומרא, העמד אדם על חזקת ביתו שלא עירב, והעמד תרומה על חזקתה ועירב ואזלינן בדרבנן לקולא עכ"ל, וחמר שם עוד תנאי פיצד אמר רבי יוסי ספק עירוב פשר עירב בתרומה כו', פי' היכא דאיכא חזקת פשרות ואז איכא נמי חזקה לקולא מש"ה ספק עירוב פשר, אבל בליכא חזקת פשרות, פינן דאין חזקה אלא לחומר דהוא חזקת ביתו שלא עירב אזלינן לחומרא בעירוב, כן מבואר ברש"י שם, ופרש"י מוכרח שם מדפריף שם אדרבה העמד מקנה על חזקתה כו', הרי דכל שיש צד לחומרא כמו לקולא אזלינן להקל, ועל פרוף הא דבעינו חזקת פשרות בעירוב הוא משום שיש פנגד חזקת ביתו: והשתא לא קשה מידי דנדאי רבי יוסי סבר כן.

דרבי יוסי לשיטתו דסבירא ליה גבי ספק טבל ספיקו טמא, הואיל ואין חזקה אלא לחומרא, הרי דהחמיר רבי יוסי בדרבנן פל שיש חזקה לחומרא ולא לקולא, ומש"ה ס"ל לרבי יוסי ג"כ הכי בעירוב היכא דליכא חזקת פשרות, דנמצא דאין לו רק חזקת ביתו שצא עירב ולכן החמיר בו, והשתא אתי שפיר נמי הא דתנאי שם פיצד אמר רבי יוסי ספק עירוב פשר, והרי במשנתנו (הג"ל) אמרו רבי יוסי ורבי שמעון אומרים ספק עירוב פשר, וא"כ הל"ל פיצד אמר ר"י ור"ש כו', אלא ע"כ בשלמא לרבי שמעון יש לומר דסבר כרבי מאיר בספק טבל דספיקו טהור, הרי אף דאין חזקה לקולא רק לחומרא אפ"ה מקילינן בדרבנן, ולכן בספק עירוב אפילו ליכא חזקת פשרות נמי פשר, אבל רבי יוסי דאיהו סבר בספק טבל דספיקו טמא משום דאין לו חזקה רק לחומרא, וא"כ פיצד

אמר רבי יוסי ספק עירוב פשר, ע"כ אמר פגון שיש לו חזקת פשרות דיש חזקה לקולא, כמו לחומרא, הרי זכינו לדין דר"מ דפליג בספק טבל על ר' יוסי וס"ל דאפילו היכא דליכא חזקה לקולא רק לחומרא, אפ"ה להקל אזלינן בדברבנו, לדידיה בספק עירוב אפילו ליכא חזקת פשרות נמי העירוב פשר, ואנן קייל"ן בהא דספק טבל כר"מ דספיקו טהור, וכ"כ הרמב"ם פ"ק עשירי ה' מקנאות (הל' ג"ו), וכן בדין לפסוק פ"ב מאיר, דהא במשנתנו בספק טבל שהביא הש"ס הג"ל הוא סתם משנה כר"מ, וכמ"ש רש"י הג"ל שהבאתי, וכן סתם המשנה פ"ד דטהרות (משנה ז') ופ"ב דמקנאות (משנה ג') ופ"ב דידים (משנה ד') כר"מ, והכי קייל"ן בח"ח סי' ק"ס סי"א בספק נטל ידיו דאפילו ליכא חזקה לקולא רק לחומרא אזלינן להקל, דנא פ"ב יוסי דפליג ומחמיר פ"ב דידים ומשמע שם דכל הגי פלוגתיהו תליא זה בזה, הרי מבנר דקייל"ן כר"מ דבדברבנו אפילו ליכא חזקה לקולא רק לחומרא אזלינן להקל, ולח פסקינן פ"ב יוסי אלא בהא דפליג עם ר"מ וס"ל דתחומין דרבנן, וע"כ שפיר פסק רבא פאן, דרבא לשטתו אזיל כפי שתיירץ שם בעירובין ולכן פסק דאפילו ליכא חזקת פשרות אזלינן להקל בעירוב: וכן משמע כפרש"י מלשון צא ועירוב עלינו דבתחומין מיירי, ומ"ש התוספות דבתוך העיר מצינו נמי לשון צא בפ' השוכר את הפועלים צא ושכור לנו פועלים, יש לומר דשם נמי חוץ לעיר קאמר, כמבאר ר"פ שום היתומים, ובח"מ סי' ק"ט (ס"א) גבי הכרזת קרקע בפרק וערב, דהפועלים הן כל היום בשדה ושייך שפיר לצאת מהעיר לשדה לשכור פועלים.

ונ"ל להביא ראיה ברורה לפרש"י ז"ל, דרבא ע"כ בעירובי תחומין איירי, מדאמר שניהם קנו עירוב והש"ס חמר קמא ליקנו בתרא ליקנו, ולשון קנין לא שייך אלא בעירובי תחומין דמקני ביתא הוא, אבל בעירובי חצירות לא שייך לשון קנין, כמ"ש הרי"ף והרא"ש פ"ק שני דביצה (דף י"ז ע"א) (ח"ה וכ"כ התוספות שם בד"ה מאי טעמא כו') וכן פסקו הפוסקים סי' שס"ו (ס"ג) פ"ב דחמר ע"ח משום דירה (עירובין דס"ט ע"א) ואי רבא הנה חונק על רבה הני הלכתא פ"ב דבתרא הוא, ע"כ פרש"י עיקר.

ומ"ש התוס' דכ"מ פ' הדר, וכן הקשו שם ס"פ הדר, (דף ע"ו ע"ח בד"ה שניהם כו') דברי התוס' הם תמוהים וצל"ע דהתם פריה פנין דבתחומין מקינין מספק כ"ש בעירובי חצירות, דקיל טפי כמ"ש רש"י פאן.

ועפ"ז נתברר לנו דלא כמ"ש הש"ס סי' ק"י (ס"ט ס"ק ס"ג בדיני ס"ס דכ') בשם תשובת הרשב"א דבאסור דרבנן שיש לו חזקת איסור לחומרא אזלינן, והוציא בתשובת הרשב"א פן מדקייל"ן פ"ב יוסי דבעי חזקת פשרות עיי"ש, וכבר נתברר דבזה לא קייל"ן פ"ב יוסי, וע"כ בכל איסור דרבנן אף דיש לו חזקת איסור אזלינן להקל.

ונתברר דספק עירוב פשר אפילו ליכא חזקת פשרות כדפסקו רש"י והרמב"ם בסי' תט"ו ס"ג, והוא ברור. ועיין לקמן בעירובין דה' ל"ו ודל"ט מ"ש הרב המהר"ם עוד בזה: דף ל"ו גמרא ומאי שופר נמי חצוצרות, עמ"ש רש"י ע"ז והוא דחוק, ולעד"נ לפ"ש ע"פ מה דקייל"ן בסי' ש"ח (ס"ג) דאם נטל בידו פלי שפלאכתו לאיסור דהואיל וכבר בידו הוא יכול לטלטלו לאיזה מקום שירצה, והדברים ברורים בעיני דדוקא בכלי הדין פן, דהואיל

שְׁהָקִילוּ בּוֹ לְטַלְטְלוֹ לְצַנְרָךְ גּוּפוֹ אוֹ לְצַנְרָךְ מְקוֹמוֹ לְכֵן כָּל שְׁפָכֵךְ בְּיָדוֹ הוּא יָכוֹל לְטַלְטְלוֹ לְאִיזָה מְקוֹם שְׂיִרְצָה, אֲבָל בְּמוֹקְצָה גְּמוּר אַף שְׁפָכֵךְ בְּיָדוֹ הוּא כְּגוֹן שְׁנִטְל פְּרִי לְאֹכֹל וְנִטְל הַגֶּרְעוֹן בְּיָדוֹ שֶׁהוּא מְוֻקְצָה צָרִיף מִיָּד לְזִרוּק מִיָּדוֹ, וְכ"מ ס"פ נוֹטֵל וְכ"מ בְּרַמְבַּ"ם פ' ד"ו (דִּין י"ו) שֶׁכָּתַב כָּל הַגֶּרְעִינִין וְהַקְּלִיפּוֹת שֶׁאֵין רְאוּיִין לְאֹכִילָה אוֹכֵל אֶת הָאֹכֵל וְזוֹרְקֵן לְאַחֲרָיו וְאָסוּר לְטַלְטְלֵן וְכו' עיי"ש, הָרִי מְבֹנָאָר דְּצָרִיף מִיָּד לְזִרוּק לְאַחֲרָיו, וְכֵן בְּדִין דְּאֶפִּילוּ בְּכָלִי הַנּוֹצְרֵכוֹ הַתּוֹס' וְהַר"ן וְהַפּוֹסְקִי לְהַבִּיא רְאִי מֵהַש"ס, וְהַש"ס מִיָּרִי בְּכָלִי שְׁמֹנֶתֶר לְטַלְטְלוֹ לְכַתְחָלָה לְצַנְרָךְ מְקוֹמוֹ וְגוּפוֹ, אֲבָל בְּמוֹקְצָה גְּמוּר דְּאֶפִּי לְצַנְרָךְ מְקוֹמוֹ וְגוּפוֹ אָסוּר בְּטַלְטוּל בְּזָה אֵין לְנוּ רְאָיָה, ע"כ אַף שְׁפָכֵךְ בְּיָדוֹ, אָסוּר לְטַלְטְלוֹ, וְדַבְּרֵי הָאֲגוּדָה וְהַגַּמ"י כְּתַבְתִּי בְּחִידוּשֵׁי לְפָרֵשׁ דְּבַרְיָהּ: וְעַפ"ז יֵשׁ לְפָרֵשׁ דַּה"פ דְּקַשְׂיָא לִיָּה לְהַש"ס אַחַר דְּמַשְׁנֵי הָא ר"י הָא ר"נ, לְמָה הַנּוֹצְרֵכוֹ הַחֲכָמִים לִיתֵן שְׂעוּר לְחַזֵּן הַפְּנֹסֶת לְהוֹלִיף שׁוֹפְרוֹ לְבֵיתוֹ, הוּא פִּינּוֹן דְּהַשׁוֹפֵר כְּבָר בְּיָדוֹ הָא יָכוֹל גַּם בְּשִׁבְתָּ לְטַלְטְלוֹ לְאִיזָה מְקוֹם שְׂיִרְצָה, וּבְשִׁלְמָא בְּלֵא תִּירַץ דְּהַש"ס הָא ר"י וְהָא ר"נ כו', הֵנִי י"ל דְּשׁוֹפֵר דִּין מְוֻקְצָה גְּמוּר יֵשׁ לוֹ, וּבְמוֹקְצָה גְּמוּר אֶפִּילוּ כְּבָר בְּיָדוֹ אָסוּר לְטַלְטְלוֹ, אֲבָל אַחַר דְּמַשְׁנֵי הָא רַבִּי יְהוּדָא, דַּר"י אֵית לִיָּה מְוֻקְצָה, וְאֶפ"ה מְטַלְטְלִין שׁוֹפֵר, ע"כ דְּשׁוֹפֵר דִּין כְּלִי יֵשׁ לוֹ, וְא"כ קַשְׂיָא הָא פִּינּוֹן שְׁפָכֵךְ בְּיָדוֹ הוּא יָכוֹל לְטַלְטְלוֹ, וְהֵינּוּ לְשִׁטַּת ר"ת שְׁבַתוֹ (ד"ה הָא ר' נַחֲמִיָּה כו') דַּס"ל גַּם לר' נַחֲמִיָּה דִּיכּוֹל לְטַלְטְלוֹ לְצַנְרָךְ מְקוֹמוֹ, וְאִמָּאי הִצְרִיכוּ חֲכָמִים לִיתֵן שְׂעוּר לְחַזֵּן הַפְּנֹסֶת לְהוֹלִיף שׁוֹפְרוֹ לְבֵיתוֹ, וְע"ז הַשִּׁיב הַש"ס וּמָאי שׁוֹפֵר חֲצוּצָרוֹת, פִּירוּשׁ הָא דְּנִתְּנֵנוּ שְׂעוּר לְחַזֵּן הַפְּנֹסֶת, הֵינּוּ לְהוֹלִיף הַחֲצוּצָרוֹת לְבֵיתוֹ, דְּבַחֲצוּצָרוֹת הֵיָהּ תַּקְעוּ וְחֲצוּצָרוֹת מְוֻקְצָה גְּמוּר הוּא, דְּהָא מְקָצָה לִיָּה לְגַמְרֵי כַּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת (בַּד"ה הָא ר"י כו') דְּדִין מְוֻקְצָה גְּמוּר יֵשׁ לוֹ, דְּאֶפִּילוּ לְגוּפוֹ וּלְצַנְרָךְ מְקוֹמוֹ אָסוּר לְטַלְטְלוֹ, לְכֵן אֶפִּילוּ הוּא כְּבָר בְּיָדוֹ אָסוּר לְטַלְטְלוֹ וְלָזָה הַנּוֹצְרֵכוֹ חֲכָמִים לִיתֵן שְׂעוּר.

וּבְאֲמַת שֶׁכֵּן מְשַׁמַּע בְּמַשְׁנֵתֵינוּ פֶּרֶק הַחֲלִיל דְּהַתְּקִיעוֹת שֶׁתַּקְעוּ לְהַבְטִיל הָעַם מִמְּלָאכָה בַּע"ש, בְּחֲצוּצָרוֹת הֵנִי תַּקְעוּ לְהוֹ וְלֵא בְּשׁוֹפֵר, דְּהָא חֲשִׁיב שָׁם בְּמַתְּנִיתִין (דָּף נ"ג ע"ב) שֶׁשׁ תַּקִּיעוֹת שֶׁתַּקְעוּ בַּע"ש לְהַבְטִיל הָעַם מִמְּלָאכָה, בֵּין מ"ח תַּקִּיעוֹת שֶׁתַּקְעוּ בְּמַקְדָּשׁ, וְהֵתֵם עַל כָּרְחֻף תַּקְעוּ בְּחֲצוּצָרוֹת, כְּמִבְּנָאָר בְּמַשְׁנֵתֵינוּ שָׁם דָּף נ"א ע"ב) וְשִׁמִּי חֲצוּצָרוֹת בְּיָדָם כו' תַּקְעוּ וְהַרְיעוּ עיי"ש: דָּף מ"ד ע"ב בְּתוֹסְפוֹת ד"ה הָא אֵין עָלֶיהָ מְעוֹת שְׂרִיא כו', וְקַמ"ל דְּבִאִינָה נְשַׁמְטַת כו'.

עֵינֵן מְהַרְשָׁא שְׁנַדְחַק. וְלַעַד"נ לְפָרֵשׁ, דְּהַתּוֹסְפוֹת כְּתָבוּ כֵּן כִּי הֵיכִי דְלָא תַקְכָּה אִמָּאי תְּנָא בְּיַשׁ עָלֶיהָ מְעוֹת וְשׁוֹכְחַ.

ה"ל לְמִיתְּנֵי רְבוּתָא בְּאֵין עָלֶיהָ מְעוֹת וּבְמַנִּיחַ. וְע"ז כְּתָבוּ הַתּוֹסְפוֹת וְקַמ"ל דְּבִאִינָה נְשַׁמְטַת כו', פִּי' דְּלְרְבוּתָא דְּסִיפָא נְקִיט הֵכִי, דַּסְד"א פִּינּוֹן דְּאֶפְשָׁר לְנַעַר הַמְּעוֹת לֵא שְׂרִינּוֹן בְּטַלְטוּל גְּמוּר קַמ"ל"ן.

וְאִם תֵּאמַר אֶפִּילוּ אֵי מִיָּרִי בְּמַנִּיחַ נְמִי תַקְשָׁה, מָאי פְּרִיף, דְּאִימָא לְעוֹלָם גַּם בְּאֵין עָלֶיהָ מְעוֹת אָסוּר, וְהָא דְנִקְיֵט יֵשׁ עָלֶיהָ מְעוֹת לְרְבוּתָא דְּסִיפָא נְקִיט, וִי"ל דְּלִק"מ דְּבְשִׁלְמָא אֵי הֵנִי מִיָּרִי בְּמַנִּיחַ, דְּאָז עַכ"פ הַמוֹכְנֵי אֶתְקַצְאֵי דְּהֵנִי בְּסִיס לְדַבֵּר אִסוּר כְּמִבְּנָאָר סִימָן שִׁי"א בַּמ"א, וְא"כ פִּינּוֹן דְּמַטְלְטֵל הַמוֹכְנֵי שֶׁהִיא מְוֻקְצָה, מַה לִּי יֵשׁ עָלֶיהָ מְעוֹת וְמַה לִּי

אין ענינה מעות, ואפילו אם מנער מעליה המעות מאי בכה, דסוף סוף קמטלטל המוכני
שהיא מוקצה, אף דבטלה לעיקר הפלי, לכו יש עליה מעות לא הוי רבותרא כלל בסיפא,
אבל אי מיירי בשוכח דאז לא נעשה המוכני מוקצה, ע"כ הוי שפיר רבותרא בסיפא אף
דיש עליה מעות ושוכח, דאז אפשר לנער המעות ממנה והמוכני לאו מוקצה היא, קמ"ל
דאין צריך לנער המעות.

וא"ת מנא להו להתוספות דאין צריך באמת לנער המעות בשוכח, י"ל דלמדו מהמתרין
דכ"ש א"ת ולא הוי המוכני מוקצה, ואפ"ה אין צריך לנער, וזה ברור: דף סז ע"ב בד"ה
פל היודע עיקר שבת כו' עד גזירת הפתוב הוא עכ"ל, והא דלא אמרינן נמי בשגגות
מלאכות דכמו שידע בימים שבנתיים דמי, והא מבואר בסיפא היודע שהוא שבת כו',
דאינו חייב על כל אב מלאכה שפפל בכמה שבתות אלא א', וכן מבואר בכריתות דף ט"ז
דדוקא בשגגת שבת אמרינן ימים שבנתיים הוי ידיעה לחלק, הוא כדפירש רש"י שם
דדוקא בשגגת שבת דיוכל לידע מעצמו חטאו שחטא, דאם ינודע לו שהוא שבת יוכל
לידע חטאו, בזה הוא גזירת הפתוב דכמאן דידע חטאו דמי, אבל אם שגג במלאכות דלא
יוכל לידע מעצמו חטאו, דהא צריך ללמוד אצל רבו, בזה לא אמרינן דכמאן דידע את
חטאו דמי וק"ל.

והנה פאן הקשו ג' גאונים בתוספות ג' קושיות על פי' רש"י ז"ל. ודחו פירושו, ואני
הקטן אברר בס"ד.

דרש"י האיר עינינו בפירושו לתרין מה שתמהו התוספות מיד באותו דבור דהסנגיות
סותרות זו את זו. ומה שהקשו לפי' רש"י ל"ק מידי ודבר זה אברר מדקדוק לשון רש"י
פאן ובכריתות, דיש לדקדק טובא בדבריו, והעיקר תמי' הוא שבכריתות פירוש רש"י
שם כמו שפירש התוספות דאע"ג דלא ידע כמאן דידע דמי, וסותר פירושו דכאן עיי"ש.

תו תימא דבכריתות (שם ע"ב) הביא הש"ס משנתנו, ופי' רש"י שם וז"ל השוכח עיקר
שבת דסבר שלא נכתב שבת בתורה דהיינו העלם זה וזה בידו שגגת מלאכות ושגגת
שבת. היודע עיקר שבת שידע שמ' אבות מלאכות אסורות בשבת כו', דהיינו שגגת שבת
וזדון מלאכות עכ"ל.

וכאן פי' רש"י היודע עיקר שבת שידע שיש שבת בתורה ונאסרו בה מלאכות כו', משמע
דאפילו בלא ידע כל הארבעים מלאכות אלא דשגג במלאכות נמי מיירי, גם בשוכח עיקר
שבת לא כתב דהיינו העלם זה וזה בידו כמ"ש רש"י שם, תו קשה בהא דפירש רש"י
ד"ה חייב על כל שבת ושבת, דהא לא שגג אמלאכות דידע הוא שהמלאכות אסורות
אלא אשבת הוא דשגג עכ"ל.

והא למאי דקא פשיט רב נחמן בעיא דרבא לקמן (דף ע' ע"ב) דהעלם זה וזה בידו פי'
דשגג בשבת ושגג במלאכות אינו חייב אלא א', א"כ למה ליה לפירש דידע הוא
שהמלאכות אסורות מה שאין צריך לפי האמת, אלא הל"ל פינן דשגג אשבת.

וכדי לתרין כל זה נ"ל דרש"י פינן לתרין התמיה הגדולה אשר תמהו התוספות, באשר
דיש לדקדק עוד שם בכריתות למ"ד בשגגת שבת קא. מבעיא ליה לר"ע אי ימים
שבנתיים כו', דלמה מיבעיא ליה לר"ע בעושה מעין מלאכה א' בשבתות הרבה, הא

אפילו בעשה הרבה מלאכות דהיינו פל שבת עשה מלאכה אחרת גמי ה"ל לאיכע, ועכצ"ל עפ"י מה דמבנרר ונודע לנו שלא חייבה התורה שני חטאות בעושה שני מלאכות בשבת, אלא אם כן עושה שני מיני מלאכות כמו קצר וטחן בשגגת מלאכות, וכן אם קצר בשגגת שבת וזדון מלאכה, וזדון שבת, בזה הוא דחייב ב', דה"ל שני מיני מלאכה ושני מיני שגגה, אבל אם עשה שני מיני מלאכה בשגגת שבת, אף דשני מיני מלאכות הם מ"מ חד שגגה לשניהם, וכן אם עשה מלאכה אחת בשני מיני שגגה, כגון שקצר בשגגת שבת וזדון מלאכה, וזדון וקצר בשגגת מלאכה וזדון שבת, דה"ל שני מיני שגגה, אפ"ה פינו דחידא מלאכה היא אינו חייב אלא א' כדאמר לקמן דף ע' שם, הרי דאנו בעינו תרתי לחיובא דשני חטאות, דליהוי שני מיני מלאכה ושני מיני שגגה.

והשתא הא דאמרנו לקמן (דף ס"ט ע"ב) אסיפא דהיודע עיקר שבת כו' מנא הני מילי, ואמר רב נחמן דילפינו מקרא דשמירה אחת לכל שבת ושבת עיי"ש. היינו משום דאמתניתין קאי דמייירי להדיא בעושה הרבה אבות מלאכות בשבתות הרבה, פי' שעשה בכל שבת אב מלאכה אחרת וכולם בשגגת שבת, והטעם משום דמצינו ידיעת החטא מחלק את החטא, דהיינו אם אכל ב' זיתי חלב ונודע לו בנתיים, דחייב ב' חטאות משום ידיעת החטא מחלק את החטא, דהוי כאלו אכל חלב ודם דהוי שתי עבירות, וע"כ ה"ה קא פינו דנודע לו בנתיים שהיה שבת א"כ נודע לו השגגה.

ולכן הידיעה הזו מחלק את השגגה דליהוי כאלו שגג בשני מיני שגגה, דכמו ידיעת החטא מחלק את החטא דהוי כאלו עשה שני מיני חטאים, כן ידיעת השגגה מחלק את השגגה דהוי כאלו שגג בב' מיני שגגה.

ולפ"ז דוקא בעשה בכל שבת אב מלאכה אחרת הוא דחייב על פל אחת ואחת, דה"ל מלאכות טובי ושגגות טובי, דהא ידיעת שבת שבנתיים עשאן פשני מיני שגגה וחייב על פל אחת ואחת, ומ"מ איצטריו קרא לזה, דאי לאו קרא סד"א דדוקא ידיעת החטא מחלקות, דבידיעת החטא נתחייב קרפן לכו חשיבא לחלק, אבל ידיעת השגגה בלא חטא לאו פלום היא, קמל"ן קרא ידיעת השגגה הוי כמו ידיעת החטא כו' וזה מבואר בלשון רש"י (הנ"ל) וז"ל דהא אתיידע ליה ביני ביני, הלכך פל שבת חידא שגגה היא כו' עכ"ל, פלומר והוי בעושה שני מיני מלאכות בשני מיני שגגה, אבל התם בכריתות קמייבעיא ליה לר"ע בעושה מעין מלאכה אחת בשבתות הרבה, וע"כ פינו דלא נודע לו החטא בנתיים, אף פשידע בנתיים שהיא שבת, דהוי ידיעת השגגה והוי פשני מיני שגגה, לאו פלום הוא, דמאי בכך, הא פינו דמעין מלאכה אחת עשה בכל השבתות, וכבר נתברר דאם עשה מלאכה אחת בשני מיני שגגה אינו חייב אלא אחת, דעל פרחו בעושה מלאכה אחת בשבתות הרבה לא נשמע מקרא דהכא מידי, דמקרא דהכא לא נשמע רק ידיעה שבנתיים דה"ל ידיעת השגגה דמחלקות דהוי פשני מיני שגגה, והיינו דוקא בעושה אבות מלאכות הרבה בשבתות הרבה, בכל שבת מלאכה אחרת, דה"ל מלאכות טובי ושגגות טובי, אבל התם קמייבעיא ליה לר"ע בעושה מעין מלאכה אחת בשבתות הרבה, ע"כ הוצרך למילף שם מנדה דגזירת הכתוב הוא דאע"ג דלא ידע כמאן דידע דמי.

וכן להיפך ליכא לאקשויי דכיון דגיליף שם מנדה ל"ל קרא פאן בשבת, די"ל דאשמעינו אם עשה בכל שבת אב מלאכה אחרת ועשאן בשגגת שבת ושגגת מלאכות שגם המלאכות נעלמו ממנו והנה דין זה לא מצינו למילף מנדה, דהא מבואר בש"ס וברש"י בכריתות דלא ילפינו מנדה דימי היתר הוי ידיעה לחלק, אלא בשגגת שבת וזדון מלאכות, דזה הוי מצי למידע מעצמו חטאו שחטא, לכן הוי כמאן דינדע חטאו, אבל אם שגג במלאכות פיון דלא הוי מצי למידע מעצמו חטאו שחטא, דהא צריף ללמוד אצל רבו לא הוי כמאן דינדע חטאו ולפ"ז אפילו פשעג בשבת פיון דשגג נמי במלאכות אף דבכל שבת עשה אב מלאכה אחרת לא הוי כמאן דינדע.

כיון דלא הוי מצי לינדע מעצמו חטאו שחטא, לזה איצטריוף קרא דהכא דכיון דינדע בנתיים שהיה שבת, ידיעת השגגה מחלקות למהוי פעושה שני מיני שגגה, וע"כ בעשה בכל שבת אב מלאכה אחרת דה"ל מלאכות טובי ושגגות טובי חייב על כל שבת ושבת, הרי מתורץ תמיהת התוספות.

אף על זה קשה לכאורה, דלפ"ז ע"כ מוכח מדאיצטריוף קרא בשבת, דעל פרוף לאשמעינו אתי, דאפילו היכא ששגג בשבת ובמלאכות, דאפילו הכי חייב על כל שבת ושבת דהוי מלאכות טובי ושגגות טובי כדפ"י, הרי מוכח מזה דהעלם זה וזה ביזו אין חייב אלא א', דאל"כ הא ל"ל קרא לזה, תיפזק ליה דהא אפילו בשבת א' חייב על כל מלאכה ומלאכה, וא"כ מאי קמיבעיא ליה לרבא לקמן העלם זה וזה ביזו מהו אי חייב על כל א' וא', תפשוט דאין חייב אלא א', (בכריתות מבואר דרבא פרב חסדא שם ס"ל), ואין לומר הא מרא דשמעתתא דלקמן דגיליף מקרא בשבת הוא רב נחמן, ורב נחמן לשיטתו, דהוא קפשיט בעיא דרבא בהעלם זה וזה ביזו דאין חייב אלא א', ומש"ה איצטריוף לרב נחמן הקרא, אבל לרבא י"ל באמת דטעמא דמתניתין לאו מקרא הוא אלא משום דגיליף מנדה, דא"כ קשה מאי פריף לקמן אמתניתין מנא הני מילי, והוצרך רב נחמן למילף מקרא, מנא ליה להש"ס הא, אימא דבאמת טעמא דמתניתין הוא משום דגיליף מנדה, ומיירי בהזיד במלאכות דמצי לינדע מעצמו החטא, דהא לרבא נמי ע"כ מתני' איירי בהזיד במלאכות, דאי שגג נמי במלאכות, תפשוט בעיא דרבא ממתניתין דאינו חייב על כל מלאכה ומלאכה אלא על כל שבת ושבת.

והנה לכאורה יש לתרץ גושאיא זו בדוחק, דהש"ס מחולק עם רבא בזה, דרבא אוקי מתניתין בהזיד במלאכות, לכן קמיבעיא ליה בהעלם זה וזה ביזו, אבל הש"ס סבר דמסתמא מתניתין מיירי בשגג נמי במלאכות, וע"כ פריף מנה"מ דבשגגת שבת לא שניף למילף מנדה כדפ"י, אף שנה דוחק דקשה מנא ליה לש"ס האי, דגם לדין י"ל דמתניתין מיירי בהזיד במלאכות וכי היכי דס"ל לרבא.

אמנם מלשון רש"י למדנו תירוץ הברור והאמת בזה, דהש"ס מוכיח שפיר דע"כ להמסקנא דהעלם זה וזה ביזו אין חייב אלא אחת, עכצ"ל דמתניתין סבירא לה דיש לימוד מקרא בלא ילפותא דנדה.

דאי ס"ד דלא ילפינו אלא מנדה, וא"כ בשגג נמי במלאכות באמת אינו חייב אלא אחת על כל השבתות דזה לא מצי למידע מעצמו, א"כ קשה למה תנו ברישא השוכח עיקר שבת אין אלא א' על פולם, ה"ל למיתני לרבנותא אפילו יודע עיקר שבת בכמה מלאכות

לרְבָא: וְלִיכָא לְאַקְשׁוּיֵי הָא ר' יְרֵמְיָה וּר"ז פְּלִיגֵי אֲדַאבְיֵי וְרָבָא לְקַמְן (דָּף ע"א ע"א), וּס"ל בְּקֶצֶר בְּשִׁגְגַת מְלָאכָה וְחִזּוּר וְקֶצֶר בְּשִׁגְגַת שְׁבֵת דְּחִלּוּקִין לְחֻטָּאת, וְא"כ הִדְרָא קוּשְׁיָא לְדוֹכְתֵיהָ דְלְמַהֲאֵלָא א' עַל פְּוֹלָם, ה"ל לְמִתְנֵי לְרַבּוּתָא אֲפִילוּ יוֹדַע עֵיקַר שְׁבֵת בְּכַמְהָ מְלָאכּוֹת אִף קֶצֶת מְלָאכּוֹת נְעֻלְמוּ מִמְּנֹו וְעֵשְׂאָן בְּשִׁגְגַת שְׁבֵת וְשִׁגְגַת מְלָאכּוֹת בְּשִׁבְתוֹת הַרְבֵּה אִין חֲיִיב אֵלָא א', אֵלָא ע"כ בְּזָה חֲיִיב עַל כָּל שְׁבֵת וְשְׁבֵת, לְכֹן פְּרִיף מְנָא הֲנִי מִלִּי דְהָא לִיכָא לְמִילָף מְנַדָּה כְּדַפְּנִי, וְהוֹצֵרָף רַב נַחְמָן לְלַמּוּד מְקַרָא, וְרַב נַחְמָן לְשִׁיטְתוֹ דְהוּא קְפִישִׁיט בְּעֵינָא דְרָבָא דְלַקְמָן דְהָעֵלָם זֶה וְזֶה אִינוּ חֲיִיב עַל פְּוֹלָן אֵלָא אַחַת, ע"כ שְׁפִיר מְדַלָּא תַנּוּן בְּרִישָׁא רַבּוּתָא דְהָעֵלָם זֶה וְזֶה בְּיָדוֹ דְאִינוּ חֲיִיב עַל פְּוֹלָן אֵלָא אַחַת, ע"כ דְחֲיִיב עַל כָּל שְׁבֵת וְשְׁבֵת, לְכֹן צְרִיף לְזָה קְרָא, אֲבָל לְרָבָא וְנוֹדָאי דִּי"ל דְבִאֲמַת מַתְנִיתִין לָא יְלִיף מְקַרָא אֵלָא מְנַדָּה, וְדַקְשְׁיָא לָף לְמָה לָא תַנּוּן בְּרִישָׁא הָעֵלָם זֶה וְזֶה, י"ל דְבְּהָעֵלָם זֶה וְזֶה חֲיִיב עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה לְרָבָא: וְלִיכָא לְאַקְשׁוּיֵי הָא ר' יְרֵמְיָה וּר"ז פְּלִיגֵי אֲדַאבְיֵי וְרָבָא לְקַמְן (דָּף ע"א ע"א), וּס"ל בְּקֶצֶר בְּשִׁגְגַת מְלָאכָה וְחִזּוּר וְקֶצֶר בְּשִׁגְגַת שְׁבֵת דְּחִלּוּקִין לְחֻטָּאת, וְא"כ הִדְרָא קוּשְׁיָא לְדוֹכְתֵיהָ דְלְמָה לִי לְמִילָף בְּכַרִּיתוֹת מְנַדָּה הָא בְּשְׁבֵת יֵשׁ קְרָא, וּבְשִׁלְמָא קְרָא דְשְׁבֵת אִיְצְטְרָף אַאֲם שְׁגַג נְמִי בְּמְלָאכּוֹת כְּדַפְּנִי, אֵלָא לְמִילָף מְנַדָּה לְמָה לִי.

דִּי"ל דְהָא רַש"י פָּתַב שָׁם בְּדַקְדוּק לְשׁוֹנוֹ (בד"ה חִלּוּקִין לְחֻטָּאת כו') אִין א' מְתַפְכֵּר בְּקַרְבּוֹ שְׁהִבִּיא עַל חֲבִירוֹ, וּר"ל אִם הִבִּיא בְּפִירוּשׁ עַל אַחַת אִין חֲבִירוֹ מְתַפְכֵּר עִמוֹ, אֲבָל לְכַתְחֻלָּה לְד"ה אִין צְרִיף עַל שְׁנֵיֵהֶם רַק קַרְבָּן א', וְעֵי"ש בְּתוֹסְפוֹת ד"ה גְּרִירָה.

כו' דְטַעֲמָן דְלִית לְהוּ גְּרִירָה. וְעֵי"ל דַּר' יְרֵמְיָה וּר"ז ס"ל כְּרַבָּה דְמַסְכַּת פְּרִיתוֹת, דְלָא יְלִיף שָׁם בְּשִׁגְגַת שְׁבֵת מְנַדָּה עֵי"ש.

סוּף דְבַר לְפַרְש"י סוּגְיָא דְכָאן אֲזִיל אֲלִיבָא דְכ"ע, וְלִית חוּלְק בְּכֻלְהוּ תַנְאֵי וְאֲמוּרָאֵי עַל סוּגְיָא דְהֵכָא, דְכּוֹלֵן צְרִיכִין לְמִילָף מְקַרָא דְהֵכָא. וְהַשְׁתָּא נִבְרַר דְכָל זֶה מְבוֹאֵר בְּרַש"י בַּמ"ש פָּאן וּבְכַרִּיתוֹת, וְזֶה פָּאן פִּי הַטַּעַם דִּידַע מְסַתְמָא שְׁהִיָּה שְׁבֵת כו', וְשָׁם פִּי דְכֻמָּאן דִּידַע דְמִי, בְּזָה הוּא מְתַרְץ תְּמִיּהַת הַתוֹסְפוֹת דְאִף דִּישׁ קְרָא בְּשְׁבֵת אִיְצְטְרָף לְמִילָף שָׁם מְנַדָּה, דְמְקַרָא לָא יְדַעִין אֵלָא אִם עֵשָׂה בְּכָל שְׁבֵת מְלָאכָה אַחֲרַת, דְהוּי שְׁנֵי מִינֵי מְלָאכּוֹת וְשְׁנֵי מִינֵי שְׁגָגוֹת, אֲבָל בְּמְלָאכָה א' בְּכָל הַשְׁבֵּתוֹת זֶה צְרִיף לְמִילָף מְנַדָּה, אִף לְהִסְפּוֹף קֶשֶׁה ל"ל קְרָא דְהֵכָא בְּשְׁבֵת נִילָף מְנַדָּה, ע"כ פִּי שָׁם דִּידַע שְׁאֲרַבְעֵים מְלָאכּוֹת נְאֻסְרוּ, כְּלוּמַר אִי מְהֵתָם ה"א דוֹקָא דִּידַע כָּל הָאֲרַבְעֵים מְלָאכּוֹת, דַּע"כ הַזִּיד בְּמְלָאכּוֹת, אֲבָל פָּאן דִּילִיף מְקַרָא, פַּרְש"י דִּידַע שְׁנַאֲסְרוּ מְלָאכּוֹת, פִּי אִף שְׁשִׁיבְג בְּקֶצֶת וְכַדְפִּי, אִף קֶשֶׁה לְרַש"י מֵאִי קְמִיבְעֵי לִיהָ לְרָבָא בְּהָעֵלָם זֶה וְזֶה תַפְּשׁוּט, וְאִין לוּמַר דְבִאֲמַת י"ל דְלִיכָא קְרָא בְּשְׁבֵת אֵלָא דִּילְפִינֵן מְנַדָּה, א"כ מֵאִי פְּרִיף מְנָא הֲנִי מִלִּי, וְע"כ לְכַאוּרָה צְרִיכִין לְדַחֵק דְהַש"ס מְחֻלְק עִם רָבָא, וְסַבֵּר הַש"ס דְסַתְמָא דְמַתְנִיתִין מִיִּירֵי אֲפִילוּ שְׁגַג בְּמְלָאכּוֹת דְלָא כְּרָבָא, ע"כ כְּדִי לְהוֹצִיא מְלִבִּינוּ פִּי הַדְּחֻק הַזֶּה, לְכֹן פִּירַש"י דְהָא דְאִינוּ חֲיִיב עַל כָּל מְלָאכּוֹת שְׁבֵשְׁבֵת א' אֵלָא א', דְהָא יוֹדַע שְׁהַמְלָאכּוֹת אֲסוּרוֹת, וּר"ל דְכֻמוּ דְלְרָבָא עַכְצ"ל דְמִיִּירֵי שְׁיודַע שְׁהַמְלָאכּוֹת אֲסוּרוֹת, ה"נ נֹדָאי דִּי"ל כֹּן לְדִידֵן דְמַתְנִיתִין מִיִּירֵי בְּהַזִּיד בְּמְלָאכּוֹת, וְהָא דְפְּרִיף לְקַמְן מְנַדָּה מִלִּי ע"ז פָּתַב רַש"י לְתַרְץ בְּמָה שְׁפִי פָּאן הַשׁוֹכַח עֵיקַר שְׁבֵת שְׁסַבֵּר אִין שְׁבֵת כו', וְשָׁם פִּי דְהֵינּוּ הָעֵלָם זֶה וְזֶה בְּיָדוֹ כו', כְּוֹנְתוֹ דְהֵתָם דִּילְפִינֵן מְנַדָּה

ולא ידעינו מקרא דשבת, לפ"ז ע"כ לאו דוקא נקט השוכח דה"ה העלם זה וזה בידו נמי הדין פו, אבל פאן אתי שפיר, דדוקא נקט השוכח עיקר שבת, ומזה הכריח הש"ס פאן דע"כ יש קרא, דאל"כ למה נקיט השוכח ה"ל למיתני ורבנותא אפילו העלם זה וזה בידו, ומש"ה רב נחמן משני דיש יקרא, אבל לרבא באמת י"ל דליפא קרא כדפני לעיל באריכות הרי דכל מה שהקשו התוספת על רש"י תירצנו בטוב טעם ונדעת בס"ד.

ונתברר דרש"י בפירושו האיר עינינו לתרץ הסוגיות דלא תקשו אהדדי מה שהניחו התוספות בתקמה. וה' יאיר עינינו בתורתו: בא"ד ונראה לר"י כו', תירוץ דחוק לאוקמי סתמא דהש"ס כיחידא נגד סתם משנתנו, דאמר שם מתניתין דלא כראב"ש כו', ותמיה לי לפי דרכם, דטפי ה"ל להתוספות לתרץ דהסוגיא דהכא אתיא פרבה דפליג על רב חסדא שם בכריתות וס"ל דבשגגת שבת פשיטא ליה לר"ע דימים שבנתיים הוי ידיעה לחלק, אלא דבשגגת מלאכות הוא דקא מיבעיא ליה לר"ע.

ונה יליף מנדה, אבל בשגגת שבת דימים שבנתיים הנינו ידיעה לחלקה יליף מקרא דהכא וצ"ע. (א"ה י"ל דלא ניחא להו להתוספות לאוקמי בהכי משום דאיתביה לרבא שם או משום דשמואל ס"ל כר' חסדא וכמ"ש הכ"מ בפ"ז מהל' שגגות דין ע' דמטעם זה לא פסק הרמב"ם פרבא, ודע דיש פאן ט"ס דבסוגיא דכריתות לא נזכר שם רבה פלל אלא רבא עיי"ש) דף ס"ח בד"ה דאית ביה אבות כו'.

דלא שייך להזכיר כו' עכ"ל, מהרש"ל ומהרש"א ומהר"ם נדחקו בהא, דכבר מצינו בגזיקין ומראות נגעים אבות ותולדות עיי"ש ולע"ד פשוט דלחנם נדחקו, דנדאי אין טעם לחלק בין איסור מלאכה לשאר ענינים, דכל שהתולדות נמי מן התורה אלא שלא נכתבו בהדיא, מקרי תולדות, וה"פ דלא שייך להזכיר באיסור שהוסיפו חכמים על של תורה למקרי איסור תורה בשם אב ודרבנן בשם תולדה, ולא מצינו בכל הש"ס להזכיר איסור דרבנן בשם תולדה זולת שביעית הואיל ואיסור מלאכה הוא דומיא דאיסור שבת, ובשבת הזכירו אבות מלאכות ותולדות, מש"ה הזכירו נמי במלאכת שביעית אבות ותולדות, אבל במעשר לא שייך להזכיר איסור דרבנן בשם תולדה כמו שלא הזכיר בכל הש"ס איסור דרבנן בשם תולדה, וזה פשוט וברור בכוננת התוס' דף ס"ט ע"א בד"ה אמר קרא כו' דהא איהו סבר פמונבו כו' עכ"ל, יש לומר על קושיא זו עם מה שהוקשה להתוס' לעיל (דף ס"ח ע"ב) ד"ה פל שפן כו', דמנליה למונבו דלא בעינן ידיעה בשעת מעשה עיי"ש, ע"כ י"ל דאליפא למונבו כ"ע ל"פ, דדריש קרא אשר לא תעשינה בשגגה דאפילו שגג בלאו, וכינן דלא ידע אפילו הלאו שבה, ע"כ לא ידע שאסרתו התורה ואפ"ה חייב, דאי לאו קרא דאשר לא תעשינה, סד"א דאיתקש למזיד דידיעה בשעת מעשה בעינן קמ"ל, וכי פליגי ר"י ור"ל לרבנן הוא דפליגי, דר"י סבר רבנן לח דרשי ויליף לה ממתניתין דל"ט מלאכות דע"כ ידע לשבת בלאו וק"ל.

דף ע' ע"ב בד"ה נודע לו כו', כדאמר רבא בסמוך כו' מיהא תימא לר"י עכ"ל, רפי מה שפירש ר"י לקמן (דף ע"א ע"א בד"ה גרירה כו') דקצירה דגוררת קצירה שייך ביה גרירה, ונ"ד לב' זיתי חלב דלא חשיבו גרירה, דשאני הכא דח' בשגגת שבת וא' בשגגת מלאכה עיי"ש, לפ"ז לא קשה מה שהקשה התוספות בכל דיבור זה, די"ל דאיירי בנודע לו ונא הפריש קרבן, ודקשיא לך אמאי לא יביא איזה שיצאה כדלקמן, י"ל דשאני הכא

דכינן שְׁנוּדַע לֹא אוֹתוֹ דְּשִׁגְגַת שְׁבֵת וְנִתְחַיֵּיב עָלֶיהָ עֵינֵי קָרְבָּן, אֵינּוּ בְּדִין לְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ
עַל קְצִירָה שְׁנִי, וְלִהְיֶתכֶּפֶר עַל קְצִירָה דְּשִׁגְגַת שְׁבֵת מִדִּין גְּרִירָה וְכִבֵּר נִתְחַיֵּיב עָלֶיהָ עֵינֵי
קָרְבָּן, מִשְׁא"כ לְקַמֵּן בְּב' זִיתֵי חֶלֶב אֲף שְׁמֵבִיא קָרְבָּן עַל הַשְּׁנִי נִתְכַפֵּר עִמָּה הָרֵאשׁוֹן, וְלֹא
מִדִּין גְּרִירָה אֲלֵא פְּאֵלוֹ הֵבִיא מִמֶּשׁ קָרְבָּן עָלָיו, וְע"כ ח"ש דְּבָרֵי רַכָּא דְּתִלּוּי בִּידִיעָה,
דְּאִיזָה שְׁנוּדַע לֹא תִחַלָּה עָלֶיהָ צָרִיף לְהֵבִיא הַקָּרְבָּן, אֲבָל אֲבִי דִין גְּרִירָה חֲשִׁיבָא לִיה פֶּמוֹ
שְׁהֵבִיא עָלֶיהָ קָרְבָּן מִמֶּשׁ וְצ"ע.

דף ע"ב גְּמָרָא הִמְתִּינוּ לִי עַד שְׁאֲבָעוּל פִּי מְהֵרָם שְׁאֲבָעוּל בְּשׁוּגְג עֵי"ש, וְלִחְנָם דְּחַק
דִּי"ל שְׁאֲבָעוּל בְּמִזִּיד קְאָמֵר, וְאֲף דְּכָל הַסּוּגִיָּא אֵינְרִי בְּשׁוּגְג, הֵינּוּ בִּיאוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת פְּדִי
שְׁהִידִיעָה שְׁאֲחֲרִיָּהוּן תִּחַלַּק לְהוֹ, וְהַטַּעַם דְּהִידִיעָה מְחַלַּק, מִשּׁוּם דְּהוּי פְּאֵלוֹ הֵבִיא פְּפָרְתוֹ
כְּבָר עַל בִּיאָה הָרֵאשׁוֹנָה, וְע"כ מָה לִי אִם בִּיאָה שְׁנִיָּה הִיָּה שׁוּגְג תוּ מִזִּיד.

וְתַדַּע דְּהָא אִי בָּעַל ה' בְּעִילוֹת וְנוֹדַע לֹא בִּין כָּל אַחַת וְאַחַת חֲיִיב ה' קָרְבָּנוֹת, וְאַטּוּ אִם
יִחְזָר וְיִבְעוּל אַח"כ בְּמִזִּיד וְיִבִּיא קָרְבָּן עַל הַמִּזִּיד, יִפְטִיר אוֹתוֹ קָרְבָּן שְׁעַל הַמִּזִּיד אֵת
הַחֲמִשָּׁה קָרְבָּנוֹת שְׁכֶבֶר נִתְחַיֵּיב מִתְחַלָּה, קָלָא פְּשׁוּט הוּא דִּידִיעוֹת שְׁאֲחֲרֵי בִּיאוֹת
הָרֵאשׁוֹנוֹת מְחַלְקוֹת לְהוֹ, וְהוּי פְּאֵלוֹ הֵבִיא פְּפָרְתוֹ שְׁעַל כָּל אֶחָד וְאַחָד, וְזָה פְּשׁוּט.

תּוֹסְפוֹת בְּד"ה בְּעַל ה' כו', דְּהָא לֹא אֲשַׁפְּחוּן בְּשׁוּם מְקוּם אֲשֶׁם תִּלּוּי בְּשַׁפְּחָה כו' עכ"ל.
וַיֵּשׁ לְתַרְזֵי דְּהָא י"א ס"ל מִתְנַדָּב אָדָם אֲשֶׁם תִּלּוּי בְּכָל יוֹם, וְהָכִי קִים לָן בִּיּו"ד סִימָן ה'
(ס"א) וְבֵא"ח סִימָן א' (ס"ה) מִשּׁוּם דְּמִתְנִיחִין סִתִּים לָן הָכִי בְּסוּף פְּרָק שְׁנֵי דְּחֻלְיִין (דף
מ"א ע"ב) וְק"ל.

גְּמָרָא אֲלֵא מַעְתָּה בְּעַל וְחִזָּר וְכַעַל וְהִפְרִישׁ קָרְבָּן כו', כֵּן הוּא בְּכָל הַנּוֹסְחָאוֹת הַיְשָׁנִים וְכֵן
הֵגִיא בְּעַל הַמְּאֹר בְּלִשׁוֹן הַזֶּה, וְהֵגִה לִשׁוֹן וְחִזָּר וְכַעַל הוּא לְלֵא צִנְרָף וְהוּא תְּמוּהָ: תוּ מָה
שְׁתַּמְהוּ הַתּוֹסְפֵת ד"ה מִתְקִיף לָהּ כו'.

וְעַל פִּי הַתּוֹסְפוֹת קִנְשָׁה דְּאָמֵר מַעְשָׂה דְּלֹאֲחֲרֵי הַכְּרִשָּׁה לֹא קְאָמִינָא, מִשְׁמַע דְּקָא ס"ד דְּאִיהוּ
בְּמַעְשָׂה דְּלֹאֲחֲרֵי הַכְּרִשָּׁה קְאָמֵר. וְע"כ נ"ל לְפָרֵשׁ כְּשִׁיטַת רַש"י שְׁהִקְשׁוּ עָלָיו הַתּוֹס' לְעִיל
בְּסוּמוֹ ד"ה מ"ד אֲשֶׁם כו' דְּבִמְתַנִּיחִין וּבִש"ס שֶׁם מְבִנְיָר דְּלֹא כְּרִש"י וְנִלְע"ד לְיִישָׁב
כְּוֹנֵת רַש"י, וְאֹמֵר דְּנוֹדָא לֹא נִעְלַם מִמֶּנּוּ הָא דְּמְבִנְיָר שֶׁם, דְּגַם ר"ע ס"ל אֲף אִם הֵבִיא
אֲשֶׁמוֹ קוֹדָם יְדִיעַת הַחֲטָא בְּבִירוֹר אִפ"ה מְכַפֵּרְת, וְכָאן ה"פ מ"ד בְּעֵי יְדִיעָה, פִּי לְעַנְיָן
חֵיב הִבָּאת קָרְבָּן דַּס"ל לַר"ע כָּל זְמַן שְׁלֵא נוֹדַע לֹא בְּבִירוֹר הַחֲטָא אֲף שְׁפַסְפַּק הוּא לֹא אִם
חֲטָא, אִין צָרִיף לְצִאת יְדֵי שְׁמִים לְהֵבִיא אֲשַׁמּוֹ וְלִהְתַּנּוֹת, וְא"כ מְסַתְּמָא לֹא יְבִיא קָרְבָּנוֹ,
וְע"כ הִידִיעָה הוּא הַגּוֹרֵם חֵיב קָרְבָּן, לְכֵן חֲשִׁיבָא הִידִיעָה לְחַלַּק אֲבָל מ"ד לֹא בְּעֵי יְדִיעָה
הוּא ר"ט, דַּס"ל דְּאֲף כְּשֵׁלֵא יְדַע חֲטָאוֹ בְּבִירוֹר מְחֻיָּב לְהֵבִיא אֲשַׁמוֹ וְלִהְתַּנּוֹת, ע"כ ס"ל
אֲף בְּמַעֲלֵה מְרֻבָּה צָרִיף בַּע"כ לְהֵבִיא אֲשַׁמוֹ וְלִהְתַּנּוֹת, וְע"כ בְּשַׁפְּחָה חֲרוּפָה מְחֻיָּב נְמִי
לְהֵבִיא אֲשַׁמוֹ וְלִהְתַּנּוֹת שְׁיִהָא אֲשֶׁם תִּלּוּי שֶׁל נְדָבָה כְּדָפְנִי לְעִיל, וְכִינּוּ דִּיכּוֹל לְהִתְנַוֵּת ע"כ
לַר"ט מְחֻיָּב לְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ, וְא"כ הִידִיעָה אִין גּוֹרֵם חֵיב קָרְבָּנוֹ וְלֹא חֲשִׁיבָא הִידִיעָה כָּלֵל
לְחַלַּק, וְפִי זָה מְדוּקָדֵק בְּלִשׁוֹן רַש"י, שְׁהָרִי בְּכָל הַסּוּגִיָּא לֹא פְּתַב רַש"י בְּאֲשֶׁם דְּבְעֵי
יְדִיעָה, דְּהֵינּוּ אִם הֵבִיא אֲשַׁמוֹ וְלֹא יְדַע חֲטָאוֹ דְּלֹא יִצָּא, זוּלַת בְּחֲטָאת בְּהָא דְּפָרִיף וְהָרִי
חֲטָאת דְּבְעֵי יְדִיעָה, פִּי רַש"י שְׁאִם הֵבִיא חֲטָאתוֹ קוֹדָם שְׁנוּדַע לֹא הַחֲטָא אִין מְכַפֵּרְת
דְּכְתִיב אוּ הוֹדַע כו' עכ"ל.

וְלָמָּה לֹא פִי רִשׁוֹי כֵּן בַּמִּדָּה דְאִשְׁמֵי בְּעֵי יְדִיעָה, אוּ גַם בְּחֻטְאֵת לֹא הִ"ל לְפָרֵשׁ כֵּן, אֲלָא הָגוּי לִיה לְפָרֵשׁ דְּכִתִּיב אוּ הוֹדַע כּו', אֲלָא ע"כ דְּנֻקָּא בְּחֻטְאֵת הוּא דְּמִפְרֵשׁ כֵּן, אֲבָל בְּאִשְׁמֵי לַכ"ע מְכַפֵּר גַּם בְּלֹא נִוְדַע חֻטְאוֹ, וְרַק לְעֵגְנֵי חַיִּיב קָרְבָּן פְּלִיגִי.

וְעַל פִּי זֶה אֲפָרֵשׁ אֶתְקַפְתָּא דְּרַב הַמְּנוּנָא, דְּקָס"ד דְּאֶפִּילוּ אֵת"ל דְּבְחֻטְאֵת הִידְיעוּת מְחַלְקוֹת, מ"מ בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה לַכ"ע אֵין הִידְיעוּת מְחַלְקוֹת, דְּהָא אִם בְּעַל בִּיאוֹת הֲרַבָּה בְּמַזִּיד אֵינוֹ חַיִּיב אֲלָא ח' לְכֵן גַּם בְּשׁוּגָג אֵין הִידְיעוּת מְחַלְקוֹת, וְע"כ קָס"ד דְּעוֹלָא מִיִּירֵי בְּהַפְרִישׁ קָרְבָּן בֵּין בִּיאָה לְבִיאָה.

וְתוּ דַּע"כ אֵת"ל דְּר"י וְר"ל אַחַר הַפְּרָשׁוֹת פְּלִיגִי אֲבָל הִידְיעוּת לַכ"ע אֵין מְחַלְקוֹת, ע"כ עוֹלָא מִיִּירֵי בְּהַפְּרָשָׁה, אֲלָא דַּעַד כָּאֵן לֹא קָאָמַר ר' יוֹחָנָן דְּהַפְּרָשׁוֹת מְחַלְקוֹת, אֲלָא הִיכָא דְּאִיכָא נְמִי יְדִיעוּת בְּהַדְיָיְכוּ, אֲבָל הַפְּרָשׁוֹת בְּלֹא יְדִיעוּת אֵין מְחַלְקוֹת, ע"כ לְמַאֵן דְּאָמַר לֹא בְּעֵי יְדִיעָה בְּאִשְׁמֵי אֵין הַפְּרָשׁוֹת מְחַלְקוֹת, כִּינּוּן דְּלִיכָא יְדִיעָה בְּהַדְיָיְהוּ, אֲבָל לְמַאֵן דְּאָמַר בְּעֵי יְדִיעָה לְחַיִּיבָא דְּקָרְבָּן, אִזְ כִּינּוּן דְּאִיכָא יְדִיעָה בְּהַדְיָיְהוּ הַפְּרָשׁוֹת מְחַלְקוֹת, וְעַל זֶה אֶתְקִיף רַב הַמְּנוּנָא אֲלָא מַעֲתָה אֶפִּילוּ לְמ"ד בְּעֵי יְדִיעָה אִם בְּעַל וְחִזוּר וּבְעַל וּבְנִתְיִים נִוְדַע לוֹ, וְאַחַר שְׁבַעֲלֵי בִיאָה שְׁנֵי הַפְּרִישׁ קָרְבָּן כּו', דְּהָא עַל בִּיאָה רֵאשׁוּנָה וְשְׁנֵי אֵינוֹ חַיִּיב חֲנֻפָּא קָרְבָּן א' לְשְׁנֵיהֶם דְּהִידְיעָה שְׁבִינְהֶם וְנִדְאִי אֵינָה מְחַלְקַת כְּדַפְּרִישְׁתִּי, וְהַפְּרָשָׁה שְׁהַפְּרִישׁ בֵּין בִּיאָה שְׁנֵי לְשְׁלִישִׁית, ע"כ נְמִי אֵין מְחַלְקַת לְעוֹלָא דְּהָגוּי לִי הַפְּרָשָׁה בְּלֹא יְדִיעָה, דְּהִידְיעָה שְׁאֶחָר בִּיאָה הַשְּׁנֵי לֹא חַיִּיבָא כָּלֵל, הֵן לְעֵגְנֵי דְּאֵין גּוֹרְמַת כְּפָרָה דַּלְכ"ע אֶפִּילוּ לֹא נִוְדַע חֻטְאוֹ מְכַפֵּר כְּדַפְּרִי, וְכָאֵן נְמִי אֵין יְדִיעַת בִּיאָה שְׁנֵי גּוֹרְמַת חַיִּיב הַבָּאָת קָרְבָּן, דְּהָא כְּבָר אֵיחַיִּיב בְּקָרְבָּן מִיְדִיעַת בִּיאָה הֲרֵאשׁוּנָה קוֹדֵם שְׁבַעֲלֵי בִיאָה הַשְּׁנֵי, שְׁבַקְרָבָן זֶה נִתְכַפֵּר גַּם בִּיאָה הַשְּׁנֵי אֶפִּילוּ לֹא נִוְדַע לוֹ בִּיאָה הַב' וְע"כ אֵין יְדִיעַת בִּיאָה הַשְּׁנֵי חַיִּיבָא כָּלֵל, וְהִ"ל הַפְּרָשָׁה בְּלֹא יְדִיעָה כָּלֵל דְּאֵין מְחַלְקַת, וְע"כ פְּרִיף שְׁפִיר אֶעוֹלָא מִתְרִי טַעֲמִי, דְּמַלְבַּד שְׁנֵי לֹא סְבָרָא הוּא לֹא מְרָא אִם אִם הַמְתִּינוּ לִי עַד שְׁאֲבַעוּל עוֹד שְׁלֹא יִתְחַיִּיב כ"א אַחַת, קִשָּׁה עוֹד לְמָה נְקִט עוֹלָא לְמ"ד לֹא בְּעֵי יְדִיעָה הִ"ל לְעוֹלָא לְמִימַר רְבוּתָא אֶפִּילוּ לְמ"ד בְּעֵי יְדִיעָה, דְּלִדְיָדִיָּה אִם בְּעַל פַּעַם אַחַד וְהַפְּרִישׁ קָרְבָּן וְחִזוּר וּבְעַל חַיִּיב שְׁתֵּים, וְאַפ"ה אִם בְּעַל וְחִזוּר וּבְעַל וְהַפְּרִישׁ קָרְבָּן וּבְעַל, מִפְּטוּר בְּקָרְבָּן אַחַד בְּשִׁבִיל תּוֹסֶפֶת בְּעִילָה שְׁחִזוּר וּבְעַל קוֹדֵם הַפְּרִישׁת הַקָּרְבָּן, חִידוּשׁ זֶה הִ"ל לְעוֹלָא לְאִשְׁמֵינוּ, וּמִשְׁנֵי אַחַר הַפְּרָשָׁה נֹא קָאָמִינָא כִּי קָאָמִינָא בִּידְיעוּת, וְאַת"ל דְּר"י וְר"ל בִּידְיעוּת פְּלִיגִי כּו'.

דָּף עַה ע"ב בְּתוֹס' ד"ה רַבֵּי פִי בְּקוֹנְטָרַס שְׁמֵן כּו' עכ"ל, וְנ"ל לְתַרְזֵן דַּעַת רִשׁוֹי, ע"פ דְּאָמַר בְּש"ס לְעִיל (ע"א) כָּל הָאוֹכְלִין כָּל הִיכָא דְּרַפּוּאָתוֹ שְׁכִיחָא וְגַם אֲכִילָתוֹ שְׁכִיחָא אֲזִלִּין לְחוּמְרָא עֵי"ש, וּבס"פ כָּלֵל גְּדוּל (דָּף ע"ו ע"ב) אָמְרוּ כָּל הָאוֹכְלִין מְצַטְרְפִין הוֹאִיל וְשִׁיעוּרֵיהֶן שְׁנֵי עֵי"ש, הֲרִי דְּכָל הַשְּׁנֵי בְּשִׁיעוּרֵיהֶן מְצַטְרְפִין אֶפִּילוּ א"א לְהַתְעַרְב, כְּגוֹן שְׁנֵי טַעֲמוֹ מִרְ נִזְהָ מְתוּק, אֲבָל כָּל שְׁאֵינוֹ שְׁנֵי בְּשִׁיעוּר אֵינוֹ מְצַטְרֵף, וְע"כ א"ש דְּמִשְׁמַע לְרִשׁוֹי דְּלִשׁוֹן רַבֵּי כּוֹלֵל כָּל דְּבַר הַנִּתְּמָה הַשְּׁיִיף בִּיהָ סִיכָה, וְנִוְדַע דְּשְׁמֵן שְׁכִיחָא לְסוּף וְגַם לְאֲכוּל, נִמְצָא דִּישׁ לְשְׁמֵן שְׁנֵי שִׁיעוּרִין וְאֲזִלִּין בְּהָ לְחוּמְרָא, לְכֵן לְעִיל מְשַׁעְרִין לְסוּף אֲבָר קָטָן שֶׁל קָטָן בְּן יוֹמוֹ, דְּהוּא בְּצִיר מְכַסְּלַע לְחוּמְרָא, וְכָאֵן אִשְׁמֵינוּ דִּישׁ לְשְׁמֵן עוֹד שִׁיעוּר אַחַר וְהוּא כְּדִי לְסוּף, לֹא מְרָא דְּבְשִׁיעוּר זֶה שְׁנֵי לְשׁוֹמֵן, וְנ"מ לְהַצְטָרֵף לְשׁוֹמֵן.

דאם הוציא שוֹמֵן שְׁחָסֵר מִמֶּנּוּ דְבָר מוּעָט, וְהוֹצִיא גַּמִּי מִן הַשְּׁמֹן פְּחוֹת מִפְּדֵי סִיכַת קָטָן, וַיֵּשׁ בּוֹ לְהַשְׁלִים שְׂעוֹר הַשְּׁמֹן מִצְטָרֵף עִם הַשְּׁמֹן, וְאַזְלִינוּ הֵכָא וְהֵכָא לְחוּמָרָא.

שָׁם בַּד"ה וּבֵית אַחִיזָה כו' נ"ל הָא דְהַתּוּס' לֹא נִיחָא לְהוּ פְּפִירוּשׁ רַש"י דְקָשְׁיָא לְהוּ לְהַתּוּסָפֶת מֵאֵי פְרִיף עַל רַבָּא מִבְּרִייתָא, הָא י"ל דְרַבָּא שְׂבִיק לְסַבְרַת הַמַּקְשָׁה, שְׂהִבִין תַּחֲלָה בְּהַבְרִייתָא דב' אוֹתִיּוֹת חֲשִׁיבִין לְעַנְנֵי הוֹצָאוֹת שְׁבֵת, רַק דְפְרִיף מִתְּנִיתִין וּבְרִייתָא אַהֲדָדִי, וְעַל זֶה מְשַׁנֵּי רַבָּא דְאִדְי וְאִדְי חֵד שְׂעוֹרָא הוּא, דְלִב' אוֹתִיּוֹת צְרִיף בֵּית אַחִיזָה, אֲבָל בְּגִייר מְחוּק דא"צ לְבֵית אַחִיזָה חֲזִיב בְּלֹא בֵּית אַחִיזָה.

וּכְדִי לְתַרְץ קוּשְׁיָא זו צ"ל, דע"כ לְרַבָּא ס"ל דב' אוֹתִיּוֹת דִּידָן לֹא חֲשִׁיבִי כְּלָל לְהוֹצָאוֹת שְׁבֵת, דָּאם לֹא כֹן קוּשְׁיָא לְמָה תֵּנּוּ בְּמִתְּנִיתִין הַמוֹצִיא קוּשְׁר מוּכָסִין חֲזִיב, הַנְּ"ל רְבוּתָא אֲפִילוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת דִּידָן, וּכְגוֹן שְׁאֲחַר שְׁנֹכְתָב נְחֻמָּה מִמֶּנּוּ בֵּית אַחִיזָה אַפ"ה חֲזִיב, דְהָא אַחַר כְּתִיבָה א"צ לְבֵית אַחִיזָה, אֲלָא ע"כ צ"ל לְרַבָּא דב' אוֹתִיּוֹת לֹא חֲשִׁיבִין כְּלוּם לְעַנְנֵי הוֹצָאוֹת שְׁבֵת, וְהָא דְתָנָא כְּדִי לְכַתּוּב ב' אוֹתִיּוֹת, ע"כ ה"ק פִּינּוּ דִישׁ בּוֹ לְכַתּוּב ב' אוֹתִיּוֹת יֵשׁ בּוֹ גַּמִּי בֵּית אַחִיזָה, וְאִז רְאוּי לְכַתּוּב בּוֹ קוּשְׁר מוּכָסִין מִש"ה חֲזִיב, וּבְרִייתָא אַתְיָא לְפָרֵשׁ לְמִתְּנִיתִין דְלָא תִימָא דְקוּשְׁר מוּכָסִין בְּעֵי בֵּית אַחִיזָה קַמְל"ן, וְע"כ פְּרִיף שְׁפִיר בְּגִייר מְחוּק דא"צ בֵּית אַחִיזָה וּא"כ אִין בּוֹ כְּדִי לְכַתּוּב קוּשְׁר מוּכָסִין אַפ"ה חֲזִיב, וְע"כ פִּירוּשׁ הַתּוּסָפוֹת מוּכְרַח בְּהַסְגָּיָא וּק"ל.

דף פ"ב ע"ב ד"ה לְמִשְׁמָשִׁים תִּירוּצָא הִיא עכ"ל, הִנֵּה צְרִיכִין לְשִׁים לֵב לְדַבְרֵי רַש"י אֵלוּ מֵאֵי חִידוּשׁ בְּזוּה, תוֹ אַמְאֵי לֹא כְּתִיב רַש"י כֹּן לְעִיל בְּדַבְרֵי רַבָּה, וְנִלְעַד"ל דְלַעֲלִיל י"ל דְרַבָּה עֲצָמוּ אֲמַר לְהָא מִיִּלְתָּא דְלַרְבָּנּוּ יְלַפִּינוּ מִשְׁרָץ וְלר"ע אִיתְקַשׁ לְשְׁרָץ לְמִשְׁמָשִׁין, אַף כָּאן בְּדַבְרֵי ר"א קוּשְׁיָא לִיה לְרַש"י קוּשְׁיָת רַבִּינוּ שְׁמוּאֵל שְׁבַתּוּס' (שָׁם בַּד"ה ר"א כו'), דְלִמְאֵי צ"ל לְמִשְׁמָשִׁין הָא אִיזְצָטְרִיף שְׁרָץ דְלָא גִילָף מִנְדָּה לְמַסְמָא, וְהַשְׁנִי תִירוּצָא שְׁכַתְּבוּ הַתּוּס' לְהַגִּיף בְּהַש"ס לֹא ס"ל לְרַש"י כְּמִבְּנָאָר בְּרַש"י, וְע"כ נִלְעַד דְרַבָּה מְתַרְץ רַש"י הַקּוּשְׁיָא הַנְּ"ל דְלְמִשְׁמָשִׁים תִּירוּצָא הוּא, פִּי לָאוּ מְדַבְרֵי ר"א הִיא, אֲלָא הַש"ס הוּא דְמְתַרְץ לָה לְמֵאֵי דַס"ד הַשְׁתָּא, וְהִינּוּ דְתַחֲלָה קַס"ד דְהַש"ס דְרַבָּה הוּא שְׁהַקְדִּים לְעִיל בְּדַבְרֵי דְרַשָּׁא דְתַזְרֵם הוּא דַס"ל הֵכִי, אֲבָל ר"א דע"כ אֲלִיבָא דְרַבָּנּוּ לֹא ס"ל דְרַשָּׁא דְתַזְרֵם, לְכֹן ס"ד דְהַש"ס דְגַם לר"ע לֹא ס"ל דְרַשָּׁא דְתַזְרֵם אֲלִיבָא דר"א, וְדְקָשְׁיָא לָךְ אַמְאֵי מְטַמָּא בְּמַשָּׂא וְלֹא מְקַשְׁינּוּ לְשְׁרָץ כְּמוֹ שְׁהַקְשׁוּ הַתּוּס' לְעִיל (בַּד"ה אֲמַר רַבָּה כו'), י"ל דַס"ל פִּי חֵרֶם הוּא יְלַפִּינוּ מִמִּשְׁמַעוּתָא כָּל שְׁחָרֵם הוּא דְאָסוּר בְּהַנְּאָה מְטַמָּא גַּמִּי כַּמ"ש הַתּוּס' (בַּד"ה לְמִשְׁמָשִׁים כו') וְע"כ גַּם אִיבְרֵי ע"ז שְׁאָסוּרִין בְּהַנְּאָה מְטַמָּאִין גַּמִּי, וְא"כ קוּשָׁה נִגְדָה לְמֵאֵי אַתִּי, דְאִין לּוֹמַר דְאִינָה לְאִיבְרִין כְּנִגְדָה, דְהָא ע"כ גַּם אִיבְרֵי ע"ז מְטַמָּאִין מִמִּשְׁמַעוּתָא דְכִי חֵרֶם הוּא, וְע"כ צ"ל דְלַאֲקוּשִׁי לְנִגְדָה הוּא דְאִתִּי לְטַמָּא בְּמַשָּׂא, הֵכִי הִנֵּה ס"ד דְהַש"ס אֲלִיבָא דר"א, וּמִשׁוּם הֵכִי פְרִיף שְׁרָץ ל"ל תִּנְפוּק לִיה דְאִין מְטַמָּא בְּמַסְמָא מְהִיקוּשָׁא דַמַת כַּמ"ש הַתּוּס' ד"ה וְרַבָּנּוּ כו', דְהַשְׁתָּא לִיכָא לְמִימַר כַּמ"ש הַתּוּס' (שָׁם) דְתַזְרֵם לְהַחְמִיר הוּא דְאִתִּי, דְהָא הַשְׁתָּא ס"ד דְלר"א לִית לִיה דְרַשָּׁא דְתַזְרֵם גַּם לְכ"ע, וְא"כ שְׁרָץ ל"ל לְכֹן הַנְּצָרָה הַתְּרַצָּן לְתַרְץ לְמִשְׁמָשִׁין, אֲבָל לְמַסְקָנָא דְלַקְמָן דְלר"ע ע"ז אִינָה לְאִיבְרִים, לִפ"ז הִדְרָא קוּשְׁיָא לְנוֹכְתִיָה מִנְל"ן דע"ז מְטַמָּא בְּמַשָּׂא, דְאִי מִנְדָּה הָא י"ל דְאִתִּי לְמִילָף מִנְדָּה דע"ז דְאִינָה לְאִיבְרִים, וְשְׁרָץ דְלָא לְטַמָּא בְּמַשָּׂא הוּא דְאִתִּי,

אָלָא ע"כ צ"ל דגם לר"א ס"ל אליבא דר"ע דרשא דתנרם, וע"כ להמסקנא תו אין צריף
להא דמשני הש"ס לעיל דשרץ למשמשין לר"ע אתי, דהא איצטריף לגופא דלא לטמא
במסמא מדרשא דתנרם, ע"כ מזה הוכיח רש"י דהא דלמשמשין לאו מדברי ר"א הוא,
אָלָא תירוץא הוא דמתרץ הש"ס הכי למאי דס"ד אליבא דר"א, ולהמסקנא לא קאי
תירוץ זה.

וע"כ לפ"ז אין צריך להגהות התוס' זה ברור בפ"י הש"ס ובכוננת רש"י: עמ"ש התוס'
לקמן (דפ"ג ע"ב) בד"ה פי תיבעי לך כו' (הגם שיש לי עוד דרך לפרש בכוננת רש"י,
דדברי רבה אין צריף לפרש דלמשמשין תירוץא הוא, אָלָא הפל מדברי המקשה הוא,
וה"ק הואיל וע"כ לר"ע אתי למשמשין, וא"כ פי חרם הוא למאי אתי, ואתי ע"כ
לאשמעין דע"ז שנגאס בהנאה הוא דמטמא, הא מחנפר שאינו נאסר בהנאה אינו מטמא,
דסד"א דילפינו מקבר דמטמא במקובר, וא"כ רבנן נמי מסתמא לא פליגי על זה, ואם פן
לרבנן לנדה ל"ל, דבלא זה יש לומר דאתי לטמא ע"ז של בעלי חיים דומיא דנדה אף
שאינו נאסר, מ"מ דרך הראשון הוא נכון יותר, והוא האמת לע"ד).

שם בתוס' ד"ה למשמשין כו' ותימא כו', ולפענ"ד נראין דברי רש"י פנים ואמיתים פי
יש לדקדק בלשונו שכתב לא מטמא לא במשא ולא באבן מסמא, דהל"ל לא מטמא אפילו
במשא, ונ"ל הא דמבואר בסוגיא בדברי רבה דאמר תנרם דאמר קרא נפרינהו מינה כמו
זר כו', הרי ב' מלות אלו כמ"ו ז"ר, כמו זר נחשבו ואין לי הבנה כלל, וכי יש דבר זר
יותר מע"ז עצמה, ומאי כמו זר דקאמר, גם בלשון המקרא קשה דאמר תנרם לשון
רבים, וצא תאמר לו בלשון יחיד, ועל פרוץ צריף לומר דקרא דתנרם ע"כ במשמשין
מייירי דכתוב לעיל מיניה נטמאתם את צפוי פסול כספה ואת אפדת מסכת זהבה, והיינו
משמשי ע"ז דהו צפוי וקישוטי ע"ז, לכן אמר בלשון רבים נפרינהו מינה להמשמשין
אלו כמו זר, ר"ל כמו ע"ז עצמה, ואח"כ אמר כמו דנה צא תאמר לו הפנס אל תאמר לו
ואיירי בע"ז עצמה, ור"ל אם יש לה שני היקשים א' להחמיר ולהוציא וא' להקל החמיר
עליו וכמ"ש התוס', ומדאיירי ברישא דקרא במשמשין, וסיפא דקרא שביק למשמשין
דאיירי ביה לעיל ואיירי בע"ז עצמה, מבואר דהא דמחמירין צא תאמר לו, היינו בע"ז
עצמה ולא במשמשין דלא מחמירין במשמשין כל פה, והנה לר"ע ה"ק צא תאמר לו
להחמיר לטמא במסמא מהיקשא דנדה, ואל תאמר להקל ללמוד ממת דאינו מטמא
במסמא, וא"כ הא דמבואר דמשמשין לא מחמירין בהו, סד"א דדווקא מאבן מסמא הוא
דממעטין להו לכן איצטריף שרץ למעוטינהו נמי ממשא, ולזה דקדק רש"י בלשונו לא
במשא ולא במסמא, ר"ל דלר"ע צריכין לנו שני לימודים א' למעוטי מסמא וא', למעוטי
משא, אבל לרבנן דס"ל דע"ז אינה מטמא אלא במשא וה"ק לרבנן צא תאמר לו לאקושי
לנדה למשא ואל תאמר להקל משרץ, ע"כ מדכתוב צא תאמר לו בע"ז עצמה ואיתמעטא
משמשין, ע"כ דמשמשין אפי' במשא אינן מטמא כ"א במגע, לכן לרבנן לא איצטריף
מיעוט על משמשין וזהו האמת בפ"י הש"ס ובפ"י רש"י: דף פ"ד ע"א בתוס' ד"ה מפץ
כו' פדמוכח בפ"ק דסוכה עכ"ל ונ"ל לתרץ קושיא זו מסופה על רש"י דהא דאמרין
פאן דלית ליה טהרה במקנה איירי בטומאת מדרס וכמ"ש רש"י והיינו פיון דטומאת
מדרס כתיבא בהדא בתורה וטהרה לא מצינו לו, אבל שם בסופה מייירי בטומאת מת
דלא מצינו למפץ טומאה במת בתורה בהדא, אלא דילפינו ליה במה הצד מפלי חרס

ומפלי עץ, דמפלי חרס לחוד לא מצי למילף, דמה לכלי חרס שמשמא מאורין וכמ"ש התוספות (ע"ב) ד"ה מה פפין, וכינן דמפלי עץ גלפינו למפץ אמרינו דיו להיות פגדון, לכן יש להם טהרה במקנה כמו פלי עץ (ועיין בב"ק דף כ"ה ע"ב בתוס' שם) ולפי זה יש לתרץ מה שהקשו התוס' נמי לקמן (ע"ב) ד"ה והא לית ליה טהרה כו', מהא דקמיייתי לה שם בב"ק לטומאת זו דמשמע שיש להם טהרה במקנה, י"ל דהתם נמי בטומאת מת איירי, וליפא לאקשוי הא בב"ק אף למאי דס"ד שם דלא אמרינו דיו אפילו הכי משמע שם דיש להם טהרה במקנה, י"ל דלא קשה מידי דהא דס"ד שם דלא אמרינו דיו, היינו פגון טומאת זו דכתיבא במת בהדיא, וכינן דגלפינו מפץ דמשמא במת, תו לא נפיק מפלל שאר פלים דכתיבא בהדיא בקרא במת דטומאת זו בזה לא אמרינו דיו, אבל הא דלית ליה טהרה במקנה לא פתיבא בהדיא דלא ליהו ליה טהרה, אלא פינו דטומאתו פתיבא בהדיא במקרא, וטהרה לא מצינו לו בהדיא לפיכך אין לו טהרה, וא"כ היכא שגם הטומאה לא פתיבא רק דגלפינו ליה מפלי עץ, ע"כ ודאי דלא חמיר מפלי עץ עצמו, ובזה א"א לספוקי פלל וליפאלאקשוי לפירוש רש"י דא"כ מפלי עץ לחוד גילף מק"ו, דאין לומר כמו שתירצו התוס' לקמן (בד"ה מה פפין כו'), דהואיל ולית להו טהרה במקנה לאי נעשה אב הטומאה, ומש"ה לא מצינו למילף מפלי עץ דהא לרש"י יש להו טהרה במקנה, דיש לתרץ קושיא זו לרש"י דלא שייך למילף ק"ו מפלי עץ, דיש לומר דבמדרס אין הדבר תלוי אם הוא פלי אם לאו, אלא הדבר תלוי אם עומד לשכיבה אם לאו, ולכן הסאה ותרקב.

אינו מטמא מדרס דאין עומדים לשכיבה ומפץ דעומד לשכיבה מטמא, אבל טומאת מת הפל תלוי בכלי לכן אין מפץ מטמא, ולא שייך למילף מק"ו דהשתא ומה פלי עץ דאינו מטמא במדרס מטמא במת כו', דהא משום קולא זו דאינו מטמא במדרס לא שייך משום הכי להקל במת, דהא דאינו טמא במדרס הוא משום דלא מייחדי למדרס, ואין לו טעם מש"ה להקל במת, וכן סוף דינא מפץ דמשמא במדרס ק"ו דמשמא במת לא שייך ג"כ, דלמעלה זו דמשמא במדרס משום דמיוחד לשכיבה, לא מהני לטומאת מת פלל, ומש"ה צריך ללמוד מפפין קטנים מה לפפין כו' פלי עץ יוכיחו אבל על שיטת התוס' קשה לי בהא דאמר פ' פיצד הרגל, אחר שלמד שם טומאה במפץ בשרץ, אמר שם אלא מפץ במת מנין כו', דהא ע"כ בכלי עץ מייירי דשייך ביה טומאת זו, וא"כ מאי פריך מפץ במת מנין כו', מהיכי תיתי לנו למעטיה למפץ מטומאת מת, דהא כתיב וכל פלי עץ תתחטאו ויש בכללו נמי פשוטי פלי עץ כמ"ש התוס' בשם ר"י, ושם לא נזכר שק אף דממעטינו פשיטי פלי עץ מדאיתקש בשרץ לשק, וכינן דמפץ מטמא בשרץ מהיכי תיתי לו למעוטי למפץ במת דלא ליהו, בכלל וכל פלי עץ תתחטאו.

כמו דהוא בכללו לעגן טהרה במקנה וצ"ע. שם ע"ב בד"ה מי לא מסקינן כו' ור"י מפרש כו' פיון דבמדרס יכול כו' עכ"ל, פי' פיון דיכול לקבל טומאה מגבו, לכן אינו חוצץ בפני הטומאה, אבל השתא דלא טמא אף שייכול לקבל טומאה בהקסט, היינו משום דהוי פאלו גגע בתוכו כמו שפתיבו התוס' לעיל (בשם ר"ת), וע"כ גבו אין ראוי לקבל טומאה, ושפיר חוצץ, ומתק"ם נדחק בזה עיי"ש, מיהו קצת ק' לפי ר"י דהל"ל מי לא עסקינן דתתדינהו לישיבה ואפ"ה טהור וק"ל.

דף צ"ה בד"ה שָׁרָא זִילְחָא כו' אטו היכא דליכא רצפה כו' עכ"ל, והיינו בעיר שרצופה רק מקצתה באבנים, דאז שייך לגזור אטו מקום דליכא רצפה אבל מחוץ היתה פולה רצופה באבנים, לכן לא גזרינו אטו עיר דעלמא, וכ"כ התוס' להדיא בפסחים דף ס"ה (ע"א בד"ה המכבד כו') עיי"ש, ומהרש"א לא עיי"ש ונדחק בחנם עיי"ש, (א"ה) ובפסחים שם פתב מהרש"א ז"ל ג"כ פהמחבר עיי"ש).

דף ק"א ע"ב בד"ה נפסקו נאסרו כו' פאלו ר"ה ביניהן עכ"ל, אבל בספ"ק דעירובין דף י"ז (ע"א) הוכיחו התוס' מזה, (בד"ה עירוב כו') דע"כ נפסקו בחול קאמר ואפ"ה אם חזרו ונתקשרו בשבת חוזר העירוב למקומו, וכן פסק הרא"ש שם, ולכאורה הו נגד דברי התוס' דהכא, ע"כ הניח המ"א בסי' שנ"ה ס"א דברי התוס' בצ"ע וכן בסי' שע"ד ס"א מפקפק על דין התוס' והרא"ש הנ"ל מפת קושיא הנ"ל אבל באמת פשוט לע"ד דאין פאן שום קושיא, דכא פתבו לפי האמת לדינא, דאנו קים לן לעיל דף ק' (ע"ב) פרב חסדא דכרמלית משפת מיא משחינו, ולדידי בין הספינות הוי פרמלית, אבל התם הביאו ראיה מדרב הונא, דקשה על רב הונא דס"ל לעיל (שם) פרמלי מארעא משחינו, וסתם ספינות מהלכות למעלה מי' פדלעיל בש"ש והוי מקום פטור בין הספינות, וגם ס"ל לרב הונא שבת הואיל והותרה הותרה, א"מ ה"נ נימא הואיל והותרה הותרה פינו דמקום פטור הוי בין הספינות, אלא עכצ"ל לרב הונא דנפסקו בחול מייירי ואי אפשר לערב יחד, מידי דהוי אחריו שבין ב' חצירות דאין מערבין כאחד, וכינו דלרב הונא מוכרחין לומר דהעירוב חוזר למקומו כשחזרו ונתקשרו בשבת, ה"נ רב חסדא ס"ל הכי, דאנו לא חזינו דרב חסדא פליג על רב הונא בדין זה.

דף קיב ע"ב בד"ה סנדל שנפסקה כו', ואגב דנקט ברישא כו' עכ"ל, ולענד"ל דברי שא נקט ותיקנה לרבותא דאפילו אנון חדש נעשה מדרס, הואיל והו גוף א' כמ"ש ר"י בתוס' (ד"ה אבל כו') ובסיפא אשמעינו דסנדל גופא טהור לגמרי, אף דבטל להאנון ואנון השני בטל להסנדל וטמא מגע מדרס, וזה פשוט ועוד נ"ל לתרץ דנקט ברישא ותיקנה למאי דס"ד דאתי פרבנו ואיירי אף בנפסקה החיצונה, ובזה נשמר התנא דלא נימא דהא דסתים לן פרבנו דבנפסקה החיצונה טמא מדרס, היינו דהתנא מספקא ליה ואזיל מספקא לחומרא לטמא מדרס, אבל היכא דנ"מ לקולא כגון חליצה לא איפסקא הלכתא פרבנו, אבל השתא דנקט ותיקנה יש בזה גם נ"מ לקולא, דהשתא דמטמאנו ליה במדרס, ע"כ אם הלף הזב בסנדל הזה שוב לא נטמא הואיל ושבע לה טומאה, ודלמא הלכה כר"י דטהור מדרס וא"כ נטמא עתה במדרס, דאפילו נפסקה אחר כך הפנימית לא נטהר, אבל השתא דפסקינו פרבנו דטמא מדרס וא"כ אינו מקבל שוב השתא טומאת מדרס כדפלי, וע"כ אם נפסקה אחר כך הפנימית טהור לגמרי דה"ל פנים חדשות, וע"כ לקולא נמי הלכה פרבנו, אבל אם לא היה נקט ותיקנה, הוי י"ל דלחומרא פסקינו פרבנו דהוי פלי מדרס, דלר"י לאו פלי הוא, ואפילו מכאן ולהבא לא מקבל טומאה, לכן אשמעינו ותיקנה ודרס בו הזב עתה אפילו הכי טמא מדרס מטומאה הראשונה, ובסיפא נקט ותיקנה, פי הכי דלא נימא דהא דפסקינו טמא מגע מדרס, היינו דהתנא גופא מספקא ליה אי אמרינו בבת אחת שבע לה טומאה, ע"כ הואיל ובזה התיקון בא המדרס ומגע מדרס יחד לכן טמא מספק, ע"כ נקט ותיקנה, דהשתא יש נ"מ לקולא, דהואיל ומטמא מגע מדרס אם נגע בו הזב עתה לא נטמא דכבר שבע לה טומאה, ע"כ אם חזרה ונפסקה

אחר כף אונן הראשונה נטהר, אבל אם נימא דלא נטמא מנע מדרס אז נטמא עתה במגע הזב, ואז אחר שנפסקה אונן הראשונה אח"כ טמא, א"כ ע"כ התנא אינו מסופק בדין זה, אבל אם לא הוי נקט ותיקנה, לא הוי נ"מ לקולא במה שנגע בו הזב עתה דאפילו נטמא במגע הזב, אפ"ה אם ניתקן אח"כ אונן הזה וחסר נפסק הראשונה טהור, (ועמ"ש אח"ז בשם התוס' פרק הקומץ), ולמאי דמשגי בסנדל של ד' אוננים צ"ל דברי שא נקט ותיקנה לרבותא דסיפא ובסיפא נקט כדפ"י.

ועכ"פ מ"ש התוס' דבסיפא נקט אידי דרישא הוא ללא צורך כדפ"י. שם בד"ה אבל טמא מגע כו', אלא ע"כ אחר שניטלה כו' עכ"ל, לפי מה שכתבו התוס' פ' הקומץ דף כ"ה (ע"א בד"ה בשני כו') להקשות על אב"י שם דלמה חולק על רבא, הלא בבבברייתא שהביא אב"י עצמו מבואר דבזה אחר זה אמרינן שבע לה טומאה, ותימצו שם דס"ל לאב"י פיון שבשעת מגעו מהני לחצי עשרון השני לטמאו מיד ה"ל כבת אחת, מש"ה קשיא ליה דהוי כבת אחת כ"כ התוס' שם עיי"ש, נמצא גם לרבא י"ל פו, פיון שבבברייתא שם מבואר דבזה אחר זה אמרינן שבע לה טומאה, צ"ל דלא מיבעיא ליה אלא היכא דמהני לטמא חצי עשרון השני בשעת מגעו, אבל כל דלא מהני נגיעתו בשעת מעשה איפשטא לה מבברייתא שם דכבר שבע לה טומאה, ועמ"ש לעיל.

שם בד"ה נפלוג וניתני בדידה כו' בטיל לה מתורת פלי עכ"ל וקשה לי מנ"ל לר"י הא, דעד פאן לא דחו התוס' לעיל, (בד"ה סנדל כו') סברת רש"י דאף כשנפסקו האוננים עדיין פלי הוא לתשמישין אחרים אלא דהקשו התוס' לעיל על רש"י מדתנן בסיפא לא הספיק לתקן כו' עיי"ש, והיינו לשטת רש"י דס"ל דטעמא דטמא מגע מדרס הוא משום דנוגע בעצמו לדידה עכצ"ל דלאו פלי הוא פלל, אבל לשיטת ר"י דלעיל (בד"ה אבל כו') דס"ל משום דה"ל טומאת בית הסתרים ולא נטמא מגע מדרס רק אחר שניטקה, א"כ שפיר י"ל דאף כשנפסקו האוננים עדיין הוא פלי, ואם פו יש לומר מתני' אתי שפיר כר"י, ואפ"ה טמא מגע מדרס פיון שהמנעל גוף אחד עם האונן הראשון דכבר נטמא במגע מדרס, ולא תקשה מסיפא דלא הספיק כו', דשם פיון דלא ניתקן אחר כף אם פו לא נחית לה מעולם טומאת מגע מדרס כמ"ש ר"י לעיל בתוס' וצ"ע: דף קי"ד ע"ב בד"ה וליתקע פי הכי דלידעו דשגרי כו' למיפרך לכ"ע עכ"ל לכאורה קשה איך מתורץ קושטא זו באמת.

לרב שישא בריה דרב אידי, וכן הקשה המהרש"א. ונראה דלרב שישא בלאו הכי לק"מ, די"ל דע"כ לא קאסר ר"ע אלא להקריב לבו של זה בזה מגזירת הכתוב דכתיב בשבתו, אבל בענין הצעת המטה דמדברבנו, לכן פיון דיה"כ ושבת שוין הו ונדא קדושה הוא, כמ"ש הרמב"ם פ"ח מה' עירובין (הל"ד) לא אסור להציע מזה לזה, אלא להיקף פליגי כ"ע דאפי' בשבת שרי להציע על יה"כ דשוין הם, וכיון שפן לק"מ וליתקע דלידעו דשגרי להציע כו' דאפילו הו שוין גמי מציעין מזה לזה, וא"כ התקיעה אינה מוכחת לומר דמציעין כו', דכה"ג כתבו התוס' לעיל בסמוך, בשלמא לס"ד דהמקשה ואף לרב יוסף שפיר הקשו התוס', דליכא לתרץ כדפ"י, דא"כ תקשה וליתקע דלידעו דאסור להציע משבת ליה"כ פיון דיה"כ קיל, אלא עכצ"ל דאפילו הם שוין גמי אסור להציע מזה לזה,

ע"כ אין התקיעה מוכחת לאיסור ע"כ הקשו התוס' שפיר, אבל לרב שישת ונדאי יש לתרץ כדפ"י דאם הם שוין נמי שרי להציע מזה לזה, והא דקשיא לה וליתקע דלידעו דיה"כ קיל משבת כדי לאסור אם חל יה"כ במוצאי שבת להציע משבת ליה"כ זה לא קשיא לרב שישת דהא רב שישת ס"ל דשבות רחוקה לא התירו: דף קכ"ו רש"י בד"ה והוא שמתקן כו' וד"ה א"ל ר"י, וד"ה לימא מר כו' אם ראשו נגרר לארץ כו' עכ"ל.

הנה דברי רש"י בסוגיא זו הם תמוהין מאוד, חדא בהא דפ"י אמאי פשיט מר לקולא, הא בלאו הכי קושית רבי ירמיה מוכרחת היא, דהא ת"ק דנגר הוא ר"א, וע"כ ר"י פתקמ"ס"ל, דלא מצינו תנא אחר החולק על ר"א אלא ר"י, ומיהיכי פיתתי לן לומר דתקמ"ס"ל דלא כר"י תו דעל זה לא תיגרץ לו כלום במאי דא"ל אלא דאמרי פרשב"ג דמ"מ קשה מנא לה לפשוט לקולא דתקמ"ס"ל, אימא דתקמ"ס"ל, אימא דתקמ"ס"ל, וזולת הנ"ל יש כאן תמיה גדולה על רש"י שפירש במשנתו בדברי ר"א, דקשור ותלוי היינו שהחבל שהוא קשור בו אינו מגיע לארץ, מבואר מזה דאף פשראש התחתון של הפקק מגיע לארץ שרי, ופי' זה הוא נגד האמת המבואר בסוגיא, דאף אם ראשו העליון תלוי אם ראשו התחתון מגיע לארץ אסור לר"א, וכאן בד"ה לימא מר כו', קור בו רש"י ופי' דקשור ותלוי דהפקק היינו שראשו נגרר בארץ והל"ל גם במתניתן כו', תו למה הנפיר רש"י פלל בקושיותו של ר' ירמיה הפי' של קשור ותלוי דר"א, הכי ה"ל לרש"י לכתוב ר"א בעי קשור ותלוי, ורפנן א"ל בין תלוי כו', דהרי כבר פירש במתני' קשור ותלוי דר"א: ונלעד"ל דרש"י בפירושו האיר עינינו לפרש הסוגיא במה שנדחק התוס' טובי בהסוגיא, וזה דקשה לרש"י דהא ע"כ שמואל דפסק בעירובין (דף ק"ב ע"א) הלכה כר' יהודא בנגר ע"כ ס"ל דמשום בנן היא, דאל"כ קשיא שמואל אדשמואל כמ"ש התוס' (בד"ה ר"י אומר כו') וכן מוכח מדאזתיב רב עמרם לקמן (ע"ב) מן סתם משנה, ומבואר שם דס"ל דסתמא דנגר הוא סותר לסתמא דפוקקין ואפ"ה מעשה רב, ואי ס"ד דהא דנגר משום טלטול הוא, א"כ אין סתמי משניות סותרות להדדי דבהא דנגר דמשום מוקצה הוא סתם כר"א, אבל בהא דפוקקין בטפיח דכלי הוא וע"כ משום בנן הוא, בזה הלכה ברבנן דתוס' אהל ארעי שרי, אלא ע"כ דהא דנגר משום בנן הוא, ונדחוק הוא לומר דר"י ורב פהנא פליגי עליהו וס"ל משום טלטול דבמאי קמפלגי, וע"כ ס"ל לרש"י דלכ"ע הא דנגר והא דפקק משום בנן הוא וכדאמר ר"י לעיל, וא"כ קשיא לרש"י הא דקנה במאי עסקינן אי במנעול ומשום בנן, א"כ מאי פריד לקמן (שם) על ר' יוחנן מחריות של דקל דלענן טלטול הוא, ואי איירי בפותחות ומשום מוקצה, א"כ מאי מדמי לה ר' פהנא להא דפקק דמירי בבנן וכמ"ש התוס' ג"כ, תו קשיא לרש"י דבהא דאמר ר' יוחנן כמתלוקת.

כאן פה מתלוקת בנגר הנגרר, מבואר דבא ללמוד מכאן למתלוקת דנגר, ובאמת אינו כן דלפי' ר"ת יליף ממתלוקת דכאן שני דברים, הא דתקמ"ס"ל דמתניתין בעי קשירה, ב' דפליגי כאן בטלטול כי היכי דפליגי בנגר, וא"כ איפקא ה"ל לר"י למימר כמתלוקת בנגר הנגרר פה מתלוקת כאן, וזה הוא קושיא גדולה על פי' ר"ת, תו במאי קמפלגי ר' פהנא עם ר' יוחנן דלמר תקמ"ס"ל פרשב"ג ולר"י תקמ"ס"ל היינו כר"י על כן כדי לתרץ כ"ז נראה ליה לרש"י לפרש דמלשון ר' ירמיה דא"ל ולימא מר כו' משמע דאין מוכרח כל פה לומר כן, משום דיש לנו לפרש שני דרכים, הא' י"ל דתקמ"ס"ל בעי קשור ותקמ"ס"ל

היינו ר' יהודא, או י"ל דחכמים לא בעי קשור, והא ע"כ ת"ק דנגר היינו ר"א, א"כ י"ל דגם ר' יהודא כר"א ס"ל, ור"י ות"ק בדר"א קמפילגי, דר"א הנה רבו של ר"ע דהוא רבו דר"י, דת"ק ס"ל ר"א בעי קשור ותלוי אפי' ראשו התחתון, אבל כל שראשו התחתון מגיע לארץ אסור, אבל ר"י ס"ל דלר"א אפי' ראשו העליון תלוי והתחתון מגיע לארץ שרי, וא"ת דהא ע"כ לפ"ז ר' יהודא מודה דאם גם ראשו העליון נגרר לארץ אסור, דהא ר"א תלוי בעינן, וא"כ מאי קאמר ר' יהודא אינהו במדינה שאסור כל שאינו לא קשור ולא תלוי כו' ה"ל למימר רבותא אפי' קשור ושני ראשיו נגררין נמי אסור, יש לומר דר"י מייירי בכל ענין דבין שיש תורת פלי עליו ובין שאין תורת פלי עליו, לעולם אם ראשו העליון תלוי שרי, ואם אינו קשור כלל אפי' יש תורת פלי עליו אסור, הא אם קשור ושני ראשיו נגררין, בזה יש חילוק אם תורת פלי עליו שרי ואם אין תורת פלי עליו אסור, ולפי זה מתני' דבעי ר"א קשור ותלוי אליבא דר' יהודה מייירי בדליכא תורת פלי עליו, וע"כ לא קשיא הדייקי' אהדדי, ודלא כמ"ש הרשב"א בתוס' (ד"ה שקשור כו') וע"כ א"ל ר' ירמיה פינן דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי ה"ל לחומרא, ומשני אנא דאמרי פרשב"ג, פ"ל דע"כ הא דקנה איירי בהתקינו למנעול ומשום בנן הוא, דהשתא אתי שפיר טפי הא דת"ק בעי קשור ותלוי, דכן מציינו לר"א דס"ל הכי בפקק החלון, אבל לא מסתבר לאוקמי ברייתא דקנה בפותחות ומשום טלטול, דא"כ אמאי בעי ת"ק קשור ותלוי, דלא מציינו שום תנא דס"ל דבמקצה לא מהני קשירה וכדמציינו גבי חריות של דקל דס"ל לת"ק דבעי קשירה, וכיון דע"כ הא דקנה במנעול ומשום בנן, ע"כ אי אפשר לומר דחכמים דמתניתין בעי קשירה כו' יהודא, דא"כ רשב"ג כמאן, דליכא למימר דעת שלישית הוא, דא"כ קשה אמאי לא הביא במשנה דנגר דעת רשב"ג דלא בעי קשירה, או למה לא הביא נמי בברייתא דקנה דברי ר' יהודה, אלא ע"כ מזה מוכח דחכמים לא בעי קשירה פרשב"ג, ור"י ות"ק ע"כ פליגי בדר"א כדפלי, כף סבר רב פהנא, אבל ר' יוחנן לשטתו אי אפשר לאוקמי בהכי דא"כ דר"י כו' א סבירא ליה דבעינן ראשו א' למעלה שיהא תלוי, א"כ קשיא למה אמר ר' יהודה כל שאינו לא קשור כו', ה"ל רבותא אפי' קשור וראשיו נגררין לא מהני, וליכא לפרש נמי לר"י כדפלי לעיל לרב פהנא, דהא דאמר ר"י כל שאינו לא קשור כו', היינו לומר דאז אפילו אי איכא תורת פלי עליו אסור פינן שאינו קשור כלל, והא דבעי ר"א במתניתין קשור ותלוי, היינו בדליכא תורת פלי עליו, דלרבי יוחנן א"א לפרש פן, דא"כ ע"כ רבנן דפליגי על ר"א במתניתין ואמרי דאפ"ה קשור לא בעינן, ע"כ אמרו נמי דומיא דר"א בדליכא תורת פלי עליו, וא"א לומר פן דהא ר' יוחנן ס"ל בסיוטוי פלים דבעינן שיהא תורת פלי עליהן, ואיך שרו רבנן בדליכא תורת פלי עליו ואינו קשור, ולכן א"א ליה לר' יוחנן לפרש פרב פהנא אלא דחכמים כו' יהודה ס"ל, ולפ"ז הוכיח הש"ס דע"כ לשטת ר' יוחנן חכמים דמתניתין היינו ר' יהודה, וא"כ קשה רשב"ג דקנה כמאן ואמאי לא הביא בנגר דעת רשב"ג וכן בקנה ה"ל להביא נמי דעת ר' יהודה, אלא ע"כ לר' יוחנן צריכין לומר, דברייתא דקנה איירי בפותחות ובטלטול, וכיון דלר' יוחנן א"א לפרש בענין אחר, ע"כ צ"ל הא דת"ק בעי קשור ותלוי במקצה, היינו משום דדרך תמיד להשתמש בתלוי ולכן אין יוצא ממקצה עד שיהא תלוי וע"כ פריה שפיר לקמן לר' יוחנן מהא דקנה אהא

דחריות של דקל, והיינו משום דלקמן קאי הש"ס בדר' יוחנן, ור' יוחנן ע"כ צריך לאוקמי
בריתא דקנה משום מוקצה כדפי'.

והשתא אתי שפיר הא דאמר ר"י כמתלוקת פאן פה מתלוקת נגר, והיינו משום דיש
לפרש דר"י ות"ק דנגר פליגי בדר"א, ואם פן לרב יהודא בעינן שיהא תלוי ראשו
שלמעלה, לכן אמר פשם שפאן מתלוקת ר' אלעזר וחקמים שלו, כ"נ בנגר פליגי
בפלוגתא דר"א וחקמים וחקמים כר"א, ומשום דממשנתינו נלמד, דע"כ ליכא למימר
דר"י דנגר כר"א ס"ל כמו שהוכחתי לעיל לשיטת ר' יוחנן, ע"כ אמר כמתלוקת פאן,
פי' מפאן נלמד דר"י דנגר פחקמים ס"ל, והשתא לשיטת ר"כ הכא דמוקי לא דתנאקמא
ור"י דנגר דפליגי בדר"א, ואלויבא דר' יהודא קשור ותלוי דר"א היינו פשהחבל שקשור
בו תלוי וראשו התחתון נגרר למטה סגי בהכי, והנה שמואל פסק במסכת עירובין דהלכה
כר' יהודה בנגר, לכן פי' רש"י במתניתין בדר"א דקשור ותלוי היינו ששהחבל תלוי, דהא
ר"י ס"ל הכי אליבא דר"א והלכה כר"י בזה כדפי'.

והשתא א"ש נמי הא דבגושפיתו של ר' ירמיה מפריש רש"י קשור ותלוי דר"א, ורצונו
לומר השתא פשוט לה לקולא, הו בדברי חכמים דלא בעי קשירה והו בדר"א, דאליבא
דהלכתא מתפרש ששהחבל תלוי, ולימא מר פל זה לחומרא, דבר"א לכ"ע תלוי היינו
שראשו התחתון נמי תלוי בעינן, וע"כ ר"י פחקמים ס"ל ובעו חכמים קשירה, פל זה
ג"ל הקטן ברור בהסוגיא ובכוננת רש"י: דף קכ"ז ע"ב תוס' בד"ה דאי בעי כו' עכ"ל,
ויש לתרץ קושית התוס', משום דקשיא ליה להש"ס למה ליה למיתני תרומה ולמתני
דמאי בחדא מנייהו הני סגי, ע"ז אמר דמאי דאי בעי מפקר כו' לכן לא הוי ידעינן תרומה
מנייהו, ודקשיא לה הל"ל תרומה דמאי למה לי, ע"ז משני רב הונא דפלוגתא דב"ש
וב"ה הוא ואשמעינן כב"ה, אבל אי ד"ה היא הוי קשיא מאי קמל"ן מתני', דכן פתבו
התוס' להדיא לקמן בסמוך ד"ה שפדאו כו', דמש"ה נקט אסימון דיש בו פלוגתא, אבל
אי ד"ה היא מאי קמל"ן מתניתין עיי"ש.

שם בד"ה הא קמל"ן אין חומש כו', לכאורה י"ל דאי אין חומש מעכב, אז מעשר והקדש
שנפדו היינו שלא נתן החומש, וסיפא שלא נפדו פדלקמן מעשר שפדאו ע"ג אסימון
ודלא כר' דוסא והקדש שנפדו ע"ג קרקע, ואי חומש מעכב, יש לומר דמעשר והקדש
שנפדו דרישא, היינו מעשר שפדאו ע"ג אסימון ומתניתין ר' דוסא הוא, והקדש שנפדו
ע"ג שנה פסר, ואין לומר דמילתא דפשיטא הוא, זה אינו דהתוס' ד"ה ונתן כו' פתבו
דס"ד דכסף דוקא, אף דהרבו דשנה פסר ומיעוטא דקרקע מחד קרא נפקא להו, ואי
לאו דמרב קרא, ס"ד פסר דוקא בעינן, ומעשר והקדש שלא נפדו היינו דלא נתן החומש
דחומש מעכב.

ונה ברור: דף קל"ב ע"א בתוס' ד"ה ומה צרעת כו' תימא כו', וע"ק כו' עכ"ל. ולפעד"נ
לתרץ שני הקושיות האלו עפ"י מה שהקשה ר"י מאורלייניש בתוס' פ"ק דיבמות דף ז'
(ע"א) ד"ה, ומה עבודה כו', בהא דבעי למילף שם דרציחה ידחה שבת מק"ו דרציחה
דוחה עבודה ועבודה דוחה שבת, והקשו נימא דיו מה רציחה אינו דוחה עבודה אלא
בשב ואל תעשה ה"נ, ומנ"ל דרציחה ידחה בקום ועשה, ומרצו דס"ל כמ"ד היכא
דמפרה ק"ו לא אמרינן דיו עיי"ש, וא"כ י"ל פאן דאיפכא ל"מ למילף ק"ו.

דאז י"ל רציחה תוכיח דעבודת דוחה שבת בקום ועשה ושבת דוחה רציחה ואפ"ה אין
עבודת דוחה רציחה אפילו בשב ועל תעשה, אבל ק"ו דברייתא דמילה דוחה שבת
שפיר ילפינן בק"ו מעבודת דוחה שבת בקום ועשה, דאין לומר רציחה וקבורת מ"מ
תוכיח דמה להנה שפן לא מצינו שיידחו שום מצוה בקום ועשה אלא בשב ואל תעשה,
לכן לא דחו נמי שבת בקום ועשה, וכדאמר פירק מי שמתו דמת מצוה אין דוחה שום
מצוה אלא בשב ועל תעשה עיי"ש דף ר' (ע"א), וכדי ליישב דברי התוס', צ"ל דהתוס'
פאן ס"ל פתרוץ הב' שתימצו ביבמות שם, דילפינן מק"ו דעבודת דקילא דוחה שבת
בקום, ועשה, מכ"ש רציחה דחמירה ומאי חומריה דדחי עבודה עיי"ש, מיהו לע"ד אף
לתרוץ זה יש לתרץ כמו שכתבתי, דמ"מ לא שייך לומר רציחה ומ"מ תוכיח ותדע דגם
לפי מ"ש התוס' וכ"ת מילה עדיפא כו' הרי אף דגם דלרציחה דדחי שבת ק"ו גמור הוא,
אפ"ה לא שייך למימר רציחה תוכיח פינן דמילה עדיפה, ה"נ מילה עדיפא שדוחה אפי'
בקום ועשה את הצרעת, ועמ"ש לקמן א"ה: ע"ב בד"ה הדר אומר כו' תימא כו' עכ"ל,
הנה התוס' תמהו על הש"ס, ונדחקו בזה, וכן לעיל בהסוגיא נדחקו רש"י והתוס' בדברי
ר' יוחנן דאמר ביום אפי' בשבת, ופירשו דר"א ס"ל ביום אתי למכשירי מילה, ומילה
גופא לר"א הלכה למשה מסיני עיי"ש, וזהו דוחק גדול להמציא לעצמינו הלכה למשה
מסיני לר"א מה דחכמים לא ס"ל, והעיקר תירוץ זה של ר' יוחנן חסר מן ספר הש"ס
ע"כ אני הקטן אענה את חלקי לפרש הסוגיא בס"ד: ונראה לפעד"ל דהא דאמר בבבביתא
קמיייתא ומאי דצרעת חמירה כו', דגברא הוא דלא חזי יש והיינו לר"ב דלקמן לא חזי,
משום דבעי הערב שמש ומשום עבודה דלמחר לא נדחה צרעת, ולמסקנת רב אשי
דלקמן הא דלא חזי, היינו ר"ל פינן דלא בעי למיעבד עבודה בשעה שקוצץ הבהרת רק
אחר פן לכן לא נדחי, דבעינו בעידנא דמיעקרא לאו קא מקיים עשה פגון מילה בצרעת
כו', כל זה לא שייך אלא לרבנן דס"ל מכשירי עבודה לא דחו שבת, אבל לר"א דיליף
לעיל ריש הסוגיא (ד"ק ל"א ע"א) דמכשירי עבודה דצורף גבוה היא דוחין את השבת,
מעומר דקוצרין אותו בשבת, והרי העומר הי' קוצרין בלילה של מוצאי יו"ט לצורף
עבודה של מחר ביום השבת כדאיתא במנחות (דע"ב ע"א) ולעיל ילפינן (שם) דג"כ
אופין ב' לחם בליל שבת לצורף מחר והוא עבודת יום השבת, הרי חזינו דדחינן ליל
שבת מפני שהיא מכשירי עבודה של יום השבת למחר ואלו צרעת לא דחינן כדי לעשות
העבודה, ולא אמרינן נקצוץ עתה הבהרת כדי שיוכל לעבוד העבודה, דאז קציצה זו היא
מכשירי עבודה, הרי מכשירי עבודה לא דחו צרעת ומכשירי עבודה דוחה שבת, הרי
דע"כ צרעת חמירה משבת לר"א, דאלו שבת ניתנה לדחות מפני מכשירי עבודה, וצרעת
לא ניתנה לדחות מפני מכשירי עבודה נמצא דלר"א ע"כ מוכרח הוא דצרעת חמירה
משבת, אבל לרבנן דס"ל דמכשירי עבודה לא דחו שבת, שפיר י"ל דלעולם שבת
חמירה מצרעת, והא דעבודה לא דחי צרעת הוא משום דהעבודה ליתא קמן בשעת
דחיית הלאו לר"ב, וכן לרב אשי בעינו לקיים העשה בעידנא דמיעקרא לאו, וכן מכשירי
עבודה לא דחו שבת כ"א עבודה עצמה.

דאז קיים מצות העבודה בשעת דחיית שבת. ולפ"ז י"ל דברייתא.

קמיייתא אתיא פרבנן, לכן י"ל דשבת חמירה מצרעת, וברייתא פתרייתא אתיא כר"א,
ולר"א ע"כ צרעת חמירה משבת וכדפלי, ור"ב אתי פרבנן ולכן אמר בזמנו לא צריף קרא,

ותדע דהא גם לשיטת התוס' לא קאי רבא כר"א דהוי מילה הלכה ואין דנין ק"ו מהלכה, ועפ"ז מתורץ ג"כ הא דר"י דלעיל די"ל דהא דאמר ר' יוחנן לעיל מילה אתיא מביום אפי' בשבת, היינו לרבנן, אבל לר"א ע"כ ביום אתי למכשירין, אבל מילה גופא ילפינן לר"א בק"ו, דהשתא שדוחה את הצרעת הדוחה את העבודה ועבודה דוחה שבת, ק"ו דמילה גופא דוחה שבת, דהא לר"א ע"כ צרעת חמורה משבת, דהרי מכשירי עבודה דוחה שבת ולא דחו צרעת כדפ"ל, וא"כ לר"א ילפינן מילה בק"ו וע"כ אתי ביום למכשירי מילה, אבל לרבנן שבת חמורה מצרעת, והא דלא נדחה צרעת מפני העבודה, הוא משום דגברא הוא דלא חזי כדפ"ל, וע"כ איצטרף ביום למילה גופא.

וליפא לאקשוני ע"ז איך אפשר לומר כדפ"ל. דלר"א אתי מילה.

מק"ו, הא ק"ו פריכא הוא כמו שהקשו התוס' לעיל ד"ה ומה צרעת כו', שהקשו שם שני קושיות על הק"ו, ותו קשה לכאורה פיון דילפינן לר"א מילה מק"ו, א"כ גם מכשירי מילה נילף בק"ו דהא מכשירי עבודה דוחה שבת, ק"ו מכשירי מילה.

דיש לומר דלא קשה מידי, הן לפי שיטתי דלעיל דכבר תירצתי שם שני קושיות דהתוספות. וע"כ אתי שפיר דמכשירי מילה ליפא למילף בק"ו, דאמרינן דיו כמו מילה בצרעת, דמילה גופא דוחה צרעת ולא מכשירין.

ואפילו לפי שיטת התוס' דלעיל נמי לק"מ אף להיפך י"ל דלר"א אתי ביום למילה גופא דליפא למילף בק"ו די"ל רציחה תוכיח וכמ"ש התוס'. אבל אחר שגכתב ביום למילה גופא דאפילו בשבת.

אז שפיר ילפינן מכשירין בק"ו מעבודה, דמכשירי עבודה דוחה שבת ק"ו מכשירי מילה דחמורה מעבודה, דהשתא ליפא למימר רציחה תוכיח, דמה לרציחה שאין רציחה גופא דוחה שבת, אבל מילה דכבר נלמד מקרא דדוחה שבת, שפיר ילפינן גם מכשירין בק"ו.

ולשיטת התוס' ליפא למימר דיו בצרעת, דעכ"פ קו איפא ממכשירי עבודה, כמ"ש התוס' דיבמות בתירוץ השני הביאותיו לעיל, דהתוס' ע"כ כפתרוץ זה ס"ל כמ"ש לעיל, זה הוא ברור בעיני הקטן בהסוגיא במקום שרש"י והתוס' נדחקו ולא פירשו פן (א"ה עיין בחידושי הרשב"א ז"ל, ותמצא להדיא שפ"ל הקדים להרב המחבר ז"ל בעיקר סברתו ויסוד דבריו שכתב גבי פלוגתא דרבא ור' ספרא ז"ל ומסתברא דכל מאן דאית ליה דצרעת חמורה ע"כ ס"ל דמכשירי מילה דוחין את השבת דמילה גופא כו' ק"ו הוא ומה צרעת דוחה שבת וכ"ש מילה, וכי איצטרף מילה למכשירין איצטרף כו' עכ"ל, ואמנם לפי דרך פ"ה הרב המחבר ז"ל שתפס לאמת להו סברא ומפרש דקושטא דמילתא הוא דפ"ל גמיהו דר"א ורבנן במכשירין שייכא בהא אי דצרעת חמורה או שבת חמורה פמבואר בדבריו, קושית הרשב"א ז"ל שהקשה על סברא הנ"ל במקומה עומדת, שהקשה שם ז"ל וא"ת א"כ דפ"ל גמיהו דר"א, ורבנן כו', לוקמיניהו בפ"ל גמיהו דר"א ורבנן דמתניתין, ומה גם אני בעניי נדעתי הקלושה לא ירדתי לסוף ועומק דעתם העמוקה והרחבה, דאעיקרא דדינא פירכא דהא ודאי ר"א לא פליג בהא דמילה של"ב אינה דוחה את השבת, וא"כ שפיר י"ל מילה של"ב תוכיח דדוחה נמי צרעת ואפ"ה לא דחי שבת, וכמו שהקשה הפה"ש ז"ל ג"כ לעיל ע"א בד"ה ומה צרעת כו', גם מ"ש הרב המחבר

ז"ל לעיל ותדע דהא גם לשיטת התוס' לא קאי רבא כר"א כו' עכ"ל, לפענ"ד אין זה מוכרח דדלמא רבא דלא בא אלא לפרש הברייתות כרנב"י רביה דלעיל ע"א ס"ל, וכמ"ש התוס' שם בז"ה ת"כ כו', וא"כ שפיר י"ל לשיטת התוס' דקאי רבא אף כר"א, ודע דמוכרח ג"כ לומר בשיטת הרב המחבר ז"ל, שתפס עיקר לשיטת מהר"ם מלובלין ז"ל שמקיים ההג"ה הסדשה שבתוס' הנ"ל דלא חשש לקושית המהרש"א ז"ל שהקשה על ההג"ה הנ"ל, דלפי דרכו שייקא ג"כ לומר אמאי אתיא הת"כ דלא כראב"י, הא לדידה נמי א"ל דאתי הברייתא כרבנן ולא כר"א ולכך לא בעי למידרש שמיני ע"כ): דף קמ"ד ע"א בד"ה לא לרצון בסתמא כו', וצ"ל דמה שהי' חושבו רבא פמעין כו' עכ"ל, דברי התוס' הו' דחוקים דרבא יטעה בהא, ויותר ה"ל להתוס' לתרץ דרבא הנה סובר כדקס"ד דהש"ס דנדה (דף כ"ו ע"א) בתירוץ הראשון של ר' יוחנן דמשגי שם דומיא דרוק דמתעגל ולא בעי חוזר ונבלע, אלא דהש"ס פריה (שם) ע"ז ממתניתין דטמא משקין בזב טומאת משקין אין טומאה חמורה לא, וע"כ מסיק ר' יוחנן שם דבעינן ג"כ חוזר ונבלע, ורבא דלא הנה ידע ממתניתין דט' משקין, דהא הש"ס אותיב לרבא (בכריתות שם) מהא מתניתין דט' משקין, ע"כ שפיר י"ל דרבא סבר פתירוץ הראשון של ר' יוחנן וצ"ע: בא"ר והשתא קשה לר"י כו' עכ"ל, באמת שהדברים תמוהים, דהסוגיות סותרות זו את זו בשני דברים, פאן צריה לשנויי לרצון היינו סתמא, אא"כ בחלב אשה מטמא אף אם אמר לא ניחא לי, ובסלי זתים מטמא דוקא בסתמא, והתם תמה רבא על רב נחמן אמאי לא ניחא ליה טמא בחלב אשה, וכן פריה שם לקמן על ר' יוחנן דצריה לאוקמי בטופה המלונכלכת כו' עד שהוצרף הש"ס לשנויי לרצון דאמר ניחא לי, הרי דאין חלב מטמא אי לא ניחא ליה, ובסלי זתים בעינן דוקא ניחא ליה ולא סתמא, וזהו שהיפך הסוגיא דכאן: והנלע"ד לתרץ קושיות התוס', דלק"מ ע"פ שיטת ר"י בתוס' לעיל (בסמוך ד"ה שמשך כו') דהסוגיא דכאן אזיל לרב יהודה אמר שמואל דלעיל, דמודה ר' יהודה בזתים ולא חילק בין משך ללא משך, ואלבי' פריה שפיר ממתניתין דסלי זתים אברייתא דלעיל, ואלבי' הוצרף לשנויי לרצון היינו בסתמא וחלב האשה מטמא אפי' לא ניחא ליה, ואפ"ה לא תקשה פאן אמאי מטמא כדפריה שם, משום דכאן קאי בשיטת רב יהודה אמר שמואל דמודו רבנן לר"י בשאר פירות, ועכצ"ל כדקאמר בסמוך לקמן מברייתא יכול לסחוט אפי' לכתחלה לצורף מימיהו, ומזה הוכיח דרבנן מודים לר"י דלא שייך לגזור פיון דשרי לסחוט אפילו לכתחלה, ועכצ"ל דלא הוי משקה פיון דמיוחדים לעולם למאכל, ע"כ ה"ה חלב האשה דמיוחד ג"כ למאכל התינוק, מש"ה הוי אנוכל ולא משקה, וע"כ אפילו אם ניחא ליה לא הוי משקה מצד הסברא אלא מצד הקבלה שקבלנו ט' משקין בזב וא' מהם חלב אשה, לכן הואיל ומצד הסברא לא הוי משקה פלל אפי' בניחא ליה רק מפח גזירת המקום שקבלנו כף דהוי משקה, לכן י"ל דלאו בניחותי תליא, וע"כ אפי' לא ניחא ליה נמי הוי משקה, אבל סוגיא דשם הא דפריה רבא לרב נחמן אמאי מטמא חלב אשה בלא ניחא ליה היינו משום דלשיטת רב נחמן מסקינן הכא לקמן (ע"ב) פיון דאחשבינהו הוי משקה אף דמיוחד למאכל, א"כ ה"ה חלב אשה נמי אי ניחא ליה, מצד הסברא ראוי להיות משקה, ע"כ פריה שפיר כרב נחמן שם דהוי כשאר משקין דאם לא ניחא ליה נדאי דלא הוי משקה, וכן פריה שם לר"י דסבר לא ניחא ליה לא הוי משקה, משום דכאן ס"ל לר"י דבכל הפירות פליגי ר"י ונחמים

וע"כ דכרב נחמן ס"ל, מדגור בהו שמה יסחוט ע"כ סבר פיו דאחשבינהו הוי משקה, וע"כ הוצרף לשנוי שם דלרצון הוי ניקחא ליה ושללא לרצון בסתמא, וסלי זתים אפילו בסתמא הוי משקה, ואפ"ה לא תקשה שם כדפריף הש"ס פאן, השתא ומה סלי זתים וענבים דבני סחיטה גינהו כו', משום דהתם קנימינן לר' יוחנן ור' יוחנן לשטתו דכאן אזיל דאמר לעיל חלוק הנה ר"י אף בזתים וענבים, ואלקבא דר' יוחנן צריף לחלק בין משף ובין לא משף ע"כ לק"מ לר' יוחנן ממתניתין דסלי זתים, די"ל בלא משף אפי' בסתמא ל"ה משקה לר' יהודה, וברייטא דלעיל במשף איירי, ע"כ א"ל לאוקמי שם כמו פאן, אלא שללא לרצון בסתמא, בל זה ברור: ע"ב בד"ה חולב אדם כו' כמו דש חשיבא עכ"ל, כתב מהרש"א דהוא מגומגם דבתחלה כתבו דכמו דש חשיבא ואח"כ כתבו דהוי כבורר כו' עד וכ"כ המרדכי והר"ן עיי"ש עכ"ל, הנה הוא ו"ל הבין דכוננת המרדכי והר"ן ו"ל דמשום תולדה דבורר הוא ולא דק דנדאי פנונת התוס' ומרדכי והר"ן דהוי כמו דש, שבתחלה הנה בתוף הפסולת ואח"כ בוררו ונוטלו ממנו פן הוא חולב בשבת דבהמה פפסולת דמי, וכמ"ש התוס' פ' פלל גדול דף ע"ג ע"ב בד"ה מפרק כו') וכ"כ עוד התוס' ביבמות דף קי"ד (ע"א בד"ה וקסבר כו') דדמי לדש שבורר האוכל מתוף הפסולת, ותדע דהא פן איתא להדיא פ' המצניע (דף נ"ה ע"א) חולב חייב משום מפרק תולדה דדש ומחבץ משום בורר, מבואר דחולב לאו בורר הוא, ועוד תדע דאל"כ מאי השיב הר"ן על התוס' דלא הוי בהמה פסולת אלא אוכל ואר"י הוא דרביע עליה כו' עכ"ל עיי"ש, וקשה דהא קייל"ן דף ע"ד (ע"א) ונתבאר סי' שי"ט (ס"א) הבורר שני מיני אוכלין זה מזה אם אין חפץ לאכול השני עתה הוי בורר וחיוב חטאת, ע"כ ק"ו בהמה שאין יכול לאכול עתה ממנה פשיטא דהוי בורר אלא פשיטא דאין פאן דין בורר בחולב פלל, אלא דכמו דש חשיבא, לכן כתב הר"ן דלא דמי לדש שהיה תוף הפסולת כו' עיי"ש וזה פשוט: דף קמ"ה בד"ה ור' יוחנן אמר כו', ומפרש ר"ח כו', עכ"ל, הנה הרי"ף הביא ג"כ לשון ר"ח ו"ל והשיב עליו בדברים נכוחים.

וכל הבאים נמשכו אחר הרי"ף. והנה ידוע שפך דברי ר"ח הן דברי קבלה.

וכל שפן בכאן שכתב שפן קיבל מרבותיו. ואיני פדאי להכניס עצמי בדברים פאלה.

אף תורה היא כו'. ואני הקטן אברר בס"ד שדברי ר"ח ו"ל הן מוכרחים בהש"ס.

והן דברים ברורים ומאירים פשמש בצדדים. אף תחלה אציע שלשה דברים ברורים ומוכרחים.

..

הא' הא דיש פלפול בהסוגיא במשקה הבא לאוכל, היינו דוקא כמו בסוחט ענבים שלא הנה עליו שם משקה מעולם, ובשעה שראוי להיות עליו שם משקה נותנו לאוכל, לכן נשאר שם אוכל עליו כמו שהיה, אבל יין גמור או מים הבא לאוכל ונדאי דהוי משקה אף שהוא מעורב עם האוכל ומקרי טיבולו במשקה.

, ותדע מדאמר בהסוגיא דין זה בחולב או מחליק בענבים ולא מצינו דפליגי ביין או מים הבא לאוכל, וכן פסק הט"ז בסי' קנ"ח (ס"ד) במרקחת המטונן בדבש דהוי משקה פיון שפבר הנה משקה עיי"ש, ונ"ל דכ"מ עוד ממשנה רפ"ג דטהרות, ושוב מצאתי פן

בתשובת מבי"ט סי' ע': הב' לשיטת הרי"ף דלעיל דס"ל בשאר פירות אפי' לכתחלה יכול לסוחטן, הואיל דלאו בני סחיטה גינהו וכמסקנת הש"ס דלעיל, צריף לומר דלא תקשה מ"ש מכבשים ושלקות דאסורין, היינו משום דיש בתוכן משקין דאחי מעלמא והו משקין גמורים, משא"כ בפירות דלעיל דמשקין שלהם הוי אןכל וכמפריד אןכל מאןכל דמי, וכן פירש"י להדיא בהסוגיא דכבשים ושלקות יש בתוכם משקין הבאים מעלמא עיי"ש (בד"ה פטור כו') ושוב ראיתי פן במ"א סי' ש"ף (סי' ז' ס"ק ט') עיי"ש: הג' הוא דבר בלתי נצרך אל יסוד תירוצי, ואעפ"כ הצגתיו לפניה פאן מפני שאביא ממנו ראיה לקמן לחזק דברי הר"מ ז"ל בזה, והוא דלכאורה קשיא על ר' יוחנן דסבר פ' פל שעה דף ל"ג (ע"ב) משקין מןפקד פקוד, ר"ל שהינו בעודו בתוך הזגין הוי פאלו נתון בפלי והוי משקה, וקשה דהא ממתניתין דמכשירין המובא בתוס' לעיל דף קמ"ד ע"א בד"ה סלי זתים כו' בהא דחכמים הביאו ראיה מסלי זתים לחלב בהמה, ואמר ר"ע להם מה לסלי זתים שפן תחלתו אןכל וסופו משקה, תאמרו בחלב שתחלתו וסופו משקה, הרי מבואר דתחלתו אןכל בעודו בזגים, תו קשה על התוס' פ' פלל גדול דף ע"ג (ע"ב) שפכתבו בד"ה מפרק כו' על דברי רב חסדא דאמר חולב אדם לתוך הקדירה כו', משום דהחלב בעודו בדדי בהמה הוי אןכל, ועתה קשהו בתוך הקערה נשתנה והוי כמו דש עיי"ש, ואלו במתניתין ה"ל מבואר דחלב גם מתחלה הוי משקה, ועכצ"ל דהאמוראים ה"ל ס"ל, דע"כ רבנן דפליגי על ר"ע סברי למילף חלב מסלי זתים, ע"כ דפליגי על ר"ע (נמי) בהא, וס"ל לחכמים דחלב וזיתים שוין הם, ולכן מזה הוכיח רבי יוחנן בפ' פל שעה ה"ל, דמשקין מןפקד פקודי וע"כ גם זתים מתחלתו נמי הוי משקה כמו חלב, אבל רב חסדא דפליגי על רבי יוחנן שם וס"ל משקין מיבלע בליעו וע"כ תחלתו אןכל.

אליבא צ"ל להיפך דגם חלב מתחלה בעודו בדדי בהמה הוי אןכל, לכן שפיר כתבו התוס' בפ' פלל גדול ה"ל אליבא דרב חסדא דחלב בעודו בדדי הוי אןכל, והשתא מבואר הא דסבר רב חסדא בפ' פל שעה דמשקין מיבלע בליעו ופליגי על ר"י שם, היינו מה שלמד פאן מדברי רבו שמואל, דע"כ ס"ל שתחלתו הי' אןכל ונשתנה ע"כ הוי תולדה דדש, לכן חילק בין קדירה לקערה, וכמ"ש התוס' פ' פלל גדול שם, ולקמן לפנינו אברר דברים אלו באר היטיב: ועתה נבאר תחלה ראיתו של ר"ח ז"ל שפכתב וז"ל, ולא הפריש בסחיטתו למימיהו בין קדירה לקערה אלא הפל אסור, דהא סחיטת זתים וענבים בין לקדירה בין לקערה למימיהו הוא צריף, ואמר רבי יוחנן שהסוחט כבשים ושלקות פסוחט זתים וענבים וחיביב חטאת, מתוך דברים אלו כו' עכ"ל, והנה צריף לבאר דלמה האריף בסוף לשונו ואמר ר"י שהסוחט כו' דשפת יתר הוא, והכי הל"ל ואמר רבי יוחנן דחיביב חטאת, אלא נ"ל דראיתו תחלה מדחילק בכבשים ושלקות בין לגופן ובין למימיהו, ולא חילק בלמימיהו עצמן בין לקדירה ובין לקערה, אלא נודאי דאין חילוק בכבשים ושלקות בין לקדירה ובין לקערה, ולא תקשה דרב ושמואל אדשמואל דלעיל, דיש לחלק בין זתים וענבים שמעולם לא היה עליהם שם משקה פלל, שבעודו בזגין הוי אןכל ועתה נמי בא לאןכל, לכן הוי כמפריד אןכל מאןכל ושרי, אבל כבשים ושלקות דמשקין הבאין מעלמא בתוכם והוי שם משקה עליהם מתחלה, ועל פן אף כשהם בתוך האןכל הוון משקין, ולכן פיון שתחלה היו באןכל ועתה נשתנו להיות לבדן, הוי דומיא דדש קצת לאסור מדרבנן, וכיון דע"כ בכבשים ושלקות אין לחלק בין לקדירה ובין

לקערה, חדא מדלא הפריש בלמימיהו, ועוד פניו דיש בתוכם משקין גמורים לא שיניו לומר משקה הבא לאוכל פאנל דמי, כמו שהוכחתי לעיל בהקדמה א', וע"כ אין חילוק בכבשים ושלקות בין לקדירה ובין לקערה, וע"כ בזתים וענבים לר"י נמי הדין כן, מדאמר ר"י שהסוחט כבשים ושלקות פסוחט זתים וענבים ואי ס"ד בזתים וענבים יש חילוק, א"כ עדיפי כבשים ושלקות מזתים וענבים אלא ע"כ דגם בזתים וענבים נמי אסירי אפילו לקדירה: ונלע"ד דכשנעמוד על מחלוקתו במאי דפליגי בכבשים ושלקות, אז יתברר לפנינו דהא דאמר שמואל לעיל דלקדירה שרי, תלוי בפלוגתניהו דכבשים ושלקות, ונ"ל לבאר טעם מחלוקתו בכבשים ושלקות, ואומר דר' יוחנן נדאי דלא פליג על ברייתא ותני דבי מנשה דאין חייב אלא על דריסת זתים וענבים בלבד, אבל שאר פירות הוי כמפריד אוכל מאוכל וכן מבואר לעיל (דף קמ"ד ע"ב) דשאר פירות מותר לסוחטן לכתחלה, אלא דר"י ורב ושמואל פליגי בדין חדש, והיגו כבשים ושלקות דיש בהם משקין הבאין מעלמא והו משקין גמורין מתחלתו אף עתה פשהם בתוך הכבשים, ובזה קמפליגי דרב ושמואל לשיטתניהו דלעיל דס"ל משקין מיבלע בליעו, דהכי ס"ל לרב חסדא תלמידניהו פ' כל שעה, ויליף לה מדשמואל דלעיל, כדפי' בהקדמה ג', וע"כ י"ל דדוקא בזתים וענבים קבלנו דסחיטה אסורה מדאורייתא, שמתחלה, בעודן בזתים הוי אוכל ועתה נשתנו הוי כמו דש כמ"ש התוס' פ' כל גדול הנ"ל, אבל כבשים ושלקות דהו משקין גמורים הבאין מעלמא ואף פשהם בתוך האוכל הוי משקה גמור כדפי', לכן לא דמי לדש, אבל ר' יוחנן לשיטת דס"ל פ' כל שעה משקין מןפקד פקודי, והוי כמי שנתון המשקה בתוך הכלי, וא"כ גם בזתים וענבים לא היה.

תחלתו אוכל ואפ"ה הוי כמו דש, ועכצ"ל דהואיל דבתחלה הי' מןסוה ועתה נבדל ונתגלה הוי כמו דש ה"נ בכבשים ושלקות, לכן ס"ל לר"י דחייב בכבשים ושלקות כמו בזתים, ולפ"ז גם דין סוחט זתים וענבים לקדירה, תלוי בפלוגתניהו דרב ושמואל עם ר' יוחנן, דשמואל ורב חסדא דנעיל דס"ל דלקדירה שרי אזלי לטעמניהו דסברי משקין מיבלע בליעו ותחלתו אוכל בעודו.

בתוך הזגים, וע"כ ס"ל פניו שבא לאוכל נשאר עליה שם אוכל דמעיקרא, והוי כמפריד אוכל מאוכל, אבל לשיטת רבי יוחנן דס"ל משקין מןפקד פקודי והוי מעולם משקין גמורים, לכן מיד פשיצאו מהזגין הוי כמו דש אף שבאו לאוכל, מידי דהנה אכבשים ושלקות דאין חילוק בין לקדירה ובין לקערה, מהטעם דהמשקין גמורים שבתוכם אף פשהם בתוך האוכל הוי משקין כמ"ש לעיל, וה"נ בזתים וענבים לר' יוחנן כן הוא, דהא בעודן בזגים כמו משקין גמורים הו, הרי נתברר דפלוגתא דפליגי ר' יוחנן עם רב ושמואל בכבשים ושלקות, תלוי בדין סוחט ענבים לקדירה, דשניהם תלויים בחד טעמא וראיה ברורה לפי הגאון שפתבתי, מדאמר רב חסדא מדברי רבינו גלמוד חולב אדם עז לתוך הקדירה כו', וקשה מה צורך ללמוד, פניו דעיקר חידושו הוא דמשקה הבא לאוכל פאנל דמי, א"כ זה גופה הוא דינו של שמואל, דמה לי יין הבא לאוכל או חלב הבא לאוכל, וכמו דלא צריך רב חסדא ללמוד מדברי רבו לסוחט זתים לתוך הקדירה, משום דמה לי יין או שמן, ה"נ מה לי יין או חלב דשניהם משקים הם, ואם לחייב בחולב, זה כבר ביז רב חסדא ברייתא צרוכה דחולב חייב בפסחים דף ס"ה (ע"א), אלא נדאי דסד"א דחלב אפי' כשהוא בתוך דדי בהמה הוי משקה כדאמר ר"ע סוף מכשירין הנ"ל,

וא"כ פִּינּוֹן דְּתַחֲלָה הֵנּוּ מִשְׁקָה אֶפִּילוּ בָּא לְאַנְכָל נְמִי מִשְׁקָה הוּא, וְאַפִּילוּ לְקַדְיָרָה נְמִי חֲיִיב, קַמִּל"ן רַב חֶסֶדָא דַּע"כ לְרַבְּנָן גַּם חֵלֵב בְּדַדִּי בְּהֵמָה הוּי אֲנֹכֶל כַּמ"ש לְעֵיל בְּהַקְדָּמָה ג', וּמִיָּהוּ אִי לָאוּ הָא דְשִׁמוּאֵל סַד"א לְהִיפּוּ, דְּחֵלֵב שָׁנָה לְזֹתִים וְעַנְבִּים וּשְׁנִיָּהֶם מִתַּחֲלָתָן הוּי מִשְׁקִין דְּמִןפְּקֻד פְּקוּדִי, אֲבָל מִדְּשִׁמוּאֵל דַּס"ל ע"כ מִיבְּלַע בְּלִיעוּ, דַּאל"כ אֲמַאי לְקַדְיָרָה שְׂרִי, הָא מִשְׁקִין גְּמוּרִים הַבָּאִים לְאַנְכָל לָאו פְּאַנְכָל דְּמִי, אֲלֵא ע"כ דַּס"ל מִיבְּלַע בְּלִיעוּ, לְכֹן מְדַבְּרִי רַבִּינוּ נְלַמֵּד דְּחֹלֵב לְקַדְיָרָה שְׂרִי, וּמְדַבְּרִי רַבּוּ הוּא שִׁמוּאֵל שְׁקִיבֵל מִמְּנוּ רַב חֶסֶדָא הָא דְאָמַר בְּפֶרֶק כָּל שְׁעָה דְּמִשְׁקִין מִיבְּלַע בְּלִיעוּ, וְזֵהוּ ג"כ פְּנוּנָת רִש"י בַּמ"ש פֶּאן בַּד"ה פְּטוּר כּו' שְׁאִין הַמִּשְׁקָה הַזֶּה יִנְצָא מִן הַכְּבָשִׁים שְׁלֵא גִדֵּל בְּתוֹכָן, וּר"ל וְהוּי מִשְׁקִין גְּמוּרִים וְכַדְפִּינְרִשְׁתִּי, וּמָה שְׁהִקְשׁוּ הַתּוֹס' בַּד"ה כְּבָשִׁים כּו' מְאוּדָּרָא אַפּוּמָא דְּשִׁישָׂא לַק"מ, דְּשָׁם הָאוּדָּרָא הוּא פְּסוּלָת, וְהוּי מִמֶּשׁ כְּמוֹ דְּשׁ שְׁתַּחֲלָה הֵיךְ הָאֲנֹכֶל בְּתוּדָה הַפְּסוּלָת, אֲבָל פֶּאן דְּלֵא הִי תוּדָה הַפְּסוּלָת, לְכֹן בְּעִינָן שְׁשִׁישְׁתַּנָּה הַדְּבָר בְּעֶצְמוֹ מִכְּמוֹת שְׁהֵיךְ הוּא דְּהוּי שִׁינּוּי, וְתוּ דְּהָא גִּירְסַת רִש"י וְתוֹס' בְּשִׁמְעָתִין דַּכ"ע מִשְׁקָה הַבָּא לְאַנְכָל לָאו כְּאַנְכָל דְּמִי וְהָא דְאָסַר רַב כְּבָשִׁים וְשְׂרִי שְׁלֵקוֹת, י"ל כַּמ"ש רִש"י הוּאִיל וּמִינְחָד לְמַאֲכָל וְגַם אִין דְּרַף לְסוּחְטוֹן לָא גְזַרְיָנוּ, סוּף דְּבָר עֵתָה נְתַבְּרַר תַּהֲלָה לְאֵל הַפְּלוּגְתָּא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל וְרַבִּי יוֹחָנָן, דְּלַכְּאוּרָה לְפִי הַבְּנַת הַפּוֹסְקִים לָא הֵיךְ טַעַם לְפַלְגְּתִיָּהוּ וְעֵתָה נְתַבְּרַר טַעְמָן וְנִימוּקָן שׁוֹרֵשׁ הַדְּבָרִים, עַפ"ז נְתַבְּרַר דְּבָרֵי הַגְּאוּנִים שְׁדַבְּרִיהֶם בְּרוּרִין וּמְאִירִין כְּשִׁמְשׁ בְּצִהָרִים, וְקַבְּלַת הַגְּאוּנִים הִיא תוּרָה, ע"כ הַדְּבָר בְּרוּר לְהוֹרוֹת לְהַחְמִיר בְּשַׁל תוּרָה כְּפִי קַבְּלָתָן, וְסוּחְטָא זֹתִים אוּ עַנְבִּים אוּ חֵלֵב לְתוּדָה הַקְּדִיָּרָה חֲיִיב כְּמוֹ עַל כָּל אַב מְלֵאכָה, וְהָאִיר עֵינֵינוּ בְּתוּרָתוֹ, וְעֵינֵין תּוֹס' שְׁבַת דָּף צ"ה (ע"א בַּד"ה הַחֹלֵב כּו') דְּחֹלֵב אִינוּ חֲיִיב אֲלֵא לְרַבִּי יְהוּדָה עֵי"ש: דָּף קַמ"ט בַּד"ה לְעוֹלָם דְּכַתְּבֵי אַפְּתָל כּו' וּבְרִיָּתָא קַמְיָתָא מִיתוּקְמִי שְׁפִיר עַכ"ל, הַקְּשָׁה מְהֵרָש"א הָא לְמַאן דַּס"ל כְּרַבָּה ע"כ בְּרִיָּתָא מִיתוּקְמִי דְּלֵא כְּהַלְכָתָא אֲלֵא כּו' אֲחָא, א"כ גַּם לְהַר"ר פּוֹרְתִי נְמִי י"ל כּו', וְלָמָּה פְּתַבוּ הַתּוֹס' לְקַמְן לְפִי הַר"ר פ' דְּלָמ"ד גּוֹדָא בְּשִׁטְרָא מִיחְלָף.

בְּרִיָּתָא לָא מִיתוּקְמִי אֲלֵא בְּדַחֲיִיק מִזְחָק וְהַנִּיחַ בַּצ"ע: וְלַע"ד דְּבָרֵי הַתּוֹס' בְּרוּרִים וּלְק"מ עֲלֵיהֶם, דְּלִפְנֵי הַקּוּנְטָרַס ע"כ צ"ל בְּרִיָּתָא בְּמִדְּלִי אִיירִי, מִשּׁוּם דְּקָשָׁה הָאִיף רְמוּז בְּלִשׁוֹנָם דְּרַב בִּיבִי ס"ל כְּרַבָּה וְאַבְיִי דְּלֵא כְּרַבָּה, עַכְצ"ל מִשּׁוּם דְּרָאוּ הַבְּרִיָּתָא דְּאוּסַר בְּטַבְּלָא, וְע"כ דְּטַעְמָא הוּא מִשּׁוּם שְׁמָא יְקָרָא, ע"כ רַב בִּיבִי ס"ל דְּאָנוּ צְרִיכִין לְטַעְמָא דְּשְׁמָא יְמַחֲוּק אִם כְּתַב אַפְּתָל וְאִין אָנוּ צְרִיכִין כָּלֵל לְטַעְמָא דְּשְׁמָא יְקָרָא, אֲבָל אַבְיִי ס"ל אָנוּ צְרִיכִין גַּם לְטַעְמָא דְּשְׁמָא יְקָרָא אִם תְּלָה הַטְּבֵלָה אַפְּתָל וּמִדְּלִי דְּלֵא שְׁיָף לְגִזְוֹר שְׁמָא יְמַחֲוּק, וְא"כ ע"כ ס"ל דְּלֵא כְּרַבָּה, אֲבָל רַב בִּיבִי ס"ל כְּרַבָּה, וְע"כ אִף שְׁתַּלָּה הַטְּבֵלָה עַל הַפְּתוּל וּמִדְּלִי נְמִי חֲיִי שִׁינּוּן כְּרַבָּה, וְא"כ אִין צְרִיף כָּלֵל לְטַעְמָא דְּשְׁמָא יְקָרָא, בְּשִׁלְמָא בְּרִיָּתָא לָא ס"ל כְּרַבָּה וְאַתִּי כּו' אֲחָא, ע"כ הַנְּצָרָף לְטַעְמָא דְּשְׁמָא יְקָרָא וְנ"מ דְּכַתְּבֵי אַפְּתָל וּמִדְּלִי, וְע"ז קָשְׁיָא לְהוּ לְהַתּוֹס' אִיף אֲמַר הַמ"ד שְׁמָא יְמַחֲוּק, דְּאִין אָנוּ צְרִיכִין לְטַעְמָא דְּשְׁמָא יְקָרָא, הֲלֵא ע"כ אָנוּ צְרִיכִין לְטַעַם זֶה בְּדַחֲיִיק עַל הַטְּבֵלָא, ע"כ לְתַרְץ זֶה צ"ל דְּבְרִיָּתָא מוּקְמִינָן בְּכַתְּבֵי וּמִדְּלִי וְלֵא בְּדַחֲיִיק, וּלְפ"ז י"ל בְּדַחֲיִיק אֶפִּילוּ בְּטַבְּלָא לָא מִיחְלָף בְּשִׁטְרָא, וְא"כ שְׁפִיר י"ל לְמ"ד שְׁמָא יְמַחֲוּק דְּאִין צְרִיף כָּלֵל לְטַעְמָא דְּשְׁמָא יְקָרָא כְּפִי, וּמ"ש הַתּוֹס' וּמִבְּעֵיָא לָן לְמִימַר דְּפִלְגִי תַנְּאִי כּו' תִּנְשַׁב בְּסַמוּדָא אִי"ה, אֲבָל לְפִי הַר"ר פ' צְרִיף לִינְשַׁב הָא דְּרְמוּז פְּלִיגְתִּיָּהוּ בְּלִשׁוֹנָם לְהִיפּוּ מַמ"ש לְעֵיל,

אָלָא דַּרְבּ בֵּיבֵי הוֹסִיף לָנוּ טַעַם אַחַר עַל טַעַמָא דְּבִרְיִיתָא, דְּטַעַמָא דְּבִרְיִיתָא ע"כ מְשׁוּם
שְׁמָא יִקְרָא הוּא, דַּא"כ מַה לִּי פּוֹתֵל וּמַה לִּי טַבְלָא, וְע"כ רַב בֵּיבֵי ס"ל דְּאָנוּ צְרִיכִין עוֹד
לְטַעַמָא דְּשְׁמָא יִמְחֹק, וְהֵינּוּ אִם פֶּתַב בְּפּוֹתֵל דְּלָא מִיחְלַף בְּשִׁטְרָא וְשְׁמָא יִמְחֹק חִינְיִשְׁנוּ,
וְאִבְיִ ס"ל דִּי לָנוּ בְּטַעַמָא דְּבִרְיִיתָא דְּשְׁמָא יִקְרָא, וְאִין אָנוּ צְרִיכִין לְטַעַמָא דְּשְׁמָא יִמְחֹק
דְּגוֹדָא בְּשִׁטְרָא לָא מִיחְלַף, וְע"ז קִשְׁיָא לְהוּ לְהַתּוֹס' לְמָה אוֹקִי הַש"ס דַּכ"ע דְּלָא פְּרַבָּה
וּבְגוֹדָא אִי מִיחְלַף בְּשִׁטְרָא פְּלִיגִי, ה"ל לְאוֹקְמִי פְּלוּגְתִּיָּהוּ פְּדַבְעֵי הַש"ס לְמִימַר דְּבִטְבְּלָא
וְחִינְיָק קְמִיפְלִגִי אִי מִיחְלַף בְּשִׁטְרָא אִי לָא, וְדִקְשְׁיָא לָךְ בְּרִיִּיתָא דְּקַתְנִי דְּבִטְבְּלָא וּפְנִקְס לָא
מִיחְלַף בְּשִׁטְרָא, אִימָא דְּבִרְיִיתָא אִינְרִי בְּכַתְב אֲפּוֹתֵל וּמִיְדְּלִי וְאֲתִיָּא כַּר' אַחָא דַּס"ל דְּלָא
פְּרַבָּה, אָבֵל בְּדַחֲיָק אֲטַבְלָא פְּלִיגִי אַמּוֹרָאִי, דַּרְבּ בֵּיבֵי ס"ל דְּבִטַעַמָא דְּשְׁמָא יִמְחֹק סְגִי
וְאִין צְרִיף לְשְׁמָא יִקְרָא, אָבֵל אִבְיִ ס"ל דְּצְרִיף נְמִי לְטַעַמָא דְּשְׁמָא יִקְרָא, וְנ"מ דְּבַחֲיָק
אֲטַבְלָא נְמִי אָסוּר דְּטַבְלָא וְחִינְיָק מִיחְלַף בְּשִׁטְרָא אָבֵל רַב בֵּיבֵי ס"ל דְּבַחֲיָק נְמִי לָא מִיחְלַף
בְּשִׁטְרָא פְּדַבְעֵי הַש"ס לְמִימַר, וְהָא דְּפְרִיף מְבַרְיִיתָא לָא קִשְׁיָא הַשְׁתָּא, דְּבִרְיִיתָא מִיתּוֹקְמִי
שְׁפִיר בְּכַתְב אֲפּוֹתֵל וּמִיְדְּלִי וְאֲתִיָּא כַּר' אַחָא דְּלָא ס"ל פְּרַבָּה, בְּשִׁלְמָא לְפִי רַש"י לְק"מ,
דִּי"ל דְּהַש"ס לָא רַצָּה לְאוֹקְמִי דְּלִיפְלָגוּ אַמּוֹרָאִי פְּלוּגְתָּא חֲדָשָׁה בְּסַבְרָא בְּעִלְמָא אִי מִיחְלַף
אִי לָא מִיחְלַף, אָלָא מְבַעִית לָן לְמִימַר דְּלִיפְלָגוּ בְּפְלוּגְתָּא דְּתַנָּאִי, וְהֵינּוּ פְּרַבָּה, וְנָהוּ
שְׁפַתְבוּ הַתּוֹס' לְעִיל וּמְבַעִיָּא לָן לְמִימַר דְּפְלִיגִי כּו' ר"ל פְּדַכִּי, אָבֵל לְפִי הַר"ר פּוֹרַת
דַּע"כ פְּלִיגִי פְּלוּגְתָּא חֲדָשָׁה אִי גּוֹדָא בְּשִׁטְרָא מִיחְלַף אוּ לָא קִשְׁיָא דַּה"ל דַּכ"ע גּוֹד
בְּשִׁטְרָא לָא מִיחְלַף וּבְטַבְלָא וּבַחֲיָק פְּלִיגִי אַמּוֹרָאִי, וְע"כ פְּדִי לְתַרְזַן קִשְׁיָא זֹו הֵיּוּ סוֹבְרִים
הַתּוֹס' דִּי"ל דְּבִרְיִיתָא נִיחָא לָן לְאוֹקְמִי אֲלִיבָא דְּהַלְכְּתָא, לְכּוּ א"א לְאוֹקְמִי פְּלִיגְתִּיָּהוּ
בְּטַבְלָא וְחִינְיָק, דַּא"כ קִשְׁיָא מִמ"נ אִיף ס"ל לְרַב בֵּיבֵי דְּלָא אִיִּצְטְרִיף לְטַעַמָא דְּשְׁמָא יִקְרָא,
מְשׁוּם דַּס"ל דְּבִטְבְּלָא וְחִינְיָק לָא מִיחְלַף בְּשִׁטְרָא, דַּאִי ס"ל פְּרַבָּה קִשְׁיָא אִיף מוֹקִי בְּרִיִּיתָא
בְּכַתְב אֲפּוֹתֵל וּמִיְדְּלִי דְּלָא פְּרַבָּה, דְּכִינּוּ דַּאִי הוּוּ סַבְר פְּרַבָּה הוּוּ דְּלָא פְּהַלְכְּתָא, וְאִי תַּאמַר
דַּרְבּ בֵּיבֵי ס"ל דְּלָא פְּרַבָּה, א"כ א"א לֹוּמַר דַּר"ב לָא צְרִיף לְטַעַמָא דְּשְׁמָא יִקְרָא, הָא ע"כ
צְרִיף לְהֵאִי טַעַמָא וְנ"מ בְּכַתְב אֲטַבְלָא וּמִיְדְּלִי עַל הַפּוֹתֵל, דַּאִי מְשׁוּם שְׁמָא יִמְחֹק שְׁרִי
דְּלָא ס"ל פְּרַבָּה, וּמְשׁוּם שְׁמָא יִקְרָא אָסוּר, מְשׁוּם הֵכִי דַּחָה הַש"ס אוֹקִימָתָא זֹו, וְהַשְׁתָּא
קִשְׁיָא לְהַתּוֹס', דְּהָא לְמֵאִי דְּמוֹקִי הַש"ס הַשְׁתָּא, נְמִי קִשְׁיָא לְמֵאִי דְּמוֹקִי פֶּתַב אֲפּוֹתֵל וּמִיְדְּלִי
לְמֵאִן דַּאֲמַר גּוֹדָא בְּשִׁטְרָא מִיחְלַף נְמִי הוּוּ בְּרִיִּיתָא דְּלָא פְּהַלְכְּתָא, אָלָא ע"כ לְמֵאִן דַּאֲמַר
גּוֹדָא בְּשִׁטְרָא מִיחְלַף עַל פְּרַחְףּ מִיתּוֹקְמִי בְּרִיִּיתָא בְּדַחֲיָק, זְהוּ מַה שַּׁנ"ל הַאֲמַת לַע"ד
בְּכּוֹנְנַת הַתּוֹס': וּלְפִי שִׁיטַת הַתּוֹסְפוֹת הוּא דַּחּוּק מַה דְּהַש"ס מְשַׁנֵּי תַנָּאִי הִיא, דַּאִין דְּרִיף
לְתַרְזַן פֶּן אָלָא הִיכָא דַּאוֹתִיב מִמְתְּנִיתִין אוּ מְבַרְיִיתָא, אָבֵל הִיכָא דְּמִקְשָׁה דְּבַרִּי הַאֲמּוֹרָאִי
אֲהַדְדִּי, אָמַר גְּבַרָא אַגְבָּרָא קָא רְמִית, דְּהָא גַּם לְהַמְסַקְנָא עַל פְּרַחְףּ צְרִיף לֹוּמַר דְּהוּ
חוֹלְקִים עַל רַבָּה בְּפִסְק הַהִלְכָה וְאִין צ"ל תַנָּאִי הִיא, תּוּ בְּרַש"י שְׁלַפְנִינוּ מְבוֹאֵר דְּלָא
כַּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת בְּשִׁמוֹ: וְהִי נִלְעַד"ל בְּכּוֹנְנַת רַש"י, מְשׁוּם דְּקִשְׁיָא עוֹד בְּשִׁמְעֵתִין דְּמְתַרְזַן
בְּכַתְב אֲפּוֹתֵל וּמִיְתָתִי, דְּלְמֵאִי צְרִיף לְשַׁנּוּיִי וּמִיְתָתִי כַּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת, תּוּ דְּקִאֲמַר מֵאִי שְׁנָא
הֵכִי וּמֵאִי שְׁנָא הֵכִי כּו', הָא בְּאַמַּת לָא קִשְׁיָא מִיְדִי מְכּוֹתֵל אֲטַבְלָא אָלָא דַּה"ל לְמִימַר לִיחּוּשׁ
שְׁמָא יִמְחֹק, וְעַל פְּרַחְףּ צְרִיף לֹוּמַר דְּהֵכִי פִירוּשָׁא, דְּלְהַמְסַקְנָא נְשַׁאֲרָה אוֹקִימָתָא קְמִיִּיתָא
דַּנ"מ דְּכַתְב אֲפּוֹתֵל וּמִיְדְּלִי, לְמִ"ד שְׁמָא יִמְחֹק דְּמוֹסִיף לָנוּ טַעַם אֲטַעַמָא דְּבִרְיִיתָא דַּאוֹסַר
בְּטַבְלָא עַל פְּרַחְףּ מְשׁוּם שְׁמָא יִקְרָא, וְרַב בֵּיבֵי מוֹסִיף לָנוּ עוֹד טַעַמָא דְּשְׁמָא יִמְחֹק, וְנ"מ

בכתב אפנתל דלא שנייה שמה יקרא דגוד בשטרך לא מיחלף, מש"ה צריכין עוד טעמא דשמה ימחוק, ולפ"ז ע"כ רב ביבי לית ליה דרבה, דאי ס"ל פרבה דאפילו במקום גבוה דלא שנייה למגזר כלל, אפ"ה פדי שלא תחלק באיסורי שבת אסרינו לעולם, א"כ כ"ש בכנותל דשנייה מ"מ לגזור שמה יקרא, ואף דגודא בשטרך לא מיחלף ואין לחוש פל פה, אפ"ה פדי שלא תחלק באיסורי שבת אסיר לקרות שום פתב בעולם, וכיון דרב ביבי ס"ל גודא בשטרך לא מיחלף ע"כ לא ס"ל הא דרבה, אבל אפיי ס"ל דאין צרייה לשמה ימחוק, וסגי לנו בטעמא דמבואר בבבביתא דבטבלא חיישינו שמה יקרא, ואין צרייה לטעמא דשמה ימחוק משום דס"ל פרבה דלא מחלקינו באיסורי שבת אפי' היכא דלא שנייה למגזר כלל, ע"כ אף דגודא בשטרך לא מיחלף, אפ"ה פל פתב אסרו חכמים לקרות אפילו היכא דליכא למגזר, כמו דגזרו חכמים במראה הקבוע בכנותל דלא שנייה למגזר בו כלל, פדי שלא תחלק באיסורי שבת, והנ"מ בינייהו בכתב אפנתל ומידלי, זהו פנונת המתרץ הראשון, אבל המקשה הכריח דע"כ רבה גופא מוכרח להודות דגודא בשטרך לא מיחלף, דאל"כ תקשה על רבה מבביתא דטבלא ופנקס דשם מבואר דגודא בשטרך לא מיחלף, מש"ה צ"ל לדעת המקשה דכ"ע ס"ל גודא בשטרך לא מיחלף, וסבר פדעת המתרץ דמוקי בבביתא דטבלא בדחייק, אבל בכתב לכ"ע גודא בשטרך לא מיחלף, דאם לא פן מאי אמר למ"ד שמה יקרא חיישינו, ע"כ פרייה שפיר גיחיש שמה יקרא, גם פרייה שפיר מדרבה, פ"א אייה ראה אביו בדרב ביבי דלא חייש שמה ימחוק בכנותל ומידלי הא לרבה חיישינו, וא"כ י"ל דרב ביבי ג"כ ס"ל פרבה, דהא לא חזינו דפליג על רבה, וא"כ במאי פליג אפיי על רב ביבי, וע"כ להמסקנא מסיק לקמן לעולם פדאמר מעיקרא דבכותל ומידלי פליגי, דרב ביבי הוסיף לנו טעמא דשמה ימחוק ע"כ לית ליה דרבה, לכן נ"מ בטעמא דשמה ימחוק בכתב אפנתל ומיתתי דגודא בשטרך כו' וע"כ לית ליה דרבה, ודקשיא לך הא ע"כ גם רבה ס"ל דגודא בשטרך לא מיחלף דאל"כ תקשה לרבה מבביתא.

על זה אמר דרבה תנאי היא ולק"מ על רבה מבביתא, ואתי שפיר פלוגתייהו דאמוראי וכדפלי, והשתא אתי שפיר הא דהזכיר המתרץ לעיל דכתב אפנתל ומיתתי, משום דהתרצו רוצה לתרץ בין לסברתו האמיתית ובין לסברת המקשה שביארתי לעיל, וכיון דהמתרץ אמר דגודא בשטרך לא מיחלף, א"כ לסברתו של המתרץ צ"ל דלא פרבה מש"ה אמר במיתתי, וכן א"ש הא דאמר מ"ש הכי ומ"ש הכין משום די"ל בכנותל ומידלי דלא פרבה זה ברור בפ"י רש"י ובש"ס: דף קנ"ה בד"ה למטה מי טפחים כו' א"נ פרבי כו' עכ"ל, רבים תמהו על זה.

דא"כ מה איריא נעץ יתד באילן אפילו לא נעץ נמי, דשימוש אילן היא שבות ולא גזרי בה"ש לרבי, ונ"ל דלק"מ, דלכאורה קשה מאי הקשו התוס' הא שפיר י"ל דלמטה מי עירובו עירוב, דהא קייל"ן למטה מי עד ט' וט' בכלל הוי ר"ה פינון דחזי לכתופי עליה, כמ"ש הרא"ש פ' ק' דשבת דף ראשון עמוד ד' עיי"ש, ועכצ"ל דקושית התוס' הוא דא"כ למה נקט למעלה מי אינו עירוב, הא אפילו בפחות מי משכחת דלא הוי עירוב פגון פחות מט', אלא ע"כ מדנקט למעלה מי משמע פל פחות מי עירובו עירוב, ע"כ הקשו אמאי עירובו עירוב, ותירצו אי נמי פרבי כו', פ"י התנא רוצה לשנות משנתו נמי פרבי ותני משנתו לכ"ע בין לר' ובין לרבנן, לכן נקטלמעלה מי דאז לכ"ע אין עירובו עירוב,

למטה מי' עד ט' עירובו עירוב וְהִינּוּ בְנֵעֵץ יְתֵד בְּאֵילָן, אֲבָל פְּחוֹת מִט' הוּא פְּלוּגְתָא דְרַבִּי וּרְבָנָן, וְכֵן לֹא נֵעֵץ יְתֵד בְּאֵילָן הוּא פְּלוּגְתָא דֵר' וּרְבָנָן, וְתָנָא שְׁנֵה מִשְׁנֵתוֹ מַה דְּלִכ"ע הוּא, וְזֶה שֶׁדִּקְדָּקוֹ הַתּוֹסְפוֹת א"נ פְּרַבִּי כו' וְלֹא פְּתָבוּ דְבַרִּיָּתָא אֲתִיָּא פְּרַבִּי אֲלֵא ר"ל כְּדַפְּרִישְׁתִּי.

וְעֵינָן מ"ש בְּעִירוּבֵין דָּף ל"ה ע"י"ש: מִסְכַּת עִירוּבֵין דָּף ב' ע"א בְּתוֹסְפוֹת ד"ה מְבוּי שְׁהוּא גְבוּהַ כו' וְלִהְכִי פְּרִיָּה שְׁפִיר טְפִי כו' עכ"ל, ר"ל בְּהִכִי נִיחָא דְפְּרִיָּה פָּאן וּבְסוּפָה מ"ש גְּבִי סוּפָה דְתַנִּי פְּסוּלָה וּמ"ש גְּבִי מְבוּי כו', דְּמַלְשׁוֹן זֶה נִרְאָה דְקַנְשִׁיתֶם אֲמָבוּי דְלָמָּה לֹא תַנִּי נְמִי בְּסוּפָה, דֵאל"כ ה"ל לְהִיפָּהּ מ"ש גְּבִי מְבוּי כו' וּמ"ש גְּבִי סוּפָה כו' דְהָא מְבוּי קָדִים לְסוּפָה וּלְמ"ש הַתּוֹסֵ' א"ש דְטְפִי נִיחָא לִיה לְמִפְּרָה אֲמָבוּי דְכָל עֵינָר מִשְׁנֵתוֹ לְדַמּוֹת לְסוּפָה הוּא, וְכֵן נִרְאָה מַלְשׁוֹן רַש"י ע"י"ש, (א"ה בד"ה דְתַנִּי תַקְנֵתָא כו' ע"כ): ע"ב בד"ה אֲמַר אֲבִי כו' וְקָשָׁה כו' עכ"ל, לֹא יִדְעָנָא קַנְשִׁית הַתּוֹסֵ' דְהָא לְהַמְסַקְנָא מִקְלָתָא דְרַב לִיתָא אֲלֵא דְקוֹרָה מִשׁוּם הִיפְרָא הוּא וְהִכִי קִייל"ן, וְע"כ הָא דְאֲמַרִי אֲמוֹרָאֵי לְקַמָּן הִכִי, הִינּוּ לְהַמְסַקְנָא וְדָלָא פְּרַב וְצ"ע.

דָּף ג' בד"ה וְרַב נַחְמָן כו' לְרַבָּה גּוּפָא ה"מ לְמִפְּרָה כו' עכ"ל, וְלִי נִרְאָה לְתַרְצֵי דְלְרַבָּה לֹא קַנְשִׁיָּא ע"פ שְׁיִטַת רַבָּה דְאֲמַר לְקַמָּן בְּסוּמָה דִיש חִילּוּק בֵּין סוּפָה לְמְבוּי אִי מְקַצָּת הַסְכָּה וְהַקּוֹרָה לְמַעְלָה מִד' וּמְקַצָּתָה לְמַטָּה מִד', בְּחֻדָּא מִינַיִהוּ פְּסוּל, וְע"כ אֲשַׁמְעִינָן בֵּיה רַבּוּתָא אֲפִילוּ מְקַצָּתוֹ לְמַטָּה מִד' אֲפ"ה פְּסוּל, אִף דְלֹא תִימָא דְהָא דְפְּלִיג ר"י הִינּוּ בְּזֵה דְמְקַצָּתוֹ לְמַטָּה מִד', לְכָה אִיִּצְטָרִיף לְמִתְנֵי נְמִי אִידָּהּ דְלֹא פְּסוּלִי רַבָּנָן אֲלֵא בְּכּוּלוּ לְמַעְלָה מִד' וְאֲפ"ה הַכְּשִׁיר ר"י.

וּמַזָּה הוֹצִיא רַבָּה דִינוּ לְקַמָּן דִיש חִילּוּק בֵּין סוּפָה לְמְבוּי בְּזֵה. דֵאל"כ פְּלוּגְתָא דֵר"י וּרְבָנָן בְּסוּפָה וּבְמְבוּי ל"ל.

אֲבָל ר"נ ב"י אִיהוּ יִדְעַ הַבְּרִיָּתָא דְתַנִּי פְּפִתְחוּ שְׁל הִיכָל. וְעֵלָה אֲמַר רַב נַחְמָן דְלִסִּימָנָא בְּעֵלְמָא נָקַט וּמַה הוּא בְּרִיָּתָא מִיָּתִי סִינְעֵתָא לְקַמָּן דְחָלָל סוּפָה וְחָלָל מְבוּי תָּנָן, מִשׁוּם הִכִי פְּרִיָּה שְׁפִיר.

ע"ב בד"ה וְהֵאִיפָא רְצוּפִין כו' וי"ל דְרוּב אֲמוֹת קְאָמַר עכ"ל, לְכֹאֲוֹרָה קָשָׁה מֵאִי קְאָמַר הַש"ס רֹב אֲמוֹת קְאָמַר הָא לִיפָא רַבָּא, וְעוֹד פִּינּוּ דְלְרַבָּנָן צ"ל נְמִי רֹב אֲמוֹת קְאָמַר א"כ גַּם לר"ש מְצִינּוּ לְאוּקְמִי, וּמַהֲרֵש"א נִדְחַק בְּזֵה, וְיִיש לְתַרְצֵי ע"פ מַה שֶׁפְּתָבוּ הַתּוֹסֵ' בְּסוּמָה ד"ה פְּרַבָּנָן כו', דְאֲבִי לֹא אִיָּרִי כ"א בְּאֲמוֹת הַמְּוֹנָכָר בְּפִירוּשׁ וְלֹא בְּאֲמוֹת הַמְּשֻׁתְּמַע מְפָלָל דְבַרִּיהֶם, לְפִי זֶה י"ל הָא דְתַרְצֵי וְאִיבְעִית אִימָא, לֹא נִיחָא לִיה בְּתַרְצֵי הִרְאֵשׁוֹן, מִשׁוּם דִס"ל לְהֵאִיבְעִית אִימָא דְאֲבִי אִיָּרִי גַם בְּאֲמוֹת הַמְּשֻׁתְּמַע מְפָלָל דְבַרִּיהֶם, וְע"כ גַּם לְרַבָּנָן צ"ל דְרוּב אֲמוֹת קְאָמַר וְא"כ גַּם לר"ש מִיתוּקְמִי, וּלְפ"ז י"ל דְגַם בְּדִין גָּדַר שְׁנַפְרֵץ מְשַׁפְּחַת לֵה בְּאֲמוֹת בֵּת שְׁשָׁה, פְּגוֹן שְׁהִיָּה גָּדַר סוּמָה לְפָרַם וְאִין בֵּין פָּרַם לְגָדַר שְׁמוֹנָה אֲמוֹת וּנְפָרֵץ פִּירְצַת עֶשֶׂר, ע"כ אִי הוּי פִּירְצָה גְּמוּרָה וְכֹאֲלוּ אִין מְחִיצָה לְפָנֵי הַפָּרַם, אִז רַשָּׁאִין לְזַרְעַ עַד ד' אֲמוֹת סוּמָה לְפָרַם, וְאִי לֹא הוּי פִּירְצָה וְהוּי פְּסָתוּם בְּכּוֹתֵל אִז הַד' אֲמוֹת שְׁיָיָה לְעַבּוּדַת הַפָּרַם, וְאִידָּהּ פִּינּוּ דְלִית בֵּיה ד' אֲמוֹת בְּטִיל לְהַפָּרַם וְאִסוּר לְהַבִּיא זֵרַע לְשֵׁם וּמוֹדֵדִין לְהַחְמִיר בְּאֲמוֹת בֵּת שְׁשָׁה, וְאִי לִיפָא עֶשֶׂר אֲמוֹת גְּדוּלוֹת אִסוּר לְזַרְעַ שָׁם, לְכֵן שְׁפִיר תַּרְצֵי הַא"א רֹב אֲמוֹת קְאָמַר, דֵר"ל רֹב אֲמוֹת

שנוכל להמציא אפילו אמות המשממע מפלל דבריהם נמי איירי, אבל תירוץ הראשון ס"ל דלא איירי כ"א באמות המונפר בפירושו, ודין שפתיבתי בגדר שנופרץ אינו מונפר בפירושו, לכן לר' שמעון אלא (לא) הוי רוב אמות דלא (ולא) מיתוקמי אלא לרבנן.

דף ה' ע"א ברש"י ד"ה משפכו של חקק שיניף לומר לשון משף וכו' עכ"ל, ול"ג פשוט לתרץ דהא זה הצד שארון יותר קרוי משף, והצד הקצר קרוי רחב כמ"ש רש"י מלכים א' ו' והוא פשוט, לכן פאן דהתקיקה צריף שיהא ארכו יתר על רחבו, כמ"ש התוס' דאין מבוי נותר עד שארכו יתר על רחבו.

משום הכי אמר משכו בכמה, אבל לעיל דסתמא דמילתא רחב המבוי יתר מד"ט ועכ"פ בד"ט כמ"ש התוס' ד"ה ואי בד' כו', וצריף להגביה תחת פל הקורה על פני רחב. פל המבוי, וקמביעי ליה אי סגי בטפח כר"י, לכן שפיר אמר רחבו בכמה דהקצר יותר קרוי רחב, וכ"ש להפוסקים כר' יוסף דא"ש טפי, וכן למ"ש התוס' ר"פ אלו מציאות (דף כ"א ע"א בד"ה וכמה כו') רב יוסף גופא אמר וכמה רחבו טפח.

בד"ה אמר אב"י כו' וד"ה ור' יוסף כו' וד"ה לחי הבולט כו' התוס' הקשו פאן קושיות גדולות ונדחקו, בפרט הא דרב יוסף גופא אמר לקמן (דף ע"א) אהא דלחי המושף כו' ש"מ דמשף המבוי בד' אמות, וכאן חולק על זה הן בעיקר הדין דס"ל משף המבוי ד"ט, והן בדחיית ראיה זו דהוא לאפוקי מתורת לחי והיא תמוה מאוד.

ונלעד"ל דהאמת הוא דהא דאמר רב יוסף ד' טפחים הוא דוקא, ודלא כמ"ש התוס' ד"ה אי בד' כו'. וא"כ ע"כ רחב המבוי הוא פחות מד"ט.

וכ"כ רש"י ד"ה ארכו יותר. כו', ולפ"ז ע"כ צ"ל דר' יוסף ואב"י לא ס"ל הא דר' אחלאי דאמר לקמן דף י"ב (ע"א) דמבוי שאין רחבו ד' א"צ לחי.

אלא פתנא קמא החולק על רב אחלאי שם, וכן הרי"ף והרמב"ם (פי"ז מה"ש הל"ט) פסקו דלא כר' אחלאי. והשתא לא מצי אב"י לאתויי ראיה מהא דשמואל. וכן מהא דר' הונא דלחי המושף. כו'.

די"ל דשמואל ורב הונא ס"ל כר' אחלאי דרחב המבוי צריף להיות ד"ט, ולפ"ז אןרף המבוי דע"כ בעי למינהי יתר על רחבו ע"כ צריף להיות יתר מד"ט וכינן דאפיקתיה מד"ט צריף משף ד' אמות. וכה"ג פתב רש"י לעיל (בסמוך ד"ה גזירה כו') אבל אב"י ור"י ס"ל כמ"ד דאין שיעור לרחב המבוי, לכן ס"ל לר"י משף המבוי ד"ט דהוי שיעור מחיצה בכל מקום.

לכן אמר ר' יוסף עצמו לקמן אהא דר' הונא ש"מ משף המבוי בד"א. והינינו דר' הונא ס"ל פף דאיהו ס"ל כר' אחלאי כדפ"י.

אבל ר"י ואב"י פליגי אליבא דהלכתא וס"ל דלא כר' אחלאי. לכן הביא אב"י מהא דלחי הבולט כו'.

ומזה הנכרח דאפילו למ"ד אין שיעור לרחבו אפה ס"ל משף המבוי בד"א, דאי ס"ד דרחב המבוי שיעורו בד"ט. דהינינו פותל האמצעי ההולף לרחב המבוי.

א"כ קשה בד"ט הוי סני לצאת מתורת לחי. דהא לחי הוא בולט לרחבו ושל מבווי וכותל לוחב המבווי ד"ט.

ואמאי משער בפנתל האנרף של מבווי. ה"ל לשער בפנתל דהרוחב של מבווי.

אלא ע"כ צ"ל דס"ל כמ"ד אין שיעור לרחבו של מבווי. ועל פרחינו צריף לשער בפנתל האנרף.

ואפ"ה סבר משף המבווי בד"א מזה הוכיח אבני דינו. והשיב לו רב יוסף דמלחי הבולט אין ראיה.

דלאפוקי כו'. והיינו ע"פ שיטת רש"י דלקמן ע"ב ד"ה אינו דין כו'.

דהקשה שם הא. דלחי הבולט דאמאי לא מהני משום תורת פס.

ותירץ דכמו דיצא מתורת לחי פן יצא מתורת פס לכן לא מהני. לפ"ז אתי שפיר דלקמן שפיר הוכיח ר"י מהא דלחי המושף דמשף המבווי, בד"א.

דאי ס"ד משף המבווי ד"ט הוי סגי שם בד"ט אפילו לאפוקי מתורת לחי. אבל פאן דמיירי בלחי הבולט לרחבו של מבווי וא"כ אף שהוא בולט ד"ט לא נפיק מתורת פס.

דהא שיעור פס ד"ט. לכן לאפוקי מתורת פס בעינן ד"א.

דלשיטת רש"י תורת פס מתיר במבווי. אבל לקמן דמיירי בלחי המושף דליכא שם שיעור פס לרוחב המבווי.

א"כ אי שיעור המבווי ד"ט, בד"ט הוי נפיק מתורת לחי, לכן שפיר הוכיח ר' יוסף לקמן דס"ל לרב הונא שם, דמשף המבווי בד"א אף (אף) רב הונא י"ל דס"ל פרב אחלאי וכדפרישית, וכן פליגי אליבא, דמ"ד החולק על רב אחלאי וכדפרישית, וליכא לאקשוי מאי אמר לאפוקי מתורת לחי, הל"ל לאפוקי מתורת פס, י"ל פן דרף הסנא לקרות במבווי לחי אפי' גדול כמו פס, וכן להיפך בחצר אפילו לחי משהו קורהו פס, ובזה מתורץ מה שנהקשו התוס' דף י"ב ע"א ד"ה בפסי כו', די"ל משום דדרף תיקון המבווי בלחי קורהו לחי לעולם ובחצר תיקונו בפס ד' קורהו לעולם פס עיי"ש, ומכאן יצא להרי"ף והרמב"ם סי' שס"ג (סכ"ח) דפסקו דלא כר' אחלאי.

נתמהו הפוסקים עליהם. והנה רואה דמכאן יצא להם ד"ז וזה ברור: ע"ב בד"ה ק"ו מחצר כו' ואמחיצה ד' הוא דעביד ק"ו כו עכ"ל, לכאורה מבואר מדברי התוס' דמבווי שיש בו עומד מרובה מד' רוחות פסול וכן הבינו המפרשים, וצ"ע דלפ"ז קשה היכי יליף הש"ס למבווי מחצר, הא איכא למיפרך מה לחצר שפן עומד מרובה מהני ביה בכל ד' מחיצות, תאמר במבווי דלא מהני בי' עומד מרובה בד' מחיצות לכן לא מהני ביה גם במחיצה רביעית, דכה"ג פתבו התוס' ד"ה שפרצתו בד', ועוד הא מבואר דמבווי פרצתו בי', הרי דמהני עומד מרובה במחיצות שבצדדיו, ואין לומר דדוקא בכל המחיצות לא מהני, אבל במחיצה אחת דומיא דמחיצה ד' מהני, דא"כ גם למחיצה א' מנלן, נימא היא נותנת כמ"ש התוס' לקמן (בד"ה תאמר כו'), ועוד דלקמן דף י' (ע"א) אמר למילף מבווי מפסי ביראות בק"ו, ומה פסי ביראות דפרוץ מרובה על העומד מהני כו', ק"ו מבווי דפרוץ מרובה על העומד לא מהני בו כו' עיי"ש, וע"כ במחיצות שבצדדיו מיירי, דאי במחיצה ד' ודאי

מהני פרוץ מרובע על העומד היכא דאיכא לחי דומיא דפסי ביראות, אלא ע"כ בשאר מחיצות מיני, הרי מבואר דפרוץ מרובה אסור במבוי, הא עומד מרובה שרי גם בשאר מחיצות, ותו קשה מי דוחקן להתוס' בזה הא מעיקרא לק"מ, די"ל ודאי פשוט הוא דעומד מרובה על הפרוץ מהני במבוי כמו בחצר, וכמו פלאים וסופה פן שבת, בחדא לישנא קבלנו למר לא תפרוץ רובא ולמר גדור רובא פדלקמן דף (ט"ו ע"ב) ולא חילקו בין חצר למבוי, אף במחיצה ד' דמן התורה שרי בלא שום תיקון ורפנן הוא דאיצטריו לחי וקורה, וסד"א דעומד מרובה לא מהני בו, ע"כ יליף דעומד מרובה במחיצה ד' מהני כמו לחי וקורה, וכ"כ רש"י בד"ה ניתרת בעומד מרובה כו' בלא שום תיקון כו' אינו דין שיהיה ניתר כו' בלא שום סימן אחר עכ"ל, והכי ילפינן מה חצר שאינה ניתרת בלחי אפ"ה ניתרת בעומד מרובה בלי שום תיקון, ק"ו מבוי שניתרת בלחי מצד ד' אפילו ג' מחיצותיה עומד מרובה על הפרוץ, כ"ש במקום לחי הים ניתרת במחיצה ד' בעומד מרובה, ומאי קשיא להתוס' ע"ז, ותו דהוא נגד כל הפוסקים שסתמו דבמבוי נמי עומד מרובה מהני ביה, ותו מה קישור לדברי התוס' אלו עם מה שכתבו דיליף ממרובעים, ע"כ נ"ל דדברי התוס' אלו מקושרים במ"ש לעיל שכתבו אע"ג דחצר ומבוי שוין מ"מ יליף ממרובעין, ע"ז כתבו הוכחה לזה דבלא"ה ע"כ צ"ל דלאו דוקא מחצר ילפינן אלא ממרובעין, דהא אמחיצה ד' הוא דיליף ק"ו, אבל זה שיועיל עומד מרובה בד' מחיצות ליכא למילף, וא"כ מנלן באמת דמהני במבוי, אלא ע"כ דנה הוא פשוט דקבלנו עומד מרובה דמהני מן התורה בין בחצר בין במבוי, אף דבעי למילף דלמחיצה ד' א"צ לחי כשעומד שבו מרובה, וא"כ קשה למה הנצרך למילף זאת מחצר גילף מניה וביה ממבוי עצמו, השתא במחיצה הארובה שבצדדי המבוי דלא מהני שם לחי, דדוקא בחד מחיצה מהני לחי, ועוד אם יהי בצד הארוך דמבוי פתח ולחי א"כ יהי רחבו יתר על ארכו ואין ניתר בלחי, אפ"ה מהני ביה עומד מרובה, מחיצה הד' דמהני ביה לחי מכ"ש דמהני ביה עומד מרובה כו'.

, אלא ע"כ צ"ל דבאמת הכי ילפינן, דהא אם בצד הארוך יהי לקי הוי חצר פדפני דהוי רחבו יתר על ארכו, וה"ק ומה חצר פ"י אם הלחי בצד הארוך דאז הוי חצר ולא ניתר בלחי, אפ"ה מהני ביה עומד מרובה כו', וא"כ עכצ"ל דממרובעין יליף, והשתא נתברר דלדינא ס"ל להתוס' ככל הפוסקים, ונה נ"ל ברור ופשוט ועמ"ש לקמן ד"ה שפרצתו בד'.

שם בד"ה תאמר במבוי וא"ת היא גופא כו' עכ"ל, לפי מה שכתבו התוס' לקמן דף ו' בד"ה א' זה כו', דמחיצה רביעית אף ר"ה מודה דמהני בו פרצת י' י"ל קושית התוס' פאן, דאמרינן דיו לבא כו' דומיא דלחי דמהני במחיצות ד' דוקא כמ"ש התוס' לעיל: שם בד"ה שפרצתו בד' כו', עיין מ"ש מהרש"ל דלר' הונא ברי' דר"י נשארה קושית התוס' עיי"ש לקמן, ולפמ"ש לעיל בכוננת התוס' דעומד מרובה על הפרוץ מהני באמת גם במבוי בכל הד' מחיצות, לפ"ז לרב הונא ברי' דר"י בלא"ה לק"מ, דהשתא לא שניף ללמוד דלחי מהני בחצר, דהא מהכי תימי, דל"ל מה מבוי דלא מהני עומד כו' דהא כבר נלמד דמהני, וליכא נמי למימר אימא איפכא דלחי מהני בחצר ועומד מרובה לא מהני במבוי דמסתבר יותר להכשיר עומד מרובה דמהני בכל הד' מחיצות, ותו דאפילו אם היה מהני לחי בחצר והיינו במחיצה ד' דוקא, אפ"ה שניף שפיר למילף ק"ו בעומד

מְרֻבָּה דְמַהְגֵי בְמַבּוּי דְהַשְׁתָּא מְבּוּי בְמַחֲצֵה שְׁנֵיה דְלֵא מְהַגֵי לְחַי, דְדוֹקָא בְסוּד מְחִיצָה מְהַגֵי לְחַי אַפ"ה מְהַגֵי עוֹמֵד מְרֻבָּה, מְחִיצָה ד' דְמַהְגֵי בּוּ לְחַי.

ק"ו דְמַהְגֵי בּוּ עוֹמֵד מְרֻבָּה: דָּף ו' ע"ב בד"ה וְהָאֵמֵר רַבָּה כּו', נִלְע"ד לְתַרְזֵן קוֹשְׁיוֹת הַתּוֹס' עַל רַש"י בְּשַׁנֵי דְרָכִים, הַדְרָף הָא י"ל דְזָה מְבּוּאָר גַּם בְּלִשׁוֹן רַש"י דְמַנְעוּלָה פְּרִיף, וְכ"מ לִשׁוֹן הַש"ס דְאָמֵר וְכִי תִימָא בְדִלְתוֹת מִיַּעֲרָבָא וְהָאֵמֵר ר' יוֹחָנָן וְכו'.

מְבּוּאָר שְׂרוּצָה לְהוֹכִיחַ דְבְדִלְתוֹת לֵא מִיַּעֲרָבָא אִם אֵין נְעוּלוֹת, אַף דְקִשְׁיָא לִיה לְרַש"י לְמָה הַנּוֹצְרָף הַמְקַשֶּׁה לְהִבִּיא בְּרִייתָא דַר' יְהוּדָה וְחֻכְמִים פִּינּוּ דְמִינָה לֵא קִשְׁיָא מִיַּד, דִּי"ל הָא בְדִלְתוֹת מִיַּעֲרָבָא ה"ל לְמַפְרָף מִיַּד מְהָא דִירוּשְׁלַיִם אֶלְמָלֵא כּו' וְעַכְצ"ל דְמַנְעוּלָה לְחוּד י"ל דְהָא דַר' יוֹחָנָן אֵיירִי אֶלְיָבָא דַר' יְהוּדָה כַּמ"ש הַתּוֹס'.

א"כ יֵשׁ לְדַקְדָּק. בְּשַׁלְמָא ר' יְהוּדָה דַס"ל שְׁם ד' מְחִיצוֹת לֵא מְהַגֵי.

לְכַן דְלְתוֹת שְׂאִינּוּ נְעוּלוֹת אַף דְהָגֵי עַלִי שְׁם מְחִיצָה לֵא מְהַגֵי לַר"י, אֲבָל לְרַבְּנּוּ, פִּינּוּ דְרֵאוּי לְנַעֲוֵל הָגֵי עַלִיָּה שְׁם מְחִיצָה מַש"ה י"ל דְמַהְגֵי, דְהָא רַבְּנּוּ ס"ל שְׁם ד' מְחִיצוֹת מְהַגֵי כְּדֵאִיתָא לְקַמּוּ דָּף ר"ב.

אַלֵא דְהִכִי פְּרִיף פִּינּוּ דַר' יְהוּדָה שְׁנֵי מְחִיצוֹת גְּמוּרוֹת מְהַגֵי וְדִלְתוֹת. שְׂאִין נְנַעֲלוֹת לֵא מְהַגֵי, ע"כ דְדִלְתָא שְׂאִין נְנַעֲלָא לֵא מְקַרִי מְחִיצָה גְּמוּרָה א"כ אִמְאִי מְהַגֵי כְּאֵן בְּדִלְתָא מְכָאן וְלְחַי וְקוּרָה מְכָאן, דְהָא דוֹקָא הִכָּא דְאִיכָא שְׁם ד' מְחִיצוֹת פְּלִיגִי חֻכְמִים עַל ר"י וְס"ל דְמַהְגֵי, אֲבָל בְּשֵׁם ג' מְחִיצוֹת נְדָאִי לַכ"ע לֵא מְהַגֵי, וְא"כ: אִמְאִי מְהַגֵי כְּאֵן הָא לִיכָא שְׁם ד' מְחִיצוֹת.

בְּשַׁלְמָא בְּלֵא בְּרִייתָא דְלַעֲיִל לֵא ה"מ לְמַפְרָף דְהָגֵי י"ל לְחַי וְקוּרָה הָגֵי נְמִי עַלִיָּה שְׁם: מְחִיצָה, וְא"כ אִיכָא שְׁם ד' מְחִיצוֹת לְרַבְּנּוּ לְכַן מְהַגֵי, אֲבָל אַחַר. שְׁהִבִּיא הַבְּרִייתָא דַר' לְרַבְּנּוּ אֵין מְעַרְבִין ר"ה בְּכָף, מְשַׁמַּע אֶפְיָלוּ: מִן הַתּוֹרָה לֵא הָגֵי רַה"י כְּמְבּוּאָר בַּפ"ק דְשַׁבַּת (דָּף ו' ע"ב), א"כ ע"כ לְחַי וְקוּרָה לֵא הָגֵי עַלִיָּה שְׁם מְחִיצָה, וְא"כ כְּאֵן דְלִיכָא עַלִיָּה שְׁם ד' מְחִיצוֹת פִּינּוּ דְלְחַי וְקוּרָה מְצַד.

אַחַד אִמְאִי מְהַגֵי לְרַבְּנּוּ, וּבְלֵאוּ: הָא דַר' יוֹחָנָן י"ל דְדִלְתָא הָרֵאוּי לְנַעֲוֵל מְקַרִי מְחִיצָה גְּמוּרָה וְהָגֵי ג' מְחִיצוֹת גְּמוּרוֹת דְמַהְגֵי לְרַבְּנּוּ, אֲבָל מְהָא דַר' יוֹחָנָן מְבּוּאָר דַע"כ דְלְתָא הָרֵאוּי לְנַעֲוֵל לֵאוּ מְחִיצָה גְּמוּרָה הִיא פִּינּוּ שְׂאִין נְנַעֲלָת בְּלִילָה, .:

וְלִיכָא כְּאֵן לֵא ג' מְחִיצוֹת גְּמוּרוֹת וְלֵא שְׁם ד' מְחִיצוֹת וְאִמְאִי מְהַגֵי לְרַבְּנּוּ, נְמַצָּא לַפ"ז מְבּוּרָר דְלִפִי הַמְסַקְנָא ר"ה מְעַרְבִין אוֹתוֹ בְדִלְתוֹת אַף כְּשִׁאֵין נְנַעֲלוֹת בְּלִילָה דְכִינּוּ דְרֵאוּנִין לְנַעֲוֵל מְהַגֵי פִינּוּ שְׂיֵשׁ עַלִיָּה שְׁם ד' מְחִיצוֹת, וְע"כ פְּסַק הַרְמְב"ם (בַּפ' י"ז מַה"ש הַלִּי") הִבִּיאֵו הַש"ע סִי' שַׁס"ד (ס"ב) דַבְר"ה בְּרֵאוּנִין דְלְתוֹת לְנַעֲוֵל מְהַגֵי ד.

וְהִינּוּ דְהוּא פְּסַק כְּרַבְּנּוּ דַר"י וְהַפּוֹסְקִים שְׁם נְדַחְקוּ בְּטַעְמוֹ, וְעוּד יַל"פ בְּכּוֹנוֹת רַש"י דְהָגֵי קִשְׁיָה לִיה לְרַש"י הָא דְהַמְקַשֶּׁה זֶה ס"ל בְּפִשְׁטוֹת דְהַבְּרִייתָא מְיִירִי בְדִלְתוֹת שְׂאִין נְנַעֲלוֹת וְהָרִי אַחַר זֶה בְּסַמוּף אַבְעָיָא לְהוּ אֵי צְרִיף לְנַעֲוֵל אֵי לֵא, ע"כ כְּתַב רַש"י וְהָכָא קַתְנֵי כּו' וְלְחַי וְקוּרָה מְכָאן לְבֵית הַלֵּל, ר"ל דְהָא ב"ה סְבָרִי לְקַמּוּ בְּמַשְׁנַתֵּינוּ (דָּף י"א ע"ב) דְבִלְחֵי אוּ בְקוּרָה סְגִי וְכָאן צְרִיף.

לחיי וגם קורה. ואין לומר או לחי או קורה קאמר.

דא"כ קשה הא פאן בר"ה איירי וסתם ר"ה רחב י"ו אמות, ואמאי מהני קורה והתנן והרחב מי' ימעט, אע"כ צ"ל לחי וגם קורה קאמר, ואיירי בלחי רחב יתר מששה אמות פדי לעמוד רחבו רק על עשר אמות וכמ"ש התוס' לעיל ע"א בד"ה ולחי כו', וא"כ קשיא ל"ל לחי וקורה תסגי בלחי לחוד לב"ה.

אלא עכצ"ל פאן בר"ה תמיר טפי ומש"ה בעינן לחי וגם קורה, ואי ס"ד דמירי בדלת הננעלת בלילה, וא"כ ה"ל מחיצה גמורה ויש לה ג' מחיצות גמורות דהני רה"י גמור, וא"כ הדרא קושיא לדוכתי ל"ל לחי וגם קורה תסגי בלחי לחוד, אלא עכצ"ל בדלת שאין ננעלת מירי ואין פאן רק ב' מחיצות גמורות לכו בעינן לחי וקורה ע"כ פריף שפיר, אבל מסקנא דלא מירי בר"ה אלא במבואות, ושפיר י"ל דרחבו רק י' אמות ולחי או קורה קאמר, לכו שפיר מיבעיא ליה אי צריף לנעול או לא, נמצא לדינא גם רש"י ס"ל פמו התוס' דר"ה: מיערבא בשני מחיצות ודלת הננעלת במחיצה ג', ונ"ל דכל מ"ש.

בשני דרכים הן אמת, ואנו צריכין לשני הדרכים, והוא האמת: בפ"י הסוגיא וברש"י ועמ"ש דף ס"ב דרף אחר לשיטת הר"י וקרא"ש: דף ז' ע"ב בד"ה דאי דרב כו' פופין על מדת סדום כר"א פרקמי שהוציאהו עכ"ל.

עיין בחידושי לאו"ח ר"ס שס"ג, וישם כתבתי דהתוס' פתבו דין זה פדברי רב, אבל לדין דין זה אינו עיי"ש. דף ח' ע"ב בד"ה הפל מודים כו' ובסמוך מודה רבה כו' היכא דרחבה ד' עכ"ל, מהרש"א הנ"ל דברי התוס' בצ"ע.

ול"ג דודאי מבואר דרבא חולק על רב חסדא. אלא דכוננת התוס' הוא פיון דלרבא רחבה ד' אסור בלחי.

וא"כ ה"ה לקורה טפח שהניח בפנים רחוק ג"ט מן הקצה של הפתלים באופן שיש מן הפתח עד צד פנימי של קורה ד"ט אסור. דלרבא תרנוניהו משום היכרא ואין לחלק ביניהו, וא"כ ע"כ אב"י ס"ל הכי, דאל"כ ה"ל לאב"י ורבא לאיפלוגי בתחת קורה שיש ד' מצד הפנימי עד הפתח, דבזה נחמיר אב"י לאסור ורבא סבר דמותר.

אלא ודאי צ"ל דגם לאב"י אסור באם יש ד', וע"כ משום דס"ל צד הפנימי יורד וסותם, א"כ ע"כ הא דשרי לאב"י לקמן תחת הקורה הוא משום דאין בה ד' ובטיל לכאן ולכאן וע"כ גם אב"י ס"ל סבא זו, וא"כ קשה אמאי אוסר אב"י בלחיין.

אע"כ כמ"ש התוס' משום דלחי משהו ואתי לאפוקי לר"ה. אבל רבא הביא ראיה דע"כ לא גזרינן דהא שרי ר"י באין ד' ולא גזר כו' ודוק.

דף ט' גמרא ורבא ה"ה שפתוח לכרמלית כו' עכ"ל, הרמב"ם פסק (בפ' י"ז מהל"ש הי"א) דתחת הקורה נמי אסור בפתוח לכרמלית. והראב"ד השיג עליו וקרא"ש וזה"מ הספימו פדעת הרמב"ם.

והנה איני פדאי להכריע. אף תורה היא ואברר בס"ד דהסוגיא מוכרחת פדעת הראב"ד ושיטתי ברור' מאוד: ויש לדקדק הרבה לדעת הרמב"ם וסייעתו, ודא אמאי אמר ר"י לתנא פוק תנא לברא, ה"ל לתרגם הברייתא בפתוח לכרמלית.

דְּהָא ר"י גּוּפָא דְהוּא אָמוּרָא וְצָרִיף לְפָרֵשׁ דְּבָרָיו, אַפ"ה אָמַר לְקַמָּן מְבוּי שְׂרָצְפוּ בְּלַחֲזֵינוּ כּו' וְאַיְיָרִי בְּפִתּוּחַ לְכַרְמְלִית, וְה"נ ה"ל לר"י לְאֻקְמִי בְּרִייתָא בְּהֵכִי וְעוֹד לְדְבָרֵיהֶם פְּלִיג רַבָּא עַל אַבְי בְּתַחַת הַקּוּרָה.

דְּלֵאבְי אֶפְלִי פִתּוּחַ לְכַרְמְלִית שְׂרִי דְלֵאבְי יִצְיָבָא בְּאַרְעָא כּו'. וְא"כ לְמָה פְּלִיג רַבָּא אַבְי בְּבִין לַחֲזִימִים לְהַקְל.

ה"ל לְאֵיפְלוּגִי בְּתַחַת הַקּוּרָה לְחַוּמָרָא בְּפִתּוּחַ לְכַרְמְלִית דְּאָסוּר. וְעוֹד תְּמִימָה לִי לְמָה נְקִיט תַּחַת קוּרָה לְשׁוֹן יְחִיד וְלַחֲזִינִי לְשׁוֹן רַבִּים, ה"ל לְנָמִי תַּחַת קוּרוֹת דְּכַה"ג פְּרִיף לְקַמָּן (דָּף י"ד ע"ב), וְעוֹד קָשָׁה מְאִי פְּרִיף ר"ה לְרַבָּא מְהָא שְׂרָצְפוּ בְּלַחֲזֵינוּ.

הָא הָתָם בְּיַשׁ ד' אֵינְרִי, וְאַף לַמ"ש הַתּוֹס' קָשָׁה אַר"י גּוּפָא. לְמָה אֻקְי פְּלוּגְתִּיָּהּ בְּמִשְׁוֹ ד"א הָא בְּמִשְׁוֹ ד"ט נְמִי מְצִי לְאַשְׁכּוּחִי פְּלוּגְתִּיָּהּ אִי שְׂרִי בִין לַחֲזִינִי אִי אָסוּר תּוּ הַקְּשׁוּ הַתּוֹס' לְעִיל (דָּף ח' ע"ב) בַּד"ה הַפֶּל מוֹדִים עֵי"ש.

תּוּ הָא דְאִיתָא לְקַמָּן (דָּף ט"ו ע"א) אַבְי לְטַעֲמִיָּה דְאָמַר לְחִי מְשׁוּם מְחִיצָה. וְרַבָּא לְטַעֲמִיָּה דְאָמַר מְשׁוּם הִיכָן רְמִיזָא פְּלוּגְתִּיָּהּ, ע"כ כְּדִי לְתַרְץ כָּל זֶה נִלְע"ד לְפָרֵשׁ הַסּוּגְיָא עַפ"י מ"ש רַש"י לְקַמָּן (ע"ב) דְּכָל מַעֲמִידִי לַחֲזִינִי מוֹשְׁכִין הַלְחִי קַמְעָה כְּלַפִּי חוּץ עֵי"ש בַּד"ה וְלְרַשְׁבַּ"ג לְהוּי כּו'.

וְהַתּוֹס' מְפָרְשִׁים שְׁם לְהִיפּוּף. וְהִנֵּה מְפָאֵן רְאָיָה לְשִׁיטַת רַש"י וְעַפ"י"ז י"ל בְּאֵם יַשׁ לְחִי אַחַת א"א לֹמַר דְּפְלִיגִי בֵּיהּ, אִי חִידוֹ הַחִיצוֹן יוֹרֵד וְסוּתָם אִי חִידוֹ הַפְּנִימִי דַע"כ חִידוֹ הַפְּנִימִי סוּתָם, דְּאִי חִידוֹ הַחִיצוֹן סוּתָם כְּאֵלוֹ שְׁם מְחִיצָה.

א"כ אִין זֶה הַמְּחִיצָה מְחַוּבָּרָת לְפִתּוּל הַשְּׁנִי שְׂאִין הַלְחִי בּוּ. וְאִין מְגִיעַ פְּתוּל הַשְּׁנִי לְמְחִיצָה הַבְּאָה מִן הַלְחִי שְׂבָצַד הַפְּתוּל שְׂפִנְגֵדָה דְּהָא הַלְחִי מְשׁוּכָה חוּץ לְהַפְּתוּל פִּינוּן דְּהַמְּחִיצָה הַבְּאָה מִהַלְחִי אִין מְחַוּבָּרָת לְפִתּוּל הַשְּׁנִי שְׂפִנְגֵדָה.

אִין הַמְּבוּי נִתְרַת בְּהַ כְּדָפְלִי רַש"י לְעִיל (דָּף ח' ע"ב) בַּד"ה לְדְבָרֵי הַמְּתִיר אֹסֵר כּו' דְּמְחִיצָה הַבְּאָה ע"י קוּרָה בְּעִי לְהִיּוֹת מְחַוּבָּרָת מְמַשׁ לְפִתּוּל, וְלֹא אֲמַרִּינוּ בְּהַ לְבוּד פִּינוּן שְׂאִין מְחִיצָה גְּמוּרָה שְׁם.

וְא"כ בְּלַחֲזִי אַחַת לַכ"ע א"א לֹמַר חִידוֹ הַחִיצוֹן מְתִיר כְּדָפְלִי. אַבְל בְּעוֹשָׂה שְׁנִי לַחֲזִינִי לְמְבוּי.

בְּזֶה אֲפֹשֶׁר לְאַשְׁכּוּחִי פְּלוּגְתִּיָּהּ אַף דְּהַלְחִינִי מְשׁוּכִין לְחוּץ. דַּעַפ"כ אִם חִידוֹ הַחִיצוֹן סוּתָם.

מ"מ מְחִיצָה מְחַוּבָּרָת לְכַתְּלִים פִּינוּן שְׂיַשׁ לַחֲזִינִי מְשׁוּנֵי הַצְּדָדִין. לְכֵן בְּזֶה הַנְּצָרְכוּ ר"ח וְאַבְי לְאַשְׁמְעִינוּ בְּבִין לַחֲזִינִי הַפֶּל מוֹדִים שְׂאָסוּר.

וְהַטַּעַם הוּאִיל וְעֵיקַר הַהִיתָר דְּהַמְּבוּי בְּלַחֲזִי אַחַת שְׂתַקִּינוּ בּוּ תְּכַמִּים, וְע"כ כִּי הַנְּצָרְכוּ לְתַמְנֵן שְׂחִידוֹ הַפְּנִימִי יוֹרֵד וְסוּתָם וְהַחִיצוֹן אִינוּ סוּתָם, תּוּ א"א לֹמַר גַּם בְּשְׁנֵי לַחֲזִינִי דְּחִידוֹ הַחִיצוֹן יוֹרֵד וְסוּתָם.

דלא פליגי חכמים, וכי היכי דאם לא משוה הלחי לחוי דאסרי ודאי בלחי א' הואיל ונהרוב מושכין לחוי, לא פליגו רבנן ה"נ בשני לחיין, וגם רש"י ס"ל הטעם שפרשתי. אף ס"ל לרש"י דדוקא בלחי א' אסור.

לכן כתב רש"י פלומר נגד לחי, ר"ל בלחי א' אסור אבל לפעד"ן ברור כדפלי. וע"כ מתורץ מ"ש התוס' בד"ה הפל: מודים כו' ורבא לשיטתו ס"ל דלחי משום היפרא, דכבר כתבה הרא"ש בהסוגיא דלמסקנת הש"ס מאן דס"ל משום היפרא.

היפרא מלבר לכן סתם רבא, ומשמע אפילו לחי ד' נמי שרי פיון דהיפרא א מלבר. ומה שיקשו התוס' על רש"י לקמן (ע"ב) בד"ה ולרשב"ג כו' פיון דלחי נמשך קמפא לחוי א"א לשמש נגד פולה הא נמשך קצת.

לחוי יש לתרץ עפ"מ"ש התוס' בעצמם לעיל (דף ח' ע"ב) גבי הנה צידו אחד ארוף בד"ה מניח את הקורה כו'. דאם יש מחיצה א' ארנפה מתבירו שרי לשמש נגד הארנפה מן התורה הואיל ולא בקעי בה רבים ותירוץ זה עיקר דמ"ש התוס' שם בתירוץ הא' דלמ"ד קורה משום מחיצה הוי מחיצה מן התורה אינו אמת.

כמ"ש התוס' לקמן דף פ"ו (ע"א) בד"ה קורה כו'. והרא"ש שם דקורה לכ"ע לאו מחיצה הוא מן התורה ועכצ"ל פתירוץ הב' דשם.

ויש ראיה לזה משפת דף ז' (ע"א) דאמר התם בקרן זנויות הסמוכה לר"ה דהוי פרמלית עיי"ש, א"כ ה"נ אף שהלחי נמשך קצתה לחוי מן התורה לא הוי שם ר"ה כדפלי. אף מדרבנן ראוי שם לאסור דליכא שם היפרא, כמ"ש רש"י לעיל גבי קורה באלכסון (שם) בד"ה ובאלכסון כו' ונ"ל דהרואה בני המבוי נמשכין ומשתמשין, בר"ה חוי מפקגד פותל הקוצר.

אומר דמותר להשתמש בר"ה לפי: שאין אותו העורף דומה שיהא מן המבוי עיי"ש. וא"כ ה"ה פאן בלחי.

אותו מקצת הלחי הנמשך לחוי אין היפרא פקגד זה החלק הנמשך לחוי. וכיון דכנגד זה המעט הנמשך לחוי אסור א"כ מש"ה הנה ראוי לאסור נגד כל הלחי, ואינו בדין דכנגד חצי: הלחי יהיה אסור וכנגד חצי הלחי השני יהיה מותר, אלא חלק האסור אוסר הפל פדיו נפרצה במלואו למקום האסור, ע"כ הביא: רבא ראיה לדבריו דכיון דלית ביה ד' בהחלק לחי זה שנמשך לחוי בטיל ולא אסור.

ומש"ה רשאין להשתמש פקגד כל הלחי אפילו יש בו ד'. דהא ס"ל משום היפרא והיפרא מלבר אף זה הנמשך לחוי ראוי לאסור, על זה אמר פיון דלית בזה הנמשך לחוי ד' לא נאסר, לכן פריה ממבוי שרצפו בלחיין דאף שיש בהן ד' שרי כדפלי לרבא, ומשני התם בפתוח לכרמלית ומפא מין כו', וע"כ זה המעט מן הלחי הנמשך לחוי אסור, לכן אוסר הפל גם כנגד כל הלחי כדפלי ע"כ שפיר אמר (דף ט"ו) רבא לטעמיה דאמר לחי משום היפרא והיינו משום דהכא שרי בין לחיין: אפ"ל יש בהם ד' וכדפלי ואפ"ל ע"כ ס"ל משום מחיצה, מדאמר הכא וכו' באית ביה ד' על ד'.

ואי ס"ל משום הַיִּפְרָא מה לי: ד' או אין ד' הַא הַיִּפְרָא מְלַבֵּר, אֲלָא ע"כ משום מְחִיצָה וְצַד פְּנִימֵי סוּתָם ע"כ יש חילוק בין אית בְּיָה ד' ובין דְּלִית בֵּי ד' דְּבִטּוּל. נִמְצָא נִתְבָּרַר דְּתַחַת הַקּוּרָה דלכ"ע משום הַיִּפְרָא הוא לכ"ע שְׂרֵי אֲפִילוּ פְתוּחַ לְכַרְמְלִית ומש"ה א"ל ר"י לְתַנָּא פּוּק תְּנֵי לְבָרָא דְהָא בְּקוּרָה לֹא מִשְׁפָּחִינוּ לְאִסּוּרָא.

וּרְאִיָּה בְּרוּרָה לְזָה מְדַבְּרֵי הָרִי"ף ו"ל שְׁפָסַק לְעֵיל רִישׁ פְּרָקִין בְּמַבּוּי שֶׁהוּא גְבוּהַ מִן אָמָה וְכָא לְמַעְטוּ מְמַעְטוּ בְּטַפְח. וְהִינּוּ מִשׁוּם דְּמוֹתָר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ תַּחַת הַקּוּרָה.

וּמְדַלָּא חִילָק בֵּין פְּתוּחַ לְכַרְמְלִית, מְבֻנָּאָר דְאַפִּי פְתוּת לְכַרְמְלִית מוֹתָר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ תַּחַת הַקּוּרָה פְּהָרָאָב"ד דְהָא מְבֻנָּאָר שָׁם לְעֵיל בְּהַש"ס דְהִיכָא דְאַסּוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ תַּחַת הַקּוּרָה לֹא סָגִי בְּמִיעוּט טַפְח אֲלָא בְּעֵינָן לְמַעַט ד"ט.

הָרִי מְבֻנָּרָר כְּדַעַת הָרָאָב"ד ו"ל, וְכֵן מוּכַח לְשֵׁין הָרִי"ף ו"ל כָּאֵן דְּתַחַת הַקּוּרָה שְׂרֵי אֲפִילוּ שֶׁהוּא פְּתוּחַ לְכַרְמְלִית וְכֵן כְּתֹב הָרַמְבַּ"ן ו"ל לְהַדְיָא פ"ק דְּשַׁבָּת פְּהָרָאָב"ד. וְעֵינָן בְּמִלְחָמוֹת שְׁנֵדְחַק כְּדַעַת הָרִי"ף וְתַרְאָה שְׂדַבְּרֵי כְּנִים וְכְרוּרִים.

וְע"כ בְּזָה דְרָבָא ס"ל לְחֵי מִשׁוּם הַיִּפְרָא לִי הִלְכְתָא כְּנוֹתִיָּה. אֲבָל בְּלַחְזֵי דְלִית בְּיָה ד' הִלְכָה פְּרָבָא לְחִלָּק בֵּין פְּתוּחַ לְכַרְמְלִית דְאַסּוּר וְדוּק.

דָּף י"א רש"י בד"ה מִן הַצַּד שְׁמַתַּח הַזְמוּרָה כו' עכ"ל, עמ"ש בְּחִיּוּשֵׁי לְאו"ח ס' ס"ב (ס' א) בְּכֻוֹנֹת רש"י ו"ל: דָּף יד גְּמָרָא פְּשִׁיטָא כו' הָרָא"ש הוֹכִיחַ מִכָּאֵן בְּשֵׁם הַר"פ דְּסִיפָא דְעַקְוֹמָה וְעַקְוֹלָה כו' אֲתִיָּא לְכ"ע עֵי"ש וְע"כ פְּסַק כֵּן הַב"י וְש"ע ס' ש"ס"ג (ס' ט) עַקְוֹמָה רוֹאִין אוֹתָם כְּאֵלוּ הִיא פְּשִׁיטָה וְעַקְוֹלָה כְּאֵלוּ הִיא מְרוּבַעַת.

וְקָשָׁה לִי דְלְדַבְּרֵיהֶם עֲדִינָן קָשָׁה לְמָה פְּרִיָּה בְּעַקְוֹלָה גוּלָה הָא תוּ ל"ל וְלֹא פְּרִיָּה פְּשִׁיטָא. וְנִפְלְאֵתִי עַל הַגְּאוּנִים הַנְּ"ל דְאַיִשְׁאָמִיט לְהוּ הַיְרוּשְׁלֵמִי שְׁעַל מִשְׁנַתִּינוּ, וְנ"ל שָׁם אֲכַבָּא דְעַקְוֹמָה פְּלִיגֵי אֲמוּרָאֵי מְרַסְבֵּר ר' יְהוּדָה הִיא וּמ"ס ד"ה הִיא וְהוּא שְׁאֵלוּ יְגוּד הַעַקְמִימוֹת לֹא יְהִי בֵּין זָה לְזָה ג', וְאַכְבָּא דְעַקְוֹלָה אָמַר דְר"י הִיא וְאֵין שָׁם חוּלָק ע"ז עֵי"ש, הָרִי דְסִיפָא דְעַקְוֹלָה ר"י הִיא, אֲבָל לְרַבְּנָן פְּסוּלָה, וְבַעַקְוֹמָה לְמ"ד דְמוֹקִי לָהּ נְמִי כְּרַבְּנָן ע"כ מִיָּרִי מִתְנִי' כָּל שְׁאֵלוּ יַחַתָּה מִמְּנֻו הַעַקְמִימוֹת אֵין בֵּינֵיהֶן ג' לְכֹן כְּשִׁינְיָהּ, הָא לֹא הָכִי פְּסוּלָה, הָרִי מְבֻנָּאָר לְהַדְיָא דְלֹא פְּהָגְאוּנִים הַנְּ"ל, וְאֵין לוֹמַר דְהַש"ס שְׁלָנוּ חוּלָק עַל הַיְרוּשְׁלֵמִי בְּזָה, דֹּא"כ קָשָׁה אִיָּה פְּרִיָּה הַש"ס פְּשִׁיטָא, כִּינּוּן שְׂרָאָה הַש"ס שְׁלָנוּ תְּלִמוּד יְרוּשְׁלֵמִי הַנְּ"ל הַחוּלָק ע"ז ע"כ לֹא פְּשִׁיטָא הוּא, ע"כ נִלְע"ד בְּרוּר דְאַדְרָבָה מְהַש"ס שְׁלָנוּ מוּכַח וּמְבֻנָּרָר כְּמוֹ שְׁמְבֻנָּאָר בִּירוּשְׁלֵמִי, דְלְדַבְּרֵיהֶם קָשָׁה הָא דְפְּרִיָּה בְּעַקְוֹלָה הָא תוּ ל"ל וְלֹא פְּרִיָּה פְּשִׁיטָא, אֲלָא ע"כ דְס"ל לְהַש"ס שְׁלָנוּ ג"כ דְהָא דְעַקְוֹמָה ד"ה הִיא, וְאַיִרִי בְּאֵין ג' בֵּין זָה לְזָה אִיָּה אֵלוּ יַחַתָּה הַעַקְמִימוֹת כְּדְמוֹקִי לָהּ בִּירוּשְׁלֵמִי, לְכֹן פְּרִיָּה פְּשִׁיטָא דְלֹא? הָא שְׁנִיטְל כְּבָר הַעַקְמִימוֹת שְׁבְּאַמְצַע הַקּוּרָה וְנִחְסַר חֲתִיכָה א' בְּאַמְצַע הַקּוּרָה פְּחוֹת מַג"ט פְּשִׁיטָא דְאַמְרִינָן לְבוּד וּמֵאֵי קַמְל"ן בְּעַקְוֹמָה, וּמִשְׁנֵי שְׁיָצָא חוּץ לְמַבּוּי, וְפְּרִיָּה הָא נְמִי פְּשִׁיטָא, וּמִשְׁנֵי מ"ד כו', ור' זִירָא אֲתִיָּא כְּכ"ע.

דְּכ"ע ס"ל דָּאֵם אֵין ג' בֵּין זָה לְזָה אֲמְרִינָן לְבוּד, אֲבָל בְּעַקְוֹלָה דְר' יְהוּדָה הִיא פְּרִיָּה הָא תוּ ל"ל הָא כְּבָר אֲשַׁמְעִינוּ לָהּ ר"י לְעֵיל, וּלְפ"ז מְרָאִינְתָם מְבֻנָּאָר דְלֹא כְּדַבְּרֵיהֶם, וְהַש"ס מְדוּקְדָק כְּדַבְּרֵי הַיְרוּשְׁלֵמִי, וְכֵן ס"ל לְרִש"י לְדִינָא דְסִיפָא ר"י הִיא, וְכֵן מִשְׁמַע בְּתוּס'

ד"ה אַתְּנִינִי כו', וכ"כ מהרר"י, ולפ"ז כ"ש ב' קורות המתאימות ואין בין זה לזה ג' דפסולה, ויש לתמוה על הש"ע שלא הביא דעת רש"י והתוס' ומהרר"י, אף הב"י פתב דקרא"ש הביא ראיה לדבריו מהש"ס, והנהגה רואה דאדרבה מראייתם מבואר להיפך וכדאי בירו' וזה ברור.

שם דף ט"ו לא ס"ד דהיא ברקא כו' עכ"ל, נאפילו הכי לא תקשה לרבא, די"ל דרבא לשיטתו דלעיל דף ג' ע"א דס"ל קורה משום מחיצה הוא א"כ כ"ש לחי, אבל האמוראים חולקים שם עליו, ומסקינן שם דקורה משום היפרא לכו ס"ל לרבא דה"ה לחי, ולפ"ז לתירוץ זה דרב ס"ל שם תנאי היא, ה"ה בלחי קמפילגי לרבא, ומיהו ברש"י משמע דלרבא נשארה הקושיא שם דף ט"ז ע"ב דרש ר"נ כו' ב' נותנין להם ב"ס כו' עכ"ל, ופי' הש"ג וב"ח ומ"א וט"ז בסי' ש"מ (ס"א) דאין נותנין לב' כ"א ב"ס לשניהם.

ונאי תמה עליהם דהא מבואר פ' פל הגגות דף צ"ג (ע"א), ונתבאר סי' ש"ס ס"ג דבג' קרפיות והחיצונים פרוצים לאמצעי, והאמצעי מגופף נותנים להם בית שש לכ"א ב"ס, וקשה דלפי דבריהם ליתסרו החיצונים, דהא כ"א מהחיצונים נפרץ במילואו להאמצעי, ואויר האמצעי מיתרו דהוי פל חיצון עם האמצעי ד' סאין ונאסר מידי דהוה אקרפוף ב"ס שנפרץ במילואו לחצר ונחצר יש לו גיפופין, דכתבו התוס' פ' עושין פסין דף ו"ה ד"ה וכי אויר המתר כו', דהחצר מיתרו לקרפוף להיות יותר מב"ס דהוי פרמלית גמור, ורשאין לטלטל מתוכו לכרמלית גמור ב' אמות בזה וב' אמות בזה עיי"ש, אלא ודאי נ"ל ברור דלשנים נותנים בית שש לכ"א ב"ס, ומה שהביא הט"ז ראיה מדבריו ר' יוסי בר"י אינו ראיה כלל, דודאי ר"י בר' יהודה דס"ל בג' נעשו שנייהם בית שש, ע"כ בשנים אין נותנין לשניהם כ"א ב"ס, דאי נותנין לשניהם בית ד' סאין, א"כ מאי רבותא דג' דנותנין להם בית שש, אע"כ דמשום דס"ל דלב' אין נותנין לשניהם כ"א ב"ס, ע"כ כפי שפיר רבותא דלג' נותנין לכ"א ב"ס, אבל לר' יהודה דס"ל דלג' נותנין להם פל צורכן, מסתבר דלשנים נותנים לכ"א ב"ס דהיינו ד"ס, ותדע דאל"כ מנא ליה להש"ס דמוקי לר' יהודה דמתני' דלג' נותנין להם פל צורכן אימא ר' יהודה ס"ל כבריה ר' יוסי דלג' נותנין להם בית שש.

אלא ודאי ס"ל להש"ס דמדאמר ר' יהודה לא התירו ליחיד כו', משמע הא לשנים נותנין להם ד"ס וא"כ לג' נותנין להם פל צורכן לר' יהודה והשתא א"ש הא דר"נ שנייה מלשון ר' יוסי בר"י דר"י בר' יהודה אמר לשניהם נותנין לו ב"ס, ואלו ר"נ דריש לב' נותנין להם ב"ס, אע"כ ר"י בר"י ס"ל דלשנים נותנין לו לא ב"ס ואין מוסיפין בשביל השני פלום.

אבל ר"נ אמר לשנים נותנין להם לכל א' מהם ב"ס, והיינו משום דקייל"ן בייחוד דלא פרבנן אלא כר' יוסי דאבוהו קאי בשיטתיה, ע"כ בשנים דר"י ס"ל לכ"א נותנין ב"ס כדפרי', דנוקא ליחיד אר"י לא התירו יותר מב"ס.

קייל"ן בזה כר' יהודה דס"ל בזה פמו החכמים וכן מוכח מלשון רש"י דביחיד נוקא קייל"ן כר"י בר"י, ובסמוך אביא ראיה ברורה לזה עיי"ש. דף י"ז רש"י בד"ה לא פנוי מפלים כו' עכ"ל אבל המרדכי כתב דוקא אם הקיפו שבע צריף שלא יהי' ב"ס פנוי, אבל לא הקיפו כ"א שש סאין אפילו פנוי כמה סאין מותרין.

ופסק פן בש"ע סי' ש"ס (ס"א). והט"ז תמה ע"ז (שם סק"ב) דהרי רש"י חולק ע"ז, ונלע"ד ברור דלדינא לא פליג רש"י על המרדכי, דרש"י הוא שפירש פן הברייתא דנשנית לחכמים ולדידהו שלשה שוין ליחיד.

ונהרי ביחיד אם אין צריף אלא ב"ס והקיפו ד' סאין בטלו המחיצות. ע"כ ה"ה לג' נמי דינא הכי, אבל לדינא דק"ל"ן כר' יהודה דלשנים נותנין לכ"א ב"ס כמ"ש לעיל בסמוך, א"כ ע"כ נותנין ב"ס לכ"א בלא זה הקולא שהקילו חכמים בשפירא ליתן כל צרכן, ע"כ לג' נותנין בית שש בלא הקולא שהקילו חכמים בשפירא, לכן אף שב"ס פנוי אפ"ה שפיר דמי, ודוקא זה הקולא שהקילו חכמים בשפירא ליתן כל צרכן לא הקילו אלא באין ב"ס פנוי, וע"כ אתי שפיר הא דהש"ס דקדק דוקא בהצרכו לה' והקיפו בשבע אסור, דמבואר מזה האם הקיפו ששה אף אם ב"ס פנוי ש"ד, דהש"ס פסק כר' יהודה בזה, מיהו יותר מבית שש אף כשיש הרבה יותר מג' בני אדם, אם יש ב"ס פנוי אסור פיון דלחכמים וכן לר"י בר"י אסור, כלל דמקלמא בדינים אלו דיש פלוגתא דר' יהודה וחכמים ור"י בר"י אזלינן בתר רובא, ובמקום ששנים מהשלשה מספיקים לדעה אחת הכי קיימא לן.

ומזה ראיה ברורה למ"ש לעיל דלדין בשנים נותנין לכ"א ב"ס ודלא פאחרונים הנ"ל, כל זה נלע"ד ברור נאמת לדינא ודו"ק. שם תוס' בד"ה עירב דרף כו' וראיה מפרק הזורק כו' עכ"ל, הקשה מ"א סימן שנ"ה (ס"א סק"ט) וסימן שע"ד (ס"א סק"א) מהתוס' פרק הזורק והגיה בצ"ע, ועיין מ"ש בחידושי פרק הזורק דלא קשה מידי.

דרף י"ח בד"ה בור לחוד כו' אלא שהיה מדקדק כו' עכ"ל, לכאורה הוא דוחק דבלישנא קמא סתם המקשה ולא פירש כמו בלישנא בתרא, וגם המתרץ סתם דבריו ולא פי', גם לפי זה לא יהיו הלשונות מחולקים כלל בשום דבר.

ע"כ נ"ל לומר לפי מה שכתבו התוס' לעיל בסמוך ד"ה אפילו כו' די"ל שני טעמים לרבנן דפליגי על ר"י במתני' וס"ל אפי' בית עשרה פורים, או משום דחשיבי מוקף לדירה הואיל וראויין לשתיית אדם, או דאף אי לא חשיבי דירה אפ"ה בעולי רגלים הקילו, ונ"מ דלטעם הב' אפי' בבור דלא חזיא לשתיית אדם נמי דינא הכי ולפי זה י"ל לישנא קמא ס"ל טעמייהו דרבנן הוא משום דחשיבי מוקף לדירה, ולפ"ז קס"ד דהמקשה דהא דר"י בן בבא אמר באר הרבים, הוא משום דאזיל לשיטתו דס"ל במשנתנו דלקמן (דרף כ"ג ע"א) אפי' קרפוף פחות מב"ס בעינן שיהא מוקף לדירה ק מש"ה בור לא חשיב הקוף לדירה דלא חזי לאדם, אבל מתני' ר' יהודה היא דהוא אמרה, ור"י הא פליג שם על ר"י כ"ב וס"ל דב"ס לא בעי הקוף לדירה, מש"ה לדידך בור ובאר שוין דאין לומר משום דפסקי, דהא לטעם זה בבור הרבים נמי הדין פן, וס"ל למתני' לאשמעינן רבותא דבורות הרבים, דלמאן דחייש דילמא פסקי ה"ל בורות הרבים רבותא טפי מבאר, אלא ע"כ לא ס"ל למתני' האי חששא דפסקי כלל, ומשני באר לחוד דתשמיש חזי לאדם בעינן, והא דלא תני חנניא חבלים לבור ופסין לבאר, י"ל דאתי לאשמעי' דס"ל לרבנן דמתניתין דבאר דחזי לאדם אפילו בית י' פורים ובור דוקא ב"ס, ומש"ה לא נקטו להו בהדי הדדי, אבל לישנא בתרא ס"ל טעמייהו דרבנן הוא דבעולי רגלים הקילו ולעולם לא חשיבי מוקף לדירה, ובע"כ המקשה ידע לחלק בין באר לבור כדאמר ר"י ב"ב

במשנתנו, וע"כ משום דתשמיש החזי לאדם בעינו, אף דפריד מדלא קתני חבלין לבור
ופסין לבאר, דהא שניהם שוין למ"ד אפילו י' פורין משום דהקילו בעולי רגלים דף י"ט
רש"י בד"ה רבקה נכנסת כו' ולא פרה כו' עכ"ל, פי' דלא תימא פרה נכנסת כו', והא
דתנן קשורות הוא סיום דברי ר' יהודה, ור"י הא ס"ל מצומצמות בעינו, והא דתנן אחת
נכנסת ואחת יוצאת הוא ענין בפני עצמו וסתם מתני' ביא דר' מאיר אמרה, וכל א' אזיל
לשיטתו, דר"מ שקיבל מרבו ג' בקר, עכצ"ל דהרבותא הוא פאן בפסין דלא בעינו
מצומצמותא לא אחת נכנסת כו', ואלו בעלמא בעינו מצומצמות פדלעיל דף ג' (ע"ב),
אבל לר"י י"ל דלעולם פאן נמי מצומצמות בעינו, אלא דכאן הרבותא הוא בפסין דהוי
י"ג ושליש, לכן אשמענו הברייתא רבקה נכנסת כו' ואתיא בין לר"י ובין לר"מ, ועיין
מ"ש לקמן עפ"ז.

שם ע"ב תוס' בד"ה שהן פועש כו' מנין פרות עכ"ל, לכאורה הוא דחוק דהברייתא
דכמה ראשה ורובה וכו' וכמה עובי' כו', ע"כ אמתניתין קאי דתנן מנין הפרות בהדיא,
אבל לפי מ"ש רש"י והרמב"ם במתני' דר"י אמות שוחקות קאמר עיי"ש, ושיעור אמה
שוחק נלע"ד דהוא אמה ורביעית טפח, דכן מצינו באמת שושן בפסחים דף פ"ו (ע"א)
שהחזירו פועלים בבגין של הקדש על כל אמה ואמה, אמה ואצבע דהיינו גודל דהוא
רביעית טפח, פדי שלא יבאו לידי מעילה אם יחזירו בצמצום, ולפ"ז מה לי איסור
מעילה או שאר איסורין, לכן כל שאמרו למדוד בטפח שוחק שלא יגע באיסור מסתמא
פן הוא אמה ורביעית טפח, ע"כ נקיט שהן עשר אמות לומר באמות שיערו חכמים,
דהיינו באמות שוחקות דה"ל י"ב אמות וב"ט וחצי, אבל ב' אמות שמרחק הדיומד מבור
אמות מצומצמות קאמר, דלאו באמות שיערו חכמים אלא שתהא פרה ראשה ורובה כו',
ובהא דפי' רש"י י' אמות שוחקות, נ"ל דהוכחתו הוא מדפריד הש"ס פועש הא עשר
הוי"ו, ומה פריד אימא פיון דיש יותר מעט מי' אמות פדאמר רבקה נכנסת כו' לכן אמר
פועש, אע"כ י' אמות שוחקות קאמר, וע"כ פריד הל"ל עשר, וכמו רוב אמות השנויין
במשנה והן שוחקות פדפי' דף ג' ודו"ק, ועיין מ"ש לקמן עפ"ז.

שם בד"ה בבור שתיים עשרה כו' ולא דק עכ"ל, וקשה אימר דאמרינו לא דק לחומרא
לקולא מי אמרינו לא דק: ונלע"ד לתרץ ע"פ מ"ש לעיל בשם רש"י והרמב"ם דאמות
שוחקות מייירי מתניתין, וא"כ ר"י נמי י"ג שוחקות קאמר, דה"ל מצומצמות י"ג אמות
וה"ט ורביע טפח ומשהו, לכן צ"ל בור י"ב אמות, דאז נשאר ריוח י"ד אמות חסר חצי
טפח דהדיומדיו לכל צד אמה שוחקות דהוא אמה ורביע טפח כדפריד, ואז הוי משהו
יותר מהשיעור דבעי למיהוי הריוח לר' יהודה, לכן לכ"ע בעינו בזה פשוטין, וצ"ל דרב
פפא איירי בכל אמות וה"ק בבור ח' אפילו שוחקות כו', בבור י"ב אפ"ל מצומצמות לא
פליגי כו'.

ובזה יש לתרץ הא דאמר ר"פ ברייתא לא שמיע לי ונדחקו התוס'. לפמ"ש אתי שפיר
דה"ק הך ברייתא דתני לעיל לפרש המתניתין רבקה נכנסת ורבקה יוצאת זו הברייתא
לא שמיע לי, וע"כ סד"א דר"י בעי אמות מצומצמות דהא ס"ל קשורות וכדפרי' לעיל,
ואשמענו ר"פ דגם לר"י שוחקות בעינו ומש"ה דוקא בי"ב לא פליגי דבעי פשוטין,
דהיינו כפי' הברייתא וכפי אשר פרשתי למעלה עיי"ש, וזה ברור ודוק: דף כ"ב בד"ה

חגיגין עליה, וא"ת פיון דמסקינן כו' עכ"ל, ול"נ לתרץ קונשיא זו ע"פ מה דאיתא לעיל (דף ו' ע"א) דפריה שם אמאי מהני דלתות לר"ה, וקא תנאי יתר ע"כ אר"י וכו', וא"ל אין מערבין רה"ר בכה, וכ"ת בכה הוא דאין מערבין קא בדלתות מערבין, וקא א"ר יוחנן וירושלים אלמלא כו' והקשו התוס' (שם ע"ב) בד"ה והאמר וכו' והיכי פריה ארבנן מר' יוחנן דקא ר' יוחנן כר' יהודה ס"ל ומ"ש התוס' לתרץ דמדר"י נשמע לרבנן הוא דחוק דקא ונדאי י"ל דלר"י דס"ל דרבנים מבטלין מחיצות אף בשם ד' מחיצות לכן הוי ר"ה.

אבל לרבנן דשם ד' מחיצות מהני לדידהו ודלתות שאין ננעלות הונן שם ד' מחיצות, ותו קשה למה פריה שם החלה מברייתא דיתר ע"כ אר"י פיון דמברייתא לק"מ פדקאמר וכ"ת בכה הוא דלא מערבין קא בדלתות מערבין כו', ה"ל למיפרה מיד מדר' יוחנן.

ולתרץ כ"ז נלע"ד דמש"ה סינדר הש"ס פאן קא דרמי דר"י אדר"י אחר התירוץ דכאן ולא ס"ל, לאשמעינן קא דמשני פאן ולא ס"ל, היינו למאי דס"ד דאין חילוק לרבנן בין יש שם ד' מחיצות או לא.

אבל להמסקנא דלר"י ב' מחיצות דאורייתא. ע"כ ליפא לאוקמי קא דר"י כר"י.

דקא וירושלים ב' מחיצות, גמורות הי' לה, וע"כ צ"ל להמסקנא דר"י פדרבנן ס"ל וע"כ לא אמרי רבנן אלא בשם ד' מחיצות אבל דלתות שאין ננעלות ליפא שם מחיצה עליה. וכמו שצ"ל לשיטת התוס' דלעיל לדעת המקשה שם.

דע"כ לרבנן לא חשיבי דלתות שם מחיצות. והשתא אתי שפיר דלהמסקנא גם לר' יוחנן י"ל פאן וס"ל פדמסיק הש"ס דף כ"ד (עא) דלר"ל פאן וס"ל, ונהרי ר"א ור"י תרנייהו בפחדא ליפנא אמרי פאן הודיעה פחן של מחיצות וע"כ הנצרה הש"ס לעיל דף י' למיפרה תחלה מברייתא.

דמיד לא הוי מצי למיפרה מדר' יוחנן, די"ל פדמוקי הש"ס מעיקרא פאן דר' יוחנן ס"ל כר' יהודה וא"כ לא מצי למיפרה מדר' יהודה לרבנן פדפרי, אבל לאחר שהביא הברייתא דשם מוכח דע"כ ר' יוחנן לא ס"ל כר"י.

דקא ס"ל שם דשני מחיצות דאורייתא. וע"כ ר' יוחנן פרבנן ס"ל מברייתא מתבאר דרבנן מסלקין בין איפא שם ד' מחיצות או לא.

ע"כ פריה שפיר מר' יוחנן לרבנן שם, וכן מתורץ מה שהקשו התוס' פאן ד"ה דרבנן כו' דלהמסקנא דר"י וירושלים לא מיתוקם כר' יהודה אלא פרבנן, ע"כ צריה לשנוי לרבנן פדמשני.

וזה ברור. וזה הדר ס"ל להרי"ף וקרא"ש דפסקו להא דר' יוחנן דר"ה לא מערבא אל בדלתות ננעלות בלילה, והוא משום דר"י פרבנן ס"ל פדפרישת, ולעיל דף ו' פתבתי דרה אחר והוא להרב"ם עיי"ש ודו"ק: דף כ"ד בד"ה סנדל כו' עיין מ"ש בפנידושי פ' אלו קשרים עיי"ש.

דף כ"ח ע"ב בד"ה וכי אור כו' וד"ה זימנין כו' לכאורה הנה נראה לתרץ בשלמא בדברי ר' זירא י"ל דאשמועינן דאפי' נפרץ בשבת דאי משום דנפרץ במלואו אמרינן שבת ששהותרה הותרה, אבל פינו.

דיתר מב"ס הני פאלו לא הנה מחיצה דהא פרמלית הוא. ולא אמרינן בכנה שבת ששהותרה הותרה כדאמר לעיל דף ר' (ע"א) גבי יבשו מים בשבת בפסי ביראות, דלא אמרינן שבת ששהותרה הותרה, ונהרי פסי ביראות רה"י הוא מדאורביתא.

ואפ"ה פינו דרבנן שוני' פרמלית הני פחסרון מחיצה דלא אמרינן שבת ששהותרה הותרה כמ"ש ס"ס שס"ה, אבל לר' חסדא ל"ל הכי דס"ל לקמן דף צ"ג (ע"ב) דלא אמרינן שבת ששהותרה הותרה, וצריכין לומר כדי לנישב דברי התוס' דלא תירצו פו, דמשום שלא הוקף לדירה אמרינן מ"מ שבת ששהותרה הותרה כדאיתא לקמן דף ס"ד מחיצה היא אלא שמחוסר דיורין.

והיינו עפ"י מה דקייל"ן בספר עבודת הקודש להרשב"א דיתר מב"ס שלא הוקף לדירה, ותחלת שבת שבתו בו ג' ומת א' בשבת אמרינן שבת ששהותרה הותרה, ועכצ"ל דמחיצה גמורה היא אף שמחוסרת דיורין.

דאלו שבתו בה ג' שרי לטלטל בכולה, העולה מזה לדינא דאם נפרץ בשבת אל הקרפוף יתר מב"ס או לגינה רחב' מוקפת מחיצו' אין אוסרת בשבת ששהותר' הותרה ודוק. דף ל"א ע"ב בד"ה וניחוש כו' וי"ל דהתם סומך כו' עכ"ל, פ"א נכאן לא סמיך עליו לגמרי אלא נתנו לקטן דלאו בר דעת הוא, ובנודאי לא יעשה מעשה לסמוך על עירוב זה, וניחוש לעצמו דלמא לא ממטי ליה הקטן ע"כ ממנע ולא עביד, והשתא אתי שפיר הא דלא תירצו התוס' בד"ה והיכא כו' ג"כ אמילתא דר' חיאל דאמאי לא אתמר מילתין אמתניתין, משום דמתניתין לק"מ למאי דס"ל דקטן מהימן והוי ממש כמו גדול, ע"כ יסמוך עליו לכו חזקה דעושה שליחות, וא"ש נמי הא דהקשו התוס' על רש"י לעיל בד"ה פאן מהא דפריך וליחוש דילמא לא שקיל מיניה הא איכא שקיל יחזיר, ונהרי למאי דס"ד אפילו בגדול ליכא חזקה ק"ו בקטן דיחזור לו למחר ולא מיד, ותו מה קושיותם שם הא יש חילוק בין סמיך לגמרי עליו דמייירי בו רש"י שם, אע"כ דהתם נמי מקרי סמיך לגמרי פינו דקטן מהימן ודוק: שם בד"ה פאן בע"ת כו' ועוד לפירושו משמע כו' עכ"ל, לכאורה י"ל דרש"י ס"ל דמתניתין מייירי אפי' בעומד ורואהו דומיא דסיפא אם אמר לאחר כו' דאוקמי בהכי לקמן, ומש"ה צריך ליתן טעם דלא אלים למיקני, ומש"ה א"ש מה שהקשו התוס' ד"ה וליחוש כו' ולפני רש"י לק"מ פינו דרישא בעומד ורואהו איירי ואפ"ה אינו עירוב, ודומיא דהכי דייקניו דביד פיקס הרי זה עירוב והיינו אם עומד ורואהו ודו"ק שם בא"ד אם לא בעומד ורואהו עכ"ל.

ולי קשה עוד לרש"י דהא לקמן דף ל"ד (ע"א) אמר שם דביו"ט ובשבת לפי רש"י שם מן הדין אי קרא שם עירוב על הפת, אף שאינו מוליכו למקום שביתתו הואיל ומצי לאמטויי כמאן דאמטויי דמיא, אף שאגורו בזה עיי"ש, וא"כ קשה פינו דאמטויי קטן לשם אמאי לא יהא עירוב, הא יכול לילף שם ולקנות שביתה פינו דבין השמשות מונח שם העירוב.

ע"כ נ"ל דלא קשה לרש"י דשאני, התם דע"כ מיירי דעומד בביתו ואומר בזה העירוב יקנה לי שביתה שם פדאיתא סי' תי"ו (ס"ב) דאם לא אמר פן לא הוי עירוב, מש"ה מהני הואיל ומצי לאמטויי שם כו', וא"כ בההוא דנתנו לקוף כו', ע"כ מיירי שהוא אומר בזה העירוב יקנה לי שביתה, ע"כ קונה אף דפיל הולוכו דלא גרע מאלו לא הולוכו כלל, דאי לאו דתכמים גזרי שם הוי אמרינו פינון דהואיל ומצי לאמטויי כו', אבל פאן איירי דלא אמר הוא פלום רק סמיה על הקטן שיאמר פן ולא אלים כו', למידין מזה דלפי' רש"י אם אמר הוא בזה העירוב יקנה לי שביתה שם, אף אם שלח קטן או פיל ומצא שם העירוב במקומו מהני, ונה פשוט.

שם בא"ד ואע"ג דבפ"ק דפסחים כו' עכ"ל, לכאורה אין זה קושא, דהא שם מבואר דאמרי אנו בדקנוהו, ע"כ לא משקרי פדאמר שם דהימנוהו רבנו בדרבנו, אבל פאן דבעל הבית צוה להם, דאפילו בגדול גופא י"ל דאין חזקה דשליח עושה שליחותו, ואף דלהמסקנא בגדול אמרינו חזקה שליח כו', מ"מ בקטן לא אמרינו חזקה זו, אבל שם דמי לגדול למ"ד אין חזקה שליח עושה שליחותו, דמ"מ אם בא ואמר אני עשיתי שליחותי לכ"ע נאמן, כמ"ש הרא"ש דנדאי לא אמרינו דמשקרי, וע"כ צ"ל דהתוס' הקשו זאת לשיטתו, דע"כ אפילו בזה אין קטן נאמן, דאל"כ למה אוקי לקמן בעומד ורואהו, הל"ל דאיירי דבא הקטן ואמר אני עשיתי שליחותי והוא נטל ממני, אבל לשיטת רש"י דלדידיה א"צ לחלק בין סמיה לגמרי עליו, ונאפי' אי סמיה לגמרי עליו ס"ד דהמקשה דליכא חזקה כו'.

ומדיוקא דרישא לא קשה לרש"י כמ"ש לעיל, ע"כ ונדאי י"ל מהא דפסחים בדפרי', וע"כ קשא ליה לרש"י אהא דפרי' וליחוש דלמא לא שקיל מיניה, ולא משני דאמר הקטן אני עשיתי שליחותי ונטל ממנו דבכה"ג הקטן נאמן, לכן פי' רש"י לא שקיל מיניה ולא מערב ליה, פי' דיש לחוש ג"כ שנטל ממנו ולא עירב, ובמ"ש א"ש דעת הטור או"ח סי' ת"ל (תל"ז ס"ד ועין במ"א ובאליהו רבה שם) דאפילו בבית אחרים הקטן נאמן, וע"כ ס"ל פשטת רש"י שפתבתי, וכ"מ בסי' ת"ט (ס"ח) דהטור פ"ש"י ס"ל, וכן מוכח בש"ס דפסחים שם דאפילו בבית אחרים נאמן הקטן ודוק.

דף ל"ב בד"ה תאנים מתאנתי כו', לכאורה יל"ת דהנה פשנעמך בדעת הפלוגתא דר"ב ור"ש, צ"ל דר"ב ס"ל דהחזקה שליח עושה שליחותו אין עושהו בנדאי, פינון שיש חזקה פנגדו שהיא בחזקת טבל ע"כ הוי ספק, לכן בשל תורה אזלינו להחמיר ובדרבנו אזלינו להקל, אבל ר"ש ס"ל דחזקה דשליח כו' עושהו בנדאי, ע"כ גם בשל תורה אזלינו להקל, ע"כ שפיר מיייתי ראיה דאי ס"ד דספק הוי, הוי לן למיזל לחומרא בטבל דהוי דבר שיש לו מתירין, פדאיתא בגדרים ד' נ"ח (ע"א) וביו"ד סי' ק"ב, וקיי"ל ספק בדבר שיש לו מתירין אפילו בדרבנו אזלינו לחומרא פדאיתא פ"ק דביצה דף ג' ע"ב ובירור"ד (שם ס"א).

שם ע"ב בד"ה והא קמשתמש כו' דקאי בפרמלית עכ"ל, אבל רש"י לשיטתו דלקמן דמיירי אפילו במןפולג טובא, וע"כ אפי' בכרמלית אסור לטלטל פחות פחות מד"א (כמ"ש ססי' שמ"ט ס"ה) אפי' בה"ש, לכן לא תירץ רש"י פן, מיהו יל"ת עוד דהני

אמוראי ידעי דמצעי לאוקמי מתניתין למטה מי ברבים מכתפין עליו וגבוה ט' דאז גם העירוב בר"ה, ודו"ק.

בד"ה הקא כו' ומק"י מפרש כו' דעוקרו מפרמלית כו' עכ"ל, ולהמסקנא דלמטה מי הוי ר"ה, נמי י"ל דנודאי הנטי"י של הנוף הוא למטה מי מהארץ לכו הוי ר"ה, ולמעלה מי ולמטה קאי אזקיפה גופא, אם הזקיפה היא למעלה מי מן הנטי"י אז הוי רה"י ואינו עירוב, אבל אם הזקיפה עצמו אין גבוה י' מן הנטי"י אף שהיא גבוה מן הארץ י' לא הוי רה"י, כמ"ש התוס' (דף ל"ג בד"ה דהדר זקוף כו') משום דהגדניים בוקעין תחתיו וגם רה"ר נמי לא הוי, פיון דגבוה מן הארץ י' והוי פרמלית, מש"ה עוקרו מהפרמלית כמהרר"י, ויש הוכחה לפירושו מדנקט התנא למעלה ולמטה ואיירי בהדר זקוף, ולא נקט לשון גבוה ונמוך ובדלא הדר זקוף, אבל למהרר"י ניחא דבדלא הדר זקוף גם בלמטה מי לא הוי עירוב פיון דמנפולג טובא הוי מעביר ד"א בר"ה, אבל לשטת רש"י לאו הוכחה היא דהתנא לא מל"מ דינו בדלא הדר זקוף, דאז גם בגבוה הנטי"י העי נמי עירוב משום דיכול להביאו דרך עליו עד תוף ד' אמותיו כמו מרה"י לרה"י והוי הוא ועירובו במקום א', אבל ר"י בתוס' מפרש דרך עליו בפ' אחר כמ"ש התוס' לקמן (בד"ה וקא כו') ועיין מהרש"א, ולפמ"ש לקמן בכוננת רש"י, דרש"י פירש למאי דס"ד א"ש ודוק.

דף ל"ג רש"י בד"ה והוא נתפנין לשבות כו' פחות פחות מד"א כו' עכ"ל, התוס' הבינו מפ' רש"י דפחות פחות מד"א מותר בין השמשות לרבי, ולפי הבנתו ברש"י יש תמיהות הרבה בכל הסוגיא על רש"י, חדא למה נדחק רש"י לפרש דמיירי במנפולג טובא, הלא שפיר י"ל דאין רק ב' או ג' אמות כמ"ש התוס', ותו גם במנפולג טובא שרי כמ"ש הרר"י (בד"ה הקא כו') פיון דהעקירה מן הפרמלית, תו הקשו התוס' על פי רש"י אמאי קרי ליה מושיט לפטור בזה כנגד זה, הא באמת מעביר הוי פיון שיש יתר מד"א, תו הקשו התוס' בד"ה או בראש המגדל כו' (דף ל"ד ע"א) קושיא גדולה על רש"י עיי"ש, תו שרש"י לקמן (שם) בסוף הסוגיא בלשון שני.

דפירוש בראש המגדל פי' וז"ל ולא מצעי למשקליה ולאיתויי' לראש המגדל ונמצא מעבירו ד"א בר"ה עכ"ל, מלבד שלשון זה הוא מגומגם דהכי הו"ל לכתוב ולא מצעי לאיתויי' לראש המגדל משום דאז מעבירו ד"א בר"ה, יש לתמוה עוד דדבריו אלו סותרים למ"ש רש"י בכל הסוגיא דיכיל לטלטל פחות פחות מד"א בר"ה, תו יש לתמוה למה בלשון הראשון שם לא כתב רק פי' אחד משום דיהיה ראש המגדל חוץ למקום שביתתו ד"א, ובלשון השני פי' שני פירושים האחד פי' הנ"ל, ועוד פי' משום העברת ד"א בר"ה, תו למה מפרש רש"י בלשון ראשון שם דהמגדל הנה גבוה הרבה הל"ל דגבוה י', תו יש לדקדק פאן דכתב (בד"ה והוא נתפנין כו') וילקמן פריה וקא איבעי כו' ואין זה דרכו לכתוב בגמרא מה דפריה אח"כ מיד תכ"ד.

ולתריז כ"ז נלעד"ל בכוננת רש"י, וצריך אני להקדים שיש לתמוה על התוס', דלפי מה דס"ל להתוס' דפחות פחות מד"א גזרו נמי בה"ש, א"כ איך כתבו התוס' בד"ה הקא, ובד"ה או בראש המגדל כו' להקשות בפשיטות על רש"י וסוברים בפשיטות דמפרמלית לרה"י דרך ר"ה אפי' במנפולג טובא לא גזרו בה"ש, וע"כ ס"ל להתוס' דשבות דפחות

פחות מד"א הוא חמור מן שבות דכרמלית לרה"י דרף ר"ה, וזה אינו להסכמת פל הפוסקים בר"פ מי שהקשיף (דף קנ"ג ע"ב) בהא דהתירו לטלטל שם פחות פחות מד"א, ועוד אמרו שם דכול לרוץ בבת א' תחת חבילתו, והספיקו שם הרמב"ן והר"ן וסמ"ג וסה"ת הביאם שם הש"ג וש"ע ס"ס רס"ז, דלכ"ע עדיף לטלטל פחות פחות מד"א מלרוץ בב"א דתקשינו שמה יעמוד מעט בר"ה אף דפליגי שם אם א"א לו לטלטל פחות פחות מד"א אי שרי לרוץ עם פיסו בבת א', דשמה לא התירו אלא חבילתו דמשאו פבד ואיכא הפירא עיי"ש, הרי דלכ"ע טלטול בבת א' ממקום המותר הוא חמור מלטלטל פחות פחות מד"א, וא"כ לפי מה שנתבאר בתוס' והספיקו פל הפוסקים דפחות פחות מר"א גזרו בה"ש, מכ"ש מפרמלית לר"ה במנפגל טובא, או דרף ר"ה פשיטא דגזרו ביה בה"ש, דתקשינו שמה יעמוד בר"ה מעט והוי קרוב לחיוב חטאת.

ועפ"ז נבאר פוננת רש"י ז"ל בכל הסוגיא, דנדאי גם רש"י ז"ל ס"ל דפחות פחות מד"א גם בה"ש גזרי ביה, מכ"ש לטלטל מפרמלית דרף ר"ה לרה"י, או מפרמלית לר"ה יותר מד"א דקרוב טפי לאיסור תורה שמה יעמוד מעט (פמבואר שם ר"פ מי שהקשיף ובפוסקים שם) פשיטא דגזרי ביה בה"ש, ותחלה ס"ד דהמקשה דלמטה מי' הוי פרמלית, לזה צריף רש"י לפרש דע"כ אפי' במנפגל טובא נמי איירי וקא מטלטל פחות פחות מד"א, והיינו משום דקשיא ליה לרש"י בהא דמשני באילן הנוטה חוץ לד"א עסקינו, א"כ קשה מאי איירי למעלה מי' אינו עירוב דהוי איסור דאורייתא, הל"ל רבותא אפי' למטה מי' אם העירוב רחוק מד"א ממקום שביתתו אפ"ה אינו עירוב, ואף דליכא איסור תורה דהא מפרמלית עקר, אפ"ה פינו דקרוב הוא לאיסור תורה דתקשינו שיעמוד פורתא בר"ה גזרי נמי בה"ש, והל"ל בזה דאינו עירוב וכ"ש בלמעלה מי' דהוי איסור תורה גופא, ע"כ מפרש רש"י דאפילו במנפגל טובא נמי הוי עירוב אי הוי למטה מי', והטעם הוא דס"ל לרש"י דנדאי פחות פחות מד"א בר"ה עצמו, זה הוא שבות חמור וגזרי ביה בה"ש, וטעמא דמילתא הוא משום דתקשינו שמה פעם א' יצטרף למהר ולחפזו מאוד לדרפו אשר הולך בה וילך בכת א', וכן אם ירצה לילך מפרמלית דרף ר"ה ומנפגל טובא נמי גזרי בי' בה"ש, דקרוב הוא לאיסור תורה פן לפעמים לא יצטרף כ"כ ויעמוד פורתא נמצא דמעביר ד"א בר"ה, אבל בנ"ד אם העירוב הוא למטה מי' דהוא פרמלית שרי אפילו במנפגל טובא משום דכול להוליכו פחות פחות מד"ח, ובזה לא גזרי בה"ש דממ"נאי יצטרף למהר ולחפזו וילך בב"א, לא יעשה איסור תורה דהא עקירה הוא מפרמלית, ואי לא יצטרף למהר כ"כ וילך פחות פחות מד"א פשיטא דברי, נמצא דזה אינו קרוב לאיסור תורה ולא גזרו בזה בה"ש, לכן שפיר נקט דוקא למעלה מי' דאינו עירוב, הא למטה מי' אפילו במנפגל טובא הוי עירוב כדפרישתי, וזהו פוננת רש"י במ"ש ולקמן פריף הא אי בעי כו', ר"ל דזה שפתיבתי דאפי' במנפגל טובא שרי, היינו למאי דס"ד דהמקשה דפריף והא אי בעי כו' דע"כ ס"ד דלמטה מי' הוי פרמלית, אבל למאי דמסיק הש"ס דאיירי דרבים מכתפין עליו למטה מי' והוי ר"ה גמור א"א לפרש פן, וגם אין צריכין לפרש הכי, אלא דמתניתין מייירי ברחוק עירובו רק ב' או ג' אמות ממקום שביתתו, אבל אי הוי יתר מד"א פינו דהוא ועירובו בר"ה ורחוק זה מזה ד"א, יש איסור של תורה להעביר ד"א בר"ה, ואפילו אם יטלטל פחות פחות מד"א גזרי בה"ש פינו דקרוב לאיסור של תורה הוא, והשתא ל"ק גוןשיא זו דהוי קשיא לרש"י

בקס"ד דהמקשה, דאמאי תנו למעלה מי דאינו עירוב, הל"ל רבותא דאפילו למטה מי נמי אינו עירוב וכגון שיש רחוק ממנו יתר מד"א, דל"ק מידי פינו דאיירי השתא דלמטה מי הוי ר"ה גמור, א"כ פינו דהעירוב רחוק ממנו יתר מד"א בר"ה הוי איסור דאורייתא דהוי מעביר ד"א בר"ה א"כ שנה הוא פמו למעלה מי, דמה לי מרה"י לר"ה ומה לי מעביר ד"א בר"ה, א"כ לאו רבותא היא דשניהם שוין באיסור תורה, ואי משום שיש בזה תיקון דיכול לטלטל פחות פחות מד"א, למעלה מי נמי יש תיקון בזה עוקר וזה מניח או ניח על פתופו, אלא דבזה דקרוב לאיסור תורה גזרי בה"ש, בזה שניהם שוין דאין יכול לעשות התיקון דהתיקון קרוב לאיסור תורה, ע"כ להמסקנא ניחא דדוקא ברחוק רק ב' אמות או ג' אמות מניירי, אבל במןפלג טובא אינו עירוב, וע"כ קרי ליה רש"י מושיט ולא מעביר דהא איירי דאינו רחוק ד"א ממקום שביתתו, אבל למאי דס"ד דהמקשה דפריה וקא אי בעי כו'.

דע"כ קס"ד דלמטה מי הוי פרמלית, שפיר הוי קשיא לי לרש"י דלפ"ז אמאי נקיט מתניתין למעלה מי דהוי עירובו ברה"י אינו עירוב דהוא איסור תורה, הל"ל רבותא דאפילו למטה מי דהוי עירובו בכרמלית ואם יטלנו למקום שביתתו ליכא איסור תורה, אפ"ה אינו עירוב אי רחוק ממנו יתר מד"א, לכן צריף רש"י לפרש דלמאי דס"ד צ"ל דאפילו במןפלג טובא הוי עירוב, משום דאיירי בכרמלית וגם יולכנו פחות פחות מד"א, ע"כ אינו קרוב לאיסור תורה בזה ולא גזרו בזה בה"ש, וזה ברור, והשתא אתי נמי שפיר מ"ש רש"י לקמן דף ל"ד ע"א בד"ה ל"א שמעתי כו' עד דל"מ למשקליה ולאיתוניה לראש המגדל ונמצא מעבירו ד"א בר"ה עכ"ל, והוא תמוה כדפ"י, אבל לפמ"ש א"ש דבלשון ראשון דלמטה מי הון פרמלית לא מצי רש"י לפרש דמעביר ד"א בר"ה, דהא יכול לטלטל פחות פחות מד"א, והיינו פינו דהעקירה מכרמלית וגם מטלטלו פחות פחות מד"א אינו קרוב לאיסור תורה, אבל בלשון השני דמניירי דלמטה מי הוי ר"ה והעקירה מרה"ה, בזה ונדאי אסור לטלטל אפילו פחות פחות מד"א כדפ"י, לכן כתב דל"מ לאיתוניה לראש המגדל, ר"ל לפי שראש המגדל נוטה מאוד לארץ וא"א שינוח על ראש המגדל כלום פינו שמוטה לארץ מאוד יפול ממנו, וע"כ צריף להניחו שם בארץ בר"ה, ע"ז אמר ונמצא מעבירו ד"א בר"ה דאז אפילו פחות פחות מד"א אסור כדפ"י, דבר"ה ס"ל לרש"י דאסור פחות פחות מד"א, ולפ"ז מתורץ נמי מה שהקשו שם בתוס' בד"ה או בראש המגדל כו' וקשה כו' עכ"ל, ולפי מ"ש בכוננת רש"י לק"מ, דכיון שהוציא דרף אור ר"ה לרה"י הוי שבות חמור שפא יעמוד מעט בר"ה ויוציא מרה"ה לרה"י, לכן א"ש הא דפי' רש"י דהמגדל הנה גבוה הרבה, דאז אף שהוא עומד בראש המגדל א"א לו להושיט ידו למטה מי, וע"כ צריף לילה דרף ר"ה וחישינו שפא יעמוד מעט בר"ה כדפרישית, אבל אם אין גבוה רק י' יכול להושיט ידו מראש המגדל ולא הוי רק שבות קיל כמ"ש התוס', כ"ז נלע"ד ברור בכוננת רש"י שהוא האמת בכוננתו והוא כן וברור לדינא העולה מזו דאסור לטלטל פחות פחות מד"א בר"ה גם בבה"ש גם לרש"י, וכן מפרמלית לר"ה אם מעביר ד"א ברה"ר אפי' מטלטל בב"א מפרמלית לר"ה עד שיניחנו בבה"ש וכן מפרמלית לרה"י דרף רה"י כ"ז אסור בבה"ש לדין אבל מפרמלית לר"ה ומעבירו בר"ה יתר מד"א אף שפלטל פחות פחות מד"א זה שרי

בבה"ש, כ"ז נתפאר ממ"ש וה' יאיר עינינו בתורתו: שם בא"ד ואע"ג דבאגודו בידו איפא נמי איסורא דרבנן עכ"ל.

תמיה לי דלק"מ על רש"י לפי מ"ש התוס' עצמן לקמן דף צ"ח (ע"א בד"ה אלא כו') ותוס' שבת דף ה' (ע"ב בד"ה הנה כו') דאין איסור באגודו בידו בפרמלית, ונהביאו שם ראיה ברורה מהש"ס לקמן דף ק"ג (ע"א) דאפי' שבות ליפא בזה וצל"ע.

ע"ב גמרא דקאי בכרמלית כו', ורבי היא כו', הקשה בתוס' יו"ט ובס' ת"ח תמה ע"ז דהו"ל להתנא לאשמעיון דין זה ג"כ באילן דאיירי ברישא, דאם עומד האילן בכרמלית אפילו גבוה ק' אמה ה"ז עירוב עיי"ש, ונ"ל דלק"מ דבאילן אפילו לרבנן דרבי הוי עירוב, הואיל וא"א לטלטל העירוב מן האילן כ"א דרף מקום פטור דהוא למעלה מי ברה"ה, ובזה לא גזור אפי' בשבת פדאיתא ברש"י (ד"ה אכל כו') ובתוס' (ד"ה רבי יהודה כו') פקק הזורק דף ק"א (ע"א) עיי"ש.

דף ל"ה ע"א תוס' בד"ה בעי סכינא כו' דטלטול ספין כו' עכ"ל, ולענד"נ דרש"י ס"ל דדוקא ביחד שבות לא גזרי בה"ש אכל על ב' שבותים גזרי נמי בה"ש (ושוב מצאתי שכ"כ הרע"ב בפ' המשנה בפירקן דבב' שבותים גזרי בה"ש לכ"ע) לכן לר"א דאיפא לדידיה ב' שבותים שבות דמטלטל ושבות דמיקחזי פסותר ובונה דייעבור שני שבותים בפעם אחת ונדאי גזרי בה"ש, והשתא מתורץ מה שהקשו התוס' לעיל, דף ל"ד ע"ב בד"ה והא אמר ר' זירא כו' דהוי מצי לאוקמי פרבי כו', דשם יש ב' שבותים שבות דמיקחזי פסותר ושבות דמוקצה, ונהרי בברייתא פקק המביא דף ל"א (ע"ב) אמר שם ומוזדים חכמים לר"מ בחותמות שפקרקע דבי"ט שרי לחתוף, הרי דשייף סתירא באורא דלכני יותר מחותמות שפקרקע, ובחותמות קייל"ן בשבת דאסור משום סתירה, ח"כ ק"ו באורא דלכני דשייף בי סתירה, והשתא מתורץ דברי הטור או"ח סי' שצ"ד שפסק דבאורא דלכני אסור לסתור בה"ש ותמהו עליו, ולפמ"ש פסק הטור ברש"י, מקשין העולם על פי הרע"ב הנ"ל מהא דלעיל דף ל"ב ע"ב, דגבי למטה מי' על האילן דעירובו עירוב מבואר שם ברש"י ובתוס' דיש שני שבותים, א' שמשתמש.

באילן וא' דמפיק מפרמלית לר"ה, ואפ"ה לא גזרי שם בה"ש ותקשה על פי הרע"ב הנ"ל, ונ"ל דלק"מ, דדוקא היכי דשני השבותין באין ביחד בבת אחת ממש, כמו בהא דלעיל דמיקחזי פסותר וגם אז מטלטל המוקצה ועובר על שני השבותים ביחד.

בזה גזרי בה"ש, אכל לעיל בשעה שנוטל עירובו ועוקרו מהאילן ומשתמש במקושר, עדיין לא קעבר על שבות השני דהוצאה מפרמלית לר"ה, דהא נדאי עקירה בלא הנחה מן הפרמלית אפי' משום שבות ליפא, אלא בשעה שמוציאו לר"ה ונהיחו שם איך קעבר על שבות דמפרמלית לר"ה, ואז תו אין משתמש במקושר, ע"כ פיון דשני השבותים אין באין בבת אחת אלא בזה אחר זה, לא גזרי בזה בה"ש, דעל כל שבות הפא לבדו לא גזרי בה"ש, ובמס' ביצה דף י"ח הוכחתי שם שפן דעת רש"י דבב' שבותים גזרו בה"ש עיי"ש.

ובזה יש לתרץ דעת רש"י במנחות דף צ"ז (ע"א) גבי סידור הקנים אין דוחין את השבת, והקשו עליו התוס' מס"פ פל הפלים הנ"ל, ולפמ"ש אחי שפיר עיי"ש ודוק. שם ע"ב ברש"י ד"ה, אכל על ב' שבותים גזרי עיי"ש ודוק.

וכן במקלות בפסחים דף ס"ד (ע"ב) דקשה נמי שם על פי רש"י (בד"ה שחל להיות בשבת) מס"פ פל הפלים הנ"ל, ולפמ"ש אחי שפיר עיי"ש ודוק. שם ע"ב ברש"י ד"ה, פל בין השמשות כו' מערב שבת הוא עכ"ל, כ"כ רש"י לקמן (דף ל"ו ע"א) ד"ה סוף היום כו' עיי"ש, ודבריו צ"ע דהא פ' במה מדליקין דף ל"ה מבואר דבה"ש ספק פולו מן היום או פולו מן הלילה, לכן מבואר שם אם עשה מלאכה בכל בה"ש דע"ש אין חייב חטאת שפא פולו יום הוא וכן בעשה מלאכה פל בה"ש דמוצאי שבת אין חייב שפא פולו לילה הוא, אא"כ עשה מלאכה בכל בה"ש דע"ש ובמ"ש דחייב ממ"נ עיי"ש, ולפ"ז הא דאמר סוף היום קונה עירוב אי בה"ש פולו לילה קונה עירוב סוף היום, דהוא קודם התחלת בה"ש דאז יש איסור מלאכה דהוספה מחול על הקודש, לכן קייל"ן אם עירובו למעלה מי' ברה"י והוא בר"ה אינו עירוב.

ותו קשה לי דלפי רש"י ותוס' דברי ר' ירמיה תמוהים, דכיון דנטמא ונדאי מבע"י א"כ מה הוא הספק דפליגי בו ר"מ ור"י דס"ל הרי זה חמר גמל. ותו למה פריף אי הכי בהא לימא ר' יוסי כו' הא גם ר"ש ס"ל במתני' הכי וה"ל למיפרף גם לר"ש: ע"כ נלע"ד לפרש דר' ירמיה סבר סוף היום קונה עירוב, ואיירי שהיה עליה שרץ פל בה"ש, ר"ל גם תחלת בה"ש, אף הספק הוא שפא בה"ש פולו לילה, וקונה עירוב סוף היום קודם התחלת בה"ש ואז לא נטמא ע"כ הוי ספק עירוב, לכן ס"ל לר"מ ור"י דהוי חמר גמל, ופריף אי הכי בהא לימא ר' יוסי ספק כו', ר"ל פיון דע"כ איירי שנטמא בבה"ש דר' יהודא, ונהרי אחר שנשלם בה"ש דר' יהודא מתחיל בה"ש דר' יוסי דהוא פהרף עין זה נכנס כו' כדאי בשבת (שם), וא"כ לר' יוסי נטמא בנדאי מבע"י, דהא בה"ש דר' יהודא לר' יוסי יממא הוא ואמאי אר"י דכשר וזה ברור.

ועוד נל"פ דה"ק שהי עליה שרץ פל בה"ש, ר"ל ולא ידענו אז אי השרץ חי או מת, עד שחשיכה אז ראינו השרץ מת, בזה מודה ר"מ משום דאיכא תרתי, חדא, מציאת השרץ שמת ואמרי' שגם מעיקרא הי' מת ע"כ הי' טמאה התרומה מבע"י, הב', התרומה נמצאת עתה שנטמאת יצאה מחזקת טהרתה אמרי' גם בה"ש הייתה טמאה, אבל התם ליכא כ"א מציאת המת אבל האדם החי לא נמצא עתה שנטמא ולא יצא מחזקת טהרה ע"כ מוקמינן להחי על חזקתו שלא נטמא מעולם, אבל למאי דס"ד דלא ראינו שהי שרץ עליה עד שחשיכה, וליכא נמי כ"א מציאה א' שהתרומה נטמאה עתה, וכאן עדיף שיש ב' ספיקות ספק אם שרץ הי' חי בה"ש, ואפילו הי' מת שפא לא נגע אז בתרומה פלל עד שחשיכה, מש"ה פריף שפיר, ופריף אי הכי בהא לימא ר' יוסי כו', ר"ל דהא לקמן אמרינן היכא דליכא חזקת פשרות כגון עירב בתרומה ספק טהורה, כגון שהיה לפניו שני ציבורין כמ"ש התוס' (בד"ה אבל) דליכא חזקת פשרות, וגם ליכא רעותא דשעת מציאתן והספיקות שוין, אפ"ה ס"ל לר' יוסי דאינו עירוב, ק"ו פאן דנגד חזקת טהרה יש פאן ריעותא דשעת מציאתו, דהא ר' יוסי נמי בכלל הרבנן דפליגי על ר' מאיר הוא מדלא אמר ר"י ור"מ מטהרין, ע"כ דר' יוסי נמי ס"ל דהולכין אחר שעת מציאתו, הרי דשעת

מְצִיאָתָן דוּחָה לְחֻזְקַת טְהָרָה דְאֶפִּילוּ בְר"ה דְסִפְקוֹ טְהוֹר אֶפְיָה בְּזָה טָמֵא, וְאִמְאֵי מְכַשִּׁיר ר' יוֹסֵי בְּזָה, בְּשִׁלְמָא לְמֵאֵי דַס"ד דְלֵא רְאִינוּ שְׁרַץ עָלֶיהָ עַד שְׁחֻשְׁיָכָה, י"ל כָּאֵן לַכ"ע לֵא אֶזְלִינוּ אַחַר נְשֻׁעַת מְצִיאָתוֹ, דְיֵישׁ כָּאֵן ב' סְפִיקוֹת סִפְקָ שְׁרַץ הִיָּה חַי בַּה"ש, אוּ שְׁמָא לֵא נִגַע אֶת הַתְּרוּמָה עַד שְׁחֻשְׁיָכָה דָּף ל"ו גְּמָרָא תַנְיָא פִּיצַד אָמַר ר"י סִפְקָ כו'.

הִנֵּה מִכָּאֵן הִקְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת וְהַפּוֹסְקִים עַל רִש"י בְּשַׁבַּת (דָּף ל"ד ע"א) דְכָתַב בְּסִפְקָ עִירוּב דְכָשֵׁר אֶפִּילוּ הִיכָא דְלִיכָא חֻזְקַת פְּשָׁרוֹת, וְאִנִּי כְּתַבְתִּי שֵׁם דְלִק"מ עַל רִש"י, דַּר' יוֹסֵי הוּא דַס"ל דְבַעֲיָנוּ חֻזְקַת פְּשָׁרוֹת, דַּר"י לְשִׁטְתוֹ בְּסִפְקָ טָבֵל בְּטוּמְאָה דְרַבְּנָן דְלַעֲיֵל דְמוֹקְמִינוּ לִיה אַחֲזַקְתָּ טָמֵא פְּדַמְשֵׁי רַבָּא לַעֲיֵל, וְלָכֵן אֵי לֵא ה"ל חֻזְקַת פְּשָׁרוֹת מוֹקְמִינוּ לִיה אַחֲזַקְתָּ בֵּיתוֹ שְׁלֵא עִירָב, אֲבָל אֲנִי קִי"ל כְּסֵתִם מִשְׁנֵה דְאֶזְלִינוּ בְּדַרְבְּנָן לְקוּלָא אֶפִּילוּ נִגַד חֻזְקָה, לָכֵן אֵין צָרִיף כָּאֵן חֻזְקַת פְּשָׁרוֹת, ע"כ שְׁפִיר פִּי רִש"י שֵׁם בְּדַרְבָּא, עֵי"ש שְׁהֶאֱרַכְתִּי בְּזָה וְהִבְאֵתִי רְאִיוֹת לָזָה, וְעֵינִין לְקַמְן דָּף ל"ט עֵי"ש.

ע"ב תוּס' בַּד"ה דְאֵי ס"ד כו' לְשִׁטְתָּ רִש"י דְשַׁבַּת שְׁהִבָּא בְּסִמּוֹ ל"ק מִיָּדֵי בַד"ה לֵא ס"ד כו' וּמִתְנִי' דְמֵי שְׁאֲחֻזּוֹ כו' עכ"ל, מִיָּהוּ י"ל מִמִּתְנִי' ה"א מְסַפְקָא לִיה אֵי יֵישׁ בְּרִירָה אוּ אֵין בְּרִירָה. פְּדֵאִיתָא פ' יֵישׁ בְּכוֹר וְהִבְיָאוּ הַתּוֹס' בְּסִמּוֹף, (דָּף ל"ד ע"א בַּד"ה דְבַרִּי כו') וְע"כ מִחְמִיר בְּעִירוּב ר' יְהוּדָה.

דְלִשְׁטָתוֹ אֶזְיֵל דַס"ל לַעֲיֵל בְּסִפְקָ עִירוּב ה"ז ח"ג, אַף מְבַרְיָתָא מְבֹנָאָר דַס"ל וְנִדְאֵי י"ב. בַּא"ד דְקָאָמַר ר' יְהוּדָא כו' עכ"ל.

זָה הַלְשׁוֹן אֵינוּ בְּמִשְׁנֵה דְשִׁקְלִים רַק בְּרִיָּתָא הוּבָא בִירוּשְׁלַמֵי דְשִׁקְלִים פ"ו הַל"ח, אַף בְּמִתְנִיתִין אִיתָא (שֵׁם מִשְׁנֵה ה') עַל י"ג שׁוֹפְרוֹת אַר"י כְּנֻלָן עוֹלוֹת וּחִכ"א א' חֲטָאֵת וְא' עוֹלָה, מְבֹנָאָר דַּר"י לֵא הִיָּה קִנְיֵי חוּבָה דְאֵין בְּרִירָה וּכ"כ רִש"ל: בַּא"ד וּמִיָּהוּ קָשָׁה דְבִסוּף בִּיצָה כו' עכ"ל, הִקְשׁוּ הַתּוֹס' בְּסוּגְיָא זו טוּבֵי, חֲדָא זָה שְׁהִקְשׁוּ מְסוּף בִּיצָה, תוּ הִקְשׁוּ בְּסוּף דָּף ל"ז בַּד"ה דְבַרִּי ר"מ כו' מְהָא דְפִרְיָה בְּמִרְנָבָה דַּר"י אַדַּר"י, תוּ הִקְשׁוּ (שֵׁם) בַּד"ה ר"י וְר"ש כו', תוּ הִקְשָׁה שֵׁר מְקוּצֵי (שֵׁם בַּד"ה אוּסְרִין כו') מִפ"ק דְחֻלִּין.

תוּ הִקְשׁוּ הַתּוֹס' פ"ק דְחֻלִּין (דָּף י"ד ע"ב בַּד"ה הֶתֶם כו') דְשֵׁם קָאֵי הַסּוּגְיָא לְרַב וְקָאָמַר דְטַעְמָא בְּהַלּוּקְחָת יֵין מְשׁוּם בְּקִיעַת הַנּוֹד, הוּא לְהִיפּוֹף מִהַסּוּגְיָא דְכָאֵן אֵלִיכָא דַּרְב, וְנִלְע"ד לְתַרְצַן כָּל זָה דְסִתְמָא דְש"ס ס"ל כָּאֵן לְרַב דְדוּחָה לְמִתְנִיתִין מִדְתְּנֵי אֵין וּמְבַרְיָתָא דְהַלּוּקְחָת יֵין, וְהֵינֵנו לְשִׁטְתָּ רַב דַס"ל פ' הַגּוֹזֵל דָּף צ"ז (ע"ב) דְדַחֲיָנוּ חַד מִתְנֵי מְקַמֵי שְׁנֵי בְּרִיָּתוֹת, לָכֵן אֵין צָרִיף רַב לְדַחֲוֹק כְּמוֹ ר' יוֹחָנָן בְּשִׁכְבָּר בָּא חֲכָם, אֲלֵא דִי"ל חִילּוּק בֵּין תּוֹלָה בְּדַעַת אַחֲרִים לְתוֹלָה בְּדַעַת עֲצָמוֹ, וּמִתְנֵי דְשִׁקְלִים דְלִית לִיה לַר"י בְּרִירָה בְּתוֹלָה בְּדַעַת אַחֲרִים.

הֵינֵנו מְשׁוּם דְאֵין מִתְנָה וּמְבַרֵר דְבַרְיֵו, וְיֵישׁ הוֹכְחָה לְחִילּוּק זָה, דַּל"כ תְּקַשָּׁה דַּר"מ דְהַלּוּקְחָת יֵין אַדַּר"מ דַּפ' יֵישׁ בְּכוֹר, וְסוּבַר רַב דְטַעְמָא דַּר"י לָאו מְשׁוּם בְּקִיעַת הַנּוֹד הוּא, וּמִסְתַּבֵּר לִיה כֵּן מְדַקְדּוּק לְשׁוֹן הַבְּרִיָּתָא דַּא"ל אֵי אַתָּה מוֹדָה שְׁמָא יִבְקַע הַנּוֹד כו' וַא"ל לְכַשְׁיִבְקַע, דְלָמָּה הִנְצַרְכוּ לוֹמַר כֵּן הָא עִיקַר פְּלִגְתֵּיהוּ הוּא בְּהִכֵי, וְתוּ דַּא"ל אֵי אַתָּה מוֹדָה, דְלְשׁוֹן זָה לֵא שְׁיָיְדָא אֲלֵא אֵי הֵנִי פְּלִיג עָלֶיהָ בְּחֻדָא וּבְזָה מוֹדָה לְהוּ, אֲבָל כָּאֵן בְּמֵאֵי יִפְלִיג ר"מ, אֲלֵא ע"כ בְּבַרִּירָה פְּלִיגֵי וַא"ל נְהִי דְפְלִיגַת בְּפִירוֹת וְדָגַן אֲבָל אֵי אַתָּה מוֹדָה בֵּינֵן שְׁמָא יִבְקַע הַנּוֹד כו', אֲבָל ר' יוֹחָנָן דַס"ל דַּחֲיָנוּ כְּמָה בְּרִיָּתוֹת בְּשִׁבִיל חֲדָא מִתְנִיתִין

בְּדַבְרֵי הַש"ס פ' הַגּוֹזֵל הַנ"ל, וְע"כ קִשְׁיָא לר' יוֹחָנָן לְמָה דְחֵי אִיּוֹ מִתְנִיתִין וּתְנָא לְבְרִייתָא, וְעַכְצ"ל מִשׁוּם מִתְנִי' דְשִׁקְלִים וּבְרִייתָא שָׁם כַּמ"ש לְעִיל, דְּמִבּוֹאָר שָׁם דְּלִית לִיהּ בְּרִירָה לר"י, וּבְסִפְקָא אֲזִילִין בְּדַר"י לְחוּמְרָא דְהֵכִי ס"ל בְּמִשְׁנֵיתֵינוּ לר"י דְסִפְקָא עִירוּב הָרִי זֶה חֲסֵר גָּמֵל, וּמִדְדַחֵי אִיּוֹ לְמִשְׁנֵיתֵינוּ מִמִּתְנִיתִין דְשִׁקְלִים, ש"מ דְאַפִּילוּ תוּלָה בְּדַעַת אֲחֵרִים נָמִי לִית לִיהּ בְּרִירָה, וְעַכ"צ ר' יוֹחָנָן לְשִׁנוּיִי שְׁפָבֵר בְּא חֲכָם, וְגַם מִדְדַחֵהּ אִיּוֹ לְמִתְנִיתִין מִמִּתְנִיתִין דְשִׁקְלִים וְלֹא מְחַלֵּק בֵּין הֵיכָא דְמִתְנָהּ וּמְבַרֵּר דְבְרִיו אִי לֹא.

ש"מ דְּלִית לִיהּ חִילּוּק זֶה, וְא"כ קִשְׁיָא דר"מ אדר"מ דפ' יֵשׁ בְּכוֹר דְּמִסְפָּקָא לִיהּ לר"מ שָׁם. וְעַכְצ"ל דְּהָא דְהִלּוּקֵת זֵין בְּתַרוּמָה בְּזִמְנָה הִזְהוּ אִיגְרִי, וְא"כ טַעְמָא דְחֲכָמִים הַחֹלְקִים עַל ר"מ מִשׁוּם בְּקִיעַת הַנּוֹד הוּא, וְיֵשׁ לָזֶה שְׁנֵי הוֹכָחוֹת חֲדָא פִּינוּ דְאַיְגְרִי בְּתַרוּמָה בְּזִמְנָה הִזְהוּ וְס"ל לר"ש דְאַיִן בְּרִירָה.

וְקִשְׁיָא דְהָא ר"ש ס"ל בְּבְרִייתָא לְקַמְן דְּבַעֲרִיּוּב יֵשׁ בְּרִירָה, אַע"כ טַעְמָא דר"ש מִשׁוּם בְּקִיעַת הַנּוֹד הוּא וְתוּ פִּינוּ דְּבַתְרוּמָה בְּזִמְנָה הִזְהוּ דְּמִדְרַבְּנָן פְּלִיגִי, א"כ לְמָה פְּלִיגִי בִּינָן וְלֹא פְּלִיגִי כ"א בְּזִמְנָה הִזְהוּ, ה"ל לְאִיפְלוּגִי בְּפִירוֹת דְלַעוּלָם הוּא מִדְרַבְּנָן, אַע"כ טַעְמֵיהוּ מִשׁוּם בְּקִיעַת הַנּוֹד הוּא דְלֹא שְׁיִיף אֶלָּא בִּינָן, אַבְּל לְרַב דִּי"ל דְּבַתְרוּמָה דְאַרְיִיתָא פְּלִיגִי לְק"מ דר"ש אדר"ש, דְּשִׁאנֵי עִירוּב דְּמִדְרַבְּנָן הוּא ע"כ גִּיחָא לָן לְזִמְרָה דְּפְלִיגִי בְּבְרִירָה מִדְּקָדוּק לְשׁוֹן הַבְּרִייתָא כְּדָפְנִי, כַּף ס"ל לְסַתְמָא דְהַש"ס לְרַב כָּאן, אַבְּל פ"ק דְּחֹלִין לְאוּ סַתְמָא דְש"ס הוּא אֶלָּא ר' אַבְּא וְאַבְּי הֵן, וְס"ל דְאַיִן חִילּוּק בֵּין תוּלָה בְּדַעַת אֲחֵרִים לְתוּלָה בְּדַעַת עֲצָמוּ.

פִּי הֵיכִי דַס"ל לְרַבּוּתֵיהֶן ר' הוֹשַׁעְיָא וְרַב יְהוּדָה פָּרֵק כָּל הַגָּט לְכֹן צ"ל אֲלִיבָא דְרַב כְּמוֹ לר' יוֹחָנָן דְּטַעְמֵיהוּ מִשׁוּם בְּקִיעַת הַנּוֹד הוּא, וְאַפ"ה אִיתָא לְדַאִיו מִמִּתְנִיתִין דְשִׁקְלִים וּמְבַרֵּייתָא.

לְבְרִייתָא דַאִיו, וְא"ש בְּמַרְנוּבָה דְפְרִיף דר' יוֹחָנָן אדר"י, דְהוּא ע"כ אִין מְחַלֵּק בֵּין הֵיכָא דְמִתְנָהּ וּמְבַרֵּר דְבְרִיו אִי לֹא. דָּף ל"ז בַּד"ה וְהַתְנָא כו' וְד"ה כְּשֵׁהֲתַנּוּ כו', וְלַעֲנ"ד י"ל פִּי רַש"י דְּבַשְׁלָמָא לְמַאי דַס"ד דְּמִיגְרִי בְּשִׁלָּא הַתְנּוּ.

פְּרִיף שְׁפִיר עַל ר' יוֹסִי דַס"ל בְּתוּלָה בְּדַעַת עֲצָמוּ אִין בְּרִירָה אַף שְׁהוּא מִתְנָהּ וּמְבַרֵּר דְבְרִיו, וְא"כ מַכ"ש הֵתֵם שְׁאִין מְבַרֵּר דְבְרִיו וּמִתְנָהּ, כ"ש דְלֹא ה"ל לְמִימַר בְּרִירָה אִפִּי בְּתוּלָה בְּדַעַת אֲחֵרִים, וְתַדַּע דְּהֵיכָא דְמִתְנָהּ וּמְבַרֵּר דְבְרִיו וְתוּלָה בְּדַעַת עֲצָמוּ עָדִיף טְפִי לְזִמְרָה בּוּ יֵשׁ בְּרִירָה, מִהֵיכָא דַאִינוּ מִתְנָהּ וּמְבַרֵּר דְבְרִיו וְתוּלָה בְּדַעַת אֲחֵרִים, דְּהָא ר"מ ס"ל כָּאן יֵשׁ בְּרִירָה הוּאִיל וּמִתְנָהּ וּמְבַרֵּר דְבְרִיו וְאִין שְׁתוּלָה בְּדַעַת עֲצָמוּ, וְאִלוּ בַפ' יֵשׁ בְּכוֹר מְסִפְקָא לִי לר"מ אִי אִין בְּרִירָה הוּאִיל וְאִין מִתְנָהּ וּמְבַרֵּר דְבְרִיו, אַף דְשָׁם אִינוּ תוּלָה בְּדַעַת עֲצָמוּ, וּמִשְׁנֵי הֵתֵם כְּשֵׁהֲתַנּוּ וְכִינוּ דְשָׁם בְּהַתְנּוּ מִיגְרִי, שְׁפִיר י"ל דְּתוּלָה בְּדַעַת אֲחֵרִים שְׁאִנִי, וְע"ז פְּרִיף מִהּ לְמִימָרָא דְהָא בַפ' מִי שְׁאַחְזוּ אִיגְרִי ר"י שָׁם וְאָמַר בְּחִיּוֹ מְגוֹרְשֵׁת וְאִינָם מְגוֹרְשֵׁת, וְזֶה דְלִכִּי מְיִית הֵנִי גִיטָא לֹא צְרִיף לְאַשְׁמַעִינוּ שָׁם, וְע"כ מִשׁוּם דְּפִשְׁיטָא לִיהּ פִּינוּ דְּמִתְנָהּ וּמְבַרֵּר דְבְרִיו וְתוּלָה בְּדַעַת אֲחֵרִים וְדַאִי יֵשׁ בְּרִירָה, וְכִינוּ דְשָׁם פְּשִׁיטָא לִי תוּ מַאי אֲתִי לְמִימַר כָּאן, וְאִי צְרִיף לְאַשְׁמַעִינוּ דִּין זֶה ה"ל לְאַשְׁמַעִינוּ שָׁם דְאַיְגְרִי ר' יוֹסִי שָׁם, וְעִי"ש פָּרֵק כָּל הַגָּט דְּהוֹכִיחַ הַש"ס דָּף כ"ה (ע"ב) דר"י אִית לִיהּ בְּרִירָה מְדָלָא פְּלִיג אַת"ק ע"כ דַס"ל דְכִי מְיִית הֵנִי גִיטָא וְסָמִיף עַל ת"ק שָׁם ע"ב גְּמָרָא

קסבר ר' יוסף מאן דאית ליה, ברירה כו', לכאורה יש לתמוה למה הוצרך ר"י להביא בריתא זו הא כבר מצינו כמה משניות ובריתות דפליגי בברירה, תו הקשו התוס' בד"ה אלא איפוך עיי"ש, ונ"ל משום די"ל דכל התנאים שאסר לעיל היינו דמספקי להו אי יש ברירה כמו שמצינו לר"י לעיל פ' יש בכור ובשל תורה אולינו לחומרא בספקו, ע"כ בעירוב דמדרבנן הוא הוי עירוב מספק, אבל אי הוי משכחינו תנא דאית לי' בנדאי אין ברירה אפילו בדרבנן אין ברירה ס"ל, ע"כ אמר כמאן אתיא הא דאמר משחשיכה אין עירובו עירוב, והיינו עפ"י מה דאיתא לעיל דף ל"ו (ע"א) דאפילו מ"ד ספק עירוב פשר והיינו ר' יוסי ור"ש, היינו היכא דהי' לי חזקת פשרות, אבל אי לא הנה לו חז"כ מוקמינו ליה בחזקת ביתו שלא עירב ע"כ אינו עירוב עיי"ש, וה"ק מדאמר דוקא רצה מבע"י בזה הוא דעירובו עירוב, הא לא רצה מבע"י אפילו היכא דאין לו חזקת ביתו פגון שהיו מהלכין בדרך אפ"ה אין עירובו עירוב.

ועכצ"ל דס"ל דבנדאי אין ברירה, דאי מספקא לי' הל"ל דמספק הוי עירוב פנין דאין לו חזקת ביתו, ומאן האי תנא, ומשני רב יוסף תנאי היא כו', קשיא דר"ש אדר"ש, פי' אפילו את"ל דר"ש מספקא לי', הי' ראוי שלא להיות עירוב פנין לו חזקת ביתו, דהא ר"ש כר' יוסי ס"ל לעיל, אלא איפוך ר"ש אמר רצה מבע"י הוא דעירובו עירוב, הא לא רצה מבע"י אפי' לא הי' לו חזקת ביתו אין עירובו עירוב, ש"מ דנדאי אין ברירה ס"ל, ואי לא הוי אמר איפוך לא הוי מצי להוכיח מידי מדרבנן דס"ל אינו עירוב, דהוי י"ל דרבנן ס"ל כר"מ ור"י דאמרי לעיל דף ל"ה (ע"א) ספק עירוב ה"ז חמר גמל, הרי דלהחמיר אולינו משום דתחומין ס"ל דאורייתא אבל אחר דמפכינו ר"ש אומר אינו עירוב, ונהרי שם ס"ל לר"ש דמקלינו בספק עירוב דתחומין דרבנן, אע"כ דאפילו בדרבנן אין ברירה ס"ל.

דף ל' נאכל עירובו ביום ראשון אין יוצא עליו ביום שני דברי רבי, לקמן מפרש דרבי כר"א ס"ל, וקשה היכא רמיזא דר' ס"ל כר"א, הא לעיל אמרינו דגם רבנן מודים לר"א בהא, א"כ י"ל דר' פרבנן ס"ל ולקמן בפי' הרמב"ם איישוב זאת בטו"ד בס"ד דף ל"ט הרמב"ם פסק בדין ב' י"ט של גליות או י"ט הסמוך לשבת אם נאכל עירובו בראשון אין לו עירוב לשני, כ"כ בה' עירובין פ"ח דין ח"ט, והשיגו הראב"ד וכתב שטענה בזה שאפילו פשני י"ט של ר"ה אעפ"י שהן קדושה א' כו', אבל לקולא לא אמרינו עכ"ל עיי"ש, והה"מ תירץ על זה והוכיח דקדושה א' הן ואפי' לקולא, דאל"כ מאי קא מקשה ר"א לרבנן מנאכל עירובו כו' הל"ל ולטעמיה ב' י"ט של ר"ה כו', ולענד"ג דזה נודאי א"א לומר דאפי' לקולא יהי' קדושה א', דהא ע"כ לרבה דאמר בפ"ק דביצה (דף ה' ע"א) דלכני בכל אף ביצה אסורה.

וכן למ"ד (שם ע"ב) דאסורה הביצה משום שפא מהרה יבנה ב"ה ויאמרו אנשתיקיד כו', א"כ לדידהו לחומרא דוקא הוי קדושה אחת ולא לקולא, מנלן לאפלוגי רבא עליהו, דנדאי י"ל גם לרבא נמי פן הוא דלקולא לא אמרינו קדושה אחת הו, וכן משמע (שם דף ע"א) דרבא אמר בשני י"ט של ר"ה דביצה אסורה, וא"ל נהרדעי מה דעתיך דלמא מעברי לי' לאלול כו', הרי מפניך דדעת רבא דאסר הביצה משום ספיקא הוא, דלמא עשאיה שני ימים בב"ד פתקנה הראשונה עיי"ש, וכן פתב רש"י פאן (דף ל"ט ע"א)

דְּמִסְפָּקָא לִי לִר' יוֹסֵי וּמִסְפָּק הוּי תְּדָא קְדוּשָׁה, וְתוּ רְאִינָה דֵא"כ מֵאֵי פְּרִיָּה לְקַמְן דְּרַף מ' (ע"א) ל"ל לְאִיפְלֹגִי בִּר"ה וּבִר"ח דְּלֵא הוּדוּ לֹו חֲכָמִים לְהַתְנוּת ה"ל לְאִיפְלֹגִי בִּר"ה לְבַד, וְקִשָּׁה דְּאֵי הוּי פְּלִיגִי בִּר"ה לְבַד, ה"א דְּוִקָא בִּר"ה ל"ש לְהַתְנוּת דְּהָא וְנִדְאֵי קְדוּשָׁה א' הוּ, אָבֵל ר"ח דְּסְפִיקָא הוּא שְׁיִיף לְהַתְנוּת בְּהוּ, אֵע"כ גַּם ר"ה נְמִי סְפִיקָא הוּא וְשְׁיִיף לְהַתְנוּת, וְע"כ שְׁפִיר יִלְפִינֵן ר"ח דְּאִין מִתְגִּין מִן ר"ה וְתוּ לְמָה חִזְלָק הֶרְמַב"ם בֵּין ר"ה לִי"ט דְּגְלִיּוֹת בְּדִין שְׂכַח מְלַעֲרַב דְּמִתְנָה עֵי"ש בְּדִין ט"ז, דְּמַכְל זֶה אִין נִשְׁמַע דְּאָף לְקוּלָא קְדוּשָׁה א' הוּ, וְה"ל לְהֶרְמַב"ם לְחִלְק בֵּינֵיהוּ בְּדִין נְאָכְל הָעִירוּב בְּרֵאשׁוֹן, דְּאָז נִשְׁמַע דְּאָף לְקוּלָא קְדוּשָׁה אַחַת הוּ.

ע"כ נִלְעַד"ל דְּגַם הֶרְמַב"ם סֵל דְּלְקוּלָא לָא אָמְרִינֵן קְדוּשָׁה א' הוּ, אָלָא הֶרְמַב"ם לְשִׁטְתוֹ שְׁפּוֹסֶק פ"ו מְעִירוּבִין דְּרַף י"ב דֵא"צ בְּסִפְק עִירוּב חֲזַקַת פְּשָׁרוֹת, דְּאִפִּילוּ לִיכָא חֲזַקַת פְּשָׁרוֹת נְמִי קִיִּיל"ן סְפִק דְּוִקָא ר' יוֹסֵי הוּא דֵס"ל דְּבְעֵינֵן חֲזַקַת פְּשָׁרוֹת, דֵס"ל לִר' יוֹסֵי בְּדִין סְפִק טָבֵל בְּטוּמְאָה דְּרַבָּנָן לְהַחְמִיר בְּסְפִיקוֹ, הוּאִיל וּמוֹקְמִינֵן לְטַמָּא אַחֲזַקְתוֹ, מִש"ה כָּאֵן נְמִי כִּינֵן שְׁאִין לְעִירוּב חֲזַקַת פְּשָׁרוֹת מוֹקְמִינֵן לִיה בְּחֲזַקַת בֵּיתוֹ בְּלֵא עִירָב.

אָבֵל אָנֵן קִיִּיל"ן כְּסִתָּם מִשְׁנָה דְּאִפִּילוּ הִיכָא דִּיש לֹו חֲזַקַת טוּמְאָה, אִפ"ה כִּינֵן דְּמִדְּרַבָּנָן הוּא אֲזִלִּינֵן לְהַקֵּל בְּסְפִיקוֹ, לְכֵן בְּעִירוּב אָף דִּיש לֹו חֲזַקַת בֵּיתוֹ שְׁלֵא עִירָב אִפ"ה הוּי עִירוּב מְסִפְק, וְלְכֵן פְּסִק הֶרְמַב"ם כָּאֵן בְּנְאָכְל הָעִירוּב בְּרֵאשׁוֹן דִּר"ה דִּינְצָא עָלָיו בְּשַׁנִּי, כִּינֵן דִּר"ה סְפִק הוּא שְׁמָא קְדוּשָׁה אַחַת הוּא ע"כ פְּשָׁר הָעִירוּב מְסִפְק, וְהָא דְּאָמְרִי רַבָּנָן לְעִיל בְּשַׁבַּת וִי"ט דְּמִסְפָּקִי לְהוּ ע"כ בְּנְאָכְל עִירוּבוֹ בְּרֵאשׁוֹן אִין יוֹצֵא עָלָיו בְּשַׁנִּי.

י"ל מִשׁוּם דְּרַבָּנָן הִינֵנו ר' יוֹסֵי. כִּמ"ש הַש"ס לְהִדְיָא מֵאֵן חֲכָמִים ר"י הוּא, וְר' יוֹסֵי לְשִׁטְתוֹ דְּמַחְמִיר בְּסִפְק עִירוּב אִם אִין לֹו חֲזַקַת פְּשָׁרוֹת.

וְהַשְׁתָּא אֲתִי נְמִי שְׁפִיר הָא שְׁהַקְשִׁיתִי לְעִיל דְּרַף ל"ח עַל רַבִּי דֵס"ל לְקַמְן כִּר"א, דְּהָאִיף רַמִּיז לְנוּ בְּאָמְרוֹ דֵאֵם נְאָכְל עִירוּבוֹ בְּרֵאשׁוֹן אִין יוֹצֵא עָלָיו בְּשַׁנִּי דְּסִבֵּר כִּר"א, הָא אִפִּילוּ אִי אָמְרִינֵן ב' קְדוּשׁוֹת הוּ, הַדִּין כֵּן הוּא מְסִפְק, י"ל דְּרַבִּי לְשִׁטְתוֹ דְּאִיהוּ סִתִּים לָן בְּמִשְׁנֵתֵינוּ דְּלֵא כִר' יוֹסֵי כְּדָפִי לְעִיל דְּרַף ל"ו וְכִמ"ש בְּדָרַף ל"ד בְּשַׁבַּת עֵי"ש שְׁהָאֲרַכְתִּי בְּזָה.

ע"כ לְדִידִיקָה אִפִּילוּ בְּאִין לֹו חֲזַקַת פְּשָׁרוֹת הָעִירוּב פְּשָׁר מְסִפְק, ע"כ אִי הוּי ס"ל לְרַבִּי כְּרַבָּנָן כּוֹי עִירוּב מְסִפְק וְיוֹצֵא עָלָיו בְּשַׁנִּי אָלָא ע"כ ר' כִּר"א ס"ל. מִכ"ז רֵאִי בְּרוּרָה לִמ"ש דְּרַף ל"ד בְּשַׁבַּת לְתַרְזֵן שְׁם שִׁיטַת רִש"י וְהֶרְמַב"ם שְׁהוּא הָאֲמַת: דְּרַף מ"ג גְּמָרָא לְהַבְרִיחַ מִים עֲשׂוּיּוֹת, פִּי מְהַרְש"ל דַּע"כ פ' חֲשִׁיבִי מְחִיצוֹת כְּדִיר וְסִהָר, אָלָא דִּמְש"ה לָא מְקַרִי שְׁבַת בְּאוּרִי מְחִיצוֹת מִבַּע"י עֵי"ש וְדַבְּרִי דְּחוֹקִים מְאוּד, דְּמִלְשׁוֹן רִש"י מִשְׁמַע דְּלֵא חֲשִׁיבִי מְחִיצוֹת וּבְהִדְיָא פִּרְש"י בִּד"ה אָלָא אִי אָמְרַת כְּשַׁעֲמַדָּה ד"ה אָסוּר דְּמְחִיצוֹת לָא חֲשִׁיבִי כּו' עֵי"ש.

הָרִי דְּלֵא חֲשִׁיבִי מְחִיצוֹת כְּלָל לִר' זִירָא, וּמָה שְׁהַקְשָׁה רִש"ל דְּלְמָה לֵא פִי ר' זִירָא דְּבְרִי אֲמַתְנִי לֵא קִשָּׁה מִיָּדִי דְּהָא וְנִדְאֵי ר' זִירָא לָא פְּלִיג עַל רַב דֵס"ל לְקַמְן דְּרַף צ' (ע"א) דְּמִטְלִטְלִין בְּסִפְיָה כְּוִלָּה דְּחֲשִׁיבִי מְחִיצוֹת גְּמוּרוֹת וְהִלְכְתָא כְּרַב בְּאִיסוּרִי.

אף רבה ור' זירא פליגי אליבא דשמואל, ע"כ אמר ר' זירא דאליבא דשמואל דאמר הלכתא כר"ג בספינה. אי אפשר לפרש טעמא משום ששבת באויר מחיצות מבע"י, דהא שמואל סבר לקמן פרק כל גגות (שם ע"ב) דמחיצות להבריח מים עשויות.

נמצא לפ"ז גם ר' זירא ס"ל דטעמא דמתני' משום ששבת באויר מחיצותיה מבע"י הוא, אף אליבא דשמואל ס"ל לר' זירא הואיל וניטלת. וזה ברור (עמ"ש לקמן).

שם פי פליגי בשעמדה, פ"י בתוס' השתא הדר ביה ממאי דאמרינן לעיל איכא בינייהו שפפחה כו' עכ"ל.

פירושם דחוק מאוד, דכל פי הא ה"ל להש"ס לפרש, והל"ל אי הכי מאי בינייהו, וגדולה מזו מצינו בריש גיטין דף ד' ע"א עיי"ש. ודוק.

ותו למה לא אמר עמדה איכא בינייהו דנ"מ זו יהיה גם לפי האמת, ולקמן בסמוך איישוב זאת בטוב טעם בס"ד. שם רש"י בד"ה הלכתא כר"ג בספינה כו'.

מהרש"ל מחק כל זה מפירוש"י דהא במהלכת לא פליגי. ותו דה"ל לפרש בעמדה וטעמא הואיל ושבת באוירה מבע"י.

ומהרש"א פ"י דלר' זירא קאי. וזה אינו דהא מבואר ברש"י דלר' זירא בעמדה ד"ה אסור וכאן כתב בעמדה נמי פליג ר"ג.

ותו דלעיל בסמוך בז"ה אין והתניא כו' מבואר דרצו היינו חומרא ולא מדינא ואיך כתב פאן דרצו מדינא, גם אין לומר דרש"י פ"י פאן לתרץ דלא תקשה לרב דקייל"ן פנותיה, מפרייטא זו דהכריע דלא כר"ג בדיר וסהר, ולכן פ"י דהלכה כר"ע בעמדה דהוא קבוע דומיא דדיר וסהר משום דלהבריח מים עשויות ולעולם בדיר וסהר הלכה כר"ג.

דקשה הא הכרעה דברייתא לאו הכרעה היא כמ"ש התוספות והפוסקים. ותו דהא רב ס"ל פרק כל גגות (הנ"ל) דמחיצות דספינה חשיבין מחיצות גמורות ע"כ נלע"ד ברור דס"ל לרש"י ז"ל לפי מ"ש רבה לעיל הטעם הואיל ושבת באויר כו', לפ"ז צ"ל דטעמא דר"ע החולק הוא משום דגזר אטו הילוף דבקעה, כדלעיל.

וכן נראה מפ"י הרמב"ם במשניות, ולפ"ז ס"ל הא דרצו להחמיר במהלכת ולא לאסור מדינא, היינו משום שהן שבתו בה מבע"י דבעמדה גופא שרי מדינא. ע"כ לא החמירו לאסור במהלכת ולחוש שמה עמדה.

פינן דבעמדה גופא לא אסרו אלא משום גזירה אטו הילוף דבקעה, אבל אם לא שבת בספינה מבע"י דומיא דדיר וסהר, וכגון שהוציאוהו גוים ונתנוהו בשבת בספינה או אם קפץ מספינה לספינה, בזה גם במהלכת אסור לר"ע מדינא שמה עמדה, ובפרט לר"ע דס"ל לשטתו דתחומין דאורייתא פשיטא דשייך לגזור במהלכת שמה עמדה, והי' קשה לרש"י על ברייתא זו דפסק ר' יהושע כר"ג בספינה, א"כ למה רצה ר' יהושע להחמיר במשנתנו במהלכת שמה עמדה, הא בעמדה גופא לדידן שרי, דכה"ג פריף לקמן גבי תחומין למעלה מי', ע"כ פרש"י הלכה כר"ג בספינה כעין ספינתו שהיתה מהלכת דלא חיישינן לשמה עמדה אפי' לרב, דומיא דדיר וסהר דלא שבת באוירה מבע"י כגון שגוים נתנוהו בספינה בשבת, או שקפץ מספינה לספינה, ובזה פליג ר"ע לשטתו דסבר תחומין

דאורייטא, אַבל לר"י לא קיינשינן לעולם נשׂמא עמדה, והא דס"ל לר"ע בַּמתניתין דלא קיינשינן לְשׂמא עמדה, היינו שם נשׂשבתו באוירה מבע"י דגם בעמדה ליפא איסור מדינא נכדפלי.

ולפ"ז מתורץ מה שיש לתמונה לעיל על הש"ס דקאמר איפא בינייהו שנפחתו דונפני הספינה, דלרבה אין לו אלא ד"א, ומיך בסמוך אמר דבמהלקת כ"ע לא פליגי, ומ"ש התוס' לתרץ זה (בד"ה פי פליגי כו') דחוק כדפלי לעיל בסמוך, ותו קשה דלפ"ז לא הו"ל להרי"ף להביא זה האיפא בינייהו ובלא"ה קשה למה הביא הרי"ף פלוגתיהו דרבה ור' זירא ולהכריע ברבה, והרמב"ן ז"ל לא תירץ ע"ז פלוג, אַבל לפי מה שפירשתי בכוננת רש"י א"ש הפל, דהא דבמהלקת לא פליגי אלא דרצו להחמיר, היינו כמו שם דשבתו באוירה מבע"י דמדינא שרי להלן בכולה, אַבל לעיל בנפחתו דונפני הספינה אמר שפיר איפא בינייהו, פינו דמדינא אין לו אלא ד"א בעמדה גם במהלקת אסור לר"ג, דדוקא היכא דיש מחיצות פליגי ר"ג ור"ע, דלר"ג בעמדה נמי שרי להלן בכולה ולר"ע דבעמדה אסור מדינא גם במהלקת קיינשינן.

אַבל אם ליפא מחיצות דאז גם לר"ג אסור מדינא פשעמדה, ע"כ במהלקת נמי אסור, ובזה קמיפליגי ר"ע עם ר' יהושע, ובזה הדרינו לכלין דהלקה כר"ע מחבירו. דכל היכא דכשעמדה אסור גם במהלקת נמי אסור, וא"כ לרבה אסור בנפחתו כו' במהלקת.

אַבל לר' זירא דס"ל לשטת שמואל להברית מים הן עשויות ואסור מדינא ואפ"ה שרי במהלקת. ע"כ גם בנפחתו מחיצותיה שרי.

והשתא א"ש הא דפריך מאי בינייהו ולא אמר עמדה א"ב, דמ"מ קשה לדינא מאי בינייהו. דהא אנו קיי"ל פרב דספינה חשיבי מחיצות כדפלי לעיל ובזה מודה ר' זירא, והא דאמר ר"ז להברית מים הן עשויות.

ר"ל דשמואל ס"ל הכי כדפלי, אַבל לדינא ס"ל לר"ז פרב וא"כ מאי נ"מ בינייהו לדינא, ומשני א"ב נפחתו כו', א"נ בקופץ מספינה לספינה. והיינו שבעבר במזיד דהא אסור לו לילך מספינתו, ועכצ"ל הא דשרי להלן בכולה, היינו דחכמים הקילו אצלו להיות כולה כד"א הואיל ואנוס הוא ע"י גוים, ולשון זה פרש"י לעיל דף מ"ב (ע"א) בהא דהקיפו גוים מחיצה בשבת, דמשמע שם דמדינא הנה ראוי שלא לילך בספינה אלא ד"א א דחכמים הקילו אצלו, אַבל אם לדעת הלך באיסור ודאי לא הקילו בזה ואוקמוהו אדיניה דאין לו אלא ד"א פינו שלא שבת באוירו מבע"י, ולכן בקופץ מספינה לספינה לדעת, דמדינא אין לו אלא ד"א לכן גם במהלקת נמי אסור נשׂמא עמדה.

אַבל לקמן דאמר במהלקת לא פליגי היינו טעמא דשם גם בעמדה ליפא איסור מדינא פינו ששבת באוירה מבע"י. אלא דחכמים גזרו אטו הילוך דבקעה.

ומזה הוציא הרמב"ם דין זה בהלך לדעת לדיר וסתר דאין לו אלא ד"א כמ"ש סי' ת"ה ס"ו, והשתא מתורץ מ"ש רש"י ד"ה א"א פשעמדה ד"ה אסור כו'. דלכאורה דברי מותר הם דאין תלה דבר זה באם עמדה ד"ה אסור, אַבל לפי מ"ש א"ש דהוא ס"ל דגם לפי האמת לרבה נמי פליגי במהלקת, ע"כ ה"ק בשלמא אי פליגי בעמדה דמחיצות גמורות הם.

שפיר ס"ל פיון דמדינא שרי הואיל ושבבת כו' רק דגזרו רבנן אטו הילוך דבקעה לכו
במהלכת ל"ח שמא עמדה וא"ש הא דתנו רצו. אלא א"א פשעמדה ד"ה אסור דלא תשיבי
מחיצות, מאי רצו.

הא גם במהלכת גיחוש כדפני' אי פליגי נמי במהלכת. והשתא נתפררו דברי הרי"ף דרבה
ור"ז פליגי ויש בהו נ"מ לדינא בנפחתו דנפני הספינה דאסור לדין גם במהלכת, וזהו
דעת הגהות אשר"י דמבואר שם כו' והשתא נתפררו דברי הרי"ף דמבואר שם היכא
דקלף באיסור לספינה במזיד או שנפחתו דנפני הספינה דאין לו אלא ד"א, גם במהלכת
אסור מדסתים ולא חילק.

אבל הב"י פירשו דוקא בעמדה, ולפענ"ד נראה כדפני' כל זה ברור ואמת: דף מ"ה תוס'
בד"ה לקנו שביתה כו' ולקף פשפאו בתוך י' עכ"ל, הקשה רש"ל מ"ש מגשמים היורדין
ביו"ט. ומהרש"א הקשה מ"ש בישן בדרך דלרבנן אין לו אלא ד"א, ומ"ש מהרש"א
דבע"ש קנו שביתה בעיר לא משמע פן מלשון התוס' שכתבו ולא קנו שביתה בשום
מקום, ותו דהא רי"ו בשם הרשב"א.

וכן הריטב"א (הובא בב"י סי' ת"ד) כתבו מי שפא בספינה והגיע לנמל בשבת אם
משנכנס שבת עד שהגיע לנמל לעולם היתה למעלה מי' כו'. הרי מבואר דאם הספינה
הלכה במקום א' באמצע המים בשבת למטה מי' קנה שם שביתה אף שלא פיון בע"ש
לשבות שם.

ותו דאפי' אמר בפירוש לקנות שם שביתה. נמי לא מהני דהא קים לן סי' ת"ט (סי"א)
דבעינו שיהא המקום מסויים שיהא מכיר אילן או גדר, ובעינו נמי שיכול להגיע שם
מבע"י וכ"ז מבואר שם בש"ס ופוסקים, ע"כ נ"ל דמעיקרא לק"מ דבישן בדרך פיון
דבה"ש לא קנה כ"א ד' אמות ואז תפצו פרגליו.

וכיון דכבר קנה שביתתו בה"ש רק ד"א נשאר בחומרא זו כל השבת, דומה למה שאמרו
במוקצה פיון דאמקצאי לבה"ש כו'. אבל בהא דהיה למעלה מי' אז שרי לילף בכ"מ
שירצה דהא לא קנה שביתה בשום מקום, ע"כ פשיגוע למטה מי' קנה שביתה בשבת
שם להחמיר עליו שלא לילף בכ"מ שירצה אלא שני אלפים משביתתו לכל רוח, וגבי
גשמים שירדו ביו"ט היינו טעמא דהא חזינו דחפצי הפקר קונין שביתה במקומן, ואם
הי' להם בעלים נתבטלו שביתת מקומן ונגררו לשביתת בעלים, וע"כ בחפצי הפקר
פשגייעו ביו"ט לרשות בעלים היה בדין לבטל שביתת מקומן ולגוררן לשביתת בעלים,
אף מנו דבבין השמשות נקנה כבר מקים שביתתו נקנה לכולי יומא והיינו אם קנו שביתה
בה"ש אבל גשמים שירדו ביו"ט דלא קנו בה"ש שביתה.

ע"כ אף שירדין ביו"ט פשיגייעו לרשות בעלים נתבטל שביתת מקומן ונגררו אחר
שביתת בעלים. דומה למה שאמרו אין מוקצה לחצי שבת: דף מ"ז ע"ב בד"ה והפלים
כו' דהשתא לא הוי פרגלי הבעלים כו' עכ"ל.

יש לתמוה דמבואר במשנה בסוף ביצה מי שהיו פירותיו בעיר אחרת ועירבו בני אותה
עיר להביא אצלו מפירותיו לא יביאו לו. ופ"י רש"י דהוי פרגלי בעלים.

וּפְּרִוּשׁוֹ מְוַכַּרְח שָׁם בְּמַתְנִיתִין דַּע"כ מַתְנִיתִין פְּרַבְּנָן דְּרִיב"ן אֲתִיב, דְּהָכִי מוּקִי הַש"ס
שָׁם רִישָׁא דְּמַתְנִיתִין שָׁם פְּרַבְּנָן עֵי"ש וְהֵינּוּ בְּבֵּא דְּבוּר שֶׁל עוֹלֵי בְּבַל פְּרַגְלֵי הַמְּמַלָּא
עֵי"ש. וְא"כ אֲמַאי לֹא יָבִיאוּ לוֹ אִי לֹא דְּהוּי פְּרַגְלֵי הַבְּעָלִים.

וּנ"ל לְיִשָּׁב דְּבָרֵי הַתּוֹס' דַּס"ל לְהַתּוֹס' לְחַלְק. דְּמַתְנִיתִין דְּהַתָּם דְּאֲתִיב פְּרַבְּנָן, ע"כ פִּינּוּ
דְּלֹאוּ בְּנֵי מְקַנָּה שְׁבִיתָה הֵן, לְכֹן אִף שֶׁהַבְּעָלִים בְּעִיר אַחֲרַת נִגְרְרוּ אַחַר הַבְּעָלִים אֲבָל כָּאֵן
לְרִיב"ן דְּחֻפְצֵי הַפְּקָר יֵשׁ לָהֶם שְׁבִיתַת עֲצָמָן, אִף שֶׁהַבְּעָלִים דּוֹחִין שְׁבִיתָתָן וְגוֹרְרִין אוֹתָן
לְשְׁבִיתַת עֲצָמָן, לְכֹן כָּל שֶׁהַבְּעָלִים בְּעִיר אַחֲרַת לֹא נִדְּחוּ מִשְׁבִּיתַת מְקוֹמָן, זֶהוּ מַה שֶּׁנ"ל
לְתַרְזַן דְּבָרֵי הַתּוֹס' דְּלֹא יִהְיוּ נִגְדַּ מְשֻׁנָּה עֲרוּכָה.

בַּד"ה חָרַם כּו' וְא"ת וּכּו' וּי"ל כּו' עַכ"ל. דְּבָרֵיהֶם דְּחֻקִּים, וְע"פ דְּבָרֵיהֶם אֵלּוּ הַנְּזָכְרִים
לְדַחֲוֹק גַּם לְעֵיל ד"ה וְהַפְּלִים עֵי"ש, וְלְכַאֲוָרָה יֵשׁ לְתַרְזַן עוֹד לְפִי מַה שֶּׁפְּתַבְּתִי לְעֵיל
דְּלַרְבָּנָן אֲפִילוּ הַבְּעָלִים בְּעִיר אַחֲרַת הֵוּי פְּרַגְלֵי הַבְּעָלִים.

וּלְרִיב"ן אִם הַבְּעָלִים בְּעִיר אַחֲרַת ל"ה פְּרַגְלֵי הַבְּעָלִים, לַפ"ז י"ל דְּלַרְבָּנָן א"צ מְחִיצָה
שֶׁל בְּרִזָּל. מִשּׁוּם דְּזֶה שֵׁישׁ מִן הַתְּעַרְבוּת מִים שֶׁל חוּץ לְתַחוּם שְׁבִיתָתָן לְתוֹךְ הַתְּחוּם
לֹא קָנוּ שָׁם שְׁבִיתָה, אֲלֹא פִּינּוּ שְׁעוּמָדִים לְהַתְּעַרֵּב וְלְבוֹא לְתַחוּם זֶה בְּשִׁבְתָּ אִף שְׁבִיתָה
הֵוּ בְּרִשׁוּת בְּנֵי עִיר אַחֲרַת, אוֹקְמִינָהּוּ בְּנֵי עִיר הָאַחֲרַת בְּרִשׁוּת בְּעָלִים שֶׁל עִיר זֶה מֵאַחַר
שְׁעִתִּידִין לִילָף בְּשִׁבְתָּ לְתַחוּם עִיר זֶה, דּוּמָה לְשׁוּר שֶׁל פֶּטֶם דְּקִייל"ן דְּהוּי פְּרַגְלֵי כָּל אָדָם
פִּינּוּ דְּדַעְתִּי לְזַבּוּנֵי.

מֵאַתְמוֹל אוֹקְמִינָהּ בְּעָלִים בְּרִשׁוּת מֵאַן דְּיִינִי וּמִזְבִּין לִי לְמַחֲרָה כְּדֹאִיתָא בְּבִיצָה דָּף ל"ח,
ה"נ בְּנֵי תַחוּם זֶה דְּעַתָּן הִי בַּה"ש עַל מַה שֶׁהִיָּה אִז תּוֹךְ תַּחוּמָן. לְמוֹקְמֵי בְּרִשׁוּת בְּנֵי עִיר
אַחֲרַת מַה שְׁעִתִּיד לִילָף לְהַתְּעַרֵּב לְתַחוּם שְׁלָהֶם, וְזֶה נִיחָא לְבְּנֵי שְׁנֵי עֵינִירוֹת.

וּל"ל הָא בַּה"ש לֹא הֵוּ תּוֹךְ תַּחוּם שְׁלָהֶם, וּמִי עֲדִיפֵי מְבַעְלִים גְּמוּרִין שְׁהִיוּ בַּה"ש בְּעִיר
אַחֲרַת דְּלֹא הֵוּ פְּרַגְלֵי בְּעָלִים, י"ל דְּלַרְבָּנָן אִף אִם הֵוּ הַבְּעָלִים בְּעִיר אַחֲרַת הֵוּ פְּרַגְלֵי
בְּעָלִים כְּדָפִי, ע"כ שֶׁפִּיר י"ל בַּה"ש הֵקְנוּ בְּנֵי תַחוּם זֶה מִימֵיהֶן שְׁבִיתָתָן תַּחוּמָן שְׁעִתִּידִין
לְהַתְּעַרֵּב בְּשִׁבְתָּ וְלְבוֹא לְתַחוּם בְּנֵי עִיר הָאַחֲרַת וְזֶה נִיחָא לְשִׁנְיָהֶן דְּאִז אִין צְרִיכִין לְמַחֲצִיָּה
שֶׁל בְּרִזָּל, אֲבָל לְרִיב"ן דַּס"ל אִם הֵוּ הַבְּעָלִים בְּעִיר אַחֲרַת לֹא הֵוּ פְּרַגְלֵי הַבְּעָלִים, לְכֹן
לֹא מְצִי בְּנֵי תַחוּם זֶה לְקַנּוֹת אוֹתָנָם שְׁהִיוּ בַּה"ש חוּץ לְתַחוּם אֲלֹא נִקְנוּ לְבְּנֵי עִיר אַחֲרַת
לְכֹן צְרִיף מְחִיצָה שֶׁל בְּרִזָּל וְזֶה בְּרוּר.

דָּף נ"א ע"ב בַּד"ה וְיִצְאָ עֲשִׂיר כּו' אֲלֹא ד"א עַכ"ל, לְכַאֲוָרָה קָשָׁה דְּזֶה סוּתֵר לַמ"ש הַתּוֹס'
לְקַמָּן דָּף ס' ע"ב בַּד"ה אִין אֵלּוּ כּו', דְּאִם לָן בְּעִיר אֲפִילוּ אֲלִפִּיִם שְׁלֹו כְּלוּ בְּתַחֲלַת הָעִיר
נְחֻשְׁבַת לוֹ כָּל הָעִיר כַּד אֲמוֹת לְהַלָּף אֶת כּוֹלָהָ, וְהִבִּיאוּ רֵאזִיה לְזֶה שָׁם, וְרֵאזִיתִי בְּהַגְּהוֹת
סַמ"ק שֶׁפְּתַב דְּדְּבָרֵי הַתּוֹס' סוּתְרִים זַא"ז, וְלַעַד"נ פְּשׁוּט דְּאִין כָּאֵן שׁוּם סוּתְרָה דְּלְקַמָּן
מִיִּרֵי לְהַדְּיָא בְּנוֹתָן עִירוֹבוּ בְּפֶת וְע"כ מְדָלָא עִירָב בְּרַגְלֵי רוּצָה לְהִיּוֹת בַּה"ש בְּתוֹךְ הָעִיר,
ע"כ הוּאִיל וְשִׁבְתָּ בְּאוּרֵי מְחִיצוֹת מִבְּע"י לְכֹן כָּל הָעִיר נְחֻשְׁבַת לוֹ כַּד"א כְּדֹאִיתָא לְעֵיל
דָּף מ"ב (ע"ב).

אֲבָל כָּאֵן דְּהַחֲשִׁיף עַל הַתְּחוּם בַּה"ש וְלֹא שְׁבִיתָתָן בְּאוּרֵי מְחִיצוֹת מִבְּע"י. בְּנוֹדָאֵי מִשּׁוּם זֶה
שֶׁהוּלָף בְּלִילָה בְּאֲמָצַע שְׁבִיתָתָן לְהָעִיר לְלִין בַּה"ש אִין הָעִיר נְחֻשְׁבַת לוֹ כַּד"א, וְזֶה בְּרוּר.

וְהָא דְפָרְיָהּ לְקַמְן בְּסֻמוּף (דָּף נ"ב ע"א) הָאֵי לְהַקְלֵי לְהַחְמִיר הוּא, הִיָּינוּ אִם נוֹתֵן עִירוּבוּ סֻמוּף כ"כ לְעִיר בְּעֵנְיָן שְׁכָל הָעִיר תּוֹף תְּחוּם עִירוּבוּ וְזֶה נֶכּוֹן לְדִינָא. שֵׁם רַש"י בַּד"ה עֲנִי הוּא דְאֶקִּילוּ רַבָּנָן גְּבִי כו', וְאִין עֲמֹו פֶּת כו' עכ"ל, מְבֹאֵר דַּס"ל לְרַש"י דְתַרְתִּי בְּעֵינָן בָּא בְּדָרָה וְגַם אִין לוֹ פֶּת.

וּכ"כ עוֹד רַש"י לְקַמְן בַּד"ה וּמַחְשָׁכִין עַל הַתְּחוּם כו' דְאִין לָהּ עֲנִי שְׂאִין לוֹ מְזוֹן שְׂמִי סְעוּדוֹת עֵי"ש, אֲבָל הֶרְמַב"ם פֶּסֶק (בפ"ז מה"ע הל"ג) הֵן אִם בָּא בְּדָרָה אַף שְׂיֵישׁ לוֹ פֶּת וְהוּן בְּבִיתוֹ וְהוּא עֲנִי, לְשִׁנְיָהֶם יֵישׁ דִּין עֲנִי וְסוֹבֵר הַב"י בַּסִּי' ת"ט דְרַש"י וְהֶרְמַב"ם פְּלִיגִי לְדִינָא.

וּלְפַעַנ"ד א"א לֹאמַר פֶּן, דַּא"כ קָשָׁה עַל הֶרְמַב"ם מֵאִי רַאִי הִבִּיא ר"י לְדַבְּרֵי מְעַנְי כָּפַר שְׂיַחֲיָן הָא בְּעֵנִי גַם ר"מ מוֹדָה לְר"י. וְעַל דְּעַת רַש"י קָשָׁה מְהֵא דְאָמַר רַב הוֹנָא לְקַמְן אִיהוּ פִּינָן דְנִפְקָא לִי לְאוֹרְחָא ה"ל עֲנִי כו', מִשְׁמַע דְבְּדָרָה אַף שְׂיֵישׁ לוֹ פֶּת הֵנִי לִי דִין עֲנִי.

וְתוֹ דְהָא ר' יוֹסִי בַר"י ס"ל לְקַמְן בְּסֻמוּף (דָּף נ"ב ע"א) אִפִּי לֹא הִחְזִיק בְּדָרָה פְּסִיעָה א' הֵנִי עֲנִי, וְהָא בְּבִיתוֹ אִין לָהּ עֲנִי שְׂלֵא יְהִי לוֹ מְזִין ב' סְעוּדוֹת לְרַש"י, וְאִפִּי ה' לַר' יוֹסִי בַר"י הֵנִי עֲנִי, וּמִיָּנְיָה נִשְׁמַע לַר' יְהוּדָה דַּע"פ בְּהִחְזִיק בְּדָרָה אֲפִילוּ יֵישׁ לוֹ פֶּת כּוּי עֲנִי, ע"כ נִלְע"ד לֹאמַר דְרַש"י עִם הֶרְמַב"ם לֹא פְּלִיגִי לְדִינָא כָּלֵל, וְהוּא דְרַש"י פִּירוּשׁ דְבְּרֵי הֵן אֲלִיבָא דַר"מ וּבְמִקוּמוֹ דַר"מ סָבַר עֵינְקָר עִירוּב בְּפֶת, ע"כ בָּא בְּדָרָה יֵישׁ לוֹ פֶּת לֹא שְׂיַיָּהּ לְהַקְלֵי בּוֹ פִּינָן דְיֵישׁ לוֹ פֶּת וְרוּצָה לְקַנּוֹת שְׂבִיתָה בְּמִקוּם רַגְלִיו, לְמָה לֹא יִנִּיחַ הַפֶּת שְׁעָמוֹ בְּעִירוּב, וְכֵן יוֹשֵׁב בְּבִיתוֹ אִין לָהּ עֲנִי אִפִּי הַנּוֹטֵל מִן הַתְּמַחֲוִי שְׂאִין לוֹ מְזוֹן ב' סְעוּדוֹת, ע"כ לֹא מְהַנִּי אִם יֵלֵךְ לְקַנּוֹת שְׂבִיתָה בְּרַגְלִיו, פִּינָן דְבָלָאוּ הֵכִי יֵלֵךְ שֵׁם לְהַחְשִׂיָּהּ בַּבַּה"ש, לְמָה לֹא יִטּוֹל פֶּת עֲמוֹ מְזוֹן ב' סְעוּדוֹת וְיֵאכַל שֵׁם תְּחַלַּת הַלֵּילָה סְעוּדָה אַחַת, פִּינָן דַּבְּלָא"ה מְחַשְׂיָהּ שֵׁם עַד תְּחַלַּת הַלֵּילָה, וּלְמַחֵר כְּשִׁירָצָה לֵילָה לְמִקוּם שְׂצָרִיָּהּ לוֹ דְהָא מַש"ה הוּא עִירָב שֵׁם, יֵאכַל שֵׁם כְּשִׁינְיָה לְמַחֵר בְּמִקוּם הַזֶּה הַסְּעוּדָה הַשְּׂנִית, אֲבָל בָּא בְּדָרָה וְאִין עֲמוֹ פֶּת בְּזֶה הַקְּלִי לַר"מ לֹאמַר שְׂבִיתָתִי בְּמִקוּמִי, ע"כ שְׂפִיר מְבִיא ר"י רַאִיָּה מְעַנְי כָּפַר שְׂיַחֲיָן שֶׁהֵן בְּבִיתָם, וְאִין לָהּ עֲנִי שְׂאִין לוֹ מְזוֹן ב' סְעוּדוֹת א"כ ה"ל דִּין עֲשִׂיר וְכַדְפִּי, אֲבָל הֶרְמַב"ם דְבְּרֵי הֵן אֲלִיבָא דְהַלְכָתָא דְאַנְן קִייל"ן כַּר"י דְעֵינְקָר עִירוּב בְּרַגְלֵי, וְהַחְזִיקוּ שְׂבִין עֲנִי לְעֲשִׂיר הִיָּינוּ בְּמִקוּם פְּלוּנִי, וְע"כ אִם בָּא בְּדָרָה וּמְכִיר אֵילָן דְהַקְּלִי בּוֹ וְלֹא הִטְרִיחוֹ לְלַכֵּת שֵׁם בְּרַגְלִיו, ע"כ וְדַאי דְאִין חִזְקוּם בֵּין יֵישׁ עֲמוֹ פֶּת לֹאִין עֲמוֹ פֶּת, וְכִמוֹ דְבָאִין עֲמוֹ פֶּת לֹא הִטְרִיחוֹ חֲכָמִים לְלַכֵּת שֵׁם בְּרַגְלִיו, ה"ה וְדַאי בְּיֵישׁ עֲמוֹ פֶּת לֹא הִטְרִיחוֹ אוֹתוֹ חֲכָמִים לְלַכֵּת שֵׁם עִם הַפֶּת, וְכֵן אִם הוּא בְּבִיתוֹ אִם הוּא עֲנִי אַף שְׂיֵישׁ לוֹ מְזוֹן ב' סְעוּדוֹת, אִין מְחַנְיָב לְשַׁלּוֹחַ לְשֵׁם לְהַנִּיחַ הָעִירוּב בְּפֶת, דְאִם יִשְׁלַח לְשֵׁם מְזוֹן שְׂנֵי סְעוּדוֹת לֹא יְהִי לוֹ מָה לְאֶכּוֹל בְּשִׁבְתוֹ בְּלֵילָה, וְלֹא הִטְרִיחוֹ חֲכָמִים לֵילָה לְשֵׁם וְלְאֶכּוֹל שֵׁם תְּחַלַּת הַלֵּילָה, כְּמוֹ דְלֹא הִטְרִיחוֹ אוֹתוֹ חֲכָמִים לַע"ע אִם אִין לוֹ אִפִּי מְזוֹן ב' סְעוּדוֹת, דְלֹא חִיָּיְבוּ אוֹתוֹ חֲכָמִים לֵילָה בְּרַגְלִיו לְהַחְשִׂיָּהּ שֵׁם בַּה"ש, לְכֵן אַף כְּשִׁינְיָ לֹא פֶּת אִינוּ מְחַנְיָב לֵילָה לְשֵׁם וְלְאֶכּוֹל שֵׁם הַפֶּת בְּתַחֲלַת הַלֵּילָה, דְאִם יִשְׁלַח פֶּתוֹ לֹא יְהִי לוֹ מָה לְאֶכּוֹל בְּבִיתוֹ, וְזֶה מְדוּקָדָק בְּלִשׁוֹן הֶרְמַב"ם ז"ל שְׂכַתְבּוּ וְז"ל (שָׁם) בַּד"א בְּעֵנִי שְׂאִין מְטְרִיחוֹ אוֹתוֹ, פִּי אַף כְּשִׁינְיָ לוֹ מְזוֹן ב' סְעוּדוֹת אִין מְטְרִיחוֹ אוֹתוֹ שְׂיֵילָה לְשֵׁם

לֵאכּוֹל בְּלִילָה סְעוּדָתוֹ מֵאַחַר דָּאִין לוֹ כ"א מְזוּן ב סְעוּדוֹת, וּבְזָה מִתּוֹרַץ נָמִי הָא דְאָמַר ר' מֵאִיר אָנוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא עֲנִי, דְּזָה הוּא לְכַאוּרָה לִישָׁנָא וַתִּירָא דְהָא כְּבָר אָמַר ר"מ הָעֲנִי מְעַרְב בְּרַגְלֵיו הָרִי מְבֹאָר דְּוָקָא עֲנִי, תוּ מֵאִי אָנוּ דְקָאָמַר ר"מ, וּלְפִי מ"ש א"ש דְמַלְבַּד פְּלוֹגְתִּיהוּ דְפְּלִיגִי בְּמִקּוּמוֹ, דר"מ ס"ל הִקְוֵלָא שְׁהִקְוֵלוּ בְּעֲנִי הִיָּינוּ בְּמִקּוּמוֹ וּר"י סָבַר הִקְוֵלָא שְׁהִקְוֵלוּ בְּעֲנִי הִיָּינוּ בְּמִקּוּמוֹ פְּלוֹנִי, אֲבָל בְּמִקּוּמוֹ א' עֲנִי וּא' עֲשִׂיר, מְלַבַּד פְּלוֹגְתָּא זֹאת פְּלִיגִי עוֹד דְּלִר"י דס"ל דְּהִקְוֵלָא שְׁהִקְוֵלוּ בּוּ בְּעֲנִי הִיָּינוּ בְּמִקּוּמוֹ פְּלוֹנִי, לְדִידְיָה עֲנִי לָאוּ דְּוָקָא אֶלָּא אִפִּי בָּא בְּדֶרֶךְ וַיֵּשׁ עִמּוֹ פֶת נָמִי הִקְוֵלוּ בּוּ, נִמְצָא דְהִקְוֵלָא הוּא בֵּין לְעֲנִי בְּבֵיתוֹ וְהֵן בְּדֶרֶךְ לְעֲשִׂיר, אֲבָל לר"מ דס"ל דְּהִקְוֵלָא דְעֲנִי הוּא בְּמִקּוּמוֹ, לְדִידְיָה בָּא בְּדֶרֶךְ וַיֵּשׁ עִמּוֹ פֶת לֹא הִקְוֵלוּ אֶלָּא דְּוָקָא עֲנִי בְּעִינוֹ, וּלְפ"ז שְׁפִיר אָמַר אָנוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא עֲנִי, ר"ל לְדִידֵי דְסָבִירָא לִי דְהִקְוֵלָא בְּמִקּוּמוֹ, ע"כ אֵין לָנוּ אֶלָּא עֲנִי אִם בָּא בְּדֶרֶךְ בְּזָה דְּוָקָא הִקְוֵלוּ, אֲבָל לר"י דְּהִקְוֵלָא הוּא בְּמִקּוּמוֹ פְּלוֹנִי לְדִידְיָה אִפִּי עֲשִׂיר וּבָא בְּדֶרֶךְ נָמִי הִקְוֵלוּ בּוּ.

וּבְזָה מִתּוֹרַץ הָא דְפְּלִיגִי ר"מ עַל ר"י בְּמִשְׁנֵה דְלִקְמָן (שָׁם) וְאָמַר כּל שְׂיָכוֹל לְעַרְב כּו' וּפִי רש"י (שָׁם בַּד"ה כִּי פְּלִיגִי לֹמַר) דְאָף פְּשִׁעָתִיק בְּדֶרֶךְ הָוִי עֲשִׂיר. וְלְכַאוּרָה בְּמֵאִי קְמִיפְּלִיגִי אֲבָל לְפִי מ"ש א"ש זָה נ"ל בְּרוּר לְדִינָא הֵן פְּשָׁבָא בְּדֶרֶךְ אָף כְּשִׂישׁ לוֹ פֶת עִמּוֹ, דְכֵן מְבֹאָר דְאָמַר בְּש"ס אִיהוּ פִּינוֹן דְנִפְק לְאוּרְחָא ה"ל עֲנִי כּו' וְהֵן בְּבֵיתוֹ וְאֵין לוֹ רַק מְזוּן שְׁנֵי סְעוּדוֹת, דְכֵן מִשְׁמַע מְדָאָמַר עֲנִי אֵין עֲשִׂיר לוֹ, וְאִי הִדְבָר תְּלוּי בְּדֶרֶךְ לְבַד לְמָה הִזְפִּירוּ עֲנִי וְעֲשִׂיר כָּלֵל, אַע"כ אִפִּי עֲנִי בְּבֵיתוֹ הִקְוֵלוּ בּוּ כְּדִפְּרִישׁ' כ"ו הוּא בְּרוּר וְאָמַת בְּרִישׁ' וּבְרַמְבַּ"ם וּמְבֹאָר כֵּן בְּלִשׁוֹן מְשֻׁנָּתִינוּ: דָּף נ"ב ע"ב שָׁם בַּד"ה אֶלָּא אִפִּי כּו' וְרִישָׁא ר"י הִיא עַכ"ל, הִנֵּה אָף שְׁהִמְאֹר הַגְּדוֹל רש"י ז"ל גְּדַחַק בְּזָה.

לְפַעַנ"ד נִרְאָה בְּרוּר לְתַרְץ קוֹשְׁיַת רש"י, דְּוֹדָאֵי בְּעֵלְמָא סָבַר ר"מ דְּהוּי כְּבִי עִירוֹ מְדָלָא פְּלִיגִי שָׁם ר"מ בְּרִישָׁא, וְהִכָּא הִיָּינוּ טַעְמָא דר"מ דְאֶזְיֵל לְשִׁטְתּוֹ דְסָל לְעֵיל דָּף ל"ה (ע"ב) דְתַחֲוּמִין דְאוּרְיִתָּא, וְא"כ ע"כ ס"ל לר"מ בְּאוּרְיִתָּא שְׁבִיתָתִי בְּמִקּוּמוֹ פְּלוֹנִי שְׁהוּא סוֹף תַּחֲוּם בֵּיתוֹ דְמִדִּינָא קִנְיָה שְׁבִיתָה שָׁם, דְאֵל"כ אִיף יִקְוֵלוּ חֲכָמִים וַיִּתִּירוּ מַה שְּׁאָסוּר מִן הַתּוֹרָה לְעַבּוֹר בְּקוּם עֲשֵׂה, אֶלָּא ע"כ ס"ל דְכִשְׁאָמַר שְׁבִיתָתִי בְּמִקּוּמוֹ פְּלוֹנִי מִדִּינָא קִנְיָה שָׁם שְׁבִיתָה מִן הַתּוֹרָה, וְא"כ בְּעֲשִׂיר שְׁהִחְמִירוּ בּוּ חֲכָמִים דְלֹא קִנְיָה שְׁבִיתָה בְּמִקּוּמוֹ הַהוּא, ע"כ הִיָּינוּ לְחֻמְרָא שְׁלֵא לִילָף רַק עַד סוֹף תַּחֲוּם בֵּיתוֹ, אֲבָל לִילָף מְעַבֵּר בֵּיתוֹ לְצַד הַשְּׁנִי וְדָאֵי דְאָסוּר, מֵאַחַר דְּמִן הַתּוֹרָה קוֹנְיָה שְׁבִיתָה בְּמִקּוּמוֹ פְּלוֹנִי הַהוּא, וְא"כ אִיף יִקְוֵלוּ חֲכָמִים לְעַבּוֹר עַל אִסוּר תּוֹרָה לִילָף חוּץ לְאֵלְפִיִּים מְמִקּוּמוֹ שְׁבִיתָתוֹ שְׁקִנְיָה שָׁם שְׁבִיתָה מִן הַתּוֹרָה, ע"כ מִש"ה הָוִי חֲמַר גְּמַל וְאֵין יָכוֹל לִילָף רַק מְמִקּוּמוֹ פְּלוֹנִי לְבֵיתוֹ, אֲבָל לר"י ס"ל דְתַחֲוּמִין דְרַבָּנָן וּבְעֲנִי הִקְוֵלוּ לֹמַר שְׁבִיתָתִי בְּמִקּוּמוֹ פְּלוֹנִי, אֲבָל בְּעֲשִׂיר אוֹקְמוּהָ אֲדִינְיָה וְקִנְיָה שְׁבִיתָה בְּבֵיתוֹ.

אֲבָל בְּכָל דְּוָכְתָּא דְלֹא קִנְיָה שְׁבִיתָה מִדִּינָא, כְּגוֹן הָא דְנִתְגַלְגַּל הָרִי זָה כְּבִי עִירוֹ גַּם לר"מ, זָהוּ בְּרוּר כְּשִׁמְשׁ: דָּף נ"ז ע"ב תּוֹס' בַּד"ה הֵתָם לל"מ מְלִי כּו', כְּתַב רש"ל סוּגְיָא זוֹ א"א לְפָרִישׁ אֶלָּא לְרַבָּה בַּר ר' הוּנָא עֵי"ש, וַיֵּשׁ לְתַמּוּהָ ע"ז דְּהָא רַבָּא הִקְשָׁה לְאַבְיִי בְּסַמּוּדָּה וְהָא אֶתְּ הוּא דְאָמַרְתָּ פְּנוּתִיָּה דְרַבָּא כּו', וְכִינוּן דְיָדַע דְסָבַר אַבְיִי כְּרַבָּא בְרִי דְרַבָּה בַּר"ה.

למה הקשה לו את"כ מה דלא קושיא היא אליבניה. ותו למה הביא הרא"ש שני תירווצים אלו של התוס' והנ"מ היוצאה מבין התירווצים, הא אליבא דהלכתא אין נ"מ פלל לפי רש"ל, וכן רי"ו הביא שני התירווצים והנ"מ דביניניהו, ומתקשה"א ג"כ תגרין עיי"ש, ודבריו תמוהים דדוקא ביתר מאלפנים בעינו טעמא דאתי דרף בתים, ואפי' באתי דרף בתים פליגי לעיל, אבל באלפנים לכ"ע פשוט דא"צ לטעמא דאתי דרף בתים ואפ"ה שרי, דהא אפי' בפחות מד' אלפים בין ראשי הקשת דאין יכול לבא דרף בתים לאמצע היתר אפ"ה שרי לכ"ע ונחשיב כעיר, פינו שצאין רחוק יותר מאלפנים מהעיר, מלבד מה שפירושו בתוס' הוא דחוק, וגם קשה מה שהקשיתי דאין נ"מ לדינא בין שני תירווצי התוס', והרא"ש ורי"ו הביאן והנ"מ דביניניהו, ע"כ נלע"ד ברור דלחנם נדחקו גאונים אלו, דנדאי הסוגיא אגיל אליבא דהלכתא, להכי פריה מהא דר' הונא דאמר אם יש ד' אלפים אמה והוא יותר מאלפנים בין קשת ליתר מודדין מהקשת, והכא דאיירי דיש אלפנים אמה בהריוח שיש מן האמצעי עד החיצונים ולא החיצונים בכללנמצא שיש מן האמצעי עם הריוח שבין החיצונים, יתר מאלפים שיעור כל ארף החיצונים ואפ"ה מודדין מהחיצונה, ואמאי ליהוי אמצעי כמו קשת.

וריוח שבין ב' החיצונים ליהוי כמו יתר. וכינון דיש מהתחלת החיצונים דהוא היאר, יותר מאלפנים עד האמצעי שהוא הקשת הו"ל למדוד מהאמצעי, ומשני התם איירי במדידת בני הקשת ע"כ ל"ל מלי כמ"ש התוס', ע"כ כתבו אם באו בני ראש הקשת האחד לילך לצד ראש הקשת האחד, מודדין מראש הקשת האחד אפילו יש יותר מד' אלפים, ובלבד שלא יהא יותר מאלפנים בין יתר לקשת כמו בין אמצעי לחיצונה כו', פי' הא דאמרין מודדין מראשי הקשת האחד, משום דאמרין רואין שאלו הבתים העומדין בקשת כאלו היו עומדין ביתר בין שני ראשי הקשת, היינו בלבד שלא יהא יותר מאלפנים בריוח המקום הפנוי שבין המקום שעומדין מעתה הבתים עליו בקשת עד המקום שרואין כאלו עמדו הבתים שם ביתר בין שני ראשי הקשת.

דהיינו עד מקום שהוא ולא עד בכלל, הא אם יש בריוח שהוא יותר מאלפים לא אמרינן מלי, וכמו בין אמצעי לחיצונה אם יש אלפנים בריוח שמון האמצעי עד החיצונות אף שעם החיצונות יש יותר מאלפנים אפ"ה אמרינן מלי, לאפוקי אם יש יותר מאלפנים מן האמצעי עד החיצונים לא אמרינן מלי, ה"נ אם יש אלפנים בריוח שיש בין המקום אשר עומדים שם הבתים עתה בהקשת, ובין המקום שרואין כאלו עמדו עליו הבתים בין ראשי הקשת על היתר דהיינו עד המקום שהוא ולא עד בכלל, אף שעם המקום שהוא דהיינו מן ראשי הקשת יש יותר מאלפנים עד הקשת, אפ"ה מודדין מראש האחר, אבל אם יש יותר מאלפנים ריוח בין המקום שרואין כאלו עמדו הבתים עליו ובין המקום שעומדים הבתים שם עתה, ונדאי ל"א מלי כמו אם יש בין האמצעי לחיצונים יותר מאלפנים, זה ג"ל ברור ואמת: העולה מזה, אם יש בין יתר לקשת אלפים אמה ולא יותר מודדין מן היתר אפי' לאותן הדרים בקשת לכ"ע, דבזה א"צ לטעמא דמלי, דאפי' לתרוץ האחרון דהתוס' דלא שייך טעמא דמלי פלל בעשוי פקשת, אפ"ה הואיל ויכול לכנס דרף בתים הוי עיר אחת, וזה דלא כמ"א סי' שצ"ח, ואם יש בין קשת ליתר אלפנים אמה, וגם שיעור רוחב הבתים של הקשת הוא באופן שאם הבתים של הקשת היו עומדים ביתר בין שני ראשי הקשת, הי' נשאר חלל פנוי אלפנים אמה בין מקום הבתים האלו

ובין הקשת, אז יש פלוגתא בין שני התירוצים של התוס' ונדעת הטור לחומרא דמודדין
בזה לכל א' מבני ראשי הקשת מביתו, ובהא דג' פפרים המשולשים, אף שאין בין ב'
החיצונים ד' אלפים אמה, אפ"ה לאמצעית דלא אמרינן מלי אין מודדין אלא מחומתה,
אם לא שאין בין חיצון לאמצע אלא קמ"א אמה ושליש, וזה ג"כ דלא כמ"א דמדמי שם
לעיר העשיות פקשת, וע"כ הניח דברי הטור בצ"ע, ולא דק דשאני התם דמחנכת מרוח
אחת כמ"ש הש"ס דף נ"ה (ע"א) דאפילו נפרצה חומת עיר א' מב' ריחותיה יותר מקמ"א
ושליש מודדין לכל א' מחומתה, כ"ז ברור ואמת: דף ס"ב רש"י בד"ה ואם יש שם
ישראל כו' אוסר על כל ישראל כו' המרדכי הביא לשון רש"י, וז"ל ואם יש ישראל אחר
אוסר פ"י אוסר לאורח להוציא מבית גוי לחצר, אבל אותו ישראל מותר להוציא מביתו
לחצר דאין ישראל האורח אוסר עליו כפ' פרש"י וז"ל עכ"ל המרדכי ריש פ"ק זה, והיגו
מ"ש רש"י (ע"ב) בד"ה אומר מר הרי הוא פדיר כו' והנה הרב בעל תרומת הדשן ק (סי'
ע"ו) הבין דברי מרדכי האלו, דהטעם דאוסר לאורח כו' הוא משום דבעה"ב אוסר על
האורח, ותמה על פסק הזה, וסיים דרפ"א ביד' לדחות דברי המרדכי מהלכה, וכ"כ ב"י
עליו (ס' סי' שפ"ב) וז"ל ותמהני עליו היאך רפוי ידיו ולא סתר פסק ל ברזע נטויה,
מפני שהדברים הללו לדברי ר"מ אתמר ולא קיילין פנותיה, וסיים דשום תלמוד טועה
כתבו במרדכי עיי"ש, ואני אשתומם על המראה דלפי מה שהבינו הת"ה וב"י דברי רש"י
והמרדכי לא מצאנו ידיו נרגלינו בבה"מ, דא"כ למה פליג ר"א ב"י על ר"מ בזה ואמר
לעולם אין אוסר עד שיהא ב' ישראלים אוסרים זע"ז, הלא דין זה שבעה"ב יאסור על
האורח אין ענין לפלוגתיהו פלל, דהא בש"ס אוקי פלוגתיהו דלר"א ב"י לא שכיח
דדייר ישראל א' עם גוי, ולר"מ זימנין דמקרי ודייר עיי"ש, ותו דבמרדכי פרק פיצד
משפתפין הביא ראיה מדברי רש"י אלו שם, ובסמוך אח"כ כתב להדיא דבעה"ב אינו
אוסר על האורח ולדבריהם סותר דבריו תכ"ד, ע"כ הדבר ברור דרש"י לא מייירי פלל
מדין אורח, שהרי כתב בא"ד אוסר על כל ישראל ולא נזכר פלל בדבריו אורח, אלא
דרש"י מייירי לענין אם הגוי אוסר, וזה עפ"י מ"ש רש"י לקמן דף ע"ד גבי חורבא דפי'
אף דדירה בלא בעלים לא מקרי דירה, היינו דלא אסר על בני חצר לטלטל מבתיהם
לחצר, אבל מ"מ רשות אחרת הוא לאסור לטלטל מחורבה זו לחצר אף דלא דר בחורבה
שום אדם עיי"ש, וכ"כ רש"י עוד לקמן דף פ"ה (ע"א) ועיי"ש בתוס' ד"ה ב' בתים כו',
ועפ"ז יתכן דברי רש"י כאן, דקס"ד דהמקשה דלר"מ אף שישראל דר בחצר אין הגוי
אוסר על ביתו של ישראל לטלטל לחצר, אלא דמביתו של גוי אסור לטלטל והוי כדירה
בלא בעלים, וע"ז פריה ממתניתין דאוסר גם על ביתו של, ישראל, ומוקי לה במסקנא
דאיירי דאין הגוי בביתו, מש"ה לענין לאסור על ביתו של ישראל לטלטל ממנו לחצר
אין אוסר, דהא בישראל גופא מדינא שרי אם אין ישראל בביתו גם לר"מ רק דגזור
רבנן, ונדוקא בישראל אבל בגוי לא גזרו, אבל לטלטל מביתו של גוי לחצר אף דאין הגוי
בביתו פנין דבישראל בזה אסור מדינא, דהא רשות אחרת היא כפרש"י דלעיל, לכן גם
מבית גוי אסור פנין דישראל א' דר בחצר הוי דין גוי פישראל לר"מ, אבל לראב"י
דבישראל א' הדר בחצר הוי גוי כבהמה כמ"ש רש"י וז"ל דאין חילוק רשות בגוי, פירוש
אף דבישראל הוי רשות אחרת לאסור לטלטל מביתו לחצר אף דישראל אינו דר בביתו,
אבל גוי הוי כבהמה וליכא איסור פלל, אבל אם שני ישראלים דרים בב' בתים בחצר,

אז הדין פון גם לראב"י דאסור לטלטל מבית הגוי לחצר אף שאין הגוי בביתו, והשתא א"ש הא דהביא המרדכי דברי רש"י מה שפתיב בדברי ר"מ, ונ"מ לדין ב"אם שני ישראלים דרין בב' בתים בחצר, אף שאין הגוי בביתו אסור לכל ישראל לטלטל מבית הגוי לחצר, אבל מבית ישראל לחצר שרי, דאין הגוי אסור פנין שאינו בביתו, זה הוא פוננת רש"י ומרדכי בלי ספק, אבל התוס' והרא"ש חולקים על דין זה ב"דף פ"ה וס"ל אפי' מביתו של ישראל, אם אין הישראל דר בבית מותרין לטלטל לחצר, דדירה בלא בעלים אינה דירה כלל, והנה עינינו רואות דשטה זו א"א להתפרש אלא עפ"י פירש"י, דאל"כ מאי פריה והאנו תנו הדר עם הגכרי אסור, וכאשר פתיב המרדכי פ' ביצד משתתפין דסוגיא זו א"א לפרש אלא עפ"י פירש"י עיי"ש, הרי דהמרדכי פרש"י ס"ל, וכו' פסק הרוקח דבחורבה שאין דרין בה אסור לטלטל ממנה לחצר, וכתב דין א' בירושלמי (עיי"מ"ש לקמן ב"דף ס"ה ומ"ש ב"חידושי לאו"ח סי' שס"ו) כ"ז נ"ל ברור כשמש: דף ס"ג ע"ב תוס' בד"ה בטילו רשותיכו כו', דאי לא היו מערבין א"כ היו מפסידין כו' עכ"ל, לכאורה לזה לא היו צריכין לשום הוכחה, דאי לא עירבו א"כ בלא ביטול הני שרי לטלטל בתוכו וכו' הקשה מהרש"א, ונ"ל דאי מיירי בלא עירבו והם ביטלו רשותן שיש להם בחצירן ומבואן א"ש.

וקושיות רש"י אע"ג דאינהו אסורין לחצר למבוי כו', ר"ל מה מרוויחין בביטולן רשותן לא מבוי מבוי, בשלמא מה שביטלו רשותן שבחצר ניחא להו, דע"י זה רשאין לטלטל פליהם שבחצר לא מביתם של אחרים שבחצר, דדוקא להכניס לביתו אסור דנראה כחזור מבטולו כמ"ש התוס' בד"ה אם פון כו', וגם בלא"ה ניחא להו להטיב לאחרים מה שאין חסר להם בזה, אבל הא קשיא לרש"י למה יבטלו רשותן שבמבוי לא, יותר טוב הי' להם לבטל בכל חצר וחצר רשותן לא מבוי אותן החצר, דאז בכל חצר וחצר יהי אחד שבטלו לו רשותן שבחצר ההוא ואותו אחד בכל חצר וחצר יהא רשאי לטלטל מביתו לחצר, ואף שאז יהי פולם אסורין במבוי הא השתא נמי אסורין במבוי פדתנו נתנו רשותן כו', ע"ז תירץ רש"י דאל"ה הא אסורין בטלטול במבוי, פ"א אם היו מבטלין בכל חצר בני החצר רשותן לאחד, אז היו שכיחין פלי בתים בכל חצר וחצר ע"י הא שבטלו לו שהוא רשאי להוציא פלי ביתו לחצר.

וע"כ יהיו אסורין נמי לטלטל במבוי, אבל השתא שבטלו רשותן לא מבוי המבוי תו ליכא למיגזר משום דזה הא שבטלו רשותן לו, יכול לטלטל אפי' פלי בתים למבוי, ופלי בתים של פל בני המבוי לא שכיחין בחצר ע"כ הוצרכו התוס' להקשות דא"כ הי מפסידין כו'.

בא"ד לא יתכן מה שפי' הקונטרס דאנהי ביטול כו' עכ"ל, יש לתמוה על התוס' בקושיותם זה, דהא לקמן דף נ"א (ע"ב) בד"ה וכלים כו' פתיבו התוס' בשם רש"י הטעם דבעירבו אסור לטלטל תוך המבוי בד"א, משום דאסור להוציא הפלים ששבתו בחצר למבוי וע"כ אין במבוי שום תשמיש ונמי לכרמלית עיי"ש, ולפ"ז ל"ק על רש"י, דאי לאו הבטול אז לא הי' שום תשמיש במבוי והוי כמו פרמלית, אבל עתה שבטלו רשאי זה שבטלו לו לשמש במבוי ולא הוי פרמלית, וא"ל דס"ל להתוס' לפי מה דקיי"ל דאין המבוי ניתר עד שיהא שני חצירות פתוחות לתוכו, ע"כ בעינן שימוש של שני חצירות במבוי, אי

משום שה לא איריא דגם פאן יש שימוש של שני חצירות במבוי, הא חצר של גוי לפי מ"ש התוס' לקמן דף ע"ד והרא"ש שם והטור סי' שס"ג דחצר של גוי הוי דירה לענין ב' חצירות הפתוחות למבוי, והב' החצר זה שפלטו כל בני המבוי רשותן לאותו החצר לפי מה דקיי"ל"ן סי' שצ"א (ס"א) דחצר של ישראל אף שבתים הרבה פתוחין לתוכו מקרי יחיד במקום גוי, וע"כ יכולין לבטל בני המבוי רשותן לבני חצר האחד כמ"ש סי' שצ"א, וא"כ הוי פאן שימוש שני חצירות במבוי, זה נ"ל ברור לדעת רש"י לתרין קושניית התוספות: שם בא"ד מיהו לגבי בית כו'.

עיימ"ש לקמן בתוס' ד"ה אם פן כו' מה שהקשיתי על קושניית רש"י ותוס' פאן. בא"ד ומ"מ יחיד במקום גוי כו', ר"ל אף דהעירוב עושה אותן כבית א' וע"כ לא שייך לומר הא קדיירי פינו דכבית א' חשיבי, וע"ז כתבו דא"כ לא ה"ה כו', ולקמן הקשו כשביטלו לא' למה אסורין כו' נאי משום דא"כ לא ה"ה צריף לשפור, אימא דבזה שפלטו פולם לא' באמת, לא יצטרף לשפור דמילתא דלא שכיחי כו', זה פשוט ומ"ש מהרש"א הן דברים מתמיהין עיי"ש: דף ס"ד בד"ה אם פן בטלת כו', הנה האחרונים הבינו דס"ל להתוס' הא דאיתא במשנתנו לקמן (דף ס"ט ע"ב) שכתב א' ולא עירב ובטל א' רשותו להן.

ביתם מותר להכניס ולהוציא גם לזה שביטל דה"ל אורח לגבייהו, ואם הן ביטלו רשותן לו גם ביתו אסור להם דברים לא הוי אורחים ליחיד ע"כ, הבינו דס"ל להתוס' דה"ה לגבי יחיד לא הוי אורח ואסור להמבטל, וע"כ כביטול רשות שמבית לבית הוי כל בית ובית יחיד לגבי יחיד, וע"כ מוכח מדברי התוס' דגם רבים שביטלו ליחיד דהן אסורין היינו להוציא מביתו, אכל להכניס מחצר לביתו שרי, דבזה אין פחזורים מבטולן וכ"כ המ"א סימן ש"פ (ס"ד סק"ז).

וע"כ כתבו ב"י ומ"א רס שפ"א (סק"א) ובביטול רשות חצירו והכניס לביתו אינו אוסר מטעם זה דאין נראה פחזור מבטולו. ולפי הבנתן בדברי התוס' אלו קשיא טובא.

חדא איך נעלם מעיני ר"י הא דמבואר במשנה ערוכה לקמן. ברבים שביטלו ליחיד דאסור מבית חבירו לביתו, וא"כ פשוט במעשה זה אף שביטל, מ"מ מבית חבירו לביתו אסור דנראה פחזור מבטולו.

וא"כ לא בטל תורת עירוב ואיך פסקו המרדכי ורוקח וסמ"ק כר"י, תו קשה מנליה לב"י הא דברבים שביטלו ליחיד דדוקא מביתו לחצר אסורים. הא סתמא תנו במשנתנו לקמן והן אסורים משמע אלהכניס ולהוציא דרישא קאי.

ועוד אסורין משמע בין בביתו ובין בביתו, וע"כ בביתו אפילו להכניס נמי אסורין. דהא כביטול רשות חצירו לחוד איירי דומיא דרישא וע"כ ה"ה לביתו נמי אסורין גם להכניס, וכן כתב הרשב"א בס' עבודת הקודש וז"ל והן אסורין להכניס ולהוציא אף בשללו כו' (בשער ד' דין ז).

ותו קשה דלקמן דף ס"ח (ע"ב) כתבו התוס' בד"ה והוציאו דהא דתנו מי שנתן רשותו והוציא וכו', לאו דוקא נקט והוציא אלא ה"ה הכניס נמי אוסר עכ"ל, והרי שם במתניתין מייירי דנתן רשות חצירו לבד דומיא דרישא דמתניתין.

ותו סתם נתינת רשות הוא רשות חצירו ולא ביתו כמ"ש סי' ש"פ (ס"א) ועוד דקא
מבואר בברייתא שם (דף ס"ט ע"א) ונ"ל בד"א שלא תחזיקו בני מבוי במבוי כו'. משמע
דאיירי דעירבו כל החצירות רק שחצר א' שכח לשתף עמהם במבוי וביתו רשותו במבוי
איירי, וכינון דע"כ איירי דנתן רשות חצירו, שפיר י"ל דנקט דוקא הוציא אבל אם הכניס
אינו אוסר דאין נראה כחוזר מביטולו.

ותו יש לתמוה על התוס' נרש"י בסוגיא דלעיל בסמוך דהקשו מה מרויחין פלום בביטולן
לא' כו' עיי"ש, הרי שפיר הרנויחו דיכולין להכניס פליהם אשר שבתו במבוי אל הבתים
שבחצירו של זה שביטלו לו, שבוזה אין נראה כחוזרין מביטולן, ואי לאו שביטלו היו
אסורין לטלטל הכלים אשר שבתו במבוי להבתים, דדוקא לחצר שרי פדלקמן דף צ"ב.

ותו דאי ס"ד דהתוס' ס"ל דמבית לבית הוי דגב רבים שביטלו ליחיד, מה זה שפכתבו
התוס' אע"ג דהמבטל רשות חצירו אסור להוציא מביתו כו', דמשמע דביחיד המבטל
לרבים איירי, קדא מדנקטו המבטל רשות חצירו לשון יחיד, ותו מדלא פתבו אסור
להוציא מביתם לחצר, משמע דוקא מביתו אסור פדאי' ס"פ עושין פסין, תו מדכתבו
אפי' למ"ד כו' רשות ביתו ביטול, פי' וכ"ש למ"ד דלא ביטל רשות ביתו דאסור מביתו
דהוי רשות אחר לגבי חצירו, מבואר דמאסור ביתו לחוד מיירי, וכן מבואר ברוקח
דקושניית התוס' מהא דס"פ עושין פסין הוא, דשם איירי ביחיד המבטל לרבים.

וקשה פיון דהתוס' איירי ביחיד לגבי יחוד ה"ל להתוס' להביא מדין רבים המבטלין
ליחיד, דמבואר במשנה לקמן דגם ביתו אסור להם לעולם וה"ה ביחיד לגבי יחיד, תו
מה שפכתבו התוס' בסתירת ראיתו של ר"י דשפיר חוזר מביטולו פשהכניס לתוך בית
חבירו ותחזיק לביתו שהוא רשות המיוחדת לו כו', אריכות לשון זה שלא לצורך הוא
דקא גם מביתו לחצר אסור דאין מיוחדת לו, והו"ל להתוס' לכתוב בקיצור דשפיר חוזר
מביטולו כשמביא פלים מבית חבירו לביתו.

ונ"ל המרדכי אע"ג דהמבטל רשות חצירו כו' שאני התם שיש לו חלק בחצר וכשהוא
מוציא מביתו שהיה רשותו לחצר שיש לו חלק בה נראה כחוזר כו' אבל כשמוציא מביתו
לבית חבירו שאין ש"ל אינו דומה כחוזר כו' עכ"ל, זה הלשון מביתו שהיה רשותו אף
למוטר הוא.

ע"כ נלע"ד ברור בכוננת התוס' דס"ל להתוס' דדוקא רבים לגבי יחיד לא הוי אורחיים,
אבל יחיד לגבי יחיד הוי אורח כדין יחיד לגבי רבים וכמ"ש אני לקמן דף ס"ט עיי"ש.
וע"כ פאן בביטול רשות מבית לבית דכל בית לעצמו הוי יחיד לגבי יחיד דה"ל אורח
כדין יחיד לגבי רבים, לכן פתבו אע"ג דהמבטל רשות חצירו אסור להוציא מביתו לחצר
נהיינו הא דס"פ עושין פסין דביתו אסור לו, ומשמע להו דלעולם אסור ולא בטלה תורת
עירוב, ע"ז פתבו דשם מביתו הוא דאסור הא מביתו לחצר שרי, וע"כ הטעם דמביתו
שהיה ש"ל וגם בחצר יש לו חלק בו, לכן בזה שפוטל מזה לזה גילה דעתו דמתחזיק
בהם ועושה שניהם חד רשות, אבל מביתם שלהם לחצר דהבתים אינו ש"ל ואי אפשר
להיות שניהם חד רשות ולהיות ש"ל, אדרבה גילה דעתו מדמטלטל מזה לזה דשניהן
אינו ש"ל ומוציא מזה לזה כאורח, וא"כ ה"נ מבית חבירו לביתו או להיפך מותר לטלטל
פיון דבית א' הוא ש"ל חבירו אין נראה כחוזר מביטולו, (וזה מדוקדק בלשון המרדכי

הג"ל), וע"ז פתבו התוס' דאין ראי' כו' כשנוטל פליו מביתו וחסר והכניסן לביתו שהוא רשות המיוחסת לו.

פ"י דבזוה סתרי התוס' ראיתו של ר"י דמדמי כמו דבס"פ עושין פסין מותר מביתו לחצר ה"נ מותר מבית חבירו לביתו, משום דלא דמי דשם כשמוציא מבתיהם לחצר י"ל דמוציא אותן להשתמש בחצר, דלא שייך לומר דלהצניען הניחו שם בחצר, דהא החצר אינו מיוחסת לו לבד ואין דרך להצניע שם פליו, ע"כ לא נראה פחוזר מביטולו, אבל כנ"ד כשנוטל פליו מביתו לבית חבירו, ע"כ הי צריך להם לאיזה ענין שם בבית חבירו וכפחוזר ומביאן לביתו ע"כ להצניען חוזר ומביאן לביתו שהוא רשות המיוחסת לו לבד ודרך להצניע שם פליו.

ע"כ נראה פחוזר מביטלו להתזיק ברשותו, נמצא נתברר לפי מ"ש דדוקא ברבים לגבי רבים או יחיד לגבי יחיד, או יחיד לגבי רבים בזה מחלקין התוס', דהיכא דאין נראה פחוזר מביטולו הני אורח ומותר פדאיתא במשנה דביתו מותר לו, אבל ברבים שביטלו ליחיד אפ"י היכא דאין נראה פחוזר מביטולו לעולם הן אסורין פינון דהן לא הני אורחים כמבואר לשון המשנה והן אסירים, והיינו אפ"י להכניס לביתו אסורין פאשר מבואר ברשפ"א בס' הג"ל, וע"כ שפיר הקשו רש"י ותוס' לעיל דבני מבוי אינו מרוויחין פלום בביטולן דגם אחר ביטולן אסורין להכניס פליהם שפמבוי אל הבתים, וכן א"ש נמי הא דהקשו התוס' לקמן דף ס"ח דה"ה בהכניס נמי אסור דבזוה גילה דעתו דשניהן רשות שנו הם ודברי התוס' הג"ל הביאן המרדכי והרוקח והאגודה וסמ"ק, ומבואר מפ"י זה כמה דינים, דלא פהאחרונים, דין הא' הא דאיתא בב"י ובמ"א ר"ס שפ"א אם ביטל א' רשות חצירו והכניס אינו איסור, ליתא מפמה ראיות ברורות אשר הבאתי דין ב' רבים שביטלו ליחיד אפ"י להכניס מהחצר לביתו הן אסורין כפשט לשון המשנה, וכ"כ הרשפ"א להדיא דלא כמ"א סי' ש"פ, דין ג' דהתוס' והרוקח ומרדכי ואגודה וסמ"ק ס"ל דייחיד לגבי יחיד ה"ל אורח פדין יחיד המבטל לרבים דלא כש"ע בס"י ש"פ בשם הה"מ, דין ד' הא דאיתא ס"פ עושין פסין יחיד שביטל רשותו אסור לו היינו אפילו אחר שהחזיקו, דאל"כ מאי פתבו התוס' אע"ג דהמבטל רשות חצירו כו'.

הא קשה דמ"מ שייך למימר בטלת תורת עירוב בנדון דרש"י פינון דאחר שהחזיקו שרי אלא נודאי אפ"י אחר שהחזיקו אסור, דלא כב"י ומ"א סי' ש"פ, ובחידושי לאו"ח (שם) הארכתי פדין זה פל הצנר, פל זה ברור ואמת בס"ד: שם ע"ב בד"ה ולמדנו שחמצו כו' הי' לו לאסור מספק עכ"ל, פ"י דאי חמצו של גוי אסור בהנאה אחר הפסח, ע"כ מדאורייתא הוא אסור כר' יהודה דאמר לאחר זמנו עובר בלאו פדאיתא פרק פל שעה דף כ"ח (ע"א) וספק דאורייתא לחומרא, אבל מ"ד לאחר זמנו שרי מן התורה לא אסרו חכמים אלא בחמץ של ישראל משום קנס הואיל ועבר עלה בב"י, אבל של גוי שרי אפ"י מדרבנן עיין מהרש"א שגדחק: דף ס"ה ע"ב בד"ה איקלעו לההוא פונדק כו' דלגמרי קאמר הני פללא כו' עכ"ל, פ"י ובתוף אלו הפללים הוא דר' יוסי ור' יהודה הלכה כר' יוסי, ורבי יוסי הא קאסר בגוי.

שם בד"ה דאיתא גוי בשבת כו' ודבריו תמוהין כו' עכ"ל, הנה פאן גדחקו התוס' מתוף ההלכה והוכיחו מזה דאין עירוב חוזר ונייעור בשבת, ונראה מלשונם שמתוף הסברא

הָיָה נִרְאֶה לָהֶם דְּהֶעִירוּב חוּזַר וְנִיעוּר כְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ בְּסִפִּינָה וּבֵא' שְׁשִׁכַח לְעֶרְב, אֲלֵא
שְׁמַתוּף הַסּוּגִיָּא מְוַכְרַח לומר כֵּן, ועפ"י"ז מְחַקוּ פִּירֵשׁ"י שְׁלִפְנִינוּ ועפ"י"ז פֶּסֶק בְּטוֹר או"ח
ס' שפ"ג דְּהֶעִירוּב אֵין חוּזַר וְנִיעוּר וְהִנֵּה אֲנִי הִקְטַן אֵינִי כְּדֹאֵי לְהַשִּׁיב עַל דְּבָרֵיהֶם מ"מ
תוֹרָה הִיא וְאוֹמֵר אֲנִי בְּאִימָה וּבְנִירְאָה דְּדַבְרֵי רַש"י שְׁלִפְנִינוּ הֵם כְּנִים וּבְרוּרִים וְאֵין צְוֹרָךְ
לְמַחְקוֹ.

ועפ"י"ז הִדִּין אֲמַת שְׁהֶעִירוּב חוּזַר וְנִיעוּר כְּדִמְצִינוּ בְּסִפִּינוֹת וּבֵא' שְׁשִׁכַח וְלֹא עִירְב, דְּלִפִּי
פִּירוּשֵׁן קֶשֶׁה לָמָּה לִי שְׁכִירוֹת מִגּוֹי תִּסְגִּי בְּבִיטוּל לְבַד וְהָיָה יְחִיד בְּמִקּוֹם גּוֹי, וּמ"ש הַתּוֹס' הוּא
דְּחֻק, דְּלִפ"ז יֵהִי אֲבִי שְׁהֶתִיר לְעֵיל דָּף ס"ג ע"ב) לְבַטֵּל לְהִיּוֹת יְחִיד בְּמִקּוֹם גּוֹי,
נִגְד כֹּל אֲמוֹרָאֵי קִמְאֵי ר' יוֹחָנָן וּר' חֲנִינָא וּר' חֲזִיָּא וּר' אֲסִי, תוּ יֵשׁ לְדַקְדָּק בְּלִשׁוֹן רַב
שְׁשֵׁת לְקַמְן בְּסוּמָף שְׁהֶקְשָׁה מִדְּשִׁמוּאֵל רַבִּיָּה, אֲלֵא לֹא דֹאֲתָא בְּשַׁבַּת וְקַתְנֵי אוֹסְרִין וְאֵין
מְעַרְבִין אֵין מְבַטְלִין לֹא הִל"ל אֲלֵא דֹאֲתָא בְּשַׁבַּת וְקַתְנֵי אֵין מְבַטְלִין, ע"כ נִלְע"ד לְפָרֵשׁ
כְּוֹנֵנֵת רַש"י ז"ל בְּמ"ש ז"ל וּמֵאֲתָמוּל לֹא ה"מ לְעֶרְוֵי דִּיּוֹרִין דִּישְׂרָאֵל דְּהָיוּ בְּיָה כו',
דְּלִכְאוּרָה בְּקִיצוֹר הִל"ל וּמֵאֲתָמוּל לֹא ה"מ לְעֶרְוֵי, אַע"כ דֵּה"פ עִפ"י מ"ש לְעֵיל דָּף
ס"ב וְהוֹכַחְתִּי שֵׁם עִפ"י שְׁטַת רַש"י, דְּלִר"מ בְּיִשְׂרָאֵל א' וְכֵן לִרַאב"י בְּב' יִשְׂרָאֵלִים
הַדְרִים עִם הַגּוֹי בְּחֻצַּר וְהַגּוֹי אֵינוֹ בְּבֵיתוֹ אֲסוּר לְכָל יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיא מִבֵּית גּוֹי לְחֻצַּר וְהֵא
דֹאֵין כְּגוֹי אוֹסֵר כִּינּוֹן שְׁאֵין בְּבֵיתוֹ, הִינּוֹ לְעַנְנֵן לְאַסְוֹר לְטַלְטֵל מִבֵּית שְׁלֵי יִשְׂרָאֵלִים
לְחֻצַּר, אֲבָל לְטַלְטֵל מִבֵּית גּוֹי לְחֻצַּר דַּע"כ פ' רְשׁוֹת אַחַר הוּא אֲסוּר, עִי"ש שְׁנֵה מְוַכְרַח
שֵׁם בְּסוּגִיָּא, ועפ"י"ז הֵן דְּבָרֵי רַש"י בְּכָאן, ועִפ"י פִּירֵשׁ"י שְׁלִפְנִינוּ הִבִּיאוּ הַתּוֹס' לְקַמְן
בְּסוּמָף בְּד"ה אֵיקְלַע דֵּהִי שֵׁם בְּחֻצַּר הַרְבֵּה בְּתִים שְׁלֵי יִשְׂרָאֵל פְּתוּחִין לֵהּ וְגַם הַפְּוֹנְדָּק שְׁלֵי
גּוֹי פְּתוּחַ לְחֻצַּר וְחֻכְמִים אֵלוֹ נִתְאַרְחוּ בְּפְוֹנְדָּק, ע"כ פִּירֵשׁ"י דְּמֵאֲתָמוּל לֹא הָיָה מְצִי לְעֶרְוֵי
דִּיּוֹרִין דִּישְׂרָאֵל הוּוּ בְּיָה, פִּי נִדְאֵי הַבְּתִים שְׁלֵי יִשְׂרָאֵל הַפְּתוּחִין לְחֻצַּר הֵם עִירְבוּ מֵאֲתָמוּל,
דְּהַגּוֹי אֵינוֹ אוֹסֵר עֲלֵיהֶם כִּינּוֹן דְּלִיתֵיהּ בְּבֵיתוֹ, אֲבָל דִּיּוֹרִין דִּישְׂרָאֵל דְּהוּוּ בְּפְוֹנְדָּק דְּהִינּוּ
הָאוֹרְחִים, הֵן לֹא מְצִי לְעֶרְוֵי מֵאֲתָמוּל לְהֶתִיר ז' לְטַלְטֵל מִבֵּית הַגּוֹי לְחֻצַּר, דְּהַגּוֹי אוֹסֵר
אַע"ג דְּלִיתֵי, פִּי אִף שְׁאֵין עַל בְּתִים שְׁבַחְצַר אֵיסוּר לְטַלְטֵל מֵהֶם לְחֻצַּר, מ"מ אוֹסֵר מֵיָהּ
לְטַלְטֵל מִבֵּית הַגּוֹי לְחֻצַּר דְּרְשׁוֹת אַחֲרֵת הוּא וְאוֹסֵר בְּזֵה, אַע"ג דְּלִיתֵיהּ כְּדִפְרִשְׁתִּי, ע"כ
הָאוֹרְחִים שְׁבַפְוֹנְדָּק לֹא עִירְבוּ מֵאֲתָמוּל, לְכֵן אִם הָאוֹרְחִים שְׁהֵם חֻכְמִים אֵלוֹ הָיוּ שׁוֹכְרִים
בְּשַׁבַּת מִן הַגּוֹי אַע"כ כֵּן הִי אוֹסְרִין הֵם עִם הַבְּתִים שְׁבַחְצַר זַע"ז, ע"כ אַחַר שְׁשִׁכְרוּ
מֵהַגּוֹי הֵן צָרְכוּ חֻכְמִים אֵלוֹ לְבַטֵּל רְשׁוֹתָן שְׁבַפְוֹנְדָּק לְבְנֵי הַבְּתִים שְׁלֵי הַחֻצַּר דְּהָיָה כִּיחִיד
שְׁבִיטֵל רְשׁוֹת בֵּיתוֹ וְחֻצְרוֹ לְרַבִּים דְּגַם הַמְבַטֵּל יְכוּל לְטַלְטֵל מִבֵּיתוֹ לְחֻצַּר כְּמ"ש ס'י
ש"פ, ע"כ ה"נ תֵּן שְׁבַפְוֹנְדָּק דְּהָיָה כִּיחִיד כִּינּוֹן שְׁפֵן בְּבֵית א' וּבִיטְלוּ לְבְנֵי חֻצַּר יְכוּלִין גַּם
הֵם לְטַלְטֵל לְחֻצַּר, מִשֵּׁא"כ אִם לֹא הָיוּ שׁוֹכְרִים וְהָיוּ מְבַטְלִין רְשׁוֹת רַבִּים לְיְחִיד, אֲזִי לֹא
יּוֹכְלוּ כְּוֹלָם לְטַלְטֵל כִּי זֶה הִיחִיד שְׁבִיטְלוּ לוֹ כְּמ"ש ס'י ש"פ, נִמְצָא לִפִּי זֶה מוֹכַח
דְּהֶעִירוּב חוּזַר וְנִיעוּר בְּשַׁבַּת כְּדִפְרִשְׁתִּי.

וְהִשְׁתָּא א"ש הֵא דְקָאֵמֵר לְקַמְן בְּקוֹשְׁיָתוֹ מִדְּשִׁמוּאֵל רַבִּיָּה וְקַתְנֵי אוֹסְרִין וְאֵין מְעַרְבִין
אֵין מְבַטְלִין. פִּי דְקֶשֶׁה בְּתַרְתִּי.

כְּדֹא דְקָרִי לְבֵתִי יִשְׂרָאֵל שְׁדָרִים בְּחֻצַּר הַגּוֹי אֵין מְעַרְבִין. וְאִי שְׁרִי לְשַׁפְּוֹר בְּשַׁבַּת הָרִי
תַּחֲלַת שַׁבַּת אֵין הַגּוֹי אוֹסֵר עֲלֵיהֶם דְּלֹא הִי בְּבֵיתוֹ וְגַם בְּשַׁבַּת כְּשִׁבְא יְכוּלִין לְשַׁפְּוֹר מְמַנּוּ,

לפ"ז מערבין קרינון ביהו, אע"כ אסור לשפוך בשבת, וע"כ פינון שפא בשבת והעירוב נתבטל אין מערבין קרינון ביהו, ואי לאו הא דאמר שמואל אוסרין הוי י"ל הא דאמר אין מערבין מיירי באותן ישראל שנתארחו בבית הגוי הם אין מערבין מאתמול פינון שהבית אין שלהם, וע"כ אף פשעו כרו בשבת אין מבטלין לבגני התצר, אבל השתא דאמר שמואל אוסרין, ונהרי אלו האורחים אינו אוסרין, אע"כ אוסרין קאי על בגני התצר שהן אוסרין זע"ז וקרי להו אין מערבין, וע"כ מוכח דאסור לשפוך בשבת ולעיל התירו לשפוך ותו דשמואל אמר לעיל מבטלין וכאן אמר אין מבטלין קשה בתרתי, ולפ"ז הא דאמר שמואל אין מבטלין, עכצ"ל דשמואל לשטתו דפסק לעיל כר"א ב"י לכן בביתוול לחוד סגי דהוי יחיד במקום גוי, זהו פנונת רש"י ואין צריף למחוק פירש"י מהספרים, ועפ"ז הדין מבןרר דהעירוב חוזר ונגיעור, זה ברור בהסוגיא וברש"י.

ותו נלעד"ל דאף לשטת התוס' וקרא"ש החולקים על רש"י לקמן בדרף פ"ה וס"ל דכשאין הבצלים דרים בבית אפילו לטלטל מן הבית לתצר שרי, אעפ"כ יש לישב דברי רש"י ע"פ מה שהקנה בפירש"י הביאו התוס' בד"ה איקלע וכו' ה"ל, דהאכסנאים אוסרין זע"ז, ועפ"י מ"ש התוס' לעיל בד"ה איקלעו כו'.

דס"ל לרבי יוחנן דהלכה כר' יוסי דהגוי אוסר אע"ג דליתיה, ונהרי רכ אפי ס"ל לעיל דף מ"ו (ע"ב) כר' יוחנן דהגוי אוסר ולכן שפיר פ"י רש"י ומאתמול לא הוי מצי לערובי פל הדיורין, ר"ל דהא רב אפי ג"כ הוצרף לערב, והא בנודאי לא עירב דהא ס"ל דהגוי אוסר אע"ג דליתיה.

ואף שיבא בשבת הא ס"ל לרב אפי דאסור לשפוך בשבת, וע"כ נדאי רב אפי לא עירב, ולפ"ז עולה הסוגיא שפיר וקושית התוס' דהקשו הא בביתוול לחוד הוי סגי, י"ל דר' חנינא ור' חייא הן נדאי עירבו מאתמול דהם ס"ל כהלקתא דהגוי אין אוסר אי ליתיה וע"כ נ"מ להו בעירובן, דאי יבטל רב אפי רשותו להם יהיו רשאין לטלטל כדפ"י, ואפ"י אי סבירא להו דגוי אוסר אע"ג דליתיה, יש נ"מ להו מ"מ בעירובן אם ישפכו בשבת מן הגוי ורב אפי יבטל להם רשותו רשאין הם לטלטל, דהא לשטתם שוכרין בשבת, וא"ש נמי דקשיא מדשמואל דמדקרי ליה אין מערבין ש"מ דאסור לשפוך בשבת וקאמר נמי אין מבטלין, תו נלעד"ל דאפ"י אם נניח סברת התוס' וקרא"ש שפאמת עירבו מאתמול, אעפ"כ אין צריף לדחוק ולומר דאין העירוב חוזר ונגיעור הא דהוצרכו לבטל הוא משום דבעינו דכל בגני התצר ביחד ישפכו מן הנזי, דהא דאמר א' שוכר ע"י כולן.

הטעם כמ"ש דף מ"ט (ע"ב) באם חצר א' רצה לערב עם חצר האחר אמרין א' מערב ע"י כולם ואמר משום דשליחות דכולהו קעביד עי"ש, וזה בנודאי אם א' גלה דעתו שאין רצונו לשפוך מהגוי לא מהני שכירות שלהם דלא נעשו שלוחו בעל כרחו וראיה מדף מ"ח ע"ב, וליכא לאקשוני למה באמת צריף לשפוך בשביל כולם ולא סגי אם א' שוכר מהגוי דהא קייל"ן שכירו נותן עירובו ודיו, לק"מ דהנ"מ אם שוכר מבע"י מן הנזי, אבל אם שוכר מהגוי בשבת הרי ביתו של גוי פא לרשות ישראל בשבת, ע"כ לא מהני עירובו שעירב עמהם מבע"י, דהא לבית זה שפא לרשותו בשבת לא עירב עמהם מבע"י, מידי דהוי בירש אחד מבני חצר בית בהצירו בשבת דקייל"ן סי' שע"א (ס"ג) דלא מהני עירובו למה שירש בשבת, ה"נ בשוכר א' מבני התצר מהגוי בשבת הי' אוסר על כל בני

החצר, מש"ה צריף לשפון בשביל פולם, ועיין ברש"י סוף פ'ק עושין פסין (דף כ"ו ע"ב), וע"כ אם א' גילה דעתו שאין רצונו בשכירות הבית מן הגוי אוסרין זע"ז פדפי', וע"כ רב אסי דס"ל דאסור לשפון בשבת בנדאי לא היה רצונו לשפון בשבת, וע"כ הוצרך לבטל רשותו להן ואז אם יבטל רשותו אחר שכירות שרי להו בטלטול פדפי', אבל בבטול לחוד לא היו רשאים שניהם בטלטול.

שהגוי הי' אוסר עליהם דהן רבים, ואין לומר רב אמי חזר מדבריו והתיר שכירות בשבת, ז"א מדאמר לקמן (דף ס"ז ע"א) למ"ד אין שוכרין קמבעי לן כו' ש"מ דרב אסי לא חזרבו, ולשני דרכים האחרונים כיונו המגיהים ברש"י ובתוס' בד"ה אקלע כו', כל זה ברור ונכון, ועל הב"י יש לתמוה שכתב בסי' שפ"ג דגם הרמב"ם פסק כתוס' והרא"ש, וזה אין נ"ל דהא עיקר יסוד דין זה שבנו התוס' והרא"ש עליו דאין העירוב חוזר וניערור הוא מדקייל"ן דגוי אינו אוסר היכא דליתיה לגוי בביתו, ועפי"ז הוכיחו התוס' מהסוגיא דע"כ הדין פו, והרי הרמב"ם פוסק כר' יוסי דגוי אוסר אע"ג דליתיה.

ולפ"ז עולה הסוגיא בפשוטו, הן לא עירבו מאתמול דהא הגוי אוסר עליהם לכן ע"כ לא היה אפשר להו לערב, ולפ"ז גם מ"ש התוס' והרא"ש תסגי בבטול לחוד, י"ל לשטת הרמב"ם דהם דס"ל דשוכרין בשבת נדאי עירבו מאתמול פדי שאם יבא הגוי בשבת ישפירו ממנו ויטלטלו, אבל ר' אסי דס"ל אסור לשפון מגוי בשבת, נדאי לא עירב עמהם.

דבתחלת השבת אוסר הגוי וכשיבא הגוי הא אסור לשפון לדידן' וכיון דהוא לא עירב עמהם והו עירבו, הוצרך ר' אסי אח"כ לבטל להם רשותו דהוי פניחיד המבטל לרבים וכדפי', ולפי שטת זו א"ש דקושטייתו מדשמואל דקרי ליה חין מערבין, ש"מ דאסור לשפון בשבת דאל"כ תקשה אמאי קרי ליה אין מערבין דהא סבר שמואל דף פ"א (ע"ב) פל מקום שישנה ר"י בעירוב הלכה פמותו, ור"י הא סבר דחם אין הגוי בביתו אינו אוסר, אלא עכצ"ל דאין שוכרין בשבת ולכן פשפא הגוי בשבת נתבטל העירוב מש"ה קרי ליה אין מערבין כמ"ש התוס', או י"ל דפריף מהא דאמר שמואל פל דאין מערבין אין מבטלין ולעיל נמי מאתמול ל"מ לערובי דהגוי אין בביתו ואפ"ה אין מבטלין, ולענין קושיות התוס' נ"ל כתירוץ התוס' דס"ל לאמוראי דלא כראב"י, ומ"ש הרמב"ם פ'ק ב' מה' עירובין (הל' י"ג) וז"ל ב' ישאלים וגוי הדרים בחצר א' ושפירו מהגוי בשבת חוזר האחד ומבטל רשותו לשני ומותר עכ"ל, היינו דלא איירי בעירבו ופסק כמ"ד מבטלין, ותדע דאי איירי הרמב"ם בעירבו דלא סגי בשכירות, א"כ קשה דדין זה חידוש הוא דבעלמא קייל"ן דעירוב חוזר וניערור פמו בספינות שנקשרו ובא' ששכח ולא עירב דמבטל להם ושרי, א"כ עיקר דין זה חסר מספר הרמב"ם דה"ל גבחר דאפי' בעירבו צריכין לבטלו, תו הכי הל"ל צריף לבטל דהוי משמע בלא פיטול נח סגי בשכירות, אבל מלשון הרמב"ם משמע דזהו שאסור בלא פיטול לא צריף לאשמעין רק דאשמעין דבפיטול מותר וכמ"ד מבטלין דף ס"ז (ע"ב), וזה אינו דדין זה דבעירבו צריף נמי לבטל הוא חידוש גדול, אלא ע"כ פשוט דהרמב"ם מייירי בלא עירבו, העולה מזה לדינא נ"ל דהעירוב חוזר וניערור, לפי שנתראה מלשון התוספות והרא"ש שגם בעיניהם היה מסתבר לומר שחוזר וניערור אף שהוצרכו לדחוק מפח ההלכה, וכבר פירשתי הסוגיא בדברים ברורים וא"צ למחוק רש"י שלפנינו כי דברי רש"י ברורין, זה נ"ל ברור ואמת

בס"ד: שם ע"ב רש"י בד"ה ליבטל לבני הפנימית כו' וחיצונה תאסר מפני דריסת רגלו של זה כו' עכ"ל, משמע מדברי רש"י דאי לאו מפני דריסת רגלו של זה הוי מהני למיבטל רשותו לבני הפנימית, דאז קנו פלם רשותו בשותפות ומותרין בחצירון, וכיון דהפנימית במקומן מותרין מהיכי תיתי יאסרו על החיצונה, אף דיורן בחיצונה מ"מ בשביל שקנו בני הפנימית בחצירון רשות חדש בשבת ודאי מש"ה אין שייך לחסור על החיצונה, כמו אם בן חצר זה ירש בשבת בית בחצר אחר ודאי אין אוסר מש"ה על חצר זה, וה"נ פיון דבמקומן מותרין, ולפ"ז קשה בסיפא בנתנו עירובן בפנימית ושכח א' מחיצונה אמאי חיצונה אסור, ה"ל לבטל לבני חיצונה דהא שם אין לזה דריסת רגל על הפנימית ותו למה הזכיר רש"י פלל הא דחיצונה תאסר כו' בענין שריותא דליבטל לבני הפנימית, אלא פה ה"ל לרש"י לכתוב ליבטל לבני הפנימית דתיקו בני הפנימית שריא א"כ החיצונה בע"כ תאסר כו', תו יש לתמוה בבבא דנתנו עירובן בפנימית ושכח א' מהפנימית דכתב שם רש"י ד"ה אין ביטול רשות כו' פיון דפנימית אסורה חיצונה נמי אסורה מפני דריסת רגל כו', למה הוצרך לאסור חיצונה מפני איסור פנימית ולא אסר לחיצונה מפני דריסת רגלו של זה שביטל האוסר עליהם וכן תמה מהרש"א והניחו בצ"ע, ונלעד"ל דלכאורה יש לתמוה עוד ברישא בשכח אחד מהפנימית ועירובן בחיצונה, ליבטל לבני הפנימית רשות ביתו ונחצירו בפירוש וקויל"ן סי' ש"פ ס"ב דגם להמבטל נמי מותר גם ביתו וליכא רגל האסורה במקומה, עכנ"ל משום דקשיא ליה לרש"י על הסיפא דעירובן בפנימית ושכח א', מהחיצונה, אמאי לא מבטל להחיצונה ולשתרי גם החיצונה וכדפי', אלא עכצ"ל דטעמא הוא משום דכיון דחיצונה עירובן בפנימית הוי דירתן בפנימית והונו ממש כבני חצר הפנימי פיון דדירי שם, ולכן זה שלא עירב עמהם ודר בחיצונה א"י לבטל להם רשותו דהוי לגבייהו כבן חצר אחר, דבן חצר זה א"י לבטל לבן חצר אחר, וכיון דע"כ צ"ל פן, א"כ קשיא ליה לרש"י הא דאמר פאן ליבטל לבני הפנימית, איך אפשר לו לבטל לבני הפנימית הא עירובן בחיצונה וה"ל כבני חיצונה דדיורן הוא שם בחיצונה, ואם שלא עירב עמהם (אינו) דר בחיצונה ואין ביטול רשות מבן חצר זה.

כו', ותירץ על זה רש"י דה"ק יבטל להם רשות חצירון לבד ולא רשות ביתו דאז חיצונה אסורה מפני דריסת רגלו של זה שאסורה במקומה, וא"כ דירתן של בני הפנימית בפנימית ואז יכול לבטל להם רשותו, ע"ז אמר ליתא לעירובייהו גביייהו, דכיון דע"כ יבדילו מהחיצונה ודירתן בפנימית ליתא לעירובייהו גביייהו.

והשתא א"ש בעירובן, בפנימית דלקמן צריך רש"י לתלות חיסור דחיצונה מחמת איסור הפנימית, ולא אסר מחמת דריסת רגלו של זה, משום דשם עירובן בפנימית, ויכול לבטל להם גם רשות ביתו כפי' דאז גם הוא שרי במקומו כדפי'.

זה ברור בכוננת רש"י:..

דף ס"ז תוס' בד"ה שכח א' כו' י"ל דהוא דלעיל ליכא שום פשיעוּתא כו' עכ"ל, אין להקשות בשכח א' מחיצונה דסיפא אמאי צריכין למיחד דשא לרבנן וביטול לר"ע הא אין דיורין לחומרא, די"ל דאפשר לזה פיון רש"י באמרו העירוב מרגילה לתוכה, ע"כ

החיצונית ע"י הרגל עירובן דריסת רגלן אוסרות על הפנימית דה"ל רגל האסורה במקומה ואוסר שלא במקומה.

אבל בשכח אחד מהפנימים ע"כ איסורה משום דיורי חיצונית שבפנימית דאי משום רגל האסורה דחיצונית, הא חיצונית גופא לא נאסרה רק מחמת פנימית כמ"ש רש"י בד"ה אין ביטול רשות פלומר כו', ותו דעפ"י שיטת ר"ת ונתוס' בלא"ה לק"מ, דבשכח א' מהחיצונים מש"ה אמרינן יש דיורין בפנימית פדי להחמיר על החיצונית דפשיעה, ע"כ אין יכול לבטל רשותו לבני חיצונית משום דבני חיצונית ל"מ למישקל עירובניהו מן הפנימית כיון דפנימית עצמה אסורה במקומן כיון שדירתן של חיצונית בפנימית, ע"כ אסרי נמי לבני חיצונית אבל אי הוי אמר אין דיורין להחמיר דאז לא הוי בני פנימית אסורין במקומה ומצי בני חיצונית.

למישקל עירובן מהפנימית ע"כ גם חיצונית שריין וכמ"ש ר"ת לעיל, ומתק"ש"א נדחק בזה. שם בד"ה פמאן כר"א כו' לעיל בשמעתין כו', לע"ד נראה דרש"י כיון לתרץ זה לעיל בד"ה איפא פנימית דאסרה כו' משום דפנימית הוי רגל האסורה במקומה כו' עיי"ש, ולא פ"י הטעם משום דהעירוב מרגילה לתוכה לדור שם כמ"ש בסמוך באיפא חיצונית דאסרה כו', באשר דיש פאן לכאורה תמיה גדולה על הש"ס בהא דאמר פמאן כר"א, הא אם ביטל בפירוש רק לבן חצר אחד לבד ולא לכולן נדאי מודה ר"א ג"כ דלא מהני, אלא דר"א ס"ל המבטל בעין יפה מבטל ומסתמא הי' דעתו לבטל לכל א' וא' מבני החצר אף שלא פירש וכמבואר להדיא בס"פ עושין פסין עיי"ש, א"כ גם לר"א הא אין ביטול מחצר לחצר וע"כ פדי לתרץ קושיא זו נ"ל, ע"פ מה שפ"י רש"י גבי עירובן בפנימית ושכח א' מהפנימים אין ביטול רשות מחצר לחצר פלומר מן חצר זה לבן חצר אחרת כו', ולכאורה הוא תמוה דלא פ"י, פלומר זה גם בשאר הכבאות דלעיל, וצ"ל בשלמא בכל הכבאות דלעיל הביטול לבני החצר האחרת הוא משום פדי שלא ליהוי בני חצר האחרת רגל האסורה במקומה ויאסר על החצר, הרי דעיקר הביטול הוא פדי להתיר את החצר האחרת להיות מותרת במקומה בטלול ושפיר אמר אין ביטול מחצר לחצר פ"י להתיר החצר האחרת, אבל פאן בנימין עירובן בפנימית ושכח א' מהפנימים, הביטול לבני חיצונית הוא פדי שלא יאסרו הפנימים בתצירן.

כיון שהעירוב מרגיל לבני חיצונית אל הפנימית והוי פאלו דרים בפנימית. אבל בחצר חיצונית לא שייך לאסור אלא דהפנימית, אם היא אסורה אז אוסרה כמ"ש רש"י כיון דהפנימית אסורה כו', א"כ עיקר הביטול משום היתרא דחצר הפנימית הוא ומאי אין ביטול מחצר לחצר דקאמר, ע"כ פ"י רש"י פלומר לבן חצר אחרת, פ"י אף דעיקר הביטול פדי להתיר חצר זה הוא, מ"מ הוא לבן חצר האחרת שלא יאסר הפנימית כיון שהעירוב מרגילן בפנימית, וא"ת כיון דעירובן דחיצונית בפנימית ה"ל דירת בני חיצונית ג"כ בפנימית א"כ מה שביטל בן פנימית לבני חיצונית הוי כמבטל לבני חצירו י"ל כיון ששכח א' ולא עירב נתבטל העירוב ואז חשוב כבן חצר אחר לכן הוי הביטול לבן חצר אחר, ואף שאחר שביטל ד"ה חוזר העירוב וניעור ונעשה בן חצירו, אף בשעה שפא לבטל אז.

לא הָיָה עֲדִינָן בְּן חֲצָר שְׁלוֹ (עֵינָן בְּתוֹס' לְעִיל דָּף ס"ה ע"ב) בַּד"ה דְּאַתָּא גּוֹי כּו', וְהִשְׁתָּא י"ל דְּבִשְׁלָמָא לר"א שְׁפִיר אָמַר לִיבְטַל לְבַנֵּי הַפְּנִימִית וְאִם אַתָּה בְּאַתָּ לְאַסְנָר מִפְּחַז זֶה שְׁהַעֲרִיב מְרַגִּיל לְבַנֵּי חִיצוֹנָה בַּפְּנִימִית לְהִיּוֹת דִּירְתָן בַּפְּנִימִית וְאַסְרֵי בְּנֵי חִיצוֹנָה עֲלֵיהֶּוּ, א"כ ע"כ מְשֻׁנֵּית לְבַנֵּי חִיצוֹנָה מִבְּנֵי חֲצָר הַפְּנִימִית, א"כ פְּשִׁיטָא דְּמַמִּילָא הָוֵי הַבִּיטוּל גַּם לָהֶם דְּלר"א דְּאָמַר א"צ לְבִטּוּל לְכָל א' וְא' מְסַתְּמָא הָוֵי הַבִּיטוּל לְכָל בְּנֵי חֲצָר וְא"כ לֹא הָוֵי הַבִּיטוּל מִבְּנֵי חֲצָר זֶה לְבִן חֲצָר הָאֲחֵרָת, דַּמְמ"נ אִי לֹא מְשֻׁנֵּית בְּנֵי חֲצָר הַחִיצוֹנָה פְּאֵלוּ דִּינְרֵי בַּפְּנִימִית, פְּשִׁיטָא דְּלֹא אָסְרֵי עַל הַפְּנִימִית וּמְהַנֵּי בִּיטוּלוֹ לְבַנֵּי חֲצָר הַפְּנִימִית, וְאִם אַתָּה בְּאַתָּ לְאַסְנָר מְשׁוּם דְּבַנֵּי חִיצוֹנָה דִּינְרֵי בַּפְּנִימִית א"כ דְּדִינְרֵין בַּפְּנִימִית מִמִּילָא גַּם לָהֶם בִּיטוּל הַרְשׁוּת לר"א, אֲבָל לְרַבְּנָן דְּאַמְרֵי צְרִיף לְפָרֵשׁ הַבִּיטוּל לְכָל א' וְא', פְּאֵן שְׁהַעֲרִיב נִתְקַלְקַל וְחֲזָרוּ כְּבַנֵּי חֲצָר אַחַר לְגַמְרֵי, ע"כ לֹא מְצִי לְבִטּוּל בְּפִירוּשׁ לְבַנֵּי חֲצָר הַחִיצוֹנָה דְּהָוֵי בִּיטוּל לְבִן חֲצָר אַחַר.

וְכִינָן דְּעַל פְּרַחֲנֵינוּ בְּהַכְרַח צְרִיכִין לְפָרֵשׁ פְּדַפְּרִישְׁתִּי. ע"כ א"ש לְתַרְזַן נְמִי קְוֹשֵׁית הַתּוֹס' דְּלְעִיל ל"מ לְמִפְּרָף הַכִּי, דְּהִתָּם אִין אָנוּ בְּאִין לְאַסְנָר מְשׁוּם דְּדִירְתָן בַּחִיצוֹנָה דְּהָא אִפִּי אִם אִין דִּינְרֵין בַּחִיצוֹנָה מ"מ פִּינָן שְׁהַעֲרִיב בְּטַל ה"ל פְּנִימִית רְגַל הָאֲסוּרָה בְּמִקּוּמָהּ, לְכִן אָסְרִינָן אַף אִם לֹא תַחֲשַׁבְּבֵם כְּבַנֵּי חֲצִירוֹן, לְכִן אַף לר"א הָוֵי בִּיטוּל מְחֲצָר לְחֲצָר דְּעִיקָר בִּיטוּל שְׁמַבְטַל לְבַנֵּי הַפְּנִימִית לְהַתִּירָא דְּחֲצָר הַפְּנִימִית הוּא שְׁלֵא תְּהָא אֲסוּרָה בְּמִקּוּמָהּ, וְהָרִי גַּם לר"א צְרִיף לְבִטּוּל לְכָל א' וְא' אֲלֵא דְּלֹא בְּעֵי לְפָרֵשׁ כִּן לְהַדְּיָא דְּמַסְתְּמָא בְּעֵין יָפָה מְבִטַּל כְּדַפְּנִי לְכִן פִּירֵשׁ"י לְעִיל ד"ה אִיכָּא פְּנִימִית מְשׁוּם דְּפְּנִימִית הָוֵי רְגַל הָאֲסוּרָה כּו' וְלֹא פִי מְשׁוּם דְּעִירוּב מְרַגִּילָן כּו'.

אֲבָל פְּאֵן בְּסִיפָא עִיקָר הַבִּיטוּל בְּשַׁבִּיל הַיָּתֵר אוֹתוֹ הַחֲצָר שְׁלָהֶם הַפְּנִימִית אַף דְּהָוֵי לְבִן חֲצָר הָאֲחֵר, ע"כ פְּרִיף לִיבְטַל לְבַנֵּי הַפְּנִימִית וְאִם תְּרַצָּה לְאַסְנָר מְשׁוּם בְּנֵי חִיצוֹנָה דְּהָוֵי פְּדִרְיִין בַּפְּנִימִית, א"כ גַּם לָהֶם הַבִּיטוּל לר"א דֹּא"צ לְפָרֵשׁ, וּמְשַׁנֵּי כְּרַבְּנָן ס"ל, וּבְפִירוּשׁ ל"מ לְבִטּוּל לְבַנֵּי חִיצוֹנָה דְּעַד עַתָּה הָוֵי בְּן חֲצָר אַחַר כ"ז לְדַעַתִּי הוּא נְכוּן וְאַתָּת בְּפִי הַש"ס וּבְרַש"י שָׁם ע"ב בַּד"ה נְסִמוּף אֲשִׁיתוּף כּו', לֹא הָיָה לוֹ לְהַבִּיא מֵאוֹתוֹ מְשַׁנָּה כּו' עכ"ל, לְעַנְדִּי י"ל בְּכּוֹנֵנַת רַש"י עִי"פ"י מ"ש לְקַמְן דָּף ע"א דַּע"כ לֹא פְּלִיגֵי ר"מ נְחַכְמִים אִי סוּמְכִין עַל שְׁיָתוּף בְּמִקּוּם עִירוּב אִי לֹא, אֲלֵא אִי סוּמְכִין עַל שְׁיָתוּף לְטַלְטַל מְחֲצָר לְחֲצָר הַפְּתוּחוֹת זֶה לְזוֹ דְּרָף הַפְּתוּחִים בְּמִקּוּם עִירוּב חֲצִירוֹת, דְּנַחְכְּמִים ס"ל אִין סוּמְכִין מְשׁוּם דְּעַשׂוּ הַיָּבֵר דְּלֹא לִישְׁתַּכַּח תּוֹרַת עִירוּב מְהַתִּינוּקוֹת, אֲבָל לְטַלְטַל בְּחֲצִירוֹת עֲצָמָן לַכ"ע אִין סוּמְכִין עַל שְׁיָתוּף בְּזֶה פִּינָן דְּכָל א' וְא' נָתַן עִירוּבוֹ לְשְׁיָתוּף, וְהוֹכַחְתִּי שָׁם כִּן מִפִּירֵשׁ"י עִי"ש, וַיֵּשׁ רְאֵיָה בְּרוּרָה לְזֶה מְפָאן דְּקֶאֱמַר נְסִמוּף אֲשִׁיתוּף וּבְאַתָּת לֹא שְׁיָתוּפוּ רַק רַבָּה הָיָה סָבַר שְׁהוּן שְׁיָתוּפוּ פְּמוּ בְּכָל מְבֹאוֹת, וְא"כ ע"כ סְתָם שְׁיָתוּף בְּיִינָן.

וּלְקַמְן (שָׁם) אָמַר וְחַד אָמַר בְּיִינָן דַּכ"ע לֹא פְּלִיגֵי דְּלֹא סוּמְכִין, וְאַמְאִי לֹא אָמַר שָׁם תְּסַתְּיִים דְּרַבָּה הוּא דְּאָמַר בְּפִת דַּכ"ע לֹא פְּלִיגֵי, וְכִן קִשְׁיָה לְקַמְן בְּסִמוּף אָמַר נִקְנֵי לְהוּ רְבִיעֵתָא דְּחִלָּא בְּחִבִּיתָא מְשַׁמַּע דְּסִמְכִינָן אֲשִׁיתוּף דִּינָן.

וּלְפַמ"ש א"ש דְּלְטַלְטַל בְּחֲצִירוֹת עֲצָמָן לַכ"ע סוּמְכִין עַל שְׁיָתוּף כְּדַפְּנִי, וְכִאֵן הָיוּ חֲמִין בְּאוֹתוֹ חֲצָר ע"כ נִיחָא דְּרַש"י הַבִּיא רְאֵיָה לְדִין זֶה דַּלְכ"ע סוּמְכִין עַל שְׁיָתוּף לְטַלְטַל בְּחֲצִירוֹת עֲצָמָן מְמַשְׁנָה דְּקֶאֱמַר אִם נְשַׁתְּפּוּ בְּמְבוֹי מוֹתְרִין, דַּע"כ אִפִּי לֹא עִירַב בְּחֲצָר

קאָמער דאָפּ"ה מוֹתָרין פֿאַן וּכְאֵן, דֶּהֱיִינוּ לטִלְטֵל בְּחֻצֵירוֹת עֶצְמֵן וּבְמִבּוּי, דֶּהָא דֶּאֱמַר אִם נִשְׁתַּתְּפוּ נְמִי קֶאֱמַר, הֵיִינוּ לְמֵאִי דַס"ד דְּשָׁם דִּתְנֵן שְׁם חֻצֵירוֹת הַפְּתוּחוֹת מִזּוּ לְזוּ, ע"כ לֹא קִשָּׁה פְּשִׁיטָא דְאִם נִשְׁתַּתְּפוּ נְמִי בְּמִבּוּי דְמוֹתָרין, דִּי"ל דְּאִשְׁמַעִינָן דְּאִפִּילוּ כָּל הַחֻצֵירוֹת פְּתוּחוֹת מִזּוּ לְזוּ נְמִי שְׂרִי לטִלְטֵל בְּמִבּוּי דְלֹא פֶּרַב, אֲבָל לְמִסְקֵנָא שְׁם דְּרַב לֹא תִנִּי פְּתוּחוֹת מִזּוּ לְזוּ, א"כ תּוּ א"ל דְּאִם נִשְׁתַּתְּפוּ נְמִי קֶאֱמַר, דֹּא"כ פְּשִׁיטָא דְמוֹתָרין, אֲלֵא וּנְדָאי לְמִסְקֵנָא אִפִּי לֹא עִירְבוּ נְמִי אֵינְרִי דְמוֹתָרין בְּחֻצֵירוֹת עֶצְמֵן, וּמִתְנִי ע"כ כַּר"מ אֲתִי מִדִּתְנֵן בְּסִיפָא עִירְבוּ בְּחֻצֵירוֹת וְנִשְׁתַּתְּפוּ בְּמִבּוּי וְשִׁכַח א מְבַנֵּי חֻצֵר וְלֹא עִירְבוּ כו', וְסִיפָא מִדְּעִירְבוּ בְּחֻצֵירוֹת וְנִשְׁתַּתְּפוּ נְמִי בְּמִבּוּי ע"כ בְּיַשׁ קִצָּת חֻצֵירוֹת בְּמִבּוּי שְׁהֵם פְּתוּחוֹת מִזּוּ לְזוּ.

דאל"כ עִירוּב וְשִׁתּוּף לְמָה לִי דֶּהָא לַכ"ע בְּשִׁתּוּף סָגִי, אֲלֵא ע"כ מִדְּעִירְבוּ ג"כ ע"כ יֵשׁ קִצָּת חֻצֵירוֹת פְּתוּחִין מִזּוּ לְזוּ ע"כ אִשְׁמַעִינָן אִם שִׁכַח א' מוֹתָרין פֿאַן וּכְאֵן, זֶה בְּרוּר: דָּף ס"ח ע"ב בד"ה וְהוֹצִיאֻ אוּ כו' ל"ד נֶקֶט וְהוֹצִיא כו' עכ"ל, עמ"ש לְעֵיל דָּף ס"ד מִזֶּה.

שְׁם בַד"ה לְמִמְרָא כו' וְתִמָּא כו'. לַעֲד"נ לְתַרְץ תְּמִיחַת הַתּוֹס' עִפִּי מַה שֶׁנִּל לְפָרֵשׁ בְּהָא דֶּאֱמַר בְּבִרְיָתָא לְקַמֵּן בַּד"ה אֲבָל הַחֻצֵירוֹת בְּנִי מְבּוּי בְּמִבּוּי כו' דְּפִירְשׁוּ רִשְׁי וְרַז"ה וְהֵרָא"ם דְּלֹאוּ ד"ה הוּא אֲלֵא ר"מ קֶאֱמַר לֵה, וְזֶה דְּחֻסָּק, לְכַף צ"ל דַּד"ה הוּא, דַּלְכ"ע אִם כָּל בְּנֵי הַמְּבּוּי הַחֻצֵירוֹת בְּמִבּוּי אֵינּוּ אוֹסֵר וְאֵין בְּזָה שׁוּם חִילּוּק וּבְזָה אֵינְרִי בְּרִיָּתָא, אֲבָל מִתְנִי מִיִּנְרִי דְלֹא הַחֻצֵירוֹת בְּמִבּוּי אֲלֵא בְּנֵי וְשֵׁל ר"ג, לְכֵן יָכוֹל לְחַזֵּר בּוּ מִבְּיָטוּלוּ לְשֹׁאֵר בְּנֵי הַמְּבּוּי הַלְכָּף כּוֹלֵן אֲסוּרִים לַר"י, אֲבָל ר"מ ס"ל דִּי"ל דְּלֹא הֵיָה בְּאוֹתוֹ מְבּוּי אֲלֵא שְׁנֵי חֻצֵירוֹת א' שֵׁל ר"ג וַא' שֵׁל צְדוּקִי, אֲבָל ר"י סָבַר ע"כ הֵיָה עוֹד חֻצֵירוֹת בְּמִבּוּי, דַּלְכ"כ קִשָּׁה מְנָא לִיָּה לַר"ג לְלַמּוֹד מִשְׁם צְדוּקִי דֵינּוּ כִּישְׂרָאֵל לְאַפּוּקִי מִת"ק, הָא וּדָאי גַם לַת"ק מוּמָר אָף שִׁחְטָא יִשְׂרָאֵל הוּא לְעַנְיָן בְּיָטוּל ע"ז בְּסִי קַמ"ז בִּיּוֹד וְלְעַנְיָן רִיבִית דְּאֲסוּר לִיָּתֵן לוֹ רִיבִית בִּיּוֹד סִי קַנ"ט (ס"ב) וְלְעַנְיָן קוֹדֵשִׁין אִם קוֹדֵשׁ בַּת יִשְׂרָאֵל, אָף לְחוּמְרָא כְּזֶה ס"ל לַת"ק דֵּינּוּ כְּנֹוֹי כְּמוֹ דְּשִׁחִיטָתוֹ אֲסוּרָה כְּנֹוֹי, וַא"כ מְנָא לִיָּה לַר"ג לְלַמּוֹד מִשְׁם לְאַפּוּקִי מִת"ק אִימָא לְעוֹלָם לְחוּמְרָא דֵינּוּ כְּנֹוֹי, וְע"כ בְּיַשׁ ב' יִשְׂרָאֵלִים הָאוֹסְרִים זַע"ז בְּמִבּוּי הָוִי כְּנֹוֹי לְאֲסוּר עֲלֵיהֶם וּבְעֵי שְׁכִירוֹת, אֲבָל שְׁם הָוִי חֻצֵר א' שֵׁל ר"ג וְקִי"ל דֶּהֱוִי יָחִיד בְּמִקּוּם הָוִי וַא"כ אִם נִשְׁנָה אוֹתָן כְּמוֹ הָוִי לֹא יֵאָסֵר כָּלָל, ע"כ לְחוּמְרָא עֲשָׂאוּהוּ כִּישְׂרָאֵל ע"כ סָגִי כְּבִיטוּל, אֲלֵא וּדָאי דֶּהֱוִי עוֹד חֻצֵר מְלַבֵּד שֵׁל ר"ג, ע"כ שְׁפִיר מְבִיא ר"ג רְאִיָּה מִשְׁם דַּע"כ כִּינּוּן שֵׁל ר"ג לְבַדּוֹ הַחֻצֵירָא בְּמִבּוּי לְכֵן לֹא מְהַנִּי, ע"כ ס"ל לַר"י בְּלִשׁוֹן אַחַר אֶמֶר לֵהֵם, אֲבָל ר"מ לְשִׁטְתּוֹ דַּס"ל לְעֵיל דְּגַם יָחִיד בְּמִקּוּם הָוִי אוֹסֵר עָלָיו, וַא"כ לְעוֹלָם י"ל דֶּהֱוִי בְּמִבּוּי רַק חֻצֵירוֹ שֵׁל ר"ג וְאַפ"ה מְבִיא ר"ג שְׁפִיר רְאִיָּה מִשְׁם, זֶה הוּא פְּלֻגְתִּיָּהוּ לְפִי הָאֲמַת אַחַר שֶׁהִבִּיא הַס"ס בְּרִיָּתָא דְבַד"ה אֲבָל בְּלֹא הַבְּרִיָּתָא הָוִי ס"ד דְּגַם ר"י כַּר"מ ס"ל בְּהָא דְּלְעֵיל דִּיחִיד בְּמִקּוּם הָוִי אוֹסֵר, וְעַכְצ"ל דַּר"י ס"ל אִפִּי הַחֻצֵירוֹת בְּמִבּוּי אוֹסֵר וְע"כ צ"ל הַטַּעַם דְּגִזְרֵינָן אַחַר שֶׁהַחֻצֵירוֹת אֲטוּ קוֹנְדִם שֶׁהַחֻצֵירוֹת, וְר"מ לֹא גִזַּר, ע"כ פְּרִיָּף שְׁפִיר מִדִּתְנֵן מִי שֶׁנִּתְּנוּ רְשׁוּתוֹ וְהוֹצִיא בֵּין בְּשׁוּגָג כו' אוֹסֵר וְר"י אוֹמֵר בְּמִזִּיד אוֹסֵר כו', וְר"מ אֵינְרִי דוּמְרָא דַּר"י וְר"י ע"כ אֵינְרִי אִפִּי בְּהַחֻצֵירוֹת דֶּהָא ר"י ס"ל דֶּהַחֻצֵירוֹת לֹא מְהַנִּי, וְתוּ דְכָאן ר"י גִּזַּר אַחַר חֻצֵירָא אֲטוּ לְפָנֵי חֻצֵירָא וְר"מ לֹא גִזַּר, וּבְמִתְנִיתִין מְבּוּאָר לְהִפּוּף ר"מ גִּזַּר שׁוּגָג אֲטוּ מִזִּיד וְר"י לֹא גִזַּר וּמִשְׁנֵי פֿאַן שֶׁהַחֻצֵירוֹת כו', פִּי גַם ר"י אֵינְרִי דוּקָא בְּלֹא הַחֻצֵירוֹת וְכַדְתִּיבָא בַּד"ה אֲבָל הַחֻצֵירוֹת כו', דַּע"כ ר"י

קתני לה, וע"כ, צ"ל פדפי' לעיל דר"מ לשטתו ור"י כראב"י ס"ל, ומפאן ראיה למ"ש לקמן דף ע"ד דחצר א' הוי פניחיד עיי"ש.

, דף ס"ט ע"ב גמרא ונהוי אינהו לגביה פי אורחים כו' ה לגבי חד כו', ונלעד"ל דדוקא רבים לגבי יחיד לא הוי אורחים אבל יחיד גבי יחיד או רבים לגבי רבים הוי אורחים, דהא המקשה ס"ד דאפי' רבים לגבי יחיד הוי אורחים, ע"כ אף שהמתרץ דחה סברת המקשה ופליג עליה הבו דלא לוסוף עלה, ודוקא מה דחזינו דפליג המתרץ בהדיא והיינו רבים לגבי יחיד לא הוי אורחים, אבל יחיד לגבי יחיד נשאר סברת המקשה דהוי אורח, וכן מוכח בהרמב"ם בכ"ה המשניות, וטור וסמ"ק ורוקח פולם פתבו הא דרבים לגבי יחיד דלא הוי אורחים, משמע להדיא הא יחיד גבי יחיד או רבים לגבי רבים הוי אורחים, וכן נ"ל ראיה משמעתינן לקמן דפריה על אבני דס"ל אין צריה לבטל לכל אחד ואחד דא"כ ליתני לא שעירב ואסקנה בקשיא, וקשה מאי פריה אימא הא דא"צ לבטל לכל א' ואחד היינו טעמא משים דאמרינו בעין יפה מבטל, דמסתמא מבטל לכולהו וכדאימא ס"פ עושין פסין.

והיינו דכיון דמבטל לכולם רשאי גם הוא להשתמש בביתו דהוי פאור לגביהו, משא"כ אם לא יבטל רק לאחד, אף שאח"כ יבטלו גם פולם רשותו אליו, מ"מ רבים לגבי יחיד לא הוי אורחים ואז אסור להמבטל להשתמש אפי' בביתו, ע"כ אמרינו מסתמא דעתו הנה שיבטל רשותו לכולן דאז רשאי להשתמש בבית פולם והיינופניחיד שביטל רשותו, ע"כ א"ש רישא דברייתא אחד שלא עירב גותן רשותו לא' שעירב, אבל בסיפא בב' שלא עירבו שביטלו רשותו, בעינו דוקא שביטלו רשותו לב' שעירבו אבל לאחד לא, די"ל דדעתן הי' שביטלו רשותו רק לא', וגם השני שעירב יבטל ג"כ לזה רשותו, משום דאף שביטלו לב' הוי רבים לגבי רבים ואסורים מ"מ להשתמש אף בביתו של אלו שנתבטלו להם ע"כ לא הרנויחו פלום, ע"כ י"ל בעין רעה מבטל ולא בטלו רק לאחד פדפי', וא"כ אמאי הניח דברי אבני בקושיא, אע"כ דוקא רבים לגבי יחיד הוא דלא הוי אורחים, וכבר הארכתי לברר פן מן התוס' לעיל דף ס"ד (ע"א) הביאו דבריהם רוב הפוסקים עיי"ש, אבל ב"י וש"ע הביאו דברי הה"מ בשם הרשב"א להיפך מזה וצל"ע.

דף ע"א ע"ב רש"י בד"ה רבנן סברי פינו דנשתתפו כו', לכאורה משמע מלשונו דחצירות לעצמן צריכין לערב לכ"ע רק דפליגי אי סומכין על שיתוף שלא לערב מחצר לחצר דרף פתחים, ותמיה לי דלקמן בד"ה מערבין בחצירות כו' מבואר דאם עירבו חצירות לעצמן לכ"ע סומכין על שיתוף, פי פליגי פשלא עירבו חצירות לעצמן, ע"כ נלע"ד לפרש בכוננת רש"י דס"ל נדאי לכ"ע אם נשתתפו במבוי, דהיינו פל א' מבני החצירות לה עירובו לשותף במבוי נדאי מותרין חצירות לעצמן ולטלטל למבוי פינו דכל א' נתן עירובו, אף דמחצר לחצר דרף הפתחים קמפלגי, מ"ס אין סומכין על שיתוף פדי שלא לשפח תורת עירוב מתינוקות, ע"כ אסרו מחצר לחצר ובזה הוי היפר.

לכן בחצירות עצמן למבוי שרי, ע"כ ניחא הא דכתב רש"י דאין צריכין לערב חצירות מזו לזו ר"ל אבל החצר עצמו לכ"ע סומכין, אלא דפליגי אי רשאין להוציא מחצר לחצר דרף פתחים, וא"ש גמי הא דכתב רש"י דבן תדאי מודה דמבוי מותר ובחצר פליגי ר"ל

דמחצור למבוי מותר, ועיימ"ש ראיה ברורה לזה מהש"ס לעיל דף ס"ז ע"ב בתוס' ד"ה
נסמוך אשיתוף ומשם יצא לו לרש"י זאת.

שם בתוס' בד"ה דלא עבדינן פתרי חומרא כו' לא יתכן כ"כ עכ"ל, לעד"נ דגירסת ר"ח
ז"ל א"ש טפי, וגירסת רש"י ופירושו הוא דחוק, דכיון דלר"מ אין חילוק בין פת לנין
מאי שני חומרי דאיכא, אבל לר"ח א"ש דפריה תרתי למה לי, בשלמא הלכה כר"א בן
תדאי איצטריה לומר דדוקא בינו אין סומכין כו' דבזה איברי ר"א בן תדאי ולא בפת.

דאם הנה אומר הלכה כר"מ, לא הייתי יודע אי ר"מ איברי אפי' בפת או דוקא בינו
ומספיקא הייתי מחמיר כמ"ד אף בפת איברי והלכה כר"מ, קמל"ן כר"א בן תדאי דבינו
דוקא, אלא הא קשיא לימא הלכה כר"א בן תדאי ול"ל תו למימר הלכה כר"מ, ומשני
הא קמל"ן דעבדינן פתרי חומרא בעירוב, פ"י מדאיצטריה לומר הלכה כר"א ש תדאי,
דל"ת מספק נחמיר דאפי' בפת קאמר ר"מ דאין סומכין, א"כ מספק הייתי מחמיר תרי
חומרא, חדא הלכה כר"מ נגד רבנן, ועוד חומרא דמספק נחמיר כמ"ד דר"מ אפי' בפת
אמר, ש"מ דעבדינן פתרי חומרי בעירוב.

ואפשר דלא ניחא להתוס' לפרש פן משום דמצינו דרב גידל בשם רב אמר לקמן בסמוך
דאפי' בפת אמר ר"מ, אבל לע"ד האמת יורה דרכו דרב יהודה בשם רב חולק על הא
דרב גידל דלקמן דאמר בשם רב, וס"ל לרב יהודה דדוקא בינו קמפלגי באשר נברר
בס"ד דף ע"ד (בתוס' ד"ה מבוי שצדו כו') בראיות ברורות עיימ"ש שם.

שם בד"ה בפת כ"ע לא פליגי כו' ואין הלשון משמע פן ועוד תנו כו' עכ"ל, ולעד"נ
פירש"י עיקר דכן מוכח לשון כ"ע ל"פ דבחדא סגי ולא אמר בשיתוף סגי, ש"מ באיזה
מינייהו סגי דומיא דאמר לקמן דף ע"ג (ע"ב) אתאן לרבנן דאמרי בחדא סגי, אף מ"ד
בפת כ"ע לא פליגי ע"כ כרב ס"ל דמסיק לקמן (שם) דלא תני פתוחות זו לזו, וכבר
פתבתי לקמן דף עד דאלקבא דרב עכצ"ל פלוגתיהו דר"מ ורבנן במבוי שחצרותיה
פתוחות זו לזו, מלבד חצר א' שבמבוי שלא הנה פתוח להם, ודקאמרי רבנן או מערבין,
פ"י אותן חצירות הפתוחות זו לזו סגי בעירובן שמוזו לזו ואין צריכין פולם ליתן לשיתוף
המבוי אלא א' מהם ישתף עם החצר האחר שאין פתוח להן או משתתפין, פ"י פולם יתנו
לשיתוף ואין צריכין פלל לעירוב.

ולפ"ז שפיר אמר ר"מ מערבין, בתצירות הפתוחות מזו לזו דרף פתחים ומשתתפין עם
חצר האחר שאין פתוח להם ומשום הך חצר בעי שיתוף, וא"כ לא פליגי אלא אי סומכין
על שיתוף יין במקום עירוב, דלר"מ לא סגי בשיתוף ולרבנן סגי בשיתוף לחוד.

אבל בעירוב כ"ע לא פליגי דהנה חצירות סגי בעירובין וא"צ פולם ליתן לשיתוף אלא
א' מהם יתן לשיתוף לחצר שאינו פתוח להם כמ"ש לקמן עיי"ש, ולפ"ז לק"מ מה
שהקשו מדתנן אסורין במבוי ואוקמינן כר"מ דהא למאי דס"ד שם דלא כרב אלא דמייירי
דכולן פתוחין מזו לזו ובהא קמפלגי רבנן ור"מ, ודאי א"א לומר בלא"ה דבפת כ"ע לא
פליגי, דהא ר"מ אומר מערבין ומשתתפין, הרי מבואר דעירוב דהוא בפת לא סגי דגם
שיתוף בעינו, אבל מ"ד בפת כ"ע לא פליגי היינו למסקנא דרב דלא תני פתיחות מזו
לזו, ע"כ בעי חד חצר דלא הי' פתוח להם, ע"כ ניחא הא דתני מערבין ומשתתפין, ובה

מתנרץ ג"כ מה שהקשו התוס' דף ע"ג (שם) בד"ה אימא מציעתא כו' עיימ"ש, ועפי"ז מיושב דעת הרמב"ם דפסק (פ"א מהל' עירובין הל' י"ט) סומכין על שיתוף פת ולא על שיתוף יין, משום דס"ל דף ע"ד דלכ"ע הלכתא הכי, דלרב יהודה אמר רב דפסק כר"מ, הא פתתי לעיל דרב יהודה ס"ל דוקא ביין קמזילגי פדפלי לעיל, וא"כ מבואר דרב פסק ביין כר"מ דאין סומכין ובפת סומכין לכ"ע, ור' יוחנן דאמר הלכתא פרבון, הא ס"ל בפת קמזילגי, דהא מ"ד ביין פליגי ס"ל פרב, ור' יוחנן הא פליגי לקמן וס"ל דא"צ ב' חצירות במבוי, ע"כ ס"ל לר"י כמ"ד בפת פליגי, והלכה פרבון דסומכין, הרי לכ"ע להלכה יש חילוק בין פת ק זה ברור: דף ע"ד בד"ה עד שיהא בתים כו' וי"ל כו' עכ"ל, מלשון רש"י משמע דאין חילוק אלא פל שיכול לערב בלא שיתוף מבוי חדא חשיבא, ונ"ל לתרץ קושית התוס' דנדאי משפחינו שפיר לפלוגתיהו היכא שהיה חצירותיהם פתוחין זו לזו, חוץ מחצר אחד שלא היא פתוחה להם, ר"מ סבר בעינן עירוב לכל חצר לעצמה, ואף אחר שעירבו כולם מזו לזו בעינן נמי שיתוף לכל חצר וחצר במבוי, אבל אם עירבו חצירות מזו לזו וגם שיתפו עם חצר הא' שאין פתוחה להם, וחצר א' מהחצירות הפתוחות מזו לזו לא נתנה לשיתוף אסורין כולן במבוי, וכן מבואר במשנה לר"מ בסיפא שכתב א' מהמבוי ולא נשתתף אסורין במבוי ור"מ הוא פדקאמר רישא וסיפא ר"מ ומציעתא רבון, אבל רבון ס"ל אותן חצירות הפתוחות מזו לזו סגי בעירוב מזו לזו דרף פתחיהן ולא בעי שיתוף, רק חד מינייהו ישתף עם חצר זה שאין פתוחה להם ואז אין צריך פל חצר וחצר ליתן לשיתוף זה ברור, ועפ"ז ישבתי לעיל דף ע"א מה שהקשו התוס' שם על רש"י ד"ה בפת כו' עיי"ש.

שם ע"ב בד"ה מבוי שצדו א' גוי כו' והא דנקט דרף חלונות כו' עכ"ל, לענ"ד נראה לתרץ ברונחא הא דנקט דרף חלונות, וכן הא דנקט דרף פתחים דמשמע דפתוח לבית ולא נקט דרף פתח דליהוי משמע שפתוח לחצר, ויתיישב נמי מה שהקשו התוס' בד"ה ה"א טעמא דרב כו' ושם נדחקו התוס' דלא איירי בחצר א' של ישראל כמו דאיירי לפי האמת אלא בחצירות הרבה עיי"ש, וזה דוסק, ע"כ נלע"ד לתרץ פל זה דהא ודאי י"ל דרב איירי שפתוח חצר אחר לבית זה דרף חלונות כמו די"ל שפתוח בית אחר לבית זה, ע"כ א"ש הא דאמר לקמן ה"א טעמא דרב כו', ואשמעין דאין מערבין דרף חלונות כו', ואיירי שחצר אחר פתוח אל בית זה, ואשמעין דלא מקרי שני חצירות פתוחות למבוי, והשתא מתנרץ הא דנקט לפי אמת דרף חלונות, וזה ע"פ מה שכתבו התוס' לקמן בשטת ר"י, דעוד י"ל אם היו פתוחין בתים זה לזה דרף פתחים ועירבו חשיבי פתוחין לחצר, אבל דרף חלונות לא חשיבי פתוחין לכאן עיי"ש, וע"כ א"ש הא דנקט רב דרף חלונות, דרב בעי לאשמעין דדירת גוי שמה דירה, דאל"כ קשה אפי' אי יערבו יחד הא אין ב' חצירות פתוחין להמבוי, ע"כ אי הוי נקט רב דרף פתחים, סד א דמיירי בחצר אחר פפתוח לבית זה ולכן חשיב ב' חצירות פתוחות למבוי פינן דדרף פתחים הוא, ולעולם דירת גוי לא שמה דירה, לכן נקט דרף חלונות דלא חשיבא כפתוח למבוי זה כמ"ש ר"י לקמן ועל כרחוק דירת גוי שמה דירה, והשתא א"ש דנקט להתירו דרף פתחים לומר דוקא בפתוח לבית זה,, משום דרב איירי נמי בפתוח חצר אחר לביתו של זה, ע"כ אי הוי פתוח חצר אחר לחצירו של זה יכולין באמת לערב יחד, דזיל בטר טעמא אסור לערב יחד, משום דהשתא שישתמשו לכאן לא ירא היחיד מנהגוי ויגרמו לעשות יחיד

במקום גוי, דהרי אפי' אם לא יערבו לכאן מחצר האחר וגם בחצר האחר גופא לא יערבו בתוכה, אפ"ה רשאים לטלטל מחצר האחר כלים ששבתו בחצר האחר אל חצר זה ולמבוי פדלקמן דף צ"א, וא"כ בלא"ה לא יירא היחיד מן הגוי פינון שבני חצר האחר ישמשו בכאן במבוי זה עם הכלים אשר שבתו בחצירן, אבל בפתוח חצר האחר לביתו של זה דקייל"ן ק דף צ"ב אפי' כלים ששבתו בחצר אסור להוציא לבית חצר אחר בלא עירוב, וע"כ אם לא יערבו לכאן אסור להשתמש כלל בחצר זה ולמבוי יירא יחיד מהגוי לכן אסור לערב יחד במקום גוי) לכן א"ש דנקט להתירו דרף פתחים.

לומר דאיירי דוקא בפתוח לביתו של זה משום דרב איירי גם בחצר אחר הפתוח לביתו של זה, ואשמעינן דוקא לבית זה אבל לחצר זה לא וכדפירשתי, זה נ"ל ברור: וזה שפתיבתי הוא לשטת רש"י והתוס', אף באמת פירושו הוא דחוק, תדא למה אמר שצדו א' גוי כו', הל"ל חצר א' ישראל וחצר א' גוי, תו לשון דלהתירו דרף פתחים למבוי הוא למותר ואין בו צורך כלל, ותו מבוי שצדו כו' אין מערבין אותו להתירו משמע אמבוי דרישא קאי, ולא הזכיר הש"ס כלל שיש בית אחר פתוח לבית זה כפי' רש"י.

גם לשון אסור לעשות יחיד במקום גוי לא משמע כפירש"י, גם למה נקט דרף חלונות ולא דרף פתחים, תו דנקט דרף פתחים הל"ל דרף פתח, ע"כ הפי' ברור הנלע"ד הוא כמו שאפ"רש ושוב מצאתיו ברמב"ם שהוא פי' כן, וזהו מבוי שצדו פי' כל החצירות שמצדו א' הן של גוי וחצירות מצדו השנית הן של ישראל אין מערבין החצירות ישראל דרף חלונות שביניהם כדי שיהיה פולן בחצר א' להתירו להשתמש דרף הפתחים למבוי להיות יחיד במקום גוי, והיינו לפי מה דקייל"ן כדר"א ב"י דגוי אין אוסר עד שיהא ב' ישראלים אוסרין זע"ז, ואמרין ריש פרקין אין עירוב מועיל במקום גוי, הרי דעיקר תקנת חז"ל הייתה דהגוי מבטל העירוב, ע"כ איתא ר"ס שפ"ב דאב ובנו בחצר א' אין הגוי אוסר עליהם פינון שאין צריכין עירוב, הרי שבמקום שהגוי אין יכול לבטל העירוב אין יכול לאסור והגוי כמו יחיד במקום גוי לכן בזה דקייל"ל סומכין על עירוב במקום שיתוף, ע"כ פינון דערבו דרף חלונות ונעשו פולן א' ע"י עירוב שאז אין הגוי יכול לבטל עירובן אשר עירבו בחצירן דרף חלונות שביניהם ואין צריכין לשתף במבוי, ע"כ הני כמו יחיד במקום גוי, אפ"ה אמר דאסור לעשות מן רבים יחיד במקום גוי, פינון דאם לא יערבו דרף חלונות צריכין לכתחילה לשתף במבוי, והא דנקט דרף חלונות, דרב לשטתו דס"ל לעיל חצירות הפתוחות זו לזו דרף פתחים פולן בחצר א' הן ולא ניתר המבוי בלחי, אבל דרף חלונות הני שפיר ב' חצירות פתוחין למבוי כמ"ש התוס' לעיל בהקפוד הדף, וקאמר ה"א טעמא דרב כו', פי' סד"א אפי' פתוחין זה לזה דרף חלונות נמי מקרי חצר א', תרתי למה לי פי' למה אמר רב דין זה בגוי, ה"ל לאשמעינן דין זה במבוי ישראלים לבד דדרף חלונות הני חצר א', ע"כ משני ה"א דירת גוי כו', וזה דלא כמו שדדחק ג"ס ת"ת להרמב"ם עיי"ש, והשתא לפי הרמב"ם למסקנא נמי דירת גוי לא שמה דירה דאל"כ למה נקט דרף חלונות, וראייה ברורה לפירוש זה מן הירושלמי בפירקון, וז"ל מבוי שצדו א' גוי וצדו א' ישראל, רב הווא אמר רב עירבו דרף פתחים הגוי אוסר עליהם ור' יוחנן אמר אפילו עירבו דרף חלונות אין הגוי אוסר עליהם עכ"ל, ונ"ל דר"י לשטתו דלעיל דף ע"ב (ע"א) דפסק פרבנן דסומכין על עירוב במקום שיתוף וא"כ אין צריכין לשתף במבוי והגוי אין יכול לבטל עירובן שבחצר, לכן אין הגוי אוסר

עליהם דאפי' עירבו דרף חלונות אין צריכין שיתוף כ"ש דרף פתחים נעשו פחצר א' ורב הונא בשם רב ס"ל כר"ג אומר רב דלעיל שם דפסק הלכה כר"מ דאפי' בפת אין סומכין על עירוב במקום שיתוף, וצריכין שיתוף במבוי לכן גוי אוסר עליהם, אבל רב יהודה אומר רב בש"ס שלנו הוא לשטתו, דר"י אומר בשם רב לעיל דף ע"א (ע"ב) דהלכה כר"מ דוקא בינו, אבל בפת כ"ע ל"פ דסומכין, וע"כ לכ"ע סומכין על עירוב במקום שיתוף דהא סתם עירוב הוא בפת וא"כ מן הדין פגין פניחיד במקום גוי, אלא חכמים אסרו לעשות יחיד במקום גוי פגין דלכתחלה בעינן לשיתוף במבוי וזה ראיה ברורה למ"ש לעיל דף ע"א לפ"ש גירסת ר"ח ז"ל (שם בתוספות ד"ה דלא עבדינן כו') דלפירושו ס"ל לרב יהודה שם סומכין על סתם עירוב בפת במקום שיתוף, ובכור הוא דרש"י וכל הפוסקים הוי מפרשים פ"י זה דהרמב"ם, אף הם לשטתן דלא גרסי שם גירסת ר"ח ז"ל, ע"כ מפרשים פירש"י דלשם, דר"י ס"ל נמי דאין סומכין על עירוב במקום שיתוף, וא"כ פגין דצריכין לשיתוף במבוי פשיטא דגוי אוסר עליהם ע"כ אין מקום לפי זה, אבל הרמב"ם דינדע מגירסת ר"ח וכפי שפרשתי שם א"ש הן ש"ס דילן והן ירושלמי, ועתה לפי הרמב"ם נתברר מה שמהרי"ק נסתפק הביאו ב"י בסי' שצ"א בפחצר ישאל אי חשוב במבוי כמו יחיד במקום גוי אם לסמוך בזה על הרא"ש והטור, וכאן נתברר מן הסוגיא לפי הרמב"ם דאי לאו דאסרו לעשות יחיד במקום גוי הוין כל החצירות פחד חצר והוין יחיד במקום גוי, וכן מבואר בירושלמי להדיא דר' יוחנן ס"ל דאין הגוי אוסר המבוי עליהם, ועכצ"ל משום דע"י עירובו הוי פולם יחיד במקום הגוי.

וע"כ לא פליג רב על ר' יוחנן, אלא דרב לשטתו דפסק גם בפת אין סומכין על עירוב במקום שיתוף כדפ"י, ומכאן נמי ראיה ברורה למ"ש הרא"ש וש"ע ר"ס שפ"ב ס"ג דחצר ישאל נחצר גוי הפתוחים זה לזה אין אוסרים לטלטל מזה לזה, והטעם כדפ"י דכל שאין הגוי מבטל העירוב ישאל נעשה יחיד במקום גוי כל זה נ"ל ברור בעיני: דף ע"ז בד"ה עולין אין כו' וה"ה ברוחב ד' עכ"ל, לכאורה דבריהם תמוהין, דלמאי דס"ד דרוחב ד' שנה לאין בו ד' א"כ ר' יוחנן אין מתרץ כלל קושית המקשה, ונ"ל דה"פ דהמקשה קס"ד דאי הוי ס"ל לר' יוחנן דאסרי אהדדי ודאי לא הוי פליג ר"י עלי' דרב, דחכמים עשו חיזוק כו', פגין דהכל הוי רה"י אלא שלא עירבו, כמ"ש התוס' בד"ה הב"ע כו'.

אף דס"ל לר"י פגין דלא ניחא תשמישתיא שם לא אסרי אהדדי, ומה"ט דלא ניחא תשמישתיא שם, מש"ה חשיב כמו קרפף כמ"ש התוס'. ע"כ אסור להעלות לכותל שרובו ד' כמ"ד חצר וקרפף ב' רשויות הם, אבל באין בו ד' אלו מעלין מכאן כו'.

דכינן דלא אסר אלא מטעם קרפף דהוי ב' רשויות, הוי ממש כמו בין פרמלית לרה"י דהוי מקום פטור לכ"ע באין בו ד' כמ"ש התוס', ע"כ פריף שפיר מדתנן עולין לו מכאן ובלבד שלא יורידו למטה.

דע"כ גם באין בו ד' מיירי, דאל"כ מה איירא בכותל שבין ב' חצירות. אפי' בכותל חצירי נמי אסור להורידו כמ"ש התוס' לעיל, אלא ודאי מתניתין אתי לאשמעינן גם באין בו ד', דאז בכותל שלו הוי שרי, ובכותל שבין ב' חצירות אסור להוריד לחצר אחרת מטעם דשכיחי שם כלי בתים, דהא שרי להעלות שם כלי בתים הואיל ואין בו ד', וכלי בתים

שְׁהָעֵלוּ שֵׁם וַדַּאי אֲסוּר לְהוֹרִיד לְחֻצָּר אַחֲרַת דְּלֶהֱחֲלִיף אֲסוּר, ע"כ אֲטוּ מְאִנִּי דְבִתִּים אֲסָרִי הַפֶּל, וְכִינּוּ דְסִיפָא אֵינְרִי בְּאִין בּוּ ד'.

ש"מ דְּעוֹלִין אִין מְעֵלִין לֹא גַם בְּאִין בּוּ ד', וּמִשְׁנֵי ה"ק רְחִבּוּ ד' עוֹלִין אִין כּו', וְכִינּוּ דְסִיפָא בְּרוּחַב ד', ע"כ הָא דְלֹא יוֹרִידוּ לְמִטָּה לָאוּ מִטְעַם קַרְפָּף קְאָסֵר, דַּא"כ אִפִּי כּוֹתְלוֹ נְמִי, אֲלֵא מִטְעַם דְּאֲסָרִי אַהֲדָדִי, וְאַפ"ה א"ש דָּאָם אִין בּוּ ד' מְעֵלִין נְמִי, וְהִינּוּ מְשׁוּם דְּאֲזַדָּא ר"י לְטַעֲמֵיהּ דְּבְּאִין בּוּ ד' הָנִי מְקִים פְּטוּר אִפִּי הִיכָא דְּאִיסוּרוֹ מְשׁוּם דְּלֹא עִירְבוּ דְּלֹא כְּרַב: שֵׁם רִש"י בַד"ה מְעֵלִין מְחַצְיָרָן לְרֵאשׁוּ כּו' עכ"ל מְלִשׁוֹנוֹ מְבִנְיָא דְּמִפְרָשׁ דְּמִינְרִי לְהַעֲלוֹת מְחַצְרָן וְלֹא מִבְּתִים, וְלִכְאוּרָה תְּמוּהַ דְּקִשָּׁה קְוִשִׁית הַתּוֹס' מְפָרַק כָּל גְּגוֹת ע"כ נִלְע"ד דִּישׁ לְרִש"י שִׁיטָּה אַחֲרַת דְּהָנִי קִשָּׁה לְרִש"י טוֹבָא בְּסוּגְיָא חֲדָא אֲמַאי דְּחוּק ר"י לְשִׁנּוּי דְּנִקְט רְחוּב ד' מְשׁוּם דִּיוֹקָא דְּעוֹלִין אִין כּו'.

טְפִי ה"ל לְשִׁנּוּי דְּנִקְט רְחוּב ד' מְשׁוּם דְּבְּעִי לְמִינְיָ בְּהִדְיָא בְּסִיפָא וּבְלִבְדָּ שְׁלֵא יוֹרִידוּ לְמִטָּה, וְאַלּוּ בְּאִין בּוּ ד' אָנוּ מוֹרִידִין כּו'. תּוּ תְּמָהוּ הַתּוֹס' מֵאִי קִס"ד דְּהַמְקִשָּׁה אִיף לֹא יַדַּע הַחֲלִיף בֵּין יֵשׁ בּוּ ד' לְאִין בּוּ ד' וְתִירוּצָם הוּא דְּחוּק.

תּוּ הִכָּא אָמַר בְּדְּרַבְּנָן עֲשׂוּ חִזּוּק כּו', וּבְפָרַק פִּיצַד מְשַׁתְּפִין אָמַר לְהִיפָּהּ בְּרִשׁוּיּוֹת דְּרַבְּנָן הַקְּיָלוּ, וְעַכְצ"ל כַּמ"ש הַתּוֹס' דְּהִיכָא דְּאִיסוּר מְשׁוּם שְׁנֵי רִשׁוּיּוֹת הַקְּיָלוּ יוֹתֵר וְהִינּוּ הָא דַּפ' כ"מ.

וְהִיכָא דְּאִיסוּרוֹ מְשׁוּם דְּלֹא עִירְבוּ חֲמוּר יוֹתֵר מְשַׁל תּוֹרָה. וַא"כ מֵאִי פְּרִיף שֵׁם דְּבְּרִי ר' יוֹחָנָן אַהֲדָדִי בְּאִם שְׂרִי לְהַחֲלִיף בְּרִשׁוּיּוֹת דְּרַבְּנָן.

הָרִי לַפ"ז אִין עֵנִין זֶה לְזֶה כָּלֵל, תּוּ קִשָּׁה בְּמֵאִי דְּפְרִיף שֵׁם אַהָא דְּאָמַר בְּרִשׁוּיּוֹת דְּרַבְּנָן שְׂרִי לְהַחֲלִיף, מְהָא דְּהִכָּא דְּאִיסוּר ר"י לְהַחֲלִיף מְאִנִּי דְּבִתִּים לְחֻצָּר אַחֲרַת דְּרַף מְקוּם פְּטוּר שְׁבַחֲצִירוֹ, דְּהָא וַדַּאי כָּאֵן לֹא שְׁיִיף לְהַתִּיר לְהַחֲלִיף דְּהָא עִיָּקֵר אִיסוּרוֹ הוּא מְשׁוּם שְׁהַפְּלִים קְנוּשְׁבִיתָה בְּבִתִּים דְּהָא חֲצִירוֹת רְשׁוּת א' הֵן אִפִּי בְּבַעֲלִים הֲרַבָּה וַא"כ מֵה לִי שְׁמוּנָח בְּחֲצִירוֹ בְּמְקוּם ד' אוּ בְּמְקוּם שְׂאִין בּוּ ד' הָא לְעוֹלָם אֲסוּרִין כְּלִים שְׁשַׁבְתּוּ בְּבִתִּים לְהִבְיָאן לְחֻצָּר אַחֲרַת.

כְּמוֹ דְּלֶהֱיָפָה כְּלִים שְׁשַׁבְתּוּ בְּחֻצָּר אֲסוּרִין לְהִבְיָא לְבִתִּים כְּדָאֵמַר הִכָּא וּבְלִבְדָּ שְׁלֵא יוֹרִידוּ לְבִתִּים, א"כ כְּלִים שְׁשַׁבְתּוּ בְּחֻצָּר וְהִבְיָאן לְחֻצָּר אַחֲרַת ע"ג מְקוּם שְׂאִין בּוּ ד', פְּשִׁיטָא דְּאִיסוּר לְהִבְיָאן לְבִתִּים שֶׁל חֻצָּר הָאֲחֲרַת דְּשֵׁם וַדַּאי אִין הַדְּבָר תְּלוּי בְּהַנְּחַת מְקוּם שְׁבַחֲצִיר אִי יֵשׁ בּוּ ד' אוּ אִין בּוּ ד', דְּהָא חֻצָּר וּבִית דְּבַעַל א' הֵם וְע"כ ה"ה לְהִיפָּהּ.

וְתוּ הָא דְּאִיתָא בְּכָל גְּנוּסְחָאוֹת הַש"ס וְכֵן הָעֵתִיק הַב"י בְּסִי שַׁע"ב וְלִשׁוֹן זֶה ה"ק יֵשׁ בּוּ ד' עַל ד' עוֹלִין אִין כּו', וְלִשׁוֹן זֶה תְּמוּהַ הַל"ל כְּלִשׁוֹן הַמְּשַׁנָּה רְחוּב ד' עוֹלִין אִין כּו', וְלִתְרִין כָּל זֶה אֲצִיעַ לְפָנֵיהּ מ"ש לְקַמְן הַתּוֹס' דְּרַף צ"ב (ע"א) בַד"ה וְהָא אַר"י כּו' עַפ"י הַכְּרַח הַסּוּגְיָא שֵׁם, דְּהָא דְּבְּעִי הַש"ס לר' יוֹחָנָן שֵׁם לְאוּקְמוּ סְתָם מְשַׁנָּה דְּהִכָּא אֲלִיבָא דְּהַלְכָתָא, הִינּוּ לְעֵנִין אִי גְזָרִינּוּ אֲטוּ מְאִנִּי דְּבִתִּים.

דְּכָבֵר פְּלִיגִי בִּי תַנְּאִי פ' מִי שְׁהוּצִיאוּ וְכוּי מְחַלּוֹקָת וְאַח"כ סְתָם דְּהַלְכָה כְּסְתָם, אֲבָל לְעֵנִין חֲצִירוֹת וְקַרְפִּיפּוֹת אִי הָנִי רְשׁוּת א' דְּפְלִיגִי בִּיהּ פְּרַק כָּל גְּגוֹת לְקַמְן. וַדַּאי י"ל לְאוּקְמִי מְתַנְּיָתִין דְּהִכָּא דְּלֹא כְּהַלְכָתָא דְּבָזָה אִין הַלְכָה כְּסְתָם דַּה"ל סְתָם וְאַח"כ מְחַלּוֹקָת עֵינִישׁ.

ולפ"ז י"ל דלרש"י בין רב ובין ר' יוחנן שוין בזה. דהיכא דאיסורו משום שלא עירבו והפל רה"י הוא, בזה הוקמירו יותר משל תורה, והיכא דאיסורו משום שגני רשויות דחכמים דמוהו לרשויות של תורה בזה אדרבה הקילו בדבריהם והיינו הו דפרק פיצד משתתפין.

דאל"כ יסתור הסוגיא דהתם אדהכא. וסברא ג"כ מוכרחת מהא דפ"ק דעירובין שהביאו התוס' גם ס"ל לרב ולרבי יוחנן דהפנותל בראשו דינו בקרפף, וס"ל לר"י דע"כ מתני' דלא יורידו למטה א"א לומר הטעם משום גזירה אטו מאני דבתים דא"כ יהי מחלוקת ואח"כ סתם דהלכה פסתם, ולר"י הלכה פ"ש דלא גזרינו.

אע"כ צ"ל לא יורידו למטה לבתים, ומדנקט עולין ולא נקט מעלין מחצירן לראשו ש"מ דס"ל לתנא דאפ"י מחצירן לראשו לא, משום דחצר וקרפף ב' רשויות הו, ואפ"ה אין הלכה פסתם בזה. משום דה"ל סתם ואח"כ מחלוקת דר"פ פיצד משתתפין וכדפ"י בשם התוס' דפ"כ מ, וע"כ איש דלא משני ר' יוחנן דנקט רוחב ד' משום סיפא דלא יורידו למטה לבתים.

משום דבסיפא ע"כ הטעם הוא משום שלא עירבו, דאל"כ מאי איירא בכותל שבין ב' חצירות אפ"י פנותל שלו בחצירות נמי אע"כ למטה לבתים, וכיון דהאיסור הוא משום שלא עירבו לכן אין חילוק בין יש בו ד' לאין בו ד', דחכמים עשו חיזוק כדפ"י.

אבל בזה דנקט עולין אין אבל מעלין מחצירן לראשו לא. ע"כ הטעם הוא משום ב רשויות דחצר וקרפף ושם בעינו רוחב ד'.

אבל באין בו ד' שרי, וע"ז פריף תנו עולין אין מעלין לא, פ"י דע"כ מתניתין גם באין בו ד' מיירי מדתנו ובלבד שלא יורידו למטה לבתים. וקשה מאי איירא בכותל שבין ב' חצירות אפ"י בכותל שלו בחצירות נמי, אע"כ אתי לאשמעינו אפ"י באין בו רוחב ד', דאז משום קרפף שרי רק משום שלא עירבו אסור.

ש"מ דסיפא דהיה בראשו פירות לאו ארוחב ד' דרישא קאי ואפ"ה תנו עולין אין מעלין לא, ומשני ה"ק יש בו ד' על ד' עולין אין כו' ר"ל הו דתנו רוחב ד' לא מיירי שפ"ל הפנותל על פני כל אורך הפנותל הנה רחבו ד'.

אלא שיש בפנותל במשך ד' טפחים שרחבו ד'. והיינו ד' על ד' ושאר משך הפנותל אין ברחב ד' בהכי איירי מתני', ועל כן ניחא דהתנא מילתא דפסיקא נקט בין שריותא דעולין ובין איסורא דלא יורידו, וה"ק עולין בכל מקום שבכותל זה אפ"י במקום שרחבו ד', ולאפוקי מדרב דאמר נא יזיז כו', ולא יורידו למטה אפ"י מן המקום שאין רחבו ד' פיון דאיסורו הוא משום שלא עירבו לכן לא נקט מעלין משום דביה יש חילוק, דבמקום שיש ברחבו ד' אין מעלין ממנו, אבל במקום שאין ד' ברחבו מעלין נמי ממנו, וע"כ נקט ברישא רוחב ד', דעל המקום שבפנותל שרחבו ד' עולין אין מעלין לא, אבל אי כל הפנותל אין בו רוחב ד' הוי מצי למינקט נמי מעלין, במצא נתברר לנו דרב ור"י ל"פ בשום סברא בעולם, אלא כל חד פ"י משנתנו ע"פ שיטתו, דנדאי גם ר"י מודה לסברת רב דלא יזיז בו כמלא נימא דחכמים עשו חיזוק כו', אף לשטת ר' יוחנן דפסק הלכה כר"ש דאפ"י עירבו לא גזרינו וא"כ רשאין לטלטל מחצר לחצר, ע"כ מאי בכך ששני רשויות

שולטות בראש הפנתל הא אין החצירות אוסרות זע"ז פלום בשלמא רב קאי לשיטתו דס"ל מחצר לחצר אסור מטעם דגזרינו, ע"כ לא יזיז בו כו'.

וכן רב ל"מ לתרץ אלו מעלין מחצירן כו', דהא לרב האיסור מחצירן לראשו משום גזירה הוא ואיסורו משום. שלא עירבו, ע"כ אין שנייה שם לחלק פן יש בו ד' לאין בו ד', דהא חכמים עשו חיזוק כו'.

משא"כ לר"י דלא גזרינו כלל אלא איסורו משום ב' רשויות הוא, ע"כ לדידה שנייה לחלק בין יש בו ד' לאין בו ד', ואף דבספרי הרי"ף וקרא"ש דידן ליתא בהו לשון זה יש בו ד' על ד', אלא ז"ל ה"ק יש בו ד' עולין, כו' מ"מ י"ל דמדשינה לשון המשנה רוחב ד' מבואר דר"ל יש בו בפנתל מקום שרחבו ד' ויש בו מקום שאין ברחבו ד', אבל רוחב ד' משמע כל הפנתל רוחב ד'.

ולפיא לאקשוני על זה דלפ"ז מאי פריה פרק כ"מ מדאמר אלו מעלין כו' אבל לאחלופי לא הא לפי מ"ש אמאי לא יחליף הא מחצר לחצר שרי, די"ל דרש"י נשמר מזה שם שפכת וז"ל אלו מעלין מחצירן וה"ה דמורידין אבל לאחלופי לא מדאמר התם ואנדא ר"י לטעמיה ומייתנין עלה להא דרב דימי דמקום שאין בו ד' בטיל לאלו ולאלו ובלבד שלא יחליפו עכ"ל, וכוננתו בזה שלא תטעה לפרש לאחלופי לא, שלא יחזור ויוריד למטה לחצר האחרת, וז"א פיון דע"כ מעלין מחצירן מיירי, ע"כ כתב וה"ה דמורידין, פ"י דחוזרין ומורידין לחצר האחרת, והא דמשמע ליה אבל לאחלופי לא, היינו מדמייתי הש"ס להא דרב דימי עלה דמתניתין, משמע דאפנתל שפין ב' חצירות נמי קאי אי דאוקמינא לה דיש בפנתל מקום שרחבו ד' ויש ג"כ מקום בפנתל שאין רחבו ד', אותו מקום שאין בו ד' בטיל לקרפף שבפנתל דהיינו לאותו מקום שיש בו ד' ובטיל לחצר ומטלטלין מחצר או ממקום הפנתל שיש בו ד' לאותו מקום שאין בו רוחב ד', אבל לאחלופי דהיינו מחצר לאותו מקום שאין בו ד' וממקום שהוא למקום שיש בו ד' אסור, ובהא אין איסורו ג"כ אלא משום ב' רשויות ונשפיר קמדמי להו שם, וא"ש דפריה דברי ר"י אהדדי דשניהם מיירי מאיסור ב' רשויות.

ולפע"ד הנה נראה דאין צורך במה שנדחק רש"י בזה דמדמייתי עלה הא דרב דימי פריה, אלא דבע"כ צ"ל לאחלופי לא דאל"כ תקשה במתניתין ל"ל למיתני רוחב ד' כלל, הא בלא"ה ידעינן שיש חילוק בין יש בו ד' לאין בו ד', דאל"כ קשה הא דתנן ובלבד שלא יורידו למטה, מאי אריא בין ב' חצירות אפי' בכנתל שלו בחצירו נמי אסור להוריד, דהפנתל בראשו הוא פקרפף, ונחצר וקרפף ב' רשויות הם מדאמר עולין אין מעלין מחצירן לא, אלא ודאי משנתנו איירי בכל הפתלים, הן שיש ברחבן ד' והן שאין ברחבן ד', ע"כ בכנתל שפין ב' חצירות אפי' בכנתל שאין בו ד' לא יוריד, דאי משום קרפף שרי באין בו ד' ובמעלין מחצירן יש חילוק, וע"כ ידעינן הפל, ורוחב ד' במתניתין למה לי, אלא עכצ"ל דמש"ה רצה התנא לדבר במתניתין בין ברישא ובין בסיפא בכנתל אהד, רק במקום א' רחבו ד' ובמקום א' אין ברחבו ד'.

ואשמעינן דאף. שיכול להעלות ע"י חילוף, שתחלה יעלה למקום שאין בו ד', ואח"כ יחזור ויטלנו משם ויניחנו במקום שיש בו ד', בזה נמי אסור הרי לאחלופי אסור זהו נראה לע"ד ברור ואמיתי בפירוש הסוגיא, וזהו פנונת רש"י בלי ספיקא,, וראיה ברורה

עוד לזה, מדברי רש"י לקמן דף פ"ט (ע"א) בד"ה מאי לאו כו' עיי"ש, ודברי רש"י לשם תמוהים מאוד.

ואין בדי לחרצן אלא עפ"י מה שפכתתי כאן, (עיי"ש שם לבאר א"ה), ועמה נתברר שדברי הטור אורח חיים סי' שע"ב שפסק ונ"ל מפירות הקציר מעלין לכנתל וחוזרין ומורידין ממנו לקציר האחרת, מפירות הבתים אסור להעלות לכנתל אפילו אין רחבו ד' עכ"ל.

הם פנים ואמתים, והב"י תמה שם על הטור דקא ר"י פסק באין בו ד' שרי ור"י ע"כ איירי בבתים כמ"ש התוס', ע"כ דקה הב"י דברי הטור בשתי ידים ולא הביאו בש"ע, ושום אחרון לא הליץ בעדו, והנה עינינו הרואות ולא זר דשטת הטור הוא שטת רש"י והיא שטה ברורה ומרנחת בסוגיא כמו שהארכתי בס"ד דלשטה זו גם ר"י ס"ל דמביתם אסור.

אפי' באין בו ד' דחקמים עשו, חזוק כו', רק מפירות קציר יש חילוק למ"ד ב' רשויות הן, ונאנו קייל"ן רשות ח' הן, וע"כ מפירות קציר לעולם שרי להענות ולהחזיר ולהוריד. כמ"ש בכוננת רש"י במ"ש דה"ה דמורידין כו' אבל מביתם לעולם אסור, ויצא לנו עוד דין חדש דאפי' מפותל שלו בתצירו אסור להעלות מפירות הבתים להפנותל, עפ"י מה דקייל"ן סי' שנ"ח מביתו לקרפף אסור ודוקא ברחבו ד'.

סוף דבר דברי הטור שרירין וקיימין והן הלכה ולמעשה להחמיר: דף ע"ח ע"ב תוס' בד"ה והתנן בית כו' דאין להביא ברייתא כו' ובדף ע"ט בד"ה מאן תנא כו' עכ"ל, לענ"ד נראה לתרץ ברונקא מה שהקשו התוס' בשני דבורים אלו דלק"מ, דנדאי בריית' היא והמקשה לא רצה להקשות ממתניתין, דקא מבואר ואפי' טומאה בצד הפלים כו', ומשמע דמייירי דכלים טמונים שם, ע"כ וצריך ליטול הפלים משם, וכדי שיקבא אל הפלים צריך לפנות עפר משם ע"כ לא מבטל לעפר בסתמא, אבל היכא דיש עפר לבד ואין פלים טמונים שם ונדאי סתם עפר מבטל ליה, אבל ברייתא משמע ליה דאפילו אין פלים טמונים שם בעינן ביטול בפירוש, וממאי משום דתנא עפר דומיה דתבן דמש"ה שינה הברייתא לשון המשנה ונקט עפר עם תבן בתנא בבא, לומר דומיה דתבן, דע"כ בתבן אפי' אין פלים טמונים שם בעינן לבטל בפירוש ה"נ בעפר, ומשני רב הונא מאן תנא אהלות ר' יוסי ור"י אית ליה טומאה טמונה אין בוקעת ועולה, א"כ אין נ"מ פלל בהפיטול, אע"כ בכלים טמונים שם מייירי, וע"כ ברייתא נמי ביש פלים טמונים שם מייירי ותבן דומיה דעפר מה עפר דוקא בכלים טמונים שם הא לאו הכי א"צ פיטול בפירוש, דסתם עפר מבטל להו, ה"נ בתבן דוקא בכלים טמונים שם מייירי, ואשמעינן בזה דר' יוסי הוא דלית ליה טומאה בוקעת ועולה, וע"כ לא מייירי אלא בכלים טמונים שם.

זה ברור. (ועיין הגהות אשירי דתבן דוקא בעי פיטול בפירוש אבל פירות קציר דמבטל להו בסתמא לאוצר עיי"ש): דף פ"ג ע"ב בד"ה קס"ד כו' ולא עדיף טפי משילשול לאסור כו', הנה בטור או"ח (סי' שע"ה) נראה שחולק על התוס' בזה, שהרי כתב אם בני המרפסת לא עירבו לעצמן הוי רגל האסור במקומן ואוסרת על בני הקציר עיי"ש, ולדברי התוס' הוי לבני המרפסת בשילשול ולבני הקציר בנחת ע"כ אין אוסרין על בני הקציר, ע"כ צ"ל משום דהתוספות לקמן דף צ"א (ע"ב) בד"ה גג וקציר כו' תמהו שם אפירוש

ר"י שְׁבָכָאן וּפְיָרְשׁוּ פִּי אַחַר, וְנֹה הוּא דַעַת הַטּוֹר עֵי"ש: דָּף פ"ד ע"א בד"ה ה"נ
מִסְתַּבְּרָא כּו' וּא"כ לֹא הָוֵי לְבָנֵי חֲצָר דְּוֹקָא כּו' וְי"ל עכ"ל, לְקַמְּן עַל פִּי רִש"י הַקְּשָׁה
מִהַרְש"א פִּינּוּ דְהֵיכָא דְלִזְה בְּשִׁלְשׁוּל וּמִקְצַת זְרִיקָה וְלִזְה בְּשִׁלְשׁוּל נּוֹתְנִין לְזֵה שְׁבָשְׁלִשׁוּל,
לפ"ז אֲמַאי בְּחֻלְיוֹת הַבּוֹר פְּחוֹת מִכָּאן לְחֲצָר הָא לְמַפְרָסַת מִיבְעֵי לִיה עֵי"ש, וְלֹא קָשָׁה
מִיָּד לְרִש"י, דִּי"ל לְשִׁמוּאֵל לְחֲצָר דְּוֹקָא, וּמִתְנִיתִין מִיָּרִי שְׁיִישׁ י' בְּצִירוּף הַחֻלְיָא עִם
הַבּוֹר כְּדַפְּנֵי ר' יוֹחָנָן לְעִיל דָּף ע"ח, אִף הַתּוֹס' הַכְּרִיחוּ דֹא"א לֹמַר פֶּן מִדְּחָשִׁיב לֵה נְבָנֵי
חֲצָר כּו', אֲבָל לְפִי רִש"י וְדֹאֵי י"ל הֵכִי, וְאִפְ"ה חָשִׁיב לְבָנֵי וְחֲצָר בְּשִׁלְשׁוּל וּמִקְצַת זְרִיקָה,
וְנּוֹתְנִין לְמַרְפֶּסַת בְּשִׁלְשׁוּל לְבַד, וּפְחוֹת מִכָּאן דְּלְמַרְפֶּסַת לְבַד בְּשִׁלְשׁוּל נּוֹתְנִין לְחֲצָר.

עוֹד נ"ל בְּקוֹשְׁתֵי הַתּוֹס' דְּרִש"י בְּכִי הַמִּתְנִיתִין מִתְרַץ לֵה, דְּפִי בְּד"ה בְּסִמוּכָה שְׁהַחֻלְיָא
סְמוּכָה עכ"ל, וּר"ל דְּגַם רִישָׁא אִיָּרִי דְחָלַל הַבּוֹר מְנַפְלָג מִבְּנֵי הַמַּרְפֶּסַת ד'. אֲלֵא
שְׁהַחֻלְיָא עֲצָמָה סְמוּכָה, וְה"ק גְּבוּהָ י' לְמַרְפֶּסַת, מִשּׁוּם דְּאִזְ הַחֻלְיָא שְׁיִיף לְמַרְפֶּסַת, ע"כ
גַּם לְהַבּוֹר אֵין תְּשִׁמִּישׁוֹן דְּרָף אֹוִיר אֲלֵא ע"ג הַחֻלְיָא וּמִשְׁם מוֹרִידִין לְבּוֹר לְכּוֹן הָוֵי
לְמַרְפֶּסַת אֲבָל פְּחוֹת מִי דְּאִזְ הַחֻלְיָא עֲצָמָה שְׁיִיף לְחֲצָר.

ע"כ א"א לְבָנֵי הַמַּרְפֶּסַת לְהוֹרִיד פְּלִיָּהֶם ע"ג הַחֻלְיּוֹת, דְּהָא אִפִּי לִיגַע בְּכָלֵיהֶם ע"ג
הַחֻלְיָא אֲסוּרִין, דְּהַחֻלְיָא שְׁיִיף לְבָנֵי הַחֲצָר ע"כ תְּשִׁמִּישׁ בְּנֵי הַמַּרְפֶּסַת אֵל הַגּוֹר הוּא
דְּרָף אֹוִיר שֶׁל הַחֻלְיָא, וְכִינּוּן שְׁחָלַל הַבּוֹר מְנַפְלָג ד' מִהַמַּרְפֶּסַת, הָוֵי תְּשִׁמִּישׁ דְּבָנֵי
הַמַּרְפֶּסַת בְּמִשְׁף אֹוִיר ד' ע"כ נּוֹתְנִין לְחֲצָר דְּבְּשִׁלְשׁוּל לְשִׁמוּאֵל, ק"ו לְרַב דַּס"ל דְּאֵין אָדָם
אוֹסֵר דְּרָף אֹוִיר: פְּתַב הַטּוֹר סִי שַׁע"ה הִזְה גְּבוּהָ י' לְבָנֵי חֲצָר וְרַחוּק ד' מִמַּרְפֶּסַת שְׁנִיָּהֶם
אֲסוּרִין עכ"ל, וְקָשָׁה דְּהָא דְאָמַר בְּגִמְרָא בְּמִנְפְּלָגַת אִף לְחֲצָר שְׁנִיָּהֶם אֲסוּרִין, פְּתַבוּ הַתּוֹס'
דְּהֵינּוּ לְשִׁמוּאֵל אֲבָל לְרַב דְּאֵין אָדָם אוֹסֵר עַל חֲבֵירוֹ דְּרָף אֹוִיר שְׁרִי לְטַלְטַל לְחֲצָר וְאֵנּוּ
קִיִּילִין פְּרַב, וְעַל הַרְמַב"ם וּש"ע יֵשׁ לְתַמּוּהָ בְּיוֹתֵר, דְּמִשְׁמַע לְהִדְיָא מִדְּבַרֵּיהֶם דָּאִם אֵין
מִשְׁרַקְעִית הַחֲצָר גְּבוּהָ י' וְיֵשׁ מִמַּרְפֶּסַת, וְגַם רַחוּק בְּמִשְׁף ד' אִפְ"ה אֲסוּרִין לְב' וּכ"מ
בְּרַמְב"ם פְּרַק ד' מֵה' עִירוּבֵין דִּין י"ח דְּלֹא מִשְׁפַּח הֵיחְתָּרָא לֹא מֵהֶם אֲלֵא בְּגְבוּהָ י' וְסִמּוּף
לְמַרְפֶּסַת דְּאִזְ בְּנֵי הַמַּרְפֶּסַת מוֹתְרִין, וְזִהוּ נְגִיד ש"ס עָרוּף, דְּמִדְּפָרִיף אֵי הֵכִי אִימָא סִיפָא
פְּחוֹת מִכָּאן לְחֲצָר כּו' מְבֹנְאֵר דְּלִמָּאֵי דַס"ד דְּמַרְפֶּסַת בְּנֵי עֲלִי נִיחָא לִיה הָא דְתַנּוּן פְּחוֹת
מִי לְחֲצָר דְּוֹקָא לְחֲצָר רִשָּׁאֵי לָהֶם.

וּנ"ל לְתַרְצֵ. דַּק"ל לְהַרְמַב"ם וְהַטּוֹר דְּלִפִּי הַהִלְכָתָא יֵהִי בְּרִישָׁא לְחֲצָר אִף לְחֲצָר, וּבְסִיפָא
דְּמִנְפְּלָגַת ד' לְחֲצָר דְּוֹקָא, וְנִיחָא לֵהוּ לְתַרְצֵ דְלִהְלַכָּה גַּם.

בְּסִיפָא שְׁנִיָּהֶם אֲסוּרִין, וְהַטְעַם דְּהָא דְקִים לָן רַגְלֵי הַמּוֹתְרֵת בְּמִקּוּמָה אֵינָה אוֹסֵרֵת שְׁלֵא
בְּמִקּוּמָה אֵיחָא דָּף נ"ט (ע"ב) מִשּׁוּם דְּפְנִימִית אֲחֻדָּא לְדִשָּׁא וּמִשְׁתַּמְשָׁא וְכַגּוֹן זֵה כּוֹפִין
עַל מַדַּת סְדוּם וְהֵינּוּ דְּוֹקָא בְּחֲצָר דְּעִיקָר תְּשִׁמִּישׁ דְּחֲצָר הַחִיצוֹנָה לְבָנֵי הַחִיצוֹנָה כַּמ"ש
הַתּוֹס' שָׁם (ע"א) בְּד"ה כְּמָאן כּו'.

אֲבָל בְּמִבּוּי דְּהוּי לְהָנִי כְּמוֹ לְהָנִי אוֹסְרִין זַע"ז עֵי"ש, לְכּוֹן כְּאֵן דְּאֵין עִיקָר תְּשִׁמִּישׁ שְׁל
הַתַּל לְבָנֵי חֲצָר זֵה פִּינּוּ דְּהַתַּל גְּבוּהָ י' וְהוּי רִשׁוּת בְּאִנְפֵי נַפְשֵׁי וְתְּשִׁמִּישׁוֹ בְּקָשָׁה וְלֹא שְׁיִיף
לְחֲצִירוֹ, ע"כ אֵין יְכוּלִין לְמִיחַד דִּשָּׁא בְּבָנֵי אֲנָשֵׁי הַמַּרְפֶּסַת, וְלְכּוֹן יְכוּלִין בְּנֵי הַמַּרְפֶּסַת
לְיַרְד לְחֲצָר מִן הַסּוּלָם וּלְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֲצָר עַל הַתַּל לְכּוֹן שְׁנִיָּהֶם אֲסוּרִין, וְהַרְמַב"ם הוֹסִיף
אִפִּי אֵין הַתַּל גְּבוּהָ י' מִחֲצָר וְרַחוּק הַתַּל מִן הַמַּרְפֶּסַת י' וּבְמִשְׁף ד' אִפְ"ה ב' אֲסוּרִין,

והטעם משום דיכולין לירד לחצר להשתמש, דכיון דהתל ועמוד משותפין בין בני המרפסת ובני החצר ואין עיקר תשמישן לבני החצר.

לכן לא מצי למיחד דשא באנפי אנשי המרפסת ויכולין לירד להחצר ואז גם הם תשמישן בנחת, ואפשר לתת טעם לפלוגתניהו דהרמב"ם והטור, דהרמב"ם לשטתו דפסק בסי' שצ"ב דברתבה פנין דהמבוי הוי להני כמו להני אין יכולין למיחד דשא באנפיהו להסתלק, ודוקא בחצר דעיקר תשמיש חצר לבני החצר לכן יכולין למיחד דשא, לכן פאן נמי אף שפחות מי' מקרקע החצר, אפ"ה פנין דהתל משותף בין שניהם אין יכולין למיחד דשא לבני בני המרפסת, אבל הטור לשטתו בסי' שצ"ב דאפי' דהמבוי הוי להני כמו להני.

אפ"ה פנין שפמוף הוא לדירתן כופין אותן להסתלק, לכן בפחות מי' יכולין למיחד דשא בפני בני המרפסת פנין שהיא ברשותן, אבל בגבועה י' מודה הטור: דכיון דגבועה י' ורשות בפני עצמו הוא פאלו אינו עומד בחצר, וכיון שהיא משותף ביניהם אין יכולין למיחד דשא באנפיהו, נמצא טעם הרמב"ם והטור משום דיכולין בני המרפסת לירד לתוף החצר להשתמש שם, והשתא מתורץ מה שהקשיתי מהש"ס הנ"ל והתוס', דבשלקמא לדידן יפה פסקו הרמב"ם והטור דב' אסורין משום דיכולין בני המרפסת לירד לקרקע החצר ולהשתמש שם על התל, וא"ת איך יכולין לירד לחצר להשתמש על התל הלא אין יכולין לטלטל פליהם לחצר ובמה ישמשו שם, י"ל דיכולין לטלטל פליהם אשר שבתו במרפסת, דקיי"ל"ן מרפסת ונחצר וקרפף רשות א': לכלים ששבתו בתוכם דמטלטלין אותן בלא עירוב פדאיתא סי' שע"ב, אבל הש"ס קאי אליבא דרב דס"ל דגורנין לאסור אפי' פלים ששבתו בחצר אטו מאני דבתים השכיחי בחצר.

ה"נ אטו מאני דבתים השכיחי במרפסת אפי' מאני דמרפסת אסורין לטלטל לחצר, וע"כ צריכין לשמש מן המרפסת, ע"כ א"ש אי מרפסת בני עליה שרי פחות מי' לחצר ודוקא, וכן שמואל, מתניתין אתיא לרבנן דר"ש דגזר אטו מאני דבתים דף צ"א ע"ב דבריייתא שם מפרש למשנתנו דגבועה י' הוי מקום אסור לחצר משום גזירה אטו מאני דבתים עיי"ש, אבל לדידן דלא גורנין ויכולין לטלטל מן המרפסת פלים ששבתו במרפסת ולהשתמש בחצר על התל, לכן לשניהם שם תשמישן בנחת ואוסרין, פל זה ברור שם ע"ב בד"ה גג הסמוך כו', ועוד אי מרפסת מגופפת איך.

אוסרין בני ר"ה כו' עכ"ל, באמת שהוא תמיה גדולה על רש"י. ונ"ל לתרץ ע"פ מה דקיי"ל"ן לעיל דף ט"ו דתוף הפתח אם רחבו ד' אסור להשתמש בתוכו, משום דחודו הפנימי יורד וסותם, ואם אין בו מקום ד' הוי מקום פטור.

ולפ"ז י"ל דהגיפופין לא הנה עובדיים ד', וכיון דחודו הפנימי יורד וסותם ע"כ שפיר נאסר מה שבתוף הגיפופין, דכרמלית לא הוי פנין שאין רחבו ד', אבל בני רה"ר אוסרין על זה המקום, והשתא סבר הש"ס פדאמר רב פפא לקמן דשמואל לא ס"ל הא דאמר מקום שאין בו ד' בטיל לכאן ולכאן כו' עיי"ש ובמ"ש בסמוך לקמן: דף פ"ח גמרא אלימא מהא דאמר ר"נ אמר שמואל גג הסמוך כו' דלמא כדר"ע כו' עכ"ל, לכאורה קשה פנין דיש, חיפופיואף בכומתא וסודרא תשמישתא דרף אויר ד', אבל לפי מ"ש לעיל בכונת רש"י א"ש.

דה"ק אילימא מהא דגג כו' דאסרי בני ר"ה למקום שתוף הפתח שאין ברחבו ד' דלא חשיבא הנחה דידיה ונהי כמו אור, וכדאימת לקמן בסוגיא גבי שמואל לית ליה דרב דימי דמבואר להדיא דבאין בו ד', שנה לאור ד'.

ע"ז אמר דלמא כדר"פ כו', דבלא מרפסת אוסר על גג, והא דפירש"י בהא דאיפא חיפופין, י"ל משום דקשאי ליה לרש"י על הש"ס דמדמי אור ד' למקום שאין בו ד'. א"כ תקשה על רב דס"ל פאן דאין אוסר דרף אור ולעיל דף ע"ד ס"ל לרב דמקום שאין בו ד' אוסר דתכמים עשו חיזוק כו', לכן פ"י רש"י דנדאי לא דמי מקום שאין בו ד' לאור ד' אלא דוקא, ברשות הרבים דשם מקום שאין בו ד' אית ביה תרתי לריעותא, חדא דאית ביה חיפופין דהוי דרף מקום אור קצת וגם שאין בו מקום ד', ע"כ שנה הוא לאור ד' ולכן מדמי להו הש"ס.

אבל הא דלעיל איירי בכותל בין ב' חצירות ושם ליפא חיפופין לכן עדיף מקום שאין בו ד' לאסור מן אור ד'. ע"כ א"ש הא דמשני דלמא כדר"פ דתשמיש גמור הוא פיון דיש בגג ד' וחיפופין ליה בהו כ"ז ברור: דף פ"ט רש"י בד"ה מאי לאו כו' וקרפף רה"י עכ"ל, לכאורה דברי רש"י תמוהים דאפ"י חצר וקרפף של איש אחד אסור כמ"ש רש"י לקמן, ותו דאין לדבריו מקום פקאן בקושית המקשה, אף לפי מ"ש לעיל דף ע"ז בכוננת רש"י שם, א"ש פאן, דס"ל לרש"י דכותל בראשו חשיב כמו קרפף הואיל דלא ניחא תשמישתאי, לפ"ז י"ל ודאי לפי האמת אפילו חצר וקרפף של א' אסור, אף פאן דקס"ד דמחצר לכותל שרי קשאי ליה הא מחצר לקרפף קא מטלטל, ע"כ מפרש דקס"ד דמקשה הא דחצר וקרפף אסור דחצירות רשות שותפות כו', נמצא מכאן יש לי ראיה ברורה למ"ש דף ע"ז בכוננת רש"י שם והטור סי' שע"ב: שם תוס' בד"ה רב אמר כו' א"נ נ"מ פשהגגין יחד כו' עכ"ל, לכאורה קשה תרתי, חדא דשמואל ס"ל לקמן דהגגין חשובין יתר מב"ס ולא אמרינן גוד אסיק למעטן מב"ס, שנית קשה לרב הא אמר.

לקמן מחיצת הגג חשיב מוקף לדירה ואמאי אסר רב פאן, וע"ז תמה מהרש"א והניח בצ"ע. ולפענ"ד דברי התוס' ברורין ולק"מ עליהם, דהא דס"ל לשמואל לקמן דהגגין חשיבין יתר מב"ס היינו לר"מ, דא"א להעלות על הגגין פלים ששבתו בבית דהא ר"מ גזר משום תל, וכיון דלא שכיחי פלים ששבתו בבתים על הגגין ע"כ א"צ לגוד אסיק דלענן פלים ששבתו בתוכן פולם רשות א' הן.

ע"כ חשבינן לכל הגגין פחדא למיהוי יתר מב"ס, אבל פאן אליבא דר"ש דשרי להעלות פלי בתים על הגגין פל א' בגגו, ע"כ משום היתרא דכלי בתים לטלטל בכל גג וגג צריכין אנו לגוד אסיק שלא יאסרו גגין זע"ז, וכיון דלענן פלי בתים צ"ל גוד אסיק ושרינן בטלטול פלי בתים בכל גגו ונתבטל מתורת קרפף ע"כ מש"ה א"א שוב לאסור גם פלים ששבתו בגג מטלטל בכל הגגין, זה פשוט וכו'.

לרב לכ"מ ע"פ מה דס"ל לשמואל לקמן דלמ"ד הגגין רשות א' הן ל"א גוד אסיק בשביל למעטן מב"ס, ודוקא היכא דרשויות אוסרין זע"ז אמרינן גוד אסיק, אבל היכא דאין רשויות אוסרין זע"ז ואין צורך לגוד אסיק ל"א גוד אסיק לבטל ממנו תורת קרפף, וע"כ גם במחיצות הנפרות ס"ל לשמואל הכי דלדידיה אין נפרות שוין למחיצות הנפרות, ומדשמואל נשמע לרב, בהכי לא פליגי, דהיכא דאין רשויות אוסרין זע"ז לא אמרינן

גוד אסיק פדי לבטל ממנו תורת קרפף, ותו דק"ו הוא פנין דלשמואל היכא דאין צריף לגוד אסיק חשבין פאלו אין מחיצות פלל, מכ"ש דלא חשבין לרב המחיצות מןקפין לדירה פדי לבטל ממנו תורת קרפף פנין דאין צורה לגוד אסיק.

ועפ"ז א"ש הא דאסר רב פאן, דכאן וכן לקמן ע"כ שפביב פל הגגין יש חצירות המקיפין פי כן הי' בימיהם שלפני הבתים יש חצירות והן פחותים לר"ה, נמצא החצירות מקיפין להגגין מפל צד פמבואר בלשון רש"י ד"ה קשיא דרב סוף הדיבור עיי"ש, נמצא דל"ק, בשלמא לקמן בגגין שוין לר"מ צריכין אנו לגוד אסיק במחיצות חיצונות שלא יאסרו חצירות על הגגין, דלר"מ חצר וגג שני רשויות הן ואוסרין זע"ז, וכן גג יחידי לרבנן אף דהחצירות אין אוסרין לרבנן, מ"מ צריכין לגוד אסיק לענן פלי בתים שהעלו לגג לטלטלן שלא יאסרו החצירות על הגג, וכיין דצורה הוא לגוד אסיק חשבין למחיצות מןקפת לדירה, אבל פאן בגגין הרבה לר"ש אין מועיל גוד אסיק פלום, דאי לענן פלים ששבתו בגג.

בלא"ה חצירות לר"ש אין אוסרין על הגג, ואי משום פלי בתים, אפילו אי נאמר גוד אסיק במחיצות החיצונות, אעפ"כ אסור בטלטול פלי בתים משום דהגגין אוסרין זע"ז, דמחיצות שאין נזפרות לרב לא הוי מחיצה, וכיין דאין גוד אסיק מועיל פלום ל"א גוד אסיק בכדי שגבטל ממנו תורת קרפף להיות מחיצה מןקפת לדירה, דהפלל הוא היכא דאין הרשויות אוסרות זע"ז ואצ"ל גוד אסיק, לא אמרינן גוד אסיק, פמו דלא אמרינן לשמואל גוד אסיק למעט מבית סאתים כדפירשתי זה ברור: שם בד"ה במחיצות כו' הואיל וכן פל הגג כו' עכ"ל, לכאורה קשה למה להו טעם זה, בלא"ה חשיב הגג פרמלית דכיין דאין המחיצות נזפרות הוי פאלו אינו, וכ"מ פרא"ש וטור ס"ס שע"ד, ונדברי מהרש"א דחוקים מאוד עיי"ש.

ולפע"ד משום דקשיא לי עוד דהתוספות התנו עוד דבעינן שהגג יהא בפופע פי ארזילא דאלו בגגין השוין אמרינן פי תקרה יורד וסותם, ומדברי הרא"ש משמע דאפילו בגגין השוין מיירי, עכצ"ל דהתוס' מיירי שהגגין אין בולטין רק מצד א' לר"ה, לכן שפיר אמרינן פי תקרה יורד וסותם מצד א' אי הגגין היו שוין, אבל הרא"ש מיירי שפולטין מפל ד' הצדדין לר"ה, ע"כ אפילו בגגין השוין לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם, דקיל"ן באו"ח סי' שס"א דאפי' מג' צדדין לא אמרינן פי תקרה כו' עיי"ש, וכיין שפן א"ש דהתוס' דמיירי דמצד א' בולטין לר"ה, וע"כ מג' צדדין נעשו ג' מחיצות ע"י גוד אסיק והני רה"י גמור של ג' מחיצות גמורות לכן לא הוי פרמלית, ומשום פירצה במילואו לא מיתסר, דכיין דגבוה למעלה מי' הוי נפרצה למקום פטור כמ"ש סי' שנ"ג ס"ב.

אבל פנין דבולט הגג ד' טפחים לר"ה ור"ה תחת אותו בליטה דהוי פרמלית. ונפרץ פל הגג אל הפרמלית ההוא נאסר הפל, אבל הרא"ש דע"כ מיירי דבולט מפל הצדדין לר"ה, לכן אף פשאין רוחב הבליטה ד' הוי פל הגג פרמלית וצ"ל דלא הוי חורי רה"י אלא היכא דלא כולין לאסור רה"י עצמה משום פירצת מילואו, אבל פאן דהבליטה ד' הוא פרמלית נעשה פל הגג על ידו פרמלית דנפרץ במילואו פל זה ברור ומןקרח דלא כמ"א סוף סימן שע"ד: דף צ"א בד"ה אמר רב כו' והשתא סברת שמואל הפוכה מדרב וכו' עכ"ל, ונ"ל לפירוש פנונת התוס' בשלמא לפי ראשון הייתי אומר לפירוש דלא כפי' ר"ת

דְּפָרַק מִי שְׁהוֹצִיאֻהוּ דְפִי דְשִׁמוּאֵל פְּסַק פְּרַבְּנָן, אֵלָא הֵייתִי מְפָרֵשׁ כְּפִי רְשׁ"י שֵׁם
דְּשִׁמוּאֵל פְּסַק כְּר"ש, פִּי הֵיכָא דְלֹא תִקְשָׁה אִיף יִפְלִיג שְׁמוּאֵל עַל רַב בְּסִבְרוֹת הַפּוּכוֹת
אֵלָא ג"כ שְׁמוּאֵל פּוּסַק בְּאַמַּת שֵׁם כְּר"ש וְכַפֵּי רְשׁ"י וְע"כ סְבָרָא שְׁמוּאֵל אֵינָה הַפּוּכָה
מְדַרְב, אֲבָל הַשְׁתָּא לְפִי זֶה א"צ לְדַחֲוֹת פִּי ר"ת, וְהֶאֱמַת דְּסִבְרַת שְׁמוּאֵל הַפּוּכָה מְדַרְב,
וְאִין זֶה דוֹסַק לּוֹמַר פֶּן, מִשּׁוּם דִּי"ל דְּשִׁמוּאֵל לְשִׁטְתּוֹ יֵשׁ לוֹ הִכְרַח פְּדַבְּרִיו וְרַב ג"כ
לְשִׁטְתּוֹ, וְזֶה מִשּׁוּם דְּרוּב גְּגִיָּהּ הָיָה בְּהֵם אַרְבּוּבוֹת לְבֵיתֵם פְּדֹאֵי בְּאֵהְלוֹת, וְר"ש וְרַבְּנָן
אֵינְרִי בְּכָל גְּגִין, וְשִׁמוּאֵל ס"ל לְעֵיל ר"פ דְּמַחְזִיצוֹת שְׂאִין נִיפְרוֹת שְׂבִין הַגְּגִין אֲמַרִּין גּוּד
אֲסִיק, נְמַצָּא אֲפִי לֹא עֵינְרָבוּ שְׂכִיחֵי כְּלֵי בְּתִים עַל הַגְּגִין, מִשּׁוּם דְּכָל א' מְשַׁתְּמֵשׁ בְּכָלִי
בֵּיתוֹ עַל גְּגוֹ דְּרַף הָאֲרַבְבָּה שְׂבַגְג, וְאֲפ"ה ס"ל לְרַבְּנָן וְלִר"ש דְּגְגִין וְנַחְזִירוֹת רְשׁוֹת א' הֵן
לְטַלְטֵל מַגְגוֹ לְחֻצָּר פְּלִים שְׂשַׁבְתּוֹ בַּגְּג, הָרִי אֲפִילוֹ הֵיכָא דְשְׂכִיחֵי כְּלֵי בְּתִים אֲפ"ה לֹא
גְּזַרִּין גַּם לְרַבְּנָן דְּר"ש, אֲבָל רַב לְשִׁטְתּוֹ דִּס"ל לְעֵיל דִּל"א גּוּד אֲסִיק בְּמַחְזִיצוֹת שְׂאִין
נִיפְרוֹת שְׂבִין הַגְּגִין, ע"כ לֹא שְׂכִיחֵי מְאֵנִי דְּבְתִים עַל גְּגוֹ, דְּהָא נְפָרֵץ בְּמִלּוּאוֹ לְגְּגִין
אַחֲרִים, לְכֵן י"ל דְּר"ש דְּוָקָא אֵינְרִי בְּלֹא עֵינְרָבוּ, וְכִינּוֹן דְּשִׁמוּאֵל לְשִׁטְתּוֹ הִכְרִיחַ סְבָרְתּוֹ,
שְׂפִיר י"ל דְּסִבְרַת שְׁמוּאֵל אֵיפְכָא מְדַרְב וְאֲעַפ"כ לִיכָא בְּזֶה שׁוּם דוֹסַק וְכַדְפִּירְשֵׁתִי, אֲבָל
לְפִי הִרְאִישׁוֹן דְּלֹא פְּלִיגִי בְּדִר"ש אֵלָא בְּסִבְרַת עֲצָמוֹ, הָיָה דוֹסַק לּוֹמַר דְּפְּלִיגִי בְּסִבְרוֹת
הַפּוּכוֹת, ע"כ הֵייתִי צָרִיף לְפָרֵשׁ דְּלֹא כְּפִי ר"ת, וְעוּד דְּמִשְׁנֵי רִישׁ לְטַעְמִיָּה כו', ר"ל וְעוּד
הָיָה קִשָּׁה עַל שְׁטַת ר"ת דְּשִׁמוּאֵל אֲדִשְׁמוּאֵל בַּל הַשְׁתָּא י"ל דְּשִׁמוּאֵל לְשִׁטְתּוֹ, דְּע"כ צ"ל
דְּגַם לְרַבְּנָן פֶּאן לֹא גְּזַרִּין, שְׂהָרִי גַּם רַבְּנָן ס"ל גְּגִין וְנַחְזִירוֹת רְשׁוֹת א' הֵן פְּדַלְעֵיל ע"כ
שְׂכִיחַת מְאֵנִי דְּבְתִים עַל הַגְּגִין, דִּיכּוּלִּין לְהַשְׁתְּמֵשׁ שֵׁם בְּכָלִי בְּתִים לְשִׁטְתּוֹ שְׁמוּאֵל דִּס"ל, גּוּד
אֲסִיק בְּמַחְזִיצוֹת שְׂבִין הַגְּגִין אִף שְׂאִינְוֹ נִיפְרִין, וְאֲפ"ה ס"ל לְרַבְּנָן מְטַלְטֵלִין מַגְּג לְחֻצָּר
פְּלִים שְׂשַׁבְתּוֹ בְּחֻצָּר, וְהָא דְּמִשְׁנֵי ר"ש לְטַעְמִיָּה כו', מִשּׁוּם דְּבְעֵי לְתַרְץ גַּם לִר' יוֹחֲנָן דְּאִיהוּ
ס"ל פְּהִלְכְּתָא דְּלֹא אֲמַרִּין גּוּד אֲסִיק פְּרַב: וְהַשְׁתָּא א"ש הָא דְּפִי ר"ת לְקַמֵּן הָא דְּאָמַר
ר' יוֹחֲנָן מִי הַשְׁמִיעָה דְּבִין עֵינְרָבוּ כו', פִּי ר"י אָמַר הֵכִי לְשִׁמוּאֵל בְּשִׁלְמָא לְדִידִי דִּס"ל גַּם
שֵׁם כְּר"ש א"ש, אֲבָל אַתָּה דִּס"ל שֵׁם פְּרַבְּנָן מִי הַשְׁמִיעָה פֶּאן דְּבִין עֵינְרָבוּ כו', הָרִי דִּס"ל
לִר"י דְּלֹא אֲמַרִּין גּוּד אֲסִיק פְּרַב, ע"כ א"ש דְּמִשְׁנֵי ר"ש לְטַעְמִיָּה אֲלִיבָא דְּר"י וְזֶה בְּרוּר
וּמְהַרְשֵׁ"א נְדַחַק בְּזֶה: שֵׁם ע"ב בְּד"ה גַּג וְחֻצָּר כו', מַה שְׂתַּמְהוּ הַתּוֹס' פֶּאן לֹא קִשָּׁה לְפִי
ר"י דְּלְעֵיל דָּף פ"ג בְּתוֹס' ד"ה קס"ד, אִף פֶּאן חֲזָרוּ הַתּוֹס' מִפִּי ר"י דְּלָשֵׁם, וְזֶהוּ דַעַת
הַטּוֹר או"ח ס' שַׁע"ה דְּלֹא ס"ל פִּי ר"י דְּלָשֵׁם וְעַמ"ש שֵׁם: בֵּא"ד וי"ל דְּלְשִׁמוּאֵל כו'
עכ"ל, מְפֹאֵן קִשָּׁה לִי עַל הַה"מ הִבִּיאוּ דַעַתּוֹ בְּסִי שַׁע"ה הַב"י וְהַש"ע סוֹף סְעִיף ב' בְּלִי
חוּלְק.

דְּלָזָה שְׂתַּשְׁמִישׁוֹ בְּקִשָּׁה אִין נוֹתְנִין אֲפִי לְהַשְׁתְּמֵשׁ בְּכָלִי חֻצָּר. שְׁלֹא יֵאָסֵר עַל חֲבִירוֹ
שְׂתַּשְׁמִישׁוֹ בְּנַחַת לְהַשְׁתְּמֵשׁ בְּכָלִי בְּתִים עִי"ש, לְדַבְּרִיו קִשָּׁה מְנַלְי לְהַש"ס דְּהָא דְּאָמַר
בְּרִישָׁא בְּגְבוּהָ י' לְבָנֵי חֻצָּר מִשּׁוּם גְּזִירָה, אֵימָא מִשּׁוּם הֵכִי אָסוּר פִּי הֵיכָא דְּלֹא לְאַסְרוֹר
עַל בְּנֵי מְרַפְסַת לְהַשְׁתְּמֵשׁ בְּכָלִי בְּתִים.

וְתוֹ הָא דְּכְתָבוּ הַתּוֹס' לְרַב אָסוּר בְּרִישָׁא לְבָנֵי חֻצָּר מִשּׁוּם גְּזִירָה אֲטוּ פְּלִי בְּתִים, הָא אִי
לֹאוּ דְּגְזַרִּי הֵנִי שְׂרִי, וְלְדַעַת הַה"מ בְּלֹא"ה אָסוּר לְבָנֵי חֻצָּר פְּדַפְּי, תּוֹ דְּדִין זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא
תְּמוּהָ בְּעֵינֵי, דְּזֶה לֹא מְצִינוּ שְׂאֵנוּ נְאַסֵר עַל הָאֲדָם לְהַשְׁתְּמֵשׁ בְּשִׁלּוֹ פְּדִי שְׂחֲבִירוֹ יְהֵא
מִוְתֵר לְהַשְׁתְּמֵשׁ בְּכָלִי בֵּיתוֹ, דְּהָא אֲפִי לְיַחֲזִיד הָאוּסֵר עַל רַבִּים אִין כּוּפִין אוֹתוֹ אֵלָא הֵיכָא

דאיכא מדת סדום נהנה וזה אינו חסר כמ"ש ס"ס שפ"ו, ותו שפן מבואר בספר עבודת הקודש להרשב"א ש"ג דין י"ט וז"ל עמוד ותל בתצר שגבוה י' וסמוכין למרפסת תוף ד', בני תצר אסורין בו בכלים ששבתו בתוף הבית לפי שלבני המרפסת בנחת ולבני תצר בזריקה עכ"ל, הרי דבכלי תצר גם בני תצר מותרין דלא כהה"מ, וצ"ל דהה"מ ס"ל כפי ר"י דלעיל דף פ"ג ד"ה קס"ד וכו', אבל הטור וש"ע סי' שע"ה דהו דחוי דברי ר"י מהלכה כמ"ש לעיל דף פ"ג, ע"כ דברי הה"מ אלו הן דחויין מהלכה, ודברי הרשב"א ותוספות הן עיקר, וצ"ע: דף צ"ד בד"ה אבל היכא כו' וי"ל כו' עכ"ל, תירוץ דחוק מאוד דע"כ רב פפא שם הדר בי לגב' ר"א, דאל"כ תקשה על רבנן שם היכי אשפחן כה"ג דחייב: ע"כ נלע"ד לתרץ דלא יסתרו סוגיות הש"ס זה את זה ע"פ דאייתא לעיל דף י"א (ע"ב) במשנתינו, דב"ה סברי מבוי ניתר בלחי או קורה ור"א ס"ל לחיים וקורה וקאמר הש"ס שם לימא ר"א ס"ל ד' מחיצות דאורייתא וב"ה ס"ל ג' מחיצות דאורייתא, ודחי הש"ס די"ל ב"ה ס"ל ב' מחיצות דאורייתא ור"א ס"ל ג' מחיצות דאורייתא, פ"י אבל לענין טלטול דרבנן הוסיפו לכל מר מחיצה יתירה ע"ש: ותו מצינו פלוגתא דר"י נחמ"ס בסוף פרקין ר"י ס"ל ב' מחיצות דאורייתא ורבנן ס"ל ג' מחיצות דאורייתא, וע"כ צ"ל בין ר' יהודה נחמ"ס ס"ל כב"ה ולא כר"א דשמותי הוא, וע"כ צ"ל דר"י ס"ל פמו דדחי הש"ס לעיל (שם) דב"ה ס"ל דב' מחיצות דאורייתא, ור"א ס"ל ג' מחיצות דאורייתא, לכן ס"ל לר"י כב"ה דב' מחיצות דאורייתא, אבל רבנן ס"ל דב"ה ס"ל ג' מחיצות דאורייתא, ור"א ס"ל ד' מחיצות דאורייתא ופסקי רבנן כב"ה דמחיצות דאורייתא הכי קי"ל דג' מחיצות הני רה"י ד"ת: ועפ"ז תורץ דע"כ צ"ל דהסוגיא דשבת דפריף שם לר"א ע"כ לא פריף אלא אליבא דר' יהודה, דאי לרבנן דר"י דס"ל דר"א ס"ל ד' מחיצות דאו', לא הני מצי למיפרף שם היכא אשפחנא לר"א במשפן דהני דרף מקום פטור, דהא י"ל דמצינו רה"ר לרה"י דרף מקום פטור, בסתם פל הוצאה שהיא מרה"י שיש לה ד' מחיצות וע"כ מוציאה דרף פתח, ותוף הפתח הני מדאורייתא מקום פטור למאי דקי"ל חודו הפנימי יורד וסותם, דלמה שפתוף הפתח ליכא אלא ג' מחיצות דלא הני רה"י לר"א עד דאיכא ד' מחיצות אלא צ"ל דפריף שם לר"א אליבא דר"י דס"ל דלר"א ג' מחיצות דאו', א"כ תוף הפתח הני רה"י גמור וצדי ר"כ כר"ה ע"כ היכן מצינו דרף מקום פטור לר"א, אבל סוגיא דהכא אגזיל אליבא דהלכתא, הרי דסוגיא זו דכאן אזי לרבנן דר"י דקי"ל פמותם, וסוגיא דשבת ע"כ אגזיל לר' יהודה ולא לרבנן פמו שהוכחתי: והשתא נבאר הסוגיות, דסוגיא דשבת דע"כ אגזיל אליבא דר"י פמו שהוכחתי, לכן משני שם דאליבא דר' יהודה ע"כ פלוגתיהו בדליכא חיפופין, דר"א ורבנן כ"א לשטתו אגזיל דלרבנן דר"א דס"ל ב' מחיצות דאורייתא, ולא משפחנינן ר"ה אלא אם אין לו רק מחיצה מצד אחד, וכן ה"ל במשפן ר"ה, ומסתמא בר"ה פי ה"א דלית ביה אלא מחיצה מצד הא', ונדאי לא ה"ל שם חיפופין דדוקא היכא דאית בי שני מחיצות דדחקי הקרנות אהדדי עבדי חיפופין דלא יזיקו הכתלים פיון דדחיק להו עלמא אבל אם אין לר"ה רק מחיצה מצד א' דרויח להו עלמא ולא דחקי הקרנות מסתמא לא עבדי חיפופין, ע"כ לרבנן אפי' ליכא חיפופין אפ"ה הני צדי ר"ה מקום פטור, דאל"כ קשה היכא אשפחנא דרף מקום פטור דחייב, אע"כ מזה הוכיחו דלרבנן אפי' ליכא חיפופין נמי צדי ר"ה הני מקום פטור, אבל ר"א ס"ל ג' מחיצות דאורייתא אבל ב' מחיצות הני ר"ה.

וע"כ בר"ה של שני מחיצות אית ב' חיפופין פי היכא דלא לידחקו הקרנות אהדדי ואמי לחפף בפתלים לכן בזה הוי צידי ר"ה מקום פטור, אבל בדליכא חיפופין י"ל דצידי ר"ה כר"ה לר"א, הרי דפלוגתיהו בליכא חיפופין וכ"א לשיטתו אזיל, אבל בדאיכא חיפופין לכ"ע צידי ר"ה מקום פטור הוא.

אבל סוגיא זו דקאי אליבא דהלכתא והיינו לרבנן דר"י, ע"כ עיקר פלוגתיהו בדאיכא חיפופין וכ"א לשטתו, וזה דכ"ע דהיינו ר"א דס"ל דהמוציא מר"ה לרה"י דרף מקום פטור חייב, וע"כ רבנן דר"א לשטתיהו דס"ל ג' מחיצות דאורייתא ותוף הפתח לדידהו רה"י הוי, א"כ קשה היכא אשכחנא דרף מקום פטור דחייב מש"ה סברי רבנן דע"כ צידי ר"ה מקום פטור הוי, ומוכח עכ"פ בדאיכא חיפופין דלאו ר"ה היא, אבל ר"א לשטתו ס"ל ד' מחיצות דאורייתא, וא"כ י"ל דלעולם צידי ר"ה אפי' בדאיכא חיפופין נמי ר"ה הוי, ודקשיא לך האיך אשפחן דרף מקום פטור דחייב, י"ל דמצינו מרה"י דרף הפתח דתוף הפתח לא הוי רה"י פיון דפרוץ במילואו ולית לי' כ"א ג' מחיצות הוי מקום פטור לר"א, וע"כ שפיר אמר הש"ס דס"ד דנוקא בדאיכא חיפופין פליגי, קמ"ל דלרבנן אפי' ליכא חיפופין נמי ר"ה הוא, משום דלרבנן הוי ר"ה בין יש לה חד מחיצה ובין היכא דיש לה שני מחיצות, ובשניהם צידי ר"ה מקום פטור הוא, וזה ברור לתרין הסוגיות דלא יסתרו אהדדי: שם ע"ב בד"ה ושמואל אמר כו' ומיירי בין כו' עכ"ל, נ"ל דקשיא להתוס' ללישנא בתרא דביתר מי' כ"ע ל"פ א"כ תקשה רב מ"ט לא אמר כשמואל, דה"ל לאוקמי מתניתין בקרויו בד', ותיקצו התוס' בשלמא לשמואל דמתני' מיירי גם בי שייף למינקט בו ב' רוחו' משום י' אף דהל"ל נפרצו סתם דהוי משמע נמי יתר מי' מרוח א', אלא משום בית נקט בהדיא מב' רוחות, אבל לרב דא"א לאוקמא אליבין' בי דהוי אכסדרה ורב לטעמיה כו', מש"ה לא רצה לאוקמי מתני' ביתר מי' דוקא ומשום בית, דכיון דלא שייף למיתני חצר מב' רוחות פלל לא ה"ל למינקט ב' רוחות משום בית: ומ"ש א"נ סבר רב כו', ר"ל רב לשטתו דביתר מי' לא אמר פי תקרה כו', הרי ביתר מי' חמור מנפרץ במילואו בי', אבל לשמואל ס"ל פיון דנפרץ במילואו פל הפירצות שוין הו, וה"ה קרן זויות שנה ליתר מי' אליבא דשמואל, ומתקש"א נדחק ללא צורך, וצ"ל דתירוץ ראשון דהתוס' פאן ס"ל לעיל פתירוץ ב' דהתוס' דשם דקרן זויות שאני דב' לריעותא היא עי"ש, אבל לתירוץ הא' דשם דאורחא דמילתא קתני עי"ש, קשה ללישנא קמא דבי' כ"ע לא פלוגי א"א לאוקמי לשמואל מתני' גם בי', ומ"ש התוס' א"נ סבר רב כו' היינו לתירוץ הראשון דלעיל דאורחא דמילתא קתני, אבל לתירוץ שני דשם מוכח דקרן זויות חמור, דהא מרוח א' אפי' יתר מי' שרי ובקרן זויות אפי' בי' אסור: שם בד"ה בי' כ"ע לא פליגי כו' וקא אמרינן פתחא הוא עכ"ל, י"ל לרש"י דהאכסדרה יש לה ד' עמודי' בד' זויות האכסדרה שהתקרה נסמכת עליה' כמ"ש רש"י בשמעתין לקמן, ולפ"ז פי אמרי' פי תקרה מג' רוחות והוי כאלו יש מחיצות ממש סביב העמודים מבחוץ מג' הרוחות, ואז ברוח הד' הוי השני עמודים כשני לחיין והויפתחא ואין צורך לפי תקרה ברוח הד', אבל ביתר מי' דבעינן ד' פי תקרות מד' רוחות ע"כ פליגי, אבל לישנא קמא ס"ל פיון דאי לאו פי תקרה הוי פרוצה מד' רוחות, ס"ל לשמואל דלא אמרינן פי תקרה, או דס"ל מחיצות שע"י פי התקרה לא הוי גיפופין לשניא פתחא, כדאי' לעיל דף פ"ט גיפופין שע"י גוד אסיק לשוויא פתחא לא הוי גיפופין: דף צ"ח

בד"ה וְהָאֵמֶר רַבָּא כּו' מֵה שְׁהִקְשׁוּ בְּתוֹסְפוֹת עַל רִש"י יִישָׁבְנוּ בְּחִידוּשֵׁינוּ שֶׁבֶת דָּף ח' בּס"ד ע"מ ש"ש שָׁם: מִסְכַּת פְּסָחִים דָּף ב' תּוֹס' בּד"ה אֹר לִי"ד כּו' קָשָׁה לְר"י כּו' עכ"ל, יֵשׁ לְתַרְץ ע"פ מ"ש בִּירוּשְׁלַמִי הֵבִיאוּ הַטּוֹר סִי' תל"ב דְּחֹרֵי הַבַּיִת שֶׁהֵן לְמַעְלָה מִמְעַשְׂרָה אֵין צָרִיכִין בְּדִיקָה וְתַמָּה הַטּוֹר ע"ז, וְתַרְץ הַב"י מִשּׁוֹם דֵּהֲתִינּוּקוֹת אֵין יְכוּלִין לְהִגִּיעַ לְמַעְלָה מִי' לְכֵן אֵין צָרִיכִין בְּדִיקָה שָׁם עכ"ל: וְלְכַאוּרָה דְּבָרֵינוּ תְּמוּהֵין אִטּוּ מִי לֹא בְּעֵי בְּדִיקָה בְּשִׁבִיל תְּשֻׁמִּישׁ הַגְּדוּלִים, וְרֵאִיתִי בִירוּשְׁלַמִי שָׁם דְּקָאֵמֶר הַדּוֹת פִּי' בּוֹר אֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה מְתִירָא הוּא הַתִּינּוּק לִילָף לְשָׁם עכ"ל הִירוּשְׁלַמִי.

מְבֹאָר מְדַבְּרֵי הִירוּשְׁלַמִי דְּעִיקָר הַבְּדִיקָה הוּא בְּשִׁבִיל הַתִּינּוּקוֹת. לְכֵן נ"ל ע"פ מֵה דְקִי"ל בְּאו"ח סִי' תִרְנ"ח ס"ו דְבִי"ט א' שֶׁל סְנוֹפוֹת אֵין לִיתָן לְקַטֵּן אֶת הָאֲתָרוּג בְּיָדוֹ לְבָרָךְ, כִּי מֵה שְׁנוֹתָנִין לָהֶם יֵשׁ לָהֶם יָד לְקַנּוֹת וְאֵין יְכוּלִין לְהַקְנוֹת לְאַחֲרֵים עִי"ש, וּמוֹכַח מִשָּׁם דְּגַם לְהַפְקִיר אֵין הַקְטָן יְכוּל.

דאל"כ קָשָׁה הָא יֵשׁ תַּקְנָה שֶׁהַקְטָן יִפְקִיר הָאֲתָרוּג וְיַחְזוֹר הַגְּדוֹל וְיִזְנֶפֶה בּו, וְתוּ דֵהֲפָקֶר הוּא מְדִין גְּדֵר וְאֵין גְּדֵר הַקְטָן כְּלוּם, וְעפ"ז אֶתִי שְׁפִיר דְּנֻדָּאי מִשּׁוֹם חֲמֻצָן שֶׁל גְּדוּלִים לֹא הָיָה צָרִיכִין בְּדִיקָה דְּהָיָה סְגִי בְּבִיטוּל דְּהָיָה הַפְּקֶר, אֲבָל מִשִּׁים חֲמֻצָן שֶׁל קִטְנִים דְּמָה שְׁנוֹתָנִין לָהֶם יֵשׁ לָהֶם יָד לְקַנּוֹת, וְחֻמְצָן שֶׁלָּהֶם א"ת לְבִטְלוֹ וְנִמְצָא עוֹבֵר הַקְטָן בְּבִיל יִרְאָה וּבב"י, וְהַקְטָן שֶׁהִגִּיעַ לְחִינּוּף מִצְנָה עַל אֲבִיו לְשִׁמְרוֹ שְׁלֵא יַעֲבֹר עַל שׁוּם מִצְוָה מִהַמְצוֹת, מִש"ה תַּקִּינוּ חֲכָמִים לְבִדּוּק הַחֻמְצָן, ע"כ לְמַעְלָה מִי' דְּאֵין תְּשֻׁמִּישׁ הַקִּטְנִים שָׁם, וְכֵן בְּבוֹר דְּמְתִירָא הַקְטָן לִילָף לְשָׁם לֹא הִצְרִיכוּ לְבִדּוּק שָׁם דְּהָא בְּבִיטוּל סְגִי הַחֻמְצָן שֶׁל גְּדוּלִים, וְכִינּוּ דְּחִינּוּף הַקִּטְנִים אֵינּוּ אֵלָא מְדַרְבְּנֵן לְכֵן מְדַאוּרֵיִיתָא סְגִי בְּבִיטוּל וְאֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה אֵלָא מְדַרְבְּנֵן, זֶה בְּרוּר: רִש"י בּד"ה הַבְּנֹקֶר אֹר כּו' עַד שֶׁהָאִיר הַמְזַרְח כּו' עכ"ל, פִּי' בְּעֻלוֹת הַשְּׁחֵר כּמ"ש הַטּוֹר או"ח סִי' פ"ט, וְאִף דֵּהֲאָמַת הוּא לְהַמְתִּין עַד גַּץ הַחֲמָה כּמ"ש רִש"י אַח"ז, י"ל דְּרִש"י כְּתִב פֶּן לְתַרְץ בְּזֵה קְנוּשִׁית הַתּוֹס' (בּד"ה יִכְנֹס כּו') הָא דֵּהֵבִיא רַב יְהוּדָה בְּהַכּוֹנֵס קְרָא דְּאֵל תַּצְאוּ וְלֹא הֵבִיא קְרָא דֵּהֲפָקֶר אֹר, וּס"ל לְרִש"י לְתַרְץ דְּאֵי מְקַרָא דֵּהֲפָקֶר אֹר סד"א בְּהָאִיר הַמְזַרְח, לְכֵן יִלְיָף ר"י מְקַרָא דְּאֵל תַּצְאוּ דְּמִינְתֵּר ע"כ לְאֲשַׁמְעִינוּ שֶׁיִּכְנֹס בְּכִי טוֹב דֵּהִינּוּ בְּהִגַּץ הַחֲמָה, לְכֵן כְּתִב רִש"י בְּקַרָא דֵּהֲפָקֶר אֹר דְּבִהָאִיר הַמְזַרְח, וּר"ל אֵי לֹא קְרָא דְּאֵל תַּצְאוּ, וּבד"ר"י דְּמְבִיא מְקַרָא דְּאֵל תַּצְאוּ פִּי' בְּכִי טוֹב דֵּהִינּוּ גַּץ הַחֲמָה, אֲבָל הַתּוֹס' לֹא נִיחָא לְהוּ בְּזֵה דְּהָא הַשְּׁתָא קְנִימִינוּ בְּדִרְב יְהוּדָה דְּאוֹר אֲוֹרְתָא הוּא, וְע"כ הָא דְּכְתִיב וַיִּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב הֵינּוּ מְאִיר וּבָא דֵּהוּא עֲלוֹת הַשְּׁחֵר וְע"כ יִכְנֹס בְּכִי טוֹב דְּר"י הֵינּוּ עֲלוֹת הַשְּׁחֵר, וּמ"מ לְק"מ לְרִש"י דִּי"ל רִש"י לְשַׁתּוֹ קָאֵי דְּאִף דֵּהָאוֹר כִּי טוֹב הֵינּוּ עֲלוֹת הַשְּׁחֵר, מ"מ לְפִי דְּרִשְׁתָּ חַז"ל דְּאוֹר כִּי טוֹב הוּא אֹר הַגְּנוּז לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד, דְּעֲלוֹת הַשְּׁחֵר דְּלְעֵתִיד הוּא מִמָּשׁ כְּמוֹ גַּץ הַחֲמָה דְּעַכְשָׁיו כְּמוֹ שְׁפִי רִש"י לְקַמֵּן, לִפ"ז אֹר כִּי טוֹב הֵינּוּ גַּץ הַחֲמָה דְּעַכְשָׁיו, וְשְׁפִיר כְּתִב רִש"י יִכְנֹס בְּכִי טוֹב הֵינּוּ גַּץ הַחֲמָה, אֲבָל הַתּוֹס' ס"ל פִּי' ר"ת דְּלְקַמֵּן: תּוֹס' בּד"ה וְהָא קִי"ל עַד צֵאת הַפּוֹכְכִים אֹר"י כּו' עכ"ל, הַקָּשָׁה מְהֵרָש"א דְּבִפ"ק דְּמַגִּילָה פְּרִיף נְמִי וְהָא קִי"ל עַד צ"ה כּו' וְשָׁם עֲדִינּוּ לֹא יָדַע מֵהָאֵי קְרָא עִי"ש, וְלֹא קָשָׁה מִיָּדִי, דְּאֲדַרְבָּה מֵהָד דִּפ"ק דְּמַגִּילָה הוֹכִיחַ ר"י פְּירוּשׁוֹ, דְּקָשָׁה לְר"י כָּאֵן אָמַר וְהָא שָׁשׁ: קִי"ל עַד צ"ה יִמָּא הוּא, וְאֵלוּ פ"ק דְּמַגִּילָה אָמַר וְהָא קִי"ל עַד צ"ה לֹא לִילָה הוּא.

לכן מתרץ ר"י פאן בזה, דשם פ"ק דמגילה לא ידע הרמב"ם גמורה מהאי קרא, לכן אמר
והא קי"ל עד צ"ה לאו לילה הוא, והיינו מפ"ק דברכות דשם מבואר דכהנים לא אכלי
בתרומה עד צ"ה, אף י"ל עד צ"ה הוא ספק אם הוא לילה או יום.

ומספיקא אסורין לאכול בתרומה עד צ"ה, אבל עכ"פ מוכח דעד צ"ה לאו ודאי לילה
הוא, אבל פאן ידע המסקנא דפ"ק דמגילה דילפינו ראיה גמורה מקרא דעד צ"ה יום
גמור הוא, והא דאמר בברכות אעפ"י שאין ראיה לדבר זכר לדבר כו', היינו שם דאירי
בק"ש דתלוי' בזמן שכיבה כמ"ש התוספת שם ח וזהו פשוט: דף ו' ע"ב אמר ר"י הבודק
כו', הרא"ש הביא תשובת רש"י, וז"ל יש נוהגים לבטל חמץ בתחלת שעה ששית בשעת.

שריפה כו', מדאמר לאו זמן ביעורי' כו' זמן קבוע ולא פשע שפיר דמי עכ"ל, וכתב
הרא"ש מ"ש רש"י בתחלת שעה ו' ר"ל סוף שעה ה' קודם שיתחיל זמן איסורי' עכ"ל
הרא"ש, פי' דהא מבואר בש"ס תחלת ו' אין בידו לבטלו, ותמיהני על הרא"ש ששרי
רש"י כתב בלשוננו בשעת שריפה גם בזמן שיעורי' שהוא זמן קבוע.

וע"כ הוא תחלת שש כמבואר בש"ס, ע"כ נלע"ד דרש"י לשיטתו דפסק כר"י דאין
ביעור חמץ אלא שריפה כמ"ש התוס' והרא"ש בשם רש"י פ' כל שעה, ותו פי' רש"י
לקמן דף י"ב (ע"ב) בד"ה אימתי כו' הני מגילי תחלת שש הוא דס"ל לר"י חמץ בשריפה
אבל בשבע מידה ר"י דהשבתתו בכל דבר עי"ש, וכתבו התוס' והרא"ש פרק כל שעה
דלמ"ד חמץ בשריפה אפרו מותר דכל הגשפין אפרו מותר (וכתבו התוס' דף ה' (ע"א)
בד"ה ואמר כו' דכל שאפרו מותר גם ליהנות בגחלתו מותר) אבל למ"ד חמץ השבתתו
בכל דבר הוי מהנקברין, דקי"ל כל הנקברים אפרו אסור בהנאה ע"ש: נמצא מבואר
דלרש"י חמץ אם שרפו קודם שבע דאז דינו בשריפה מותר ליהנות בגחלתו, אבל אחר
שש אז גם אפרו אסור בהנאה, לכן שפיר כתב רש"י לבטל תחלת שש דאז זמנו קבוע
לשרוף ולא ישפח מלבטל, משום דאי לא יבטלנו אז חיישינו שמא ימצא גלוסקא יפה
אחר שבע (שש), ואז אי אפשר לבטל החמץ שהוא דלאו ברשותי' קאי כמ"ש הש"ס,
והיינו משום דאחר איסורו השבתתו בכל דבר והוי מהנקברין דאפרו אסור בהנאה, לכן
לאו ברשותי' קאי לבטלנו אז, אבל קודם שבע דאז מצותו בשריפה וע"כ גחלתו מותרים
להנות, הוי החמץ שפיר ברשותו לבטל אותו פיון דגחלתו מותר בהנאה עיין תוס' לקמן
דף כ"ט ע"ב: ומש"ה קי"ל בא"ע סי' כ"ח (סכ"א) (המקדש בחמץ בפסח) (א"ה צ"ל
המקדש בחמץ דאורייתא ושעות דרבנן) חיישינו לקידושין, דלמ"ד בשריפה אפרו מותר
ע"ש בח"מ (ס"ק ל"ח), וצ"ל דרב יהודה ס"ל כרבנן דר"י אבל אגן קי"ל כר"י לרש"י,
נטעמו משום דאמר סוף תמורה סתים לן חנא כר"י כו' לשון זה משמע דהלכה כר"י וזה
ברור: דף י"ד תוס' בד"ה עם בשר ומשקין כו' מאי איריא שנטמא באב הטומאה כו'
עכ"ל, קושיא זו אינה אלא לפי ר"ת דלעיל בסמוך דלא מטמא משקין פחות מרביעית
אלא מדרבנן ע"כ הקשו שפיר, אבל בלא פי' ר"ת אין מקום לקושיתם דהא אשמעינן
רבותא דהוסיפו לו טומאה להיות שני דאורייתא וק"ל: בא"ד וי"ל משום דר"ח כו'
עכ"ל, והא דאמר לקמן לר"ע מאי איריא באב הטומאה כו', ה"ק דלא ה"ל למימר
מימיהם ולא ה"ל באב הטומאה, אבל פאן קיימינן אליבא דר"ת כדפרישית בסמוך
דפחות מרביעית מטמא מדרבנן, ולמאי דס"ד דאין אונקל מטמא אונקל אפי' מדרבנן, ע"כ

מיינר דבשר זה נטמא במשקין שנגעו בכלי שנטמא בשרץ, וא"כ גם תחלה הנה שני דרבנן אחר גזירת י"ח דבר, וגם עתה מדרבנן הוא דנטמא במשקין פחות מרביעית לר"ת, ע"כ א"א לאשפוחי הא דר' חנינא אלא קודם י"ח דבר, וצ"ל דס"ד פאן דחיבת הקודש מהני לפסול ולא ליטמא כמ"ש לקמן, ואין צורך למה שנדחקו המפרשים בזה, ולדבריהם לא הנה צריף רש"י להוכיח דר"ע לא מיינר בשמן קודש, דהא בימי ר"ע לא הנה שמן קודש: שם בד"ה מאי קמ"ל כו' למ"ד אין אוכל כו' עכ"ל, יש לתרץ דצריף לר"מ דאמר משקין לטמא אחרים מדרבנן, לכו כמודמשלישי דרבנן עושין שני דרבנן, ה"ה משלישי דאורייתא עושין שלישי דאורייתא ועמ"ש לקמן: שם בגמרא אמר ר"י הקא בולד ולד עסקינן כו', לקמן (דף ט"ו ע"א) בתוס' ד"ה ולד טומאה דרבנן כו', הק' ר"י למ"ד אןכל מטמא אןכל לר"מ דאמר ולד טומאה דרבנן דמשקה לטמא מדרבנן לא הוי צריף ר' יהוד' לאוקמא בולד ולד, דבלא"ה הוי הוספת טומאה דאורייתא, ולעד"נ דלא קשה מידי דע"כ צריף לאוקמי בולד ולד דהא למ"ד אןכל מטמא אןכל בקדשים, צ"ל דה"ה משקין לטמא אחרים בקדשים נמי דאורייתא בין לפי רש"י דיליף אןכל דמטמא אןכל מנבואת חגי דכתיב לחם ונזיד ונהרי שם נכתב נמי יין ושמן ובין לפי ר"ת דיליף מוהבשר אשר יגע בכל טמא כו' ה"ה משקה שנטמא הרי הוא נמי בכלל טמא כמבואר בש"ס דף ט"ו, הרי למ"ד אןכל מטמא אןכל בקדשים ע"כ גם משקין מטמאין אחרים בקדשים, והא דמשקין אין מטמאין אחרים לר"מ היינו בחולין אכל בקדשים מטמאין לכ"ע, וא"כ אם נגע בשר קודש זה במשקין שהוא ולד הטומאה נטמא מן התורה בשר הזה, וא"כ קשה איך למד ר"מ משם חמץ בשר דמדרבנן, אלא נדאי ע"כ בולד ולד איירי ונגע משקין ראשון באןכל חולין דנעשה שני דרבנן וחזר ונגע בשר קודש זה באןכל חולין הוי בשר זה שלישי דרבנן אליבא דר"מ, וזה ברור בעיני: שם לאפני דאמר כו' ולרב אדא ב"א כו'.

ונלע"ד לכאורה לתת טעם לפלוגתניהו דאפני ורבא על פי מה דמוקי לקמן במסקנא הא דאמר ר"מ מדבריהם למדנו היינו מדברי ר"ת. ור"מ לטעמין דאמר משקין לטמא אחרים דרבנן ור"י לטעמין דמדאורייתא עי"ש, ולפ"ז הא דאמר בולד ולד ע"כ חד מינייהו משקין, וע"כ בזה קמפלגי אפני ורבא, אפני ס"ל שראשון הנה משקה טמא ונגע באןכל חולין והאןכל נגע בבשר קודש הזה ונטמא לר"מ טומאה דרבנן כדפ' לעיל, דאין לומר דראשון הנה אןכל טמא ונגע במשקין והמשקין נגעו בבשר קודש, דא"כ תקשה גם לר"מ נטמא הבשר מדאורייתא דהא בקדשים גם ר"מ מודה דמשקין מטמאין מדאורייתא כדפ' לעיל.

ולפ"ז הוכיח אפני דע"כ בתרומה עושה פיוצא בו, לכן שפיר אמר ר' יוסי אינה נה היא המדה, דשאני התם דג' דאורייתא עושין שני דאורייתא, אכל איסור חמץ דרבנן בתרומה דבשר אסור לטמא מן התורה, דאי ס"ד דבתרומה אין עושה פיוצא בו, א"כ גם לר' יוסי מצינו למילף משם כמו דמשלישי דאורייתא עושין שני דאורייתא, ה"נ מאיסור חמץ דרבנן מטמאין תרומה טומאה דרבנן פיוצא בתרומה אין עושה פיוצא בו, דכה"ג פתבו התוס' לקמן, ועמ"ש לקמן, אכל רבא ס"ל דראשון הנה אןכל טמא ונגע במשקין והמשקין נגעו בבשר קודש, ומסתבר לרבא לאוקמי בהכי, דבזה מתורץ מה דקשיא לכאורה איך נרמז בדברי ר"ח דמיינר בנטמא במשקין, תו איך אמרה מתני' בולד טומאה פיוצא דבולד ולד איירי, אלא ע"כ בזה רמז לנו המשנה דמיינר דבשר קודש נטמא במשקין.

דְּהָרֵי ע"כ לֹא מִיתוּקְמֵי אֱלָא בְּנֻלְד וְלֹד וְקָרִי לִי וְלֹד הַטְּוֹמָאָה אַע"כ מִיִּירֵי בְּמִשְׁקִין, לְכֹן אַף דְּוֹלְד וְלֹד הוּא מ"מ פִּינֹן דְּמִשְׁקִין נְעֻשִׁים תְּחִילָה מְדַרְבְּנֹן שְׁפִיר קָרִי לִיה וְלֹד הַטְּוֹמָאָה, וּלפ"ז הוֹכִיחַ רְבָא דַע"כ בְּתֵרוּמָה אֵין עוֹשָׂה פִּיּוּצָא בּו, דַּאל"כ קִשָּׁה פִּינֹן שְׁהַבְּשָׁר קוֹדֶשׁ גְּטָמָא בְּמִשְׁקִין וּמִשְׁקִין מְטָמְאִין אַחֲרֵים מִן הַתּוֹרָה בְּקִדְשִׁים לַכ"ע, א"כ גַּם לר"מ גְּטָמָא בְּשָׂר קוֹדֶשׁ מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ לר' יוֹסֵי וּבְמֵאֵי קְמִיפְלִיגֵי ר"מ ור"י, אַע"כ בְּתֵרוּמָה אֵין עוֹשָׂה פִּיּוּצָא בּו וְע"כ אֶפִּילוֹ מְדַרְבְּנֹן אֵין עוֹשָׂה פִּיּוּצָא בּו, ע"כ נְבוֹאֵת חֲגֵי אֵיִירֵי מְדַרְבְּנֹן ש"מ דְּמְדַרְבְּנֹן עוֹשָׂה פִּיּוּצָא בּו, אֲבָל לְרַב אַדָּא דְּנְבוֹאֵת חֲגֵי מִיתוּקְמֵי שְׁפִיר בְּקִדְשִׁים אֵיִירֵי בְּדַאֲוֹרֵיִיתָא, מַהֵי תִּיתִי לָנוּ לוֹמַר בְּתֵרוּמָה לַעֲשׂוֹת פִּיּוּצָא בּו מְדַרְבְּנֹן, וְכִינֹן דַּע"כ בְּתֵרוּמָה אֶפִּילוֹ מְדַרְבְּנֹן אֵין עוֹשָׂה פִּיּוּצָא בּו, לַפ"ז הָא וּפְלִיגֵי ר"מ ור"י לַעֲנִין שְׁרִיפְתָּ תְּרוּמָה טְהוֹרָה עִם חֲמִץ טְמָאָה, וּז"א לְאוּקְמֵי פְּלֹגְתִּיָּהּ דְּמִיִּירֵי בְּהוּ שְׁנִיָּהֶם אוֹכְלִין שֶׁל תְּרוּמָה פִּינֹן דַּאֲפִי' מְדַרְבְּנֹן אֵין עוֹשָׂה בְּתֵרוּמָה פִּיּוּצָא בּו, אֱלָא ע"כ חֵד מִיִּנְיָהּ הִי מִשְׁקִין וְע"כ הַחֲמִץ הִי אוֹכְלִין תְּרוּמָה טְהוֹרָה, וְהַתְּרוּמָה טְמָאָה הִי זֵין אוֹ שְׁמוֹ, וּבְזָה פְּלִיגֵי דר"מ לַטְעָמִי דַּאֲמַר מִשְׁקִין לַטְמָא אַחֲרֵים דְּרַבְּנֹן, לְכֹן יְלִיף שְׁפִיר מִדְּר"ח כְּמוֹ דְּמִשְׁלִישֵׁי דַּאֲוֹרֵיִיתָא עוֹשִׂין שְׁנֵי דַּאֲוֹרֵיִיתָא, ה"נ מְאִיסוֹר חֲמִץ בְּשֵׁשׁ דְּמְדַרְבְּנֹן עוֹשִׂין שְׁנֵי מְדַרְבְּנֹן, לְכֹן שׁוֹרְפִין אוֹכְלֵי תְּרוּמַת חֲמִץ טְהוֹרָה עִם מִשְׁקִין תְּרוּמָה טְמָאָה דְּנְטָמָא תְּרוּמָה מְדַרְבְּנֹן לר"מ, אֲבָל ר' יוֹסֵי אָמַר אֵינָהּ הִיא הַמְּדָה דְּמִשְׁקִין לַטְמָא תְּרוּמָה מְדַאֲוֹרֵיִיתָא, ע"כ אֵין לְלַמּוֹד לַטְמָא חֲמִץ דְּרַבְּנֹן בְּטוֹמָאֵת מִשְׁקִין דַּאֲוֹרֵיִיתָא, הָרִי דְּמִנָּה מוֹכַח דְּבַתְּרוּמָה אֵין עוֹשָׂה פִּיּוּצָא בּו, דָּאֵם כֹּן גַּם מִשְׁקִין מְטָמְאִין תְּרוּמָה מִן הַתּוֹרָה לַכ"ע, דְּהָא לַעֲשׂוֹת פִּיּוּצָא בּו לְטוֹמָאֵת מִשְׁקִין מִחֵד קָרָא נְלַמּוֹד כַּמ"ש לַעֲיִל, וְהָא דְּסוֹבֵר אָבִי דַּע"כ מִיִּירֵי דְּבִשָׁר קוֹדֶשׁ נִגְעָ בְּאוֹכְלֵי שְׁנֵי הוֹכִיחַ זֹאת מְדַבְּרֵי רַב יְהוּדָה דְּמוֹקֵי לְמַתְּנִיתִין לְקַמֵּן בְּנֵר שֶׁל מַתְּכַת, וְאֵי ס"ד דְּבִשָׁר קוֹדֶשׁ נִגְעָ בְּמִשְׁקִין, א"כ קִשָּׁה מֵאֵי דְּוֹחֲקִין דְּרַב יְהוּדָה לְאוּקְמֵי בְּנֵר שֶׁל מַתְּכַת, וְדַקְשִׁיא מֵאֵי הוֹסִיף ר"ע אֵימָא הֵתֵם טְמָא וְטָמָא, פִּי תְּחִלָּה הִיָּה שְׁנֵי דְּרַבְּנֹן דְּהַמִּשְׁקִין הֵנִי תְּחִילָה מְדַרְבְּנֹן וְהַבְּשָׂר נְעֻשָׂה שְׁנֵי דְּרַבְּנֹן, ע"כ מִשְׁנֵי דְּרַבְּנֹן עוֹשִׂין שְׁנֵי דַּאֲוֹרֵיִיתָא, אֲבָל שְׁמוֹן שְׁנִפְסֵל בְּטָבוֹל יוֹם אֶפִּילוֹ מְדַרְבְּנֹן לֹא הֵנִי שְׁנֵי לְפִסּוֹל תְּרוּמָה, אֱלָא ע"כ דְּמִיִּירֵי מַתְּנִיתִין בְּבִשָׂר קוֹדֶשׁ שְׁנַגְעָ בְּאוֹכְלֵי וּס"ל לר"י בְּתֵרוּמָה עוֹשָׂה פִּיּוּצָא בּו, אֲבָל רְבָא לְשִׁיטְתוֹ דְּהוּא מְתַרְץ לְקַמֵּן קוֹשְׁיָא זֹו עַל רַב יְהוּדָה דְּמַתְּנִי קוֹשְׁתִּי כו', וְלַעוֹלָם דְּמִיִּירֵי מַתְּנִי בְּבִשָׂר קוֹדֶשׁ שְׁנַגְעָ בְּמִשְׁקִין כְּמוֹ שְׁהוֹכַחְתִּי לַעֲיִל לְרַבָּא מְלִשׁוֹן הַמִּשְׁנָה, א לְסוּף הַמִּסְקָנָא בַּס"ד אֲכַתְּוֹב מַה שְׁנַלְע"ד בְּרוּר מַה דְּפְלִיגֵי רְבָא וְאַבְיִי: שְׁם וְלְרַב אַדָּא כו' אֱלָא לְרַבִּינָא כו', נ"ל דְּרַב אַדָּא וְרַבִּינָא שְׁנִיָּהֶם קִיבְלוּ מְרַבָּא דְּבַתְּרוּמָה אֵינָה עוֹשָׂה פִּיּוּצָא בּו אַף בְּקִדְשִׁים פְּלִיגֵי.

דְּרַב אַדָּא ס"ל טְפִי נִיחָא לֹן לְמִימַר בְּקִדְשִׁים עוֹשָׂה פִּיּוּצָא בּו, דָּאָז נְבוֹאֵת חֲגֵי אֵיִירֵי מְדַאֲוֹרֵיִיתָא בְּקִדְשִׁים, וְרַבִּינָא ס"ל ע"כ נְבוֹאֵת חֲגֵי אֵיִירֵי נְמִי בְּדַרְבְּנֹן, מִשׁוּם דְּקִשָּׁה לְמ"ד לְקַמֵּן אֲשַׁתְּבִישׁ כְּהִנֵּי דְּטַעוּ כְּהִנֵּים בְּרַבִּיעֵי בְּקוֹדֶשׁ, אִיף שְׁכַחוּ וְנִעְלַם מֵהֶם דִּין רַבִּיעֵי בְּקוֹדֶשׁ לְגַמְרֵי, אוֹ אִיף שְׁאֵל הַנְּבִיא אוֹתָם, מַהִיכִי תִּיתִי יִשְׁכַּחוּ הַקְּבֵלָה שֶׁל ד' בְּקוֹדֶשׁ לְגַמְרֵי, אַע"כ צ"ל הוּא שְׁאֵל לָהֶם עַל שְׁלִישֵׁי בְּתֵרוּמָה אֵי עוֹשָׂה רַבִּיעֵי בְּקוֹדֶשׁ, וּבְזָה טַעוּ הַכְּהִנֵּים וְסַבְרֵי דְּוֹקָא שְׁלִישֵׁי בְּקוֹדֶשׁ עוֹשָׂה רַבִּיעֵי, וּלפ"ז צ"ל לְחַם וְנִזִּיד זֵין אֵיִירֵי בְּתֵרוּמָה וְשְׁמוֹן דְּרַבִּיעֵי הוּא אֵיִירֵי בְּקוֹדֶשׁ, וְכִינֹן דַּע"כ חֲגֵי אֵיִירֵי נְמִי בְּדַרְבְּנֹן דְּהָא בְּתֵרוּמָה לַכ"ע אֵין עוֹשָׂה פִּיּוּצָא בּו, וְכִינֹן דַּע"כ קָרָא בְּדַרְבְּנֹן אֵיִירֵי לְכֹן מְסַתְּפֵר לוֹמַר

מקרא מלא דיבר הפתוב דאפי' בקדשים אין עושה פיוצא בו, בשלמא רב אדא לא קשיא ליה איך טעו הפהגים ונשכחו דין שלם דרביעי בקודש, די"ל דלא שכוה הקבלה אף סברי לחלק בין טומאת מת עושה רביעי בקודש ובין טומאת שרץ דאין עושה רביעי בקודש כדאמר לממן להקיא בהסוגיא, אבל רבינא לשיטתו דאיהו לא סבר לקמן לחלק בין שרץ למת דאפי' במת נמי טעי ע"כ צ"ל כדפני', ולפי דברי רבינא ליפא למימר תו דמייירי אליבא דרבא בבשר קודש שנגע במשקין, דא"כ קשה מאי הוסיפת טומאה איפא פיון דתחלה נמי הנה שני דרבנן, וכ"כ רש"י לקמן להקיא סוף דף ט"ו, וצ"ל דס"ל לרש"י דזה הוא דוחק לאוקמי מתני' דוקא קודם י"ח דבר, ולאחר י"ח דבר לא יהי נ"מ פלל בעדותו, וצ"ל דס"ל לרבנא כר"ל דלקמן דמדבריהם מדברי ר"א ור"י, ועמ"ש בסמוך ליישב בזה בס"ד: ע"ב רש"י בד"ה נוקמה בנר של חרס כו' דאלו שמן קודש כו' עכ"ל, מדברי רש"י מבואר דס"ל מגע טבול יום מטמא קודש דכן ס"ל לחז מ"ד כמ"ש לקמן אפי"ה, ותמיה גדולה על רש"י איך אשתמיט מיינ' משנה ערוכה בפ' שני דטהרות דשלישי דתרומה מטמא קודש ונהיאו התוס', ותו הא דפי' רש"י בד"ה מתני' קשית' כו' דהל"ל שנטמא סתם, קשה דא"כ הוי סד"א שנטמא הפלי במשקין, וכ"כ מהרש"א, תו למה דחה רש"י גירסת הש"ס דהל"ל שנטמא בשרץ ודוחק למחוק פל הגססאות, תו יש לדקדק בדברי רבא דמשני מתני' קשית' לרב יהודה כו', והא אנו חזינן דרב יהודה לאו משום קושיא זו מוקי לה בנר של מתכת אלא על קושית היינו הך הוא דמשני הכי, ע"כ צ"ל דהכי יהי' ההצעה רבא משני דמתני' קשית' לרב יהודה, אף אי משום קושיא זו לחוד יכילנא לתרץ דלא קשיא מידי, אף דלפ"ז קושית היינו הך הדרה לדוכתיה, והו כפי תירוצו של רבא והו כפי קושית המקשה דפרי' התם טמא וטמא כו' יש לנו שלי דרכים, דרף אחד מפרש רב אדא אליבא דרבא, ודרף האחד מפרש רבינא אליבא דרבא פל אחד מפרש פירוש לפי שיטתו, וזה ע"פ מה שפירשתי לעיל לרב אדא אליבא דרבא דע"כ מתני' מייירי דבחר קודש נטמא מתחלה במשקין שנגעו באוכל טמא ראשון, ולדידי' הכי פרי' אימא התם טמא וטמא, פי' תחילה הנה בשר קודש שרי דרבנן לפסול תרומה מדרבנן.

דהמשקין נעשים תחלה מדרבנן ובשר זה שנגע במשקין נעשים שני דרבנן לכן עושין אותו שני דאורייתא, אבל הכא פסול ואין פוסל תרומה אפילו מדרבנן, ומשני רבא מתני' קשית' דא"כ הל"ל שנטמא בשרץ, ואי משום הך קושיא לחוד י"ל דר"ח ור"ע דאמרי מימיהם של פהגים פי' שמעולם כף הנה, ור"ל אפי' פהגים שהיו בימי חגי דהיו טועים וסברי שלישי אין עושה רביעי בשרץ, וכ"ש שלישי דטבול יום דקיל טפי כמ"ש התוס', דפשיטא דאין עושה רביעי לדעת הפהגים הנהם, ואפ"ה לא נמנעו מלהדליק שמן שהוא הפסול לבד, בנר שנטמא בטמא מת, פי' אפילו בטמא מת דידעי הפהגים דשלישי עושה רביעי כדפני' ואפ"ה עושין לשמן שהוא טומאה חמורה, דהשמן יטמא אחרים שיחזירו האחרים ופסלו קודש, משא"כ אי הוי נטמא השמן בנר שנטמא בשרץ אז לא הי' מטמא השמן לאחרים אלא הנה פוסל ולא טמא, כף י"ל ביישוב קושיא זו, אף דלפ"ז דנקט טמא מת לרבנותא ומימיהם של פהגים היינו אפילו שבימי חגי, הדרה קושיא לדוכתיה היינו הך ומאי הוסיף ר"ע דהשתא תו אין לומר התם טמא הנה שני דרבנן משום דמשקה הוי תחילה מדרבנן, שה אינו דהא זה הנה מגזירת י"ח דבר דמשקין נעשה תחלה, ובימי חגי

עֲדִינָן לֹא נִגְזְרוּ י"ח דְּבַר וְאִזּוּ הָיוּ פְּסוּל וְטָמֵא, וְא"כ מֵאֵי הוֹסִיף ר' עֲקִיבָא, הוּא הִפִּי אֶלְיָבָא דְרַב אֲדָא אֶלְיָבָא דְרַבָּא, אֲבָל לְרַבִּינָא אֶלְיָבָא דְרַבָּא אֵין מְקוּם לִפְיָא הַנִּלְהוּ הֵן בְּפִירוּשׁ תִּירוּצוֹ שֶׁל רַבָּא, דְּלִישִׁיטַת רַבִּינָא לֹא ס"ל לְחַלְקָא בֵּין מַת לְשַׁרְזָן דְּגַם בְּמַת טְעוֹ הִפְהִינִים בְּרַבִּיעֵי כַּמ"ש לְעִיל, וְכֵן בִּפְיָא הַמְקַשָּׁה נְמִי הָא לְרַבִּינָא ע"כ לֹא מֵיִירֵי שְׁנַטְמָא בְּשֵׁר קוֹדֵשׁ בְּמִשְׁקָה כְּדִפְנֵי לְעִיל, וְע"כ חֵין לְפָרֵשׁ הֵתֵם טָמֵא וְטָמֵא כִּפְיָא שְׁפִירֶשְׁתִּי, ע"כ אֲרִיף רַבִּינָא לִפְיָא אַחַר: וְנָה ע"פ מ"ש לְעִיל דְּלְרַבִּינָא ע"כ לֹא טְעוֹ הִפְהִינִים בִּימֵי חֲגֵי אֶלָּא בְּשִׁלְיֵשִׁי דְתַרוּמָה דְסִבְרֵי דְאֵין עוֹשֶׂה רַבִּיעֵי בַקּוֹדֵשׁ, אֲבָל בְּשִׁלְיֵשִׁי דְקוֹדֵשׁ יִדְעֵי דְעוֹשֶׂה רַבִּיעֵי, וְע"כ קָרָא דְחֲגֵי אֲיִירֵי בְתַרוּמָה דְהוּא ע"כ מְדַרְבְּנָן, דִּי"ל דְקִדְּשִׁים נְמִי הוּא מְדַרְבְּנָן דְמִסְתַּבֵּר לֹומֵר מְקַרָא מְלֵא דְבַר הַפְּתוּב, וּלְפ"ז הִכִּי פָּרִיף הֵכָא פְּסוּל וְטָמֵא, פִּי דַר"ע אֲשַׁמְעִינָן אִפִּי כְּהִנִּים שְׁהִיוּ בִּימֵי חֲגֵי דְהָיוּ סִבְרֵי דְשִׁלְיֵשִׁי דְתַרוּמָה אֵינוֹ עוֹשֶׂה רַבִּיעֵי בַקּוֹדֵשׁ נְמִצָא דְשִׁלְיֵשִׁי פְּסוּל הוּא וְאֶפְיָלוּ הִכִּי מְטָמְאֵין הָיוּ אוֹתוֹ לְעִשׂוֹתוֹ שְׁנֵי, וְאִף דַר"ח נְמִי אָמַר מֵימֵיהֶם שֶׁל כְּהִנִּים וּמִשְׁמַע נְמִי אֶפְיָלוּ כְּהִנִּים שְׁבִימֵי חֲגֵי, י"ל הֵתֵם טָמֵא וְטָמֵא, פִּירוּשׁ בְּשֵׁר שֶׁל קוֹדֵשׁ בְּזָה לֹא טְעוֹ הִפְהִינִים וְיִדְעֵי דְעוֹשֶׂה רַבִּיעֵי בַקּוֹדֵשׁ וְכִדְפֵי, וְא"כ הָיוּ טָמֵא וְטָמֵא, אֲבָל הֵכָא בַדַר"ע הִנֵּה שְׁמֵן תַּרוּמָה וּבְזָה סִבְרֵי דְאֵין עוֹשֶׂה רַבִּיעֵי וְהָיוּ פְּסוּל, וְאֲשַׁמְעִינָן ר"ע דְאֶפ"ה לֹא נִמְנָעוּ וְטָמְאוּהוּ וּמֵהֶם אָנוּ לֹומְדִים דְאֶפְיָלוּ פְּסוּל עוֹשִׂין טָמֵא וְהָא פְּנוּנַת רַש"י לְחַלְקָא בֵּין שִׁלְיֵשִׁי דְתַרוּמָה לְשִׁלְיֵשִׁי דְקוֹדֵשׁ, ר"ל לִפְיָא סִבְרַת כְּהִנִּים שְׁבִימֵי חֲגֵי כִּף הִי וְכִדְפֵי, וּמִשְׁנֵי רַבָּא מְתַנִּי קִשִׁיתִי דַא"כ דְמֵימֵיהֶם שֶׁל כְּהִנִּים הֵינָנו אֶפְיָלוּ כְּהִנִּים שְׁבִימֵי חֲגֵי, א"כ קִשָּׁה הַל"ל שְׁנַטְמָא סְתָם, דְהַשְׁתָּא תּוֹ לִיכָא לְמִימֵר דְאֵי הָיוּ תְּנוּ שְׁנַטְמָא סְתָם סַד"א דְמֵיִירֵי שְׁנַטְמָא בְּכָלִי שְׁנַטְמָא בְּמִשְׁקִין, דְהָא בִּימֵי חֲגֵי עֲדִינָן לֹא נִגְזְרוּ י"ח דְּבַר וְנָה הוּא א' מִי"ח דְּבַר, וּמִדְּלָא נִקַּט שְׁנַטְמָא סְתָם פִּי הִכִּי דְלָא תִימָא דְאֵיִירֵי שְׁנַטְמָא בְּכָלִי שְׁנַטְמָא בְּמִשְׁקִין, ע"כ דְמִתְנִי לֹא מֵיִירֵי אֶלָּא אַחַר גְּזִירַת י"ח דְּבַר, א"כ הִדְרָה קוֹנְשִׁית הֵינָנו הָף לְדוֹכְתָא, נְמִצָא דְפִירֶש"י כְּדִפְנֵי הֵתֵם טָמֵא וְטָמֵא, לְכֵן בְּתִירוּצוֹ שֶׁל רַבָּא דְהַל"ל שְׁנַטְמָא סְתָם זֶהוּ הִפִּי שֶׁל רַבִּינָא אֶלְיָבָא דְרַבָּא, אֲבָל הַפִּירוּשׁ הַשְּׁנֵי שְׁפִירֶשְׁתִּי לְעִיל וְעַפ"י הִפִּי הֵהוּא גִירְסַת הַש"ס הַל"ל שְׁנַטְמָא בְּשַׁרְזָן, זֶה הוּא לְרַב אֲדָא אֶלְיָבָא דְרַבָּא, אִף רַש"י פִּי אֶלְיָבָא דְרַבִּינָא דְרַבִּינָא הוּא בְּתַרְאָה וְקִי"ל כְּנוֹתִיָה: וְהַדְּבָרִים בְּרוּרִים בְּפִרְט לְזַכּוֹת רַש"י דְלָא אֲשַׁתְּמִיט מֵינִי מְשַׁנָּה דְטְהָרוֹת וְנָה בְּרוּר, וְעַמ"ש לְקַמֵּן בִּפְיָא הַפְּלוּגְתָא דְאֲבִי וְרַבָּא וְרַב אֲדָא וְרַבִּינָא וְתַמְצָא נְפִלְאוֹת בַּעֲזָה"י וְאֶע"פ כֵּן מ"ש כָּאן הוּא נְכוּן וְאַמַּת: תּוֹסְפוֹת בַּד"ה וְאֵלוּ הֵכָא פְּסוּל וְטָמֵא כו' מִיְהוּ תִימָא כו' עַכ"ל, הִנֵּה בְּסוּטָה פֶּרֶק פָּשֵׁם דָּף כ"ט הַקְּשָׁה שָׁם ר' יוֹחָנָן תְּמִיּהַת הַתּוֹס' אֵלוּ, וְשָׁם מְבֹנָאֵר דַר"מ פְּלִיג עִם ר' יוֹסִי דַר"מ סִבְרָא אֲנִיכְל שְׁנַגַע בְּטָבוּל יוֹם מְטָמֵא קוֹדֵשׁ וְר"י סִבְרָא אֵינוֹ מְטָמֵא קוֹדֵשׁ, וּלְפ"ז לֹא אֲתִי שְׁפִיר הָא דְפָרִיף כָּאן וּמֵאֵי גְּוֹחֲקִי דַר"י כו' הָא בְּעֵי לְשַׁנּוּיֵי גַם לַר"מ, אִף בְּמַעֲלָה דָּף ח' פְּתַבוּ הַתּוֹס' דְרַבָּא בְּמַעֲלָה חוֹלֵק עַל ר' יוֹחָנָן דְסוּטָה, אֶלָּא ס"ל דְּגַם לַר"מ אֵין מְטָמֵא קוֹדֵשׁ מְדַאוּרִיָּתָא אֶלָּא מַעֲלָה בְּעֶלְמָא מְדַרְבְּנָן, וְאֶלְיָבָי י"ל דְּגַם ר"י יוֹסִי לֹא נִחְלַק עַל ר"מ בְּזָה וְסִבְרָא ג"כ לְטָמֵא קוֹדֵשׁ מְדַרְבְּנָן, וּלְפ"ז י"ל כָּאן הָא סוּגְיָא זֹו אֲזִיל לְרַבָּא, וְלְרַבָּא לֹכ"ע אֵין מְטָמֵא קוֹדֵשׁ מִן הַתּוֹרָה, וְכִבֵּר פִּירְשָׁנוּ הַסּוּגְיָא לְעִיל ד"ה פְּסוּל וְטָמֵא כו' וְלְקַמֵּן אֲתַרְזַן קוֹנְשִׁיא זֹו בְּשְׁנֵי דְרָכִים בַּס"ד: שָׁם בַּא"ד אִף שְׁמַחֲלִיף שָׁם כו', וְז"ל יְרוּשְׁלַמִי שָׁם בַּר קַפְרָא אוֹמֵר אַב הַטְּוִמָאָה ד"ת וְלַד טְוִמָאָה דְרַבְּנָן, ר' יוֹחָנָן אָמַר בֵּין זֶה בֵּין זֶה ד"ת, ר' יוֹחָנָן אָמַר מְדַבְּרֵיהֶם מְדַבְּרֵי ר"ע מְדַבְּרֵי

ר"ח סגן הפהגים, ר"ל אָמַר מְדַבְּרֵיהֶם מְדַבְּרֵי ר"א ור"י עמ"ש לְקַמֵּן בְּפִי יְרוּשָׁלַיִם הַזֶּה
בס"ד: דָּף טו בד"ה וְלֹד טְנוּמָא דְרַבְּנָן כו', הַקְּשָׁה ר"י כו' א"כ לר' יוֹסִי כו' עכ"ל,
מְדַבְּרֵיהֶם מְבֹאֵר דְּלֹר"מ לֹא קָשָׁה לר"י דִּי"ל דְּמִשְׁפַּחַת שְׁלִישִׁי פָּגוֹן שְׁנַגְע בְּשֵׁר קוֹדֵשׁ
בְּאֹכֶל שְׁנַגְע בְּמִשְׁקִין רֵאשׁוֹן, אָבֵל מְדַבְּרֵי רש"י נִרְאָה דְּגַם לר"מ קָשָׁא: וּאִפ"ל דְּרִש"י
לְשִׁיטְתוֹ דִּילִיף אֹכֶל דְּמִטְמָא אֹכֶל מְדַרְבְּנָן מִלְחָם וְנִזִּיד דְּחֻגֵי, לְכֵן י"ל דְּנוֹקָא אִם שְׁנֵי
אוֹכְלִים שָׁל קְדָשִׁים דְּוָמְיָא דְּהֵתָם בְּזָה דְּנוֹקָא גְּזָרוּ, אָבֵל לֹא בֵּא' מִהֶם חוֹלִין, וְא"כ א"א
לוֹמַר לר"מ שְׁבִשֵׁר זֶה נִגְע בְּאֹכֶל, דְּאִז גַּם מְדַרְבְּנָן לֹא נִטְמָא לִכ"ע פִּינּוֹ דְּאֹכֶל חוֹלִין
הֵי, אָבֵל ר"י לְשִׁיטְתוֹ דִּילִיף מִנְהַבְּשֵׁר אֲשֶׁר יֵגַע כו', וּבְסִמּוּף אֲתַרְץ בְּסִבְרָא זֹו פִּירִש"י
ע"ש, וְלֵע"ד נִרְאָה לְתַרְץ כָּל הַקְּוִשְׁיוֹת שֶׁהַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' וְרש"י בְּהַסְּוִינָא, גַּם לְקַמֵּן הַקְּשָׁה
רש"י עוֹד לר"מ אִיף מִשְׁפַּחֵינוּן רְבִיעֵי בְּקוֹדֵשׁ, וְכֵן קָשָׁה עַל ר' יוֹסִי וַיֵּשׁ תִּיּוֹבְתָא מִיְּנָה
לְמ"ד אִין אֹכֶל מְטָמָא אֹכֶל, וְנִרְאָה לֵע"ד דְּאִפְּלִי לְמ"ד אִין אֹכֶל מְטָמָא אֹכֶל, הִינּוּ
דְּאִין מְטָמָא אֹכֶל פִּיּוּצָא בּוֹ לְהִיּוֹת טְמָא לְפִסְוֹל אֲחֵרִים, אָבֵל אֹכֶל פּוֹסֵל אֶת הָאֹכֶל
דְּכֹתִיב וְהַבְּשֵׁר אֲשֶׁר יֵגַע בְּכָל טְמָא וְגו', וְכֵן מוֹכַח לְשׁוֹן דְּאִין עוֹשֶׂה פִּיּוּצָא בּוֹ טְמָא, הָרִי
דְּאִין מְמַעַט אֱלָא מְטָמָא פִּיּוּצָא בּוֹ, לְכֵן פּוֹסֵל גַּם תְּרוּמָה דְּכַה"ג כְּתִבּוֹ הַתּוֹס' לְעִיל, וְכֵן
לר"מ דס"ל דְּאִין מִשְׁקִין מְטָמִין אֲחֵרִים מִן הַתּוֹרָה מ"מ פּוֹסְלִין אֶת הַקּוֹדֵשׁ, וְתַדַּע דְּלְקַמֵּן
דָּף ט"ז ע"א פְּרִיף לְשִׁמּוּאֵל דְּאָמַר דְּכֵן מְלִטְמָא אֲחֵרִים הָא כְּתִיב וְהַבְּשֵׁר אֲשֶׁר יֵגַע גּו',
וְאִמְרֵי לֹא פְּרִיף זֶה עַל ר"מ גּוֹפָא דְּאָמַר מִשְׁקִין לְטְמָא אֲחֵרִים דְּרַבְּנָן, וְלֹא פְּרִיף נְמִי עַל
מ"ד אִין אֹכֶל מְטָמָא אֹכֶל בְּקְדָשִׁים אֱלָא ע"כ כְּדָפִי, דְּבִאֲמַת לִכ"ע פְּסוּל מְדַאֲוִרֵייתָא,
וְלֹא פְּרִיף אֱלָא לְשִׁמּוּאֵל דְּאָמַר דְּכֵן מִשְׁמַע טְהוֹר לְגַמְרִי, וְהַשְׁתָּא מְתוּרְץ קוֹשְׁיַת רש"י
דְּלְקַמֵּן וְר"י בְּתוֹס' פֶּאן דְּלְמ"ד אֹכֶל אִין מְטָמָא אֹכֶל אִיף מִשְׁפַּחַת בְּמַתְנִי דְּמִשְׁלִישִׁי עֲשׂוֹ
שְׁנֵי, דְּהָא ע"כ הֵיךְ שְׁנֵי דְּרַבְּנָן וּמְאִי הוֹסַפְתָּ טְנוּמָא אִיכָא, דִּי"ל דְּמִיְּרִי דְּנִגְע בְּשֵׁר זֶה
בְּאֹכֶל שְׁנַטְמָא בְּמִשְׁקִין, וְאִפ"ה לר"י אִינָה הִיא הַמְּדָה דְּשִׁאֲנֵי הֵתָם דְּהֵיךְ פְּסוּל
מְדַאֲוִרֵייתָא דְּהָאוֹכֶל נְטָמָא בְּמִשְׁקִין וּפּוֹסֵל בְּשֵׁר קוֹדֵשׁ זֶה מִן הַתּוֹרָה, אָבֵל לר"מ בְּשֵׁר
קוֹדֵשׁ זֶה טְהוֹר לְגַמְרִי מִן הַתּוֹרָה, וְעַפ"ז מְתוּרְץ קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' דְּלְעִיל בְּד"ה הֵתָם פְּסוּל
כו' לְמ"ד אִין אֹכֶל כו' נוֹכַח לְמִילָף לְהוֹסִיף שְׁנֵי דְּרַבְּנָן אֲדַרְבְּנָן, דִּי"ל דְּלִק"מ דְּתַחֲלָה
הֵיךְ דְּרַבְּנָן וְעוֹשִׁין מְמַנּוּ פְּסוּל מִן הַתּוֹרָה, וְכֵן הָא שֶׁהַקְּשָׁה הַתּוֹס' בְּד"ה בָּאֵב הַטְּנוּמָא כו'
אֵהָא דְּאָמַר בָּאֵב הַטְּנוּמָא דְּאֲוִרֵייתָא לְמ"ד אִין אֹכֶל כו', נְמִי י"ל דְּאֵל"כ מְנַלֵּן לְעֲשׂוֹת
מְדַרְבְּנָן פְּסוּל שָׁל תּוֹרָה, וְכֵן הָא דְּמוֹקֵי בְּנֹלֵד וְלֹד וְכַתְּבֵי ר"י בְּתוֹס' זֶה דְּלֹר"מ לֹא אִיִּצְטְרִיף
לְהַכִּי לְמ"ד אֹכֶל מְטָמָא אֹכֶל, נְמִי י"ל דְּאִי הָוֵי מוֹקֵי בְּנֹלֵד וְהִינּוּ ע"כ בְּשֵׁר קוֹדֵשׁ שְׁנַגְע
בְּמִשְׁקִין הָוֵי פְּסוּל מִן הַתּוֹרָה, וּמִנ"ל לר"מ לְלַמּוֹד מִשָּׁם חֲמִץ דְּמוֹתָר מִן הַתִּירָה, לְכֵן
מוֹקֵי בְּנֹלֵד וְלֹד דְּג"כ בְּשֵׁר הַקּוֹדֵשׁ מוֹתָר מִן הַתּוֹרָה, וְכֵן מַה שֶׁהַקְּשָׁה ר"י בְּד"ה
דְּמְדַאֲוִרֵייתָא כו' וּבְד"ה וְלֹד טְנוּמָא כו' נְמִי לִפ"ז לֹא קָשָׁה מִיְּדֵי, וְע"כ א"ש דְּמִשְׁפַּחֵינוּן
רְבִיעֵי מַה"ת דְּאֹכֶל פּוֹסֵל אוֹכֶל מַה"ת לִכ"ע וְכֵן מִשְׁקָה פּוֹסֵל אֲחֵרִים לִכ"ע, וְזֶה בְּרוּר
בְּעִינֵי: שָׁם גַּם נִימָא קְסִבֵּר ר"מ וְלֹד טְנוּמָא דְּרַבְּנָן כו' עכ"ל, לְכַאֲוָרָה הוּא תְּמוּהָ דְּהַשְׁתָּא
סִבֵּר הַש"ס דְּהוּא דְּחִיק לֹמַר כֵּן וְאֵנּוּ חֲזִינוּן לר' יוֹחָנָן דְּמְתַרְץ הֵכִי בְּמִסְקָנָא, תּוֹ הַקְּשׁוֹ
הַתּוֹס', בְּד"ה הֵתָם פְּסוּל וְכו' וּבְד"ה דְּמְדַאֲוִרֵייתָא, וְתוֹ בְּמִאֵי קְמִיפְלְגִי וְרָבָא דְּלְעִיל אִי
בְּתֵרוּמָה עוֹשֶׂה פִּיּוּצָא בּוֹ, וּבְמִאֵי קְמִיפְלְגִי רַב אֲדָא וְרַבִּינָא לְעִיל אֲלִיבָא דְּרָבָא אִי
בְּקְדָשִׁים עוֹשֶׂה פִּיּוּצָא בּוֹ, תּוֹ בְּמַה מְחֻלְקַת הַש"ס דִּילָן עִם הִירוּשָׁלַיִם שְׁמַחֲלִיף דְּבַרֵי ר'

יוחנן עם דברי בר קפרא, וגם דברי הירושלמי בעצמן הם תמוהין, וילשון הירו' הבאתי לעיל ומשם תראנו עי"ש, ולתרץ כל זה נלע"ד דבר ברור וילדעתי הוא האמת בס"ד, וזה ע"פ מה שנתבאר למעלה בתוס' בד"ה ואלו הקא פסול כו' עמ"ש שם הבאתי דברי התוס' דמס' מעילה דף ח', והעולה משם הוא זה דר' יוחנן בסוטה ס"ל דר"מ ס"ל אךל הנוגע בטבול יום פוסל את הקודש מן התורה, ור' יוסי פליג וס"ל דאין פוסל הקודש אפילו מדרבנן, אבל רבא דמעילה ס"ל דר"מ ס"ל פוסל את הקודש מדרבנן וגם ר' יוסי לא נחלק על ר"מ בזה, עוד צריך להציע דבירושלמי פריה למ"ד ולד טומאה דרבנן לא פא ר"ע להוסיף אלא לפחות, ומשני בטבול יום דבית הפרס דרבנן, ואלו בש"ס דילן לא פריה מידי משמע דגם למ"ד ולד טומאה דרבנן נמי לא קשה מידי, משום דהש"ס לשיטתו דמוקי למתני' בנר של מתכת, לכן גם למ"ד דרבנן נמי י"ל דאשמעין ר"ע דמשלישי עושין ראשון דאורייתא, אבל בירושלמי לא מוקי בנר של מתכת, ודפריה למ"ד ולד דרבנן משום דאליהם קושטתו דר"ע פא לפחות לפ"ז: ועפ"ז אבאר דהמסדר הש"ס דילן דהוא רבינא הוא ס"ל דברי בר קפרא ודברי ר' יוחנן הן כמו שהן שנוין בש"ס בש"ס שלנו, לכן סבר רבינא לעיל אליבא דרבא מקרא מלא דבר הפתוב דאפילו בקדשים אין עושה פיוצא בו, אבל רב אדא בר אהבה דלעיל איהו קאי בשיטת הירושלמי, לכן פליג לעיל על רבינא וס"ל דבקדשים מודה רבא דעושה פיוצא בו, ובין רב אדא וירושלמי ובין רבינא וש"ס דילן שניהם קבלו דר' יוחנן אמר מדבריהם דר"ע ור"ח, ובר קפרא ור"ל אמרי מדבריהם מדברי ר"א ור"י וכן אין מחולקים בזה, ושניהם קבלו דר' יוחנן פליג עם בר קפרא ור"ל, דמר אמר בולד הטומאה דאורייתא, ומר אמר בולד הטומאה דרבנן, אלא הש"ס דילן ורבינא אמר דר' יוחנן אמר בולד הטומאה דרבנן, ובר קפרא ור"ל אמרי בולד הטומאה דאורייתא, ורב אדא וירושלמי סברי להיפך, דר' יוחנן אמר בולד הטומאה דאורייתא ובר קפרא ור"ל אמרי בולד הטומאה דרבנן, וכן ס"ל לכ"ע דאפיי ורבא דלעיל בהא קמיפלגי, דרבא לשיטתו קאי דס"ל במעילה דלכ"ע לר"מ ולר' יוסי אךל שנגע בטבול יום פוסל הקודש ומדרבנן, אבל אפיי ס"ל כר' יוחנן דסוטה דפליג על רבא, וכן ר' יוחנן עם בר קפרא נמי בהכי קמיפלגי דר' יוחנן לשיטתו, אבל בר קפרא ור"ל ס"ל כרבא החולק על ר' יוחנן, ועתה אברר דברי, דאפיי ס"ל לא שנו אלא בחולין אבל בתרומה עושה פיוצא בו, משום דס"ל כר' יוחנן דסוטה דס"ל דר' יוסי ס"ל דאךל הנוגע בטבול יום אין פוסל את הקודש אפילו מדרבנן, לכן קשיא ליה על ר' יוסי דס"ל במתני' אין שורפין תרומה טמאה עם הטהורה, אמאי לא יליף מדר"ע דכמו דעושין מפסול דאורייתא טומאה דאורייתא, ה"ה דעושין מאיסור חמץ דרבנן טומאה דרבנן, דהיינו לשרוף אךל תרומה טהורה בתרומה טמאה דאין טמא מדאורייתא, אלא ע"כ בתרומה נמי עושה פיוצא בו, וא"כ ליכא למילף משם לעשות מאיסור דרבנן טומאה דאורייתא וע"כ משום דבתרומה עושה פיוצא בו ומזה הוכיח אפיי סברתו, אבל רבא לשיטתו י"ל לעולם אין עושה פיוצא בו אפילו בקדשים, ודקשיא לך ר' יוסי ליליף מדר"ע, י"ל שאני התם דטמא הנה השמן מתחלתו לפסול את הקודש מדרבנן לשיטת רבא, וגם ר"י ס"ל דאךל דטבול יום פוסל את הקודש מדרבנן, וזה בין לר' אדא ובין לרבינא, אף פלוגתניהו בקדשים אליבא דרבא, זה תלוי בחילוף הסברות שבין הש"ס דילן והירושלמי, דהש"ס דילן דאיהו רבינא מוקי למתני' בנר של מתכת

וילדידיה לכ"ע אין צריף לאוקמי הא דר"ע בטבול יום דבית הפּרס דרבּנן, אָלא לכ"ע
מייירי בטבול יום שַל תּוֹרָה, לְכֹן ר' יוֹחָנָן דס"ל דר"מ יליף מדר"ע ור"ח ע"כ לא ס"ל
מתני' מייירי בּוֹלַד הַטְּוּמָא דאורייתא, דא"כ איף יליף ר"מ מדברייהם וכמ"ש הש"ס,
ע"כ צ"ל לר' יוֹחָנָן דלר"מ אַיְרֵי בּוֹלַד הַטְּוּמָא דרבּנן, וְהָא דְמוּקִי ר"מ בְּדַרְבָּנָן י"ל
דקשׂיא ליה לר"מ מאי הוסיפו טְוּמָא על טְוּמָאָתוּ דר"ח, הָא תּחֵלָה נְמִי שְׁנֵי הָוִי, ור"מ
לא רצה לדחוק בּוֹלַד וְלָד, דְהָא בּוֹלַד הַטְּוּמָא תָּנּוּ לְכֹן מוּקִי בּוֹלַד דרבּנן, וְהִינּוּ שְׁנַגְע
בְּשׂוֹר זֶה בַּמְשָׁקִין וְנִטְמָא מְדַרְבָּנָן וְשִׁפִּיר הוסיפו טְוּמָאָה שַׁל דְּאוּרֵייתָא על דרבּנן, לְכֹן
יְלִיף לְחַמְצ דרבּנן נְמִי מְשָׁם ור' יוֹסִי לְשִׁיטְתוּ דְמִשְׁקִין נְמִי דְאוּרֵייתָא, וע"כ בּוֹלַד וְלָד
מִיתוּקְמִי, זֶה ס"ל לר' יוֹחָנָן, אָבָל בַּר קַפְרָא ס"ל דְמַקְרָא מְלֵא דְבַר הַפְּתוּב דְאַפִּילוּ
בְּקַדְשִׁים אִין עוֹשָׂה כִּיּוּצָא בּוּ, וּא"כ ע"כ לא מִיתוּקְמִי בּוֹלַד הַטְּוּמָאָה דרבּנן, דְהָא מְהִיכִי
תִּיתִי לָן דְטְפִי מְסַתְּבַר לומר כְּמוֹ בְּאֵב הַטְּוּמָאָה דְהוּא מְדְאוּרֵייתָא, דְּוּמִיָּא דְהִכִּי בּוֹלַד
הַטְּוּמָאָה נְמִי בְּדְאוּרֵייתָא אַיְרֵי, דְלִיכָא לְמִימַר דְהִשְׁתָּא דְמוּקְמִינּוּ בּוֹלַד הַטְּוּמָאָה
דְאוּרֵייתָא צְרִיכִין לְמוּקְמִי בּוֹלַד וְלָד, זֶה אִינוּ דְהָא גַם אִי הָוִי מוּקְמִינּוּ בּוֹלַד הַטְּוּמָאָה
דַּרְבָּנָן אַעפ"כ צְרִיף לְאוּקְמִי בּוֹלַד וְלָד, דַּאל"כ מָה הוֹסֵפֶת טְוּמָאָה אִיכָּא דְלִיכָּא לְמִימַר
טְוּמָאָה דְאוּרֵייתָא, דְהָא א"א לומר כֹּן לְרַבָּא דס"ל דְאַפִּי בְּקַדְשִׁים אִין עוֹשָׂה כִּיּוּצָא בּוּ
א"כ לִיכָּא הוֹסֵפֶת טְוּמָאָה דְאוּרֵייתָא כָּלָל, וְכִינּוּ דְגַם אִי מִיתוּקְמִי בּוֹלַד הַטְּוּמָאָה דַּרְבָּנָן
אַפ"ה צ"ל בּוֹלַד וְלָד, א"כ מְהִיכִי תִּיתִי לָן לומר בּוֹלַד הַטְּוּמָאָה דרבּנן, לְכֹן שִׁפִּיר פְּרִיף
סְתָמָא דְהַש"ס הוּא רְבִינָא נִימָא קְסַבַּר ר"מ בּוֹלַד הַטְּוּמָאָה דַּרְבָּנָן בְּתַמִּיָּה דְמְהִיכִי תִּיתִי
לָן לומר כֹּן, וּפְיֵי רַש"י דס"ל לְהַהוּא מְקַשָּׁה כַּמ"ד אִין אוֹכַל כּו' אַפִּילוּ בְּקַדְשִׁים, וְהִינּוּ
כַּדְפִּי דְסְתָמָא דְהַש"ס דְהוּא רְבִינָא הוּא ס"ל דְמְהִיכִי תִּיתִי לָן לְאוּקְמִי בּוֹלַד הַטְּוּמָאָה
דַּרְבָּנָן, אָבָל לר' יוֹחָנָן לְק"מ דְאִיהוּ ס"ל אַפִּילוּ בְּתַרוּמָה עוֹשָׂה כִּיּוּצָא בּוּ כַּדְפִּי וע"כ ק"ו
בְּקַדְשִׁים, א"כ מְשׁוּם הִכִּי אוּקִי ר"מ בּוֹלַד הַטְּוּמָאָה דַּרְבָּנָן כְּדִי דְלֵא נְצַטְרַף לומר בּוֹלַד
וְלָד וְכַדְפִּי, וְאִם תֵּאמַר כִּינּוּ דר"מ מוּקִי בּוֹלַד מְשָׁם וְטְמָא מְדַרְבָּנָן א"כ מְנָא לִי לר"מ
לְלַמּוּד מְמַנּוּ חֻמְצָא, הָא שְׁאֵנִי הֵתָם דְהִיָּה טְמָא מְדַרְבָּנָן דְהִי שְׁנֵי דַּרְבָּנָן, י"ל דס"ל לר'
יוֹחָנָן דְבַדְרָבָּנָן אִין לְחַלְק כַּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת, כֹּל זֶה הוּא שִׁיטַת רְבִינָא וְהַש"ס דִּילָן: אָבָל
הִירוּשְׁלֵמִי וְרַב אַדָּא ע"כ לְשִׁיטְתוּ צְרִיכִין לְהַפְּדָה דר' יוֹחָנָן דס"ל מְדַבְּרִיהֶם דר"ע ור"ח,
ע"כ ס"ל בּוֹלַד הַטְּוּמָאָה דְאוּרֵייתָא, לְכֹן ר"מ לְשִׁיטְתוּ ור' יוֹסִי לְשִׁיטְתוּ, דר"מ קָא קְשִׂיא
לִיָּה מְאִי הוֹסִיף ר' עֶקִיבָא הִינּוּ הָף מְשׁוּם הִכִּי סְבַר דר"ע אַיְרֵי בְּטָבוּל יוֹם דְבֵית הַפְּרִס
דַּרְבָּנָן, לְכֹן יְלִיף חֻמְצָא דַּרְבָּנָן מְדַר"ע, אָבָל ר' יוֹסִי לְשִׁיטְתוּ דס"ל דְאִנְכֵל הַנּוֹגַע בְּטָבוּל:
יוֹם אִין פּוֹסֵל אֶת הַקְּוֹדֶשׁ אַפִּילוּ מְדַרְבָּנָן, וּא"כ י"ל דְלַעוּלָם בְּטָבוּל יוֹם דְאוּרֵייתָא אַיְרֵי
וְדְקְשִׂיא לָף מְאִי הוֹסִיף ר"ע, הֵתָם טְמָא הִיָּה מְתַחֲלָה לְפָסוּל אֶת הַקְּוֹדֶשׁ, מִשָּׂא"כ בְּשָׁמּוֹן
טָבוּל יוֹם דְלֵא הִי טְמָא לְפָסוּל אֶת הַקְּוֹדֶשׁ, לְכֹן כִּינּוּ דצ"ל לר' יוֹסִי דְבְּטָבוּל יוֹם דְאוּרֵייתָא
מְיִירִי לְכֹן לֵא מְצִי לְמִילָף מְשָׁם, ור"מ לְשִׁיטְתוּ דס"ל אִנְכֵל שְׁנַגְע בְּטָבוּל יוֹם פּוֹסֵל אֶת
הַקְּוֹדֶשׁ, לְכֹן שִׁפִּיר קָא קְשִׂיא לִי לר"מ מְאִי הוֹסִיף ר' עֶקִיבָא אָלָא ע"כ בְּטָבוּל יוֹם בֵּית
הַפְּרִס דַּרְבָּנָן: וְהִשְׁתָּא אֲתִי שִׁפִּיר לְשׁוֹן הִירוּשְׁלֵמִי בְּדַר' יוֹחָנָן וְנ"ל מְדַבְּרִי ר"ע ור' חֲנִינָא
וְכו' דְמַהֲפָד דְבַרִּי ר' עֶקִיבָא לר"ח, וְלַמ"ש אֲתִי שִׁפִּיר דְעִיקַר לִימּוּדוּ שַׁל ר"מ מְדַר"ע
דְאִיְרִי בְּטָבוּל יוֹם דַּרְבָּנָן מִינֵי יְלִיף לְחַמְצ דַּרְבָּנָן, אָלָא מְדַר"ע י"ל דְאַיְרֵי בְּטָבוּל יוֹם
דְאוּרֵייתָא, לְכֹן אִיִּצְטְרִיף נְמִי דר"ח וְאִזּוּ קְשָׁה א"כ מְאִי הוֹסִיף ר"ע וְכַדְפִּי, אָלָא מְזָה

מוכח דר"ע איירי בבית הפרס דרבנן ומיניג' גליף לחמץ דרבנן אבל בר קפרא ס"ל פרכא החולק על ר' יוחנן, וס"ל בין ר"מ ובין ר' יוסי ס"ל דמדרבנן פוסל את הקודש ולפ"ז ליכא למימר דפליגי בהכי, לכן מוקי לה בולד הטומאה דרבנן וע"כ גם בטבול יום דבית הפרס דרבנן, והא דהוסיף ר"ע צ"ל דהתם מיירי בולד ממש והי' שני דרבנן, משא"כ בדר"ע הנה שלישי דרבנן, ולפ"ז מדהוסיף ר"ע זאת ש"מ גם בדרבנן יש לחלק בין קיל לתמירא, וא"כ קשה מנא לי' לר"מ למילף משם הא בדר"ע ובדר"ח הנה טמא לפסול את הקודש אלא ע"כ מדברי ר"א ור"י, נמצא דהירושלמי ע"כ צ"ל דר' יוחנן ס"ל בולד הטומאה דאוריג', דאי הוי מוקים לה בולד הטומאה דרבנן א"כ גם טבול יום דר"ע איירי בבית הפרס דרבנן כדמוקי לה בירושלמי למ"ד ולד דרבנן, וא"כ מאי הוסיף ר"ע, וע"כ צ"ל שם הנה שני דרבנן וכדפי', וא"כ מדהוסיף ר"ע ע"כ דבדרבנן יש לחלק וא"כ מנא ליה לר"מ ללמוד משם, הא שם טמא לפסול את הקודש מדרבנן, פיון דע"כ מוכח דבדרבנן נמי יש לחלק, דאל"כ מאי הוסיף ר"ע, לכן צריף הירושלמי לומר דר' יוחנן ס"ל בולד הטומאה דאוריג'תא, ור"ע הוסיף דבית הפרס דרבנן וע"כ שפיר י"ל דבדרבנן אין לחלק וגליף ר"מ מדר"ע, וכיון דע"כ ר' יוחנן סבר בולד הטומאה דאוריג'תא ע"כ בר קפרא ס"ל בולד דרבנן, ולפ"ז ע"כ צ"ל דבר קפרא מודה בקדשים דעושה פיוצא בו, דאל"כ מהי תיתי לן לאוקמי בולד דרבנן, אע"כ פי היכי דלא תדחוק לשנויי בולד ולד אלא בולד ממש ותוספת טומאה דנעשה דאוריג'תא, הרי מבותר דבקדשים עושה פיוצא בו, ורבא ס"ל פבר קפרא כדפי'רשתי, הרי שיטת רב אדא בר אהבה דל"פ אבי ורבא אלא בתרומה, אבל בקדשים לכ"ע עושה פיוצא בו: סוף דבר רבינא וש"ס דילן דמוקי לה בנר של מתכת ע"כ ליכא למימר דר' יוחנן ס"ל בולד הטומאה דאוריג'תא, דא"כ איף גליף ר"מ, דליכא למימר כמ"ש בירושלמי דקשיא לי' מאי הוסיף ר"ע, הא שפיר הוסיף ר"ע פיון דמיירי ר"ע בנר מתכת ע"כ מוקי בולד דרבנן, וכיון דר' יוחנן מוקי הכי ע"כ בר קפרא הוא דמוקי בולד דאוריג'תא, ולפ"ז ע"כ ס"ל לרבא מקרא מלא דבר הפתוב דגם בקדשים אין עושה פיוצא בו דהא נתברר דרבא פבר קפרא ס"ל, אבל הירושלמי דהוא שיטת רב אדא ב"א, ע"כ ס"ל דר' יוחנן מוקי לה בולד דאוריג'תא, וא"כ ע"כ בר קפרא הוא דמוקי לה בולד דרבנן וה"נ ס"ל לרבא כדפי', דרבא ס"ל פבר קפרא ומדמוקי לה בולד דרבנן ע"כ מוכח דס"ל דבקדשים עושה פיוצא בו, והיגו דמשמע לי' (דבקדשים יש קרא אבל תרומה מהיכי תיתי) דמתני' איירי בולד ממש והוספת טומאה דאוריג'תא, הרי מבותר טעם אפיי דלעיל וטעם פלוגתיהו דרב אדא ורבינא אליכא דרבא, דשניהם ס"ל דרבא פבר קפרא ס"ל, אף בזה מחולקים דרבינא דהוא ש"ס דילן ורב אדא קיימי בשיטת ירושלמי, וזה ברור לפענ"ד והוא האמת לדעת: וע"כ מתורץ מה שהקשה התוספות בד"ה התם פסול דשאני בדר"ע דפוסל את הקודש מדרבנן: שם בד"ה ולד טומאה דרבנן כו' הקשה הר"י מאורלייגש כו עד עיבור צורה עכ"ל, ולפע"ד הנה נראה לתרץ פי' רש"י דנדאי לא בא ר"ח להעיד על נותר ששורפין עם טמא, דאז לא הוה תולה בנטמא בולד הטומאה אלא הוי מעיד ששורפין נותר עם טמא, אלא נדאי קודם עיבור צורה מיירי פיון דנגעו זה בזה מיד נטמא בשר זה טומאה גמורה ששורפין עליה מיד, והא דמוסיפין טומאה על טומאתו לכתחלה משום שסופו לאיבוד, ולא גרע מחמץ בד' וה' דפי' רש"י לקמן דיכולין לטמא אותו, וכאן גם התוס' החולקים שם על

רש"י מודים, דהתם אפשר ימצא להם אוכלין הרבה, אבל פאן א"א לאכלו וסופו נודאי לאיבוד, וע"כ מתורץ נמי מה שהקשו בד"ה דמדאורייתא כו' איך יליף פסול מטמא, די"ל דאיסור חמץ חמיר מטומאה זו, דהא חמץ שורפין מיד וזה אין רשאי לשרוף מיד ואפ"ה מטמאין אותו כ"ש חמץ, והא דפי' רש"י פאן בכלי שנטמא במשקין, משום דאין לומר דמשקה הנה ראשון והאוכל שני ונגע בבשר זה דאז אפילו מדרבנן לא נטמא, דדוקא שני אוכלין קדשים מטמאין זא"ז מדרבנן דומיא דלקחם ונזיד דנבואת חגי לשיטת רש"י דיליף זה משם כדפי' לעיל, ואם השני משקין, א"כ בשר זה שני דרבנן ומאי הוספת טומאה איפא למ"ד אין אנוכל מטמא אנוכל בקדשים, דהכי ס"ל לסתמא דהש"ס כדפי' רש"י דהמקשה זה ה"כ ס"ל דאין אנוכל מטמא אנוכל אפילו של קודש, וע"כ צ"ל בכלי שנטמא במשקין, לכן אתי שפיר דקאמר הש"ס נימא קסבר ר"מ כו' ולד הטומאה דרבנן כו', דלקאורה הא באמת ר' יוחנן מוקי לה הכי, אבל לפי מ"ש י"ל דר' יוחנן מוקי דולד הטומאה עצמו מדאורייתא דומיא דאב הטומאה אלא דבשר זה נטמא בולד הטומאה מדרבנן, אבל פאן צ"ל דולד עצמו הוא דרבנן והוא פלי שנטמא במשקין וזהו דוחק בעיני הש"ס ועמ"ש לעיל עוד דרף אחר: רש"י בד"ה ואם לאו כו' אלמא לר"י כו' ובד"ה ממחלוקתן של ר"א ור"י עכ"ל, לקאורה הנה נלע"ד לפרש דודאי זה א"א למילף משם, דשאני התם דבלא"ה יטמא ממילא, אבל לטמא תרומה שלא יטמא ממילא מנא לי, אלא ה"ק דהא שם אף שתרד ותטמא לא יטמא רק מדרבנן, דהא טומאת משקין לטמא אחרים מדרבנן, דהא ס"ל לר"א ולר"י בסוטה דף ל' (ע"א) דאין שני עושה שלישי בחולין וע"כ לא דרשי יטמא, וא"כ לדידהו משקין לטמא הוא מדרבנן, ואפ"ה מטמאין אותן בכלים טמאי' דמטמאין מן התורה, ומי לא עסקינן בחולין טמאים הן שניי'ם ואחר שתרד תהא התרומה פסול ומטמאין אותו בכלי דהפלי הוא ראשון ונעשה תרומה שני, ש"מ דפסול דרבנן עושין שני דאורייתא וה"ה לחמץ, ואתי שפיר דנקט ממחלוקתן של ר"א ור"י דגם מדר"א נשמע, דע"כ גם לר"א אם פבר נטמא בחולין מטמאין גם בכלים, אף דלפ"ז לא אתי שפיר הא דאמר לקמן נימא קסבר ר"י אב הטומאה עי"ש, אף לפי' ר"י בתוס' שם שפיר נוכל לפרש פאן כדפירשתי, הנלע"ד בסוגיא זו כתבנו וה' יראנו נפלאות מתורתו: דף כב בתוס' ד"ה אותו כו', יש לתרץ קושיותם דאי מדאצטרף לכלב תשליכון ה"א דלא תאכל במשמע הנאה כמו אכילה.

ואיכא לאו גמור בהנאה, קמל"ן דאין במשמע לא תאכל אלא אכילה אבל הנאה ילפינן מן המיעוט אותו אתה משליף כו', ואי אתה משליף כל איסורין והוי לאו הבא מפלל עשה דהוי עשה, וע"כ א"ש הא דפסק הרמב"ם (פ"א מהל' חמץ ומצה) כחזקיה ואפ"ה פסק דאין לוקה בנהנה מחמץ בפסח, משום דקשיא ליה דהל"ל איכא בינייהו בין חזקיה ורבין ר' אבהו מלקות בהנאה, אלא ע"כ גם לחזקיה אין פאן לאו גמור בהנאה ועמ"ש לקמן: שם בד"ה ור"ש נמי כו' הקשה ריב"א כו', הקשה הר"י כו', עכ"ל, לקאורה י"ל דסתם מתניתין אתיא כר"מ דס"ל מותר ליתן לגוי, וס"ל לר"מ פרק ג"ה דף ק' (ע"א) דיש בגידין בנותן טעם ועמ"ש לקמן: בא"ד דלקאורה נמי לא אתי חזקיה כר' מאיר כו' עכ"ל, יש לדקדק לקאורה על התוס' דהא לקמן במסקנא (דכ"ג ע"ב) אמר חזקיה ור' אבהו במאי פליגי כו', חזקיה נפיק ליה מלא יאכל ור"א נפיק לי' מנבילה וקשה הא, חזקיה מודה דלר"מ נפיק מנבילה אלא דפליגי בדר"י, וא"כ ה"כ הל"ל ור"א נפק ליה

מאותו פנין דפליגי רק בדר"י, ותו דלקמן אמר דפליגי בשור הנסקל אליבא דדברי הכל, מבואר דגם לר"מ פליגי, ותו דנלע"ד דשפיר י"ל דגם בדר"מ ור"ש פליגי חזקיה, ור"א חזקיה סבר דגם אליבא דר"מ ור"ש דרשינן הקרי דלא יאכל, ואפ"ה איצטריף היתר הנאה דנבילה, דמינן ילפינן דגם לא יאכלו דגיד הנשה איסור הנאה במשמע מדאיצטריף היתר הנאה בנבילה, ודקשיא לך למה לי הקרי דלא יאכל בשור הנסקל וחסין, י"ל, אי לאו הקרי דלא יאכל בשור הנסקל וחסין ה"א הא דנבילה איצטריף לשור הנסקל וחסין, אבל גיד הנשה ילפינן ק"ו מחלב דשרי בהנאה כדאמר לקמן, אבל השתא דכתיב בהו לא יאכל ע"כ הא דנבילה מיתר לגיד הנשה דאסור בהנאה, אבל ר"י לשיטתו דגיד הנשה מותר בהנאה ע"כ הא דנבילה לדברים ככתבן הוא דאתי, ע"כ נלע"ד דוודאי גם התוס' סוכרים דלהמסקנא דסוגיא גם לר"י ור"ש אליבא דחזקיה ס"ל דרשא דלא יאכל וכדפני, וע"כ אתי שפיר הא דאמר לקמן דפליגי בשור הנסקל אליבא דד"ה, וכן אמר ור"א נפיק ליה מנבילה הרי דגם לר"מ פליגי, אף דבתחלת הסוגיא דסבר הש"ס דלמ"ד אין בגידין בנ"ט ליכא למישרי גיד הנשה בהנאה, ולא אסיק אדעתיה דאיכא ק"ו בגיד הנשה מחלב כדלקמן, לכן עכצ"ל דקודם המסקנא הוי ס"ד דחזקיה ור"א לא פליגי אליבא דר"מ, וזה שפתיבו התוס' בצחות לשונם דלכאורה לא אתי כר"מ כו', ר"ל לכאורה קודם המסקנא צ"ל דחזקיה לא קאי אליבא דר"מ כדפני, אבל להמסקנא ונדאי גם חזקיה אליבא דר"מ נמי קאי וכדפני והשתא אתי שפיר הא דהקשו התוס' לעיל למה לי אותו תיפוק ליה מדאיצטריף לכלב תשליכון, ולא תירצו דאתי למימר דאין איסור הנאה בלאו אלא עשה דהוי לאו הבא מפלל עשה וכדפני לעיל, משום דא"כ קשיא דלפ"ז ע"כ הא דר' אבהו דאמר לא תאכל גם הנאות במשמע, ע"כ לר"מ קאי ולא לר"י, דהא לר"י אין במשמע לא תאכל רק אכילה, וא"כ מנלי' להש"ס לעשות פלוגתא בין חזקיה לר' אבהו דהא חזקיה ע"כ לר"י קאי ור"א ע"כ לר"מ קאי אלא ע"כ ר' אבהו גם לר"י קאי, דגם לר"י הוא לאו גמור, לכן הקשו שפיר אותו למה לי, אבל למסקנא דסוגיא די"ל חזקיה ור"א גם אליבא דר"מ פליגי כדפני, ונדאי שפיר י"ל דלר"י אותו הוא לאו הבא מפלל עשה ור"א קאי לר"מ: ותדע דע"כ צ"ל דאותו אתי לאשמעינן דהוא לאו הבא מפלל עשה לר"י למסקנא, דאל"כ קשה למה לי אותו לר"י תיפוק לי' מדאיצטריף נזרו ותרומתכם וקצירכם ולכם, דלר' אבהו נפקא מינייהו היתר הנאה, מדאיצטריף כל הני להיתר הנאה ש"מ דלא תאכל הנאה במשמע, אלא ונדאי אותו אצטריף דאין בהו לאו כ"א עשה דאותו הוא מיעוט, והשתא מינושב הא דהקשו ריב"א וכן הר"י בא"ד, ולא תירצו דסתם מתני' ר"מ היא דהתיר ליתן לגוי מתנה, וכן ס"ל לר"מ פ' ג"ה יש בגידין בנ"ט כדפני לעיל, אבל לפי מ"ש ע"כ סבר ר"מ ג"ה אסור בהנאה לחזקיה דאל"כ למה לי היתר הנאה דנבילה לחזקיה כדפני, והשתא להמסקנא דאת חזקיה לכ"ע אתי שפיר תמיהת התוס' לקמן ד' כ"ג (ע"א) בד"ה שאני התם כו', כל זה ברור: שם בד"ה חולין ששחטו בעזרה כו' א"א לפרש בע"א כו' עכ"ל נ"ל לפרש כוונת התוס' ע"פ מ"ש לעיל דבשלמא למאי דקיימינן השתא דחזקיה ור"א לא פליגי אליבא דר"מ אלא אליבא דר"י, א"כ ע": אותו אתי למימר דבשאר איסורין הנאה בכלל לא תאכל, לכן שפר י"ל לאו דאורייתא לאסור בהנאה, דמסתבר יותר למימר דאותו ממעט שאר האיסורין הנאמר בהם לא תאכל דגם איסור הנאה במשמע, משא"כ חולין בעזרה דלא פתיב בי' לא תאכל,

אָבֵל לְהַמְסַקְנָא דְקָשָׁה לְמָה לִי אוֹתוֹ תִּיפּוּק לִי מְדַאֲצֵטְרִיף לְמַכְתָּב גְּזֵרוֹ וְלָכֶם וְכָל הֵנָּהוּ קָרְאִי לְמִינְשֵׁרֵי בִּהְנָאָה, ע"כ צ"ל דְּאוֹתוֹ הוּא לְאוּ הֵבֵא מְפָלֵל עֲשֵׂה וְהוּי מִיעוּט, א"כ ע"כ צ"ל דְּחֻלִּין בְּעֵזְרָה לְאוּ דְּאוֹרְיִיתָא, דאל"כ מֵהֵיכִי תִּינִי לֹא גַמְעַט מְאוּתוֹ נְמִי חֻלִּין בְּעֵזְרָה, פִּינּוֹן דְּלֵהֲמַסְקְנָא צָרִיף לֹמֵר דְּאִין הֵנָּא בְּמִשְׁמַע דְּקָרָא, וְזֵה רְאֵיָה בְּרוּרָה לְמָה שְׁפִירִשְׁתִּי לְעִיל בְּכּוֹנֶנֶת הַתּוֹסֵ' שָׁם: רש"י בד"ה אוֹתוֹ אִתָּה כו' עַד וְנִכְבְּד הַפְּלָב כו' וּבד"ה ור"מ כו' עכ"ל, נ"ל דס"ל לְרִש"י דְּוִקָא לר"י צ"ל הֵאִי סְבָרָא דְּאִיִּצְטְרִיף לְמַצְוֹתוֹ, דאל"כ קָשָׁה אוֹתוֹ לְמָה לִי, וְכִינּוֹן דְּלֵר"י מְוַכְרַח לֹמֵר פֶּן, לְכֵן א"א לְמִילָף פֶּל הָאִיסוּרִין מְדַאֲצֵטְרִיף הֵיִתֵּר נְתִינָה וּמְכִירָה בְּנִבְיָלָה, דִּי"ל דְּאִיִּצְטְרִיף לְאִשְׁמַעִינּוּ הֵא דְּאִין הַקַּב"ה מְקַפֵּחַ שְׂכָר פֶּל בְּרִיָּה וְכִיבְדָה לְכָלֵּב מְלַגֵּר וְנִכְרִי, דְּנִבְיָלָה לְגַר וְגוֹי וּטְרִיפָה לְכָלֵּב, אָבֵל לר"מ אִין צָרִיף לֹמֵר סְבָרָא זֹו, דְּלִמְצְוֹתוֹ ע"כ לֹא ס"ל הֵאִי סְבָרָא לר"מ, לְכֵן שְׁפִיר יְלִיף פֶּל הָאִיסוּרִין מְדַאֲצֵטְרִיף בְּנִבְיָלָה הֵיִתֵּר הֵנָּאָה, וְהִשְׁתָּא אִתִּי שְׁפִיר הֵא דְּפִרִש"י לְקַמּוֹן דְּלַחְזַקְנִי אִיִּצְטְרִיף לר"מ לְהַקְדִּים, מְשׁוּם דְּלַחְזַקְנִי ס"ל דְּלִכ"ע אִית לְהוּ הֵאִי סְבָרָא דְּאִיִּצְטְרִיף לְמַצְוֹתוֹ, לְכֵן גַּם בְּנִבְיָלָה אִיִּצְטְרִיף לְהָא, ע"כ י"ל אוּ לְהַקְדִּים.

דְּאִי לֹא פְתִיב אוּ לֹא הָוִי דְּרִשְׁינּוּ לְמַצְוֹתוֹ, אֲלֵא הָוִי אָמִינָא דְּאִתִּי שְׁאִין צָרִיף לְהַקְדִּים, וְעַמ"ש עַפ"ז לְקַמּוֹן: שָׁם בְּד"ה חֻלִּין שְׁנִשְׁחַטּוּ בְּעֵזְרָה כו' בַּפ"ב דְּקִידוּשִׁין עַכ"ל, לְכַאוּרָה דְּבִרֵי רִש"י תְּמוּהִין וְסוֹתֵר לְמ"ש רִש"י עֲצָמוּ בַּפ"ב דְּקִידוּשִׁין (שָׁם), דְּפִי שָׁם לְאוּ דְּאוֹרְיִיתָא לֹא שְׁחִיטּוֹ וְלֹא אָכִילְתּוּ עֵי"ש, וְלִמְ"ד דְּאוֹרְיִיתָא פִּי שָׁם עֵיקֵר אִיסוּרוֹ דְּאוֹרְיִיתָא עֵי"ש: וְע"כ נִלְע"ד דְּקָשָׁ' לִי לְרִש"י ע"פ שְׁטַתּוֹ דְּפִרְשְׁתִּיו לְעִיל בְּסִמּוּף דְּלַחְזַקְנִי א"ל דְּגַם לר"מ י"ל לְהַקְדִּים אִיִּצְטְרִיף וְלִכ"ע לֹא יְלַפִּינוּ מְנִבְיָלָה.

א"כ תְּקַשָּׁה לְחַזְקִי מְדֵר"ש דְּאוֹסֵר ג"ה בִּהְנָאָה. וְעַכְצ"ל דס"ל לְרִש"י דְּיְלַפִּינוּ מְאוּתוֹ פֶּל הָאִיסוּרִין, וְאִי לְאוּ קָרִי דְּלֹא יֵאָכֵל בְּשׁוֹר הַנְּסַקֵּל וְחִמֵּץ סד"א אוֹתוֹ אִתִּי לְמַעַט שׁוֹר הַנְּסַקֵּל וְחִמֵּץ, אָבֵל ג"ה יְלַפִּינוּ ק"ו מְחַלֵּב דְּשָׂרֵי בִּהְנָאָה.

לְכֵן אִיִּצְטְרִיף לֹא יֵאָכֵל בְּשׁוֹר הַנְּסַקֵּל וְחִמֵּץ, ע"כ אוֹתוֹ אִיִּצְטְרִיף לְג"ה, וְכִינּוֹן דס"ל לְר"ש ג"ה יְלַפִּינוּ מְאוּתוֹ ע"כ ס"ל לְר"ש חֻלִּין שְׁנִשְׁחַטּוּ בְּעֵזְרָה לְאוּ דְּאוֹרְיִיתָא, לְפ"ז קָשָׁה לְרִש"י דְּהָא ר"ש ס"ל בַּפ"ב דְּקִידוּשִׁין חֻלִּין בְּעֵזְרָה דְּאוֹרְיִיתָא, לְכֵן פִּירִש"י פָּאן לְאוּ דְּאוֹרְיִיתָא הֵיִינוּ אִיסוּר הֵנָּאָה, וְשָׁם פִּירִשׁ דְּלֵר"ש עֵיקֵר אִיסוּרוֹ דְּאוֹרְיִיתָא לְכֵן אִין קִידוּשִׁין קִידוּשִׁין, כְּמ"ש הָרֵא"ש שָׁם, וְלִיפָא לְאִקְשׁוּיֵי מְנַלְי' לְרִש"י הֵא, אִימָא דְּיְלַפִּינוּ מְנִבְיָלָה לר"מ וְלֵר"ש פְּמוֹ לר' אַבְהוּ, וְאִיִּצְטְרִיף הַקָּרִי דְּלֹא יֵאָכֵל בְּשׁוֹר הַנְּסַקֵּל וְחִמֵּץ לְמִי זָר דְּנִבְיָלָה אִיִּצְטְרִיף לְגִיד הַנְּשָׂה דְּלֹא גִילָף ק"ו מְחַלֵּב כְּדָפְנִי, י"י דְּהָוִי קָשָׁה לְרִש"י קוֹשֵׁית רִיב"א וְהֵר"י בְּתוֹסֵ' ד"ה וְר"ש כו' דְּמֵר נִי' ע"כ דְּלֹא כֵר"י אִתְּיָא, וְעַכְצ"ל דְּאִתְּיָא מְתַנִּי' כֵר"מ כְּדָפְנִי, לְכֵן עַכְצ"ל דְּלֵר"מ ס"ל ג"ה מְוַתֵּר בִּהְנָאָה וְזֵה בְּרוּר וְעוֹד נ"ל לְתַרְץ פִּי רִש"י דְּכֻזָּה מְתַרְץ קוֹשֵׁית הָרֵשֶׁבֶ"א בְּתוֹ' ד"ה חֻלִּין כו' הֵא דְּבִת"כ אִיִּצְטְרִיף מִיעוּט לְחֻלִּין שְׁנִשְׁחַטּוּ בְּעֵזְרָה דְּאִינוּ בְּשָׂרִיפָה מְפָלֵל דְּאִסוּר בִּהְנָאָה מִן הַתּוֹרָה, אָבֵל לְפִירִש"י לְק"מ ע"פ מַה דְּאִיתָא לְקַמּוֹן דָּף כ"ד (ע"ב) דְּיְלִיף דְּבִשְׁר בְּחֻלָּב.

אִסוּר בִּהְנָאָה מְק"ו מְעַרְלָה שְׁלֵא נְעַבְדָּה בּוּ עֲבִירָה וְאִסוּר בִּהְנָאָה ק"ו בְּב"ח דְּנִעְבְּדָה בּוּ עֲבִירָה, וְהַקְשׁוּ הַתּוֹ' פ' פֶּל הַבְּשָׂר דָּף קט"ו ע"ב מַה לְעַרְלָה שְׁכֵן בְּשָׂרִיפָה, וְתִירְצוּ דְּיְלַפִּינוּ מְחִמֵּץ לְרַבְּנָן דְּר' יְהוּדָה דְּאִין חִמֵּץ בְּשָׂרִיפָה דְּוִקָא, וְלֵר' יְהוּדָה דס"ל דְּחִמֵּץ

בשריפה דוקא ילפינו גם שריפה מק"ו משם עיי"ש, לכן פאן דקיימינו בדר' יהודה דס"ל חמץ בשריפה דוקא לכו אי לאו המיעוט דבת"כ, סד"א למילף חולין בעזרה דנעבדה בו עבירה מערלה דאסור בהנאה וגם שריפה הוי ילפינו משם, אבל השתא דנתמעט משריפה תו ליפא למילף יושם, דמה להנהי שפון בשריפה לכו חולין בעזרה שרי בהנאה מן התורה, ומזה מוכרח רש"י לפרש דחולין בעזרה מן התורה אסור באכילה, דאל"כ קשה למה לי למעטו בת"כ ש משריפה, דהא ליפא למילף חולין בעזרה משם פנ"ל, די"ל חורש בשור ונחמור יוכיח כמ"ש התוס' לקמן דף ר"ד שם, וחורש בשור ונחמור ילפינו ק"ו ממעשה שבת דשרי פ' כל הבשר (שם ע"א) אבל אי חולין בעזרה אסור באכילה ליפא לממר הכי.

דמה לחורש בשור ונחמור שפון מותר באכילה כמ"ש התוס' לקמן דף ר"ד בד"ה אמרת ק"ו כו' עי"ש: תוס' בד"ה נהרי דם ובד"ה הרי מים ובד"ה ואימא פמים כו' עכ"ל, הנה התוס' הבינו דגה לר' אבהו ס"ל דהיקשא אתי לכדר' סניא ב"א דדם שאין נשפף פמים אינו מכשיר, ומ"מ יליף נמי להא מה מים מותרין כו' משום דאין היקשא למחצה: והוכיחו זאת מדפריף ואימא פמים הניסכים כו', דע"כ ר"ל מהכא לא מציינו למילף היתר הנאה דדם, וע"כ קא קשיא להו הא ע"כ להיתרא אתי וע"כ קרא דחיק ומוקי אנפשיה דבמים המותרים משתעי קרא דאל"כ קרא למה לי, אלא הוכיחו התו' דגם לרבי אבהו ס"ל דהיקשא אתי לכדר' סניא ב"א כדפלי', וע"כ הקשו התו' אע"ג דדם קדשים כו' ולכן הוצרכו התו' תרץ דגילוי מילתא בעלמא הוא: ולפענ"ד נראה ברור לתרץ שלשה קושיות שהקשו התוס' בג' דבורים אלו, והוא דונדאי גס דם בכלל גבלה הוא פמבואר במס' שבת הביאו התוס', לכן לא פריף המקשה על' דם חולין דליקסר, משום דהוא בכלל גבלה שהותרה בהנאה והיא ודמה הותרה, אלא דפריף מדם קדשים דתנו אלו ואלו כו' דבדם קדשים איירי, ונהרי דם קדשי' אין בכלל היתר הנאה דקרא, דגבילת קדשים אסורה בהנאה, וע"כ אין בכלל לגר אשר בשעריף תתננה דקרא דהא אסורה בהנאה, ע"כ דם קדשים דיש לאו באפי נפשי' עלי' ליתסר בהנאה, ומשני דכתיב תשפכנו פמים וע"כ לקדשים איצטריף.

דאלו לחולין לא צריף קרא דהותרה בכלל גבילה. וע"ז פריף ואימא פמים הניסכים וקרא לחולין איצטריף דסד"א דשרי בהנאה הואיל ובכלל גבילה הותרה נמי דם, לכן איצטריף קרא לאוסרו והוציאו מכלל גבילה דקרא, וזה ברור וראיה לדברי דדם הוא בכלל בשר מדאמר לקמן (ע"ב) בשור הנסקל את לרבות הנאת עורו ולא אמר לרבות דמו דסד"א בשורו אין דמו לא: ומהא דאיצטריף בשרץ לומר דמצטרפין דמו ובשרו לטומאה כדאיתא פ"ק דכריתות ותו מדאיצטריף בחולין דף קי"ז (ע"ב) למעט דם קדשים מאכילתו בטומאת הגוף ונהרי התם פתיב בשר זבח שלמים ש"מ דדם בכלל בשר הוא וכ"ש דהוא בכלל גבילה דקרא.

זה נ"ל ברור ואמת: דף כ"ג בד"ה שאני התם כו', פ"י דע"כ חזקה כר"י הגלילי נמי אתי דאמר לקמן (ע"ב) דחזקת' ור"א פליגי בשור הנסקל לדברי הפל כו', ומ"ש מהרש"א א"כ קשה ל"ל קרא למישרי חלב לר"י הגלילי, לק"מ דאיצטריף משום דכתיב בחלב

גְּבִילָה וְאֶכּוּלֵּלָא תֵּאכְלוּהוּ וְלִמְדוּ חַו"ל יְבֵא אִיסוּר גְּבִילָה וְיַחּוּל עַל אִיסוּר חֵלֶב לָכֵן אִי לָאוּ קְרָא דִּיעֲשֶׂה לְכָל מְלֻאכָה סד"א קְרָא לְאַסוּר חֵלֶב גְּבִילָה בְּהִנָּאָה אֲתִי.

דְּהוּאִיל וְאִיפֵא תְּרִי אִיסוּרָא הֶחְמִירָה הַתּוֹרָה לְאַסְרוּ בְּהִנָּאָה פְּדֹאֲמַר לְקַמְן אִם אִינוּ עֲנִין לְאַכִּילָה תְּנַהוּ עֲנִין לְהִנָּאָה עִי"ש, ור"ע ס"ג דא"א לומר פן דבכלל היתר גבילה היא. ומפאן ראיה למ"ש לעיל דלהמסקא חזקת' ור"ע לכ"ע פליגו גם לר"מ ור"ש ודוק: שם ע"ב בד"ה ומה חלב כו' שור הנסקל כו' עכ"ל, תו הקשו התוס' בתולין דף ק"כ (ע"א) בד"ה חלב כו' דשם פרכינן מה לגבילה שלא הותר מפללו תאמר בחלב כו', וכאן לא פריד ר"י הגלילי ואמר אנו בבהמה קאמרינן עי"ש, ונ"ל לתרץ דוודאי לכ"ע פירכא זו שהותר מפללו פירכא גמורה היא בכל הש"ס, אף פאן בגיד הנשה לר"ש דס"ל ג"ה אינו נוהג בטמאה וכן קיי"ל, א"כ גם ג"ה הותר מפללו בבהמה טמאה לדין וכן בעוף דאין נוהג בו ג"ה לכ"ע, לכן אמר ר' יוסי אנו בבהמה קאמרינן, פי' פיון דגם גיד הנשה הותר מפללו בבהמה טמאה ועוף אלא בחיה לא הותר ג"ה וחלב הותרה ואנו בבהמה קאמרינן, לכן אין בזה שום מעלה פיון דשניהו הותרו מפללו, וע"כ מתורץ נמי דל"מ למימר שור הנסקל ואיסורי הנאה יוכיחו דשאני התם שלא הותרו מפללו כלל תאמר בג"ה וחלב שהותרו מפללו: דף כ"ה רש"י בד"ה מגבילה כו' ויש מפרשים כו' הנה נמי לא מטמאן עכ"ל, ויש לתרין פירושים דהא דרשינן מבשר בשדה טריפה לעובר שהוציא ידו מבהמה שהאבר אסור כמ"ש רש"י לעיל דף כ"ב (ע"א) בד"ה ור"מ כו', ור"מ סבר פ' בהמה המקשה דף ע"ב במתני' דהאבר היוצא היא גבילה.

ואף דרבנן פליגי שם על ר"מ, מ"מ הא ע"כ הו' ברייתא דצריכא למילף מפלאי הפך ע"כ לר"מ אתי, דאי לרבנן בלא פלאי. הפך ה"מ למילף משור הנסקל כמ"ש התוס' בד"ה מה לחמץ כו', דאין לומר מה לשור הנסקל שלא היה לו שעת הפוך, ור"ל משום דאסור בחייו משום אבר מן החי, הא מ"מ מציינו למילף משור הנסקל שהוא בן פקוע כמ"ש התוס' בב"ק דף מ"א (ע"א) בד"ה איני יודע דאיהו ה"ל שעת הפוך, אלא ע"כ צ"ל הא דצריד הברייתא למילף מפלאי הפך, היינו אליבא דר"מ דס"ל בתולין דף ע"ד במשנה דבן ט' חי לא ניתר בשחיטת אמו.

ולדידה לא משפחינו שור הנסקל דליהוניה ליה שעת הפוך, מש"ה צריד למילף מפלאי הפך, ע"כ פריד לר"מ איף אפטר למילף מפלאי הפך כו', וכיון דעיקר קושיותו קאי לר"מ לכן קרי ליה שפיר גבילה, דלר"מ אבר היוצא דמייברי ביה קרא דבשר בשדה טריפה הוא גבילה כדפלי: דף כ"ח ע"ב גמרא איבעית אימא מדסמיה ליה היום כו', ה"א"ש נדחק למה בלאחר זמנו פסקינן כר"ש ובפלפני זמנו כר"י: ול"ג דמשום הכי מתרץ הש"ס פאן שני תירוץ, דהתירוץ הראשון צ"ל אליבא דרב דפסק לקמן (דכ"ט ע"ב) כר' יהודה, לכן א"א לתרץ אליביה פתירוץ האי אי בעית אימא, דהא לדין דקיי"ל דדרשינן סמוכינ בכל התורה תקשה הא מבעיא חד קרא לכדר' יוסי הגלילי וא"כ מנלן איסור דלאחר זמנו לדין.

לכן משני דהא דר"י הגלילי לפינו מדסמיה ליה היום ואין צריד קרא יתירא להכי, אבל אליבא דרבא דפסק לקמן (שם) בלאחר זמנו כר"ש, קשה הא אנו קייל"ן הלכה כר"י לגבי ר"ש, לכן לרבא ע"כ צ"ל פתירוץ האי אי בעית אימא ר' יהודה לטעמיה קרא

לכדר"י הגלילי ולא אייתר לו אלא חד קרא ומוקמינו ליה בלפני זמנו, אבל אחר זמנו שרי לדידו, וזה ברור, ועמ"ש בס"ד דף מ"ג עוד טעם נכון ע"ז: דף כט ע"ב רש"י בד"ה ה"ג דכ"ע אין פודין כו', נ"ל מלשון רש"י דכתב פלומר לגוים וכו', וכן מדלא כתב רש"י פן לעיל בדברי ר"א בר רבא דאמר נמי דכ"ע אין פודין, משום דכאן הוי קשה לרש"י פינן דלר"י הגלילי מעל ע"כ ס"ל דפודין ולפ"ז ע"כ צ"ל דהא דאמר לכ"ע אין פודין ר"ל דלגוים לכ"ע לא מזבנינו, דאפי' מ"ד פודין היינו ישראל פודאן ע"כ בשעת פדיה לא מינכר ביזוי הקדש כל פה, דיש מקום לומר שרוצה לנותר עם ההקדש ופודאן פדי לקוברו אחר פה, אבל למיזבן לגוים דקודם הפקעת קדושתו מינכר ביזונו, זה לכ"ע אסור, ודומה לזה כתבו התוס' בשמעתין לחלק בין אי חזי לאכילה אי לא וע"כ מטעם זה עיי"ש, נמצא דנא ס"ל לרש"י סברת התוס' אלא ס"ל למ"ד אין פודין גם להסיק תחת תבשילו אסור, אלא דכאן ס"ל כמ"ד פודין אף למיזבן לגוים לכ"ע אסור כדפירשתי: והשתא אתי שפיר מה שיש לתמוה תמי' גדולה על רש"י דפי' לעיל בדברי רב יוסף בלישנא קמא דאליבא דר"ש לא פליג כי פליגי אליבא דר"י הגלילי עיי"ש, ותמיה אדרבא להיפך הוא, דאליבא דר"י הגלילי א"א לאוקמי פלוגתיהו, דלכ"ע יכול להסיק תחת תבשילו ואליבא דר"ש שפיר מיתוקמי פלוגתיהו דלמ"ד פודין יכול למכרו לגוים, אבל למ"ש נחא.

אבל לשטת התוס' באמת צריך לעיל לפרש להיפך מפ' רש"י, ותמיה על מהרש"א שנדחק בזה ולא פי' פן: תוס' בד"ה אין פודין כו' רב אשי אמר דכ"ע כו' עכ"ל, ולעד"נ לפרש הסוגיא בע"א, וזה דע"כ צ"ל בהא דאמר כאן דלמ"ד חמץ אחר הפסח שרי בהנאה הוי דבר גורם לממון ולאו הממון דמי, ולכאורה קשה מאי שנא מסחורה שאין עומד עתה להננות ממנו ואינו ראוי רק אחר פמה ימים, או פירות העומדים באילן ואינו ראויין עדדין לאכילה עד שיגדלו ויתבשלו באילן, ואפ"ה קונים אותן בני אדם מיד פינן שעומד להננות ממנו אחר ימים וזה ממון גמור הוא, וצ"ל שאני התם דראוי ליתן בעדו ממון מיד ולשהות ברשותו עד שיוכל להננות ממנו, לכן מקרי ממון גמור.

פינן שנותניו בעדו ממון מיד, אבל זה החמץ אי אפשר לפדותו. עתה משום דאז יהיה חמץ שלו ויעבור בב"י, לכן פינן שאין נותניו בעדו ממון מיד לא הוי ממון: והשתא לפ"ז אתי שפיר דלרבנן מש"ה לא מעל, דעתה אי אפשר לפדותו משום דאז יעבור בב"י ואין לומר הא אפשר לפדותו מיד ולבטל החמץ דלא יעבור בב"י, דהא אי אפשר לבטל החמץ תוך הפסח דלאו ברשותיה קאי לבטלו דאסיר בהנאה כדאמר לעיל דף ו' (ע"א) דאחר זמן איסורו לאו ברשותיה קאי לבטלו, וע"כ פינן שא"א לפדותו תוך הפסח הוי גורם לממון ולא ממון אבל ר"י הגלילי ס"ל דתוך הפסח שרי בהנאה, ע"כ גם תוך הפסח יכול לבטל החמץ שלא יעבור בב"י, דהא החמץ קאי ברשותו לבטלו פינן דשרי בהנאה, וכיון דיכול לבטל החמץ תוך הפסח לר"י הגלילי.

לכן הוי חמץ של הקדש ממון, גמור, דהא מיד יכול לפדותו פדי לשהותו עד אחר הפסח, או למכרו לישראל אחר פדי לשהות עד אחר הפסח ולאכלו אז. אף פדי שלא יעבור בב"י יבטלו מיד להחמץ ואי משום שלא יאכלנו, יעשה מחיצה תחלה בפני החמץ קודם הפדיה כדאמר לעיל דף ו' או להורידו לבור כדאמר דף נו', וכיון דיש תיקון שיאכלנו

אדם יכול נמי לפדותו פדי להסיקו תחת תבשילו פינו דחזי לאדם כמ"ש התוס' לכן לר"י הגלילי מעל, זה ברור: בא"ד וכה"ג אמר בע"ז כו' עכ"ל, צ"ע הא ר"י פליג שם וס"ל דלא חיישינן דהגוי לא ישחטנו וכן תיה קי"ל וכן פסקו הפוסקים שם, לפ"ז למה אוקמי מ"ד מעל כר"י הגלילי, ה"ל לאוקמי אליבא דהלכתא פרבנן וכו' דלא חייש שם לכן יכול לזפור לגוי ע"מ שיסיקנו הגוי תחת תבשילו ולכן מעל, לכן לדעת כל הפוסקים א"א לפרש פי' ר"י פאן, וצ"ע, אבל פירושי הנ"ל דוא נכון: שם בגמרא שלא בזמנו מותר כר"ש הטור פסק דאחר זמנו בעי' ס' והאריף המ"א להקשות על הטור ס"ס תמ"ז, ואני בברתי שם בס"ד דדעת הטור ברורה ואין חולק עליו לדידן עיי"ש: דף לב ע"ב בד"ה ואין כו' אע"ג דכתיב ונתן כו' עכ"ל, ובד"ה ההוא מיבעיא ליה כו', ולענד"נ לפרש נדאי בכל התורה נתינה הוא אפי' פחות משנה פרוטה, וכאן יליף מדכתיב ונסף חמישיתו עלי דהוא לשון ציווי ה"ל למיכתב נמי ויתן לפהו את הקודש, דכה"ג מדקדק הש"ס ר"פ נערה דף.

מ"ב גבי ונתן לאבי הנערה כו', אלא מדכתיב ונתן לשון עבר ש"מ דבעינו פאן נתינה גמורה דהוא שנה פרוטה, וסד"א קודם נתינה שאז הוא חולין יהי שנה פרוטה, אבל אחר נתינה שנעשה תרומה דתרומה יותר בזול מחולין לא בעינו שנה פרוטה, לכן פתב ונתן לומר אחר הנתינה שנעשה תרומה אז בעינו שיהא שנה פרוטה, ות"ק סבר דמיבעיא ליה בראוי להיות קודש למעוטי אוכל תרומת חמץ בפסח דאם ישלם דוגמתו בפסח אין ראוי להיות קודש שצריך ק לשון רפו, לכן אי פתב ויתן לא הגוי ממעטניו להא מינה דהא ראוי התשלומין להיות קודש.

והיינו אחר שיפרישנו ושהנו בידו עד אחר הפסח ולא יעבור בב"י פינו דתרומה אינו שלו אלא של פהו כדלקמן דף מ"ו (ע"ב) ולר"ש שרי אחר הפסח, לכה איצטריך למיכתב ונתן דאחר הנתינה ליד הפהו בעינו שיהא ראוי להיות קודש, וכאן אחר שנתנו ליד הפהו בפסח צריך הפהו לשרפו שלא יעבור עליו בב"י לכן אחר שנתנו ליד הפהו אין ראוי להיות קודש כו': דף לג בד"ה אף מעילה בכזית תימא לר"י כו' עכ"ל, לדעת ר"י קשה עוד לרב נחמן למה לי למיפרך מהא דאינו מתעסק כמתעסק כו', יותר ה"ל למיפרך בענין שהתחיל כבר והל"ל מה לשאר מצות שפן פטור בפחות מפזית מקרבן תאמר במעילה דחייב בקרבן אפי' בפחות מפזית.

וע"כ צ"ל דלאו פירכא הוא דבשאר מצות לא נתחייב בקרבן על הנאה בלא אכילה, לכן פחות מפזית דלא מקרי אכילה לא מחייב, אבל מעילה דחייב בהנאה דשנה פרוטה אפי' בלא אכילה פלל, דילפינן מע"ז וסוטה לחייב בנהנה ולא חיסר כדאי' מעילה דף י"ח לכן אפי' אוכל פחות מפזית לא גרע משאר הנאה וחיוב, אבל לאבא שאול פריך שפיר שחייב מיתה במעילה פחות מפזית, ולגבי מיתה ע"כ אכילה בעינו דהא לא חייב מיתה במעילה בשאר הנאות אלא באוכל, ואפ"ה חייב מיתה באכילת פחות מפזית: ולפ"ז גם תמיהת ר"י מתורץ בהכי דלא שייך למילף מעילה מתרומה בזה, דבתרומה בעינו אכילה ופחות מפזית לא מקרי אכילה פלל, אבל מעילה ילפינן מע"ז וסוטה דנהנה ולא חיסר חייב, ע"כ אף אם נהנה מן פחות מפזית קודש פשיטא דחייב, דבנהנה בלא אכילה לא שייך לחלק בין פזית לפחות מפזית, לכן גם באכילה פחות מפזית חייב, דהא עכ"פ נהנה ממנו,

ובנוודאי לא גרע אכילה משאר הנאות דלא בעי פזית, וזה פשוט וברור: דף מב בד"ה ואלו עוברין כו', נ"ל לתרץ קושיות ר"ת על רש"י, ועפ"ז מתורץ נמי מה שתמהו התוס' בגמר דמ"ג בד"ה מאן תנא כו' מנלן דגוקשה הוי חמץ בלחמי תודה.

ונה דנדאי אין צריף ריבוי לגוקשה דסברא הוא דהוי חמץ גמור הו לענן בל יראה ונהו לענן לחמי תודה, אלא לענן אכילה דחמץ סד"א פיון דגוקשה לאו בר אכילה הוא בטלה דעתו, כדאמר לקמן בכוחה אי בעיניה דקא שריף ליה בטלה דעתו כו' ע"ש, לכן קמ"ל דאיהו אחשבי' באכילתו, ונה מבואר בלשון רש"י בכל הסוגיא דחמץ גוקשה לא גרע משאר חמץ, ואפ"ל ריבוי לא הוי צריף אלא משום דלאו בר אכילה הוא לענן חיוב על אכילתו, אבל לענן בל יראה ותודה לא צריף ריבוי דפשיטא דחמץ הוא.

והשתא א"ש הא דצריף מאן תנא דגוקשה וע"י תערוכות בלאו אסיפא דהרי אלו באזקה, ולא פריף ארישא דאלו עוברין מאן תנא, אלא נודאי לענן בל יראה פשיטא דלכ"ע עוברין כדפ"ל, וכ"מ ברמב"ם דכתב דעובר בב"י בתערוכות חמץ ולא הביא שום ריבוי, ואל באכילה הביא ריבוי הרי כדפ"ל, ונה דאין מחמיצין בתפוחים היינו לכתחילה דכיון דאין ראוי לאכילה ואנן בעינו פדדף המלכים אוכלין בגדולה: הנה הש"ע ס"ס תמ"ז פסק בשם ריב"ש דחמץ גוקשה מן התורה מותר בפסח לכן אם עבר עליו הפסח שרי באכילה, וכתב פן ע"פ מה שהבינו הרמב"ן והרא"ש והר"ן מדברי הרי"ף, ועל דברי הרי"ף בנו בגין הפסח הנה ואחריהם נמשכו האחרונים, ולפע"ד נתברר בס"ד בבריור גמור דדעת הרי"ף דחמץ גוקשה אסור בפסח מן התורה, ואברר שפן דעת הרמב"ם תלמידו והפל הניחו דברי הרמב"ם בצ"ע ואני הקטן אברר ואלבן דברי הרמב"ם שהן ברורין ואמיתים, ע"כ מוכרח אני להאריך קצת: הרי"ף הביא משנתנו דר"פ ואח"כ הביא פלוגתא דר"א ורבנן וכתב והני מילי דאין בעירוכו פזית בכדי אכילת פסח דאם יש בו פזית בכדי אכילת פסח מילקי נמי לקי לרבנן עכ"ל הרי"ף: והר"ן"ה השיג עליו דהלכה פסח משנה וכו"א, והרמב"ן במלחמות השיג עליו דסתמא זו נדחית מפני סתמא דפרקין דשיאור ישורף והאוכלו פטור, ותו דהא ר' יוחנן פסק בכל האיסורין אין היתר מצטרף לאיסור, ואחריו נמשכו הרא"ש והר"ן והאחרונים, ופי' הר"ן דלהכי שיעור ישורף דאף דלית ביה איסור דאורייתא אפ"ה חיישי' דלמא אתי למיכל מיני', ועפ"ז פסק הש"ע ס"ס תמ"ז דגוקשה אסור מדרבנן באכילה תוך הפסח ואם עבר עליו הפסח שרי באכילה: ואני הקטן באימה ויראה תמיהני על הגאונים אלו, מנא להו לדחות סתם משנתנו בתערוכת חמץ דחמירא כמ"ש בגמ', אימא רבי דהדר בי' לפי דבריהם, היינו מנוקשה הוא דהדר, דתחלה סתים כר"מ בגוקשה ואח"כ הדר בי', אבל בתערוכות חמץ י"ל דס"ל לרבי מן התורה אסור וסבר כר"א דאמר הכי: ותו לדבריהם ה"ל להרי"ף לכתוב ולית הלכתא פי מתני' אלא פדתניא כו', ואיך הביא הרי"ף משנתנו סתם דהרי אלו באזקה כו', ולכל הפחות ה"ל להרי"ף לכתוב דבחמץ גוקשה לית הלכתא פי מתני', פי היכא דלא נימא דמשנתנו איירי ביש בו פזית בכדי א"פ, ולעולם מתני' הלכתא היא גם בגוקשה, ע"כ ה"ל לבאר דלית הלכתא פמתני', אלא ודאי חלילה לדחות סתם משנה מהלכתא וכדעת הר"ן"ה ומה שהקשו וסמכו על מתני' דשיאור ישורף, והבינו דמשום הכי האוכלו פטור משום דגוקשה דרבנן ואפ"ה ישורף.

יש לי תמיכה גדולה ונפלאה על הגאונים אלו, דהא בחולין דף כ"ג (ע"ב) מספקא לי להש"ס בשיאור דר"א לר"י אי בריא בפני עצמה הוא אי ספיקא הוא, וא"כ לדברייהם סתים. התנא דמשנתינו דשיאור ישיר מטעמא דנפשיה דלא כמאן, דאלו שיאיר דר"מ דשורפין לכ"ע, דר"מ לטעמין דס"ל האוכלו בארבעים, וכן שיאור דר"י לר"י מבואר שם דס"ל בריא הוא או משום דספיקא הוא שפא חמץ גמור הוא לכן שורפין אותו, ואלו תנא דמשנתינו בורר לעצמו טעם זר, דתחמץ גזרו לשורף השיאור אף דמדרבנן הוא דלא כר"מ ודלא כר"י, ע"כ נראה ברור דמגלן לבדות טעם זר מלבינו, דפשוט הוא דשיאור ישיר, דהתנא סתים בזה כר"י, ומטעמי דר"י פי היכא דסבר ר"י בשיאור שולו דמשום הכי שורפין דס"ל בריא הוא או דספיקא הוא מש"ה האוכלו פטור, זה הטעם בשיאור דידן פנין דעדיין לא התחמץ כל צרכו ספיקא הוא שפא עדיין מצה הוא או משום דבריא הוא לכן האוכלו פטור, אבל נוקשה גמור דהתחמץ כל צרכו ואין ראוי לאכילה ונדאי הלכתא כסתם משנתינו דהוא באזהרה: ותדע דהא שיאור דר"מ לר"י מצה הוא ונותנו לפני כלבו בפסח אפילו מדרבנן, ואלו בנוקשה גמיר אפ"ל לר"י אסור בהנאה ואין חוששין לקידושין כדאמר רב המקדש בחיטי קורדנייתא דנוקשה הוא אין חוששין לקידושין, אלא פשוט דשיאור אין ענין לחמץ נוקשה כלל דשיאור לא נתחמץ עדיין כל צרכו וספק מצה הוא או בריא הוא, לכן שרפינו ליה, ונהאכלו פטור כמבואר בש"ס דחולין שם, ואלו נוקשה לכולי עלמא נודאי לאו מצה הוא וחמץ גמור הוא, הרי נתברר לנו דאין ממתני' דשיאור ישיר ראיה כלל לדחות משנתינו דנוקשה באזהרה: ומה שהביאו ראיה מדר' יוחנן דס"ל דלא כר"א, גם ע"ז יש להשיב דהא אנו קי"ל כבתראי מאביי ורבא ואילך, ונהרי אביי ורבא ס"ל פרק פל המנחות דף נ"ח (ע"א) לוקין על עירובי שאור ועירובי דבש משום כל שאור ע"ש, ונהרי הש"ס פאן מסיק דלא ס"ל לשום תנא עירובי שאור אלא ר"א, ע"כ מבואר לכאורה דהלכה כר"א כסתם משנתינו פנין דאביי ורבא ס"ל הכי: וא"כ יש לתמוה על הרי"ף איך פסק נגד סתם משנתנו פנין דאביי ורבא דבתראי הם ס"ל הכי.

ע"כ נראה לפע"ד לפרש בדעת הרי"ף. דפסק הרי"ף הוא ע"פ פ"א הסוגיא.

דלכאורה יש לדקדק טובי בהסוגיא בפלוגתא דרב נחמן ורב יהודה דלמר נוקשה חמיר מע"י תערוכות ולמר ע"י תערוכות חמיר מנוקשה. ואיך יפלו הגאונים בסברות הפוכות בלי טעם ובמאי קמפלגי ותו בכל נוסחאות איתא בדרב נחמן ושמעין לר"א דחמץ ע"י תערוכות בלאו וה"ה נוקשה בעיני' כמו שהעיד מהרש"א, ונהרי באמת סבר רב נחמן דנוקשה חמירא ליה כמבואר בהסוגיא עד פאן לא קאמר ר"מ אלא נוקשה כו': תו האריף הש"ס ורב נחמן מ"ט לא אמר כר"י אמר לה כו', ורב יהודה מ"ט לא אמר פרב נחמן אמר לה כו', דלכאורה הוא ללא צורך אטו בלאו הכי לא ידעין לה, דזה מבואר הוא בדברייהם דמר אמר כ"ש ע"י תערוכות ומר אמר להיפך חזינו למר הא חמירא ולמר הך חמירא ותו דקדוק לשון הש"ס דבאמר לה רב נחמן קאמר הש"ס דילמא ע"כ כו' אבל ע"י תערוכות לא, ואלו באמר לה רב יהודה קאמר הש"ס עד פאן לא אמר כו' אבל נוקשה לא אמר, ולא קאמר דילמא ע"כ כו', והוסיף מלתאמר: ע"כ נ"ל לפרש דנדאי רב נחמן אין מחולק בשום סברא עם רב יהודה, כל א' מודה לסברת חבירו, וזה

ע"פ מה דמוכח ומבואר בסוגיא דליפא שום תנא הסובר היתר מצטרף לאיסור אלא ר"א.

דקא אמר לקמן מאן תנא דהיתר מצטרף לאיסור ר"א כו' מבואר דאפי' ר"מ לא ס"ל היתר מצטרף לאיסור אלא ר"א. דר"א ביאר ואמר על עירובו בלאו.

משמע כל עירובי שבעולם. דקא בברייתא שהביא רב נחמן לא נזכר שם פותח הבבלי וע"כ דר"א ס"ל היתר מצטרף לאיסור.

והנה לקמן מבואר דכוחה הבבלי יש בו שני ענייני אכילה. א'.

אי משטר קא שטיר לי' בלא טיבול דיש בו פזית בכדי א"פ ס"ל לחכמים דלא לקי דבטלה דעתו אצל כל אדם דאין דרף בגי אדם לאכלו כף ב'.

אי מטביל קא טביל בפת ואוכלו והוא דרף בגי אדם לאוכלו בכף. אף דאז אין בו פזית בכדי א"פ לכו לא לקי לחכמים.

ובזה סבר ר"א דהיתר מצטרף לאיסור דקא ר"א לא הזכיר בברייתא קמזייתא, פותח הבבלי. אלא מיירי בקל תערוכות משום דהיתר מצטרף לאיסור וזהו פנונת הרי"ף שפי' פלוגמתייהו דר"א ורבנן בלית ביה פזית בכדי א"פ: ועפ"ז נפרש פלוגמתייהו דר"נ עם ר"י.

ר"י מוקי למתני' דלא כר"א. וע"כ אליבא דר"י מיירי מתני' שיש בתערוכות פזית בכדי א"פ דהיינו שאוכלו בלא פת.

ורבנן ס"ל פיון שאוכלו שלא כדרף בגי אדם בטלה דעתו ולא לקי. וכתבו התוס' במס' גזיר דף ל"ו (ע"ב בד"ה ואי כו') דה"ה שער המדי ושאר דברים שבמשתנותו אם שתה ויש בו פזית בכדי א"פ הוא שלא כדרף בגי אדם ולא לקי לרבנן.

וע"כ מוקי רב יהודה למתני' כר"מ דס"ל דנוקשה אף דלאו בר אכילה הוא פלל אצל בגי אדם אפ"ה לקי. ולא אמרינן בטלה דעתו אצל כל אדם.

א"כ חמץ דגן גמור ע"י תערוכות שיש בו פזית בכדי א"פ ואוכלו בלא טיבול כ"ש דלקי לר"מ אף שאין דרף בגי אדם לאוכלו כף בלא טיבול. דמ"מ כ"ש הוא מנוקשה דלאו בר אכילה הוא פלל אצל בגי אדם.

וזהו ק"ו גמור ובה לא פליג ר"נ על ר"י. אף דר"נ ס"ל לדחוק לאוקמי מתני' דמיירי שאוכלו שלא כדרף בגי אדם.

אלא מסתמא מיירי שאוכלו בטיבול כמו דרף בגי אדם. אף דאז לית ביה פזית בכדי א"פ. ע"כ מוקי למתני' כר"א לכו מצטרף ההיתר עם האיסור ללקות עליו. לכו אמר ר' נחמן וה"ה לגוקשה וכו'.

דבשלמא רב יהודה דמוקי לה ביש בו פזית בכא"פ שאוכלו בלא טיבול אלא דאין דרף בגי אדם לאכלו כף. יליף שפיר בק"ו מנוקשה דלאו בר אכילה הוא פלל לבגי אדם.

אָבֵל לר"נ דע"כ מײַרײַ שאַוּכְלוֹ ע״י טײַבֵּוּל ןְהִקְיָתֵר מִצְטָרֵף לְאַיִסוּר לֹא שײַנֵּף לְמִילָף מִיַּנְיָ
גְנוּקְשָׁה בִּק"ו דָּאִין שְׁנַיִ הַדִּינִים שײַנִּים זֶה לְזֶה דְּבִגְנוּקְשָׁה יֵשׁ לוֹ רִיעוּתָא דְּבִטְלָה דְּעֵתוֹ.
וְע"י תַּעְרוּבוֹת אֵין בּוֹ פְּזִיזָת בְּכַדִּי א"פ.

לְכֵן נִלְמַד בַּה"ה וְלֹא בַּמַּכ"ש. ןְאָף דְּגְנוּקְשָׁה מְסַתְּפֵר יוֹתֵר לְחַיִּיב מְע"י תַּעְרוּבוֹת ןְאִין בּוֹ
פְּזִיזָת בַּכּא"פ.

דְּגְנוּקְשָׁה אִיהוּ אַחְשָׁבִי לְאַכִּילָה כַּמ"ש הָרֵא"ש גְּבִי אֶלְמוּרֵי פ' פֶּל שְׁעָה מ"מ פִּינּוֹן דִּינֵשׁ
לְבַע"ד לְחִלּוֹק ןְלוֹמֵר דְּלֹאֵו כ"ש הוּא. מַש"ה נֶקֶט ה"ה גְּנוּקְשָׁה דַּעַכ"פ בַּה"ה נִלְמַד.

דַּעַכ"פ לֹא גָרַע גְּנוּקְשָׁה מְע"י תַּעְרוּבוֹת. ןְאֶדְרָבָה מְסַתְּפֵר יוֹתֵר כְּדַפְּנִי ןְהַמְקָשָׁה קַס"ד
מְדַנְקֵט ר"נ לְשׁוֹן ה"ה.

ע"כ ס"ל לר"נ דְּשְׁנִיָּהֶם שְׁוִינ. לְכֵן פְּרִיף ור"נ מ"ט לֹא אָמַר כַּר"י דַּה"ל לְאַוּקְמֵי מַתְנֵי
כַּר"מ.

נְהִי דַּר"נ לֹא רָצָה לְאַוּקְמֵי מַתְנֵי בְּאוּכְלוֹ שְׁלֹא בְּטִיבֵּוּל וּס"ל דְּסַתְּמָא דְּמִילְתָּא מַתְנֵי אֲיִרֵי
בְּאוּכְלוֹ כְּדַרְף בְּנֵי אָדָם. מ"מ פִּינּוֹן דְּלִשְׁטַת ר"נ ע"י תַּעְרוּבוֹת גְּנוּקְשָׁה שְׁוִינ הֵן א"כ טְפִי
הֵנִי עֲדִיף לְאַוּקְמֵי סְתָם מַתְנֵי כַּר"מ וּמִיִּרֵי בְּאוּכְלוֹ כְּדַרְף בְּנֵי אָדָם ע"י טִיבֵּוּל ןְכִינּוֹן דַּר"מ
ס"ל גְּנוּקְשָׁה חַיִּיב ה"ה ע"י תַּעְרוּבוֹת דְּהָא שְׁנִיָּהֶם שְׁוִינ לר"נ.

וּמְשַׁנֵּי דְּלָמָּא עַד פְּאָן כו'. פִּי דְּלִהֲיָפֵף לֹא מְצִינּוֹ לְמִימֵר מְדַאָסֵר גְּנוּקְשָׁה ה"ה ע"י תַּעְרוּבוֹת.
דִּי"ל דְּלָמָּא ע"י תַּעְרוּבוֹת קִיל טְפִי פִּינּוֹן דָּאִין בּוֹ פְּזִיזָת בַּכּא"פ. ןְהִקְיָתֵר מִצְטָרֵף לְאַיִסוּר
הוּא סְבָרָא גְּרוּעָה כַּמ"ש הַתּוֹס' לְקַמּוֹ.

ןְהָא דְּלֹא אָמַר ר"נ כ"ש גְּנוּקְשָׁה. מְשׁוּם דְּלֹאֵו כ"ש גְּמוּר הוּא ןְיֵשׁ לְבַע"ד לְחִלּוֹק דְּלֹאֵו
כ"ש הוּא אָבֵל בַּה"ה בְּוִנְדָּאֵי נִלְמַד מְשׁוּם דְּלֹא גָרַע מִיַּנְיָ אָבֵל לְהִקְפֵּף לֹא מְצִי לְמִילָף דִּי"ל
גְּנוּקְשָׁה חַמִּיר כְּדַפְּנִי: תּוֹ פְּרִיף ור"י מ"ט לֹא אָמַר כַּר"נ דְּהִכִּי מְסַתְּפֵר לְאַוּקְמֵי מַתְנֵי
שְׁאוּכְלוֹ כְּדַרְף בְּנֵי אָדָם.

וּמְשַׁנֵּי ע"כ לֹא קָאָמַר כו'. אָבֵל גְּנוּקְשָׁה לֹא אָמַר.

פִּי לְמָה לֹא אָמַר ר"א גַּם גְּנוּקְשָׁה בְּדַכְרִי פִּינּוֹן דְּלֹא נִלְמַד מַכ"ש אֶלָּא ןְוִדָּאֵי גְּנוּקְשָׁה לִית
לִי לר"א. אָבֵל לְרַב נַחְמָן מ"מ לֹא קָשָׁה דִּי"ל דַּס"ל לְתַנָּא דַּכ"ש הוּא וְלֹא צָרִיף לְמִתְנַנְיָ:
וּבַעֲנִינֵי הַתְּנַיָּא פְּוִתְנִי דַּר"י דְּהִקְשׁוֹ הַתּוֹס' בַּד"ה ןְאֵלוֹ גְּנוּקְשָׁה כו' אִימָא דְּגְנוּקְשָׁה כ"ש הוּא.

הִנֵּה אֵי בְּעִינָא יְכִילָנָא לְתַרְץ פְּמוֹ שְׁתִּירְצוֹ הַתּוֹסַפ' דַּה"ל לְרַבוּתָא דָּאִין בּוֹ חַיִּיב פְּרַת אֶלָּא
ע"כ לר"א לִית לִי אָף לַפ"ז צ"ל דַּס"ל לר"מ דְּגְנוּקְשָׁה אֵין צָרִיף קְרָא דְּמַסְבְּרָא חַמִּץ
גְּמוּר הוּא. אֶלָּא דְּלֹאֶכִילָה צָרִיף קְרָא לְלִקוּת עֲלִיו.

דַּסַּד"א פִּינּוֹן דְּלֹאֵו בַּר אָכִילָה בְּטְלָה דַּעֲתוֹ כַּמ"ש לְעִיל. לְכֵן מְסַתְּפֵר לר"מ לְאַוּקְמֵי קְרָא
בְּגְנוּקְשָׁה.

אָבֵל ר"א ס"ל דְּגְנוּקְשָׁה לֹאֵו חַמִּץ הוּא. ןְזֶה שְׁאָמַר גְּנוּקְשָׁה לר"א לִית לִי לְכֵן לֹא מְרַבָּה
מִיַּנְיָ אֶלָּא הִקְיָתֵר מִצְטָרֵף לְאַיִסוּר: וּלַפ"ז צ"ל דְּאַבְיֵי ןְרְבָּא ס"ל כְּרַבָּה ןְרַב נַחְמָן לְכֵן ס"ל
כַּר"א.

אַבְל אֲנִי קי"ל כָּרַב יְהוּדָה דְּמַנְיָא פְּנוּתִי לְכֹן הִלְכְתָא כר"מ וְלֹא כר"א. אַף דְּלִפִּי שִׁיטְתִּי
אִין אֲנִי צָרִיכִין לְתִירוּץ הַתּוֹס' וְלִכְלֹל זֶה.

אַלְא דה"פ דְּמַבְרִייתָא דְּמַנְיָא פְּנוּתִי דר"י מוֹכַח דע"כ לר"א לִית לִי גְנוּקְשָׁה. דְּהָא
בְּבְרִייתָא לִיכָא אֲלֵא חַד רַבּוּי.

וְאִי ס"ד דְּגְנוּקְשָׁה חֲמִיר לְכֹן לֹא הִנְצִירָה לר"א לְמִיתְנִי. א"כ קִשָּׁה בְּאַמַּת מְנַלְגִי לר"א
לְרַבּוֹת גְּמִי ע"י תַּעְרוּבוֹת אִימָא לֹא מְרַבִּינוּ מִיְנִי אֲלֵא גְנוּקְשָׁה.

אַלְא ע"כ שְׁקוּלִין הֵם וְיָבוֹאוּ שְׁנֵיהֶם א"כ תּוּ לֹא גִלְמַד מְכ"ש א"כ ה"ל לְמִיתְנִי גְנוּקְשָׁה
גְּמִי אֲלֵא ע"כ לִית לִי. אַבְל לר"מ לְק"מ פִּינוּן דְּלר"מ גְנוּקְשָׁה חֲמִין גְּמוּר הוּא כְּמ"ש לְעֵיל.

אַלְא דְּאִיצְטְרִיף לִי לְרַבּוֹת אַף דְּלֹא בֵּר אַכִּילָה הוּא וּבְטָלָה דַּעְתּוֹ מִש"ה אֲצְטְרִיף קְרָא
מִשׁוּם דְּאִיהוּ אַחְשָׁבְי לְאַכִּילָה. לְכֹן מְרַבִּינוּ גְנוּקְשָׁה וְגַם ע"י תַּעְרוּבוֹת וְאַכִּיל שְׁלֵא כְּדָרְךָ
בְּנִי אָדָם בְּלֹא טִיבוֹל.

דְּכִינוּן דְּלִשְׁנֵיהֶם יֵשׁ טַעַם א'. דְּאַף שְׁאִין דְּרָךְ בְּנִי אָדָם לְאַכִּלוּ כָּף.

אַפ"ה אִיהוּ אַחְשָׁבְי לְאַכִּילָה. לְכֹן מְרַבִּינוּ שְׁנֵיהֶם דְּדִין א' לִשְׁנֵיהֶם כְּדָפְל'.

מִשָּׂא"כ לְרַב נַחְמֵן דְּמִיירִי שְׁאוּכְלוּ בְּטִיבוֹל רַק שְׁאִין בּוּ כְּפִיִּת בְּכַא"פ. לְדִידִיקָה ה"ל גְנוּקְשָׁה
וְע"י תַּעְרוּבוֹת שְׁנֵי דִינֵין שְׁאִין לְהֵם שְׁיִיכוֹת כְּלָל זֶה לְזֶה מְנַלְגִין לְרַבּוֹת שְׁנֵיהֶם אִם א' מֵהֶם
חֲמִיר.

וְהַשְׁתָּא אֲתִי שְׁפִיר דְּאַבְיִי וְרַבָּא ס"ל כר"מ דְּדִרְיֵשׁ כָּל לְגְנוּקְשָׁה. וְעֵינִין מ"ש בְּסוּף הַסּוּגְיָא
לְתַרְזֵן מַה דְּקִשָּׁה ע"ז מְסוּגְיָא דְּלַקְמֵן.

וְשֵׁם תִּירְצָתִי בְּטוֹב טַעַם וְדַעַת: גְּמַצָּא נְתַבְרַר דְּלְרַב יְהוּדָה דְּקִי"ל פְּנוּתִי מִתְנִי מִיתוּקְמִי
בְּאוּכְלוּ בְּלֹא טִיבוֹל. וְכֹן שְׁתָּה שְׁכָר בְּב"א שְׁלֵא כְּדָרְךָ ב"א וְיֵשׁ בּוּ כְּפִיִּת בְּכַא"פ וְדָלָא
כר"א.

דְּסֵתָם מִתְנִי ר"מ הִיא אַף שְׁאוּכְלוּ שְׁלֵא כְּדָרְךָ ב"א אִיהוּ אַחְשָׁבְי לְאַכִּילָה: וְעַתָּה נְתַבְרַר
דַּעַת הָרִי"ף שְׁהִבִּיא מְשַׁנְתִּינוּ לְהִלְכָה בְּסֵתָם. אַף דְּלֹא מְפָרֵשׁ מְשַׁנְתִּינוּ כָּרַב נַחְמֵן דְּמִיירִי
בְּאוּכְלוּ בְּטִיבוֹל דְּרָךְ ב"א וְאִין בּוּ כְּפִיִּת בְּכַא"פ כר"א לְכֹן הִבִּיא פְּלוּגְתָא דר"א וְחֲכָמִי
וּפְסָק פְּחֲכָמִי וּפִי' פְּלוּגְתִּיהוּ דְּמִיירִי בְּאִין בּוּ כְּפִיִּת בְּכַא"פ בְּזוּ הִלְכָה פְּחֲכָמִי וְע"כ
מְשַׁנְתִּינוּ מִיירִי בְּאַכִּיל לָהּ בְּלֹא טִיבוֹל דְּאַז יֵשׁ בּוּ כְּפִיִּת בְּכַא"פ כְּפִי שְׁפִי' ר' יְהוּדָה דְּמַנְיָא
פְּנוּתִי דַּעַתָּה נְתַבְרַר דַּעַת הָרַמְב"ם שְׁתַּמְהוּ עָלָיו כָּל הַפּוֹסְקִים הַנִּיחּוּ אוֹתוֹ בְּצָרִיף עֵינִין.

וְזִהוּ דְּהָרַמְב"ם פְּסָק דְּגִלְמַד מְכָל מְחַמְצָת כּוֹתַח הַבְּבָלִי. וְאִם אַכִּיל לָהּ וְיֵשׁ בּוּ כְּפִיִּת
בְּכַא"פ, לְקִי וְאִם אִי בּוּ כְּפִיִּת בְּכַא"פ לֹא לְקִי ע"ש.

וְתַמְהוּ עָלָיו דְּהוּא דְּלֹא כְּמֵאן דְּלר"א אִפִּי' אִין בּוּ כְּפִיִּת בְּכַא"פ לוֹקָה. וְאִי כְּרַבָּנִין א"כ
אוּכְלוּ בְּלֹא טִיבוֹל לֹא לְקִי דְּאוּכְלוּ שְׁלֵא כְּדָרְךָ בְּנִי אָדָם.

וְאִי בְּאוּכְלוּ ע"י טִיבוֹל וְאַפ"ה יֵשׁ בּוּ כְּפִיִּת בְּכַא"פ אִפִּי' כְּרַת מִיְחִיבִיב וְגַם לְזֶה אִין צָרִיף
רַבּוּי. אַבְל לְמ"ש בְּדַעַת הָרִי"ף דַּעַת הָרַמְב"ם גְּמִי כְּרַר הוּא דְּפָסָק דְּלֹא כר"א.

אַלָּא פֿסק כר"מ דְּמַרְבּוּי דְּכָל מְרַבִּינוּ גְּנוּקְשָׁה דְּהוּא לָאוּ בַר אֲכִילָה מְשׁוּם דְּהוּא אַחֲשָׁבִי.
וְלָכֵן כ"ש ע"י תַּעְרוּבוֹת וְאֲכִיל בְּלֹא טִיבוֹל דְּלָקִי פִּינּוּ דִּישׁ בּוּ פְּזִית בְּכֹא פ.

אַבְל אַם אֵין בּוּ פְּזִית בְּכֹא"פ לָא לָקִי כְּרַבְּנָן דר"א: וְרֵאֲיָה בְּרוּרָה וּמְבֹאֲרַת לְכָל זָה מִן
פִּי הַמְּשַׁנְיֹת לְהַרְמַב"ם שְׁפַתְב דְּמִשְׁנַתְּנוּ מִיַּרְי בְּאֲכִיל לָהּ וַיֵּשׁ בּוּ פְּזִית בְּכֹא"פ בְּזָה הוּא
בְּלֹאוּ וְזָה מְבֹאֲרַת כְּדַפְּי.

וְהֵינּוּ בְּלֹא טִיבוֹל וּמְבֹאֲרַת שְׁם דְּמַתְּנִי הַלְּכַתָּא הִיא. וְגַם בְּחַבּוּרוֹ נִתְבָּאָר דַּס"ל דְּגְנוּקְשָׁה
אָסוּר מִן הַתּוֹרָה שְׁפַתְב פ"ד דִּין ט' קַמַּח שְׁנַתְּנוּ לְעַרְיָבוֹת הָעַבְדָּנִין תּוֹף ג' אָסוּר לְקַיָּמוֹ
בְּפֶסֶח.

וְכֵן בְּדִין י' פֶּת שְׁנַפְסֵל מְאֲכִילַת אָדָם וּמְלוּגְמָא שְׁלֹא נִסְרַחָה אָסוּר לְקַיָּמוֹ בְּפֶסֶח. וּבְדִין
י"א בְּגָדִים שְׁנַתְּנוּ לְתוֹכֵן חֶלֶב חֹטֵה וּנְיָירוֹת שְׁמִדְבָּקִין בְּחַמֵּץ אָסוּר לְקַיָּמוֹ בְּפֶסֶח וְעוֹבֵר
בְּב"י וּב"י עכ"ל.

הָרִי דְּגְנוּקְשָׁה חַמֵּץ גְּמוּר לְהַרְמַב"ם: סוּף דְּבַר נִתְבָּרַר בְּבִירוֹר גְּמוּר דַּעַת הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם
דַּס"ל חַמֵּץ גְּנוּקְשָׁה אָסוּר מִן הַתּוֹרָה בְּפֶסֶח וְכֵן פֿסק הָרִי"ף. וְעַתָּה מ"ש הַטּוֹר ר"ס תמ"ב
דְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן מוֹתֵר לְשִׁהוּתָן בְּפֶסֶח הוּא נִכּוֹן.

וּמ"ש הָר"ן מְשַׁיְאֹר יִשְׂרָף דְּחֵינּוּ לְעֵיל בְּרֵאֲיוֹת גְּמוּרוֹת. וְכָל זָה נִלְפַע"ד בְּרוּר כְּשִׁמְשׁ
לְדִינָא.

ע"כ חַמֵּץ גְּנוּקְשָׁה שְׁעֵבֵר עָלָיו הַפֶּסֶח אָסוּר בְּהִנָּאָה: דָּף מ"ג גְּמָרָא יְכוּל יְהֵא עָנוּשׁ כְּרַת
ת"ל כו'. לְכֹאֲרָה הוּא תְּמוּהָ דְּכֵינּוּ דְּלֹא נִתְמַעַט כְּרַת אֲלֵא מְשׁוּם דְּלִיכָא רִיבּוּי מְאִי יְכוּל
יְהֵא כו'.

וּמְאִי ת"ל דְּקֹאֲמַר תּוֹ צְרִיף לִיתָן טַעַם לְעֵיל דָּף כ"ח (ע"ב) דר"ש בְּעֵי קְרֵא יֵת רֵא
לְמַחְמִיץ מַחְמַת ד"א. וְלר"י נִפְקָא לִי מְדַאֲפָקִי בְּלִשׁוֹן מַחְמַצַּת בְּמְאִי קְמִיפְלָגִי: תּוֹ תִּימָה
לר' יְהוּדָה דְּנִפְקָא לִי מְלִשׁוֹן מַחְמַצַּת ע"כ מְיִתֵר לִי חַד קְרֵא לְלַפְנֵי זְמַנּוּ.

תִּינַח בְּהַלְאִינּוּ אַבְל בְּכַרְת מְאִי אִיכָא לְמִימַר תְּרִי קְרֵאִי בְּכַרְת ל"ל מַחְמַצַּת וְחַמֵּץ. מ"ש
בְּלֵאוּ דְּמִיִּתֵר לר"י וּמ"ש בְּכַרְת דְּלֹא מְיִתֵר לִי קְרֵאִי: וְהַנְּלַע"ד לְתַרְץ דר' יְהוּדָה לְעֵיל
קֹאִי בְּשִׁטַּת ר"א דְּחַמֵּץ ע"י תַּעְרוּבוֹת בְּלֹאוּ.

מִש"ה ס"ל לר"י ר"פ כ"ש וּפ"ק דְּשַׁבַּת דְּאָסוּר לְמַפִּיר כּוּתַח הַבְּבִלִי ל' יוֹם קוֹדֵם לְפֶסֶח
ע"ש. דְּמְבֹאֲרַת דְּכוּתַח הַבְּבִלִי אָסוּר מִן הַתּוֹרָה בְּפֶסֶח לר' יְהוּדָה.

וְתוֹ דְּהָא ס"ל לר"י פ"ק דְּכַרְיָתוֹת דָּף ד' סוּף ע"א בְּרִש"י שְׁם דְּחֶלֶב חֲוָלִין אָסוּר מְדַרְשָׁא
דְּכָל. הָרִי ר' יְהוּדָה דְּרִישׁ כָּל כר"א (וּבְזָה א"ש שְׁם דְּלֹא ס"ל לר"י הֵיכִישָׁא דְּדָם לְחֶלֶב
דַּס"ל לְרַבְּנָן לְעֵינֵן אֵין הִתְיָתֵר מְצַטְרַף לְאִיסוּר עֵינֵן בְּרִש"י שְׁם.

הֵינּוּ דַע"כ ר"י כר"א ס"ל דְּהִתְיָתֵר מְצַטְרַף לְאִיסוּר ע"ש). וְכֵינּוּ דר"י כר"א ס"ל א"ש
הַפֶּל.

בְּשִׁלְמָא בְּכַרְת לָא קִשְׂיָא לִי לר"י לְמָה לִי תְּרִי קְרֵאִי חַמֵּץ וּמַחְמַצַּת. דִּי"ל דְּמִיבַעֲיָא לִי
לְמַחְמִיץ מַחְמַת ד"א.

ואף דבֿלא יתורא דקרא לשון מחמַצת ע"כ פֿפֿירושו מחמת ד"א. י"ל דסד"א דוקא
במחמיץ ע"י שאור דהוי חמץ גמור כמ"ש התוס' דף כ"ח (שם) בד"ה מחמת כו' לכן
איצטריו קרא יתיר' דהשתא ע"כ למחמיץ ע"י שמרי יין הוא דאיתי דאי ס"ד ע"י שאור
לא הוי צריף לרבווי דחמץ גמור תשיב.

אבל בקראי דלאונן ליכא למימר הכי דאף בלא יתירא דקרא ע"כ הוי מוקמינן הא
דמחמיץ מחמת ד"א. בנתחמץ ע"י שמרי יין.

דבנתחמץ ע"י שאור ליכא לאוקמי. דקשה מאי איריא שנתחמץ העיסה ע"י השאור.

הא אפי' אם לא נתחמץ העיסה פֿלל חייב לר"י. דהא ס"ל לר"י על עירובו בלאו.

וע"כ אי אפשר להחמיץ העיסה אלא א"כ נתערב השאור בהעיסה. אבל אם לא נתערב
השאור בו אין העיסה מתחמץ חמץ גמור אלא נוקשה הוי כמ"ש התוס' פֿרק פֿל המנחות
דף נ"ו ע"ב (בד"ה ומעשה שבת כו') ור"א נוקשה לית לי'.

וכיון דע"כ בנתערב השאור בהעיסה מיירי תיפוק לי' דחייב משום עירובו דשאור לר'
יהודה דאמר מין במינו לא בטיל וההיתר מצטרף לאיסור. ע"כ ליכא לאוקמי קרא
דמחמַצת דפֿירושו מחמת ד"א אלא בנתחמץ ע"י שמרי יין.

אלא ע"כ קרא יתירא דלאוי איצטריו ללפני זמנו. אבל בכרת דלא חייב על עירובן פֿרת.
שפיר י"ל דאי מקרא דמחמַצת סד"א דוקא ע"י שאור מיירי. לכן איצטריו קרא יתירא
דע"כ לשמרי יין הוא דאיתי כדפֿי'.

אבל ר"ש ס"ל פֿרבנון דעל עירובו בלא פֿלום. לכן גם בלאוי לא מייתר קרא לר"ש
דאיצטריו למחמיץ מחמת שמרי יין דאי מלשון מחמַצת סד"א דנתחמץ ע"י שאור.

לכן קי"ל כר"ש בלאחר זמנו דאנן קי"ל פֿרבנון דר"א וליכא קרא יתירא לאחר זמנו.
והשתא א"ש פֿאן דאמר יכול יהא עגוש פֿרת על עירובו פֿיון דאיתרבי אתרבי דשנה
לגמרי לחמץ גמור.

ע"ז אמר ת"ל פֿל אוכל חמץ כו' וקשה ל"ל האי קרא לא ליכתב רק קרא דכל אוכל
מחמַצת וע"כ צ"ל דסד"א דמיירי במחמיץ ע"י שאור ולא במחמיץ בשמרי יין. א"כ קשה
האיה ס"ד לומר הכי דא"כ מאי איריא שנתחמץ העיסה אפילו לא נתחמצה העיסה פֿלל
תיפוק לי' דחייב משום עירובו דשאור.

אלא ע"כ צ"ל דעל עירובו אין חייב פֿרת. והא דפֿריף לקמן ומאי חזית דכל לרבות כו'
אימא פֿל לרבות עירובו ה"ק מנלן לחייב נשים בחמץ ומצה ואז עכצ"ל קרא השלישי
יתירא דיש בלאוי חמץ.

אתי לאחר זמנו לר"י ולר"א דקיימי בהדא שיטה כדפֿי'. אימא נשים פֿטורות מהיקשא
דמצה וע"כ איצטריו חד קרא להיקשא ומחמַצת למחמת ד"א.

והא דלא איכתב היקשא לגבי מחמַצת. דאשמעי' אפי' חמץ גמור נשים פֿטורות כמו
שאפֿרש לקמן בסמוך בתוס' ד"ה סד"א כו' עמ"ש שם.

ודקשׁיָא לָהּ בְּכַרְת ל"ל תְּרֵי קֶרְאֵי כִּינּוּן דְּחֵיב עַל עֵירוּבּוּ כְּרַת אִימָא לִפְנֵי זְמַנּוּ חֵיב נְמִי כְּרַת. וְאִיזְטְרִיף קֶרְא יַתִּירָא דְכְרַת לִלְפְנֵי זְמַנּוּ.

וּא"כ לְאַחַר זְמַנּוּ דְבְּלָאוּ מְנַלּוּ. דְּטַפִּי מְסַתְּבַר שְׁלֵא לְחַלּוֹק בְּלִפְנֵי זְמַנּוּ בֵּין לָאוּ וְכַרְת וְכַן בְּעֵירוּבּוּ לֹא נִצְטְרַף לְחַלּוֹק בֵּין לָאוּ וְכַרְת וְלֹאחַר זְמַנּוּ אִפִּי לָאוּ לִיכָא.

כָּל זֶה נ"ל בְּרוּר: ע"ב בד"ה סד"א תִּימָא לר"י כו' יֵשׁ לְתַרְזַן לַע"ד מְשׁוּם דב' קֶרְאֵי כְּתִיבֵי כָּל מְחַמְצַת לֹא תֹאכְלוּ וְלֹא תֹאכְלוּ חֶמֶץ דְּקִיל"ן חַד לְתוֹף זְמַנּוּ וְחַד לִלְפְנֵי זְמַנּוּ. לְכַן סד"א דְּזֶה אֵינּוּ אֶלָּא חַד מִיבְעֵיָא לְמַחְמִיז מְחַמַּת ד"א וְאִידָף מִיבְעֵיָא לִי לְהַקִּישׁ חֶמֶץ לְמַצָּה.

אָף עַל זֶה הוּי קִשָּׁה ה"ל לְכַתּוּב כָּל מְחַמְצַת גְּבִי הֵיקְשָׁא דְמַצָּה. דְּהוּי יִלְפִינּוּ תְּרֵי מִינָהּ מְדַאֲפְקִי בְּלִשׁוֹן מְחַמְצַת דַּע"כ לְמַחְמִיז מְחַמַּת ד"א וְהֵיקְשָׁא דְמַצָּה נְמִי.

וּמִכּח קוֹשְׁיָא זֹאת הֵייתִי מְוַכְרַח לומר דְּמַקְשִׁינּוּ לְקוּלָא. וַע"כ אִי הוּי כְּתִיב מְחַמְצַת גְּבִי הֵיקְשָׁא.

סד"א הָא דְנִשְׁיִים פְּטוּרוֹת דְּנֻקָא בְּמַחְמִיז מְחַמַּת ד"א דְּקִילָא. אֶבַל חֶמֶץ גְּמוּר חֵיבִין נְשִׁים כְּמוֹ אֲנָשִׁים.

לְכַן אִיזְטְרִיף לְכַתּוּב הֵיקְשָׁא. וְאִיזְטְרִיף נְמִי כָּל מְחַמְצַת לְמַחְמַת ד"א.

וְהָא דְּפִרְיָהּ לְקַמְן לְרַבְּנָן מְנַלּוּ דְנִשְׁיִים חֵיבּוֹת בְּחֶמֶץ כו'. הֵינּוּ לְרַב דְּפִסְק כר"י אוּ לְרַבָּא דְּפִסְק כר"ש וְכַרְבְּנָן דר"א.

וְעֵינּוּ בְּרֵא"ש דְּפִסְק כר"ש בְּלִפְנֵי זְמַנּוּ: שָׁם בַּד"ה מֵאן שְׁמַעַת לִי כו'. קוֹשְׁיָא זֹו יִשְׁבְּתִי לְקַמְן בַּס"ד בְּסוּף הַסּוּגִיָא בְּטוֹב טַעַם אִי"ה: שָׁם בַּד"ה כְּמֵאן כר"א כו'.

לְכַאוּרָה פִּי הַתּוֹסֵף דְּחֻק דְּאַבְיִי וְרַבָּא יִחַלְקוּ בְּפִי עֵירוּבּוּ מִינּוּ. וְשָׁם מְשַׁמַּע דְּלֹא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּפִי מְקַצְתוּ מִינּוּ: תוּ גַם לְרַבָּא י"ל כְּמוֹ לְאַבְיִי בְּפִי עֵירוּבּוּ.

וּמ"ש הַתּוֹסֵף שָׁם דְּבַכּוּזִית פְּשִׁטָא דְּלֹא מְתַבְּטֵל הוּא דְּחֻק דְּלְאַבְיִי חֹשִׁיב פְּחוֹת מְכּוּזִית כְּמוֹ לְרַבָּא בְּכּוּזִית: וְנִלְע"ד לְתַרְזַן כָּל הַקּוֹשְׁיּוֹת שְׁהַקְשׁוּ הַתּוּ עַל פִּי רַש"י דְּמָה שְׁהַקְשָׁה הַתּוֹסֵף דְּזַעֲרִי יְהִי דְּלֹא כְּאַבְיִי וְדְלֹא כְּרַבָּא לֹא קוֹשְׁיָא מִיַּדִּי דְּזַעֲרִי וְרַבָּא ס"ל בְּחַדָּא. שִׁטָּה.

דְּנִדְאֵי לְחַצֵּי קוֹנְמִז אֵין צְרִיף רַבּוּי. דְּסַבְּרָא הוּא דְּכּוּזִית הוּי הַקְטָרָה כְּמוֹ בְּחִיָּשׁב לְהַקְטִיר כְּזִית בְּחוּץ.

וְכַן הַקְטִיר כְּזִית בְּחוּץ דְּלְכָל זֶה אֵין צְרִיף רַבּוּי אָף דְּחַצֵּי קוֹנְמִז הוּא. וַע"כ הָרַבּוּי אֲתִי לְהֵיתֵר מְצַטְרַף לְאִיסוּר וְסַתֵּם חַצֵּי קוֹנְמִז יֵשׁ בּוֹ הֵיתֵר לְהַצְטְרַף לְאִיסוּר דְּהַרִי קוֹנְמִז שְׁלַם יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי זִתִּים.

וַע"כ יֵשׁ בּוֹ סוּלָת וְשָׁמֶן וּמְצוּנָה לְקַמְז מְמַקּוּם שְׁנַתְרַבְּתָה שְׁמִנָּה דְּכְתִיב וְקַמְז מְסַלְתָּהּ וּמְשַׁמְנָה וַע"כ כִּינּוּן דְּבַפְתִּיתִין עִם הַשָּׁמֶן יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי זִתִּים. א"כ בְּחַצֵּי קוֹנְמִז יֵשׁ בּוֹ כְּזִית דְּהֵינּוּ הַפְתִּיתִין עִם הַשָּׁמֶן.

אָבֵל בְּפִתִּיתִין בְּלֹא שְׁמֹן לִיכָא פְּזִית. דְּהָא קוּי"לן ס"פ כָּל הַתְּדִיר דָּף צ"א הַמְּנַדֵּב שְׁמֹן לְבַדוֹ בְּלֹא סֵלֶת קוֹמְצוֹ לְהַשְׁמֵן וּמְקַטְרֵוּ.

הָרִי גַם בְּשְׁמֵן לְבַדוֹ שְׁנִיף בּוֹ קְמִיצָה א"כ פְּזִית פְּתִיתִין בְּצִירוּף הַשְׁמֵן שְׁיֵשׁ בְּחֻצֵי קוֹמֵץ. ע"כ יֵשׁ בְּפִתִּיתִין בְּלִי הַשְׁמֵן פְּחוֹת מְפִזִּית.

וְלָכֵן בְּהַקְטִיר שְׂאוֹר דַּע"כ יֵשׁ בְּתוֹכּוֹ שְׁמֹן כָּכֵל הַמְּנַחוֹת רַק בְּמָקוֹם מְצָה נָתַן חֲמִץ. וַע"כ בְּחֻצֵי קוֹמֵץ יֵשׁ בּוֹ פְּחוֹת מְפִזִּית שְׂאוֹר וְהַשְׁמֵן מְשַׁלִּימוֹ לְכַזִּית.

הָרִי סֵתֵם חֻצֵי קוֹמֵץ הַהִיתֵר מְצַטְרֵף לְאִיסוּר זֶה בְּרוּר: וּמ"ש הַתּוֹס' גְּבִי חֲמֵץ מְגֻלָּן תַּעְרוּבוֹת. י"ל דַּע"כ לְאַבְי צ"ל עִירוּבוֹ מְגֻלָּן.

מִשּׁוּם דִּי"ל דְּלֹא אֶסְרָה תּוֹרָה אֲלֵא הֵיכָא דְּהַשְׂאוֹר מִיְנַכֵּר בְּעֵין אָבֵל עִירוּבוֹ דְּלֹא מִיְנַכֵּר הַשְׂאוֹר שְׂרִי לְהַקְטִיר. וַע"כ מִשּׁוּם דְּלֹא דְּמִי לְאִיסוּרֵי אֲכִילָה דְּלֹאֲדָם דְּאִין צְרִיף רַבּוּי פִּינוֹן דְּטַעְמָא דְּאִיסוּרָא קָא טְעִים.

לפ"ז גַּם לְרַבָּא י"ל הֵכִי בְּכַזִּית פִּינוֹן דְּלֹא מִיְנַכֵּר אִיסוּרוֹ לֹא אֶסְרָה תּוֹרָה בְּהַקְטֵרָה מִש"ה צְרִיף רַבּוּי. אָבֵל חֲמֵץ לֹא גָרַע מִשְׂאֵר אִיסוּרֵי תּוֹרָה דְּכַזִּית בְּכַא"פ דְּאוֹרְזִיטָא וְכֵן טַעַם כְּעִיקָר פִּינוֹן דְּטַעְמָא דְּאִיסוּרָא קָא טְעִים.

וּמ"ש הַתּוֹס' מְדַאֲמַר לְקַמֵּן עַד שְׁיִבְלַע בְּבִשְׂרָה. י"ל הֵתֵם לֹא אִיגְרִי בְּהֵכִי אֲלֵא כְּדַפְּי רַש"י שֶׁם דְּאִשְׁמַעִינוּ דְּלֹא נֶאֱסַר בְּגִיעָה בְּעֵלְמָא.

וּרְאִיָּה מְדַפְרִיף לְקַמֵּן בְּאִיסוּרֵי נְזִיר דְּמְצַטְרֵפִין זֶה לְזֶה הַשְׂתַּמָּא הִיתֵר מְצַטְרֵף לְאִיסוּר אִיסוּר וְאִיסוּר מִיְבַעְעָא. וּמֵאִי פְרִיף הָא י"ל דְּאִשְׁמַעִי אִפִּי לֹא נִבְלַעוּ זֶה בְּזֶה הָאִיסוּר עִם הַהִיתֵר אֲלֵא כָּל א' מִיְנַכֵּר לְעַצְמוֹ.

דְּאִזְ הַהִיתֵר אִין מְצַטְרֵף לְהָאִיסוּר אַף דְּאֲכַלְן בְּבֵת אַחַת אַפ"ה אִיסוּרֵי נְזִיר מְצַטְרֵפִין. אֲלֵא נוֹדְאֵי כָּל שְׂאֲכַלְן בְּב"א.

אִפִּי כָּל א' בְּעִינֵי מְצַטְרֵפִין. וּכ"מ בְּתוֹס' לְקַמֵּן (דַּמ"ה ע"א) בַּד"ה ר"ח גְּרִיס כו'.

וּמ"ש עוֹד הַתּוֹס' בְּהָא דְּאֲמַר כָּמָאן כַּר"א הָא לְרַבָּנִין נְמִי מְצִי אֲתִיָּא לְרַש"י אִינְשֵׁיב בַּס"ד לְפָנֵינוּ בְּרוּוֹחָא. וְשֵׁם יִתְבָּרַר רְאִיָּה בְּרוּרָה לְרַש"י בַּס"ד אִי"ה: דָּף מ"ד ע"ב בַּד"ה אֲלֵא גְלִיף וּבַד"ה מִשּׁוּם דְּהָוִי כו'.

בְּשִׁטָּה זֹאת הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' הִרְבֵּה קוֹשְׁיּוֹת א' הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' בַּד"ה מֵאֵן שְׁמַעַת לִי. וּבַד"ה כָּמָאן כַּר"א הַקְּשׁוֹ לְפִי רַש"י הָא כְּרַבָּנִין נְמִיאֲתִיא ע"ש.

וּשְׂאֵר קוֹשְׁיּוֹת שְׁהַקְּשׁוֹ שֶׁם עַל רַש"י כְּכָר יִשְׁכְּנוּ בַּס"ד שֶׁם רַק נִשְׂאָר לָנוּ זֶה הַקּוֹשְׁיָא תּוֹ הַקְּשׁוֹ בַּד"ה לְעַנְנֵן חֲמֵץ בְּפִסְחָא נְמִי כו' דְּרַבֵּי יוֹחָנָן אַדְר' יוֹחָנָן: תּוֹ הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' בַּד"ה וְרַבָּנִין מְבוֹח"ח כו': תּוֹ הַקְּשָׁה הַר"ר יוֹסֵף בַּד"ה אֲלֵא גְלִיף כו': תּוֹ הַקְּשָׁה הַרְשֵׁב"א בַּד"ה מִשּׁוּם כו': תּוֹ הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' בְּנְזִיר וַע"ז דְּלְרַש"י תַּקְּשָׁה ל"ל מְשַׁרְתָּ דְּלַר"ש לֹא חִידוּשׁ הוּא בְּגִיעוּלֵי גוֹיִם וּמְצִינוּ לְמִילָף מִיְנִיָּה טַעַם כְּעִיקָר.

וְלִיכָא לְמִימַר לַר"ש דְּמִיבְעֵי לִי לְהִיתָר מִצְטָרֵף לְאַסּוּר דְּהָא ר"ש ס"ל כֹּל שֶׁהוּא לְמַלְקוּת
תּוּ יֵשׁ תְּמוּהָ בְּשִׁמְעֵתִין לְרַבָּנָן דְּכוּתָח הַבְּבֵלִי אִיף לִית לְהוּ טַעַם פְּעִיקָר. וּמ"ש רַש"י
בְּהַסְנֵיגָא דְלִית לְהוּ לְרַבָּנָן טַעַם פְּעִיקָר הוּא דְּחֻוּק.

דא"כ מאי פְּרִיף ור"ע טַעַם פְּעִיקָר מְנָא לִי. אִימָא רַבִּי עֶקִיבָא ס"ל כְּרַבָּנָן דְּכוּתָח.
אַלָּא ע"כ קִבְּלָנוּ טַעַם פְּעִיקָר דְּאוּרִיזְיָא ע"כ פְּרִיף לַר"ע מְנָלִי: תּוּ הִקְשׁוּ הַתּוּ פַּג"ה
וְהַרְשָׁב"א בַּת"ה הָאָרוֹף אֵהָא דְּפְרִיף לְאַבְיִי מְקַדְרוֹת וְקַנְפוֹת תִּקְשָׁה לְנַפְשֵׁי הָא טַעַם
פְּעִיקָר דְּאוּרִיזְיָא.

הַרִי עֲשֶׂרָה קְנוֹשִׁיּוֹת עֲצוּמוֹת בְּהַסְנֵיגָא: וְהַנְעֵל"ד בְּרוּר לְתַרִין עֲשֶׂרָה קְנוֹשִׁיּוֹת הַנְּל"ל
בְּתִירוּץ אֶחָד. וְתַחֲלָה נְתַרֵץ הַשְּׁלֵשָׁה קְנוֹשִׁיּוֹת שֶׁהִקְשׁוּ בַּד"ה אֶלָּא וּבַד"ה מְשִׁים וּבַד"ה
לְעַנְוֵי חֲמִיץ.

דְּאַדְרָבָה ר' יוֹחָנָן הֵכָא קָאִי לְשִׁטְתּוֹ דְּדְרִישׁ כֹּל וְע"פ פִּירוּשׁ ר"י בַּפ"א אִין אִיסּוּרוֹ אִיסּוּר
עוֹלָם. דַּר"ל הֵינּוּ שְׁנַעֲשֶׂה אַחַר שְׁנַשְׁלָמוֹ יְמֵי נְזִירוֹתוֹ אִין אִיסּוּר חָל עָלָיו כֹּלֵל.

וְיֵשׁ הִיתָר לְאַסּוּרוֹ גַּם הֵינּוּ שְׁפָכֵר הִי בְּעוֹלָם בְּשַׁעַת נְזִירוֹתוֹ וְנֶאֱסַר כְּכָר מ"מ אַחַר
שְׁנַשְׁלָמוֹ יְמֵי נְזִירוֹתוֹ חוֹזֵר לְהִיתָר ע"ש וְעַפ"ז י"ל ר' יוֹחָנָן לְשִׁטְתּוֹ דַּס"ל לְעֵיל כַּר"ש
דְּחֲמִץ לְאַחַר זְמַנּוֹ מוֹתָר.

ע"כ חֲמִץ דְּאִין אִיסּוּרוֹ אִיסּוּר עוֹלָם דְּהֵינּוּ חֲמִץ שְׁנַעֲשֶׂה אַחַר הַפְּסַח מוֹתָר. וְכֵן יֵשׁ הִיתָר
לְאַסּוּרוֹ דְּחֲמִץ שְׁעֵבֵר עָלָיו הַפְּסַח מוֹתָר לַפ"ז אִיִּצְטָרֵף כֹּל דְּחֲמִץ לְטַעַם פְּעִיקָר דְּמַגִּיעוּלִי
גוֹיִם ל"מ לְמִילָף.

דְּשָׁם אִין הִיתָר לְאַסּוּרוֹ כו'. וְכֵינֵן דְּיֵשׁ לְיַמּוּד בְּחֲמִץ לְטַעַם פְּעִיקָר שְׁפִיר יִלְפִינּוּ טַעַם
פְּעִיקָר בְּנִזִיר מְחֲמִץ וְגִיעוּלִי גוֹיִם.

דְּמָה לְחֲמִץ שְׁפִין אִיסּוּר הַנְּאָה גִיעוּלִי גוֹיִם יוֹכִיחַ. מַה לְגִיעוּלִי גוֹיִם שְׁאִין הִיתָר לְאַסּוּרוֹ
חֲמִץ יוֹכִיחַ.

וּא"כ אַדְרָבָה מוֹכַח מְפָאן דַּר' יוֹחָנָן דְּרִישׁ כֹּל כַּד ס"ל בְּיוֹמָא. וְהָא דְּפְרִיף לְעֵיל עַל זַעֲרִי
אִי הֵכִי חֲמִץ בְּפְסַח נְמִי.

וְאַמַּאי לֹא מְשַׁנִּי דְּכָל דְּחֲמִץ אֲתִי לְטַעַם פְּעִיקָר י"ל בְּשִׁלְמָא לַר' יוֹחָנָן אֲתִי שְׁפִיר דְּעַל ר'
יוֹחָנָן לֹא קָשָׁה מְנָלָן דְּכָל דְּחֲמִץ לְטַעַם פְּעִיקָר הוּא דְּאֲתִי וּמִשְׁבַּר לְהִיתָר מִצְטָרֵף לְאַסּוּר
וְאִימָא אִיפּוּף אָנָּא דִּילְמָא מְשַׁבַּר לְטַעַם פְּעִיקָר הוּא דְּאֲתִי וְכָל דְּחֲמִץ לְהִיתָר מִצְטָרֵף
לְאַסּוּר הוּא דְּאֲתָא.

דַּלַר' יוֹחָנָן י"ל דְּהָא מְבוֹרָר בְּשִׁמְעֵתִין דְּזָה שְׁיִצְטָרֵף הִתְיָתֵר אֶל הָאִיסּוּר. הוּא סְבָרָא גְרוּעָ
וְהוּא נֶגֶד הַמְּוִשְׁכָּל.

לְכֹן כֹּל דְּאַפְשָׁר לְמַעֲטִי וְלוֹמַר דְּלֹא מְרַבִּינּוּ לִי בְּכָל הַתּוֹרָה כְּנֹלָה אָמְרִי. וּלַפ"ז אִי הֵנִי
מְרַבִּינּוּ מְכָל דְּחֲמִץ דְּהִיתָר מִצְטָרֵף לְאַסּוּר הֵנִי מְצִינּוּ לְמִילָף נְזִיר וְכָל הַתּוֹרָה כְּנֹלָה
דְּהִיתָר מִצְטָרֵף לְאַסּוּר מִחֲטָאת וְחֲמִץ.

דְּחֲמִץ וְחֲטָאת לֹא הֵנִי. ב' כְּתוּבִים.

דחטאת מחמץ ל"מ למילף דמה לחמץ שאסור בהנאה תאמר בחטאת דאין אסור בהנאה לזרים אחר שניתר לכהנים אלא באכילה. לכן אין מצטרף לאיסור זרים ללקות על פזית בצירוף היתר.

ומחטאת דקדשים הוא נמי ל"מ למילף לחמץ וא"כ גילף משניהם לכל התורה דהיתר מצטרף לאיסור. לכן מסתבר לן לאוקמי פל דחמץ לטעם פעיקר ומשרת להיתר מצטרף לאיסור דהשתא הוי נזיר וחטאת ב' פתובים הפאים פאחד ואין מלמדין מיניהו היתר מצטרף לאיסור בכל התורה פולה.

פך י"ל לר' יוחנן דמצינו דס"ל לר' יוחנן במנחות דף כ"ו (ע"ב) דיש הקטרה לפחות מפזית. אבל לזעירי דאמר אף שאור בל תקטירו.

א"כ אפי' אם פל דחמץ אתי להיתר מצטרף לאיסור נמי לא מצינו למילף לכל התורה פולה דהיתר מצטרף לאיסור דהא שאור וחטאת וחמץ הוי ג' פתובים הפאין כא' ואין מלמדין. ע"כ קשה איפוד אנא דלמא פל דחמץ להיתר מצטרף לאיסור הוא דאתי ומשרת לטעם פעיקר וכינון די"ל הכי וי"ל הכי שקולין הם ויבואו שניהם.

דבין בחמץ ובין בנזיר אמרינן בהו טעם פעיקר והיתר מצטרף לאיסור ע"כ פריה שפיר א"ה אפי' חמץ בפסח נמי: והשתא אתי שפיר הא דמשני ולאפוקי מדאבני דאמר יש הקטרה כו'.

דלכאורה הוא תמוה דדיו זה לא שייך פאן פלל ואין מענין שטה זו פלל. אבל לדרכינו הוא עיקר פלוגתניהו דר' יוחנן עם זעירי דהא ר' יוחנן נמי דריש פל.

אף דר"י דס"ל יש הקטרה לפחות מפזית. לכן ס"ל בחמץ דמרבין מכל טעם פעיקר.

דאי הוי אתי להיתר מצטרף לאיסור הוי ילפינן מיני' פל התורה פולה. אבל לזעירי דס"ל אין הקטרה לפחות מפזית וכל דשאור אתי להיתר מצטרף לאיסור.

ע"כ אף אי מרבה בחמץ דהיתר מצטרף לאיסור לא ילפינן מיניה פלל. דשאור וחמץ וחטאת הוי ג' פתובים.

ועכצ"ל לזעירי דשקולין הם ויבואו שניהם ובחמץ נמי היתר מצטרף לאיסור. והא דאמר ולאפוקי מדאבני משום (אף) דר' יוחנן דאמר (אמר) הכי במנחות.

מ"מ יש לחלק כמ"ש התו' דף נ"ח שם (בד"ה אבני סבר כו'). לכן אמר לאפוקי מדאבני דאמר להדיא בדיו זה.

אבל לפי האמת גם ר"י סבר פאן פי היכי דס"ל שם ע"כ בדיו שאור תלוי חמץ כדפי': והשתא אתי שפיר הא דאמר לעיל מאן שמעת לי' דדריש פל ר"א כו': ועפ"י מה שפכתתי לעיל בכוננת רש"י ניקא.

משום דקשה למה מרבה התנא תחלה דהיתר מצטרף לאיסור ונהדר מרבה עירובו דהא ונדאי טפי מסתבר לרבות עירובו תחלה דאיכא בכל התורה פולה. אבל היתר מצטרף לאיסור ליכא בכל התורה פולה.

אָבֵל אֵי אֲתִי כַר"א א"ש דְּהָא ר"א ס"ל כֹּל דְּחִמְזֵי לְהִתֵּר מִצְטָרֵף לְאִסּוּר וּמְשַׁרְתָּ לְטַעַם כְּעִיקָר. א"כ אֵי לָאו הֶרְבּוּי בְּשִׂאור הֵנִי יִלְפִינָן שִׂאור וְגַם כֹּל אִסּוּרֵי הַתּוֹרָה מִחִמְזֵי וְחִטּוֹת כְּדַפְּנִי.

וְעַתָּה דְּכַתִּיב רַבּוּי בְּשִׂאור לְהִתֵּר מִצְטָרֵף לְאִסּוּר הֵנִי שִׂאור וְחִטּוֹת וְחִמְזֵי ג' פְּתוּבִים וְאִין מְלַמְּדִין. נִמְצָא הֶרְבּוּי דְּהִתֵּר מִצְטָרֵף לְאִסּוּר לָאו רִיבּוּי אֱלָא מִיַּעוּט לְכֹל הַתּוֹרָה כְּנֹלָה דְּלֹא מִצְטָרֵף הִתֵּר לְהִתֵּר.

דְּאֵי לָאו הֶרְבּוּי בְּשִׂאור הֵנִי יִלְפִינָן שִׂאור וְגַם כֹּל הַתּוֹרָה כְּנֹלָה מִחִמְזֵי. וְעַתָּה נִתְמַעַט כֹּל הַתּוֹרָה כְּנֹלָה.

וְכִינּוּן דְּהֶרְבּוּי זֶה לָאו רַבּוּי הוּא אֱלָא מִיַּעוּט לְכֹל הַתּוֹרָה כְּנֹלָה דְּאִין הִתֵּר מִצְטָרֵף לְאִסּוּר לְכֹן מִסְתַּבֵּר לִימּוּד זֶה מִלְּרַבּוּת עִירוּבּוֹ. אָבֵל אֵי הֵנִי אֲתִי כַר"ע דס"ל מְשַׁרְתָּ אֲתִי לְהִתֵּר מִצְטָרֵף לְאִסּוּר הֵנִי נְזִיר וְחִטּוֹת ב' פְּתוּבִים וְאֵף אֵי לָאו הֶרְבּוּי דְּשִׂאור לָאו הֵנִי יִלְפִינָן כְּכֹל הַתּוֹרָה כְּנֹלָה דְּהִתֵּר מִצְטָרֵף לְאִסּוּר.

א"כ הִדְרָה קוֹשְׁיִי לְדוֹנְפְתָה אֲמַאי מְרַבִּינָן תַּחֲלָה הִתֵּר מִצְטָרֵף לְאִסּוּר בְּשִׂאור דְּסִבְרָא גְרוּעָה הוּא וְאֵת"כ מְרַבָּה עִירוּבּוֹ: וְעַפ"ז גַּם לְפִירֵשׁ"י לְק"מ מֵה שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹ בַּד"ה כְּמַאן כַר"א הָא כְּרַבְּנָן נְמִי אֲתִיָּא.

דְּלִק"מ כִּינּוּן דְּרַבְּנָן לָא תְּרַשִּׁי כֹּל הַסִּבְרָא הוּא דְּאִין הִתֵּר מִצְטָרֵף אֶל הָאִסּוּר בְּכֹל הַתּוֹרָה. וְה"ל לְרַבּוּת עִירוּבּוֹ תַּחֲלָה וְלִית לָן לִמּוּד עַל מְקַצְתּוֹ: וְאֲתִי שְׁפִיר לַר"ש דְּר"ש כְּרַבְּנָן ס"ל דְּלֹא תְּרַשִּׁי כֹּל בְּחִמְזֵי.

ע"כ לְדִידִי מְשַׁרְתָּ לְטַעַם כְּעִיקָר אֲתִי דְּנְזִיר מְגִיעוּלֵי גוֹזִים ל"מ לְמִילָף דְּאִין אִסּוּרוֹ אִסּוּר עוֹלָם כְּדַפְּנִי: וְהִשְׁתָּא אֲתִי שְׁפִיר דְּרַבְּנָן דְּכוּתַח הַבְּבֵלִי יִלְפִי טַעַם כְּעִיקָר מְגִיעוּלֵי גוֹזִים.

אָבֵל חִמְזֵי לָאו יִלְפִי מִשָּׁם דְּאִין אִסּוּרוֹ אִסּוּר עוֹלָם כַר"ש. לְכֹן סִבְרֵי דְּבְחִמְזֵי לָאו נֶאֱסַר טַעַם כְּעִיקָר.

אָבֵל בְּכֹל הַתּוֹרָה מוֹדוּ רַבְּנָן טַעַם כְּעִיקָר דְּאוֹרֵייתָא: וְאֲתִי שְׁפִיר דְּלֹא תַקְשָׁה לְאַבְיֵי מְקוֹנּוֹת וּקְדוּרוֹת דְּאַבְיֵי ס"ל דְּמְשַׁרְתָּ לְהִתֵּר מִצְטָרֵף לְאִסּוּר הוּא דְּאֲתִי כְּדְמוּכַח בְּנְזִיר וְטַעַם כְּעִיקָר מְגִיעוּלֵי גוֹזִים.

לְכֹן לָאו מְצִינָן לְמִילָף תְּרוּמָה דִּישׁ הִתֵּר לְאִסּוּרוֹ ע"י שְׂאֵלָה וּבַתְּרוּמָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל מִיִּירֵי מְדִנְקֵט שְׁנַפְלוּ: וְהִשְׁתָּא א"ש דְּעַת הַרְמַב"ם שְׁפָסַח בְּנְזִיר דְּהִתֵּר אִין מִצְטָרֵף לְאִסּוּר וְלְכַאוּרָה תִּימָה אֵיף חוֹלֵק עַל רַבִּי יוֹחָנָן.

אָבֵל לַמ"ש אֲתִי שְׁפִיר הוֹאִיל וּפְסַק כְּסָתָם מְשַׁנְתִּינוּ דְּכֹל דְּחִמְזֵי לְנוֹקְשָׁה הוּא דְּאֲתִי וּמְשַׁרְתָּ לְטַעַם כְּעִיקָר דְּמְגִיעוּלֵי גוֹזִים ל"מ לְמִילָף דְּאִסּוּרוֹ אִסּוּר עוֹלָם וְדוֹקָא לַר"ע דְּסִבְרָה דְּכֹל דְּחִמְזֵי לְטַעַם כְּעִיקָר הוּא דְּאֲתִי.

ע"כ מְשַׁרְתָּ לְהִתֵּר מִצְטָרֵף לְאִסּוּר הוּא דְּאֲתִי וְעַפ"ז מִיְנוֹשֵׁב מֵה דְּקוֹשָׁה לְכַאוּרָה לְשִׁטְתִּי דְּרִישׁ פְּרָקִין שְׁפָרְשִׁתִּי בְּדַבְּרֵי הַרִי"ף דְּלֹא כִפִּי הַתּוֹ בְּפִי ת"כ דְּרַב יְהוּדָה א"כ מַאי פְּרִיף לְעֵיל כְּמַאן כַר"א כו'.

אימא כר"מ ס"ל דדריש נמי פל לגוקשה, די"ל דע"כ זעירי דלא כר"מ ס"ל דאל"כ מנלי' בנזיר דההיתר מצטרף לאיסור. הא מיבעיא משרת לטעם פעיקר דמגיעולי גוים ל"מ למילף כדפלי'.

אלא ע"כ כר"א ס"ל ובין בנזיר ובין בקמץ דרשינן טעם פעיקר והיתר מצטרף לאיסור. דכינן דחז מינניהו אתי להיתר מצטרף לאיסור ולא ידעינן הי מינניהו.

שקולין הם ויבואו שניהם בשניהם וכדפלי'. אבל אבני ורבא כר"מ ס"ל דדריש פל לגוקשה וע"כ ס"ל עירובי שאור.

וכל זה ברור וה' יראנו נפלאות מתורתו: דף מ"ז ע"א בד"ה ובמקדשים כו' ובחנם דחק וכו' עכ"ל יש ליישב פרש"י דניחא לי' לפרש פן מדנקט והם מקדשים משמע דגם התמור הוקדש. והל"ל דשור לבד הוקדש אלא נודאי התנא איירי בבכור.

וקדשים קלים אין בהם מעילה לכו אמר שגם התמור הוקדש ומעל בתמור והא דאיירי התנא בבכור משום דעיקר עבוד' בקדשים פתיב גבי בכור. וכה"ג תירץ ר"י בעצמו סוף הדיבור דמש"ה נקט שור ותמור ולא שור פסולי המקדשים ע"ש: בא"ד והשתא מתמור ה"ל לאקשויי כו' עכ"ל.

יש לתרץ קושיא זו לרש"י ע"פ מה דפריף פ"ב דמכות דף כ"א ע"ב ולילקי נמי משום זורע ב"ט. ומשני רבא אין חילוק מלאכות ב"ט.

ואותבלי מברייתא והוצרף להגיה שם משום הכי הברייתא אפיק הבערה ועייל עצי הקדש ע"ש. והא דצריף הש"ס לכל זה שם.

היינו לפי האמת דהש"ס הכריח שם לקמן דף כ"ב ע"א דע"כ אפלי' מידי דאיתלי' בשאלה נמי קתני והיינו מדנקט נזיר במתני' אבל אי לאו האי פירקא דהא נזיר קתני. לא הוי צריכי' לדחוק בכל זה.

דטפי ניחא לן למימר דגם חילוק מלאכות ב"ט. ובאמת נחשב במתני' בין שמונה לאונן ג"כ הזורע ב"ט.

ולאו דהזיד במעילה לא קחשיב דמידי דאיתא בשאלה לא קתני. והא דמנכרח לשנות אין חילוק מלאכות ב"ט וע"י זה הוצרף להגיה הברייתא היינו משום דע"כ מידי דאיתא בשאלה נמי קתני דהא נקט נזיר וע"כ לאו דמעילה נמי חשיב.

לכן עכצ"ל אין חילוק מלאכות ב"ט. דאל"כ ליחשוב נמי זורע.

לפ"ז אי הוי פריף שם הא קתני חמור הוי יכול לשנויי באמת לאו דמעילה לא קחשיב הואיל ואיתא בשאלה. אלא חשיב זורע ב"ט בינניהו ויש חילוק מלאכות ב"ט לכן פריף מנזיר: עוד יש לתרץ ע"פ הא דאמר רבא ספ"ג דשבועות דף כ"ז ע"ב נשבע על הפקר ואכלה.

אם נשתייר ממנה פזית יש לו התרה לשבועתו דמגו דמהני לי' התרה לכזית בתרא מהני לי' התרה נמי אף על מה שפכר עבר השבועה ופטור ממלקות גם על מה שעבר. אבל אכלה פולה אין לו התרה על שבועתו פיון שפכר עבר.

לפ"ז י"ל הש"ס דשם כרבא ס"ל. וה"ק מידי דאיתא בשאלה גם עתה אחר שעבר עליך
לא קתני פיו דלא פסיקא לי' ללקות עלי'.

דקא אפטר עדיין להתיר השבועה ולפטור עצמו ממלקות. אבל מידי דליתא עתה בשאלה
ארף שקודם שעבר הנה איתה בשאלה מאי בכה.

פיו דעתה אחר שעבר השבועה אין בידו לפטור עצמו ממלקות קא חשיב התנא. ולפ"ז
בשב עה שלא אחרוש בחול ובי"ט ארף שעבר עלי' פיו דמהני שאלה על העתיד שיכול
לחרוש עוד מהני ג"כ לשעבר.

וכיון דבידו לפטור ממלקות לא קתני. וכן בשור דקדוש קדושת הגוף ולא יצא לחולין
במעילתו מהני בי' שאלה כדי שיצא השור לחולין.

לכן מהני נמי דלא עבר על מעילתו פלום. ויכול לפטור עצמו ממלקות ממעילתו ולא
איבעי לי' למיתני.

אבל תמור דקיל"ן קדושת דמים הוא ובמעילתו יצא כפר התמור לחולין. לכן לא מהני
בי' שאלה כדי שיכול לפטור ממעילתו ממלקות.

דקא כפר יצא התמור לחולין מיד במעלו אשר מעל בו: וצ"ל דלפ"ז אתי סתם מתני'
דמכות כר"מ דאמר פ"ב דקדושים דף נ"ה הקדש במזיד מתחלל. לכן ל"מ למיפרך
מתמור נשם די"ל סתם מתני' כר"מ אתניא ע"כ פריף מנזיר: ע"ב גמ' ראויות לכחשן כו'
לקמן דף ס"ב (ע"א) בד"ה האי כו'.

הקשה ריב"א קא פתישה הוי מחוסר מעשה ע"ש ולכאורה קושיא זו תמוה. דהתם לא
אמרינן הואיל ואי בעי מתקן נפשי' דנה הוא מחוסר מעשה.

אבל פאן חזי לדם ציפור. לכן שרי לחרוש ולכתוש כמו דשרי לרבה ללוש עיסה גם
לאפותה הואיל ואי מיקלע אורחים.

וכן לשחוט בהמה ולבשלה: ה"נ שרי לחרוש וגם לכתוש: וצ"ל דהוקשה להתוס' קא אין
עשה דוחה ל"ת אלא היכא דבעידנא דמיעקר לאו מקנים העשה. ועכצ"ל דה"ק הואיל
ואי בעי הנה כותש בשעת חרישה.

דלמהני חרישה וכתושה וכיסוי בבת אחת. ע"כ שפיר הקשו לקמן פיו דהכתושה הוי
מחוסר מעשה לא אמרי' בי' הואיל.

א"כ עתה שלא פתש עדיין לא חזי בשעת חרישה לכיסוי. וכיון שבשעת חרישה לא יכול
לקיים פיסוי עבר בל"ת ונשפיר לקה.

ארף נ"ל דמעיקרא לא קשה מידי דרב אשי הוא דסבר, הכי פ' ר"א דמילה דף קל"ב ע"ב.
אבל רבה חולק שם וס"ל דארף דלא מקנים העשה מיד אפ"ה עשה דוחה ל"ת כמ"ש
התוס' נשם בד"ה הדר אמר כו'.

וכאן הסוגיא אגיל לרבה דאית ליה הואיל: תוס' בד"ה פתישה בי"ט מי שרי כו'. לפענד"נ
לתרץ קושיות התוספות האלו.

והוא דהא לא אמרו לוקין על שרִיפת קדשים בי"ט אלא אין שורפין קדשים בי"ט. ע"כ
הא דקאמר נאין עשה דוחה ל"ת ועשה.

פ"י דאין ל"ת ועשה יחד נדחין מפני העשה. אלא ל"ת לבד הוא נדחית מפני העשה
ועשה די"ט במקומה עומדת לכן אין שורפין קדשים בי"ט.

אבל ונדאי אם שרף קדשים בי"ט אין לוקה. דל"ת די"ט כפר נדחית מפני העשה מלקות
עליה: ותדע דלמאן דיליף שם מתן בוקר שני לשריפתו או מעולת שבת ולא עולת חול
כו'.

פשיטא דאם שרף קדשים בי"ט דאין לוקה. ה"ה ונדאי גם לר' אשי אין לוקה עליו.

ע"כ פריף המקשה כדפ"י רש"י. וז"ל אלאו די"ט לא ללקי עכ"ל.

ר"ל פ"ן דמקיים מצות פיסוי נדחית הל"ת מלקות עלי'. וכ"כ רש"י בד"ה פלאחר יד
כו' ופקע לי מלקות עכ"ל.

והיינו בתרישה דכבר קד ונאנו מחייבין לי במלקות ע"ז פריף שפיר. ומשני פתישה בי
ט מי שרי.

פ"י פ"ן דעדיין לא פתש. לכן אף אם באמת דם ציפור לפניו במקום שחרש.

פ"ן דאיסורא די"ט רביע עליה דאסור לכתוש ולא נדחית מפני מצות פיסוי. ע"כ אם
ירצה לכתוש אין אנו מניחין אותו לעבור לכתוש.

וא"כ בחנם הוא דעבר אלאו דתרישה. פ"ן דא"א לו לכסות עתה מפני איסור פתישה.

לכן מלקינן ליה אלאו דתרישה אפי' אם דם הצפור לפניו בשעת תרישה וזה ברור בפ"י
הש"ס ובכוננת רש"י: שם בא"ד ובתחלה נמי המ"ל תרישה בי"ט מי שרי עכ"ל. דברי
התוס' הן תמוהין בכאן.

נדא הא שכתבו ובתחלה נמי כו' הלא גם מה דפריף אחר זה ראויות לכתושן פלאחר יד
וכל הסוגיא הוא ללא צורך. דאין פאן שום קושיא פלל ועיקר.

דהא י"ל תרישה בי"ט מי שרי: תו לסברא זו קשה אהא דמשני אפיק הבערה ועייל עצי
מוקצה א"כ תקשה למה תנא חייב ה' ה"ל למימר ששה פ"ן דלא חזי לצרפו משום
מוקצה ליכא למימר הואיל וחייב נמי משום הבערה: אבל לפע"ד אין צורך לדחוק פלל
לפ"י ר"ת.

דבשלמא בתרישה פריף שפיר אמאי לוקה משום פלאים. דכבר נדחה לאו דכלאים משום
פיסוי אם הנה פאן דם הצפור ולא ה"ל רק ז' לאונן.

אבל גבי פתישה משני שפיר פתישה בי"ט מי שרי. פ"ן דעדיין הוא לא פתש נאין אנו
מניחין אותו לכתוש אפי' אם הנה דם הצפור לפניו פאן.

ע"כ פ"ן דא"א לו לכסות מלקינן ליה גם אלאו דתרישה דכלאים. זה ברור בכוננת רבינו
תם.

וְדַבְרֵי הַתּוֹסֵפוֹת צ"ע: שֵׁם בַּד"ה וְעִיגֵל עֲצֵי מְקַצֵּה תִימָא לַר"י כּו' עכ"ל. לֹא יִדְעָתִי
תְּמִיחָת ר"י פֶּאן דְּהָא בַּפ"ב דְּמִפּוֹת פְּרִיף עַל מַתְנֵי שֵׁם דָּף כ"ב (ע"א) וְלִיחְשׁוּב שְׁבוּעָה
שְׁלֵא אֶחָרֹןשׁ בִּי"ט וּבְחֹל.

וּמִשְׁנֵי הָאֵי תַנָּא לִית לִי אִיסוּר כּוֹלֵל. וְאִיתָא בְּחֹלִין דָּף ק"א (ע"א) דְּלִמְ"ד דְּלִית לִי
אִיסוּר כּוֹלֵל הָאוּכַל גִּיד הַנְּשָׂה שָׁל נְבִילָה חֵיב א'.

וּמוּדָה בְּאִיסוּר מוֹסִיף כְּגוֹן גִּיד הַנְּשָׂה שָׁל שׁוֹר הַנְּסַקֵּל דְּמוֹסִיף אִיסוּר הַנְּאָה דְּחֵיב ב'
ע"ש. וְא"כ בְּהֵוָה בְּרִייתָא נְמִי קִשָּׁה לִיחְשׁוּב נְמִי שְׁבוּעָה שְׁלֵא אַבְשָׁל בֵּין בְּחֹל וּבֵין
בִּי"ט.

וְעַכְצ"ל הָאֵי תַנָּא לִית לִי אִיסוּר כּוֹלֵל. אַבְל מְשׁוּם בְּשָׂר בְּחֻלְבַּב חֵשִׁיב מוֹסִיף.

דְּגִיד הַנְּשָׂה שְׁרִי בְּהַנְּאָה לַתַּנָּא דְּבְרִייתָא דַּס"ל יֵשׁ בְּגִידִין בִּנ"ט פְּדֵאִיתָא לְעִיל דָּף כ"ב
וְצ"ע: דָּף צ"א ע"ב בַּד"ה אִישׁ וְלֹא קָטָן כּו' וּבַפ' מִי שְׁהִי טְמֵא כּו' עכ"ל. וְלִכְאוּר' דְּבְרִי
הַתּו' הֵן תְּמוּהִין כַּמ"ש מְהַרְשֵׁ"א ע"ש: תּוּ דְּנוֹדָאֵי א"א לּוֹמַר דַּר"י אֲתִי דְּלֹא פְּחַד מְהִנִּי
ג' תַּנָּאִים דְּאִיפְּלִגּוּ פ' מִי שְׁהִי טְמֵא: ע"כ נ"ל דְּנוֹדָאֵי לַפְּרִש"י א"א לְתַרְזֵן פְּתִירוּצָא
דְּהַתּוֹס'.

אָף דַּלְפְּרִש"י אֵין מְקוּם לַתְּמִיחָת הַתּוֹס' דְּהָא בְּרֵאשׁוֹן פְּתִיב וּנְכַרְתָּה הַנְּפָשׁ. וְלַרְבּוֹת נְשִׁים
לֹא אִיצְטְרִיף דְּמַמְכָּסַת נְפְשׁוֹת נְפָקָא.

אַלָּא ע"כ לַרְבּוֹת קָטָן אֲתִי לְחֵיב פֶּרַת בְּרֵאשׁוֹן מְגֻזְרֵת הַפְּתוּב: לְכֹן סַד"א דְּגַם בְּשֵׁנִי
חֵיב מְפָקֵל חֻקַּת הַפְּסַח. לְכֹן אִיצְטְרִיף.

אִישׁ לְמַעַט בְּשֵׁנִי מְפָרַת. אָף הַתּוֹס' לֹא נִיחָא לְהוּ בַּפְּרִש"י.

מְשׁוּם דְּרִש"י לְשַׁטְתּוֹ דַּפִּי ר"פ מִי שְׁהִי טְמֵא דָּף צ"ב ע"א. דְּלַרְבֵּי וְלַר' נָתַן חֵיב פֶּרַת
עַל הָרֵאשׁוֹן אִפִּי עֲשָׂה אֶת הַשְּׁנִי.

וְע"פ שְׁטַתּוֹ הַנּוֹצֵרֵף לְדַחֲוֹק פֶּאן. אַבְל הַתּוֹס' ס"ל דְּזָה לִיכָּא לְמ"ד.

דְּוֹדָאֵי בְּעֲשָׂה אֶת הַשְּׁנִי אִפִּי הַזִּיד בְּרֵאשׁוֹן פְּטוּר מְפָרַת עַל הָרֵאשׁוֹן דְּכֹן מוֹכַחִי קְרֵאִי.
דַּל"כ לֹא ה"ל לְכַתְּוֹב פֶּרַת דְּרֵאשׁוֹן בְּעַנְיֵינָא דְּפָסַח שְׁנִי כָּלֵל.

אַלָּא מְשַׁמַּע דַּה"ק וְחֻדַּל לְעֲשׂוֹת הַפְּסַח הֵינְנוּ שְׁלֵא עֲשָׂה גַם אֶת הַשְּׁנִי וְאֵן וּנְכַרְתָּה הַנְּפָשׁ
וְגו' עַל הָרֵאשׁוֹן. וְכֹן מְבֹאֵר בְּרַמְב"ם פ"ה ה' ק"פ (ה"ב) דְּפָסַח כְּרַבִּי וְאַפ"ה פָּסַח בְּעֲשָׂה
אֶת הַשְּׁנִי פְּטוּר מְפָרַת עַל הָרֵאשׁוֹן.

וְכֹן מוֹכַח בְּש"ס לְקַמֵּן (שֵׁם ע"ב) דְּקָאֵמַר הַזִּיד בְּרֵאשׁוֹן וְשַׁגַּג בְּשֵׁנִי לְרַבִּי וְלַר' נָתַן חֵיב
כּו' וּלְפְרִש"י ה"ל לְמִימַר רְבוּתָא טְפִי בְּהַזִּיד בְּרֵאשׁוֹן וְעֲשָׂה אֶת הַשְּׁנִי דְּחֵיב לַר' וְלַר"נ.
אַלָּא נוֹדָאֵי בְּעֲשָׂה אֶת הַשְּׁנִי לִיכָּא לְמ"ד לְחֵיבּוֹ וְהַשְׁתָּא אֵין צְוֵרֵף לְדַחֲוֹק פֶּאן בְּהָא דְּאָמַר
דְּכַתִּיב בְּפָסַח שְׁנִי וּנְכַרְתָּה הַנְּפָשׁ וְגו' לַרְבּוֹת נְשִׁים ר"ל הֵינְנוּ הָא דְּכַתִּיב בְּמַגֵּדָף.

דְּכִינּוֹן דְּגַמַּר בַּג"ש הָוִי כְּמָאן דְּכַתִּיב בְּגוֹפִיָּה דְּמֵיָא כַּמ"ש רִש"י. דְּזָה דַּחֲוִיק: וְתוּ דַּה"ל
לְהַש"ס לְמִימַר וְסָבַר ר' יוֹסִי כְּרַבִּי.

אָלאַ ונדאי לכ"ע אַתי. וה"ק מדַכְתיב בַּפֶּסח שְׁנֵי וְחֹדֶל לַעֲשׂוֹת אֶת הַפֶּסח גַּם בַּשְּׁנֵי וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ וְגו' עַל הָרֵאשׁוֹן.

מִשְׁמַע אִם לֹא חֹדֶל מִלַּעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי פֶטוּר עַל הָרֵאשׁוֹן. וּמִדַּכְתִּיב נֶפֶשׁ ע"כ קָרָא גַם בְּנִשְׁיִם אֵינְרִי.

וְקָאָמַר דָּאִי חֹדְלָה וְלֹא עֲשִׂתָּה הַשְּׁנֵי חֲזִיבַת פֶּרַת. וְאִי עֲשִׂתָּה הַשְּׁנֵי פֶטוּר.

הַרִי מְבִנְיָאָר דְּנִשְׁיִם בַּשְּׁנֵי חוּבָה מִכִּיּוֹן דָּאִי חֹדְלָה לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי חֲזִיבַת פֶּרַת עַל הָרֵאשׁוֹן: וְהִשְׁתָּא תְּמָהוּ הַתּוֹס' הֵיכָן מְצִינּוּ כּו'. וְתִרְצוּ לְקַטֵּן שְׁהַגְדִּיל וְכו' תְּשַׁלּוּמִין דְּרֵאשׁוֹן.

ר"ל ר' יוֹסִי לְגַמְרֵי ס"ל כר' נָתָן. וּמִיָּהוּ ר"נ יְלִיף לָהּ לְקַמֵּן מִכִּי קָרְבַּן ה' לֹא הִקְרִיב בְּמִנְעֵדוֹ דְּמִשְׁמַע לִיהּ דְּאַרְאֵשׁוֹן קָאִי וְאִין צָרִיף לְלַמּוּד מִהָאִישׁ וְרַבִּי יוֹסִי יְלִיף מִהָאִישׁ: שְׁם בַד"ה ר"ש נְמִי סָבַר כּו' תִּימָא כּו'.

וּלְעַד"נ לְתַרְזֵן תְּמִיחָתָם. וְתַחֲלָה נְתַרְזֵן הָא דִּישׁ לְהַקְשׁוֹת אַהָא דְּפָרִיף בַּפ"ב דְּקִידוּשִׁין וְאַפְתִּי מִיבְעִיא לִיהּ דְּשׁוּחְטִין אֶת הַפֶּסַח עַל הַיְחִיד.

וְלֹא מְשַׁנֵּי כְּדִמְשַׁנֵּי פֶּאן לְכַתְּבָא רַחֲמֵנָא לְפִי אֲכָלוּ מֵאִי אִישׁ (וְהוּא קְוָשִׁי הַמְּהַרְשֵׁ"א ו"ל בְּדַבּוּר זֶה). וְנ"ל דְּהָא ע"כ ר"ש ס"ל כְּרִיב"ק שְׁם.

דָּאִי סָבַר כר' יוֹנָתָן נִפְקָא לִיהּ מִן שְׁחִטוֹ דְּכָל הַקְּהָל יוֹצֵאִין בַּפֶּסַח אַחַד. א"כ קָשָׁה מְנָא לִיהּ לְמִילָף דָּאִישׁ לְפִי אֲכָלוּ לְמַעַט אֲשֶׁה הוּא דָּאִתִּי הָא אִיצְטְרַף לְמִילָף מִינֵי שְׁלִיחוֹת.

דָּאִי לֹאוּ אִישׁ גָּבִי לְפִי אֲכָלוּ סַד"א ה"מ הֵיכָא דָּאִית לִי שְׁוֹתְפוֹת בְּגוּוָה כַּמ"ש הַש"ס שְׁם. (א"ה פִּינּוֹן רַבִּינוּ ו"ל בְּלִשׁוֹנוֹ הַצַּח וְקָצַר לִינִישׁב קְוָשִׁי הַמְּהַרְשֵׁ"א ו"ל בַּד"ה אִישׁ זוֹכָה כּו'.

וְכֹן מְצִאתִי בַּס' אֲמָרָה צְרוּפָה וְכֹן מְבִנְיָאָר לְהַדְיָא בְּרֵשׁ"י שְׁם בַד"ה אִישׁ זוֹכָה ע"ש וְדוּק): וְהִשְׁתָּא א"ש פֶּאן קְוָשִׁינֵין לר"ש דַּס"ל כְּרִיב"ק וְלִרִיב"ק אֲכִילַת פֶּסַח מְעַפְּכַת דְּעִיָּקְרוּ בָּא לְאַכִּילָהּ. וְע"כ שְׁפִיר אָמַר לְכַתְּבָא לְפִי אֲכָלוּ דַע"כ גִּילָף מִינֵיהּ דְּשׁוּחְטִין עַל הַיְחִיד.

דָּאִין לוֹמַר דַּסַד"א חַד גַּבְרָא בְּעֵי לְאַכִּילָהּ וְשָׂאָר בְּנֵי הַחֲבוּר' אַף שְׁפָל א' אִין יָכוֹל לְאַכּוֹל כּוֹזִית שׁוּחְטִין עֲלֵיהֶם. דְּהָא פִּינּוֹן דְּאַכִּילַת פֶּסַח מְעַפְּכַת.

א"כ הַנָּה דְּלֹא חֲזִי לְאַכִּילָהּ פֶּמָאן דְּלִיתְנָהוּ דְּמִי וְע"כ שְׁחִיטַת הַפֶּסַח עַל הַיְחִיד הוּא. אָבַל שְׁם פ"ב דְּקִידוּשִׁין קָאִי אֲלִיב' דר' יוֹנָתָן דָּאִיהוּ סָבַר אֲכִילַת פֶּסַח אִין מְעַפְּכַת וּמַש"ה יוֹצֵאִין כָּל הַקְּהָל בַּפֶּסַח א'.

וְלִדְיָדִיָּה צ"ל דָּאִישׁ לְפִי אֲכָלוּ גְזִירַת הַפְּתוּב הוּא דְּגַבְרָא חֲזִי לְאַכִּילָהּ בְּעִינֵין כְּדָאִיתָא לְעִיל דַּף ע"ח ע"ב. וְלפ"ז שְׁפִיר קָאָמַר שְׁם הָא אַפְתִּי אִיצְטְרַף אִישׁ דְּשׁוּחְטִין אֶת הַפֶּסַח עַל הַיְחִיד.

דָּאִי מִלְפִי אֲכָלוּ ה"א חַד גַּבְרָא בְּעֵי דִּיהָא חֲזִי לְאַכִּילָהּ מִגְזִירַת הַפְּתוּב כְּדָפְנִי. אָבַל שָׂאָר בְּנֵי הַחֲבוּרָה הַנְּמַנִּין עִמּוֹ אַף שָׂאִין אַחַד רָאוּי לְאַכּוֹל כּוֹזִית כּוֹלָם יוֹצֵאִין כּו'.

דְּאַכִּילַת פֶּסַח אִין מְעַפְּכַת. רַק גְזִירַת הַפְּתוּב הוּא דְּלִיָּהּ חַד גַּבְרָא דִּיהָא חֲזִי לְאַכִּילָהּ.

אָבֵל לְעוֹלָם אֵין שׁוֹחֲטִין עַל הַיְחִיד וּמִשׁ"ה אֵינְצֵטְרֵךְ אִישׁ. ע"כ מְשַׁנֵּי שֵׁם דְּסֹבֵר כַּמ"ד אֵין שׁוֹחֲטִין: הָרִי מְבֹנָאָר דַּר"ש כְּרִיב"ק ס"ל ור' יְהוּדָה ע"כ כַּר' יִנְנָתָן ס"ל.

דַּל"כ אִישׁ דְּלִגְבֵי לְפִי אָכְלוּ לר' יְהוּדָה ל"ל. דְּהָא אִיהוּ סֹבֵר אֵין שׁוֹחֲטִין אֶת הַפֶּסַח עַל הַיְחִיד וְגַם ס"ל נְשִׁים בְּרֵאשׁוֹן חוּבָה.

אָלָא ע"כ צ"ל דַּר"י כַּר' יוֹנָתָן ס"ל וְאֵינְצֵטְרֵךְ אִישׁ לְמִילָף מִינֵי שְׁלִיחוֹת דְּלֹא נִימָא דְּנֻקָּא הֵיכָא דְּאִית לִי שְׁוֹתְפוֹת בְּגוּנָה כַּמְבֹנָאָר בְּקִידוּשֵׁין שָׁם: וְע"כ מְתַנְרֵץ תְּמִיהַת הַתּוֹס'. וְהוּא דַּר' יְהוּדָה ע"כ ס"ל תְּרַתֵּי ש"מ.

דְּוֹנְדַאי זֶה הַלְיָמוּד שְׁאֵין שׁוֹחֲטִין אֶת הַפֶּסַח עַל הַיְחִיד מְסַתְּבֵר טְפִי. דְּעַל הַלְיָמוּד שֶׁל בְּמַת יְחִיד קָשְׂיָא הֵיאֵךְ תְּלוּי דִּין זֶה דְּמַחְסֹר זְמַן בְּפֶסַח דְּנֻקָּא.

הָא אִפִּי כָּל מַחְסֹר זְמַן דְּשַׁאָר קַרְבָּנוֹת נְמִי דִּינָם כּוֹן כְּגוֹן מַחְסֹר כְּפָרָה שְׁלֹא הִגִּיעַ זְמָנוֹ. אִךְ דִּישׁ לר"י הֶכְרַח מְקַרָּא דַּע"כ אֶתִי גַם לְהָא דְּבַמַּת יְחִיד.

דַּל"כ תְּקַשָּׁה לְפִי הָאָמֶת ל"ל לְקַרָּא לְמִקְתָּב אִישׁ גְּבִי לְפִי אָכְלוּ כְּדִי לִיַדַע שְׁלִיחוֹת בְּלִי שְׁוֹתְפוֹת. הָא אִפִּי אֵי לֹא הָוָה כְּתוּב אִישׁ נְמִי הָוָה יַדְעִינָן שְׁלִיחוֹת בְּלֹא שְׁוֹתְפוֹת.

דְּאִי שְׁוֹתְפוֹת דְּנֻקָּא קָשָׁה ל"ל וְשַׁחְטוּ תִּיפּוּק לִי מְדַכְתֵּיב אִישׁ שֶׁה לְבִית. וַא"ל דְּאֵינְצֵטְרֵךְ וְשַׁחְטוּ לְאַכִּילַת פֶּסַחִי דְּלֹא מְעַכְבָּא.

קָשָׁה לְשַׁתּוּק מִינֵי וְנִילוּף מְדַכְתֵּיב לְפִי אָכְלוּ לְשׁוֹן יְחִיד וְהָרִי אֵין שׁוֹחֲטִין עַל הַיְחִיד. אָלָא ע"כ קָרָא ה"ק דַּא' רַאוּי לְאַכִּילָה בְּעֵינָן וְשַׁאָר הַחֲבוּרָה אַף שְׁאֵין רַאוּי א' מְהֵם לְאַכִּילַת כּוֹזִית יוֹצְאִין.

א"כ ע"כ מוּכַח מְזַה דְּאַכִּילַת פֶּסַח לֹא מְעַכְבָּא. דַּל"כ ה"ל אוֹתָם שְׁאֵין רַאוּיִן לְאַכִּילָה כְּאֵילוּ אֵינָן וְה"ל שְׁחִיטַת הַפֶּסַח עַל הַיְחִיד.

אָלָא וְוֹדַאי וְשַׁחְטוּ לְשְׁלִיחוֹת אֶתִי אַף בְּלֹא שְׁוֹתְפוֹת. וַא"כ אִישׁ ל"ל.

אָלָא מְזַה הַכְּרִיחַ רַבִּי יְהוּדָה דְּתַרְתֵּי ש"מ. דְּעֵיקָר קָרָא מִיבְעִיָּא נְמִי לְהָא דְּבַמַּת יְחִיד.

וַא"כ אֵי לֹא וְשַׁחְטוּ סַד"א דְּאַכִּילַת פֶּסַח מְסַתְּבֵר דְּמְעַכְבַּב דְּעֵיקָרוּ בָּא לְאַכִּילָה מְתַחֲלָה. וּמְדַכְתֵּיב לְפִי אָכְלוּ סַד"א דְּשׁוֹחֲטִין אֶת הַפֶּסַח עַל הַיְחִיד.

וּקְרָא דְּבִאָחַד לְבַמַּת יְחִיד הִיא דְּאֶתִי. דְּהָא ע"כ גַּם לְפִי הָאָמֶת לְהֵכִי.

הוּא דְּאֶתִי. אִךְ דְּהוּאִיל וְדַרְשָׁא דְּאֵין שׁוֹחֲטִין עַל הַיְחִיד מְסַתְּבֵר, מוֹקְמִינָן נְמִי בְּהֵכִי.

וְאֵי לֹא קָרָא דְּוְשַׁחְטוּ סַד"א דְּמְסַתְּבֵרָא דְּאַכִּילַת פֶּסַח מְעַכְבָּת. וְע"כ יֵשׁ הֶכְרַח דְּשׁוֹחֲטִין פֶּסַח עַל הַיְחִיד מְלִפִי אָכְלוּ וּקְרָא לְבַמַּת יְחִיד הוּא דְּאֶתִי.

אָבֵל הַשְּׁמָא דְּוְשַׁחְטוּ אֶתִי לְאַכִּילַת פֶּסַח דְּלֹא מְעַכְבָּא. מְסַתְּבֵר לְאוּקְמִי קָרָא דְּבִאָחַד נְמִי לְהֵכִי דְּאֵין שׁוֹחֲטִין פֶּסַח עַל הַיְחִיד.

אָבֵל ר"ש דַּס"ל כְּרִיב"ק אֵי הָוִי ס"ל נְמִי דְּאֵין שׁוֹחֲטִין הַפֶּסַח עַל הַיְחִיד קָשָׁה מְנָא לִי הָא דְּבַמַּת יְחִיד: וְהָא דְּפִירְש"י לְעֵיל (ע"א בַּד"ה וּפְרָכִינָן) דְּטַעְמָא דַּר' יוֹסִי מְהַדָּר לְפְרוּשֵׁי

מקרא דאיש לפי אכלו. ר"ל דבעל הש"ס מתרץ לי לקרא דאיש דגבי לפי אכלו לר' יוסי.

דל"ל.

דכינון דסבר לקמן אשה בראשון חובה. א"כ איש גבי לפי אכלו ל"ל.

ע"כ מפרש דסד"א ממאי דלקי דלר"ש הוא דאיתי אימא לקא דר"י כו': וקשטא דע"כ דלימוד דרבי יהודה מסתבר טפי פריה לקמן שפיר ע"כ ר"ש סבר נמי כר"י כו': וקא דפירש"י במתני' ונאפ' חבורה של מאה כו' ר"י קאמר לה.

ר"ל דקשיא לי לרש"י דבמתני' דלעיל מבואר דאפ' אהד מבני חבורה לא יתא שאין ראוי לאכול פזית. וכאן מבואר אם אהד אוכל פזית אף שפלו אין יכולין לאכול שוחטין עליהם.

לכן פירש"י ר"י קאמר לה. דהוא ס"ל הכי מדאיצטריך איש ולא גליף מלפי אכלו אלא ע"כ צ"ל דסד"א שאהד צריך ראוי לאכילה ותו לא שאכילת פסח אין מעפכת.

ומתניתין דלעיל ס"ל אכילת פסח מעפכת: דף צ"ב ע"ב במשנתנו שאלו פטורין מהפרת כו'. הרמב"ם בפירושו המשניות פ"א אפ"י בהזידו בשני פטורין אם הנה טמא ודרה רחוקה בראשון.

ואלו שוגג ואונס בראשון והזידו בשני חייבין פרת ע"ש. וכ"פ בחבורו (פ"ה מהל' ק"פ הל' א'): והראב"ד השיג עליו: ובאמת שדעת הרמב"ם תמוה.

והוא נגד הש"ס ערוף דפריה שוגג ואונס בני פרת גינהו. ונדחק הש"ס להגיה דאונן ומזיד תנו בהדיהו ואלו לפי הרמב"ם לא הני צריה פלל להגהה ולא קשה פלל אמתני' פן תמהו בספר ברפת הגזבח ולקחם משנה ע"ש: ולפעד"נ דפי' הרמב"ם מוכרח הוא בהסוגיא דרש"י תמה על רב שישת דיש תיובתא לי' ממתני'.

דע"כ קושיותו אדרה רחוקה למה נאמר ולרב שישת הא איצטריך דאי בעי כו': תו קשה הא דפריה אברייתא למה נאמר דאי בעי לא שבקינן לי'. למה לא פריה הכי אמתני' תו יש לדקדק הברייתא קצרה בלשונה לפוטרו מפרת.

ובמשנתנו אמר שאלו פטורין מפרת ואלו חייבין בהפרת ונהרי דרה הברייתא לבאר ולפרש דבריה יותר מן המשנה ונ"ל דבזה מחולקים ר"נ עם רב שישת. דר"נ ס"ל דתנא דמתני' ומנא דברייתא חד תנא הוא.

והברייתא מפרש מה שלא פי' במתני'. דמתני' תירץ למה לא נאמר מזיד ואונן אלא דרה רחוקה.

ע"ז אמר אלו מזידין חייבין ואלו פטורין. וע"ז קשיא להברייתא למה נאמר דרה רחוקה, ולא נאמר שוגג ואונס דג"כ פטורין כמו טמא ודרה רחוקה.

ע"ז משנה הברייתא לפוטרו מפרת. פי' לרבותא נאמר דרה רחוקה.

דלא מבעיא שוגג ואונס בראשון והזידו בשני פטורין. פיון דלאו בני פרת ניהו על הראשון דאונס רחמנא פטרי' אלא אפי' דרף רחוקה דהוי מצוי למיעבד פסח אי הוי בעיכמ"ד הורצה אפ"ה פטרו מפרת.

ושפיר אמר הש"ס וכמ"ד הורצה כף פ"י ר"נ מתני' וברייטא. אבל רב ששת ס"ל דתנא דמתני' ותנא דברייטא פליגי אהדדי.

דתנא דמתניתין הוא ר"ע דמקיש דרף רחוקה דלא הורצה פמו טמא. וברייטא הוא ר"א דלא מקיש דרף רחוקה לטמא לכו סבר דהורצה.

וכיון דס"ל למתני' לא הורצה ע"כ קושניתו למה נאמר טמא. וצ"ל דמתני' ס"ל שוחטין וזורקין על טמא שרץ.

וטמא דקרא איירי במת בששי שלו. דפשטא פיון דלא חזי לאכילה אי בעי למעבד פסח לא מצוי למיעבד דאכילת פסח מעכבת.

ע"כ הקשה מתני' שפיר למה נאמר טמא ולא נאמר שוגג ואונס. נאפילו אי ס"ל אין שוחטין וזורקין וילפינן מיתורא דביום ההוא כמ"ש התוס' דף צ' (ע"ב בד"ה שחל כו') דקרא דביום ההוא מיותר.

ע"כ הקשה למה נאמר טמא. דאי לאשמעינן דאין שוחטין וזורקין כו'.

א"כ פיון דע"כ גוף הקרא להכי הוא דאתי א"כ יתורא דביום ההוא למה לי. ומשני שאילו פטורין אפילו הזידו בשני.

ושוגג ואונס בראשון והזידו בשני חייבין. וילפינן הכי מדנאמר טמא ולא שוגג ואונס.

דהשתא ליכא למימר דלרבנותא נקט כמ"ש לרב נחמן. תנא דלרב ששת לא הורצה בדרף רחוקה וליכא רבותא.

ותו הו' עיקר קושנית מתני' למה נאמר טמא ובטמא ליכא רבותא לכ"ע. אבל הברייטא ס"ל כמ"ד הורצה.

לכו משני לפוטרו מפרת. פ"י לרבנותא נקט דרף רחוקה ולא שוגג ואונס.

דלא מבעיא שוגג ואונס דפטורין אפי' הזידו בשני. אלא אפילו בדרף רחוקה.

דכיון דמצוי למיעבד פסח בראשון ולא עביד. סד"א לחייבו פרת קמל"ן דרחמנא חס עליו לפוטרו מפרת.

וע"כ קא קשיא ליה להש"ס אליבא דברייטא לפי האמת. למה נאמר טמא ולא נאמר שוגג ואונס.

דהא בטמא ליכא למימר דהוא רבותא. אלא ע"כ צ"ל דטמא איצטריו דאי בעי למיעבד לא שבקינן לי'.

לכו פריף המקשה על הברייטא בהא דאמר למה נאמר טמא. למה נאמר הו' איצטריו דאי בעי כו'.

דע"כ לפי האמת צ"ל פן לפי הברייטא. דמשני לפוטרו מפרת לרבנותא.

ואלו בטמא ליפא רבוותא. אבל במתני' לק"מ דבמתני' עיקר קושנייתו על טמא.
ומשני שאלו חייבין באמת פיון שהזידו בשני: והא דאמר רב אשי מתני' נמי דיקא. ה"ק
משום דר"נ הביא ראיה לדבריו ממתני' דלא כר' שישת.
ורב שישת השיב לו דמזיד ואונן תנן בהדיניהו. וע"ז אמר רב אשי דע"כ ר"נ גופא צריך
להודות דמזיד ואונן תנן בהדיניהו.
וא"כ מאי הביא ר"נ ראיה ממתני' פיון דלשטת ר"נ גופא צריכין להגיה במתני' מזיד
ואונן. דאלו חייבין אמאי הא שוגג ואונס לאו בני פרת נינהו.
פ"א אפ"י בהזידו בשני. דמהי תיתי נחמיר בהו טפי מטמא ודנרף רחוקה לשטת ר"נ.
דקא י"ל דקא דנאמר בתורה דנרף רחוקה לרבוותא נקטי' פדמשני הברייתא דאיהו חד
תנא עם תנא דמתני'. ועל טמא לא קשיא לדידנ' כדפ"י.
וע"כ לרב נחמן גופא צריך להגיה מזיד ואונן. ואמר הש"ס ורב נחמן אמר לך כו' אבל
לשטת רב שישת ע"כ אלו חייבין אפ"י שוגג ואונס בראשון אם הזידו בשני וכדפ"י.
והרמב"ם פוסק פ"ב שישת כמבואר בדבריו פ"ה ה"ג. ופסק הרמב"ם כר' שם הל"ב
דסתם מתני' כןתני' כדפ"י.
ומ"ש רש"י לקמן בהזיד בראשון אף שעשה את השני חייב פרת. הוא לשטתו דפ"י שאלו
חייבין פרת אפילו עשה את השני.
אבל זה לא מסתבר כלל כדפ"י לעיל דף צ"א ע"ב בתוס' ד"ה איש ולא קטן כו' עיי"ש.
וע"כ פסק הרמב"ם דבעשה השני פטור אפילו הזיד בראשון דלא כרש"י.
וכן כתבתי דף צ"א שהוא דעת התוס' שם עיי"ש: ומה שהקשו התוס' בד"ה דאי בעי כו'.
יש לתרץ לדעת הרמב"ם פיון דבאמת לפי הברייתא צ"ל דטמא נאמר לאשמעי' דאי בעי
לא שבקינן לי'.
וא"כ ע"כ ס"ל לברייתא זו דאכילת פסחים לא מעפבא. ואיש לפי אכלו היינו דבעינו חד
גברא ראוי לאכילה פי הכי דס"ל לר"נ (יוסי) דף צ"א דאם יש א' שראוי לאכול פזית
אפ"י כל החבורה אין א' מהם יכול לאכול פזית שוחטין עליהם.
וע"כ דס"ל אכילת פסח לא מעפבת אבל מ"מ א' בעי מגזירת הפתוב כמ"ש לעיל דף
צ"א (פ"ב). וכן ס"ל לברייתא זו.
ולכן איצטרף טמא דלא שבקינן ליה לשחוט אפ"י עם בני חבורה טהורין שיכולין לאכול.
אבל אנו קיל"ן אכילת פסחים מעפבת וא' מבני חבורה שאין ראוי לאכילה הוי איהו
כפמאן, דליתני' כמ"ש הרמב"ם פ"ב הל"ה.
וכן ס"ל למשנתנו לר"ש. ונשפיר הקשה למה נאמר טמא.
והדברים ברורים: שם בתוס' בד"ה אלו פטורין כו' מדפריף מינה לרבה דקאמר דר"א
פטור מפרת כו' עכ"ל: לכאורה יש לתרץ קושנייתו. דלרב י"ל דס"ל לתנא דמתני' דטמא
אף שיכול לתקן עצמו לטבול פטור מפרת.

וְגַלְיָהּ לֵה מְהִיקָשָׁא דְדַרְדָּרָה רְחוּקָה מֵה דְרָדָה רְחוּקָה אַף שְׂיָכוּל לְבֹא בְּסוּסִים וּפְרָדִים אַפ"ה פְּטוּר מִפְּרֵת דְּכֵתִיב וּבְדַרְדָּרָה לֹא הָיָה, ה"ה טָמֵא אַף שְׂיָכוּל לְתַקֵּן עֲצָמוּ בְּטַבִּילָה פְּטוּר. וְרִיבּוּי דְהָאִישׁ לְרַבּוֹת עָרַל הוּא דְאֵתִי.

דְּכִינּוּ דִישׁ לְאוּקְמִי הָרִיבּוּי בְּעָרַל מוּקְמִינּוּ לִי דְאִין הִיקָשׁ לְמַחְצָה. אֲבָל שָׁם פְּרִיָהּ לְרַבָּה דְאָמַר הָכִי לר"א.

ור"א הָא ס"ל בְּמַתְנֵי דְלַקְמָן. דְדַרְדָּרָה רְחוּקָה מֵאַסְקוּנְפַת הָעֲזָרָה וּלְחוּץ הוּא.

הָרִי דְלֹא ס"ל הִיקָשָׁא דר"ע. וע"כ פְּמוּ דְמַרְבִּינּוּ לְעָרַל מְהָאִישׁ פֶּן מַרְבִּינּוּ לְטָמֵא.

וצ"ל בְּכָל הַסּוּגִיָּא גְרָסִינּוּ שָׁם ד' ס"ט רַבָּה זוּלַת בְּתִירוּץ הָאֲחֵרוֹן דְשָׁם אֲלֵא אָמַר רַבָּא כו'. וְרַבָּה ס"ל פְּאֲבִי דְלַקְמָן דָּף צ"ד ע"ב דְרָדָה רְחוּקָה לְטָהוּר כו'.

אֲבָל רַבָּא הָא ס"ל שָׁם תַּנְאִי הִיא אֲלִיבָא דר"א ע"ש: דָּף צ"ג בד"ה ר"ע סָבַר כו' תִּימָא מְנָא לִיה עכ"ל. ולפע"ד י"ל דְרַב נִחְמָן מְסַתְמָא ס"ל פְּהַלְכְתָּא.

דְקִיל"ן פְּעוּלָא דְאָמַר לְקָמוּ דְרָדָה רְחוּקָה כֹּל שְׂאִין יָכוּל לְכַנּוּס בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה. ולפ"ז א"ש הָא דְאָמַר ר"ע לְטַעְמִי.

פִּי ר"ע דְמַקְיֵשׁ טָמֵא וְדַרְדָּרָה רְחוּקָה לְהַדְדִי. וע"כ יְלִיף טָמֵא מִדְרָדָה רְחוּקָה מֵה דְרָדָה רְחוּקָה אֲפִי אִם יָכוּל לְכַנּוּס בְּשַׁעַת אֲכִילָה.

פִּינּוּ דְבִשְׁעַת שְׁחִיטָה לֹא חֲזִי נִדְחָה. אַף טָמֵא כֹּל שְׂאִין רְאוּי בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה וְזַרְיקָה אֲפִי יָכוּל לְאַכּוֹל פֶּסַח אִין זוֹרְקִין עָלָיו.

וְאֵתִי שְׁפִיר לְשׁוֹן ר"ע לְטַעְמִי דְאָמַר ה"ש"ס. אֲבָל לְעֵיל דָּף צ' דְאָמַר שָׁם סָבַר לֵה כר' יִצְחָק כו'.

קָאִי עַל דְבַרִי ר' יְהוּדָה דְהוּא מְרָא דְשְׁמַעְתָּא שָׁם. ור' יְהוּדָה הָא סָבַר לְקָמוּ דְרָדָה רְחוּקָה כֹּל שְׂאִין יָכוּל לְכַנּוּס בְּשַׁעַת אֲכִילָה.

לְכֹן צְרִיף לְלַמּוּד מִדְּכֵתִיב בַּיּוֹם הַזֶּה הוּא נִזְהָר בְּרוּר: שָׁם בְּד"ה דְאִי בְּעֵי. וד"ה אֲלֵא לְמָה נְאָמַר וד"ה לֹא קָשִׁי כו' לְעַנ"ד נִרְאָה לְתַרְץ קוּשְׁיוֹת הַתּוֹס' שְׁבִשְׁלִשָּׁה דִּיבּוּרִים אַלּוּ.

וּיְתַרְץ (בְּזֶה תְּמִיחַת רַש"י דְהִקְשָׁה לְרַב שְׁשֵׁת מַמְתְּנִי. גַּם הָא דְלֹא פְּרִיָהּ אֲמַתְנִי לְמָה נְאָמַר הָא אִיִּצְטְרִיף דְאִי בְּעֵי כו' וְהוּא דְבְּמַתְנֵי י"ל דַּס"ל שׁוֹחֲטִין וְזוֹרְקִין עַל טָמֵא שְׂרָץ.

וְקָרָא בְּטָמֵא מִת בְּשֵׁשִׁי אִיִּרִי דְפִשְׁיטָא דְלֹא שְׁבָקִינּוּ לִיה. אֲבָל בְּרִיָּתָא דְאֵתִיָּא כר' יוֹסִי ור' יוֹסִי הָא ס"ל אִין שׁוֹחֲטִין וְזוֹרְקִין עַל טָמֵא שְׂרָץ.

פְּרִיָהּ שְׁפִיר הָא אִיִּצְטְרִיף דְאִי בְּעֵי כו': וּמָה שְׁתַּמְהוּ הַתּוֹס' דַּע"כ ס"ל לְבְּרִיָּתָא שׁוֹחֲטִין וְזוֹרְקִין כו' דְהָא ס"ל כַּמ"ד הַנּוֹרְצָה. י"ל דְהָא דְאָמַר לְעֵיל מ"ד אִין שׁוֹחֲטִין ע"כ ס"ל לֹא הַנּוֹרְצָה.

הִינּוּ אֲלִיבָא דר"ע דְמַקְיֵשׁ דְרָדָה רְחוּקָה לְטָמֵא. לְכֹן לְמ"ד אִין שׁוֹחֲטִין כו' שְׁנִיָּהֶם דוּמִין זֶה לְזֶה וְכ"כ הַתּוֹס' לְעֵיל.

אָבֵל בְּרִיָּתָא דְאַתְיָא כַּר' יוֹסִי. וּר' יוֹסִי הָא סָבֵר לְקַמְּוּ בְּמִשְׁנֵתֵינוּ דְמַאֲסָקוֹפֵת הָעֵזְרָה וְלַחֲוִיץ הָיִי דְרַךְ רַחוּקָה.

וְאָמַר לְפִיכָה נִקּוּד עַל ה' כו'. וְא"כ ע"כ לֹא מְקִישׁ ד"ר לְטַמָּא.

דְּכִינּוּן דְּדַרְדָּרָה רַחוּקָה יְכִיל לְכַנּוּס בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה אֵינּוּ דוֹמָה כָּלֵל לְטַמָּא. וְע"כ לר' יוֹסִי אֲפִילוּ אִי אֵין שׁוֹחֲטִין וְזוֹרְקִין אַפ"ה שְׁפִיר ס"ל דְּהַוְרָצָה.

וְהִשְׁתָּא מַה שְׁהִקְשׁוּ הַתּוֹס' לְרַב יְהוּדָה לַק"מ. דְּרַב יְהוּדָה קָאִי אַלְיָבָא דַר"ע וּר' יוֹסִי ס"ל דְּלֹא כַר"ע: וְזֶה נִלְע"ד בְּרוּר: עֵינָן בְּתוֹסְפֵתָא פ"ח: דָּף קִיא ע"ב בַּד"ה אֲלֵא בְּדַבְרִים כו' וּמִיָּהוּ קָשָׁה כו' עכ"ל.

הִנֵּה הַתּוֹסְפוֹת וְהָרָא"ש וּבְפֶרֶט הַמְרָדְכִי שְׁהָאֲרִיף וְדַחוּ דְבָרֵי הַרְשָׁב"ם מִתּוֹף הַסּוּגְיָא וְרֵאִיתִי כִּי הַרְמַב"ם וְרֵאֲבִי"ה סוֹבְרִים פְּרִשְׁב"ם: וְאַנִּי הִקְטַן אוֹמֵר בְּאִימָה וּבִירְאָה דְּלֹא קָשָׁה מִיָּדֵי עַל הַרְשָׁב"ם וּבְחִידוּשֵׁי לַא"ח ס' רע"ג הָאֲרַכְתִּי וּבִרְתִּי שָׁם דְּדַבְרֵי הַרְשָׁב"ם בְּרוּרִין וּמְאִירִין.

וְגַם דַּעַת הַגְּאוּנִים כֵּן הוּא וְיִישְׁבְּתִי ת"ל בְּטוֹב טַעַם וְדַעַת בַּס"ד ע"ש: מְסַכֵּת בִּיצָה דָּף ב' תּוֹסְפוֹת בַּד"ה דְּלֵמָּא ב"ש כו'. וְי"ל דְּמִן קָצָה דְּבַעֲלֵי חַיִּים חֲמִיר טְפֵי עכ"ל: פִּי לְאַפּוּקִי בִּיצָה דְּלֵאוּ ב"ח הִיא.

וּכְדַבְרֵי הַתּוֹס' מְבֹאָר בִּירוּשְׁלַמִי. וְז"ל מְחַלְפֵי שִׁיטְתֵי דַב"ש כו'.

וּמִשְׁנֵי חוֹמֵר הוּא בְּדַבָּר שֵׁישׁ בּוּ רוּחַ חַיִּים עכ"ל וְיֵשׁ לְתַמּוּהָ דַא"כ מֵאֵי פְּרִיף לְקַמְּוּ וְלִיפְלֵגוּ בְּתַרְנַגּוּלַת הָא בְּתַרְנַגּוּלַת דַּב"ח הִיא מוֹדֵי ב"ש דְּהָיִי מְוַקְצָה. וּמ"ש הַמְפָּרְשִׁים בַּזֶּה אֵין לְשׁוֹן הִירוּשְׁלַמִי וְהַתּוֹס' סוֹבֵל פִּירוּשׁוֹן: תּוּ הִקְשׁוּ הַמְפָּרְשִׁים בַּד"ה קַס"ד אֲפִילוּ כו'.

לְפִי הַמְּסַקְנָא דְּגַם בְּנוּלָד כְּזֶה שְׁרִי ר"ש. א"כ מֵאֵי פְּרִיף בְּעִירוּבֵין כ"ש דְּהָיִי נוּלָד: תּוּ יֵשׁ לִי תַמּוּהָ רַבָּה, עַל דַּעַת ר"ת הַבִּיאוּ הָרָא"ש סוּף מְסַכֵּת זוּ.

שְׁפֶסֶק דְּמִן קָצָה שְׁרִי וְנוּלָד אָסוּר ע"ש. א"כ קָשָׁה בְּהָא דְּאָמַר לְקַמְּוּ כּוֹלְהוּ כְּרַב נַחְמָן לֹא אָמַרְי כִּי קוֹשְׁטֵין וְלִפְלֵגוּ בְּתַרְנַגּוּלַת.

ה"ל לְאוּקְמֵי טַעְמָא דַּב"ה מְשׁוּם נוּלָד. אָבֵל בְּתַרְנַגּוּלַת מוֹדֵי ב"ה דְּשְׁרִי.

וּס"ל לַב"ה כְּמוֹ דְּקִיל"ן לְדַעַת ר"ת: תּוּ אַמְאֵי שְׁבִיק סְתָמָא דְּהַש"ס לְמִידְחֵי אוּקְמֵתָא דְּרַב נַחְמָן עַד שְׁהוֹצְרוּ לְאוּקְמֵי מִתְנִיתִין בְּטַעְמִים אַחֲרִים. הָא אַלְיָבָא דְּהַלְכְּתָא שְׁפִיר מְצִינָן לְאוּקְמֵי טַעְמָא דַּב"ה מְשׁוּם נוּלָד כְּדַפְּלִי: תּוּ קָשָׁה לְפִי מ"ש הַתּו' בַּד"ה אוּכְלָא דְּאַפְרַת הוּא כו' הַטַּעַם דָּאִי בְּעֵי שְׁחִיטָה לָהּ וְאָכִיל כָּל שְׁבַגְוָה.

א"כ מֵאֵי פְּרִיף אֲפִי מֵאֵן דְּשְׁרִי בְּמִן קָצָה בְּנוּלָד אָסוּר הָא כֵּינּוּן דְּמְצִי לְמִישְׁחַט הַתַּרְנַגּוּלַת. הַבִּיצָה אוּכְלָא דְּאַפְרַת הוּא.

וּמ"ש מְהַרְשֵׁ"א הוּא דְּחוּק ע"ש: ע"כ נ"ל דְּדַבְרֵי הִירוּשְׁלַמִי וְהַתּו' הֵן כְּפִשְׁטוֹן דְּבַעֲלֵי חַיִּים חֲמִיר וּב"ש מוֹדִים דְּהַתַּרְנַגּוּלַת אָסוּרָה. אַף דְּהַתּוֹס' לֹא כְּתָבוּ כֵּן אֲלֵא לְקַס"ד דְּהַמְקָשָׁה.

אָבֵל לְמִסְקֵנַת ר"נ ע"כ דָּאִין חֵילוּק בֵּין בְּעָלֵי חַיִּים לְשָׂאָר דְּבָרִים. ע"כ פְּרִיָּהּ שְׁפִיר לְמָן וְלִפְלָגוּ בְּתַרְנַגְוֹלָת: וְזֶה דְנִרְאָה לִי לְפִי מ"ש הַתּוֹס' דְּהַטְעָם הוּא דָּאִי בְּעֵי שְׁחִיטָה לָּהּ וְאָכִיל כָּל שְׂבִיבָהּ.

לפ"ז בְּאַמַּת גַּם אִם הַתְרַנְגְוֹלָת עוֹמֶדֶת לְגַדֵּל בְּצִיָּים. אַפ"ה הַבִּיָּצָה אוֹכְלָא דְאַפְרַת הוּא לְמָאן דְלִית לָּהּ מְוֹקְצָה.

כִּינּוּן דָּאִי בְּעֵי שְׁחִיטָה לָּהּ וְאָכִיל כָּל שְׂבִיבָהּ וְדִלָּא כַּמ"ש מְהַרְשָׁ"א בְּזֶה. וְהָא דְפְרִיָּהּ אַפ"י מָאן דְשָׂרִי בְּמְוֹקְצָה בְּגוֹלָד אָסוּר.

הִינּוּ מְשׁוּם דְקַס"ד דַּע"כ בְּתַרְנַגְוֹלָת מוֹדִים ב"ש דְאַסוּרָה. דַּל"כ קָשָׁה לְפָלְגוּ בְּתַרְנַגְוֹלָת.

אַלָּא ע"כ בְּבְעָלֵי חַיִּים מוֹדִים ב"ש דְאַסוּר. דְכֵן סָבְרִי ב"ש גַּבִּי הָא דְצָרִיָּה לְנַעֲנַע מִבַּע"י. וְכִינּוּן דְהַתְרַנְגְוֹלָת ב"ח הִיא וְאָסוּר ע"כ הַבִּיָּצָה הִיא נוֹלָד. וּמִשְׁנֵי ר' נַחֲמָן דָּאִית לָּהּ מְוֹקְצָה כו'.

וְדִלִּית לָּהּ מְוֹקְצָה לִית לָּהּ נוֹלָד וְהִבִּין הַש"ס הַשְׁתָּא דַּע"כ ב"ש כַּר"ש וּב"ה כַּר"י. וּמִי אָמַר רַב נַחֲמָן הֵכִי כו'.

וּמִסִּיק דַּע"כ י"ט חֲמִיר מְשַׁבַּת לְעֵנִין מְוֹקְצָה לַב"ה. וְא"כ לַב"ש דַּס"ל מְוֹקְצָה בְּשַׁבַּת גַּבִּי עֲצָמוֹת וּקְלִפִּין.

מְכַל שְׁכַן דַּס"ל מְוֹקְצָה בִּי"ט. דְזֶה וְדָאִי הוּא דְנִחַק לּוֹמַר דַּב"ש וּב"ה יִפְלְגוּ בְּסִבְרוֹת הַפּוּכּוֹת.

אַלָּא ע"כ לַב"ש נְמִי י"ט חֲמִיר מְשַׁבַּת. וְהָא דְמִקְיָלִי ב"ש בִּי"ט הִינּוּ מְשׁוּם צְוֹרָה שְׁמַחַת י"ט וְאִנְכֹל נֶפֶשׁ הַתִּירוּ ב"ש לְטַלְטַל מְוֹקְצָה כְּדִי לְאַנְכְלוּ.

(כַּמ"ש הַתו' דָּף ח' וּבַש"ע ע"ס תַּק"ט). אָבֵל שְׁלָא לְצוֹרָה שְׁמַחַת י"ט כִּינּוּן דְאַפִּילוּ בְּשַׁבַּת ס"ל לַב"ש מְוֹקְצָה ק"ו בִּי"ט.

אַבֵּל ב"ה לֹא הַתִּירוּ מְשׁוּם שְׁמַחַת י"ט. דַּכָּה גַּפְלִיגִי נְמִי בְּסִיפָא דְמַתְנִי'.

דַּלַּב"ש הַתִּירוּ לְשַׁחַט חֵיהּ וְעוֹף בִּי"ט כְּדִי לְכַסּוֹת בְּדָקָר נְעוּץ מְשׁוּם שְׁמַחַת י"ט. וּב"ה לֹא הַתִּירוּ כְּדִלְקָמָן דָּף ט'.

וְכִינּוּן שְׁכַן אִין אָנוּ צָרִיכִין לְחַלֵּק בֵּין בְּעָלֵי חַיִּים לְשָׂאָר דְּבָרִים. דִּי"ל ב"ש הַתִּירוּ כָּל מְוֹקְצָה מְשׁוּם.

שְׁמַחַת י"ט. וְדִקְשָׁיָא לָּהּ מְהָא דְצָרִיָּה ב"ש לְנַעֲנַע מִבַּע"י.

י"ל הָא מְבֹאָר שְׁם בַּש"ס דְמִיָּרִי בְּבִרְיָה רַאשׁוֹנָה וְחִיָּשִׁי דְלָמָא אֲתִי לְאַמְלוּכִי שְׁלָא לְשַׁחַטוּן. וְנִמְצָא הִנֵּה מְטַלְטַל מְוֹקְצָה שְׁלָא לְצוֹרָה שְׁמַחַת י"ט.

וְכִבְרַת נִתְבָּאָר דְשְׁלָא לְצוֹרָה שְׁמַחַת י"ט מְחִמִּירִי ב"ש טְפִי מַב"ה בְּמְוֹקְצָה. אָבֵל בְּבִרְיָה שְׁנִיָּה מְבֹאָר שְׁם דְלָא חִיָּשִׁי ב"ש דְלָמָא אֲתִי לְאַמְלוּכִי.

וכ"ש בַּשָּׂאָר דְּבָרִים דְּלֵא חַיִּישֵׁי דְלִמָּא אָתִי לְאַמְלוּכִי. לְכֹן שָׂרִי ב"ש לְשַׁחוּט הַתְּרַנְגְּוֹלָת וּלְאַוְכְלָהּ.

וְכִינּוּן דְּאִי בְּעֵי שְׁחִיטָה לָהּ וְאָכִיל כָּל שְׂבִיבָה לְכֹן הַבִּיצָה אוֹכְלָא דְאַפְרָת הוּא לַב"ש. וְהִרְאָה מַד"ט דְּהוּי סְבָרִי רַש"י וְהַתּוֹ' שָׁם לְפָרֵשׁ טַעְמָא דַּב"ש דְּמַתְּנִי בְּבִיצָה מְשׁוּם שְׁמַחַת י"ט.

אִךְ דְּכַתְּבוּ דְּאִין בְּבִיצָה שׁוּם שְׁמַחַת י"ט בְּאַכִילְתָּהּ ע"ש. וְא"כ לְרַב נַחְמָן דַּע"כ צ"ל דְּטַעְמָא דַּב"ש הוּא מְשׁוּם שְׁמַחַת י"ט וְכַדְפִּי'.

צ"ל דְּהוּאִיל וְהַתְּרַנְגְּוֹלָת שְׂרָיָא מְשׁוּם שְׁמַחַת י"ט ע"כ בִּיצָה הוּא אוֹכְלָא דְאַפְרָת לַב"ש. וְהִשְׁתָּא נִתְגַּלְתָּה לְנוּ כְּפִינָת רַב נַחְמָן.

דְּוַדַּאי גַּם רַב נַחְמָן סוֹבֵר דְּבְנוּלְד שְׁלֵא הִיָּה מִתְחַלָּה בְּעוֹלָם לִיכָא לְמ"ד דְּשָׂרִי וְה"ק דְּאִית לִיָּה מְוִקְצָה בְּתְרַנְגְּוֹלָת אִית לִיָּה נוּלְד בְּבִיצָה. וְדָלִית לִיָּה מְוִקְצָה בְּתְרַנְגְּוֹלָת לִית לִיָּה נוּלְד בְּבִיצָה מְשׁוּם דְּאִי בְּעֵי שְׁחִיטָה לָהּ וְאָכִיל כָּל שְׂבִיבָה.

לְכֹן הַבִּיצָה אוֹכְלָא דְאַפְרָת הוּא. לְכֹן ה"ה לַב"ש אַף דַּס"ל מְוִקְצָה.

מ"מ כִּינּוּן דְּהַתְּרַנְגְּוֹלָת שְׂרָיָא לַב"ש מְשׁוּם שְׁמַחַת י"ט וְאִי בְּעֵי שְׁחִיטָה לָהּ כּו' הַבִּיצָה אוֹכְלָא דְאַפְרָת הוּא וְשְׂרָיָא. נִמְצָא גַּם לְהַמְסַקְנָא בְּנוּלְד הַחֲמוּר כְּזֵה לַכ"ע אַסּוּר וְכַדְאֵמַר נְמִי בְּעִירוּבִין וְהָא דְאֵמַר קַס"ד אִפִּי' מֵאֵן דְּשָׂרִי כּו' מְשַׁמַּע דְּלַמְסַקְנָא אִינּוּ כּו'.

י"ל דְּלִמָּא דַּקַּס"ד דְּלֵא עָלָה עַל דַּעַת הַמְקַשָּׁה לְחַלְקָא בֵּין שְׁבִיבָת לִי"ט. וְסוֹבֵר דַּב"ש וּבְשִׁבְתָּ פְּלִיגִי ב"ש וּב"ה.

וְעַכְצ"ל דְּבַבְעֵלִי חַיִּים מוֹדִי ב"ש דְּאֵסוּר לְכֹן ס"ד אִפִּילוּ מֵאֵן דְּשָׂרִי בְּמְוִקְצָה אִפ"ה הַבִּיצָה אַסּוּרָה מְשׁוּם נוּלְד. אֲבָל רַב נַחְמָן קוֹבֵל מְרַבּוּתֵי דְּבְשִׁבְתָּ הַחֲלִיפּוּ שְׁטָתָן.

דַּב"ש לְחוּמְרָא. וְע"כ הָא דְּמַקְיָלוּ ב"ש בִּי"ט הִינּוּ מְשׁוּם שְׁמַחַת י"ט.

וְע"כ בְּבִיצָה לִיכָא שְׁמַחַת י"ט. אֲלָא מְשׁוּם דְּהַתְּרַנְגְּוֹלָת שְׂרָיָא ע"כ הַבִּיצָה אוֹכְלָא דְאַפְרָת הוּא.

ע"כ פְּרִיָּה בְּמֵאִי אוֹקִימַתָּ בְּתְרַנְגְּוֹלָת כּו' וּמְשׁוּם מְוִקְצָה. פִּי' מְשׁוּם מְוִקְצָה דְּהַתְּרַנְגְּוֹלָת פְּלִיגִי.

דְּאֵלוּ בְּנוּלְד הַחֲמוּר כִּי הָא לִיכָא לְמ"ד דְּשָׂרִי. אִם כֹּן לְפִלְגוּ בְּתְרַנְגְּוֹלָת וּמְשַׁנֵּי לְהוֹדִיעָהּ פְּחֹן דַּב"ש.

פִּי' דַּסְד"א כִּינּוּן דְּהַשְׁתָּא לָא בְּעֵי לְמִשְׁחָט הַתְּרַנְגְּוֹלָת וְע"כ הִיא מְוִקְצָה. ה"א הַבִּיצָה הִיא נוּלְד דְּהָא גְּדוּלָה מְזוּ ס"ל לְהַמְפָּרְשִׁים הַנְּ"ל דְּגַם לְפִי הָאָמַת אִפִּי' מֵאֵן דְּשָׂרִי בְּמְוִקְצָה לְגַמְרִי אִפִּי' הִכִּי הַבִּיצָה הִיא נוּלְד.

וּפְרִיָּה ה"ל לְהוֹדִיעָהּ פְּחֹן דַּב"ה, פִּי' דְּלֵא תִּמָּא דְּטַעְמָא דַּב"ה הוּא כִּינּוּן דְּלֵא בְּעֵי לְמִשְׁחָט הַתְּרַנְגְּוֹלָת וְהִיא מְוִקְצָה לְכֹן הַבִּיצָה הִיא נוּלְד. וְלַעוֹלָם אִי בְּעֵי לְמִשְׁחָט הַתְּרַנְגְּוֹלָת שְׂרָיָא לַב"ה מְשׁוּם שְׁמַחַת י"ט ע"כ לְפִלְגוּ בְּתְרַנְגְּוֹלָת: וְהִשְׁתָּא מְתַנְרֵץ מֵה שְׁהַקְשִׁיתִי עַל ר"ת לְעִיל.

די"ל האמוראים לא מצי לאוקמי טעמא דב"ה משום נולד אבל התרנגולת שריא. דאי התרנגולת שריא הביצה לאו נולד היא כדפני: וליפא לאקשוויי על זה מפרק פירה דף מ"ה דפרי על ר' יוחנן מהא דר"נ דאמר מאן דלית ליה מוקצה לית ליה נולד.

ושם הא איורי בשבת דלא שייך אי בעי שחיט לה כו' ולכ"ע נולד הני: די"ל דלק"מ. דהא ע"כ מדפריד שם על ר"י מדרב נחמן.

נהרי פאן דחה הש"ס אוקימתא זו דרב נחמן. אלא ע"כ צ"ל דשם הבין הש"ס כדקס"ד הש"ס דהכא במילתא דרב נחמן דב"ה כר"י וב"ש כר"ש.

וע"כ א"ש הא דלא פליגי בתרנגולת דבעלי חיים היא ולכ"ע אסורה. וע"כ מאן דלית ליה מוקצה לית ליה נולד פלל ע"כ פריד שפיר דכה"ג כתבו התוס': והשתא אתי שפיר הא דלא הביא הרי"ף לקמן דף ט' הא דאמר מוחלפת השטה.

משום דע"כ לא ס"ל הא דמוחלפת השטה. ודוק היטב בכל זה: שם ע"ב בד"ה ולפלגו כו'.

נ"ל לתרץ תמיהת התוס'. משום דלכאורה קשה על רב נחמן למה לי האי סתמא דאין מבקעין כו'.

הא כבר שמענו לה מפלוגתא דב"ש וב"ה דמתניתין דפליגי בי"ט ופשיטא דהלכה כב"ה. וע"כ צ"ל משום דפלוגתיהו בנולד.

ומתני' דאין מבקעין אשמענו דאפי' מוקצה אסור בי"ט. ע"כ פריד ה"ל לרבי לשנות היא וביצתה דאפי' במוקצה אסור ב"ה ולשתוק ממתני' דאין מבקעין: ועפ"ז יש לתרץ דעת רש"י במה שכתב לעיל (ע"א) בד"ה מחתכין דלועין כו' ולא אמרינו טרחא שלא לצורך הוא עכ"ל.

והאמת שכן ס"ל לרב הונא בשבת דף קנ"ה (ע"א) דאוקמי מתניתין בדלועין רפין. אבל רב יהודה חולק עליו שם ומוקי מתני' בדלועין קשים דשוויי אוכלא משווינו.

אבל ברפנים דטרחא שלא לצורך הוא לא טרחינו. והכי קיימי לן להלכה בסי' שכ"ד ס"ד.

וכן סתמו התו' לעיל בד"ה דתנו מחתכין כו' דבדלועין קשים מייירי. וקשה למה סתים רש"י דלא פהלקתא.

וע"כ י"ל דרש"י מפרש הא דפריד ולפלגו בתרנגולת כדפרישית. וקשיא ליה לרש"י א"כ מתניתין דמחתכין גבילה למה לי.

פשיטא דהלכה כב"ה דפליג בשבת. לכו ס"ל לרש"י דר' נחמן ס"ל פמאן דאמר דמתני' ברפין מייירי.

דס"ל שם (ע"ב) דמתניתין נקט דלועין דומיא דגבילה. מה גבילה דרפיה אף דלועין רפין מש"ה איצטריך שפיר הא דגבילה.

ומ"ד החולק שם ס"ל דלא פרב נחמן. אלא סתמי משניות פליגי זו עם זו וכמ"ש הרא"ש סוף המסכתא ועיין ברש"י שם דפי' דדלוועין איצטריף אף דסתמן לאדם קניימי לא הוי מוקצה לבהמה.

ר"ל דגם ר"י לא נחלק אלא בנבילה. אבל דלוועין דעדיין חנינו לאדם מודה ר"י דשרי ודו"ק: דף ד' גמ' אמר אב"י כגון שלקחה סתם כו' לא נשחטה הובררהדבר דלגדל בצים עומדת כו' עכ"ל: עפ"ז נ"ל לתרץ מה שהקשו התוס' לעיל ריש פרקין במתניתין אמאי לא תנו אוסרין ומתירין.

דקא מבואר בלקחה סתם ולא נשחטה בי"ט אמרינו הובררהדבר דאתמול בין השמשות היתה עומדת לגדל בצים והוי מוקצה ונדאי. משא"כ אי לא אמרינו הובררהדבר למפרע דאז הוי בה"ש ספק מוקצה.

ונה תלוי בפלוגתא אי יש בריקה פמבואר בפ"ק דחולין דף י"ד. והנה ב"ש וב"ה פליגי בעירובין דף ס"ח (ע"א) דלב"ש אין בריקה.

ולפ"ז ניחא דאי הוי תני מתירין ואוסרין הוי מוקמינו פלוגתניהו דב"ש וב"ה. דמייירי בלקח תרנגולת סתם ולא נשחטה בי"ט.

ודכ"ע ס"ל כר' גמליאל דאמר ר"פ אין צדין ספק מוכן מותר. ע"כ ב"ה לשטתן דס"ל יש בריקה.

וכיין דלא נשחטה בי"ט. הובררהדבר למפרע דבה"ש היתה עומדת לגדל בצים והוי ונדאי מוקצה לכו אוסרין.

וב"ש לשטתן דאין בריקה. ע"כ בה"ש הנה ספק מוקצה וספק מוכן מותר כדפי' לכו ב"ש מתירין.

אבל השתא דנקט בש"א תאכל א"כ קשה אמאי תאכל לב"ש. דעד פאן לא אמר ר"ג דספק מוכן מותר אלא לטלטל.

אבל באכילה ליכא למ"ד דשרי כדמסיק ר"פ אין צדין להדיא ע"ש. ונהביאו התוס' לעיל ריש פרקין לכו א"א לאוקמי פלוגתניהו בהכי.

זה ברור. אבל לחלק במוקצה בין טלטול לאכילה כמ"ש התוס' שם.

זה לא סברא הוא פלל וכמ"ש התוס': דף ו' ע"ב תוס' בד"ה השתא מוכן כו' תימא כו' ול"נ לתרץ תמיהתם. דהש"ס הוכיח מלשון המשנה דאמר ר"י אם לא היתה נבילה מע"ש אסורה.

ואמאי לא שנה בקצרה אם נתנבלה בשבת אסורה. אלא ע"כ ה"ק אם לא היתה נבילה מע"ש.

אפילו היתה שחוטה לפנינו בע"ש ובתורה השבת נמצאת נבילה. כגון שראינו שהיתה נקובת הנושט או פסוקת הגרגרת דקיל"ן ביו"ד סי' ל"ג (ס"ג) שהיא נבילה אסורה בטלטול.

הואיל ובה"ש היתה מוכן לאדם. הרי מבןרר דמוכן לאדם לא ה"י מוכן לבהמה: והדין דין אמת שפן מבןאר בסי' תצ"ז (סי"ז) דאם נמצא בי"ט הבהמה טריפה בבדיקת הריאה שנסרקה אסורה בטלטול.

והרי סתם סרקה ג' ימים קודם לשחיטה נסרקה אפ"ה אסורה בטלטול בי"ט ע"ש: דף ח' גמרא ואמר רב יהודה מכניס אדם כו'. בשבת דף נ' (ע"א) מבןאר דאי לאו הא דר"י ה"א דעפר אי אפשר להכינו מבע"י.

דקא בעינו במוקצה לעשות בו מעשה מוכיח להוציאו מכלל מוקצה. קמל"ן ר"י הני מילי היכא דמצי למיעבד בו מעשה.

אבל עפר לאו בר מיעבד מעשה הוא ושהא מוכן מבע"י ע"ש. ולפ"ז צ"ל הא דאמר רב יהודה לעיל והוא שיש לו דקר נעוץ מבע"י.

הינו לסברתו דס"ל עפר סגי במחשבה הואיל דלאו בר מעשה הוא. ומ"מ בעינו דקר נעוץ הואיל וקרקע עילם הוא.

לכן בעינו ושהא מחשבתו ניקרת מתוך מעשיו. וע"כ צריף דקר נעוץ מבע"י עד פניסת י"ט, אבל אי לאו סברת ר' יהודה הייתי אומר דדקר נעוץ לא מהני בעפר מוקצה כלל כמבןאר בשבת דעפר לאו בר מיעבד מעשה הוא.

ומתני' מיירי אף בדליכא דקר נעוץ מבע"י. ופגלגתניהו דב"ש וב"ה משום אסור טלטול עפר מוקצה עמ"ש לקמן: שם תוס' בד"ה אר"י ל"ש כו' ואור"י דמוקצה אינו אסור כו' עכ"ל.

לכאורה קשה א"כ אמאי לא התירו לשחוט על סמך אפר פירה שקהוסק בי"ט. דקא אחר ששחט יכול לכסות בו כמ"ש התוס' דכיסוי דוחה לאסור מוקצה.

ואמאי לא ישחוט נמי לכתחילה דקא לא העמידו חכמים אסור מוקצה נגד שמחת י"ט: ונ"ל לתרץ דדין טלטול מוקצה לצורך אונקל נפש הוי ממש דין מכשירי אונקל נפש: דקיל"ן מכשירין שאפשר לעשותן מבע"י אסורין בי"ט.

לכן פאן דאפשר להכין אפר מבע"י מש"ה אסור לטלטל אפר מוקצה בי"ט אבל בדין סליק אפר לפירה כדי לאפות פשטידא תמיד נעשה אפר על הפירה מבןשולו לצורך י"ט. ואם יסלקנו מיד בעודו חם יצטנן הפירה וגם הוא צריף לאפר לצלות בתוכו.

ע"כ אין מסלק האפר עד הזמן שרוצה לאפות הפשטידא והוי מכשירין שא"א עשותו מבע"י דשרי. ועמ"ש לקמן עפ"ז: בא"ד ובירושלמי מפרש כו' ובפג' הרא"ש פתב דקא דאמר ב' יהודה דבעינו דקר נעוץ מבע"י כו'.

דאיכא תרתי אסורא אינו מוכן וגם משנה גומא ע"ש. פ"י משא"כ באפר פירה דליכא משום גומא.

וקא דאמר לקמן באפר פירה ונדאי נמי קעביד גומא אלא כדר' אבא כו'. , ה"ק דאי לאו דרבי אבא הוי שריף לאסור לכתחילה באפר פירה אטו קרקע קשה.

אָבֵל לר' אָבָא דס"ל דַּאֲפִילוּ בְּקַרְקַע קָשָׁה לִיכָא אִיסוּר תּוֹרָה. לְכוּ בְּאַפְרַי כִּיִּרָה שְׁפֵל סְבִיבוֹתָיו תִּיחַוּחַ אֲפִילוּ לְכַתְחִילָה שְׂרִי.

אָבֵל מִתְנִי' דְּמִיִּירִי שְׁסָבִיבוּ הוּא קַרְקַע קָשָׁה וּבְאַמְצָעוּ עֶפְרַי תִּיחַוּחַ כַּמ"ש הַתּוֹס' לְכוּ אִיפָא בּוּ נְמִי אִיסוּר גְּנוּמָא. אַדְּ קָשָׁה דְּלִקְמָן אָמַר אֲפֵר כִּיִּרָה דַּעֲתוּ לְנוּדַאי וְאִין דַּעֲתוּ לְסַפֵּק.

הָרִי דְּמִשׁוּם מְוִקְצָה אִין מְכַסִּין דְּמוּ אִפִּי' כְּבָר שׁוֹחֲטוּ. וְצ"ל לְתַרְזַן דְּהַתּוֹס' ס"ל דִּישׁ לְחַלֵּק בֵּין סַפֵּק לְנוּדַאי.

דְּסַפֵּק אִין מְכַסִּין דְּמוּ בְּמִוִּקְצָה אֲפִילוּ כְּבָר שְׁחָטוּ. דְּחֻכְמִים הֶעֱמִידוּ אִיסוּר מְוִקְצָה דְּדַבְרֵיהֶם נֶגְדַּ סַפֵּק כְּפִיסוּי.

וּעַפ"ז אֲיִישָׁב הַסְּוִגְיָא לְפִנְיֵנוּ אִי"ה: שְׁם גְּמָרָא וְלִכְסִינ' בְּדַקָּר נְעוּז. הַתּוֹסֶפֶת תְּמָהוּ עַל זֶה.

וְלַעֲד"נ לְתַרְזַן עַפ"י מ"ש הַתּוֹס' בַּד"ה הֵכִי קְאָמַר כּו' בְּתִירוּז הָרֵאשׁוֹן דְּשָׁם. דַּב"ש ס"ל אִין מְכַסִּין בְּאַפְרַי כִּיִּרָה דַּאֲפֵר לָא מְקַרִי עֶפְרַי ע"ש.

וּלפ"ז ה"ק הָא מִתְנִי' דְּכּוּי דְּלָא כְּמָאן. דָּאִי כַּב"ה קָשָׁה לְכַסִּינ' בְּאַפְרַי כִּיִּרָה.

וְאִם תִּרְצָה לְאִוְקַמִּי כַּב"ש דָּאִין מְכַסִּין בְּאַפְרַי כִּיִּרָה מִשׁוּם דְּלָא מְקַרִי עֶפְרַי. עַל זֶה אָמַר לְכַסִּינ' בְּדַקָּר נְעוּז דַּב"ש שׁוֹחֲטִין לְכַתְחִילָה.

וּכְבָר מְצִינוּ לְעֵיל דָּף ו' בְּתוֹס' ד"ה וְכִי תִימָא כּו' דְּמוּקִי שְׁם בְּרִייתָא כַּב"ש וְכוּן מְצִינוּ בְּפִסְחִים דָּף נ"ה וּבְכַמָּה דְּוִכְתִּי: שְׁם א"ה מֵאִי אִירָיָא סַפֵּק אֲפִילוּ נוּדַאי נְמִי לָא. הַתּוֹס' תְּמָהוּ עַל זֶה דַּה"מ לְמַפְרֵי כֵּן בְּלֵא רַב יְהוּדָה וְנִלְע"ד לְפָרֵשׁ הַסְּוִגְיָא ע"פ מ"ש לְעֵיל דָּאִי לָאוּ דְּרַב יְהוּדָה ה"א דַּעֲפֵר אִי אֲפִשְׁרַי לְעֲשׂוֹתוּ מוּכוּן מִבַּע"י דְּלַעוֹלָם הָוִי מְוִקְצָה.

וְאֲפִילוּ דְּקָר נְעוּז לָא מְהַנִּי לְהוֹצִיאָו מִפְּלִל מְוִקְצָה. וְאִזּוּ הָוִי י"ל דַּב"ש וּב"ה פְּלִיגִי מִשׁוּם הֶעֱפֵר שְׁהוּא מְוִקְצָה.

אָבֵל מִשׁוּם אִיסוּר חֲפִירָה לַכ"ע הָוִי שְׂרִי מִשׁוּם שְׁמַחַת י"ט. אוּ דִי"ל אִזּוּ דַּאֲפִי' בְּלֵא שְׁמַחַת י"ט לִיכָא אִיסוּר פְּלִל בְּעֶפְרַי תִּיחַוּחַ מִשׁוּם חֲפִירָה.

כִּיִּין דַּאֲפִילוּ בְּקַרְקַע קָשָׁה לִיכָא אִיסוּר תּוֹרָה כַּדְר' אָבָא. וְהָא דְּפִלִּיגִי ב"ש וּב"ה הִיִּינוּ מִשׁוּם טְלִטוּל עֶפְרַי מְוִקְצָה: דְּהִנֵּה לְכַאוּרָה קָשָׁה מֵאִי פְּרִיף וְלִכְסִינ' בְּדַקָּר נְעוּז.

הָא י"ל מִתְנִיתִין דְּכּוּי מִתּוֹקְמִי בַּכַּה"ג דְּמִיִּירִי בִי' פְּלוּגְתָא דַּב"ש וּב"ה דְּמִתְנִי'. וְהִיִּינוּ בְּדֵאִית לִי דְּקָר נְעוּז.

וּמִתְנִי' דְּכּוּי אֲתֵיָא פְּדַבְרֵי הַפֵּל וְיִשׁ חִילוּק בֵּין סַפֵּק לְנוּדַאי. דְּבִנוּדַאי פְּלִיגִי ב"ש וּב"ה אִי שׁוֹחֲטִין לְכַתְחִילָה.

וְאִם שְׁחַט מוּדָה ב"ה דְּמְכַסִּין בּוּ. אָבֵל בְּסַפֵּק אֲפִילוּ ב"ש מוּדָה דָּאִין שׁוֹחֲטִין כּוּי בִי"ט.

וְאִם שְׁחָטוּ אִין מְכַסִּין דְּמוּ לַכ"ע. וְהִיִּינוּ מִשׁוּם דְּבִנוּדַאי לָא הֶעֱמִידוּ דְּבִרֵיהֶם.

אַבְל בְּסִפְק פִּיִּסוּי הַעֲמִידוֹ חֲכָמִים דְּבִרְיָהֶם לְאַסְנֹר דְּקָר נְעוּזִין. דְּהָא עֲכָצ"ל גַּם לְפִי הָאָמַת
דְּיֵשׁ חִילּוּק בֵּין סְפָק לְנוּדָאֵי כְּדָפְנִי לְעִיל וְע"כ נִרְאֵה לִי דְּהַמְקַשָּׁה הִכְרִיחַ פְּאֵן דַּע"כ לִב"ש
סְפָק פִּיִּסוּי דּוּחָה לְאַסְנֹר דְּקָר נְעוּזִין.

וְיֵשׁ לְלַמּוּד זֶה בַּק"ו דְּהָא ע"כ מִתְנִי' דְּאִין שׁוּחְטִין כּוּי בִּי"ט אֲתִיָּא נְמִי כַּב"ש. דַּא"ל כ
קִשָּׁה מֵאֵי אִירָא סְפָק אִפִּי' וְנוּדָאֵי נְמִי.

אַלָּא ע"כ דְּאֲשַׁמְעִינּוּ מִתְנִי' דְּאִפִּי' לִב"ש אִין שׁוּחְטִין כּוּי בִּי"ט. וְע"כ אִיפָּא ק"ו.

דְּהַשְׁתָּא שְׁמַחַת י"ט דְּקִילָא. אַפ"ה דּוּחָה לְאַסְנֹר דְּקָר נְעוּזִין לִב"ש דַּס"ל בְּמִתְנִי' שׁוּחְטִין
לְכַתְחִלָּה לְכַסּוֹת בְּדְקָר נְעוּזִין מִשּׁוּם שְׁמַחַת י"ט סְפָק פִּיִּסוּי דְּחִמִּיר מְשַׁמַּחַת י"ט.

דְּהָא אִין שׁוּחְטִין כּוּי בִּי"ט לִב"ש. וְלֹא אֲמַרִינּוּ לְשַׁחְטִיָּה מִשּׁוּם שְׁמַחַת י"ט וְלֹא לְכַסְיָי'.

הֲרִי דְּסְפָק פִּיִּסוּי דּוּחָה לְשַׁמַּחַת י"ט. מְכַל שְׁפֵן דְּדוּחָה לְאַסְנֹר דְּקָר נְעוּזִין לִב"ש.

ע"כ פְּרִיָּהּ וְלְכַסְיָי' לְכוּי בְּדְקָר נְעוּזִין. וַא"ת מְנַלְיָ לְמִילָף בַּק"ו.

אִימָא טַעמָא דִּב"ש בְּמִתְנִי' פִּינּוּן דְּאַחַר שְׁשַׁחַט לְכ"ע מְכַסִּין בְּדְקָר כְּדַתְנּוּ וּמוּדִים ב"ה כּו'.
לְכַן ס"ל לִב"ש דְּשׁוּחְטִין לְכַתְחִילָּה.

מִשּׁוּם דְּלְצוּרָף אֲנָכְל נְפֵשׁ רַחֲמָנָא שְׁרִיא בִּי"ט אִפִּי' מְלֹאכָה גְמוּרָה וְכ"ש דְּאִינוּ עוּמַד
אִסְנֹר חֲפִירַת דְּקָר נְגַד אֲנָכְל נְפֵשׁ. וַא"כ לְעוֹלָם אִימָא לָף דְּכוּי אִין מְכַסִּין בְּדְקָר.

דְּאִסְנֹר חֲפִירָה בְּדְקָר דּוּחָה לְסְפָק פִּיִּסוּי. וְסְפָק פִּיִּסוּי אֵלִים מְשַׁמַּחַת י"ט.

וְהָא דְּשַׁמַּחַת י"ט דּוּחָה לִב"ש לְאַסְנֹר חֲפִירָה בְּדְקָר. הִינּוּ דְּכַל לְצוּרָף אֲנָכְל נְפֵשׁ רַחֲמָנָא
שְׁרִיא וְאִין פְּאֵן שׁוּם ק"ו.

י"ל דְּלִק"מ כְּדְּפִירְשָׁתִי לְעִיל. דַּה"ל מְכַשִּׁירִי אֲנָכְל נְפֵשׁ דְּקו"ל מְכַשִּׁירִין שְׁאֲפָשֶׁר לְעַשׂוֹתוֹן
מִבַּע"י אִסְנֹר בִּי"ט.

וְכַאֵן הָא יְכוּל לְהַכִּין עֶפְרָ מִבַּע"י לְרַב יְהוּדָה דְּאָמַר עֶפְרָ יֵשׁ לוֹ תִּיקוּן בְּהַכְנָה. וַא"כ בְּזֶה
לֹא שְׁרִי רַחֲמָנָא.

וְע"כ טַעמָא דִּב"ש הוּא. מִשּׁוּם דְּשַׁמַּחַת י"ט אֵלִים חֲכָמִים לְדַחוּת אִסְנֹר דְּקָר נְעוּזִין.

וְע"כ שְׁפִיר אִיפָּא ק"ו כְּדָפְנִי: וְהַשְׁתָּא נִיחָא דְּבִלָּא ר' יְהוּדָה ל"מ לְמַפְרָף פְּלִל. דְּהָא בְּלֹא
ר"י ה"א דְּעֶפְרָ אִין לוֹ תִּיקוּן לְהַכִּינוּ.

וְע"כ פְּלוּגְתָּא דִּב"ש וְכ"ה מִשּׁוּם טְלָטוּל עֶפְרָ מְוַקְצָה הוּא כְּדָפְנִי. וַא"כ י"ל מִתְנִי' דְּכוּי
מִיָּרִי בַּכָּה"ג דְּפִלְגִי ב"ש וְכ"ה בְּמִתְנִי'.

וְהִינּוּ בְּדַאִית לִיָּה עֶפְרָ מְוַקְצָה וְיֵשׁ חִילּוּק בֵּין סְפָק לְנוּדָאֵי כְּדָפְנִי. דְּבְּסְפָק לְכ"ע אִין מְכַסִּין
בְּמְוַקְצָה.

וּדְקַשְׁיָא לָף פִּינּוּן דְּמְוַקְצָה חֲמִיר מְסָפָק פִּיִּסוּי. וְסְפָק פִּיִּסוּי אֵלִים מְשַׁמַּחַת י"ט.

מַכ"ש דְּמְוַקְצָה חֲמִיר מְשַׁמַּחַת י"ט. וְאַמַּאי הִתִּירוּ ב"ש בְּמִתְנִי' לְשַׁחֲטוּ וְלְכַסּוֹת בְּמְוַקְצָה.

י"ל טעמא דב"ש הוא משום דהוי מכשירין שא"א לעשותו מבע"י דרחמנא שריא בי"ט.
דקא לב"ש א"א להכין מבע"י שום דבר שיהא מוכן בי"ט לכסות בו.

דקא אפר פירה ס"ל לב"ש דאין מכסין בו. דאפר לא מקרי עפר כדפני' לעיל.

ועפר לאו בר מיעבד מעשה הוא להכינו מבע"י כדפני'. ע"כ רחמנא שריא בי"ט וכדפני'.

ולעולם ספק פסוי אין דוחה מוקצה ואין פאן ק"ו. ולק"מ על מתני'.

אבל לרב יהודה דס"ל עפר יש לו תיקון להכינו מבע"י. וא"כ לדידני' ליכא למימר טעמא
דב"ש הוא משום מכשירין.

דקא ה"ל מכשירין שאפשר לעשותו מבע"י דאסור. אלא ע"כ דשמחת י"ט דוחה לאסור
דקר נעוץ לב"ש.

ואיכא ק"ו דספק פסוי דוחה לאסור דקר נעוץ. ופריף שפיר לכסייה בדקר נעוץ.

דע"כ כב"ש נמי אתיא. דאל"כ מאי איריא ספק כו'.

ונהו שדקדק רש"י בד"ה ואם איתא שיש עפר מוכן כנ"ל: והשתא א"ש הא דאמר רב
יהודה אפר פירה מאן דכר שמיה ורש"ל מחקו מהספרים: ולפענ"ד אין צורך למחקו.
דרב יהודה לשטתו דנקא הוא דקשיא ליה הכי.

משום די"ל שאפר פירה מוכן קאי אדלעיל אפלוגטיהו דב"ש וב"ה. דע"כ ב"ש מקיל
בשמחת י"ט וב"ה מחמיר.

וקשיא ליה לתנא הא איפקא שמעינן להו דב"ש מחמיר וב"ה מקיל בשמחת י"ט וכדפריף
הש"ס לקמן דף ט'. וקושיא זו לא קשי' לי' לתנא אלא אחר ששנה דמודים ב"ה שאם
שחט שיהפוך בדקר ויכסה.

דבשלקא אי הוי ס"ל לב"ה דאפני' אם שחט לא יחפור בדקר לכסות וע"כ הוי צ"ל דס"ל
לב"ה דהעמידו חכמים אסור דחפירה בדקר לדחות מצות פסוי. אז הוי שפיר י"ל
דפלוגטיהו לאו בשמחת י"ט הוא.

אלא דלב"ה דס"ל אם שחט ובטל מצות פסוי לכן לא ישחוט. אבל ב"ש ס"ל ישחוט
ויכסה.

אבל אחר ששנה דמודים ב"ה שאם שחט שיהפוך בדקר ויכסה. ע"כ פלוגטיהו בשמחת
י"ט הוא לכן קשיא וע"ז הנשיב התנא לתרץ שאפר פירה מוכן.

לכן ב"ה לשטתו דס"ל מכסין באפר פירה. ע"כ הוי מכשירין שאפשר לעשותו מבע"י.

שניה אפשר להכין אפר פירה מבע"י דאין צריף הכנה לכן אסור לב"ה. אבל אי הוי
צריף הכנה לא הוי מהני בי' הכנה.

דעפר לאו בר מעשה הוא וכדפני'. וב"ש לשטתיה דס"ל אין מכסין באפר פירה כדפני'
לעיל.

ועפר א"א להכינו והוי מכשירין שא"א לעשותו מבע"י דשרי. אבל רב יהודה איהו ס"ל
עפר יש לו תיקון בהכנה לכן קשיא לי' אפר פירה מאן דכר שמיה כל זה ברור: שם ע"ב

והא מדקתני סיפא כו' מפלל דרישא בדאית ליה כו' יש לתמוה דמסיפא לחוד ה"מ למפרה.

וע"כ מחק מהר"ם הספרים ע"ש. ולעד"נ דה"פ.

דמסיפא לחוד לא ה"מ למפרה. דה"מ לאוקמי בדאית ליה עפר מוקצה עסקינן.

דגבי נודאי מכסין בו כמ"ש התוס' בשם הירושלמי. אבל ספק אין מכסין בו כדפני' לעיל. ע"כ פריה מפלל דרישא בדאית ליה עסקינן. ר"ל בשלמא בלא הך סיפא שפיר מתרץ לעיל דאיירי בדלית לי'.

ודקשנא מאי איריא ספק אפי' נודאי נמי. י"ל דסד"א משום שמחת י"ט לשחטי' ולא לכסינ'.

אבל השתא דסיפא ע"כ בדאית ליה מוקצה מיירי. תו ליכא לשנויי דרישא איירי גם בלית לי' מידי לכסות ביה דלא אמרי' לשחטיה ולא לכסינ'.

וסיפא איירי גם באית לי' עפר מוקצה דאין מכסין בו. דא"כ קשה הך סיפא למה לי לאשמעין דאין מכסין כוי במוקצה הא מרישא שמעין לה.

דאי ס"ד דמכסין כוי בעפר מוקצה. א"כ הדרה קושנא לדוכתא ברישא מאי איריא ספק אפי' נודאי נמי.

דהשתא אין לומר דסד"א משום שמחת י"ט לשחטי' ולא לכסינ'. איך אפשר לומר כן הא יש ללמוד בק"ו דספק מצות פסוי אלים לדחות שמחת י"ט דהשתא איסור מוקצה דוחה שמחת י"ט לפי מאי דקיל"ן דאפר פירה שהנסק בי"ט אין שוחטין בי"ט לכסות בו.

הרי מוקצה דוחה שמחת י"ט. ספק פסוי דחמיר ממוקצה לפי ההנהגה אמינא זו דמכסין כוי באפר מוקצה.

מכ"ש דדוחה לשמחת י"ט. ואיך סד"א דמשום שמחת י"ט לשחטי' ולא לכסו'.

אלא מדאיצטרף למיתני רישא. ע"כ דאין מכסין כוי במוקצה דמוקצה חמיר מספק פסוי וא"כ הך סיפא למה לי.

אלא מדאיצטרף סיפא מפלל דרישא בדאית ליה עסקינן. וע"כ צ"ל כדפני' לעיל ודלא פרב יהודה נאז א"ש: שם תוס' בד"ה סוף סוף י"ט כו' עכ"ל יש לתרץ דכאן דרוצה לתרץ דברי ר' יהודה מרא דשמעתתא דמכניס עפר מלא קנפתו כו'.

דלא תקשה לי' ממתני' דכוי. ור"י הרי סבר לעיל דהא דתנו ומודים שאם שחט שיחפון בדקר ויכסה.

והוא שיש לו דקר נעוץ מבע"י ע"ש. הרי דע"כ דסבר ר"י די"ט עשה ול"ת הוא לכן אין עשה דכיסוי דוחהו.

ע"כ פריה סוף סוף י"ט לרב יהודה עשה ול"ת הוא. נמצא פינון דלר"י א"א לתרץ בהכי.

א"כ תקשה ליה איך יתרוץ למתניתין דכוי. לכן אליבא דרב יהודה הוצרך רבא לתרוץ במ"א.

זה נ"ל פשוט: דף י"ב בד"ה השוחט עולת נדבה כו' ר"ע היא כו' עכ"ל. אין לתרוץ דהא ונדאי ס"ל לר' עקיבא כב"ה דאמרי לקמן לה' לרבבות כל דלה' אתי.

א"כ צרכי גביה הותר בהדיא. לכן לא אמרינן דאחדרי' לאיסורא קמא כמ"ש התוס'.

וא"כ לר"ע השוחט עולת נדבה אמאי לוקה. הא לאו הכא מפלל עשה הוא.

לכן מוקי כב"ש דלא ס"ל לקמן הא דלה' דלרבוני אתי. דיש לומר דלא מרבה מלה' אלא דומיא דתגיגה דחובה פדאי' לקמן דף כ'.

תדע דהא רבה אתקוף פדי לאוקמי ברייתא זו גם כב"ה וק"ל: בא"ד ותימא הואיל ומוקמינן כו'. יש לתרוץ תמיהת התוס' דע"כ הא דפליגי לקמן ב"ש וב"ה.

דב"ה ס"ל לה' כל דלה' וב"ש לא ס"ל. וע"כ צ"ל דב"ש לשטתו ס"ל דאי לא פתיב לה'.

סד"א השוחט עולת ראיה ביום טוב לוקה משום דאחדרי' לאיסור קמא. אבל השתא דנכתב לה' להתיר בהדי' כל צרכי גבוי.

לכן לא אמרינן אהדרי' לאיסורא קמא ונהוי לאו הכא מפלל עשה דאין לוקה. אבל ב"ה לשטתו דס"ל מתוך.

ע"כ בלא קרא דלה' אשפחן היתרא בהדי'. אלא ע"כ לה' להתיר עולת ראיה לגמרי אתי.

וע"כ א"ש הא דאין לוקה לב"ש על עולת ראיה. אף דלא הוי בכלל היתרא דלה' אלא דומיא דתגיגה דחובה כדפי' לעיל ודוק: שם בד"ה ה"ג רש"י אלא מעתה כו' הנה רש"י ותוס' נדחקו פאן.

משום דקשיא להו על גירסא הישינה בהא דלרב יוסף לוקה לב"ה בהוציא אבנים בי"ט. משום דכל שלא לצורך יו"ט נא אמרינן מתוך.

ולעיל מבואר בשוחט עולת נדבה מותר לב"ה אף שהוא שלא לצורך יו"ט. וכן אמר ר' יוחנן גבי מבשל ג"ה בי"ט.

שהוא לצורך י"ט ואפ"ה הותר מן התורה. משום הכי הגיה רש"י.

והתוס' נדחקו לתרוץ: ולפענ"ד נראה לתרוץ דרב יוסף לשטתו אגזיל לכן ס"ל דבצורך יו"ט דוקא הוא דאמרינן מתוך. אבל שאר האמוראים ס"ל דאפי' שלא לצורך י"ט אמרינן מתוך.

ונה עפ"י הא דמבואר לקמן דף י"ט (ע"א) דלעולא דאמר דשלמי נדבה גם לב"ה אין קריבין בי"ט. ופרי' עליה מברייתא.

ומשני הש"ס שם. דלפי התירוץ ההוא לכ"ע שלמי נדבה אין קריבין בי"ט לב"ה.

ורב יוסף משני שם דאשפחן תנא הספר פעולא. וע"כ דתנאי הוא אליבא דב"ה ע"ש.

ולפ"ז י"ל דשאר אמוראי לא ס"ל תירוץא דרב יוסף שם. אלא ס"ל תירוץ של הש"ס דשם.

וע"כ דכלהו תנאי ס"ל אליבא דב"ה דמתני' דשלמי נדבה אין קריבין בי"ט. ולפ"ז הא דהשיב ב"ה לב"ש לקמן דף כ' (ע"ב) בברייתא שם דאיצטריה לךם ולא לגוים לאו דוקא. דה"ה דאיצטריה לב"ה למעט מלכם ולא לגבוה וכ"כ שם התוס' (בד"ה לךם כו') ע"ש. וע"כ צ"ל משום דתרתיה ש"מ מלכם דהי מנייהו מפקית.

ולפ"ז צ"ל דב"ש וב"ה אולי לשיטתן. דלב"ה איצטריה לךם למעט עולת נדבה דסד"א דשרי במתוה.

וקרא דוחגותם אתי למעט שלמי נדבה ולה' אתי להתיר עולת ראיה דסד"א פיון דממעטינן מלכם עולת נדבה ולא אמרינן מתוה. ממילא נתמעט נמי עולת ראיה דלא נאמר מתוה אצל גבוה.

קמל"ן לה' דשרי. אכל לב"ש ס"ל דלא איצטריה מיעוט לעולת נדבה.

משום דלב"ש לא ס"ל מתוה. ע"כ לךם למעט שלמי נדבה הוא דאתי.

וקרא דוחגותם למעט עילת ראי' הוא דאתי. והא דאכתוב לה' לב"ש.

צ"ל כדפני' לעיל דקרא אתי להתיר בהדני' צרכי גבוה, דהשתא השוחט עולת ראיה לא לקה פיון דנתר צרכי גבוה בהדני' לא אמרי' אהדני' לאיסורא קמא. וה"ל לאו הבא מכלל עשה.

משא"כ לב"ה דלא צריה קרא לנה. דכבר הותר בהדני' במתוה וכדפני' לעיל.

ולכהוא שטה צ"ל דס"ל לב"ה דאפי' שלא לצורך יו"ט פלל נמי שרי במתוה. דאל"כ אמאי צריה מיעוט לב"ה לעולת נדבה מלכם.

ע"כ מש"ה ס"ל לכל האמוראים דלב"ה גם שלא לצורך יו"ט פלל שרי נמי במתוה. אכל רב יוסף דאיהו ס"ל לקמן דבשלמי נדבה פליגי תנאי אליבא דב"ה דמתני' אי קריבין ביו"ט אי לא.

וקשיא ליה לרב יוסף להאי תנא דס"ל שלמי נדבה קריבין בי"ט לב"ה. א"כ למה לי וחגותם הא מלכם נפקא.

וע"כ צריה רב יוסף לפרש דלב"ה לא ילפינן מלכם למעט גבוה מיני'. אלא מלכם ממעטינן רק גוים לחוד.

וא"כ ברייתא דלקמן דהשיבו ב"ה דלכם אתי ולא לגוי הוא כפושטי' דלא ממעטין גבוה מיניה. וטעם פלוגתא דתנאי לענין שלמי נדבה לב"ה.

צ"ל דע"כ ס"ל דלב"ה לא ממעטינן מלכם גבוה. אלא דלכם אתי ולא לגוים.

דמר סבר הא דמריבין מלה' כל דלה'. אפי' נדבה במשמע.

לכן ס"ל דשלמי נדבה באמת שרי לב"ה. וקרא דוחגותם אתי למעט עולת נדבה פי היכי דל נטעה לרבות מלה' אפי' עולת נדבה.

ואיך תנא ס"ל לא מרבינן מלה' אלא דומיא דחגיגה דחובה. לכן וחסותם לא איצטרך למעט עולת נדבה.

דמהיכי פיתי להקריבה. דהא שלא לצורך י"ט פלל לכ"ע לא שרינו במתוך.

ואי משום ריבוי דלה' הא לא מרבינן מיניה אלא חובה. אלא ע"כ וחסותם למעט שלמי נדבה אמי דאין קריבין בי"ט.

ופלוגתא דב"ש וב"ה אליבא דרב יוסף צ"ל דבמתוך קמיפלגי דב"ש ס"ל לה' אמי להתיר צרכי גבוה ביהדי. דהשתא יצא עולת ראיה מכלל דלא תעשה מלאכה.

ע"כ לא לקי עלה דהוי לאו הפא מכלל עשה וכדפני לעיל. ע"כ ס"ל לב"ש דלכם אמי למעט שלמי נדבה.

וקרא דחסותם למעט עולת ראיה הוא דאמי. אכל ב"ה דס"ל מתוך.

לכן בלא קרא דלה' יש עולת ראיה בכלל היתר במתוך. פינו דעולת ראיה הוא חובה ליום הוי צורך י"ט.

ע"כ לה' להתיר עולת ראיה לגמרי הוא דאמי. וקרא דחסותם למעט שלמי נדבה אמי.

וא"כ לכם ע"כ למעוטי גוים הוא דאמי. הרי דלרב יוסף צ"ל ב"ש וב"ה דפליגי במתוך. היינו במתוך דומיא דעולת ראיה דחובה ליום. אכל שלא לצורך יו"ט מודו ב"ה דלא אמרינו מתוך.

דאל"כ קשה למ"ד שלמי נדבה אין קריבין ביו"ט מנלי' הא. דאי מוחסותם הא איצטרך למעט עולת נדבה דלא תימא להתירו במתוך אלא ע"כ צ"ל דעולת נדבה דלית ביה צורך י"ט מודו ב"ה דלא אמרי' מתוך.

נדוקא דומיא דעולת ראיה דחובה ליום. הוא דס"ל לב"ה מתוך.

לכן ס"ל לרב יוסף לשטתו בהוציא אכנים לבניה לוקה. והשתא א"ש לשון מתקיף רב יוסף כו' דהו"ל למימר א"ר יוסף פינו דמשיב אתקפתא דרבה: ולפמ"ש ניקא דרב יוסף אתקיף על רבה גם על רב יצחק.

וס"ל דברייתא דהשוחט עולת נדבה לכ"ע אמי. דכינון דליפא צורך יום טוב לכ"ע לא אמרינו מתוך לכן לוקה גם לב"ה: ולמה שפכתתי צ"ל לשארי האמוראים דס"ל דאליפא דב"ה לכ"ע שלמי נדבה אין קריבין בי"ט.

ולכאורה קשיא עליהו דהא ס"ל לאפא שאול ולר"א בר"ש לקמן דנדרים ונדבות קריבין ביום טוב. וא"כ גם אליבניהו צריך לומר דתנאי היא.

יש לומר דנודאי מבואר הוא דתירוצ הראשון דהש"ס בדרף י"ט לא ס"ל הא דאמר רב יוסף דתנאי היא. אלא צ"ל דס"ל דאפא שאול ור"א בר"ש ס"ל דקרא דלה' איירי בשלמי נדבה דומיא דחגיגה.

דשלמים היא ויש בה אכל נפש דהדיוט. ועולת ראיה אסור להקריבה אליבניהו.

אָבֵל לַבַּיִת דְּמִתְנַיִ דְּשָׂרֵי עוֹלָת רֵאֵיָה וְנֹדָאֵי לַכּ"ע ס"ל לַבַּיִת דְּמִתְנַיִ דְּשָׁלְמֵי נְדָבָה אֵין קַרְיָבִין בְּיוֹם טוֹב. וְכָל זֶה בְּרוּר וְעַמ"ש לְקַמְן: בַּא"ד לְכָף נִרְאָה לְפָרֵשׁ כּו'.

תְּמִינָה לִי עַל שְׁטַת הַתּוֹס' מְהָא דַּפ' כָּל הַכְּלִים דְּרַף קכ"ד וּבַפ' מְשִׁילִין (דְּרַף ל"ז ע"א) דְּרַמִּי שָׁם מִתְנַיִ אֶהְדְּדִי לְעַנְנֵן אִם מְקִילִין טְלִטוּל בִּי"ט טְבִי מְבַשְׁבֶּת. וּמְשַׁנֵּי דְלֵא קִשְׁיָא הָא ב"ש דִּי"ט וְשַׁבַּת שְׁוִין בְּהוֹצָאָה וְהָא ב"ה.

וְהָרִי הָא מִתְנַיִ דַּר"פ מְשִׁילִין דַּע"כ וְשֵׁלָא לְצוּרָה י"ט הוּא אֵלָא פְּסִידָא דְּמִמוּנָא כְּדָאֵי לְהִדְנָי בַּש"ס ר"פ מְשִׁילִין. וַא"כ לֹא שְׁיָיָה כָּלֵל לְפִלְגֻמְתִּיָּהוּ דַּב"ש וּב"ה דְלֵא פְּלִיגֵי אֵלָא בְּלִצוּרָה י"ט.

אָבֵל מִשׁוּם פְּסִידָא דְּמִמוּנָא לֹא מְקַרֵי צוּרָה י"ט. וְתַדַּע דְּהָא מְבִנְיָר בְּמִשְׁנָה דִּי"ט הִבִּיֵּאוּ הַש"ס פ"ג דְּפְסִיחִים דְּרַף מ"ו דְּבַהֲמָה מְסוּפְנָת דְּפְסִידָא דְּמִמוּנָא הוּא אִם אֵין יָכוֹל לְאַכְוֹל הֵימְנוּ פְּזִית צְלִי מִבַּע"י אָסוּר לְשַׁחֲטָה בִּי"ט.

הָרִי מְבִנְיָר דְּמִשׁוּם פְּסִידָא דְּמִמוּנָא לֹא אֶקְרִי צוּרָה י"ט. לְכֵן אָסוּר לְהַתּוֹס' מִדְּאִוְרֵיָּתָא וְלִרְש"י מְדַרְבְּנֵן.

ע"כ קִשְׁיָה דְלֵא שְׁיָיָה שָׁם לְפִלְגֻמְתִּיָּהוּ דַּב"ש וּב"ה כָּלֵל וְצ"ע: וּמָה שְׁהִקְשׁוּ הַתּוֹס' עַל רַש"י יֵשׁ לְתַרְצֵי. וּבִזְזָה יְתוּרְצֵי ג"כ מָה שְׁתַּמְהוּ הַגְּדוּלִים ז"ל בְּהָא דְּמְבִנְיָר בְּבִיצָה דְּרַף ל"ג (ע"א) בְּטַעְמָא דְּמִתְנַיִתִין דְּאֵין סוּמְכִין קְדוּרָה בְּבִקְעַת בִּי"ט מִשׁוּם דְלֵא נִתְנָה עֲצִים אֵלָא לְהַסְקָה.

וּבְסוּגֵיָּא דְּשַׁבַּת דְּרַף קכ"ד (ע"א) מְבִנְיָר דְּטַעְמָא דְּמִתְנַיִ הוּא מִשׁוּם גְּזוּרָה י"ט אִטּוּ שַׁבַּת: וַיֵּשׁ לְתַרְצֵי דַּע"כ לְרַבָּה דַּס"ל כָּאֵן דְּטַעְמָא דַּב"ה דַּס"ל אֵין הוֹצָאָה לִי"ט. עַכְצ"ל דְּבַאֲבָנִים מוּדוּ ב"ה דְּאָסוּר מְדַרְבְּנֵן.

וְעַכְצ"ל הַטַּעַם דְּגְזוּרִיָּן י"ט אִטּוּ שַׁבַּת. וְרַבָּה לְשַׁטְתּוֹ דַּס"ל נְמִי לְקַמְן דְּרַף י"ח ע"א גְּבִי טְבִילַת פְּלִים דְּגְזוּרִיָּן י"ט אִטּוּ שַׁבַּת.

אָבֵל רַב יוֹסֵף פְּלִיג עָלָיו שָׁם וְלֹא ס"ל לְמִיגְזוּר י"ט אִטּוּ שַׁבַּת כְּמוֹ שְׁאֶפְרַשׁ שָׁם בַּס"ד. לְכֵן פְּרִיָּה כָּאֵן שְׁפִיר לְשַׁטְתּוֹ לְפִלּוּג בְּאַבְנֵים דְּכִינּוּן דְּלִית לְהוֹצָאָה בִּי"ט עֵינְקָר מִן הַתּוֹרָה לֹא שְׁיָיָה כָּלֵל לְמִיגְזוּר בִּי.

דְּלֵא ס"ל לְרַב יוֹסֵף לְמִיגְזוּר י"ט אִטּוּ שַׁבַּת. ע"כ סוּגֵיָּא דְּשַׁבַּת דְּקֵאֵי שָׁם לְהִדְנָי לְעֵיל מִינְהָ אֵלִיבָא דְּרַבָּה.

וְרַבָּה הָא ס"ל דְּגְזוּרִיָּן י"ט אִטּוּ שַׁבַּת. לְכֵן אֵלִיבָא דְּרַבָּה קֵאֵמַר הַש"ס דְּטַעְמָא דְּמִתְנַיִ דְּאֵין מְבַקְעִין.

דְּגְזוּרִיָּן י"ט אִטּוּ שַׁבַּת. אָבֵל סוּגֵיָּא דְּבִיצָה קֵאֵי לְרַב יוֹסֵף.

וּלְפ"ז י"ל לְרַש"י דְּהַסְנוּגֵיָּא דַּפ' אֵלוּ עוֹבְרִין קֵאֵי לְרַבָּה דַּס"ל דְּטַעְמָא דַּב"ה דְּאֵין עֵירוּב וְהוֹצָאָה לִי"ט. אָבֵל דַּכ"ע אֵית לְהוּ מִתּוּף.

מִיָּהוּ לְמָה שְׁתַּרְצִיתִי אֲנִי לְעֵיל גְּיָרְסָא הֵיִשְׁיָנָה אֲתִי שְׁפִיר נְמִי הָא דְּלַקְמֵן. דְּרַב פְּפָא דְּמְשַׁנֵּי שָׁם הָא ב"ש וְהָא ב"ה לֹא ס"ל הָא דְּרַב יוֹסֵף כָּאֵן.

אַלָּא פֿרַבָּה אוֹ כר' יִצְחָק דָּאָפִי שְׂלָא לְצוֹרְךָ י"ט שָׂרִי לִב"ה מִן הַתּוֹרָה. רַק רַבְּנֵי גְזֵרוּ בְּאַבְנִים י"ט אִטוּ שְׁבֵת כְּשֵׁטת רַבָּה דְּלִקְמֵן דָּף י"ח.

וְהַשְׁתָּא א"ש דְּרַב יוֹסֵף בְּסוֹנְגִיא דְּשֵׁבֶת הַנָּ"ל לֹא רָצָה לְשַׁנּוּי פְּדֻמְשֵׁנִי ר"פ שָׁם. הָא ב"ש וְהָא ב"ה אֶלָּא מְשַׁנֵּי שָׁם הָא ר"א וְהָא ר"י ע"ש.

מִשּׁוּם דְּלִדְיָדִיהָ לֹא שִׁינְיָה שָׁם פְּלוּגְתָּא דִּב"ש וּב"ה פְּדֻמְשֵׁנִי וְכָל זֶה בְּרוּר: סוּף דְּבַר יֵשׁ לָנוּ רְאִיָּה בְּרוּרָה מְסוֹנְגִיא דְּשֵׁבֶת וּבִיבְרָה מְדֻמְשֵׁנִי הָא ב"ש וְהָא ב"ה דְּשְׂלָא לְצוֹרְךָ י"ט כְּלָל נְמִי שָׂרִי מְדֻאֹרֵינִי.

וְדַבְּרֵי הַתּוֹס' וְהָא"ש צ"ל"ע. (וְעֵינֵן בִּרְש"ל שְׁפִשׁוּט בְּעֵינֵינוּ דְּמִשּׁוּם פְּסִידָא דְּמִמוֹנָא לֹא. מְקַרֵי צוֹרְךָ י"ט כְּלָל): שָׁם בִּד"ה דְּלִמָּא בְּעֵירוּב וְהוֹצָאָה קְמִיפְּלִגֵי כו'. הָא בִּלְא"ה מוֹתֵר כו'.

כְּבָר תְּמָהוּ כָּל הַמְּפָרְשִׁים בְּזֶה מֵאֵי קִשְׁיָא לְהוּ לְהַתּוֹס'. הָא נוֹדָאי צְרִיכִים לְעֵירוּב לְטַלְטֵל כָּל מִיּוֹדֵי דְּלְצוֹרְךָ י"ט כְּגוֹן קֶטֶן לְמוֹל וּס"ת וְלוּלָב.

וְאַמַּי נְדַחְקוּ לְתַרְזַן דְּהַעֲרִיב הוּא פְּדֵי לְטַלְטֵל מִיּוֹדֵי שְׂלָא לְצוֹרְךָ י"ט כְּלָל: וְהַנְּלַע"ד לְפָרֵשׁ כְּפִינְתַּת הַתּוֹס' כְּאֵן מִשּׁוּם דְּהָנִי קִשִׁי לְהוּ לְהַתּוֹס' לְמֵאֵי אֲתַקִּיף רַבָּה דְּלִמָּא בְּעֵירוּב וְהוֹצָאָה פְּלִיגֵי.

הָא וּנְדָאי נִיחָא טְפִי לְאוּקְמֵי פְּלִגְתִּיָּהוּ בְּמַתּוּף: דְּהַשְׁתָּא ב"ש וּב"ה לְשִׁטְתֵּן דְּלִקְמֵן קָאֵי. דִּלְב"ה דַּע"כ לְכֶם לְמַעַט עוֹלַת נְדָבָה אֲתִי.

וּקְרָא דוֹחְגוּתֶם לְמַעַט שְׁלָמֵי נְדָבָה. ע"כ ס"ל לִב"ה מַתּוּף מְדֻאִיצְטָרְךָ לְמַעַט עוֹלַת נְדָבָה. אָבֵל ב"ש ס"ל לְכֶם לְמַעַט שְׁלָמֵי נְדָבָה. וּקְרָא דוֹחְגוּתֶם לְמַעַט עוֹלַת רְאִיָּה אֲתִי.

אָבֵל עוֹלַת נְדָבָה לֹא צְרִיף לְמַעוּטֵי דְּלֹא ס"ל לִב"ש מַתּוּף. אָבֵל אֵי הָנִי פְּלִיגֵי בְּהוֹצָאָה בִּי"ט בְּאִיזָה סְבָרָא יְפִלְגוּ.

וּבִפְרֵט לְגִירְסָא הִישִׁינָה דְּהַתּוֹס' דְּלֹא גָרַס קְרָא דִּירְמִיָּה: תּוּ קִשְׁהָ לִי לְשׁוֹן רַב יוֹסֵף דָּאָמַר ש"מ בְּהוֹצָאָה שְׂלָא לְצוֹרְךָ פְּלִיגֵי. תּוּ מִי אִנְפָּא לְמ"ד דְּבְּהוֹצָאָה לְצוֹרְךָ פְּלִיגֵי.

הָא וּנְדָאי גַם לְרַבָּה בְּהוֹצָאָה שְׂלָא לְצוֹרְךָ פְּלִיגֵי. גַם מ"ש הַתּוּ ע"ז וְז"ל ש"מ בְּהוֹצָאָה שְׂלָא לְצוֹרְךָ פְּלִיגֵי דִּב"ה סְבַר מַתּוּף כו' אִינוּ מוּבָן.

דְּהָכִי ה"ל לְהַתּוֹס' לְכַתּוּב וּבְמַתּוּף קְמִיפְּלִגֵי: עַכְנ"ל דְּהַתּוֹס' מְפָרְשִׁים דְּאֲתַקְפְּתָא דְּרַבָּה דְּפְּלִגְתִּיָּהוּ הוּא אֵי יֵשׁ הוֹצָאָה לִי"ט. דָּאָז ב"ש וּב"ה ג"כ לְשִׁטְתֵּן דְּלִקְמֵן קָאֵי.

וְזֶה ע"פ מַה דַּצ"ל בְּתוֹס' דְּהַשִּׁיגוּ לְקַמְּן בִּד"ה ה"ג כו' עַל פִּי ר"ת דְּהוֹצָאָת קֶטֶן דְּמַתְּנִי הִינְנוּ לְטִיּוֹל וְלֹא לְמוֹל. וְלְכַאֲוָרָה קִשְׁהָ מְנָא לְהוּ לְתוֹס' הָא.

וְצ"ל דְּהָנִי קִשְׁיָא לְהוּ לְהַתּוֹס' עַל הַש"ס גּוּפָא. מְנָלְךָ לְרַב יִצְחָק לְעִיל לְאוּקְמֵי בְּרִיָּתָא דְּלֹא כִב"ה.

אִימָא דְּלֹא פְּלִיגֵי ב"ה אֶלָּא בְּדַבְּרִים שְׁחוּבָה לְיוֹם כְּמוֹ מִילָה וְלוּלָב וּס"ת. אָבֵל עוֹלַת נְדָבָה שְׂאִיחֻבָּה לְיוֹם מוֹדוּ ב"ה דָּאָסוּר.

אַלָּא ע"כ מִשׁוּם דְּהַש"ס ס"ל דְּקָטָן הֵינְנוּ לְטִיּוֹל. וּא"כ וְנִדְּאֵי עוֹלַת נְדָבָה מִשׁוּם שְׁלֵא יְהֵא, וְשׁוֹלְחָנָהּ מְלֵא כו' לָא גָרַע מְקָטָן לְמוֹל.

וְאַתְקִיף רַבָּה מְנַלְהָ הָא דְּאִימָא לָהּ לְעוֹלָם בְּעוֹלַת נְדָבָה דְּלֵאוּ חוּבָה לְיוֹם הוּא לִכ"ע לָא שְׁרִינְן בְּמַתִּיף. וּבְרִייתָא אֲתִיָּא לִכ"ע.

וְכִי פְּלִיגֵי בְּדָבָר שֶׁהוּא חוּבָה לְיוֹם אֵי שְׁרִינְן לִיה בְּמַתוּף. וְלִהֲקִיפָהּ פְּלִיגֵי דב"ש ס"ל מַתוּף. וּב"ה לָא ס"ל מַתוּף לְכֵן ס"ל לב"ש לְקָמֵן דְּאָסוּר לְהַקְרִיב עוֹלַת רְאִיָּה בִּי"ט מִשׁוּם דְּכַתִּיב לְכֶם לְמַעוֹטֵי גְבוּהָ.

וְאַנְן לָא יִדְעִינְן אֵי לְמַעַט שְׁלָמֵי נְדָבָה אֲתִי אֵי לְמַעַט עוֹלַת רְאִיָּה. ע"כ מְמַעְטִינְן שְׁנֵיהֶם דְּהֵי מִינְיָהוּ מִפְּקָתָא.

אַבְּל ב"ה לְשִׁטְתוֹ דְּלֵא ס"ל מַתוּף אֲפִי בְּדָבָר שֶׁהוּא חוּבָה לְיוֹם. לְכֵן ע"כ לֵה' לְרַבּוֹת עוֹלַת רְאִיָּה אֲתִי וְלְכֶם לְמַעַט שְׁלָמֵי נְדָבָה אֲתִי.

דְּלִיפָא לְמִימַר אִימָא אִיפְכָא דְּלֵה' לְרַבּוֹת שְׁלָמֵי נְדָבָה. וְלְכֶם לְמַעַט עוֹלַת רְאִיָּה אֲתִי.

א"כ קְשָׁה לְשִׁתּוּק מִתְרַנּוּיָהוּ מִלְכָּם וּמְלֵה'. וְאַנָּא יִדְעָנָא דְּשְׁלָמֵי נְדָבָה דְּאֵנְכֵל נְפֶשׁ הוּא שְׁרִי.

וְעוֹלַת רְאִיָּה אָסוּר פִּינּוֹן דְּלִית לְהוּ לב"ה מַתוּף. אַלָּא ע"כ צ"ל לֵה' לְרַבּוֹת עוֹלַת רְאִיָּה הוּא דְּאֲתִי וְלְכֶם לְמַעַט שְׁלָמֵי נְדָבָה.

וּא"כ גַּם בְּכָאֵן בְּהִכִּי פְּלִיגֵי ב"ש וּב"ה. וְהֵינְנוּ מִשׁוּם דב"ש וּב"ה קָבְלוּ מִרַבּוֹתֵיהֶם.

דְּלוּלָב נִיטָל בְּמַדִּינָה בִּיּו"ט וְלֵא בְּשַׁבַּת פְּדִאי' בְּסוּפָה. וְע"כ טַעְמָא הוּא פְּדִיבָה שְׁמָא יַעֲבִירְנוּ ד"א בר"ה.

לְכֵן לב"ה עַכְצ"ל דְּאִין הוֹצָאָה לִי"ט. דֵּאל"כ קְשָׁה בִּי"ט נְמִי לְגִזּוֹר בְּלוּלָב שְׁמָא יַעֲבִירְנוּ ד"א בר"ה.

אַבְּל ב"ש לְשִׁטְתוֹ דס"ל מַתוּף. לְכֵן י"ל דְּיֵשׁ הוֹצָאָה לִיּו"ט כְּמוֹ בְּשַׁבַּת וְדְקָשְׁיָא לָהּ לְמָה לָא גְזַרִי שְׁמָא יַעֲבִירְנוּ גַם בִּי"ט.

י"ל דְּכִינּוֹן דְּחוּבָה לְיוֹם הוּא אַף אִם יַעֲבִירְנוּ לִיפָא אִסוּר תּוֹרָה. וְלְעוֹלָם יֵשׁ הוֹצָאָה בִּי"ט בְּדָבָר שֶׁהוּא שְׁלֵא לְצַוְרָה י"ט.

וְע"כ אָסוּר לְהוֹצִיא קָטָן לְטִיּוֹל מְדִאוּרִיתָא דְּזָה מְקַרִי שְׁלֵא לְצַוְרָה. וּבְלוּלָב וּס"ת גְזַרִי רַבָּנָן אֲטוּ שְׁלֵא לְצַוְרָה י"ט דְּאָסוּר מְדִאוּרִיתָא.

אַבְּל ב"ה דְּלֵא ס"ל מַתוּף ע"כ דְּאִין הוֹצָאָה בִּי"ט. לְכֵן שְׁרִי ב"ה אֲפִי שְׁלֵא לְצַוְרָה י"ט פְּלֵל.

וְלְכֵן גַּם מְקַרָא דִּירְמִיָּה לָא קָשְׁיָא לב"ש. דְּכִינּוֹן דְּלְצַוְרָה י"ט שְׁרִי בְּמַתוּף לְכֵן לֵא הוֹצָרָה לְהַזְהִיר בִּי"ט.

וְע"כ לְרַבָּה א"ש הָא דְּנִקְט בְּמַתְנֵי ג' בָּבוֹת. דְּקָטָן אִיפְּטָרָה דְּאֲפִילוּ לְטִיּוֹל דְּשְׁלֵא לְצַוְרָה יו"ט הוּא אֲפ"ה שְׁרִי לב"ה.

וס"ת איצטערן לב"ש דאָפּי דָּבָר שְׁחוּבָה לַיּוֹם אָסְרִי ב"ש מְדַרְבֵּנּוּ מִשּׁוּם גְּזִירָה כְּדָפּי. וּשְׁנֵיהֶם כּוֹלְלִים לְכָל י"ט וּנְקֻט נְמִי לוֹלֵב מִשּׁוּם דְּמִקּוֹר פְּלוּגְתִּיהוּ נוֹבַע מְלוּלָב וְכָדָפּי.

דְּבִלוּלָב לִיכָא טַעמָא אַחֲרֵינָא רַק מִשּׁוּם דְּרַבָּה. אָבֵל בְּשׁוּפֵר י"ל טַעמִים אַחֲרִים כְּמִבְּנֹאָר בּר"ה: וְהִשְׁתָּא אִישׁ לְשׁוֹן רַב יוֹסֵף בְּהָא דְאָמַר ש"מ בְּהוֹצָאָה שְׁלֵא לְצוֹנְרָה פְּלִיגִי.

ר"ל בְּדָבָר שְׁאִינוּ חוּבָה לַיּוֹם כְּמוֹ עוֹלַת נְדָבָה נְמִי פְּלִיגִי. דָּאלוּ רַבָּה אָמַר בְּהָא לָא פְּלִיגִי. דְּבְרִייתָא דְּעוֹלַת נְדָבָה אֲתִי לַכ"ע. דְּלָא פְּלִיגִי אֲלֵא בְּדָבָר שְׁלִצְוֹנְרָה וְהִינּוּ חוּבָה לַיּוֹם.

וְזֵה אִינוּ לְרַב יוֹסֵף. וְכ"ש לְשִׁטַּת רִש"י דא"ש דְּבִשְׁלֵא לְצוֹנְרָה כְּלָל נְמִי פְּלִיגִי בְּמִתּוּף לְרַב יוֹסֵף: וְאֲתִי שְׁפִיר נְמִי לְשׁוֹן הַתּוֹס' וְנ"ל דב"ה סְבָרִי מִתּוּף.

פִּי לְאִפּוּקִי מְדַרְבָּה. דְּלִדְיָדָה אַדְרַבָּה ב"ש ס"ל מִתּוּף.

וּב"ה לָא ס"ל מִתּוּף. וְהִשְׁתָּא שְׁפִיר קִשְׂיָא לְרַבֵּינוּ חַיִּים פִּינּוּ דַע"כ לַב"ש ס"ל מִתּוּף כָּל דְּבָר שֶׁהוּא לְצוֹנְרָה י"ט שְׁרִי.

א"כ לָמָּה הִצְרִיכוּ חֲכָמִים עִירוּבֵי תְּצִירוֹת בִּי"ט וְזֵה ס"ל לַר"ח לְדוֹחַק גְּדוֹל דְּחֲכָמִים יִתְקַנּוּ עִירוּב בְּשִׁבִיל דְּבָרִים שְׁאִינוּ צוֹנְרָה לִי"ט. וְהִרְאָה שְׁהֵרִי גַם הָר"ן ס"ל לְדוֹחַק סְבָרָא זו.

וְכֵן מְהִרְש"ל כְּתִב דְּוִדָּאֵי לָאוּ סְבָרָא הוּא שְׁחֲכָמִים יִתְקַנּוּ עִירוּב בְּשִׁבִיל דְּבָר שְׁאִין צוֹנְרָה לִי"ט. אָבֵל הַתּוֹס' מִסְקִי אַחַר זֶה דַּמ"מ כְּדִי לִיִּישֵׁב הַגִּיְרָסָא צ"ל דְּתִקְנּוּ עִירוּב בְּשִׁבִיל שְׁלֵא יִכְשְׁלוּ בְּדָבָר שֶׁהוּא שְׁלֵא לְצוֹנְרָה י"ט.

כֵּן נ"ל לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הַתּוֹסְפוֹת בְּמִקּוֹם שְׁפָל הַמְּפֹרָשִׁים נִדְחָקוּ מְאוֹד בְּפִירוּשׁ דְּבָרֵיהֶם: דָּף י"ח בַּד"ה פְּלִי שְׁנַטְמָא כו' וְהַר"י פִּי דְנִיחָא לְפִי הַמְּסַקְנָא כו' עכ"ל: הַקְּשָׁה מְהִרְש"א מֵאֵי פְּרִיף נִגְזוֹר הָא אֲטוּ הָא.

הָא בִּי"ט מִיִּלְתָּא דְּלָא שְׁכִיחָא הוּא וְכֵן הַקְּשָׁה בַּס' קִיקִיּוֹן דִּיוֹנָה וּבְאַמֶּת בְּחֻזָּם נִדְחָקוּ דְּבָרוֹר הוּא דַּמ"ש הַתּוֹס' דְּהָא דְלַעִיל דְּנַטְמָא בִּי"ט מִיִּירִי בּוֹלַד הַטּוֹמְאָה. הִינּוּ לְמֵאֵי דְּסָבְרֵי הַתּוֹס' דְּאִירִי בִּישְׂרָאֵל.

אָבֵל לְפִי הַר"י דַּע"כ מִיִּירִי בְּכֵהֵן וְלִתְרוּמָה. הִשְׁתָּא מוּבָן כְּפִינּוּת הַיֵּשׁ מְפָרְשִׁים שְׁבַרְש"י. מִשּׁוּם דְּקִשְׂיָא לְהוּ לָמָּה לָא חִילְקָה הַבְּרִייתָא קַמְיִיתָא בֵּין נְטָמָא בָּאֵב הַטּוֹמְאָה וּבֵין נְטָמָא בּוֹלַד הַטּוֹמְאָה. וְכֵן בְּרִייתָא בְּתַרְיִיתָא אֲמַאי לָא חִילְקָה בֵּין נְטָמָא מַעִי"ט לְבֵין נְטָמָא בִּי"ט. לְכֵן מְפָרְשִׁים דְּבָרֵיהֶם קַמְיִיתָא מִיִּירִי בִּישְׂרָאֵל וּלְחוּלִין. לְכֵן לָא מִיִּירִי בּוֹלַד הַטּוֹמְאָה דְּלָא מְשַׁכְּחִינוּ לִי בִּישְׂרָאֵל.

אֲלֵא ע"כ מִיִּירִי בְּנְטָמָא בָּאֵב הַטּוֹמְאָה. אָבֵל בְּרִייתָא בְּתַרְיִיתָא מִיִּירִי בְּכֵהֵן וְלִתְרוּמָה. לְכֵן לָא חִילְקָה בֵּין נְטָמָא מַעִי"ט וּבֵין נְטָמָא בִּי"ט. אֲלֵא דְּבְנְטָמָא בָּאֵב הַטּוֹמְאָה אֲפִי נְטָמָא בִּי"ט אֵין מְטַבִּילִין בִּי"ט.

וְאִם נְטָמָא בּוֹלַד הַטּוֹמְאָה אֲפִי נְטָמָא בַּעִי"ט מְטַבִּילִין בִּי"ט. לְכֵן פְּרִיף בּוֹלַד הַטּוֹמְאָה בַּעִי"ט נִגְזָר אֲטוּ כו'.

וכן הוא לשון י"מ שְׁבַרְשׁ"י אפי' נטמא בי"ט כו'. וְנָה בְּרוּר: שֵׁם רִשׁ"י בד"ה בְּדָלִי טָמֵא כו' וְטַעַמָּא דְטְבִילָה אֲסוּרָה דְנִרְאָה כְּמַתְקֵן פְּלִי כו' וכ"כ עוֹד בְּכָל הַסּוּגְיָא.

וְהוּא תְּמוּהָ. דְהָא הַסּוּגְיָא אֲזִיל לְרַבָּה דְלֵא ס"ל הָאֵי טַעַמָּא וּע"כ נִדְחָקוּ מְהֵרָשׁ"ל וּמְהֵרָשׁ"א בְּזָה ע"ש.

וְהַתּוֹס' יִשְׁנִים כְּתָבוּ עַל רִשׁ"י דְלֵא דִק: וְאֲנִי אֹמֵר דִּיפָּה דִק. מִשּׁוּם דְקִשְׁיָא לְרִשׁ"י טוֹבֵי בְּהַסּוּגְיָא.

חָדָא מַה שְׁהִקְשׁוּ הַתּוֹס' בד"ה נִגְזוֹר הַשְּׁקָה כו' אֲמַאי לֵא פְּרִיף נִגְזוֹר שְׁמָא יַעֲבִירָנוּ כו'. וְכֹן קָשָׁה גַבֵּי וְנִלְד הַטְּוִמָאָה.

וּמ"ש הַתּוֹס' הוּא דְחוּק: תּוּ תְּמַהּוּ הַתּוֹס' (ע"כ) בד"ה הֵדֵר בֵּיהּ כו' אֲלֵמָּא מְהֵרָ תִּירוּצָא דְנִרְאָה כְּמַתְקֵן הֵדֵר בֵּיהּ: תּוּ הִקְשׁוּ הַתּוֹס' שֵׁם בד"ה וְשׁוֹיִן שְׁמַשְׁיָקִין כו'. אֲמַאי נִקְט בְּכָלִי אֲבָן ע"ש: תּוּ קָשָׁה גַבֵּי פְּלוּגְתָּא דְרַבֵּי וְרַבְּנָן דְלַקְמָן.

דְלַר' אֵין מַשְׁיָקִין בְּשַׁבַּת וְאֵין מְטַבִּילִין בִּי"ט. וְלְרַבְּנָן מַשְׁיָקִין בְּשַׁבַּת וּמְטַבִּילִין בִּי"ט.

וְאֲנָן לֵא יִדְעִינוּ טַעַמְיָהּ וּבְמַאי קָמְפְּלֵגִי: תּוּ קָשָׁה לְמַה הֶעֱמִיד הַש"ס תַּנְיָא כְּנוֹתִיָה דְרַב בִּיבִי קוֹדֵם דְּבַרֵּי רַבָּא. וְהָא דְרַף הַש"ס בְּכ"מ לֹמֵר אַחַר דְּבַרֵּי פֶל הָאֲמוּרָאִים תַּנְיָא כְּנוֹתִיָה דְמַר.

לְכֹן נִלְפַעַנ"ד לֹמֵר ע"פ מַה שְׁלַמְדְתִּי מִלְשׁוֹן רִשׁ"י. דִּישׁ לֹמֵר דְכְּמוּ שְׁהִקְמִירוּ חֲכָמִים גַּבֵּי טְבִילַת פְּלִים לְמִיגְזוֹר גְּזִירָה לְגִזְרָה.

ה"נ הִקְמִירוּ חֲכָמִים לְמִיגְזוֹר כְּאֵן חַד גְּזִירָה בְּמִלְתָּא דְלֵא שְׁכִיחָא. אַף בְּתַרְתִּי לְטִיבוּתָא הִיכָא דְהוּי גְּזִירָה לְגִזְרָה וְגַם מִלְתָּא דְלֵא שְׁכִיחָא.

כְּגוֹן הַשְּׁקָה לְמִגְזוֹר אִטּוּ הַטְּבִילָה בְּזָה לֵא גְּזַרֵי רַבְּנָן. וּלפ"ז י"ל לְרַבָּה בְּהָא פְּלִיגֵי רַבֵּי וְרַבְּנָן.

דְהֵם קָבְלוּ מִרַבְּם דְאִיסוּר טְבִילַת פְּלִים הִנֵּה מְשַׁנֵּי טַעַמִּים. מִשּׁוּם דְנִרְאָה כְּמַתְקֵן.

וּמַשִּׁים גְּזִירָה שְׁמָא יַעֲבִירָנוּ ע"כ ס"ל לְרַבֵּי דְבִאָחַד מְשַׁנֵּי הַטַּעַמִּים הָאֵלוּ סְגִי לְאֲסוּר טְבִילַת פְּלִים. וְכָל הִיכָא דְשִׁיף טַעַם הָאָחַד.

אֲפִי' אֵין שִׁיף בּוּ טַעַם הַשְּׁנִי אֲפ"ה אֲסוּרוּ לְטַבּוֹל. אֲבָל רַבְּנָן ס"ל דְמַשּׁוּם טַעַם הָאָחַד לְחוּד לֵא הוּי אֲסוּרֵי חֲכָמִים לְטַבּוֹל בִּי"ט.

וְעַכְצ"ל מִשּׁוּם דְטַעַמָּא דְשְׁמָא יַעֲבִירָנוּ הוּא חֲשָׁשָׁא רְחוּקָה לְחוּשׁ כֹּן בְּטְבִילַת פְּלִים. וְכֹן מִשּׁוּם טַעַמָּא דְנִרְאָה כְּמַתְקֵן לֵא הִנֵּה אֲסוּרִים.

אֲלֵא מִשּׁוּם שְׁנַצְטְרָפוּ שְׁנֵי הַטַּעַמִּים בְּיַחַד. בְּזָה דְנִקָּא גְּזַרֵי חֲכָמִים עַל טְבִילַת פְּלִים.

לְכֹן כָּל הִיכָא דְשִׁיף פֶּק טַעַם הָאָחַד לֵא אֲסוּרוּ. וְהַשְׁתָּא מִתְבָּרַר פְּלוּגְתִּיָהּ.

דְרַבֵּי ס"ל אַף הִיכָא דְלֵא שִׁיף בּוּ רַק טַעַם א' אֲפ"ה אֲסוּרוּ. לְכֹן ס"ל לְרַבֵּי דְבִי"ט אֵין מְטַבִּילִין פְּלִי ע"ג מִימְיוּ.

ואע"ג דכיון דלית ליה מיא מיזוהר זהיר ביה. וע"כ ממילתא דלא שכיחא הוא להטביל כלי ע"ג מימיו.

אפ"ה אסור מטעם דנראה כמתקן. וחד גזירה גזרינו גם במילתא דלא שכיחא כדפ"ל. אבל בהשקה ב"ט שרי גם לר' דבאנכל לא שייך לאסור משום תיקון. דאפי' בשבת קיל"ן בסי' כ"ד ס"ז דבשבת מותר לאשוני אוכלא ולתקנו.

וגם משום שמה יעבירונו ליכא למיגזר י"ט אטו שבת דהוי גזירה לגזירה ולא גזרינו במילתא דלא שכיחא. אבל בשבת גם בהשקה אסור.

משום דגזרינו שמה יעבירונו אפי' בבור פחצירו אטו בור בר"ה. דהוי חדא גזירה כדמוכח בתוס' ד"ה גזירה י"ט אטו שבת כו'.

וחד גזירה גזרינו גם במילתא דלא שכיחא. אבל לרבנן דס"ל דבציר שני הטעמים יחד בזה ונקא גזרי חכמים אבל היכא דלא שייך בי רק טעם האחד לא אסרו כדפ"ל.

לכן ס"ל לרבנן דבשבת משיקין דלא שייך במשקין משום תיקון וכדפ"ל. לכן משום גזירה דשמה יעבירונו לחוד לא אסרו חכמים כדפ"ל וכן ב"ט להטביל כלי ע"ג מימיו אף שפירא כמתקן כלי.

מ"מ כיון דלא שייך למיגזר ביה י"ט אטו שבת. דהוי גזירה לגזירה במילתא דלא שכיחא לכן שרי.

אבל להטביל כלי בשבת ע"ג מימיו דשייכי ביה שני הטעמים. משום דנראה כמתקן ומשום שמה יעבירונו דהוי בשבת חדא גזירה לכן אסור.

וטעם פלוגתיהו דר' ורבנן בענין זה. נלע"ד דלשטתיהו אזלי דפליגי רבי ורבנן פ"ג דעירובין דף ל"ג ע"א.

דרבי ס"ל כל דבר שהוא משום שבות לא גזרי רבנן בין השמשות. ורבנן ס"ל דגזרו בהו בה"ש.

וכתב הרע"ב בפ"ה המשנה שם דכל שהוא משום שני שבותים ביחד מודה רבי דגזרי נמי בה"ש. ושם דף ל"ה ע"א בתוס', ד"ה בעי ספינא כו' פתבתי שכן הוא דעת רש"י ע"ש.

והשתא עפ"ז מבואר פלוגתיהו דרבי ורבנן בכאן. והוא משום דתרונויהו קיבלו מרבם הא דתניא לקמן דכלי שנשטמא מערב י"ט אסור לטבול בה"ש וקשיא לי' לר' לשטתו אמאי גזרי חכמים ואסרו לטבול בה"ש.

הא בעלמא לא גזרי רבנן על שבות בה"ש מזה הוציא סברתו דכל דשייך בי' טעם א' משני הטעמים הנ"ל גזרי חכמים לאסור משום שבות. לכן כשנצטרפו שני הטעמים יחד הוי שני שבותים לכן גזרי רבנן לטבול כלי בה"ש.

דקא בב' שבותים גזרי רבנן נמי בבה"ש וכדפ"ל. ורבנן לשטתיהו י"ל דבצירוף שני הטעמים יחד הוי שבות א'.

ואפ"ה ניתקא הא דגזרי רבנן לטבול ביה ש. דהא ס"ל לרבנן דגזרי על שבות א' בה"ש:
והשתא מתורץ הא דלא פריף אהשקה נגזור שמה יעבירנו.

וכן במדלין בדלי טמא וכן בולד הטומאה. משום די"ל דאתיא כרבנן.

ובכל הני פנין דלית בהו משום תיקון כלי לא אסרינן להו משום שמה יעבירנו לחוד.
דחששא דשמה יעבירנו הוא חששא רחוקה גבי טבילת פלים ודוקא היכא דאיכא שני
הטעמים יחד בזה אסרי רבנן כדפני' לעיל.

לכן פריף נגזור אטו הטבילה. וכן אטו אב הטומאה דכיון דגבי הטבילה ואב הטומאה אסור
מדינא דשייף בהו שני הטעמים ע"כ נגזור אטו הנה: והשתא לא קשה קושנית התוס'
(לקמן ע"ב בד"ה וכוין כו') על האוקימתא דאוקי מתני' פרבי ובי"ט.

אמאי לא התירו להשקות בכלי עץ ע"ש. די"ל דלרבה י"ל דלמסקנת הש"ס גם בולד
הטומאה יש בו משום דנראה כמתקן.

וכן אפי' נטמא בי"ט שייף נמי לאסור אטו שבת כמו בנטמא מעי"ט. ודקשיא לך מברייתא
דהתיר בהו.

י"ל שהוא פרייתא אתיא כרבנן דבעי תרי טעמי לאיסורא. לכן בנטמא בי"ט.

וכן שנטמא בולד הטומאה. דמילתא דלא שכיחא הוא ולא שייף למגור בהו.

דהוי גזירה לגזירה במילתא דלא שכיחא דלא גזרינו וכדפני'. לכן אף דנראה כמתקן כלי
לא אסרו מהאי טעמא לחוד.

אבל מתני' דאתי' פרבי דמשום חד טעמא נמי גזרי לאסור. לכן לר' אפי' נטמא בי"ט וגם
בולד הטומאה אסור לטבול בי"ט משום דנראה כמתקן כלי: והשתא צ"ל דרב יוסף ורב
בקיבי נמי ס"ל הא דרבה.

דאיסור השקה בשבת לרבי. והטבילת כלי ע"ג מימיו לרבנן בשבת הפל הוא משום שמה
יעבירנו ד"א בר"ה.

אף בהא דס"ל לרבה למיגזר י"ט אטו שבת. בזה פליגי עליו.

וס"ל דלא שייף למיגזר י"ט אטו שבת. כמו דלא גזר רבנן לאסור אןכל נפש בי"ט אטו
שבת.

לכן דקדק רש"י וכתב וז"ל רב יוסף אמר טעמא דמתני' דטבילת פלים כו'. ר"ל ודאי
בהשקה והטבילת כלי מימיו טעמא דמתני' כרבה.

אף דלא גזרי רבנן י"ט אטו שבת כמו שפירשתי לעיל דף י"ב. דרב יוסף לא ס"ל למיגזר
י"ט אטו שבת.

וע"כ טבילת פנים בי"ט ושבת אסור משום גזירה דסחיטה. וסבר רב יוסף דרבי ורבנן
קבלו שני טעמים בטבילת פלים משום דנראה כמתקן כלי.

ומשום גזירה שמה יבא לידי מלאכה דאורייתא. ובזה פליגי רבי ורבנן אי בעינן שני
טעמים יחד.

ורבֵי ורַבָּנָן לְשִׁטְתֵיהוּ קֵאֵי הַפֶּל פֶּאֶשֶׁר פִּירְשֵׁתִי לְעֵיל לְרַבָּה. וְרַב בִּיבֵי נָמִי ס"ל כְּדַרְבָּה בְּשִׁבְתָּ.

אָדָּה בִּי"ט פְּלִיג עָלָיו דְּלֵא גְזִיר י"ט אֵטוּ שְׁבֵת. אֲלֵא בִּי"ט טַעְמָא שְׁמָא יִשְׁהָה וּכ"מ בְּרִישׁ"י ע"ש.

וְלִרַב בִּיבֵי צ"ל דְּרַבֵּי וְרַבָּנָן קִבְלוּ שְׁנֵי טַעְמִים בְּשִׁבְתָּ. מִשּׁוּם דְּנִרְאָה כְּמַתְקָן וּמִשּׁוּם שְׁמָא יַעֲבִירָנוּ.

וְכֵן בִּי"ט נָמִי גְזִירֵי מִב' טַעְמִים מִשּׁוּם דְּנִרְאָה כְּמַתְקָן וּמִשּׁוּם שְׁמָא יִשְׁהָה. וְגְזִירָה שְׁמָא יִשְׁהָה לֹא שִׁינְיָה בְּהַשְׁקָה.

דְּבִלֵא"ה צ"ל כֵּן בְּשִׁמְעֵתִין. וְהַטַּעַם י"ל כֵּינֵן דְּלִית לֵיהּ מִים יָפִין וְנִדְאֵי לֹא מִשְׁהֵי לְהוּ עַד י"ט.

ע"כ גַּם בְּהַטְבְּלָה ע"ג מִימְיוֹ לֹא שִׁינְיָה לְחֻוּשׁ שְׁמָא יִשְׁהָה. דְּהַכְּלִי לְבַדּוֹ לֹא יוּכַל לְטַבּוֹל בִּי"ט דְּאָסוּר וְהַמִּים לֹא מִשְׁהֵי לְהוּ עַד י"ט.

וְע"כ פְּלִיגְתֵיהוּ דְּרַבֵּי וְרַבָּנָן נָמִי כְּדַפְּנִי לְעֵיל לְרַבָּה: וְהַשְׁתָּא מִתְבָּרַר. דְּרַבָּה וְרַב יוֹסֵף וְרַב בִּיבֵי לֹא פְּלִיגֵי בְּשִׁבְתָּ פְּלֵל רַק דְּפְּלִיגֵי בִּי"ט וְכַדְפְּנִי וְע"ז אָמַר תַּנְיָא כְּנוֹתִיָּה דְּרַב בִּיבֵי בִּי"ט.

אֲבָל רַבָּא לֹא פְּלִיג עָלֵיהוּ בִּי"ט. דְּהוּא יַדַּע בְּרִייתָא דְּרַב בִּיבֵי רַק דְּפְּלִיג עָלֵיהוּ בְּשִׁבְתָּ וְלֹא ס"ל לְרַבָּא פְּלֵל הָא דְּרַבָּה לְמִגְזֵר כְּאֵן בְּטַבִּילַת פְּלִים מִשּׁוּם שְׁמָא יַעֲבִירָנוּ.

וְלְמִגְזֵר בּוֹר בְּתַצִּירוֹ אֵטוּ בּוֹר בִּר"ה. וְס"ל לְרַבָּא דְּרַבֵּי וְרַבָּנָן קִבְלוּ מִרְבָּם דִּישׁ חִילּוּק בְּעַנְיַן הַשְׁקַת מִים בֵּין שְׁבֵת לִי"ט.

תּוֹ קִבְלוּ מִרְבָּם דְּבְּשִׁבְתָּ אָסְרוּ מִשּׁוּם דְּנִרְאָה כְּמַתְקָן פְּלִי. וּבִי"ט אָסְרוּ מִשְׁנֵי טַעְמִים מִשּׁוּם דְּנִרְאָה כְּמַתְקָן וּמִשּׁוּם שְׁמָא יִשְׁהָה.

לְכֵן רַבָּנָן ס"ל דְּבִי"ט לֹא אָסְרוּ אֲלֵא בְּצִירוֹף שְׁנֵי הַטַּעְמִים יַחַד. וְע"כ מִשּׁוּם דְּבִי"ט לֹא הָיוּ אָסְרֵי מִשּׁוּם דְּנִרְאָה כְּמַתְקָן לְחֻד.

לְפִי מֵאֵי דְקִיל"ן כִּר' יְהוּדָה דְּמַכְשִׁירֵי אֲנֹכֶל נֶפֶשׁ דֵּא"א לְעֵשׂוֹתוֹ מִבְּע"י שְׁרֵי בִּי"ט. וּמִבּוֹאֵר בִּר"פ תּוֹלִין דְּבִאֲסוּר מְלֵאכָה דְּרַבָּנָן לֹא אָסְרֵי בִּי"ט בְּמַכְשִׁירֵי אֲנֹכֶל נֶפֶשׁ אִפִּי אֶפְשֶׁר לְעֵשׂוֹתָן מִבְּע"י.

וְכֵאֵן מִשּׁוּם דְּאִיכָּא נָמִי עוֹד טַעְמָא דְּשְׁמָא יִשְׁהָה. לְכֵן בְּשְׁנֵי הַטַּעְמִים יַחַד בְּזָה אָסְרֵי חֲכָמִים בִּי"ט.

לְכֵן מוֹתֵר לְרַבָּנָן לְטַבּוֹל פְּלִי ע"ג מִימְיוֹ בִּי"ט. דְּשְׁמָא יִשְׁהָה לֹא שִׁינְיָה בִּינָה.

ע"כ מִשּׁוּם דְּנִרְאָה כְּמַתְקָן לְחֻד לֹא אָסְרֵי בִּי"ט כְּדַפְּנִי. וְהַשְׁקָה י"ל גַּם בְּשִׁבְתָּ שְׁרֵי.

דְּהָא לְאִשּׁוּיֵי אֲנֹכֶלָא בְּשִׁבְתָּ קִי"לֵן דְּשְׁרֵי וְכַדְפְּנִי. אֲבָל רַבֵּי לְשִׁטְתוֹ דְּס"ל אָף כֹּל הֵיכָא דְּלֵא שִׁינְיָה בִּי רַק טַעַם אֶחָד נָמִי אָסְרוּ בִּי"ט.

ועכצ"ל לר' אף דבעלמא מלאכה דרבנן שרי בי"ט לצורך מכשירי אןכל נפש. פאן
בטבילת פלים החרמירו לאסור.

לכן בי"ט אסור להטביל ע"ג מימיו. וא"כ ע"כ לרבי הא דחילק בין שבת לי"ט בענין
השקה.

היינו בהשקה גופא דבשבת אפי' השקה אסור. ואף דבעלמא התירו לאשוויי אוכלא
ולתקנו.

הא פבר פירשתי דלרבי פאן בטבילת פלים החרמירו טפי. וכן צ"ל בלא"ה לרביא
בשמעתין.

וצ"ל לרביא אליבא דרבי. דהא דהצריכו בי"ט לטעמא דשמא ישקה ולא סגי בטעמא
דנראה כמתקן.

היינו פדי לאסור נטמא בולד הטומאה דלית ביה משום תיקון. ולפ"ז צ"ל הא דשרי
בפרייתא נטמא בולד הטומאה אתיא פרבנן דבעי תרי טעמא לאסור.

ולפ"ז צ"ל דמתני' לא מתוקים בי"ט פרבי. דא"כ תקשה אמאי הצריכו דוקא בכלי און
הא יכול להשקות נמי בכלי עץ.

ע"כ לרביא צ"ל מתני' בשבת וכרבנן דבשבת גם בולד הטומאה יש בו משום תיקון.
והיינו דבשבת סגי בטעמא דנראה כמתקן לחוד.

ולא הצריכו בשבת לטעמא דשמא ישקה: והשתא א"ש דבדרבא פירש"י וכתב ונ"ל רביא
אמר טעמא דמתני' כו'. ר"ל טעמא דכולה מתני' אפי' הטבילת פלי ע"ג מימיו.

לכן לא פירש"י בדרבא כמו דפי' בדרב יוסף: והשתא מתוך תמיהת התוס' אימא רביא
הדר ביה מתירוצו דמתקן. דלפי מ"ש פל האמוראים ס"ל האי טעמא דנראה כמתקן
ותקשה להו אליבא דרבי אמאי טובל אדם ביה"כ: והשתא א"ש פסק הרמב"ם דבי"ט
פ"ד (הלי"ד) כתב טעמא דשמא ישקה.

וחילק (שם הלי"ח) בין נטמא בולד הטומאה לאב הטומאה. ובפכ"ג משבת (הל"ח) פסק
בשבת טעמא משום דנראה כמתקן.

ולא חילק בין נטמא בולד הטומאה לנטמא באב הטומאה. ולמאי דפרשתי א"ש: והשתא
נמי יתבאר פנונת הרמב"ם בפ"ו מעירובין (הל"ט) דחילק בדבר שהוא משום שבות
דגורנין נמי בה"ש.

אף דוקא במקום מצנה כמו עירוב בזה לא גזרי בה"ש ע"ש: ולכאורה תמוה מנלי' הא.
(א"ה עיין הה"מ וכ"מ פ' כ"ד מהל' שבת הל"י) ולמ"ש גיחא משום דקשה לי סתמי
משניות אהדדי.

פאן סתים התנא פרבנן דר' דגזור על שבות בה"ש. ובפ"ג דעירובין (דף ל"ב ע"ב) סתים
התנא פרבי.

ועכצ"ל לחלק דתנא דמשנתנו הכריע פן דהתם דמזירי בעירוב הכריע כר'. ופאן הכריע
פרבנן פיון דלאו במקום מצנה גזרי נמי בה"ש פרבנן.

וְכַל זֶה נִלְעַד בְּרוּר בְּפִי הַש"ס וּבְרִשׁוֹ בְּמִקּוּם שְׁפָל אֲנָשִׁי חֵיל לֹא מְצָאוּ יְדִיהֶם: דָּף
י"ט ע"א תוּס' בַּד"ה אָמַר עֲוֹלָא כו' וְי"ל לַב"ה מִתּוֹךְ כו' פְּתַב מְהֵרָשׁ"א וְנ"ל לֹא יִדְעָנָא
מֵאִי קָא קִשִׁי לְהוּ כו' וְהִנִּיחַ בַּצ"ע ע"ש.

וּל"נ דַּה"פ דְּבִשְׁלָמָא לַב"ש דַּל"ל מִתּוֹךְ שְׁפִיר מְמַעְטִי מְלָכָם אֲפִי עוֹלַת רְאִיָּה. דְּמַהֲי
תִּיתִי לְחִלְקָ דְּנוֹדָאֵי דְּהָא דְּשָׂרֵי רַחֲמָנָא בְּשִׁלְמֵי חֲגִיגָה הִיָּנּוּ כִּינּוּ דְּאִית בְּהוּ תַרְתִּי אֲכִילַת
אָדָם וְאִינוּ קְבוּעֵ.

אָבֵל לַב"ה דַּע"כ אִית לְהוּ דְּגַם ש"נ מְמַעְטִינּוּ מְלָכָם הוֹאִיל וְאִין זְמַנּוּ קְבוּעֵ. א"כ סְבָרָא
הוּא דְּלֹא מְמַעְטִינּוּ אֲלֵא נְדָרִים וְנִדְבּוֹ שְׂאִינוּ זְמַן קְבוּעֵ.

וְאֲפִי לְצוֹרָךְ אֲכִילַת אָדָם אָסְרָה תוֹרָה אָבֵל עוֹלַת רֵאִי דְּזַמְנּוּ קְבוּעֵ הוּי שְׂרִינּוּ בְּמִתּוֹךְ
דְּשָׂרֵי לְצוֹרָךְ דְּהִיָּנּוּ שְׁלֵמֵי חֲגִיגָה. שְׂרֵי נְמִי שְׁלֵא לְצוֹרָךְ דְּהִיָּנּוּ בְּעוֹלַת רְאִיָּה בְּמִתּוֹךְ
וְק"ל.

וְעַפ"ז מִתּוֹרֵץ קוֹשְׁיַת הַתּוּס' אֵהָא דְּאָמַר לְקַמּוֹ גְּבִי פְּלוֹגְתִּיָּהוּ א"ש וְדו"ק: מְסַכָּת רֵאִשׁ
הַשְּׁנָה דָּף כ"ג גַּמ' וְהָא דְּלֹא עֲבָדֵי אִתְּנוּסִי הוּא דְּאִתְּנוּסִי. הַקְּשׁוּ רִש"י וְתוּס' אֲלֵא הַשְּׁתָא
נְמִי כו'.

לְתִירוּצָם הוּא דְּחֻקֵּי דְּהָא דְּעֲבָדִינוּ בֵּין אֲמָלָא בֵּין אַחְסָר הִיָּנּוּ כַּד מִיקְלַע בְּחוּל. אָבֵל בְּשַׁבַּת
לֹא עֲבָדֵי כָּלֵל וְא"כ יִתְלוּ בְּמִידֵי דְּשְׁכִיחָא דְּבִשְׁבַּת אִיקְלַע.

וְלַעַד"נ לְתַרְצֵן בְּשִׁלְמָא הַשְּׁתָא דְּכִי מִיקְלַע בְּשַׁבַּת עֲבָדִינוּ לְמַחְרָא בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת. נְמַצָּא
דְּהַתְקַנְהָ כְּפֵי הַיְתָה מִתְחִילָתָה.

דְּאִי לֹא מְצִי עֲבָדֵי בְּיוֹמוֹ עֲבָדִינוּ כָּל הַיְכָא דְּמְצִי לְמִיעֵבַד הֵן לְמַחְרָא אוֹ לְיוֹמָא אַחְרָא. ע"כ
אִי אִתְּנוּסִי בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת יַעֲשׂוּ לְמַחְרָא כָּלֵל א' וְיַדְעוּ לְמַחְרָא.

וְכַשְׁלֵא יִרְאוּ לְמַחְרָא יַדְעוּ דְּמָלָא הוּא. אָבֵל הַמְקַשָּׁה דְּכָרִיף וְלִיעֵבַד בֵּין אֲמָלָא וּבֵין אַחְסָר.
וְכִי מִיקְלַע בְּשַׁבַּת לֹא יַעֲשׂוּ כְּלוּם. נְמַצָּא הַסִּימָן הוּא דְּנוֹקָא בְּהוּא יוֹמָא גּוֹפָא.

וְכָל הַיְכָא דְּלֹא מְצִי לְמִיעֵבַד בְּיוֹמוֹ תוּ לֹא עֲבָדֵי כָּלֵל לְמַחְרָא אוֹ לְיוֹמָא אַחְרָא. לְכֹן שְׁפִיר
מְשַׁנֵּי דְּמִסְפָּקֵי לְהוּ דְּלֵמָא אִתְּנוּסִי הוּא דְּאִתְּנוּסִי.

וְכָל דְּלֹא מְצִי לְמִיעֵבַד בְּיוֹמוֹ תוּ לֹא עֲבָדֵי כָּלֵל. זֶה נ"ל פְּשׁוּט: מְסַכָּת מְגִילָה דָּף ג' ע"ב
רִש"י בַּד"ה אֵת ל"ת דְּכִתִּיב לֹא תוּכַל לְהַתְעַלֵּם כו' כְּגוֹן זְקַן וְאִינוּ לְפִי כְּבוֹדוֹ עכ"ל.

וְתַמָּה עַל זֶה הֵרָא"ם בְּבִיאור סְמ"ג שְׁהָרֵי מְבוֹאָר בַּש"ס בְּרִכּוֹת דִּי"ט ע"ב. דְּמוֹקֵי הַש"ס
כְּלָאוּ דְּלֵא תְּסוּר דְּרַבְּנָן.

וְאַח"כ מוֹתִיב שָׁם מְוַהֲתַעֲלַמְתָּ דְּכְבוֹד הַבְּרִיּוֹת דּוֹחָה אֲפִי אִיסוּר תוֹרָה. וּמְשַׁנֵּי אִיסוּרָא
מְמוֹנָא לֹא יִלְפִינּוּ ע"ש.

וּבְאַמְתָּ הוּא לְכַאוּרָה תְּמִיָּה גְּדוּלָה עַל רִש"י: וְנִלְעַד לְתַרְצֵן דְּרִש"י יֵשׁ לוֹ הַכְּרַח לְזֶה.
דַּע"כ הָא דְּמוֹקֵי הַש"ס בְּבְרִכּוֹת כְּלָאוּ דְּלֵא תְּסוּר דְּרַבְּנָן.

היינו דהש"ס לא ידע עדיין שם שיש מצנה של תורה שנדחת מפני כבוד הבריות. אבל אחר דמסיק שם דגבי ממונא דחינו איסור תורה מפני כבוד הבריות תו אין צריכין לדחוק לאוקמי בלאו דלא תסור דרבנן.

אלא כפי פשט לשון לא תעשה שבתורה. והינו לאו דלא תוכל כו' פה ס"ל לרבא דהכא. ויצא לרש"י זאת. משום דקשיא לי לרש"י לפי מאי דפשיטא ליה להש"ס פאן מולאחותו דמת מצנה דוחה פל המצות של תורה בשב ואל תעשה וכמבואר נמי בברכות שם.

ואפ"ה מיבעי' לי לרבא במקרא מגילה שמה עדיף ממת מצנה משום דפרסומי ניסא עדיף. א"כ מאי הדר פשיט ליה מהא גדול כבוד הבריות שדוחה ל"ת דרבנן דאף מקרא מגילה נדחה.

דלמא הפל דוחה חוץ ממקרא מגילה דפרסומי ניסא עדיף שהרי הש"ס ידע נמי מתחילה דדוחה פל מצות שבתורה וכ"ש דרבנן אף במקרא מגילה מבעיא ליה. לכן פ"י רש"י דרבא משמע ליה דלא תעשה שבתורה דקאמר היינו לאו דלא תוכל להתעלם.

וס"ל לרבא הא דאמר מר גדול כבוד הבריות היינו פירושו כבוד מת מצנה. כדאמר לעיל מת מצנה עדיף דכבוד הבריות הוא.

הרי דמת מצנה קרוי כבוד הבריות. ואמר גדול כבוד הבריות דהינו מת מצנה שדוחה את ל"ת דלא תוכל להתעלם.

פגון שיש לפניו מת מצנה לקבנר וגם אבידה לחזור ולטרונם אחריה מת מצנה עדיף. וקשיא ליה לרבא מנ"ל למר הא.

וע"כ צ"ל משום דכתיב והתעלמת פעמים שאתה מתעלם פגון זקן ואינו לפי כבודו. וקשה אימא כבוד תורה שאני.

אלא ע"כ צ"ל דס"ל למר גדול מת מצנה כמו כבוד תורה. הרי מבואר דמת מצנה דוחה למקרא מגילה.

דהא פבר קאמר לעיל בסמוך דכבוד תורה דוחה למקרא מגילה כדאמר שם פל שפן חנוכה ופורים. ופי' בתוס' אע"ג דע"ז מבטל מקרא מגילה.

הרי דכבוד תורה דוחה למקרא מגילה. וכינון דכאן מבנר דמת מצנה ככבוד תורה דמי שפיר נפשט בעי דרבא.

זה נ"ל ברור בכוננת רש"י: מסכת סוכה דף ב' ע"ב תוס' בד"ה כר' זירא כו' דאפי' רחבה טובא לא כו' עכ"ל: התוס' הוכיחו בפשיטות דברחבה טובא נמי לא שלטא בי' עינא. אבל רש"י נדחק וכתב וז"ל דאי משום שלטא ביה עינא בטפי מד"א פורתא כו'.

וצריך עיון באיזה סברא מחולק רש"י עם התוס': תו מחולק רש"י עם התוס' בגירסא. דרש"י גרים בשלמא דר' יאשי' פליגא כו' והתוס' גורסים לא פליגי.

וגירסת התוס' אין לה הבנה כלל. תו מחולק רש"י עם התוס' לקמן ריש דף ג' בתוס' ד"ה לא נצרכא אלא לקיטונת כו'.

דהתוס' פתבו שם דמיירי דארנפה טובא נרש"י לא ניחא לי בזה שם: ע"כ נלע"ד ברור.
דהיסוד הוא בזה דהתוס' מחלקים עם רש"י בגירסא.

דרש"י פתב בדברי רב הונא אמר רב ה"ג מחלוקת שאין בה אלא ד"א על ד"א אבל יש
בה יותר מד"א על ד"א כו'. אבל התוס' לא גרסי ד"א על ד"א אלא ה"ג מחלוקת שאין
בה אלא ד"א אבל יש בה יותר מד"א ד"ה פשיטה.

ע"כ ס"ל לרש"י דה"פ מחלוקת דר"י ורפנן בד"א על ד"א. פ"י בין באורח בין ברוחב
לא הי' יותר מד"א.

אבל יש בה יותר מד"א על ד"א. פ"י הנה אורפה יותר על ד"א אפי' רוחבה רק ד"א ד"ה
פשיטה.

אבל התוס' ס"ל דהש"ס לא מיירי באורפה של סופה כלל אלא ברוחבה מיירי. וה"ק
מחלוקת שאין בה אלא ד"א ברוחבה.

ואף שאורפה יתר מד"א טובא אפ"ה פליגו. אבל יותר מד"א גם ברוחבה ד"ה פשיטה.

וע"כ לא הזכירו בתוס' ד"ה יש בה יותר מד"א כו' מאורח הסופה כלל רק הרוחבה. וכי
היא דס"ל לרב הונא ביתר מד"א בנודאי פ"י ס"ל לרב חנן ביתר מז' טפחים.

נמצא התוס' דלקמן שפיר מתרצי לשטתיהו קושית רש"י דסופה של הלגי מלכה הי'
ארנפה טובא. ואפ"ה מביא ר' יהודה ראיה לדבריו.

דקא התוס' ס"ל לרב הונא ברוחבה ד"א אפי' הנה אורפה טובא פליגי ר"י ורפנן. וה"ה
לרב חנן ברוחבה ז' טפחים ואורפה טובא פליגי.

אבל רש"י ל"מ לתרץ שם הכי לשטתו. דמדהביא ר"י ראיה לדבריו משם.

ע"כ סופת המלכה הי' דומיא דפלוגתיהו דלא הי' יותר מז' טפחים על ז' טפחים. ע"כ
הקשה רש"י שפיר בהא דאמר כמאן כו' זירא כו' והשתא א"ש קא דמחולק שם רש"י
עם התוס'.

דהתוס' לשטתו הוכיחו שפיר. דאי ס"ד דטעמא באם רוחבה יותר מד"א הוא פיון
דהסופה בולטת והולכת מלמעלה מנגד פניו יתר מד"א לכו שלטא בי' עינא.

א"כ קשה ממ"נ. אי הקפידה התורה דבכ"מ שעומד האדם תוך הסופה בעינן שיהא עיניו
שולטת בהסקר.

א"כ מאי מהני שהוא יותר מד"א. קא מ"מ פשהאדם עומד באמצע הסופה שאז אין בולט
מנגד פניו יתר מד"א הרי לא שלטא ביה עינא.

וכ"ש פשהוא עומד תחת קצות הסופה שאין מן הסופה בולט מנגד פניו כלום פשיטא
דלא שלטא ביה עינא. אלא ע"כ דלא הקפידה התורה דיהא שלטא ביה עינא בכ"מ
שהאדם עומד בהסופה.

אָלָא סְגִי כְּשֶׁהָאָדָם עוֹמֵד בְּמַקוֹם א' בְּהַסְנוּפָה לְשִׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא. כְּגוֹן אִם עוֹמֵד בְּקִצָּה
הַסְנוּפָה וּפְנֵיו לְחַלְלֵי הַסְנוּפָה שְׁפָל הַסְנוּפָה בּוֹלְטָת וְהוֹלְכָת מְלַמְעֵלָה מִנְּגֵד פְּנֵיו וְע"כ בְּיַתֵּר
מִד"א שְׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא.

א"כ אֲמַאי ס"ל לְרַב הוּנָא בְּרוּחָבָה ד"א וְאִנְרָפָה טוּבָא יַתֵּר מִד"א פְּסוּלָה לְרַבְּנָן וְכַדְפִּי'
בְּשִׁטַּת הַתּוֹס'. וְהָרִי אֵלּוּ עוֹמֵד בְּקִצָּה אִנְרָפָה וְאִנְרָפָה הַסְנוּפָה בּוֹלְטָת וְהוֹלְכָת
מְלַמְעֵלָה מִנְּגֵד פְּנֵיו.

נְמִי שְׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא. אָלָא ע"כ אֲפִי' אִנְרָפָה טוּבָא יוֹתֵר מִד"א וְהַבְּלִיטָה בּוֹלְטָת מִנְּגֵד פְּנֵיו
אֲפ"ה לֹא שְׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא א"כ אֲפִי' רְחֻבָה טוּבָא נְמִי לֹא שְׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא.

דְּנוֹדָאֵי לֹא מְהִנֵּי לְזָה חֵלְק הָרוּחָב שְׁמֵן הַצְּדָדִין מַה שְׁרָחֵב יַתֵּר מִד"א. שְׁנָה חֵלְק הָרוּחָב
אִינוּ הוֹלֵךְ נִגְד פְּנֵיו לְזָמֵר דַּמְש"ה שְׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא.

אָבֵל רַש"י לְשִׁטְתוֹ דְּלְרַב הוּנָא אִי אִנְרָפָה, יַתֵּר, מִד"א אֲפִי' רְחֻבָה ד"א ד"ה כְּשִׁינְרָה.
ע"כ שְׁפִיר י"ל דְּטַעֲמָא הוּא מְשׁוּם דְּשְׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא אִם הָאִנְרָפָה יוֹתֵר מִד"א וּבּוֹלְטָת
מִנְּגֵד פְּנֵיו.

מַש"ה הַנְּצָרָה לְהוֹכִיחַ דְּבִטְפֵי פּוֹרְתָא מִד"א לֹא שְׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא: וְהַשְׁתָּא א"ש בְּגִירְסַת
בְּשִׁלְמָא דר' יֵאֲשִׁי' דְּלַקְמָן. דְּרַש"י גְּרַס בְּשִׁלְמָא דר' יֵאֲשִׁי' פְּלִיגָא מְשׁוּם דְּאִינְהוּ יְהִיב
שְׁיַעוּרָא בְּמַשְׁפָּא.

פִּי' בְּאִנְרָפָה הַסְנוּפָה אִם אִנְרָפָה הַסְנוּפָה יַתֵּר מִד"א כְּשִׁינְרָה. וְאִינְהוּ לֹא יְהִיב.

וּס"ל דְּמַסְתְּמָא מַתְנֵי מִיִּירֵי בֵּין סְנוּפָה גְּדוּלָה וּבֵין קַטְנָה. וְאִינְהוּ סְבָרֵי דְּמַתְנֵי סְתְּמָא מִיִּירֵי
גַּם בְּדַפְנוֹת מְגִיעִים לְסַכָּה אָבֵל הַתּוֹס' ס"ל גַּם אִינְהוּ לֹא יְהִיב שְׁיַעוּרָא בְּאִנְרָפָה הַסְנוּפָה.

דְּהָא אֲפִי' אִנְרָפָה הַסְנוּפָה טוּבָא אִם רְחֻב רַק ד"א פְּסוּלָה. ע"כ גְּרַס ר"ח לֹא פְּלִיגֵי וְה"פ
דְּלַכְאוּרָה קִנְשָׁה עַל רַבֵּי יֵאֲשִׁי' לְמָה פְּלִיג עַל דְּבָרֵי רַב חֲנָן וְרַב הוּנָא.

דְּהָא ר' יֵאֲשִׁי' צָרִיף לְדַחֲוֵק וְלִזְמֵר דְּמַתְנֵי לֹא מִיִּירֵי אָלָא בְּאִין הַדַּפְנוֹת מְגִיעוֹת לְסַכָּה.
טְפִי נִיחָא לְאוּקְמֵי כר"ח ור"ה דְּמִיִּירֵי בְּכָל גְּוֹנֵי.

וְאִי מְשׁוּם דְּגַם לְרַב חֲנָן וְרַב הוּנָא נְמִי צָרִיכִין לְדַחֲוֵק וְלִזְמֵר דְּמַתְנֵי מִיִּירֵי דְּוִוְקָא בְּד"א
עַל ד"א זָה לָאו דְּוִוְסָה הוּא. דִּי"ל מַסְתְּמָא מִיִּירֵי בְּכּוֹנְנָה הָעֵשׂוּי בִּיעוּר הַכְּבָרָה בְּצַמְצוּם
ד"א עַל ד"א.

וְע"ז אָמַר הַש"ס בְּשִׁלְמָא דר' יֵאֲשִׁי' לֹא קִנְשָׁה עֲלֵי. הָא דְּלֹא אָמַר כר"ח וְרַב הוּנָא.

מְשׁוּם דר"ח וְרַב הוּנָא לֹא פְּלִיגֵי עַל ר' יֵאֲשִׁי' בְּזָה. דְּאִינְהוּ נָא יְהִיב שְׁיַעוּרָא בְּאִנְרָפָה.

וְכֵן אִינְהוּ נְמִי ס"ל אֲפִי' אִנְרָפָה טוּבָא מִד"א נְמִי פְּלִיגֵי ר"י וְרַבְּנָן. אָלָא דְּיְהִיב שְׁיַעוּרָא
בְּרוּחָבָה.

וְע"כ לֹא מִיִּתּוּקְמֵי לְדִידְהוּ דְּמִיִּירֵי דְּוִוְקָא מַתְנֵי בְּסוּפָה הָעֵשׂוּי רַק שְׁיַעוּר הַכְּשֵׁר הָרְאוּי
לָהּ. דְּהָא לְדִידְהוּ אֲפִי' אִנְרָפָה טוּבָא נְמִי מִיִּירֵי.

לכן דחוק הוא לדידהו לאוקמי מתגלי דוקא באין רחוקה יתר מד"א. לכן ר' יאשי' פליג עליוהו זה נ"ל ברור בשטת רש"י ותוספות: דף ה' גמרא הניחא למ"ד מסגרתו למטה היתה אלא למ"ד כו' במס' יומא דף ע"ב (ע"ב) גבי עוביו דשולי ארון של זהב אמר שם קא רמ"ד אין בעביו אלא משהו והא כמ"ד יש בעביו טפח.

ופירש"י לא ידענא היכא איפלגו בה עכ"ל. ול"נ לפרש דהינו תנאי דהכא.

וע"פ הסוגיא דאמר הניחא למ"ד מסגרתו למטה היתה דהי' פלי שפיר ילפינו פפורת דהוי טפח ממסגרת. ולא ילפינו מזר דהי' משהו.

משום דילפינו פלי מקלי ולא ילפינו פלי מהכשר פלי. אלא למ"ד מסגרתו למעלה היתה והי' הכשר פלי מאי איפא למימר.

ומסיק רב הונא פני פני גמר. ונודע דג"ש צריף לגמור מרבו.

ולפ"ז האי תנא דכבר מסגרתו למעלה היתה והיה הכשר פלי. לכן מסתבר דשולי ארון דזהב היה טפח.

(כמו האמצעי של עץ) וילפינו לה מפפורת דהיה טפח דדנין פלי מקלי ואין דנין פלי מזר דהי' הכשר פלי. ודקשיא לך למה לי ג"ש דפני פני נילף ממסגרת.

דקא סבר מסגרת למעלה היתה והיה הכשר פלי. לכן סד"א אדנילוף ממסגרת נילף מזר משהו.

אבל להאי תנא דסבר מסגרתו למטה היתה. א"כ מסגרת היה פלי ואי ס"ד דילפינו פלי מקלי ולא ילפינו פלי מהכשר פלי.

א"כ קשה למה לי ג"ש דפני פני בפפורת נילף לפפורת ממסגרת. אלא ע"כ צ"ל משום דתפסת מועט תפסת סד"א למילף מזר משהו א"כ מוכח דמהכשר פלי ילפינו טפי מקלי עצמו פדי למעטו.

והשתא נמי ילפינו עוביו שולי הארון מזר משהו זה ברור: מסכת קידושין דף ג' ע"ב תוס' בד"ה וכי תימא נילף מבפשת ופגם תימא כו': הנה נלע"ד לתרץ תמיהת התוס' ע"פ מ"ש התוס' בד"ה ואימא ה"מ קטנה כו'.

וא"ת קא לקטנה לא צריף קרא וא"כ את בתי נתתי לאיש ע"כ מיתקמי בנערה ותירצו התוס' דקידושין לא שייכי במכר אעפ"י שייכול לייצדה. אבל לקדשה אין לאב שום זכות ע"ש.

והשתא י"ל דאדלעיל קאי אהא דפריף ואימא הני מילי קטנה אבל נערה לא. ע"ז אמר וכ"ת נילף קידושין בקטנה מבפשת ופגם דקטנה.

ואף דבקידושין גופא לא ידעינו השתא דאביה מקדשה. מ"מ בפשת ופגם דקטנה ידעינו דאבנה הוא.

משום דביד אביה הוא למסור אותה בינד מגנול ומנפה שחין. כגון שתחלה ימכור אותה אל המנפה שחין ואח"כ ייעדנה ויכניסנה ע"י היעוד ותהיה אשתו.

וכיון דביד אביה למסור אותה למנה שחיו. מינה ידעינן דבשת ופגם דאבנה הוא.
א"כ שפיר גילף קידושי קטנה מבשת ופגם דקטנה. וא"כ ע"כ את בתי נתתי לאיש בנערה
ומוקמינן לה.

ע"ז אמר שאני בשת ופגם כו' וזה נ"ל ברור: דף ד' בד"ה יציאה דכונת' כו'. התוס' דחו
פ"ר"ח.

ול"נ פשוט דה"פ בשלמא אי קרא אתי לאשמעינן דכסף קידושין דאבנה הוא. ע"כ קרא
לא אתי אלא לנערה.

דקטנה כבר ידעינן מאת בתי נתתי לאיש. ע"כ יציאה דכונתיה קא ממעט דכמו דיציאה
מאדון לא משפחת לה אלא בנערה.

אף פאן לא מייירי אלא בנערה כדפ"ל, אבל אם פכף דינדה הוי. וקרא אתי לאשמעינן
דאשה מיקדשא בכסף.

א"כ דין זה צריך לקטנה כמו בנערה ולא הוי יציאה דכונתיה. דבאדון דוקא בנערה
משמע.

ובקידושין ע"כ אשמעינן בין קטנה ובין נערה. וא"ש הא דפריה והא לא דמי האי כו' זה
נ"ל: דף ט"ו בד"ה ואידך פ"ר ת"ק כו'.

ומה שהבאתי דמדלית הלכתא כר"א כו' עכ"ל: קשה על התוס'. דבזה שהביאו ר"י ור"ת
מפ' כל שעה.

בזה לבד נדחה כל ראיתם דלעיל. דהא בפ' כל שעה מבואר דרבא מוקי להא דרב נחמן
כו' נתן אבל לאבני י"ל טעמא דרב נחמן משום דלמפרע הוא גובה ולעולם דלא כר' נתן.

והיינו דאבני לטעמיה דס"ל פאן דכ"ע יליף שכיר שכיר. וע"כ רבנן דלא כר' נתן.

וע"כ לקמן נמו מוקי אבני משום רב ששת הא מני תוטאי הוא. משום דאבני לשטתו.

אבל רבא דמוקי הא דרב נחמן פ' כל שעה כו' נתן ופליג רב נחמן על רב ששת ואבני.
וס"ל לרב נחמן ורבא דלא כדאבני פאן אלא דפליגי דת"ק לא יליף שכיר שכיר ולעולם
גם ת"ק ס"ל כרבי נתן ואתי לו ולא לב"ח.

והשתא א"ש דסתם גמ' קאמר לעיל אלא למ"ד לא יליף שכיר כו' ומשני יליף מופי תשיג
גר כו' וכיון דהש"ס אח"כ לא מצא מאן דס"ל דלא יליף שכיר שכיר איך קאמר אלא
למ"ד לא יליף כו' אלא ע"כ דרבא הוא דפליג על אבני וס"ל דטעמא דת"ק הוא משום
דלא יליף שכיר שכיר זה ברור: דף כ"ד בד"ה אלא בזווי דינדה כו'.

קשה לר"ת דלא ה"ל להזכיר אשה פלל כו' ולא נהירא כו' עכ"ל. נראה לפע"ד לתרץ
גירסת רש"י ופירושו דלק"מ על רש"י: ותחלה נתרץ פירושו דפי' נכסי מלוג: ולכאורה
גם מהמקשה עצמו מוכח דלא כרש"י.

דהא אמר אלא לאו כה"ג דאקני לה אחר כו' ע"מ שתפדי בו את המעשר. וס"ל לרבנן
דקנה הבעלי לפירות (של המנה) ומש"ה בעי חומש הרי דהוי נ"מ של בעל כשלו: ע"כ

נלע"ד דהא מְבֹנָאָר בְּסוּגְיָא אַם פּוּדָה א' בְּמַעוֹת שְׁל חֲבִירוֹ אַתְּ מַעְשָׁר שְׁל חֲבִירוֹ אָמְרִינן שְׁלִיחוּתֵיהּ דְּחֲבֵרִי קָא עֲבִיד וְצָרִיף חוּמְשׁ.

וְאַם פּוּדָה מַעְשָׁר, שְׁל חֲבִירוֹ בְּמַעוֹת שְׁלוֹ אֵין צָרִיף חוּמְשׁ. וְעַכְצ"ל הַטַּעַם בְּשִׁלְמָא אַם הַמַּעוֹת ג"כ שְׁל חֲבִירוֹ אִזְ חֲבִירוֹ הוּא הַפּוּדָה.

דִּישׁ לוֹ רְשׁוּת לְפָדוֹת מַעְשָׁר שְׁלוֹ בְּמַעוֹתָיו ע"כ שְׁלִיחוּתֵי דְּחֲבֵרִי קְעֵבִיד אַבְּל אַם פּוּדָה מַעְשָׁר חֲבִירוֹ בְּמַעוֹת שְׁלוֹ. פִּינְן דְּאֵין רְשׁוּת לְחֲבִירוֹ לְפָדוֹת מַעְשָׁרוֹ בְּמַעוֹתָיו שְׁל הַפּוּדָה הַהוּא.

לֹא שְׁיִיף לֹאמֵר שְׁלִיחוּתֵיהּ דְּחֲבֵרִי קְעֵבִיד אֵלֹא הוּא עֲצָמוֹ הוּא הַפּוּדָה פִּינְן דְּבְּמַעוֹתָיו הוּא פּוּדָה. ע"כ א"ש בְּשִׁלְמָא לְקַמְן מֵיִרֵי דְּהַמַּעְשָׁר הוּא שְׁל הָאִשָּׁה וְהוּא נְכִסֵּי מְלוּג.

ע"כ עוֹמֵד לְפָדוֹת פְּדִי לְקַנּוֹת קַרְקַע וְלֶאֱכֹל הוּא הַפְּרוֹת רוּת פְּדִין נ"מ. לְכֵן הַבַּעַל יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְפָדוֹת בְּעֲצָמוֹ בְּמַעוֹתָיו אַתְּ מַעְשָׁר שְׁלָהּ.

וְלִכְּוֹ הָאִשָּׁה שְׁלִיחוּתָא דְּבַעַל קְעֵבִידָה. אַבְּל פֶּאֵן הַמַּעוֹת שְׁלָהּ.

ע"כ אֵין לְבַעַל רְשׁוּת לְפָדוֹת בְּכֶסֶף שְׁלָהּ אַתְּ מַעְשָׁרוֹ אֵלֹא בְּרְשׁוּתָהּ לְכֵן לֹא שְׁיִיף לֹאמֵר שְׁלִיחוּתוֹ קְעֵבִידָה. וְיֵמָּה לִי אַם הִיא פּוּדָה בְּמַעוֹת שְׁלָהּ מִמֶּשׁ שְׁאֵין לְבַעַלָּהּ רְשׁוּת בָּהֶם.

דְּלֹא קְרִינן בָּהּ מִמַּעְשָׁרוֹ וְאֵין צָרִיף חוּמְשׁ. וְיֵמָּה לִי אַם הַכֶּסֶף שְׁל נ"מ.

דְּהֵא לֹא נִזְכָּר בְּקִרְא הַכֶּסֶף שְׁל מִי יְהִי רַק פְּתִיב מִמַּעְשָׁרוֹ. אֵלֹא הַכֹּל תְּלוּי בְּזָהּ.

אַם הַכֶּסֶף שְׁלוֹ וְגַם מַעְשָׁר שְׁלוֹ. אַף שְׁחֲבִירוֹ פּוּדָאֵו שְׁלִיחוּתֵיהּ דִּידֵיהּ קְעֵבִיד.

פִּינְן דְּהוּא יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְפָדוֹת. אַבְּל אַם הַמַּעוֹת שְׁל חֲבִירוֹ וּמַעְשָׁר שְׁלוֹ נְחֲבִירוֹ פּוּדָהוּ.

פִּינְן דְּאֵין לוֹ רְשׁוּת לְפָדוֹת מַעְשָׁר שְׁלוֹ בְּמַעוֹת חֲבִירוֹ. לֹא שְׁיִיף לֹאמֵר שְׁלִיחוּתֵיהּ דִּידֵיהּ קְעֵבִיד.

לְכֵן חֲבִירוֹ הוּא הַפּוּדָה וְאֵין צָרִיף חוּמְשׁ. לְכֵן בְּמַעוֹת שְׁל נְכִסֵּי מְלוּג דְּאִשָּׁה שְׁאֵין לְבַעַל רְשׁוּת לְפָדוֹת בָּהֶן אַתְּ מַעְשָׁרוֹ.

מִקְרִי הָאִשָּׁה הַפּוּדָה וְאֵין צָרִיף חוּמְשׁ: וְהַשְּׁתָּא א"ש הָא דְּהַמַּקְשָׁה מוֹקִי לָהּ בְּאוֹמֵר לָהּ ע"מ שְׁתַּפְּדָה בּוֹ אַתְּ הַמַּעְשָׁר בְּלֹא חוּמְשׁ. דְּלִרְבִּנְן דְּקַנְיָה הַבַּעַל לְפִירוֹת (שְׁל הַמְּנָה) וַיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת לְפָדוֹת מַעְשָׁרוֹ בְּמַעוֹת הַלְלוֹ.

פִּינְן דְּע"מ פֶּן נָתַן לָהּ הָאֲחֵר ע"מ שְׁתַּפְּדָה בּוֹ אַתְּ מַעְשָׁר דְּבַעַל. א"כ בְּלֹא רְשׁוּתָהּ יָכוֹל לְפָדוֹת מַעְשָׁרוֹ בְּמַעוֹת אֵלוֹ פִּינְן דְּמַעוֹת הָאֵלוֹ עוֹמֵד לְכָף.

וְאֵין צָרִיף דַּעְתָּהּ פְּלִל. דְּאֵף דְּלַעֲנִין זֶה שְׁתַּפְּדָה בְּלֹא חוּמְשׁ תִּנְאוּ בְּטַל.

עכ"פ זֶה שְׁהַתְּנָה ע"מ שְׁתַּפְּדָה בּוֹ אַתְּ הַמַּעְשָׁר בְּמַעוֹת הָאֵלוֹ בְּזָהּ תִּנְאוּ קִיָּים. לְכֵן פִּינְן דְּקַנְיָו הַבַּעַל יָכוֹל לְפָדוֹת מַעְשָׁרוֹ בְּלִי רְשׁוּתָהּ וְדַעְתָּהּ.

הִיא קְעֵבִידָא שְׁלִיחוּתֵי וְצָרִיף חוּמְשׁ. מִשָּׂא"כ לר"מ דְּלֹא קַנְיָה לָהּ הַבַּעַל פְּלִל וַיְכֻלָּהּ לְהַחְזִיר הַמַּעוֹת לְמִי שָׁנְתָן לָהּ ע"מ שְׁתַּפְּדוּ בּוֹ כו'.

וא"כ אין לבעל פח לפדות באותן המעות בלא רשותה. דלגבי זה המעות הבעל קאחרדמיא.

לכן האשה היא הפודה ואין צריכה חומש: והשתא מתוך נמי קושית ר"ת על גירסת רש"י. וזה דאי לא הוי אמר איש ולא אשה.

הוי סד"א פינון דהיא ג"כ אין לה רשות לפדות במעות של נ"מ בלתי רשותו דבעל. שפיר קרינו בה דשליחותיה דבעל קעבדא.

והוי הוא הפודה. לכן בעינו קרא לזה דכתיב איש ולא אשה.

פ"י דקרא ממעט אף דהאשה פודה במעות נ"מ שלא והפירות של המעות הוא דבעל. ואין יכולה לפדות בהן בלתי רשות בעלה וסד"א דהבעל הוא הפודה מעשירו והיא שליחותיה דבעל קעבדא.

קמל"ן קרא פינון דהבעל אין לו רשות לפדות במעות נ"מ בלתי רשותה. לא שייך למימר שליחותיה דבעל קעבדא והאשה היא הפודה: וליכא לאקשויי איהו ילפינון זה מקרא.

הא מן התורה אין לבעל פירות בנ"מ וכאחר דמי בנכסיה: רא קשה מידי דכה"ג מצינו פ"ק השולח דף מ"ז ע"ב דבעי למילף שם דקנין הפירות פקנין הגוף דמי מדכתיב ולביתו מלמד שבעל מביא בכורים בנכסי אשתו.

והקשו התוס' והא פירות נ"מ לא הוי אלא מדרכנו של בעל. ומירצו דקרא איירי בסתם נשים דנותנות לבעל הפירות דנ"מ במתנה ע"ש.

הרי מבותר דקרא איירי בסתם נשים דפירות נכסיה של בעלה הם והכי נמי: וכן יש לי לדייק מלשון רש"י לעיל דף כ"ג (ע"א) בד"ה שאינה שלו דכתיב ונתן בידה ואיהו לא אקניא לבטל לגופה עכ"ל ולכאורה תמוה אלא כדפ"י.

ונ"ל דגם התוס' שהקשו על פ"י רש"י היינו ר"ת. דלגירסת ר"ת א"א לפרש כפי רש"י. דר"ת גריס זווי דידה ומעשר דידה. ע"ז הקשו דא"כ למה הביא קרא דאיש ולא אשה. דהא מעשר של בעל הוא ונתמעט ממעשירו ונא של חבירו. אבל לגירסת רש"י ונדאי לק"מ.

לכן לא הקשו התוס' על רש"י רק אחר גירסת ר"ת. ועמ"ש עפ"ז בסמוך בא"ד בפ"י התוס'.

כל זה נלע"ד ברור: שם בא"ד ומיהו בהנזם הנפיר ר"ת כו' עכ"ל. ול"נ דהוצרך ר"ת בע"כ לפרש פן דקניא לי' אלא מעתה הא דמועט ממעשירו ולא של חבירו.

נימא לגמרי קא ממעט. דאם פודה במעותיו מעשר של חבירו אינו פדוי כלל.

דומיא דאיש דלגמרי קממעט. אלא ע"כ הפקעות מיעוט כל דהו דקרא מיירי בחומש.

אף קטן מועט לגמרי. דאם נמעטו מחומש הוי צ"ל דגזירת הכתוב הוא בלי טעם.

וְהִשְׁתָּא יֵשׁ לֹו טַעַם דְּלָאוּ בַר פְּדִי הוּא כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּגִיטִין דְּף ס"ה ע"א בַּד"ה וּפְדוּ בְּהֵן כו' לְכֹן הַנְּצָרָה ר"ת לְדַחֲוֹק. אַבְל לַפְמ"ש לַפִּירֵש"י הוּא הַנְּכֹוֹן: שְׁם בַּא"ד לְכֹן נ"ל כו' דְּהָא פְּרָשִׁינָן לְעִיל כו' עכ"ל.

מְהֵרָשׁ"א תַּמָּה ע"ז ע"ש. וְלִי נִרְאָה לְפָרֵשׁ דְּבָרֵיהֶם וְדַאי מְצִינּוּ פְּמָה דְּרַכִּים דְּהַמְעוֹת שְׁלָה לְגַמְרִי.

פְּגוֹן נְכֹסִים שְׁאִינָן יְדוּעִין לְבַעַל. אוּ שְׁפַתְב לָהּ דִּין וְדַבְרִים אִין לִי בְּנִכְסֵיהָ כַּמ"ש בַּסִּי נ' וּבְסִי צ"ב בַּא"ע.

אַלָּא דְּהַתּוֹס' לָא ה"מ לְאוּקְמִי בְּהַכִּי. דַּא"כ הִדְרָא קוּשְׁיָא לְדוּכְתָּא לְמָה הַנְּצָרָה הַמְקֻשָּׁה לְהַזְכִּיר דִּין זֶה בְּקוּשְׁיָתוֹ דַּאיֵשׁ וְלֹא אִשָּׁה.

הָא אַפִּי אִי הָאִשָּׁה שְׁנָה לְאִישׁ בְּזַה. א"א לְאוּקְמִי פְּלוּגְתִּיָּהוּ בְּהַכִּי.

דַּאֲפִי בְּזוּזִי וּמַעְשָׁר דִּידְהָא פְּרִיף שְׁלִיחוּתָהָ קַעְבָּדָה. מַכ"ש דַּא"א לְאוּקְמִי בְּזוּזִי וּמַעְשָׁר דִּידְהָא דַּלְכ"ע צְרִיף חוּמְשׁ.

ע"כ הַנְּכַרְחוּ הַתּוֹס' לְפָרֵשׁ דַּאֵם אִשָּׁה שְׁנָה לְאִישׁ ה"מ לְאוּקְמִי פְּלוּגְתִּיָּהוּ דַּר"מ וְרַבְּנָן בְּזוּזִי וּמַעְשָׁר דִּידְהָא. פְּגוֹן שְׁנַתְּנוּ לָהּ ע"מ שְׁאִין לְבַעַלָּהּ רְשׁוֹת בְּהֵן.

וַר"מ לְשַׁטְתּוֹ דְּבַעַל קְנִי לְפִירָא. א"כ הַמַּעְשָׁר שֶׁל בַּעַל הָנִי וְאִין לְבַעַל רְשׁוֹת לְפָדוֹת בְּמַעוֹת שְׁלָה מַעְשָׁר שְׁלֹו.

דְּבַעַד הַמְעוֹת צְרִיכָה לְקַנּוֹת קַרְקַע וְלֹא שְׁנִיף לֹוּמַר שְׁלִיחוּתָא דְּבַעַל קַעְבָּדָה פְּדָפִי ע"כ אִין צְרִיף חוּמְשׁ. וְרַבְּנָן לְשַׁטְתִּיָּהוּ דַּאִין לְבַעַל פִּירוֹת וְהָנִי שְׁלָה לְגַמְרִי הַמַּעְשָׁר וְהַמְעוֹת.

לְכֹן צְרִיף חוּמְשׁ. אַף דִּי"ל הָא דְּפִלְגִי לְעִיל בַּע"מ שְׁאִין לְבַעַלָּהּ רְשׁוֹת בְּהֵן.

הִינּוּ אִי קְנָה הַבַּעַל הַגּוֹף דְּוּמְיָא דְּפִלְגִי בְּעַבְד. אַבְל פִּירוֹת לַכ"ע יֵשׁ לְבַעַל פִּירוֹת בַּנ"מ. וַא"כ לֹא שְׁנִיף פְּלוּגְתִּיָּהוּ. ע"ז פְּתַבּוּ דְּהָא פְּרָשִׁינָן לְעִיל דְּבַפִּירוֹת פְּלִיגִי.

וְהִינּוּ מ"ש בַּד"ה וַר"א אוּמַר כו'. אַף ר"י אוּמַר דַּאִין רַאִי כו'.

דְּהָא דַּאִין קְנִין לְאִשָּׁה בְּלֹא בַּעַלָּהּ הִינּוּ שְׁהַבַּעַל אוּכַל פִּירוֹת אַבְל לַכ"ע הַגּוֹף שְׁלָה וְיִלְקַח בְּהֵן קַרְקַעוֹת. וְזֶה נ"ל בְּרוּר: מַסְכַּת גִּיטִין דְּף ס"ג ע"ב תּוֹס' בַּד"ה אַפִּי כו' לֹא צְרִיכִי עֵידי אַמִּירָה לְעֵידי קַבְלָה כו': וּלְפִירֵש"י דְּבַשְׁמַעְתִּין דַּאִז גַּם לְעֵידי אַמִּירָה אִין צְרִיף.

צ"ל דְּמַשְׁפַּחַת לָהּ אִם הִגִּט נִקְרַע אִז בְּעֵינָן עֵידי אַמִּירָה וְלֹא עֵידי קַבְלָה פְּאֲשֶׁר נִפְרָשׁ לְפָנֵינוּ בַּס"ד: שְׁם רַש"י בַּד"ה אַפִּי הֵן כו' רָאוּ פְּשָׁקְבֹלוּ עכ"ל. מְדַלָּא פְּתַב רַש"י שְׁנַעְשׂוּ עֵדִים בְּקַבְלָה כַּמ"ש אַח"ז וְאַחַד שְׁלִישֵׁי שְׁנַעְשׂוּ עַד כו': ע"כ נִלְע"ד דְּבָזָה רְצָה רַש"י לְתַרְץ גְּוָשִׁית הַתּוֹס' מַאי אַפִּי הֵן כו' דְּקָאֻמַר לְכֹן מְפָרֵשׁ רַש"י דַּה"ק לֹא מִיבַעְיָא אִי הַרְאֻשׁוֹנִים לֹא רָאוּ פְּשָׁקְבֹל הַשְּׁלִישׁ אֶת הַגִּט מִן הַבַּעַל דַּאִז הִקְמִנִי הַבַּעַל לְהַשְּׁלִישׁ.

מַשׁוּם דְּזִמְנִין מִיִּתי עֵידי קַבְלָה אוּ יְהִלְכוּ לְמַדִּינַת הַיָּם. וְאִז הִקְמִינָה לְהַשְּׁלִישׁ עַל הַקַּבְלָה כַּמ"ש הַתּוֹס' בַּד"ה שְׁלִישׁ נֶאֱמַן לְכֹן לֹא צְרִיכִי עֵידי אַמִּירָה לְעֵידי קַבְלָה וְלֹא הָנִי חֲצִי דְּבַר.

אַלָּא אפּי' הָרָאוּשׁוּנִים ג"כ רָאוּ אֶת הַקְּבֵלָה אַף יִיחַד עֲדִים אַחֲרִים לְהַקְּבֵלָה. דָּאז י"ל דְּלֹא הִימְנִי לְהַשְׁלִישׁ.
דממ"נ.

אם יהי' פֿאן עֲדֵי אַמִּירָה הָא הֵן עֲצָמֵן שְׂרָאוּ ג"כ הַקְּבֵלָה וְלֹא שְׂיִיף נְאֻמָּנוֹת לְגַבֵּי שְׁלִישׁ.
נְאִי לֹא יֵהִי לְפִינֵנו עֲיֵדֵי אַמִּירָה.

אז לֹא יֵהִי נְאֻמֵן הַשְׁלִישׁ עַל הָאֻמִּירָה. דְּהָא מְנַהֲגֵן הִי לְקַרְוֵעַ הַגֵּט מִיַּד בְּעַת הַקְּבֵלָה.
נְאֻז הַשְׁלִישׁ אֵין נְאֻמֵן עַל הָאֻמִּירָה. וע"כ סד"א בְּזָה אִי אַמְרֵי עֲדֵי אַמִּירָה בב"ד רַק עַל
הָאֻמִּירָה לְבַד וְהִלְכוּ לָהֶם.

וְעֲיֵדֵי קְבֵלָה הַעֲיֵדוּ עַל הַקְּבֵלָה הַגֵּי תְּצִי דְּבַר קמל"ן. וְכֵן אִם עַד שְׁלִישִׁי נַעֲשֶׂה עַד בְּאֻמִּירָה
וּבְקְבֵלָה סד"א דְּהוּוּ תְּצִי דְּבַר קמל"ן: דָּף ס"ד שָׁם בּד"ה וְאֻמַּי בְּעֵי כו' עכ"ל.

הַתּוֹס' הִבִּינוּ דְּבָרֵי רַש"י דס"ל טַעְמָא דר' חֲסֵדָא הוּא מְשׁוּם מַגּוּ. וְכֵן מְבֹאָר בְּמַרְדְּכֵי
דְּהַתּוֹס' הִבִּינוּ כֵּן מְדַבְּרֵי רַש"י וע"כ פְּתַב דְּאֵין נִרְאָה לר"י פִּירוּשׁוֹ.

וְהַתּוֹס' דְּחוּ ג"כ פִּירַש"י. לְכֵן נִדְּחָקוּ הַתּוֹס' בּד"ה תִּינַח כו' דְּמַעֲיָדֵי אַמִּירָה לֹא הֵגִי קֶשֶׁה
לִי מֵעוֹלָם ע"ש: וְלַע"ד נִרְאָה דְּבָרֵי רַש"י בְּרוּרִים וְנִכּוֹנִים בְּהַסְוֵגָא.

דְּנֻדַּי בְּדָרְב חֲסֵדָא ס"ל לרַש"י. דא"א לְפָרֵשׁ טַעְמוֹ דְּנְאֻמֵן הַבַּעַל מְשׁוּם מַגּוּ דְּאִי בְּעֵי
מָסַר לָהּ.

דְּהָרֵי אפּי' אִי מָסַר לָהּ הַגֵּט. מ"מ הִיָּה בַּעֲלָה נְאֻמֵן לּוֹמַר לְפַקְדוֹן מְסָרְתִּיו בְּיַד שְׁלִישׁ.
כמ"ש הַתּוֹס' בּד"ה בַּעַל נְאֻמֵן כו' דְּלָרַב הוּנָא אפּי' הַגֵּט בְּיַד הָאֻשָׁה נְאֻמֵן הַבַּעַל, לְעַרְעֵר
וְלּוֹמַר דְּלְפַקְדוֹן מָסַר לְהַשְׁלִיחַ. וּא"כ לֹא שְׂיִיף מַגּוּ.

דְּשָׂמָא הָאֻשָׁה לֹא תִרְצָה לְשַׁקֵּר נֶגְדַּ בַּעֲלָה וְלּוֹמַר שֶׁהַבַּעַל מָסַר לָהּ הַגֵּט. אַלָּא תֹאמַר הָאֻמַּת
שְׁקִבְלָתוֹ מִן הַשְׁלִיחַ.

אַלָּא וְנֻדַּי טַעְמָא דְּרַב חֲסֵדָא הוּא מְשׁוּם דְּהָא הִימְנִי' פִּירַש"י פְּשָׁמְסָרוּ לְיָדֵי עכ"ל פּי' אַף
אִם יִשְׁקֵר אפ"ה אַמְרֵינוּ דְּאֻדְעָתָא דְּהָכִי נִתְּנוּ לוֹ מִתְּחִלָּה כְּשִׁירְצָה הַשְׁלִישׁ שְׁתָּהָא מִתְּגַרְשָׁת
בוֹ וּכמ"ש הַתּוֹס'!

אַף זֶה הַטַּעַם לֹא שְׂיִיף אַלָּא בְּמָה שֶׁהוּא בְּיַד הַבַּעַל לַעֲשׂוֹת. וְהִינֵנוּ דְּנִתְּנוּ לוֹ מִתְּחִלָּה אִם
יֹאמַר הַשְׁלִישׁ לְגִירוּשֵׁין תְּהָא בְּאֻמַּת מִתְּגַרְשָׁת בוֹ לְרִצּוֹנוֹ שֶׁל בַּעַל.

אַבְל עֲיֵדֵי אַמִּירָה הֵגִי בְּעֵי לְפִי טַעַם הַזֶּה. דְּהָא זֶה אֵין בְּיַד הַבַּעַל לְהַאֲמִינוּ עַל אַמִּירַת
הָאֻשָׁה אִם יִשְׁקֵר הַשְׁלִישׁ.

אַף מִטַּעַם אַחַר אֵין צָרִיף עֲיֵדֵי אַמִּירָה לְרַב חֲסֵדָא. מֵאַחַר דְּהִימְנִי' הַבַּעַל וְנְאֻמֵן לּוֹמַר
נַעֲשִׂיתִי שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָהּ.

יֵשׁ לוֹ מַגּוּ דְּאִי בְּעֵי הֵגִי מָסַר לָהּ הַגֵּט. וְהִיָּה נְאֻמֵן נֶגְדַּ הַבַּעַל מְשׁוּם דְּעַל זֶה הִימְנִי' מִתְּחִלָּה
וְלֹא הִי צָרִיף לְעֲיֵדֵי אַמִּירָה.

לכן השתא נמי שאמר שאמרה לו התקבל נאמן. ע"כ פריף שפיר לרב חסדא דלא הי צריף לא עידי אמירה ולא עידי קבלה.

בשלא לרב הונא לק"מ. פיון דבעי עידי קבלה תו לית ליה מגו דאי בעי מוסרה לינדה. והנה אומר שהנה שלים להולכה. פיון דעידי קבלה לפנינו ויודעים שלא מסרו לו הבעל להולכה.

לכן בעי ג"כ עידי אמירה. אבל לרב חסדא פריף פיון דלא בעי עידי קבלה משום דהא הימני.

ע"כ לעידי אמירה נמי אין צריף מטעם מגו כדפלי. ומשני מי קא נפיק גיטא מתותי ידיה דליהימני ע"כ ליכא מגו.

וע"ז פריף תינח אמרה בזה ליכא מגו אלא קיבל למה לי. דהא מ"מ שינף לטעמיה דהא הימני.

דע"כ מיד הבעל הגיע לידו פיון דמנהגו הי לקרוע הגט משום שמי שהי בזמנו. לכן חזקה דלא הי הבעל משליף הגט לאשפה.

שמה ומצאו ויראו שמו עליו וינודע למלכות: ולפ"ז מתורץ מה שהקשו התוס' בד"ה שלישי אומר כו'. דאם הבעל אמר להולכה.

גם רב הונא מודה דשלישי נאמן מגו דאי בעי הני מסר לה הגט דאז הבעל לא הי מערער. פל זה ברור.

נתברר מזה לדינא לדעת רש"י אם הגט שלם בידי השלישי ואומר לגירושין אין צריף לא עידי אמירה ולא עידי קבלה. וזה הוא דעת הרמב"ם שכתב שאין צריף עדים פלל.

דלא כמ"ש הב"י וש"ע סי' קמ"א ד"ה ודע שמה שכתב הרמב"ם כו' דעידי אמירה בעי וז"א כו', והדברים ברורים בש"ס וברש"י ולידנא: תוס' בד"ה ר"א הוא כו' עכ"ל. ולעד"נ דלפירש"י ה"ל א"צ לזה.

אלא לעולם מירי בדאיכא עידי חתימה. ודקשיא לה למה לי עידי קבלה י"ל פיון דנקרע הגט חיישינו שמה לא נתנו הבעל לידו.

אלא באשפה מצאוהו כמ"ש התוס' והר"ן. דבשלא לקס"ד דהמקשה.

הכריח המקשה דע"כ אפי' נקרע הגט לא צריף מידי קבלה. דאל"כ תקשה במתני' איף מצטרפין עידי אמירה ועידי קבלה.

הא הוי חצי דבר כמ"ש התוס'. ועכצ"ל דעידי אמירה לא צריכי לעידי קבלה א"כ קשה איף משפחת לה.

אי בגט שלם גם לעידי אמירה אינו צריכין ביןצא הגט מתחת ידי שלישי כדפלי לעיל. וע"כ משפחת בנקרע הגט אז בעי עידי אמירה ואין צריף עידי קבלה.

הרי מבותר דאין צריף לעידי קבלה לכן פריף שפיר. וע"ז משני לעולם גם לעידי קבלה צריכין בנקרע הגט.

דְּחִיּוּשֵׁינוּ שְׂמָא בְּאַשְׁפָּה מְצִאוּהוּ וְלֹא מְסַר הַבְּעַל מְעוּלָם לִיד שְׁלִישׁ וּדְקַשְׁיָא לָךְ אִיף
מְצַרְפִּין עֵינֵי אַמִּירָה וְעֵינֵי קַבְלָה הָא הָגוּ חֲצֵי דְבָר. ע"ז מְשַׁנֵּי דְאַתִּי כו"א דְאַמַר עֵינֵי
מְסִירָה פְּרִתִי.

וע"כ אם הגט נשלים אין צריף לעידי אמירה. ולעידוי קבלה צריכין שיהא הגט נמסר
בפניהם.

ואף דצריכין לבא להעיד בפני ב"ד. מ"מ צריכין שיהא הגט נמסר בפניהם אז.

לכן פינו שיהו אין צריכין לעידי אמירה נא הוה עידי קבלה נמי חצי דבר. לכן גם כשנקרע
הגט מצטרפין עדותו.

והשתא גם דעת רש"י פה"ן דלהמסקנא בנקרע הגט צריף עידי קבלה. אף תחלה הנה
הכרח להמקשה במתני' דאין צריף עידי קבלה בנקרע.

אבל להמסקנא חזר בו ה"ן: דף ס"ו ע"ב בד"ה פתב ידן הוא או כו' פאלו א"ל בפירוש
כו' עכ"ל. לפ"ז צ"ל ה' דפשיט מדר' יוסי דאיירי בג' דלא שייף האי טעמא פאלו, אמרו
בפירוש.

די"ל מדר"י נשמע לר"מ דיקתבו פתב הגט: קשה לי דלפ"ז מאי הקשו התוס' בד"ה אמר
לב' כו'. דה"ה בא' ה"מ למבעי כו' ע"ש.

אימא בתנו לא קמיבעיא ליה דאף אם הנה פנונתו שיקתוב אחר. מ"מ הוה מילי.

דלא שייף לומר דהוה פאומר בפירוש. דהא י"ל דלא צריף כלל לעדי חתימה לר"א דס"ל
עדי מסירה פרתו וקי"ל פנונתו'.

ושנים אלו שבפניהם יתן הגט פינו דקי"ל הן הן שלוחיו והן פו עדיו. ע"כ ה"נ הן הן
עדי מסירה והן הן שלוחיו שיתנו הגט.

ונה הוא חששא לחומרא אבל בכתבו מבעי לי' שפיר אי פתב ידן וצוה לכם לחתום יכול
אחד לכתוב דהוה פאומר בפ"י כו'. והא דפשוט במתני' דמיירי בתנו.

היינו דמתנו לר"מ דר"מ דס"ל עידי חתימה פרתו דהוה פאומר פתבו: תו קשה על התוס'
פאן שפתבו דהא דלקמן דאמר אי ס"ל פתבו כת"י כו'. ה"ה דהמ"נ איפכ' אי ס"ל פתב
הגט הוא ה' פתב ידו פשר כו' ה' יותר גיחא לי' למיפרף במאי דמבעי' לי' לשמואל
בהדי' לעיל.

אמר לשנים פתבו ותנו ואמרו לסופר לכתוב וחתמו הן כו' ולמה יפרוף המקשה מה דלא
אמר שמואל ויניח מה דאמר שמואל בהדיא. וטפי ה"ל להתוס' להקשות על האבעיא
גופא דה"ל למבעיא להיפך דכתבו הן ואמרו לאחרים לחתום בו: ונלע"ד לפרש פנונת
התוס' פאן דקשאי להו להתו' בהא דאמר אלימא מספקא ליה אי מילי מימסרן לשליח
נהא אמר שמואל כו'.

אלא לשמואל ה' קמבעיא לי' האי פתבו אי פתב ידן כו' מבואר דלא קשאי י' תו
מדשמואל. והרי באמת מ"מ קשה מדשמואל.

דְּהָא אֲנִי חֲזִינָן הָא דְּפָרִיף אַח"כּ וְתִיפְשׁוּט לִי מִמֵּתְנִי כו'. וְקָאָמַר הִיא גּוּפָא קְמִיבְעִיא לִיהּ קְתָבוּ כַּת"י אוּ כו'.

וּפְרִיף מְדַסִּיפָא דְר' יוֹסִי. וּמְשַׁנֵּי לָהּ.

וְאַח"כּ אָמַר וְאִי ס"ל דְּהָאִי פְתָנְבוּ כַּת"י כו' הָאָמַר שְׁמוּאֵל מִיְלִי לָא מִימְסָרֵן לְשְׁלִיחַ כו'. הֲרִי מְבֹאָר דְּחֹזֵר לְמִפְרִיף אֲבַעֲיָא דְלַעִיל מְדַשְׁמוּאֵל דְּמִיְלִי גִינְהוּ.

א"כּ מֵאִי אָמַר לַעִיל אֲלָא לְשְׁמוּאֵל הָא קְמִיבְעִי לִי'. מְשַׁמַּע דְּתוּ לָא קִשְׂיָא מִיְדֵי מְדַשְׁמוּאֵל וְאַחַר שְׁהַש"ס הִפְסִיק לְפִשׁוּט מִמֵּתְנִי חֹזֵר לְמִפְרִיף עַל בַּעֲיָא זוּ מְדַשְׁמוּאֵל.

זֶה הוּא תְּמִי גְדוּלָהּ עַל הַש"ס. וְע"ז תִּירְצוּ הַתּוֹס' דְּהַשְׁתָּא לָא קִשְׂיָא לִי' מְדַשְׁמוּאֵל דְּהוּי מְמַשׁ פְּאוּמַר בְּפִירוּשׁ כו'.

וְזֶה מְזַנְקֵדְק בְּלִשׁוֹן הַש"ס דְּקָאָמַר אֲלָא לְשְׁמוּאֵל הָא קָא מִיבְעִיא לִי' אִי פְתָב יָדָן אִי פְתָב הַגַּט. ר"ל דְּהָא כ"כ א"א לָהֶם לַעֲשׂוֹת שְׁנִיָּהֶם יַחַד לְכַתּוֹב וְלַחֲתוּם.

רַק א' מְהֶם יְכוּלִין לַעֲשׂוֹת. אוּ יְכַתְּבוּ הַגַּט וְאַחֲרֵיהֶם יַחֲתְמוּ אוּ יַחֲתְמוּ הֵן וְאַחַר יְכַתְּבוּ.

לְכֹן הוּי מְמַשׁ פְּאוּמַר בְּפִירוּשׁ לּוֹמַר לְאַחֲרֵיהֶם פֶּה הִנֵּה סוֹבֵר הַש"ס בְּתַחֲלָה. אַבְל אַחַר דְּפָשִׁיט לִי' מִמֵּתְנִי'.

וּמְשַׁנֵּי הִיא גּוּפָא קְמִיבְעִיא לִי' אִי הָא דְּתַנּוּ בְּמֵתְנִי' הֲרִי אֵלּוּ יְכַתְּבוּ וְיִתְּנוּ. אִי פְתָב הַגַּט קָאָמַר הֵן יְכַתְּבוּ פְתָב הַגַּט.

וּלפ"ז אִי בְּמֵתְנִי' לָא מִיְיָרִי פְלָל מַחֲתִימַת הַגַּט אֲלָא דְּיְכַתְּבוּ א' מְהֶם הַגַּט. אַף בַּעֲנִין הַחֲתִימוֹת לָא מִיְיָרִי פְלָל אֲנָא יְכוּלִין לַצּוֹת לְאַחֲרֵיהֶם לַחֲתוּם הַגַּט.

לְכֹן ע"ז פְּרִיף הַמְקַשָּׁה הָא מִיְלִי גִינְהוּ. דְּלִיפָא לְמִימַר דְּהוּי מְמַשׁ אָמְרוּ לְאַחֲרֵיהֶם שְׁיַחֲתְמוּ. דְּהָא אֲפֻשָׁר שֶׁא' מְהֶם יְכַתְּבוּ הַגַּט וְהַשְׁנִי יַחֲתוּם וְלֹא נָתַן רְשׁוּת רַק לּוֹמַר לֹא' מְהַשׁוּק שְׁיַחֲתוּם בְּעַד שְׁנֵי. אַבְל א' מְהֶם צָרִיף שְׁיַחֲתוּם בְּעַד א'.

וּא"כּ זֶה שְׁיִיאָמְרוּ לְאַחֲרֵיהֶם שְׁנֵים מְהַשׁוּק לַחֲתוּם הַגַּט זֶה מִיְלִי גִינְהוּ. הֲרִי דְּעֵיקַר קוֹשְׁיַת הַמְקַשָּׁה עַל זֶה אִי פְתָב הַגַּט הוּא.

וְהָא דְּתַנּוּ בְּמֵתְנִי' יְכַתְּבוּ וְיִתְּנוּ. הִינְנוּ א' מְהֶם יְכַתְּבוּ הַגַּט וּבְחֲתִימָה לָא מִיְיָרִי מִתְּנִיתִין.

דְּאִי מִיְיָרִי מִתְּנִי' ג"כּ בְּחֲתִימָה דֹּא' מְהֶם יַחֲתוּם. א"כּ טוֹב לָנוּ לּוֹמַר דְּבַשְׁנֵי הָעֲדִים בְּשׁוּה מִיְיָרִי.

דְּשְׁנֵיהֶם יַחֲתְמוּ הַגַּט וְלֹא מִיְיָרִי מְפַתִּיבַת הַגַּט. אֲלָא ע"כּ אִי מִיְיָרִי בְּכַתְּב הַגַּט לָא מִיְיָרִי מִתְּנִי' פְלָל מַחֲתִימַת הַגַּט.

וְיְכוּל לַחֲתוּם שְׁנֵים מְהַשׁוּק. פ"ז פְּרִיף מִיְלִי גִינְהוּ.

דְּבָזָה לָא הוּי כְּמִפְרִישׁ. דְּהָא י"ל א' יְכַתְּבוּ וְהַשְׁנִי יַחֲתוּם.

וְעוֹד א' מְהַשׁוּק יַחֲתוּם עִמּוּ. וּלפ"ז שְׁפִיר פְתָבוּ הַתּוֹס' דַּה"מ לְמִימַר אִיפְכָּא.

פִּינּוּ דְּבָזָה אִי פְתָנְבוּ פְתָב יָדָן הוּא אִין פִּירְכְּתוּ פְלוּם. דִּי"ל פְּאוּמַר בְּפִירוּשׁ דְּמָיָא.

אֵלָא עֵיקָר הַפִּיְרָכָא הוּא. אִי פִתְבַּה גֵּט הוּא אִיךָ יְכוּל לְחַתּוּם שְׁנַיִם מִהַשּׁוּק הָא מִיְלֵי נִינְהוּ.
א"כ לְמָה אָמַר אִי פִתְבַּה יָדֵן הוּא כּו'. הַל"ל אִיפְכָא אִי פִתְבַּה גֵּט הוּא הָא פִתְבַּה יָדֵן פֶּשֶׁר
אִפִּילוּ לְשְׁנַיִם אַחֲרַיִם.

וְהָא מִיְלֵי נִינְהוּ דְלֹא הָוֵי כְּמַפְרָשׁ לְחַתּוּם שְׁנַיִם מִהַשּׁוּק. אֵלָא א' מִהֶם יִחַתּוּם וְעוּד א'
מִהַשּׁוּק יִחַתּוּם עִמּוּ.

וּמִשְׁנֵי נַעֲשָׂה כְּאוּמָר אִמְרוּ אַף דְלֹא הָוֵי כְּמַפְרָשׁ. מ"מ פִּינּוּ דְלֹא הִזְכִּיר הַחֲתִימָה לָא קְפִיד
עֲלֵיהּ וְהָוֵי כְּאוּמָר אִמְרוּ כַּמ"ש ר"ש"י.

וְע"כ הִנְצִיחוּ לְתַרְזֵן לְעֵיל דַּה"ה בְּתַנּוּ ה"מ לְמַבְעֵי'. וְהַדְּבָרִים בְּרוּרִים כְּשֶׁמֶשׁ: דָּף ע"ז
גְּמָרָא חֲצִירָה מַה שְּׁקִנְתָּה כּו' עכ"ל.

אִמְתַּנִּי לָא קָא קִשְׁיָא לִי לְהַש"ס. דִּי"ל דְיִלְפִינּוּ לָהּ מִקְרָא מְדַכְתִּיב וְנָתַן בְּיָדָהּ וְלֹא פְתִיב
וּבְיָדָהּ יִתְנָהוּ.

ש"מ דַּה"ק רְחֻמָּא אִפִּילוּ אִם נָתַן גֵּט בְּרִשּׁוֹתוֹ וְעַם נְתִיבַת גֵּט נַעֲשָׂה רִשּׁוֹתָהּ אַפ"ה הָוֵי
גֵּט. וְהִכִּי דְמִי פְּגוֹן שְׁהִיא נְתִיבָה לְבַעֲלָהּ בְּמַתְנָה חֲצִירָה.

כֵּל זְמַן שְׁתָּהּ אֲשֶׁתּוֹ יִהְיֶה חֲצִירָה שְׁלוֹ בְּמַתְנָה. וְאִם תְּתַגְרֶשׁ מִמֶּנּוּ יִחְזוֹר הַחֲצִיר לְרִשּׁוֹתָהּ.
ע"כ אִם זוֹרֵק לָהּ גֵּט בְּזַה חֲצִיר. פִּינּוּ דַע"י גֵּט נַעֲשָׂה רִשּׁוֹתָהּ מִיְגְרָשָׁא.

וְאִי הָוֵי פְתִיב וּבְיָדָהּ יִתְנָהוּ סַד"א דְבַעֲיִנּוּ יָדָהּ קוֹדֵם נְתִיבָה. קַמ"ל וְנָתַן בְּיָדָהּ אִפִּינוּ אִם
נַעֲשָׂה יָדָהּ בְּנְתִיבָה זוֹ מִיְגְרָשָׁא.

אֲבָל אַחַר דְאָמַר הַש"ס דְמַגְנָב לָא יִלְפִינּוּ. אֵלָא מְדַלָּא פְתִיב וּבְיָדָהּ יִתְנָהוּ יִלְפִינּוּ דַחֲצִירָה
פְּיָדָהּ.

ע"כ פְּרִיף שְׁפִיר חֲצִירָה מַה שְּׁקִנְתָּה כּו': ע"ב תּוּס' בַּד"ה מַה שְּׁקִנְתָּה כּו' וְתַדַּע דְהָא שְׁנֵי
לְעֵיל כּו' עַד בִּירוּשְׁלָמֵי עכ"ל. לְפִי מַה שְּׁפָתְבוּ הַתּוּס' לְעֵיל בַּד"ה יָדָהּ גּוּפָה כּו' בְּתַרְזֵן
שְׁנֵי שָׁם.

אִין רְאִיָה לַר"ת מְהָא דְלְעֵיל. דּוּנְדָאֵי בְּפִירֵי תֵלִיא מִקְלֵתָא פְּדָאִיתָא בִירוּשְׁלָמֵי דְפְרִיף
מְאָכִילַת פִּירוֹת.

וְאַפ"ה נִיחָא. דְתַחֲלָה פְּרִיף חֲצִירָה מַה שְּׁקִנְתָּה אֲשֶׁה קָנָה בְּעֵלָהּ וְלֹא דְמִי לִיָּדָהּ דְלִיתָא
בְּעַל פְּרָחָה דְמַצִּי אִמְרָה אִינִי נִיזוּנְתָא וְאִינִי עוֹשָׂה.

אֲבָל חֲצִירָה אִיתָא בְּעַל פְּרָחָה דְפִירוֹתֶיהָ לְבַעֲלָהּ בְּעַל פְּרָחָה. לְכֵן מִשְׁנֵי דְאָמַר לָהּ דִּין
וּדְבָרִים אִין לִי בְּנִכְסֵיךָ.

דְּבִזָּה מַצִּי הָאֲשֶׁה לְהַפְקִיעַ פִּירוֹתֶיהָ מִבְּעֵלָהּ. פְּגוֹן אִם תְּמַפְּוֹר גּוּף הַנְּכָסִים לְפִירוֹת לְאַחֲרַיִם
עַל כְּמָה שְׁנַיִם שְׁתַּרְצָה.

וְכִינּוּן דְפִירוֹת דַּחֲצִירָה נְמִי לִיתָא בְּעַל פְּרָחָה דְמַצִּי לְהַפְקִיעַ פַּח בְּעֵלָהּ מִמֶּנּוּ כְּדָפְנִי'. לְכֵן דְמִי
מִמֶּשׁ חֲצִירָה לִיָּדָהּ.

אָבֵל לְעוֹלָם אִם אֵין לְבַעַל פִּירוֹת אַף שְׂאִין יְכוּלָה לְמַפּוֹר גּוּף הַקְּרָקַע לֹא מְקַרֵי שֶׁל בְּעַל.
זֶה נ"ל: מִסְּכַת בָּבָא קַמָּא דָּף ג' ע"ב גַּמ' לְרַבָּא מִיבְעֵיָא לִי לְרַב פֶּפְא פְּשִׁיטָא לִיה
הַקְּשֵׁהרֶש"ל בִּיש"ש וּמְהַרְשֵׁ"א ז"ל ה"ל לְשִׁנּוּי גַם לְרַב פֶּפְא לְפִנְטָרוֹ בֵּר"ה.

וְתִרְצוּ דְקִים לִיה לְהַש"ס דְלְרַב פֶּפְא פְּשִׁיטָא לִיה. וּבְחֻנָּם נִדְחָקוּ דְלִק"מ.

דְּבִשְׁלָמָא לְרַבָּא שְׁפִיר מְשַׁנֵּי לְפִנְטָרוֹ בֵּר"ה. וְאֵי מְשׁוּם דְלִקְרוּן דּוּמָה לְשַׁנֵּי דְבָרִים.

א' לְתַשְׁלוּמֵי חֲצֵי נֶזֶק. וּב' לְגַבּוֹת מְגוּפוֹ.

י"ל פִּינוֹן דְלִרְגֵל נְמִי דּוּמָה לְשַׁנֵּי דְבָרִים א' לְפִנְטָרוֹ בֵּר"ה. וּב' דְמְמוֹנָא הוּא כְּמוֹ רְגֵל.

לְאַפּוּקֵי קָרוֹן דְקִי"לֵן דָּף ט"ו ע"ב פִּלְגָא נִזְקָא קְנָסָא. וְכִינוֹן דְדוּמָה נְמִי לְרְגֵל כְּמוֹ לְקָרוֹן
נִיחָא טְפִי לְמִיקְרֵי תוֹלְדָה דְרְגֵל דְהִיזְקָא אֲתִי מִן הַרְגֵל.

אָבֵל לְרַב פֶּפְא דְהוּא סָבַר לְקַמְן שֶׁם פִּלְגָא נִזְקָא דְקָרוֹן נְמִי מְמוֹנָא הוּא. א"כ דּוּמָה לְרְגֵל
בְּדָבָר א' וּלְקָרוֹן בְּשַׁנֵּי דְבָרִים וְה"ל לְמִקְרֵי תוֹלְדָה דְקָרוֹן.

זֶה נ"ל פְּשׁוּט וּבְרִיר: דָּף י' תוּס' בִּד"ה שְׁהַשׁוּר חֲתִיב כּו' תִּיפּוּק לִי מוּהַמֶּת יִהְיֶה לוֹ מִי
שְׁהַמֶּת שְׁלוֹ כּו' עכ"ל: לְפַעַד"נ לְתַרְזַן דְלֹא קָשָׁה מִיַּדֵי ע"פ הָא דְאָמַר לְקַמְן דָּף נ"ג ע"ב
וְאִיפּוּף אָנָּא. אֵימָא וְהַמֶּת יִהְיֶה לוֹ דְשׁוּר אֲתִי לְמַעַט פְּסוּלֵי הַמְּקוֹדְשִׁין.

וְהַמֶּת יִהְיֶה לוֹ דְבּוֹר אֲתִי לְבַעְלִים מְטַפְלִין בְּנִבְיָלָה. וּמְשַׁנֵּי מְסַתְבְּרָא לְפִטוּרָא גְבִי בּוֹר
שְׁמַצִּינוּ בּוֹ פְּטוֹר דְכָלִים ע"ש.

וּלפ"ז אֵי לֹא הֵנִי פְתִיב שׁוֹר וְלֹא אָדָם אֵלָא הֵנִי פְתִיב חֲמוֹר. סד"א חֲמוֹר וְלֹא אָדָם.

דְּזֶה הוּא מְסַתְבְּרָא לְמַעַט מִינְיָה בְּעַלֵי חַיִּים דְכּוֹנְתִיהָ כַּמ"ש רש"י דָּף נ"ד שֶׁם בִּד"ה שְׁבִירְתוֹן
כו'. וְאֵז לִיכָא לְהַקְשׁוֹת לְמָה לִי חֲמוֹר וְלֹא אָדָם תִּיפּוּק לִיה מוּהַמֶּת יִהְיֶה לוֹ, דְאֵי לֹא הֵנִי
פְתִיב גַּם חֲמוֹר.

הֵנִי סד"א אִיפּוּף אָנָּא וְהַמֶּת יִהְיֶה לוֹ דְבּוֹר לֹא אֲתִי לְמַעַט אִיסוּרֵי הַנְּאָה. כְּגוֹן פְּסוּלֵי
הַמְּקוֹדְשִׁים וּמַת.

אֵלָא לְבַעְלִים מְטַפְלִין בְּנִבְיָלָה אֲתִי כְּדָפְרִיף וְאִיפּוּף אָנָּא. דְאֵז לִיכָא לְשִׁנּוּי מְסַתְבְּרָא פְּטוֹר
גְבִי בּוֹר שְׁמַצִּינוּ בּוֹ פְּטוֹר דְכָלִים.

דְּהַשְׁתָּא לִית לָן לִימוּד עַל זֶה הֵן לְפִטוֹר כָּלִים וְהֵן לְפִטוֹר אָדָם. וְזֶה ג"ל בְּרוּר וְהַצְעָתִי
תִּירוּץ זֶה לְפָנֵי אַדְמ"ו הַגְּאוֹן מְהוֹרֵר מְרַדְכֵי ז"ל אב"ד בַּק"ק בְּרִיסקָא.

בְּהִיוֹתִי בִישִׁיבְתוֹ שְׁנַת תַּמ"ה לַפ"ק וְקִלְסוֹ: דָּף ל"ז בִּד"ה שׁוֹר וְלֹא נִגַח וּד"ה נְעֻשָׁה מוּעֵד
כו' וּד"ה נְעֻשָׁה מוּעֵד לְסִירוּגִין וּד"ה שׁוֹר ע"ש. וּלְפַעַד"נ לְתַרְזַן כָּל הַקְּוִשִׁיּוֹת שְׁהַקְשׁוֹ
הַתּוֹס' בִּד' דִּיבּוּרִים אֵלוֹ דְהַבְּרִיָּתָא מִיַּרֵי בַהִי מִתְחַלָּה מוּעֵד גְּמוּר לְנִגְוֹחַ רְצוּפִין.

וְהִיָּה מִתְחַלָּה מוּעֵד לְכָל הַמִּינִים כְּגוֹן שְׁנִיגַח מִתְחַלָּה ג' מִינֵין סוּס וְגַמְלָל חֲמוֹר דְנְעֻשָׁה
מוּעֵד לְכָל הַמִּינִין: וְהַשְׁתָּא א"ש הָא דְנִקְטָא וְלֹא נִגַח בְּתָרָא. כִּי עֲתָה ע"י שְׁלֹא נִגַח ג'
שְׁוֹרִים אֵלוֹ.

יצא לענין שְׁנוּרִים מְחֻזְקֵת מוֹעֵד גְּמוּר שֶׁהִיא מִתְחַלֶּה וְנַעֲשֶׂה מַעֲתָה לְשְׁנוּרִים מוֹעֵד לְסִירוּגִין. אֲבָל לְשֹׂאֵר מִיָּנִין נִשְׂאָר מוֹעֵד גְּמוּר לְרִצּוּפִין כְּמוֹ שֶׁהָיָה.

וְאִם שֶׁרָאָה עֲתָה שְׁלֵשָׁה שְׁנוּרִים וְלֹא נִגְחָן לֹא הָיָה חֲזָרָה לְכָל הַמִּיָּנִין. וְכ"כ בְּסֵפֶר קִיקִיּוֹן דְּיוֹנָה.

דְּלִרְבַּב זְבִיד מוֹעֵד ע"י מִיָּנוּ וְחֲזָר מֵאִיָּנוּ מִיָּנוּ לֹא הָיָה חֲזָרָה לְמִיָּנוּ ע"ש. אֲבָל אִם רָאָה עֲתָה ג' מִיָּנִין חֲלוּקִים וְלֹא נִגְחָן בְּסִירוּגִין נַעֲשֶׂה מוֹעֵד לְסִירוּגִין לְכָל הַמִּיָּנִין: וְהַשְׂתָּא מְתוּרָץ נְמִי מַה שֶׁהִקְשָׁה הָרִי"ף הַיּוֹבָא בְּתוֹס'.

דְּנוֹדָאֵי י"ל דְּלִרְבַּב זְבִיד קָמִיבְעִיא לִי. וְנ"מ לְעֵנִין חֲזָרָה.

כְּגוֹן שֶׁרָאָה אַח"כ ג' שְׁנוּרִים וְלֹא נִגְחָן. ע"כ אִם תְּחִילָה נַעֲשֶׂה מוֹעֵד ע"י ג' שְׁנוּרִים.

כְּשִׁחְזַר בּוֹ מֵהַשְׁנוּרִים פְּשִׁיטָא דְּחֲזָר מִכָּל הַמִּיָּנִין. דְּהָא מִתְחַלֶּה לֹא נַעֲשֶׂה מוֹעֵד רַק ע"י ג' שְׁנוּרִים.

ע"כ חֲזָרְתוֹ מִשְׁנוּרִים הָיָה חֲזָרָה לְכָלָּן. אֲבָל אִי נַעֲשֶׂה מוֹעֵד ע"י ג' מִיָּנִין חֲלוּקִים.

אִם שִׁחְזַר ע"י ג' שְׁנוּרִים שְׁלֹא נִגְחָן לֹא הָיָה חֲזָרָה רַק לְשְׁנוּרִים וְנִשְׂאָר מוֹעֵד לְשֹׂאֵר מִיָּנִין. וְאִין לֹא מֵר דַּס"ל לְהָרִי"ף דְּהָיָה חֲזָרָה לְכָלָּן גַּם בְּזָה.

דַּמ"מ לַק"מ. דִּי"ל דַּנ"מ לְרַב זְבִיד בְּרָאָה ג' חֲמוּרִים וְלֹא נִגְחָן.

דְּאִי הָיָה מוֹעֵד גַּם ע"י חֲמוּר אֲזִי הָיָה חֲזָרָה לְכָלָּן גַּם לְשְׁנוּרִים וְדו"ק. וְזָה בְּרוּר: דְּף ק"ז ע"ב גַּמ' לָאוּ מְשׁוּם דְּקָנָה בְּשִׁבּוּעָה רֵאשׁוּנָה.

וּמִשְׁנֵי הוֹאִיל וְיִצְאָ יְדֵי בְּעָלִים כו': הֶרְמֵב"ם פִּי' מַה'ל' גְּנִיבָה (הַל"ב) פָּסֵק בְּשִׁילַח יְדֵי קוֹדֵם שְׁבִיבּוּעָה פְּטוּר מִכָּפֶל דְּקָנָהּוּ כְּכָר קוֹדֵם הַשְּׁבִיבּוּעָה. וּבְנִשְׁבַּע תְּחִלָּה בְּטַעֲנַת אָבֵד פָּסֵק (שָׁם הַל"ג) דְּפְטוּר הוֹאִיל וְיִצְאָ יְדֵי בְּעָלִים בְּשִׁבּוּעָה רֵאשׁוּנָה.

וְהֶרְאָב"ד הַשִּׁיג עָלָיו: וְהַה"מ הַלִּיץ בְּעֵדוֹ דְּפָסֵק כְּרַב שִׁשְׁתֵּי דְּפְטוּר מִגְּזִירַת הַכְּתוּב דְּכִתִּיב אִם לֹא שָׁלַח יְדוֹ. וְזָה אִינּוּ דְּרַב שִׁשְׁתֵּי לְמַד מִקְרָא הַנֶּ"ל.

וְאֵלּוּ הֶרְמֵב"ם פָּסֵק דְּפְטוּר מְשׁוּם דְּקָנָהּ בְּשִׁלַּח יְדֵי כַּדְקֵס"ד דְּהַש"ס. וְע"כ דְּבָרֵי הֶרְמֵב"ם תְּמוּהִין מְאוּד: וְנִרְאָה לִי בְּרוּר לְפָרֵשׁ הַסּוּגְיָא לְהֶרְמֵב"ם ז"ל דְּלֹא מְפָרֵשׁ פְּרִש"י דְּקָנָה בְּשִׁבּוּעָתוֹ, לְהַתְחַיֵּיב בְּאַוֶּנְסִין.

דַּא"כ קָשָׁה מְאִי אִירְיָא נִשְׁבַּע אֶפְיָלוּ כְּפָר בְּפִקְדוֹן נְמִי חֲיִיב בְּאַוֶּנְסִין וְכַמ"ש רַש"י בְּעֶצְמוֹ. אֲלֵא דְהֶרְמֵב"ם מְפָרֵשׁ טַעֲמָא דַּר' יוֹחָנָן מְשׁוּם דְּכִתִּיב וְלָקַח בְּעָלָיו וְלֹא יִשְׁלַם.

וְהִיָּינוּ דְּלֹא חָסַר שְׁלָקַח הַשְּׁבִיבּוּעָה קִנְאוֹ לְהַפְקֵדוֹן וְנַעֲשֶׂה שְׁלוֹ לְגַמְרִי. וְגִדּוּלָה מְזוֹ ס"ל לְרַב לְעֵיל דְּף ק"ו (ע"א) דְּבִשְׁבִיבּוּעָה קִנְאוֹ לְגַמְרִי וְאִין צָרִיף אִפִּי' לְשִׁלְמָא לֹא הַדְּמִים מְדַכְּתִיב וְלָקַח בְּעָלָיו וְגו'.

אִם דְּלִרְבַּב פְּרִיף לְעֵיל הַש"ס מְטוּעֵן טַעֲנַת גְּנָב וְנִשְׁבַּע דְּחֲיִיב בְּכָפֶל: וְכֵן הוֹדָה מְשִׁלְמָא קְרוֹן וְחֻנְמָשׁ. אֲבָל רַבִּי יוֹחָנָן ס"ל דְּבִשְׁבִיבּוּעָה קוֹנָה גוּף הַפְּקֵדוֹן כְּמוֹ דְּקָנָהּוּ בְּשִׁינּוּי.

אֲבָל מ"מ צָרִיף לְשִׁלְמָא דְּמִים לְבְּעָלִים. הָיָה ס"ד דְּמִקְשָׁה כַּדְר' יוֹחָנָן.

וּכְבָר יָדַע הַש"ס מַה דָּאָמַר ר' יוֹחָנָן לְעִיל דָּף ק"ו ע"ב דְּהַטוֹעֵן טַעֲנַת גָּנֵב וְטַבַּח וּמְכַר
חַיִּיב לְשַׁלֵּם ד' וְה' וְנִלְיָף לָהּ מִקְרָא ע"ש. וּלפ"ז ה"פ פָּאן דְּהַש"ס רוֹצֵה לְלַמּוֹד מִזֶּה דַע"כ
בְּשִׁילַח יָד קוֹדֵם שְׂבוּעָה חַיִּיב בְּכַפֵּל.

מִדָּאָמַר ר' יוֹחָנָן דְּבִשְׂבוּעָה קוֹנָה לְהִיּוֹת כְּשֵׁלוֹ. א"כ מִזֶּה מְוַכְרְחִין אָנוּ לוֹמַר דַּע"כ שְׁיִלַּח
יָד קוֹדֵם שְׂבוּעָה חַיִּיב בְּכַפֵּל.

דַּל"כ קָשָׁה אִיךָ מִשְׁפַּחַת לְהָא דָּאָמַר ר' יוֹחָנָן לְעִיל וְנִלְיָף מִקְרָא דְטוֹעֵן טַעֲנַת גָּנֵב וְטַבַּח
וּמְכַר חַיִּיב בַּד' וְה'. וְע"כ מִיִּירֵי שְׁתַּחֲלָה טְבַחוֹ וְאַח"כ נִשְׁבַּע.

וְהִירֵי כְּשִׁטְבַּחוֹ אֵין לָהּ שְׁלִיחוֹת יָד גְּדוֹל מִזֶּה וְאַפ"ה כְּשִׁנְשַׁבַּע אַח"כ חַיִּיב. בְּשִׁלְמָא אִי לֹא
הָא דַּא"ר יוֹחָנָן דְּקִנְאוֹ בְּשְׂבוּעָה רִאשׁוֹנָה.

הָוֵי י"ל לְעוֹלָם בְּשִׁילַח יָד וְנִשְׁבַּע פְּטוֹר. וְדַקְשִׁיא לָהּ לָמָּה חַיִּיב בְּטַבִּיחָה ד' וְה' גְּבִי טַעֲנַת
גָּנֵב.

י"ל מִשְׁפַּחַת לָהּ בְּנִשְׁבַּע תַּחֲלָה וְאַח"כ טַבַּח וּמְכַר. אָבַל הַשְּׁתָּא דָּאָמַר ר' יוֹחָנָן דְּבִשְׂבוּעָה
קוֹנָה לְגַמְרֵי לְהִיּוֹת כְּשֵׁלוֹ.

ע"כ בְּנִשְׁבַּע וְאַח"כ טַבַּח פְּטוֹר דְּשֵׁלוֹ הוּא טוֹבַח. ע"כ לֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ לְחַיִּיב אֲלֵא בְּטוֹבַח
וְאַח"כ נִשְׁבַּע.

ש"מ דְּשִׁילַח יָד קוֹדֵם שְׂבוּעָה חַיִּיב. וּמִשְׁנֵי לְעוֹלָם דְּפְטוֹר בְּשִׁילַח וּדְ וְהִתָּם מִטַּעַם הוֹאִיל
וְיִצְאָ יָדֵי בְּעָלִים כו'.

וְע"כ פְּסַק הֶרְמֵב"ם כְּתִירוּץ זֶה דְּטַעֲמָא מִשׁוּם דְּיוֹצֵא יָדֵי כו'. וְשִׁילַח יָד וְנִשְׁבַּע פְּטוֹר.
וְלָכֵן דְּקִדְק הֶרְמֵב"ם וְכַתֵּב רפ"ד בְּטוֹעֵן טַעֲנַת גָּנֵב וְטַבַּח אַחַר שְׂנִשְׁבַּע מְשַׁלֵּם ד' וְה'. זֶה

נִלְפַע"ד בְּרוּר כְּשִׁמְשׁ בַּש"ע וּבְרַמְבַּ"ם: מִסְּכַת בְּבֵא מְצִיעָא דָּף מ"ד תוּס' בַּד"ה הַנְּחָשֶׁת
קוֹנָה כו' הַשְּׁתָּא נְחָשֶׁת דְּסָגִי טוֹבָא כו' עכ"ל: צ"ל דְּכַוֵּנַת הַתוּס' לְהַקְשׁוֹת עַל רַש"י.

דְּלִפְרוּשׁוֹ לְשִׁתּוּק מִמְּעוֹת רְעוֹת וְלִיתֵי בַק"ו. אִי מְרִישָׁא דְּהַנְּחָשֶׁת כו'.

אִי מְסִיפָא דְּכָל הַמְּטַלְטְלִין כו' מִשׁוּם דִּי"ל הָא דְּפִירַש"י מְעוֹת שְׂנִפְסָלוּ. ר"ל שְׂנִפְסָלוּ
בְּמַדִּינָה אַחַת וּמ"מ יוֹצֵאִין בְּכָל הָעוֹלָם.

ע"כ אִפִּי בְּמִקוּם שְׂיוֹצֵאִין הָוֵן פְּרִי נֶגֶד מְעוֹת הַיְפּוֹת הַיּוֹצֵאִין בְּכָל הָעוֹלָם. כִּינּוּן דְּאִיפָא
דְּנִכְתָּא דְּלֹא סָגִיין הָוֵי פְּרִי.

וְא"כ לֹא ק"ו הוּא מְהָא דְּכָל הַמְּטַלְטְלִין כו' דְּשָׁם אִיִּירֵי בְּמַדִּינָה זוֹ שְׂנִפְסָלוּ. ע"ז הַקְּשׁוֹ
נִילְיָף ק"ו מְנַחֲשֶׁת דְּסָגִי טוֹבָא מְפָסֵף.

אַפ"ה הָוֵי פְּרִי כִּינּוּן דְּאִיפָא דְּנִכְתָּא דְּלֹא סָגִיין. מַכ"ש מְעוֹת רְעוֹת אִפִּי בְּמִקוּם שְׂיוֹצֵאִין
אֵין יוֹצֵאִין טְפֵי מִיְפּוֹת.

וְאַתִּי שְׁפִיר דְּנִקְטֵי הַתוּס' בַּהַק"ו דְּנַחֲשֶׁת סָגִי טוֹבָא כו'. וְלִכְאוּרָה בַּלֵּא"ה אִיפָא ק"ו.
וּלְפַמ"ש א"ש. אִיךָ עַל קוֹשְׁיָא זוֹ י"ל דְּרַש"י אִיִּירֵי בְּמְעוֹת שְׂפָסְלוּהוּ מְלָכוֹת וְאַז יוֹצֵאִין
בְּכָל הָעוֹלָם בְּצִינְעָא.

והשפּתּא ליפּא ק"ו מנחשׁת דאיפּא דנוכּתּא דלא סגּי פּלל. על פּי זׇה קנשׁה הא ק"ו הוא
מסיפּא דכּל המטלטלין.

ומפּח שׁני קנשׁיות האלו נדקּה פּי רשׁ"י מפּל נכּל: מיהו לפּי רשׁ"י י"ל דלעולם מיינרי
שפּסלוהו מדינה אחת. ואפ"ה ליפּא ק"ו מנחשׁת.

דשאני נחשׁת דכּסוף חשיב מיינה וגם איפּא דוכתי דלא סגּיין. ואף דנחשׁת סגּי טפּי
מכפּסא.

מ"מ פּינן דכּסוף נמי חריף אף דנחשׁת סגּי טפּי לא חשיבא מעלה. כּמו פּסוף לגבי זׇהב.
דזׇהב אינו חריף וכּסוף חריף. אף התוס' לא ניתא להו בּזׇה ויש להם הוכּחה גדולה בפּסוגיא.
דע"כ חשיבות הכּסוף מנחשׁת לא חשיב מעלה פּלל למיהווי מש"ה טבּעא לגבי נחשׁת.
ונוקא חשיבות זׇהב חשיב מעלה נגד כּסוף.

אבל חשיבות כּסוף לגבי נחשׁת לאו מעלה היא. משום דקנשׁה להו להתוס' לקמן בדאמר
רב אשיפּילדויתני מסתברא מדקתני הנחשׁת קונה כּסוף.

אא"ב הכּסוף קונה הזׇהב כו': אא"א כפּסא לגבי דזׇהב טבּעא הוי כו'.

וקנשׁה הא אפּי למ"ד הכּסוף קונה את הזׇהב נמי תקנשה. השפּתּא כּסוף דחריף הוי זׇהב לגבי
מטבּע הואיל ונחשיבא.

כּסוף דאיהו חשיב ואיהו חריף לגבי נחשׁת מבּעיא: ותו קנשׁה מאי ס"ד דרב אשי בּהא
דפּריף כפּסא דאיהו חשיב ואיהו חריף מבּעיא. אטו לא ידע דבאתרא דסגּיין סגּי נחשׁא
טפּי מכפּסא ומאי ק"ו איפּא.

וע"כ צ"ל דהש"ס ורב אשי לא ידעי פּלל איזוהו הנה חריף בימי התנאים רק מפּח הקנשׁיא
שׁלרב אשי ומשני הש"ס די"ל לתרץ קנשׁיתו ולומר דבימי התנאים הוי נמי סגּיין טפּי.
אף איפּא דנוכּתּא בימי התנאים דלא סגּיין פּלל.

וא"כ קנשׁה מנא לי' לרב אשי אימא בימי התנאים הנה כּסוף שׁונה בחריפות לנחשׁת. או
ה"ל לש"ס לשנוויי הכי.

ע"כ מזה הוציאו התוס' דהש"ס סבר. דע"כ חשיבות דהכּסוף לא חשיב פּל כּף מנחשׁת
דליהווי מש"ה טבּעא לגבי נחשׁת.

ע"כ בשׁלמא אי הכּסוף קונה את הזׇהב אשמעי' התנא בסיפּא דחריפות דכּסוף משׁנה ליה
טבּעא לגבי נחשׁת. אבל משום חשיבות לא הנה טבּעא כּדפּי' והשפּתּא פּריף רב אשי דע"כ
כּסוף חריף בימי התנאים יותר מנחשׁת.

דאל"כ אמאי הוי כּסוף מטבּע לגבי נחשׁת דחשיבות דכּסוף לא חשיב מעלה כּדפּי'. ומשני
די"ל באתרא דסגּיין טפּי מכפּסא כּמו שׁהנה בימי חכמי הש"ס כּן הנה בימי חכמי
המשׁנה.

והא דחשיבי פּירי. משום דאיפּא דוכתי דלא סגּי פּלל.

פ'י בימי חכמי התנאים הנה דוכתי דלא הוי סגין כלל. אבל רב אשי לא הוי ס"ד למימר הכי.

ומזה הוציאו התוס' דחשיבות דכסף לאו מעלה היא למיחשביה מש"ה טבעא. אבל רש"י ס"ל דחשיבות דכסף לגבי נחשת הוא מעלה כמו זקב לגבי כסף.

וע"כ לא קשיא לרש"י קושית התוס' דלאו ק"ו הוא מנחשת. ומה שהוכיחו התוס' מן הסוגיא אפרש לקמן בשיטת רש"י לפנינו בטוב טעם א"ה.

ועפ"ז אברר בתוס' ד"ה למקח וממכר שהתוס' נרש"י שם אזלי לשטתן א"ה: ע"ב תוס' בד"ה למקח וממכר כו' לכן נראה לפרש כו' עכ"ל עמ"ש מהרש"א בפ' התוס' אחר שפתע שבדינר זקב כ"ה דינרים כסף.

אז בדינר כסף כ"ד איסרין משוערין. ר"ל אף דל"ב הן מקרי כ"ד ע"ש: ויש לתמוה על פירושו לפ"ז למה לי לידע כמה איסרין בדינר כסף הא ע"כ איסרין הוא דזילו.

דהא ע"כ מייירי דנשארו כל כף דינרי כסף בדינר זקב מאז ועד עתה. וע"כ איסרין הוא דזילו.

דאי הדינר כסף הוקר א"כ גם הדינר זקב נתיקור. דהא יש בו עתה כ"ד דינרי כסף יקרים שכל דינר כסף ל"ב איסרין.

והדינר זקב הוא מידי דקיץ ואינו מתיקור. אלא ע"כ האיסרין הוולו.

ונה שדינר זקב אי אפשר להתיקור כבר למדנו מדחשיב כ"ה דינרי כסף בדינר זקב דמשער במידי דקיץ וצ"ע. ע"כ נלעד"ל בדקדוק עוד בלשון התוס' דכתבו אינו יכול לפטור עצמו בכ"ד איסרין ולומר כו' עכ"ל.

דהל"ל לא אמרינן הדינר הוא דאייקר אלא כו' או הל"ל להקפד תחלה הנה ל"ב ואח"כ עמדו כ"ד. ע"כ נלעד"ל לפרש דברי התוס' ע"פ הא דמבואר בהסוגיא דהנחשת ראוי להיות מטבע נגד כסף משום דסגי טפי מכספא.

והא דהוי נחשת פירי משים דאיכא דוכתי דלא סגין כלל. א"כ מבואר אלו הוי סגין נחשת בכל העולם.

כגון שאין המלכיות מקפידות זו על זו. ותקנו זה עם זה שמטבע שלהם תלף בכל העולם אפי' דנחשת.

או שהיה מלף אחד על כל העולם אז דינא הוי דנחשת הוי טבעא לגבי כספא: תו מבואר דהזול והיוקר תלוי בפירי ולא במטבע. והטעם דמסתמא המלף העושה מטבע דקדק מתחלה להעמידה על קצבה הנכונה וממצעת שתשאר פן לעולם ע"כ משום הכי תלוי הזול והיוקר בפירי ולא במטבע.

ועפ"ז הן דברי התוס' דזה אין צורך לאשמעין דהאיסרין הוולו והדינרים במקומן עומדין. דכבר ידעין דנחשת קונה את הכסף דנחשת פירי הוי.

ואיסרין הן מנחשת כמ"ש הרי"ף והרא"ש. וע"כ איסרין דפרי הוולו.

אף אי לא אַשְׁמַעֵינוּ הַבְּרִייתָא מַנִּין הָאִסְרִין שְׁהֵן רְאוּיֹת לְהִיֹּת בְּדִינָר מִשְׁעָה רַאשׁוֹנָה שְׁנַתְקַנָּה הַדִּינָרִין מִטְּבָעוֹת בְּעוֹלָם. יֵשׁ לְחֹשׁ שְׁמָא בְּשַׁעָה שְׁנַתְקֵן הַדִּינָר כְּסָף הֵיךְ ל"ב אִסְרִין בְּדִינָר.

ואַחַר כֵּן הֵיךְ סְגִיין פְּעַם אֶחָד גְּחֻשָׁת בְּכָל הָעוֹלָם שְׁהַמְלִכוֹת לֹא הִקְפִּידוּ זֶה עַל זֶה כְּדַפְּי' וְהוֹרְשׁוּ שְׁהָאִסְרִין יִסְגּוּ בְּכָל הָעוֹלָם. וְאִזְ הָאִסְרִין הָיוּ מִטְּבָע נֶגְדַּד דִּינָר הַכְּסָף וְהַדִּינָר הוּא פְּרִי.

וּבִינֵי וּבִינֵי הוֹזְלוּ הַדִּינָרִים כְּסָף וְנִעְשׂוּ כ"ד אִסְרִין בְּכָל דִּינָר וְנִשְׁאַרוּ כֶּף עַד הַיּוֹם בְּזַמְנֵינוּ וְאַח"כּ חֲזָרוּ הַמְלִכוֹת וְהִקְפִּידוּ זֶה עַל זֶה. וְלֹא סְגִיין הָאִסְרִין בְּכָל דְּוֹכְתֵי.

וְאִם כֵּן נִעְשׂוּ הָאִסְרִין פְּרִי נֶגְדַּד כְּסָף. מִמִּילָא כְּשֶׁנִּעְשָׂה עֲתָה ל"ב אִסְרִין בְּדִינָר. ע"כ הַדִּינָר כְּסָף נִתְיַקֵּר וְחֲזָר לְתַקּוּנֹו הָרַאשׁוֹן. שְׁדַקְדַּק הַמְּלָךְ וְקִצַּב מִתְחַלְתּוֹ לְהִיֹּת ל"ב אִסְרִין בְּדִינָר.

וְא"כ יָכוֹל זֶה לְפָטוֹר עֲצָמוֹ בַּכ"ד אִסְרִין. דִּיכּוֹל לֹמַר אִימַר מִתְחַלְתּוֹ כֶּף נִתְקַן וְכַדְפֵי'. לְכֵן אַשְׁמַעֵינוּ הַבְּרִייתָא דְתַחֲלַת תִּיקּוּנֹו הֵיךְ כ"ד אִסְרִין בְּדִינָר. מִמִּילָא אִין זֶה יָכוֹל לְפָטוֹר עֲצָמוֹ בַּכ"ד אִסְרִין.

דְּבַנְדָּאֵי הָאִסְרִין הוֹזְלוּ. אֲבָל אִי הָיוּ מִתְחַלְתָּה ל"ב אִסְרִין וְאַחַר כֶּף נִעְשָׂה כ"ד. לֹא הֵיךְ הַבְּרִייתָא צְרִיכָא לְאַשְׁמַעֵינוּ הָא. דְּבַלֵּא"ה הַמוֹצֵיא מִחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה וְיָכוֹל לְפָטוֹר עֲצָמוֹ בַּכ"ד אִסְרִין.

זֶה נ"ל בְּרוּר: מִיְהוּ לְשַׁטַּת רַש"י זֶה הַפִּי' אִין נְכוּן. דְּאַפִּי' אִי סְגִיין גְּחֻשָׁא בְּכָל הָעוֹלָם אַפ"ה אִסְרִין הָיוּ פִּירֵי לִגְבֵי כְּסָפָא.

דְּכְסָף חָשִׁיב מְגַחֶשֶׁת וְהָאֵי תַנָּא אֲזִיל בְּתַר חָשִׁיבוֹת דַּס"ל הַכְּסָף קוּנָה אֶת הַזְּהָב. אֲבָל הַתּוֹס' לְשַׁטְתֵּן דְּחָשִׁיבוֹת כְּסָף לֹא חָשִׁיב מַעְלָה לִגְבֵי גְּחֻשָׁת כְּדַפְּי' לְעִיל.

וּלְשַׁטְתֵּן גַּם מִפְּאֵן הַנְּכַרְחוּ כֵּן דְּהִיכָא דְסָגִי גְּחֻשָׁא עָדִיף מִחָשִׁיבוֹת כְּסָף. ע"כ הִקְשׁוּ שְׁפִיר לְעִיל ע"א בַּד"ה הַגְּחֻשָׁת כּו' עַל רַש"י שָׁם: וּלְעַנְיָן מַה שְׁהַקְשׁוּ הַתּוֹס' עַל רַש"י כָּאֵן גַּלְע"ד דְּבִשְׁטַת רַש"י לַק"מ קוּשְׁיִית הַתּוֹס' דִּי"ל נ"מ בְּזֶה דְאַשְׁמַעֵינוּ בְּרִייתָא שְׁיֵשׁ כ"ד אִסְרִין בְּדִינָר וַכ"ה דִּינָרִים בְּדִינָר זְהָב הָרִי תַקַּע"ו אִסְרִין בְּדִינָר זְהָב.

ע"כ אִם הַדִּינָר אִין יוֹדַע כְּמָה אִסְרִין בְּיָמֵי בְּדִינָר כְּסָף. אֲבָל הוּא יוֹדַע כְּמָה אִסְרִין יֵשׁ בְּדִינָר זְהָב.

שְׁרָאָה לְפַעְמִים שְׁהֵיךְ פּוֹרְטִין דִּינָר זְהָב בְּאִסְרִין. וְיֹדַע שְׁיֵשׁ תַקַּע"ו אִסְרִין בְּדִינָר זְהָב. וְעֲתָה ע"פ הַבְּרִייתָא יֹדַע שְׁיֵשׁ כ"ד אִסְרִין בְּדִינָר זְהָב. דְּאִי אֶפְשָׁר לֹמַר הָאִסְרִין הוֹזְלוּ דַּא"כ ע"כ שְׁגַם הַדִּינָר זְהָב הוֹזַל.

דְּהָא בְּדִינָר זְהָב צְרִיךְ לְהִיֹּת תַקַּע"ו אִסְרִין הָרַאשׁוֹן. וְכִינֵן שְׁהָאִסְרִין כְּתִיקּוּנֵין ע"כ גַּם הַדִּינָר כְּסָף כְּתִיקּוּנֹו.

דאם הדינר איינער וואס אין די בייגערן און א"א דאס פאר טבעא הוי לגבי נחשת. ע"כ
שהדינר פאר די א"א די אסורין.

זהו פוננת רש"י והוא ברור: מיהו יש ליישב דעת התוס' דהקשו על רש"י. היינו לפי
שטתן דס"ל לעיל.

ע"כ קשה להו איך ידע דיין אימא פעם א' סגין אסורין בכל העולם. ואז הויל הדינר
ונעשה כ' אסורין בדינר.

ונשאר כן עד ביינו. ואסורין נשארין במקומן תקע"ו בדינר זהב.

אבל באמת לק"מ: לרש"י לשטתו דאפי' סגין נחשת בכל העולם אפי' נחשת הוא פרי
לגבי פספא. דחשיב להווא תנא דאזיל בתר חשיבות.

זה ברור: שם בד"ה נעשה כאומר לו כו'. ול"נ לתרץ דקשה עוד לכאורה.

הם הנה באין לפני רבי חייא לשאול בנידון נתינת ריבית. והוא השיב זיל שלים לה טבין
ותקילין דזה אין מענין השאלה כלל.

אלא דמשמע דסתם דינרים שבימיהם לא הנה בהם זהב טוב, כל פה. וגם לא הנה משקלם
במילואו כל פה כמו הדינרים שהלונתה לרב שהן הי' טבין יותר וגם תקילין.

ולפ"ז י"ל דרב ונדאי הוי ידע הא מתני' דהלכתא פרבנו. אף הנה בידו סתם דינרין דלא
הנה טבין ותקילין כל פה.

ובא רב עליה ממה נפשך או אני אשלם לה סתם דינרין דהן יוצאין נמי בהוצאה. ואי
תאמר שזה לא פרעון היא דבעינא לשלומי לה כמו שהלונתה לי.

א"כ ע"כ הדינרין סתם שהנה בדי חשובין לגבי הדינרים שאני חייב לה כמו שאין בדי.
פיון דלא הוי בדי טבין ותקילין.

וא"כ ה"ל ריבית וא"ל ר"ח זיל שלים לה טבין ותקילין. שצריך אתה ליתן לה כמו
שהלונתה לה כדאי בח"מ ס"ס ע"ד בטור.

ואפי' חשיב יש בידו דנעשה כא"ל הלונני כו'. פיון דינרים סתם יוצאין נמי בהוצאה
וסאה בסאה דרבנו חשיבא יש לו בידו: שם בד"ה א' משמונה באיסור כו' המ"ל בכולהו
נ"מ לקדושי אשה כו' עכ"ל.

צל"ע מאי קושיא דאי אמר לקדושי אשה הוי קשה למה הנפירה ברייתא פלל חשבון
אסורין וחשבון דינרי פספא. לא ה"ל למימר רק כמה פרוטות הן בדינר זהב.

ותדע דאל"כ ה"ל להזכיר נמי חשבון פונדיון ומעות. אלא פיון דלא נ"מ בהו לא חשיב
להו.

לכן צ"ל נ"מ למקח וממכר וצדיקין הל"ל אסור א' מתקע"ו בדינר זהב ולא ה"ל להזכיר
דינר פספא. לכן אמר נ"מ לפדיון הבן: שם רש"י בד"ה היינו דאיצטריך למיתני הפספא
אינה קונה אתהנחשת כו' אלא א"א כו' למה לי לאתנויי תו הנחשת קונה כו' עכ"ל:
לכאורה דברי רש"י מתמיהים.

תחלת לשונו הוא להקשות על סיפא דהכסף אינו קונה את הנחשת. ובסיום דבריו מפרש הקושיא על הרישא דהנחשת קונה את הכסף וצ"ע: ע"כ נלע"ד בכוננת רש"י דרש"י רוצה לתרץ בזה הא דהסוגיא לכאורה תמויה.

וכבר פתבתי לעיל. חדא דמנ"ל לרב אשי דכסף חריף מנחשת אימא שניין הם כמ"ש לעיל: תו הא דאמר אא"ב כסף קונה זהב ניחא הא מ"מ קשה למה לי הנחשת כו'.

ומ"ש לעיל בשטת התוס' לא ניחא ליה לרש"י כמ"ש לעיל: ע"כ מפרש רש"י בזה לתרץ כ"ז. והוא דקושיא לי' לרב אשי שני קושיות א' למה לי רישא דהנחשת קונה כו' השתא כסף לגבי דהבא כו'.

תו קושיא לי' הכסף אינו קונה את הנחשת למה לי. השתא כסף אין קונה כסף.

מכ"ש דהנחשת דאינו חריף כמו כסף דאינו קונה כסף את הנחשת. מיהו על קושיא שניה לחוד הני י"ל דסיפא אשמעינן דאסימון של כסף נמי אין קונה מטבע נחשת.

ואם תאמר למה באמת אין קונה. השתא זהב דהוי מטבע כמו כסף אפ"ה הני כסף טבעא לגביה הואיל וחרף.

מכ"ש אסימון כסף דאין מטבע כלל פשיטא דמטבע דנחשת הוי טבעא לגביה. י"ל שאני כסף דחרף גמור הוא לכן הוי טבעא נגד זהב אבל נחשת אינו חריף גמור כמו כסף.

לכן אסימון כסף דחשיב לא הוי מטבע נחשת טבעא לגביה. הרי דמנה מוכח דע"כ כסף חריף טפי מנחשת.

והשתא ה"ק רב אשי אא"ב הכסף קונה את הזהב היינו דאיצטריך כו'. פ"י דהשתא י"ל דנחשת חריף מכסף.

והא דנחשת קונה את הכסף י"ל משום דאזלינן בטר חשיבות. וא"כ איצטריך הכסף אינו קונה את הנחשת.

אלא א"א זהב קונה את הכסף א"כ ליכא למימר נחשת חריף יותר מכסף. א"כ אמאי כסף אינו קונה את הנחשת.

דמ"ש מזהב שקונה את הכסף משום דכסף חריף חשיב טבעא. נחשת נמי דחריף ליה הוי טבעא.

אלא צ"ל דנחשת אינו חריף יותר מכסף. והשתא קשה ממה נפשך.

אי כסף חריף יותר מנחשת א"כ הנחשת קונה את הכסף למה לי. השתא כסף לגבי דהבא כו'.

אלא ע"כ שוין הן בחריפות הכסף והנחשת. א"כ קשה למה לי הסיפא דהכסף אינו קונה את הנחשת מהיכי תיתי יקנה.

דבשלמא אי כסף חריף יותר טפי מנחשת. י"ל כדפ"י.

דאשמעינן בסיפא אפי' אסימון כסף אינו קונה מטבע נחשת. ודקושיא למה באמת אינו קונה הא זהב קונה את הכסף.

י"ל שאני כִּסְף דְחָרִיף גָּמוּר טָפִי מְנַחֶשֶׁת. אָבֵל אֵי כִּסְף שָׁנָה לְנַחֶשֶׁת בְּחָרִיפּוֹת.
א"כ תוּ לִיכָא לְמִימַר דְאֶסִּימוֹן כִּסְף אֵינּוּ קוֹנָה מְטַבֵּעַ נַחֶשֶׁת. דְקָשָׁה אַמְאִי לֹא יִקְנָה.
הָא ק"ו הוּא מְזַהֵב שְׁקוֹנָה אֶת הַכִּסְף. אַף דְזַהֵב חָשִׁיב מִיְיָנִיָּה וְגַם מְטַבֵּעַ הוּא.
אפ"ה כִּסְף טַבְעָא הָוִי. מַכ"ש נַחֶשֶׁת דְמְטַבֵּעַ הוּא וְאֶסִּימוֹן לֹא מְטַבֵּעַ הוּא.
כ"ש דְלִיקְוִי נַחֶשֶׁת טַבְעָא. וְא"כ הַכִּסְף אֵינּוּ קוֹנָה לְמָה לִי וּמְשַׁנֵּי לְעוֹלָם נַחֶשֶׁת חָרִיף טָפִי
מְכֻסָּף.

וְע"כ אֵינְצִטְרִיף סִיפָא דְהַכִּסְף אֵינּוּ קוֹנָה. וְדִקְשִׁיא לָךְ לְמָה אֵינּוּ קוֹנָה.
מְשׁוּם אֵיכָא דְנוֹכְתָא דְלֹא סָגִי כְּלָל. זֶה נ"ל בְּרוּר בְּש"ס וּבְרִש"י וּבְתוֹסְפוֹת בְּכָל הַסְּוֹגֵינָא:
שְׁטַת תְּגָרִי לוֹד דָּף ג' חוּס' בַּד"ה אֵי אֶמְרַת בְּשִׁלְמָא כו' הִנֵּה בְּסוּגֵינָא זֹו נִתְקַשׁוּ בְּהַ רִש"י
וְתוֹס'.

וּפִי בְתוֹס' דְחוּ בְעַל הַמְּאוּר וְהַרְמַב"ן. דְזֵה לֹא סְבָרָא הוּא מְשׁוּם דְלִרְבִּנְן שְׁנִיָּהִם חוֹזְרִין.
מַש"ה חֲזָרוּ מִדְר"ט. דְהָא מ"מ בְּדַבְרֵי ר"ט עֲדִיף לְהוּ.

דְשִׁתוֹת עֲצָמוּ מְחִילָה הִיא לִר"ט: תוּ בְיַתֵּר מְשִׁתוֹת לִר"ט כָּל הַיּוֹם וּלְרַבִּנְן לְעוֹלָם חוֹזֵר
עַל כֵּן הִסְכִּימוּ לְפִי רִש"י. אַף בְּאַמַּת גַּם פִּי רִש"י דְחֹק הוּא.

דַּה"ל לְהַש"ס לְפָרִישׁ מִי סְבָרַת שְׁתוֹת בְּיַתֵּר מְשִׁתוֹת כו' כְּמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ הַתוֹס' וְאֵי הַקְּטָן
אֲעִנָּה אֶת חֲלָקֵי לְפָרִישׁ פִּירוּשׁ מְרֻנַח וּבְרוּר בַּס"ד. וְזֵה דְנוֹדָאֵי בְּזֵה לֹא הִנֵּה הַש"ס מְסוּפָק
כְּלָל.

דְגַם מְתַחֲלָה הִי הַש"ס סְבָר דְיַתֵּר מְשִׁתוֹת לִר"ט כְּמוֹ שְׁתוֹת עֲצָמוּ לְרַבִּנְן דְמֵיָא וּשְׁתוֹת
עֲצָמוּ לִר"ט כְּמוֹ פְּחוֹת מְשִׁתוֹת לְרַבִּנְן דְמֵיָא. וְכְמוֹ לְרַבִּנְן אֵי מְכַר שָׁנָה לְשִׁישׁ בְּשַׁבְעֵים
אַף דְמַצַּד הַמְּעוֹת לִיכָא שְׁתוֹת.

מ"מ פִּינָן דְמַצַּד הַמְּקַח הָוִי שְׁתוֹת הָוִי אֲוֹנָאָה. ה"נ לִר"ט אֵי מְכַר שָׁנָה חֲמִשִּׁים בְּחֲמִשִּׁים
וּמְחַצָּה אוּ בְחֲמִשִּׁים וְתַשְׁעָה אוּ בְשִׁשִּׁים.

אַף שְׁמַצַּד הַמְּעוֹת לִיכָא שְׁיַעוּר אֲוֹנָאָה לִר"ט. מ"מ פִּינָן דְמַצַּד הַמְּקַח הָוִי יַתֵּר מְשִׁתוֹת.

הָוִי לִר"ט אֲוֹנָאָה. דְיַתֵּר מְשִׁתוֹת לִר"ט מְמַשׁ כְּמוֹ שְׁתוֹת עֲצָמוּ לְרַבִּנְן.

וְהָא דְאָמַר שְׁמַחוּ בְּשְׁתוֹת עֲצָמוּ. דְלִר"ט מְחִילָה לֹא מְשַׁכַּחַתָּ לְהוּ אֶלְאֵ אֵי מְכָרוּ שָׁנָה
לְשִׁישׁ בְּשַׁבְעֵים.

דְאָז לִיכָא בְּצַד א' מִהַשְּׁנֵי הַצְּדָדִים שְׁיַעוּר אֲוֹנָאָה לִר"ט. אָבֵל אֵי מְכָרוּ שָׁנָה לְשִׁישׁ
בְּשַׁבְעֵים וּפְרוּטָה דְאָז הוּא יַתֵּר מְשִׁתוֹת מַצַּד הַמְּקַח וְהָוִי שְׁיַעוּר אֲוֹנָאָה מַצַּד הַמְּקַח גַּם
לִר"ט הָוִי אֲוֹנָאָה כְּדָפִי'.

ע"כ פְּרִיף שְׁפִיר אֵי בִיטוּל מְקַח כְּדִי שְׁיַרְאָה. א"כ בְּמֵאֵי שְׁמַחוּ מְעִיקְרָא וְאֵי מְשׁוּם שְׁתוֹת
עֲצָמוּ דְהֵינּוּ אֵי מְכָרוּ שָׁנָה לְשִׁישׁ בְּשַׁבְעֵים.

דְלִר"ט כּוֹי מְחִילָה. וּלְרַבִּנְן הָוִי אֲוֹנָאָה.

משום הא לא ה"ל לשמוח. דאם ימפרו שנה ששים בשבעים.
דלר"ט חסר פרוטה. אז גם לרבנן הוי מחילה.
וא"כ משום רינח פרוטה א' לא הנה משמחים בדר"ט. בשלמא אי ביטול מקח לעולם
חוזר אתי שפיר הא דשמחו.
והא דחזרו אחר בן. י"ל היינו משום דאם ימפרו שנה חמשים בששים דלר"ט הוי אונאה.
דקא ה"ל שיעור אונאה מצד המקח. וגם לרבנן הוי אונאה דקא ה"ל שתות מצד המעות.
א"כ בזה לרבנן הוי מחילה אחר כדי שיראה ולר"ט כל היום. בזה אין לומר.
דזה הרינח הוא בצמצום דימפרו בפחות מעט. דזה אינו דקא אם ימפרו שנה חמשים
בששים חסר פרוטה.
או אם ימפרו שנה מחמשים בחמשים ותשעה או בחמשים ומחצה. כל זה לר"ט הוי
אונאה ושיעורו לר"ט כל היום.
אבל בדרבנן ניחא להו דיש להו תיקון למפור שנה חמשים בששים בצמצום. דאז הוי
אונאה לרבנן והוי מחילה אחר כדי שיראה.
וע"כ אף דלר"ט יש להם רינח אם ימפרו שנה ששים בשבעים דלר"ט הוי מחילה. זה
לא תשיב להם רינח.
דיכולין למפור שנה ששים בשבעים חסר פרוטה ובשביל רינח פרוטה אחת לא איכפת
לכו. אבל יותר ניחא להו בדרבנן אם ימפרו שנה חמשים בששים.
דלר"ט הוי אונאה ושיעור לדידי' כל היום. ולרבנן הוי אונאה והוי מחילה אחר כדי
שיראה.
ובזה אף שיצמצמו מעט וימפרו שנה חמשים בששים חסר חצה. או בנ"ט או בנ"ח
ומחצה דהוי יותר משתות מצד המקח.
כל זה לר"ט אונאה הוי שיעורו כל היום. אבל לרבנן יש להו תיקון דימפרו שנה חמשים
בששים אז לרבנן הוי אונאה דאחר כדי שיראה הוי מחילה.
לכן ניחא להו בדרבנן טפי ואי משום יתר משתות דלרבנן לעולם חוזר י"ל דבין כל היום
ולעולם ליפא נ"מ כל כך. אבל אי ביטול מקח כדי שיראה במאי שמחו.
ואי משום שתות עצמו דהיינו שנה ששים בשבעים. יכולין למפור בשבעים חסר פרוטה
ויהיה מחילה גם לרבנן.
ומשני שמחו בשתות עצמו. פ"י דגם תגרי לוד שכיחי דיטעו בפרוטה או בשתיים.
ובפרט מקח השנה סף רב אי אפשר להו לצמצם השומא לבל יחסר אף פרוטה. ע"כ
לפעמים יכוננו שיהא אונאה פחות משתות.
ויטעו בכל שהוא שיהיה באמת שתות בצמצום. ואז לר"ט מחילה הוי ולרבנן אונאה
יכיון דלית להו ריעותא בדר"ט עדיפא להו חששא זו לשמוח בה.

וכ"ש לדעת הה"מ דהוא סבר דס"ל מ'שתות מקח עד שתות מעות כל זה הוי אונאה לשמואל דקי"לן כ'נותי'. דאתי שפיר טפי.

דזה לר"ט הוי מחילה כגון מכר ששים בשבעים זה הוי בצמצום. דשבעים פחות פרוטה ליכא אונאה גם לרבנן.

אבל אי מכר שנה חמשים בששים דלרבנן ולר"ט הוי אונאה. ולרבנן הוי מחילה אחר פדי שיראה.

ולר"ט כל היום זה לאו בצמצום הוא. דהא אי מכר שנה חמשים בחמשים ושמונה ושליש ומשהו.

וכן בחמשים ותשעה ועד ששים עצמו. כל זה לר"ט ולרבנן כוי אונאה.

ולרבנן פדי שיראה ולר"ט כל היום זהו נלע"ד הקטן ברור כשמש בשעהים ואין כו שום דוחק בס"ד: ומה שדקדקו התוס' על רש"י בהא דפריה בבעי' שניה אי ביטול מקח לעולם חוזר אמאי חזרו ואמאי ניקח ליה לעיל ולא קשיא ליה הא אי ביטול מקח לעולם חוזר אמאי חזרו.

הגם דהבעל המאור והר"ן ס"ל דזה לאו קושיא היא דהסוגיא דלעיל קאי למסקנא דלקמן דביטול מקח לא שכיח. אבל לפירושי אתי שפיר ברוןחא.

דהפשטן דלעיל דפריה במאי שחחו ולא מסתבר ליה דישחחו בשביל שתות עצמו. ע"כ משום שהיה ס"ל דתגרי לוד לא טעי אפי' בפרוטה א'.

ע"כ אין להם רינח בדר"ט. דיכולין למפנר פחות משתות פרוטה א'.

דאז גם לרבנן מחילה הוי לכן אתי שפיר אי ביטול מקח לעולם חוזר הא דחזרו. משום דיש להם רינח אם ימכרו שנה חמשים בששים.

ואף אם יפחתו למפנר מעט בפחות מס'. אע"פ כן לר"ט הוי אונאה דכל היום וכדפירשתי. ואי משום שתות עצמו כגון בשנה ס' וימכרו בע'. זה לא חשיב להו רינח דיכולין לפחות מעט כדפי'.

ואי משום יתר משתות בין לעולם ולכל היום ליכא נ"מ כל כה. אבל הפשטן של הבעיא שני הוא סבר דאי ביטול מקח פדי שיראה א"ש הא דשחחו.

וע"כ ידע דשחחו בשתות עצמו. ועכצ"ל דכוננתו הוא משום דלפעמים ימכרו תגרי לוד ויסברו שהאונאה פחות משתות ובאמת יהיה האונאה שתות בצמצום דלר"ט מחילה.

או יהיה חששא מה שיהי'. דעל כל פנים צ"ל דמשום הכי שחחו מעיקרא משום שתות עצמו.

לכן לפי סברתו זאת פריה שפיר אי ביטול מקח לעולם חוזר אמאי חזרו. הא בדר"ט יש להם תרתי לטיבותא.

א' אי ימכרו שנה ששים בשבעים. דלר"ט הוי מחילה ולרבנן אונאה.

הב' אי ימפרו וניאנו יתר משתות. דלר"ט כל היום ולרבנן לעולם חוזר ומשני ביטול מקח לא שכיח גם בין כל היום ולעולם ליכא נ"מ כל כה.

ונשתות עצמו הוא צמצום דלא שכיח דיטעו אפי' בפרוטה א'. ע"כ ימפרו בפחות מפרוטה ולכ"ע מחילה הוי.

אבל בדרבנן ניחא להו אם המקח שנה נ' ימפרו בס'. אז לרבנן הוי מחילה אחר שיראה ולר"ט כל היום.

כל זה נלע"ד ברור ואמת וה' יראני נפלאות מתורתו: דף ס"א בד"ה לעבנך עליו בשני לאוין כו' ניתק דגזל ניתק לעשה כו' עכ"ל: הנה מהרש"א הניח דברי התוס' בצ"ע דהא כתיב והשיב את הגזילה או את העושק אשר עשק: ונ"ל דלא קשה מידי.

ע"פ מה דאיתא בתמורה דף ד' (ע"ב) דגבי תמורה דכתיב בי' שני לאוין אף דניתק לעשה הוא לוקין עליו. דלא אחי חד עשה ועקר שני לאוין ע"ש.

הרי מבונן דבשני לאוין אף דחד לאו נעקר ואין לוקין עליו. מ"מ נשאר לאו השני דלוקין עליו וכבר כתבו התוס' פאן בד"ה אמרי ה"נ כו'.

דהא דילפינן גזל מרבית ואונאה במה הצד. על זה אין לוקין על הגזל דאין מזהירין מן הדין.

לפ"ז א"ש.

בשלא אי אחי לכובש שכר שכיר איצטריה בו לאוי יתירא לומר דאף דניתק לעשה ונעקר חד לאו. מ"מ נשאר בו עוד לאוי.

דהא כתיב בי' ג' לאוין. חד לאו דגזל.

וחד לאו בקדושים תהינה. וחד בכי תצא לא תעשוק ג"כ.

נמצא לוקין על הנשאר. אבל בגזל גופי' לא ה"מ לאוקמי דליכא שום לאו ללקות עליה. דהא דילפינן גזל מרבית ואונאה ע"ז אין לוקין דאין מזהירין מן הדין. ועל לאו דכתיב בו אין לוקין דניתק לעשה הוא.

לכן ל"מ לאוקמי בגזל ולעבנך בב' לאוין: שוב ראיתי בתוס' חולין דף פ' ע"ב (בד"ה הנה כו') דהר"ר שמואל מנורדין מיישב שם פירש"י מקושיות התוס' שם. ע"פ גמרא דתמורה ה"ל דבשני לאוין אף דניתק לעשה לוקין עליו.

ודחה שם התוס' סברת ר"ש ה"ל דב' לאוין סמוכין בעינן. והביאו ראיה ממסכת מכות. ודחי התוס' ראיה זו בזבחים דף קי"ד ע"ב בד"ה אלמא כו'. תו הביאו ראיה מפ' המקבל זה גזל וזה עשק אלא שחלקן הפתוב לעבנך עליו בב' לאוין.

ואפ"ה חשיב גזל לאו הניתק לעשה: באמת ראי' זו דהתוס' הוא תמוה מאוד דכאן מבונן דב' לאוין מיתוקמי בכובש שכר שכיר. ובעושק באמת לוקין עליו ודאמר גזל ניתק לעשה דאי לאו דגזל ניתק לעשה הי' מוקמינן ב' לאוין בגזל וצ"ע.

וַיְהִי אִיף שְׂיִהְיֶה. עכ"פ דְּבָרֵי הַתּוֹס' פֶּאן מְיֻסָּדִים עַל פִּי רַש"י וּפִי הַרְר"ש מְוֹרְדִין שְׁבַתוֹס' חֻלּוּן שָׁם וְדְבָרֵיהֶם בְּרוּרִים: דָּף ע"ו ע"ב רַש"י בַּד"ה אֶלָּא הֵתָם כּו', הַלְפָה אִפִּי נְמַלָּה כּו' עכ"ל.

לפּע"ד פִּירוּשׁוֹ הוּא דְחֻק דְּאִיף תְּלוּי דִּין זֶה בְּאוֹמֵר הִילָף כְּמוֹ שְׂאֲמָרָה, הַל"ל רְבוּתָא אִפִּי אָמַר בְּהִדְיָא הֵבָא לִי גִיטֵי הַרְיָנִי עוֹשֶׂה אוֹתָהּ שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָה אֵינָה מְגוֹרְשָׁת. וְתוּ מֵאֵי בְּכָה דְעָקֵר שְׁלִיחַ שְׁלִיחוּתֵי' פִּינּוֹן דְּהִדְר נְמַלָּה הַשְׁלִיחַ וּמְרֻנְצָה לְעִשׂוֹת שְׁלִיחוּתֵי' לְהוֹלִיף לָהּ פְּשִׁיטָא דְנַעֲשֶׂה שְׁלוּחוֹ פִּינּוֹן דְּהִבְעֵל לֹא הִדְר בִּי וְגַם י"ל דְּאֵיגְלִי מִקְלָתָא לְמַפְרַע דְּלֹא עָקֵר לְשְׁלִיחוּתֵי' וְשִׁינָה לְשׁוֹן בְּלֹא מִיפְנוּן: ע"כ נִלְע"ד לְפָרֵשׁ ע"פ מַה שְׁהִכְרִיחוּ הַתּוֹס' ד"ה דְּאִי ס"ד כּו' לְפָרֵשׁ דְּדַעַת הַש"ס לְמִקְפֻשֵׁט דַּע"כ לֹא דַעַתֵי' אַעֲלוּיָא דְּאִי ס"ד דְּדַעַתֵי' אַעֲלוּיָא א"כ פְּשִׁיטָא גַט לִיְדָה תַתְּגַרֵּשׁ דְּזֶה הוּא הָעֲלוּיָא אִי אָמְרָה הֵבָא לִי גִיטֵי דָּאֵז אִין מְתַגְרֶשֶׁת אִם לֹא יַעֲשֶׂה הַבְּעֵל שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָה.

וּע"כ סְמִיף אַדְבוּרָא דִּינְדָה פְּדִי שְׁתַּתְּגַרֵּשׁ פְּשִׁיטָא לִיְדָה הַגַּט. וּע"ז מְשַׁנֵּי רַב אֲשֵׁי לְעוֹלָם דַּעַתֵי' אַעֲלוּיָא הֵיכָא דְּאִיכָא עֲלוּיָא בְּדְבוּרָא דְּהַמְשַׁלַּח.

וְשִׁאֲנֵי בְּדָרְב נַחְמָן דְּלִפִּי דַעַת הַבְּעֵל לִיכָא עֲלוּיָא כְּלָל אִי אָמְרָה אֲשֶׁה הֵבָא לִי גִיטֵי. דְּהָא בַּע"כ אָף אִם יַעֲשֶׂה הַבְּעֵל שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָה וְיִסְמְנוּף עַל דְּבוּרָא דִּינְדָה נְמִי אֵינָה מְגוֹרְשָׁת.

פִּינּוֹן שְׁהִיא אָמְרָה הֵבָא לִי גִיטֵי וְהַשְׁלִיחַ לֹא רָצָה לְהִיּוֹת שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָה וְעָקֵר שְׁלִיחוּתֵי' לְגַמְרִי. ע"כ לֹא עֲלוּיָא הוּא אִם יִסְמְנוּף עַל דְּבָרֵיהָ לְכֹן אָמְרִינּוֹן אַדְבוּרָא דְּשְׁלִיחַ קְסָמִיף.

וְזֶה מִקְלָתָא דְּלֹא שְׁכִיחַ דִּיהָ הַשְׁלִיחַ נְמַלָּה אַח"כ וְיָבִיא לָהּ הַגַּט פִּינּוֹן דְּעָקֵר שְׁלִיחַ שְׁלִיחוּתֵי'. לְכֹן לֹא סְלָקָא אַדְעַתֵי' דְּבַעֲל דְּהַשְׁלִיחַ יְהָא נְמַלָּה אַח"כ.

לְכֹן לֹא עֲלוּיָא הִיא דְּבוּרָא דִּינְדָה. אֲבָל בְּאִיכָא עֲלוּיָא י"ל אַדְבוּרָא דִּינְדָה סְמִיף.

וּרְאָיָה בְּרוּרָה לִפִּי זֶה מַר"פ הַתְּקַבֵּל דָּף ס"ג (ע"א) דְּאַחַר שְׁנוּי' דְּרַב אֲשֵׁי דְּמְשַׁנֵּי שָׁם פִּי הֵכָא פְּרִיף מְמַתְנִי בְּאָמַר בַּעֲל לְשְׁלִיחַ הַתְּקַבֵּל גַּט זֶה לְאַשְׁתִּי כּו' פִּינּוֹן שְׁנַתָּן עֵינָיו לְגַרְשָׁה כּו'. וּמְשַׁנֵּי הֵכָא מְשׁוּם דְּבַעֲל טַעָה כּו'.

וְנִדְחַק שָׁם רַש"י ע"ש. אֲבָל לִפִּי מ"ש אֲתִי שְׁפִיר: מְסַכֵּת בְּבָא בְּתָרָא דָּף כ"ט תּוֹס' ד"ה דְּלֹא תַחְזוּקוּ אַהֲדָדִי פִּירַש"י שְׁלֹא הִזָּה לָהֶם עֵינֵי שְׁוֹתְפוֹת וְקָשָׁה לַר"י וְכו' וְנִרְאָה לַר"י כּו' עכ"ל, לְתַרְוֹצָם לֹא אֲתִי שְׁפִיר הָא דְּאָמַר רַבָּא פִּי הֵיכִי דְּלִדְיָכוּ לֹא הֲוִי חֲזָקָה לְעֵלְמָא נְמִי כּו' מְשַׁמַּע לְעֵלְמָא וּלְדִידָהּ חַד טַעָמָא הוּא וּלְהַתּוֹס' לְדִידָהּ בְּדַכִּירַת הַשְׁוֹתְפוֹת תְּלִיָא מִקְלָתָא אֲבָל לְעֵלְמָא בְּשַׁנֵּי חֲזוּק' תְּלִיָא מִקְלָתָא אֲבָר לַע"ד נִרְאָה דְּשְׁפִיר תַּיְרָץ הַר"ש דְּמִיָּרִי דְּלֹא הִזָּה לָהֶם עֵינֵי שְׁוֹתְפוֹת דַּע"כ מִיָּרִי דְּזַבִּין הִיא אֲמַתָּא מִיִּשְׂרָאֵל דְּאִי מְגוּי הָא קו"ל סִימָן קמ"ט הֵבָא מִכַּח גּוּי אִין לוֹ חֲזָקָה.

גַּם דַּע"כ מִיָּרִי דִּישׁ עֵדִים שְׁהַשְׁתַּמְשׁ בָּהּ הַמוֹכֵר חַד יוֹמָא דַּאֲל"כ לֹא הֲוִי מְהַנֵּי לְהוּ חֲזָקָה כַּמ"ש בַּח"מ ס' קמ"ו וְכ"כ הָרַא"ש פֶּאן, תּוּ נִתְבָּאָר בַּח"מ ס' רכ"ב וְהוּא מְש"ס דְּקִידּוּשֵׁין דְּנֶאֱמָן בַּעֲל הַמְּקַח לּוֹמֵר לְזֶה מְכָרְתִי וְלְזֶה לֹא מְכָרְתִי.

וְה"מ פְּשַׁמְקָחוּ בְּיָדוֹ דָּאֵז נֶאֱמָן הַמוֹכֵר בְּמַגּוֹ דְּאִי בְּעֵי אָמַר לֹא מְכָרְתִי כְּלָל שְׁלִי הוּא: וְלַפ"ז אֲתִי שְׁפִיר פֶּאן דְּמְשׁוּם הֵכִי לֹא הַשְׁתַּמְשׁ בָּהּ א' ג' שְׁנַיִם דְּהַשְׁתַּמְּתָא לֹא מְצִי לְמִימַר

שהוא לבדו קנאו משום דהמוכר נאמן עליהם שמכר לשניהם ונאמן במגו דאי בעי אמר לא מכרתי להם כלל שהרי יש לו עדים שהשתמש באמתא חד יומא והם לא התחזיקו שני חזקה והיה מוכר נאמן להוציא מידם האמתא.

וה"ל ממש דין מוכר שמקחו בידו ונאמן במגו לומר לזה מכרתי. אבל אי התחזיק א' מהם שני חזקה אז הי' אומר אני לבדי קניתי האמתא והב' לא היה שותף עמי מעולם דאז לא היה נאמן המוכר לומר לשניכם מכרתי בשותפות דהוי פאין מקחו בידו דאין מוכר נאמן דקא לות ליה מגו ע"כ אשתמש בה מר שנה כו'.

וא"ת לפי סברתן דאמי לקמ' דרבא היה סוכרים דחזקתן שהשתמשו בדילוג הוי חזקה מעליא לעלמא א"כ תו אין מוכר נאמן לומר מכרתי לכם ולית ליה מגו א"כ מה הועילו בתקנתן ופיר הקשו תוס' י"ל דלק"מ דהו טעו בזה פיון דשניהם מודים זה לזה שהו שותפים הרי הו ביחד פחד גברא וחזקה שהתחזיקו בצירוף שניהם הרי חזקה לתרנונייהו לעלמא.

אבל אם הא' טעון שחבירו לא היה שותף עמו במכירה הרי הוא התחזיק ג' שנים ואז נאמן מוכר במגו דלא מכרתי לכם כלל וזה נלע"ד ברור: דף כ"ט ע"א תוס' ד"ה נוגעין בעדותן הן כו' וי"ל דהאי לאו מגו הוא כו' עכ"ל.

הנה כל הפוסקים הביאו דין זה להלכה פיון שפן מבואר בש"ע הביאו טור וש"ע סי' ק"מ ס"ט אם באו שוכרים הדרים בבית זה והביאו מעות למי יתנהו והעידים אז אין נוגעין בעדות וסומכין על עדותן שדרו בו ג' שנים יום ולילה ע"ש.

וקשה לי דלעד"נ דדין זה אף שאיתא מבואר להד' בש"ס אעפ"כ לדין זה הדין ליתא דקשה לי על דין זה מאן יימר דהו לא שלמו עדיין שכירות שלהם להמחזיק בבית זה אלא דונדאי מסתמאכבר שלמו שכירות כל שנה ושנה סוף שנתו ליד המחזיק בבית.

וע"כ אם יבואו לב"ד ויודו האמת שפבר פרעו להמחזיק שוב לא נאמין להם בעדותן פי נוגעין בעדותן הן. לכן בכינון אמרו שעדיין לא שלמו דהשתא הו נאמנין להעיד והו בטוחין בהמשפיר שלא יחזור ויתבע אותם בעד שכירות הבית.

וא"כ איך נאמנים להעיד הא הו נוגעין בדבר פיון שדרים בבית זה ג' שנים. ובשלמא על הש"ס לק"מ בדין זה משום דהש"ס מוקי מתני' בהכי ועל מתני' דכאן לק"פ פיון דאיירי דאמרי למאן נתבינהו ע"כ יש להם מגו דאי בעי אמרו פרענו למערער השכירות ואז הוי שתקו ולא יצטרכו להעיד שקר מש"ה.

וכמו שהקשו תוס' הכא דהשתא ליכא למימר כמו שתירצו התוס' דיראים לומר פן שפא יביא מחזיק עדים ויתבע מחדש מהם פירות הבתים פיון שהודו שלא פרעו למחזיק. דקא השתא חזינו דנקיטו אגר ביתא ואמרי למאן נתבינהו.

הרי דאין יראים מהמחזיק שיתבע אותם מחדש וע"כ פיון דאין יראים ממנו שפיר להשוכרין מגו דאי בעי אמרי פרענו למערער ע"כ אין נוגעין בעדותן כלל. כן י"ל בש"ס דבא לפרש המתני' דחזקת הבתים דע"כ בהכי איירי והיינו משום דבימי המשנה עדיין לא נתקנה שבועת הקיסת ונשפיר יש מגו דאי בעי אמר פרענו למערער לכן נאמנין להעיד.

אָבֿל הַשְׁפָּא לְדִינן דר"נ תִּיקֿון לָנוּ שְׁבוּעַת הַיִּסֿת א"כ מִגֿוּ לָא מְהִינִי לְהַכְשִׁיר עֲדוּתָן כּמ"ש
הַתּוֹס' ע"כ נוֹגְעִין בְּעֲדוּתָן הֵן כְּדַפְּנִי וצ"ע: דָּף פ"ה בְּתוֹס' ד"ה פֿל מְקוֹם כּו' זִיל קְנִי כּו'
עכ"ל. וְהָא דְבַעֲיָא לְקַמֿן בְּכֻלִּי לּוֹקֵחַ בְּרִשּׁוֹת מוֹכֵר וְלָא א"ל זִיל קְנִי.

צ"ל בְּמִדָּד קַמְבַּעֲיָא לִי דְבִסְיִמְטָא בְּמוֹדָד כְּמָאן דא"ל זִיל קְנִי דְמִיָּא אָבֿל בְּרִשּׁוֹת מוֹכֵר
קַמְבַּעֲיָא לִי בְּמִדָּד אִי כּא"ל זִיל קְנִי דְמִי אוּ לָא. וְכֵן מְבִנְיָר בְּהַפּוֹסְקִים בְּמַסְקָנָא וּמִדָּד
לְכֻלִּי לּוֹקֵחַ קִנְיָה וְאִי לָא מִדָּד צ"ל זִיל קְנִי.

וּבְרִשּׁוֹת מוֹכֵר בְּכֻלִּי לּוֹקֵחַ אִי א"ל זִיל קְנִי קִנְיָה אָבֿל בְּמִדָּד וְלָא א"ל זִיל קְנִי לָא קִנְיָה
מְשׁוּם דְבַעֲיָא הִיא וְלָא אִפְשָׁטָא וּכ"פ הַטּוֹר ס' ר'. וְזֵה דְלָא פְּמֹ שְׁנִדְחַק מְהַרְשָׁ"א דְבַעֲיָ
לְמִימֵר בְּהַדְּיָא יִקְנֵה פְּלִיָּה וְהָרִי לְפָנִים, דְבִסְיִמְטָא וּרִשּׁוֹת מוֹכֵר מְהִינִי חַד לְשׁוֹן זִיל קְנִי:
דָּף פ"ו בְּרִשְׁבָּ"ם ד"ה מִדָּד עַד שְׁלָא פֿסַק לָא קִנְיָה כּו' וְאִית דְּמַפְרָשִׁי כּו' וְטַעוֹת הִיא בְּיַדֵּם
כו' עכ"ל.

וְאִנִּי רְאִיתִי שְׁרִשָׁ"י הִיא הָאִית דְּמַפְרָשִׁי הָכִי בַע"ז דָּף ע"ב וְאָבִיא לְקַמֿן לְשׁוֹנוּ וּבְאַמַּת
שְׁפִירוּשׁוֹ תְּמוּהָ כּמ"ש הַרְשָׁבָ"ם. אָבֿל נִלְע"ד לְהַלִּיץ בְּעַד רִשָׁ"י דְּאִין כָּאן טַעוֹת בְּיַדוּ
כּמ"ש הַרְשָׁבָ"ם.

וְזֵה דְלִשְׁיטַת הַרְשָׁבָ"ם וְתוֹס' קִשָּׁה לְמָה אָמַר דְּרִישָׁא מִדָּד עַד שְׁלָא פֿסַק כּו' מִשְׁמַע מִדָּד
וּפֿסַק קִנְיָה וְהַתּוֹס' גִּדְחַקוּ בְּזֵה: תּוּ מֵאִי פְּרִיָּה אִימָא קִנְיָה מִטַּעַם מְשִׁיכָה דְּפִרְקוּ וְהַכְּנִיסוּ
לְבֵיתוּ מִשְׁמַע דְּאֵלּוֹקֵם קְאִי וְתוּ בְּלָא פֿרְקוּ נְמִי יִקְנֵה לוּ רִשּׁוֹתוּ מַה לִּי בְּהַמָּה מַה לִּי פְּלִי:
וְתוּ דְלְקַמֿן אָמַר מְכַדִּי פִּירְקוּן קִתְּנִי כּו' לְרִשְׁבָּ"ם ה"ל מְכַדִּי הַכְּנִיסוּן לְבֵיתוּ קִתְּנִי.

מְכַל זֵה נִלְע"ד בְּרוּר דְּפִירִשָׁ"י עֵיקֵר וְזֵה ע"פ מ"ש הַתּוֹס' ד"ה כ"מ שְׁיִשׁ רִשּׁוֹת כּו' דְּאֵם
לָא מִדָּד וְלָא א"ל זִיל קְנִי וְנִדְאִי לָא קִנְיָה פְּלִי דְמוֹכֵר בְּרִשּׁוֹת לּוֹקֵחַ. פִּי קָא בַעִי לִיָּה בְּמִדָּד
וְלָא א"ל זִיל קְנִי אִי מְהִינִי כְּאוֹמֵר זִיל קְנִי אוּ לָא.

וְה"ה וְנִדְאִי בְּכֻלִּי שְׁל מוֹכֵר בְּרִשּׁוֹת לּוֹקֵחַ נְמִי בְּלָא מִדָּד לָא קַמְבַּעֲיָא לִי דְלָא קְנִי פִי
קַמְבַּעֲיָא לִיָּה בְּמִדָּד אִי מְהִינִי אִי לָא: וְעַפ"י מַה דְּאִיתָא בְּתוֹס' לְעִיל ד"ה לָא בְּכֻלִּי דְמוֹכֵר
מִשְׁמַע מְהָא דְמְשִׁיכָה מוֹעֲלַת לְלוֹקֵחַ בְּכֻלִּי שְׁל מוֹכֵר כּו' ע"ש.

וְכִינּוּן שְׁאִין לָנוּ רְאָיָה דְלִיקְנִי מְשִׁיכָה בְּכֻלִּי דְמוֹכֵר אֵלָא מְהִינִי בְּרִייתָא דְאִיירִי בְּמִדָּד.
דְּהָא הַש"ס פֿשֵׁט מְשׁוּם דְכֻלִּי שְׁל לּוֹקֵחַ בְּרִשּׁוֹת מוֹכֵר לָא קִנְיָה וְע"כ בְּמִדָּד אִיירִי.

לפ"ז י"ל דְּאִין מְשִׁיכָה קוֹנְיָה בְּכֻלִּי שְׁל מוֹכֵר אֵלָא בְּמִדָּד דְּהִנִּי כּא"ל זִיל קְנִי אָבֿל לָא מִדָּד
לָא קִנְיָה מְשִׁיכָה בְּכֻלִּי דְמוֹכֵר. פִּינּוּן דְּאִין לָנוּ רְאָיָה רַק מְבַרִייתָא זֹו דְּמִיירִי בְּמִדָּד י"ל הָכִי
הָכִי: וְעַפ"ז א"ש דְּרַבָּא פֿשוּט שְׁפִיר מְרִישָׁא דְקִתְּנִי בִין פֿסַק עַד שְׁלָא מִדָּד כּו' מְבִנְיָר הָא
מִדָּד וּפֿסַק קְנִי וְשָׁם ע"ג בְּהַמָּה מִיירִי.

הָרִי דְכֻלִּי שְׁל מוֹכֵר בְּרִשּׁוֹת לּוֹקֵחַ קוֹנְיָה רִשּׁוֹתוּ וְהִינּוּ בְּפֿסִיק' וּמְדִידָה דְאִילוּ בְּלָא מִדָּד
לָא מִיבַעֲיָא לִי דְלָא קִנְיָה כְּדַפְּנִי בִין בְּכֻלִּי מוֹכֵר בְּרִשּׁוֹת לּוֹקֵחַ בִּין בְּכֻלִּי לּוֹקֵחַ בְּרִשּׁוֹת
מוֹכֵר. נְמַצָּא מְזֵה פֿשוּט דְמִדָּד קוֹנְיָה בְּכֻלִּי שְׁל מוֹכֵר בְּרִשּׁוֹת לּוֹקֵחַ דְּאִין לוֹמֵר דְּרִישָׁא
אִיירִי בְּמְדִידַת לּוֹקֵחַ לְכֵן בְּמִדָּד וּפֿסַק קוֹנְיָה בְּמְשִׁיכָה וּלפ"ז הָיִ צְרִיָּה לוֹמֵר דְּבִלָּא מְדִידָה
לָא קִנְיָה בְּמְשִׁיכָה פִּינּוּן דְּבְכֻלִּי מוֹכֵר הוּא וְזֵה אִינוּ, דַּע"כ בְּמְשִׁיכַת לּוֹקֵחַ קוֹנְיָה אִפִּילוּ בְּכֻלִּי

שֶׁל מוֹכֵר בְּלֹא מְדִידָה דְּהָא קְתָנִי סִיפָא פֶּרְקוֹן וְהַכְנִיסוֹן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ דַּג"כ בְּכָלִי שֶׁל מוֹכֵר
הוּא וְאִפְ"ה קוֹנָה בְּמַשִּׁיכָה בְּלֹא מְדִידָה הָרִי דַע"כ בְּמַשִּׁיכָה אֵין צָרִיךְ מְדִידָה.

וְע"כ רִישָׁא דְּבַעֵי מְדִידָה אִפִּי בְּמְדִידַת מוֹכֵר מִיִּגְרִי וְרִשּׁוֹתוֹ הוּא דְּקוֹנָה ש"מ כְּלִי שֶׁל מוֹכֵר
בְּרִשּׁוֹת לֹקַח קוֹנָה. וּמַשְׁנֵי בְּמַתְאֲכְלִי דְּתוֹמִי וְע"כ קוֹנָה בְּסִיפָא בְּלֹא מְדִידָה מְשׁוּם דְּהִנְה
מְשִׁיכָה בְּלֹא כְּלִי דְּמוֹכֵר אֲבָל מְשִׁיכָה בְּכָלִי דְּמוֹכֵר בְּעֵי מְדִידָה וְא"כ י"ל דְּבַרְרִישָׁא בְּמְדִידַת
לֹקַח מִיִּגְרִי וּמְשׁוּם מְשִׁיכָה הוּא דְּקוֹנָה וְכִינּוֹן דְּבְּכָלִי שֶׁל מוֹכֵר הוּא בְּעֵי מְדִידָה וּלְעוֹלָם
כְּלִי שֶׁל מוֹכֵר בְּרִשּׁוֹת לֹקַח אִפִּילוּ בְּמְדִידָה אֵין קוֹנָה.

וְהַשְׁתָּא מְבוֹאֵר בְּפִירְש"י דְּפִי בַע"ז ד' ע"ב דְּבַרְרִישָׁא פֶּתַב דְּאִם מְדַד וּפְסַק קְנִי לִי בֵּיתוֹ
אֲבָל פֶּרְקוֹן אַע"ג דְּלֹא מְדַד קְנִיָּא לִי בְּמַשִּׁיכָה עַכ"ל ע"ש. הָרִי דְּפִי פְּפִי דַעַת רְבָּא פְּאֵן
שְׁפַרְשְׁתִּי דְּבַרְרִישָׁא מְדַד וּפְסַק קְנִי לִי בֵּיתוֹ אֲבָל סִיפָא פֶּרְקוֹן דְּמַשִּׁיכָה לֹא בְּעֵי מְדִידָה.

זֶה נִלְע"ד בְּרוּר בַּש"ס וּבְרִש"י דָּף קל"ד ע"ב גְּמָרָא הָא נְמִי תְּנִינָא כו' יֵשׁ לִי אַחִים כו'.
הָא דְּהַוְצָרָה הַש"ס לְהַבִּיא סִיפָא דִּישׁ לִי אַחִים.

נ"ל ע"כ דְּקִי"ל דְּעַד אֶחָד נֶאֱמָן לֹא יֵשׁ לוֹ בְּנִים לְהַתִּיר' לְשׁוּק אִפִּילוּ קְרוּב חוּץ מִבְּעַל
אֵי לֹא דְּהִנְה לוֹ מְגוֹ אֵין נֶאֱמָן מְשׁוּם דְּסִמְכָה עַל הַבְּעַל וְלֹא דִּינְיָה כַּמ"ש הַרְמַב"ם פ"ג
ה' יבום. וּלְפ"ז מְרִישָׁא דְּאָמֵר יֵשׁ לִי בְּנִים נֶאֱמָן י"ל מַש"ה תְּנִי דְּאָמֵר כֵּן כְּשַׁעַת מִיתַתּוֹ
דְּר"ל דְּאָמֵר כֵּן לְפִטוֹר אֶת אִמּוֹ מִהִיבּוּם כְּשִׁימּוֹת אָבִיו דְּעַד הַשְׁתָּא שְׁהִיָּה חַי הִנְהָ אִמּוֹ
בְּחֻזְקַת הַיָּתֵר לְשׁוּק כְּשִׁימּוֹת אָבִיו שְׁהוּא הִנְה פּוֹטְרָה וְעַתָּה בְּשַׁעַת מִיתַתּוֹ אָמֵר יֵשׁ לִי
בְּנִים ע"כ כְּשִׁימּוֹת אָבִיו בְּנִים פּוֹטְרִים אִמּוֹ מִיבּוּם לְכֵן נֶאֱמָן דַּע"א אִפִּילוּ קְרוּב נֶאֱמָן
כְּדָפִי'.

אֲבָל מִתְּנִי דְּמִיִּגְרִי בְּבַעַל עַל אִשְׁתּוֹ דְּאֵין נֶאֱמָן אֲלֵא מְשׁוּם מְגוֹ כַּמ"ש אֲבָל מִדְּתַנּוּ בְּסִיפָא
יֵשׁ לִי אַחִים ע"כ בְּאִשְׁתּוֹ מִיִּגְרִי פְּרִיךְ שְׁפִיר: בְּרִשְׁב"ם ד"ה וּמַשְׁנֵי הַתָּם דְּלֹא מוֹחֲזַק לוֹ
כו' וְצ"ע דְּאִפִּי אֵי אֲתִי אֶחָד לְאַחַר מְכָאֵן וַיֹּאמֶר אַחְוָה דְּמִיתְּנָא אֲנָא כו' הַקְּשָׁה מְהִרְש"א
דְּאֵין קִי"ל דְּאִפִּילוּ ע"א אֵין נֶאֱמָן לְאֹסְרִי ע"ש.

וְנ"ל לְפִרְשׁ דַּה"ק נ"מ בְּזֶה דְּאֹמֵר יֵשׁ לִי בְּנִים נֶאֱמָן לְעִנּוּן אֵי אֲתִי אֶחָד לְאַחַר מְכָאֵן
וְאָמֵר אַחְוָה דְּמִיתְּנָא אֲנָא וְלֹא הִנְה לוֹ בְּנִים וְע"כ רּוֹצֵה לְכַנּוּס אִשְׁתּוֹ הַתָּם יְבִיָּה הִנְה הַדִּין
נוֹתֵן דַּמְמ"נ הִנְה מוֹתֵר לְנוֹשְׂאָה דְּאִם אֲמַת אָמֵר שְׁהוּא אַחִיו שֶׁל מַת רְאוּי לוֹ לִיִּבְמ' אֵי
לֹא סְמַכִּינוּ עָלָיו.

אֲלֵא דְּלֹא אַחִיו שֶׁל מַת הִיא. א"כ שְׂרִי לוֹ כְּמוֹ דְּשְׂרִיָּא לְכָל הָעוֹלָם דְּהִיא בְּחֻזְקַת הַיָּתֵר
לְשׁוּק אֲבָל הַשְׁתָּא דְּהַבְּעַל אָמֵר יֵשׁ לִי בְּנִים דְּאִהְיֵי דְּבוֹרָא דְּבַעַל לְאַחְזוּקִי לְחֻזְקִי'.

פִּי הוֹאִיל וְדְּבוּרוֹ דְּבַעַל מְסִייעָא לְחֻזְקָה מִתְּנִינּוּ לְבַעַל כְּאִלוּ עֲדִים הַעִידוּ יֵשׁ לוֹ בְּנִים
לְכֵן זֶה שְׁאָמֵר אַחְוָה דְּמִיתְּנָא אֲנָא מְהִימֵן לְגַבִּי נְפִשְׁיָה וְשׁוֹנֵיָא אַנְפְּשִׁיָּה חֲתִיכָה דְּאִסְוֹרָא
וְאִסְוֹר לְכַנּוּסָה פִּינּוֹן דְּבַעַל שְׁאָמֵר יֵשׁ לִי בְּנִים מְהִימֵן ע"כ לֹא כָּל כְּמִינֵי דְּהִהוּא שְׁאָמֵר
שְׂאִין לוֹ בְּנִים שְׁיַכְנּוּס אוֹתָהּ.

וְהִיא לְשׁוֹן שְׁכַתְּב רְשָׁב"ם בְּזֶה כֵּן פֶּתַב רִש"י שֶׁם בְּקִדּוּשֵׁינוּ. וְזֶה נִלְע"ד בְּרוּר בְּפִירְש"י
וּבְרִשְׁב"ם וְלִדְיָנָא: בְּתוֹס' ד"ה לְיוֹרְשׁוֹ פְּשִׁטָּא כו' שְׂרִאוּי לְיוֹרְשׁוֹ כו' עַכ"ל.

נ"ל דהתוס' לא ס"ל כפי' רשב"ם דהתוס' קשיא להו לפי אמת אין אמר שמואל לעיל ליורשו ולפטור כו' פינן דליורשו לא איצטרך הל"ל רק לפטור אשתו מיבום ותו דקדוק לשון הש"ס דהתם אמר דלא מוחזק לן באחי והכי אמר דמוחזק ליה באח.

וצ"ל דה"פ דלמסקנא ה"ק הש"ס השתא דאחינו להכי דמתני' מייברי דמוחזק לן שיש לו אחין לפ"ז י"ל דגם ליורשו נמי איצטרך מתני' דהכא ולא קשיא פשיטא די"ל מתני' מייברי אע"ג דמוחזק ליה באח פ"י עד היום הנה זה מוחזק שהוא אחיו ועתה אמר עליו זה הוא בני לכן בזה הוא נאמן ליורשו אפי' נכסים שיפלו לו פשיהנה גוסס.

פינן דעד היום הנה מוחזקין ליה שהוא אחיו והוא ראוי ליורשו עם שאר אחיו נאמן עליו לומר זה הוא בני כמו שהוא נאמן על בנו שהוא בכור הואיל ועד היום הנה נמי ראוי ליורשו. ה"נ פינן שעד היום הוא מוחזק שהוא אחיו ראוי ליורשו עם שאר אחיו לכן נאמן לומר זה בני וכן לפטור מן היבום במגו.

אבל לפירושב"ם אפי' הוא בחזקת אחיו אין נאמן לומר שהוא בנו: ד"ה הואיל ובקדו לגרשה כו' מ"מ חשוב מגו לפנותה מיבם עכ"ל התוס' פ"י משום הכי לא ריע האי מגו דמאי איכפת לי' פשימות הוא אם אשתו נשאת לכהן או לאחר עכ"ל ה"ר"ן וכ"כ בחידושי הרשב"א דמוחזקת נמי לכהן.

דלא פמהרש"א שבהבין מדברי התוס' אלו דלכהן אסור וזה אינו וכן מבואר בתוס' ד"ה חזיא לכהנא כו' וכ"מ ברמב"ם וטור וכל הפוסקים וזה פשוט: ד"ה אגיל הואיל דרב יוסף כו' וש"ת מ"ט דמתני' כו' עכ"ל.

תו נדחקו התוס' ורשב"ם והר"ן לקמן בההוא עובדא ויאמר חזיא לכהנא דלאו דוקא הוא. לעד"נ ברור הו בקושיא שהקשו פאן וכן לקמן לתרץ הפל ע"פ הו דפסקו הטור ורי"ו בשם רבו וכן מדוקדק מלשון הרשב"ם ד"ה הכא אתי לאשמעי' דדוקא בהחזוק חזקה בעלמא בלא עדים ע"ז שיש לו אחין נאמן לומר זה בני.

אבל אם יש עדים שיש לו אחין אין נאמן לומר זה בני ע"ש. והטעם ע"כ פשוט הוא דבשלמא באין פאן עדים אלא דהחזוק חזקה בעלמא שיש לו אחין לכן נאמן לומר זה בני דיש פאן שני ספיקות ספק שמא אמר אמת שזה בנו דאז אשתו פטורה מיבום ואת"ל שזה לאו בנו הוא ספק שמא אין לו אחין והחזוק' לאו אמת היא לכן נאמן אבל ביש עדים שיש לו אחין שאז אין פאן רק ספק אחד של תורה שמא אין לו בנים לכן בזה אין נאמן להקל ולומר זה בני לפנותה ולהתירה לשוק.

וע"כ מה שהקשו תוס' פאן בא"ד י"ל דשאני גרשתי את אשתי דאין נאמן פינן דאנו יודעים שהיא אשת איש עד היום ואין פאן רק ספק אחד שמא גירשה הוי ממש כמו יש עדים שיש לו אחין שאין הבעל נאמן להתירה אבל מתני' מייברי דחזקה בעלמא שיש לו אחין לכן נאמן.

וכן לקמן א"ש נמי לפ"ז בההוא דאמר חזיא לכהנא ע"כ לא הנה פוננתו לומר גרשתי אלא פוננתו שיש לו בנים ומייברי ביש עדים שיש לו אחין. לכן י"ל דמתני' דנאמן לומר זה בני היינו בהחזוק בחזקה בעלמא שיש לו אחיו אבל שם מייברי ביש עדים שיש לו אחין.

ע"כ אמר למאי נִיחויש ליה הא בעל שאמר גרשתי אשתי נאמן הרי אף דאין פאן רק ספק אַחַד שְׁמָא גִירְשָׁה או לא נאפ"ה נאמן. ה"ה בַּיֵּשׁ עֵדִים שְׂיֵשׁ לוֹ אַחִין נְמִי נֶאֱמָן.

זוה נלע"ד ברור נאמת בס"ד והשתא דין הרשב"א והטור ורי"ו בפשם רבו יש לו ראיה ברורה ומקור מהש"ס: דף ק"מ ע"ב רשב"ם ד"ה ה"ג אם זכר מנה כו' יש מפרשים כו' ולא מילתא הוא פדאמר בגמ' עכ"ל הרשב"ם דוחה דברי מפרשים אלו וראיתי דהרמב"ם מפרש פן וכ"פ ש"ע סי' רנ"ג סכ"ז.

ונלע"ד לתרץ מה שהקשה הרשב"ם ה"פ דע"כ פוננתו לאפוקי תאומים דאל"כ למה לו לפרש זכר או נקבה הל"ל סתם אם תלד יטול מנה כדפריה שם באמת אחר זה אלא למעוטי מאי כו' ע"ש. ודוקא אי אמר בהדיא גם תאומים צ"ל למעוטי נפל אתי אכל בשלא הזכיר בהדיא מסתבר לומר דעל נפל לא אסיק אדעתיה דלא שכיח אלא למעט תאומים אתי דכן משמע מהש"ס לקמן שם.

אכל במשנתנו מהיכי תיתי למעט תאומים והא דצריה לפרש אם זכר אם נקבה משום דצריה לחלק בין זכר דיטול מנה ובין נקיבה דתטול ר'. זה נ"ל פשוט אכל מ"ש בס' ת"ח הוא דחוק ע"ש וגם קשה עליו דא"כ מאי פריה דף קמ"ב ע"ב ולימא לי' במבשרני.

ולפמ"ש יצא מפאן דין חדש באומר אם זכר יטול מנה אם נקיבה מנה. וילדה תאומים לא יטלו כלום: מסכת שבועות דף י"ט ע"ב בתוס' ורמינהו שבועה כו' ול"ג ברייתא כו' עכ"ל ול"נ דאין צורה למחוק הספרים וכן מבואר ברש"י דכתב בדרב אשי תני בברייתא כו' ואדרבא אני אברר דברייתא היא ולא מתני'.

דקשה עוד. דסוגיא דהכא סותר לסוגיא דנדריים כמ"ש הר"ן ורא"ש.

פאן משני מתני' באין מסרבין בו נאפ"ה שאוכל דאפילנא קאמר והתם משני אידי ואידי במסרבין מתני' דאמר אפילנא כו' מבואר בלא גילה דעתו מתחלה לא ידענו אי אפילנא קאמר אי לא אפילנא.

ותו יש לדקדק ה"תם קאמר אמתני' דהכא מדאמר שלא אוכל כו' מפלל שאוכל שאפילנא קאמר והכא אמר למימרא דאוכל שאפילנא משמע. מבואר דאין צריה הוכחה לזה: ע"כ נלע"ד ע"פ דאיתא בנדריים שם בהסוגיא.

דרב אשי לא ס"ל כאבני משום דשלא אוכל נמי שני לשונות במשמע ע"ש. פי' דקשני' ליה לרב אשי דהא גם שלא אוכל ר"ל דה"ק שבועה אם לא אוכל אלא שאוכל וא"כ למה אמר במתני' שלא אוכל דלא אפילנא קאמר ע"ש.

ועפ"ז יש לתרץ הפל. דהתם דפריה אמתני' דמיירי שם באומר השבועה שאוכל וא"כ י"ל לחלק בין השבועה שאוכל דאז י"ל השבועה אם אוכל קאמר.

אבל מתני' דהכא אמר שבועה שאוכל דאפילנא קאמר. לכן פריה מדקאמר שלא אוכל מפלל שאוכל דאפילנא קאמר ר"ל.

אי ס"ד באומר השבועה שאוכל שלא אפילנא קאמר למה אמר בסיפא שלא אוכל הל"ל השבועה שאוכל והכי הל"ל שבועה' שתים שבועה שאוכל השבועה שאוכל דהוי רבותא

טפי אלא ע"כ אפי' השבועה שאוכל דאפילנא משמע ומשני שם אבני לעולם דיש חילוק בין שבועה שאוכל דלעולם משמע אפילנא.

ובין השבועה דמשמע שתי לשונות. ומשני דהתם מיירי במסרבין ואמר לא אפילנא לכו לא אפילנא משמע.

אבל מתני' דהכא במסרבין בו ואמר אפילנא לכו לא מצי למימר בסיפא השבוע' שאוכל כיון דמיירי במסרבין בו גם השבועה שאוכל שאפילנא משמע. לכו אשמעינן מתני' דלא תימא גם שבועה שאוכל נמי ב' לשונות במשמע קמ"ל מתני' דשבועה שאוכל אפי' אמר תחלה לא אפילנא אפ"ה דאפילנא משמע.

ושבוע' שלא אוכל אפי' אמר תחלה אפילנא אפ"ה דלא אפילנ' הוא. ושם ס"ל להש"ס באם אין מסרבין בו כלל יש לספק אי אפילנא הוא אי לא אפילנא ותרתי מתני' איירי במסרבין.

ולכו אתי שפיר דהש"ס דהכא פריף מברייטא משום דמתני' לא רצה למפרך די"ל כמו שתירץ הש"ס שם דמוקי תרנוייהו מתני' במסרבין בו והתם באמר תחלה לא אפילנא והכא איירי באומר אפילנא.

לכו משמע שפיר דאפי' השבועה שאוכל דאפילנא קאמר אבל שבועה לא משמע שתי לשונות אלא שלא אוכל אפי' אמר תחלה דאפילנא אפ"ה שבועה שלא אוכל דלא אפילנא קאמר וכדפי'.

ע"כ פריף מברייטא דתני' ביה שבועה ואפ"ה לא אפילנא הוא לכו לא הוצרך לדייק כי התם מדקאמר שלא אוכל כו'. ולכו לא מצי הש"ס לשנוי כי התם לאוקמי תרנוייהו במסרבין פאן דאמר אפילנא וכאן דאמר לא אפילנא דא"כ קשה איך אפשר לאוקמי מתני' דהכא דאמר תחלה אפילנא דקשה אפי' שבוע' שלא אוכל נמי דאפילנא קאמר ואמאי תנו שלא אוכל דלא אפילנא הוא.

דהא כמו שיש בשבועה שאוכל תרי לישני ה"נ בשלא אוכל כדפי'. ובשלמא בסוגי' דנדרים דמשני פן התם יש לחלק בין שבועה להשבועה כדפי' אבל פאן לכו פריף מברייטא.

ע"כ הוצרך פאן לשנויי התם מיירי במסרבין אבל מתני' מיירי באין מסרבין בו ע"כ אתי שפיר דבאין מסרבין שאוכל דאפילנא משמע ושלא אוכל דלא אפילנא הוא אבל בגילה דעתו אז בין שאוכל ובין שלא אוכל אזלינן אחר גילוי דעתו שהתחיל.

אי אמר תחלה אפילנא אפילנא משמע ואי בתחילה כו'. זה נ"ל ברור: מסכת עבודה זרה דף כ' ע"ב רש"י ד"ה ע"מ לשחוט שהתנה עמו בפ' עכ"ל.

דברי רש"י הם תמוהים מאוד לכאורה ולמה לא כתב פן אמתני' בע"מ לקוץ או בפרייתא דקמה. ונלע"ד ברור דרש"י מתרץ בזה תמיהת התוספות.

דהתוס' תמהו בד"ה בהמה ע"מ לשחוט כו' ונ"ל לתרץ תמיהתם והא ע"כ רב הונא דאמר לעיל כל מידי דאיכא למיתלי תלינן ע"כ באיסור דרבנן מיירי ותיינו מכירה בהמה לגוי גזירה דרבנן משום שאלה כדאי דף ט"ו דספק דרבנן להקל.

ותדע דאל"כ תקשה על רב הונא ממתני' ומברייתא דקמה ע"מ לקצור דמבואר הא סתמא לכ"ע אסור ונהרי יש לתלות דגוי יקצור לאלתר אלא ע"כ כדפני' דכאן הוא לאו דלא תקנם דמדאורייתא הוא ע"כ לא תלינו להקל.

ולפ"ז לק"מ דשאני התם פינו דמכר לו סתם בהמה להגוי ליכא איסור דאורייתא דאף אם הגוי יעשה בו מלאכה בשבת בהמה היא של גוי ושרי מן התורה אבל פאן מיירי דהתנה עמו על תנאי זה מכר לו שאם לא ישחוט הגוי את בהמה יתבטל המקח לכן אם באמת לא ישחוט הגוי בהמה יתבטל המקח ויהיה בהמה של ישראל ביד הגוי בשבת והגוי יעשה מלאכה בבהמה בשבת ויבא לידי איסור דאוריית' דישאל מצנוה על שביעת בהמתו בשבת.

ונה הוא פנונת רש"י שכתב שהתנה עמו בפירוש מחמת איזה טעם שיש לו על זה שאם לא ישחוט הגוי בהמה יתבטל מקחו לכן הוי ספק שיבא לידי איסור תורה לכן לא תלינו בזה להקל והוי דומיא דקמה ואילן דלעיל דהו של תורה.

והשתא מתורץ מה שתמה הרא"ש על הרי"ף שהביא בענין זה דבהמה ע"מ לשחוט זו אליבא דר' יהודה וסתם מתני' כר"מ וע"כ הוכיח הרא"ש דדעת הרי"ף לפסוק כר' יהודה דלא פסתם משנה ונדחק ע"ש.

אבל לעד"נ ונדאי גם הרי"ף ס"ל דהלכה כסתם משנתנו דלא כר' יהודה והא דהביא בענין זה משום דסד"א פיון דאפילו בסתמא קיל"ן לעיל דתלינו דאימור לשחיטה ובנה כ"ש אם הותנה עמו ע"מ לשחוט דשרי.

לכן הביא רי"ף בענין זה דע"כ צ"ל דע"מ לשחוט גרע טפי וכדפירש' וע"כ קיל"ן להלכה דאומר ע"מ לשחוט אסור וכר"מ דבמדי דאורייתא לא מהני תנאי. נמצא י"ל דהלכה כסתם מתני'.

זה נ"ל ברור ואמת בש"ס ובברש"י ורי"ף: מסכת הוריות דף ו' רש"י ד"ה ר' יהודה אומר פולן ימותו כו' הקשה המהרש"א לא ידענא כו' ולק"מ דראיתו של אבני אינו אלא מפר יה"כ אבל שעריר יה"כ לכ"ע מכפר על ישראל על טומאת מקדש וקדשיו כדאי' בשבועות דף י"ג בפ"ק.

ור"י פליג נמי בשעריר דשל ציבור היא ואמר פולן ימותו וכ"מ ברש"י ד"ה א"ל רב יוסף כו' לכן פירש"י דהכי ס"ל בתמורה דף ט"ו במשנתנו שם וזה פשוט: דף י"ג רש"י ד"ה מתני' ליה רבי כו' פ"ק א"ק א"ל ר"מ אלו היתה תמורה לא היה קרב כדילפינו שם פ"ק אף בכור גו' כו' כצ"ל ופשוט הוא ומינשב תמיהת מהרש"א ז"ל בזה: מסכת זבים פ"ד משנה ו' חומר בנזב מבמת שהזב עושה משכב ומושב לטמא אדם לטמא בגדים וע"ג לטמא אוכלין ומשקין מה שאין המת מטמא וכתב ר"ש ז"ל אע"פ שטומאה בוקעת ועולה ויורדת מכל מקום אין משכב שתחתיו מטמא אדם לטמא בגדים אבל על גביו קשה דמת נמי מטמא לטמא אוכלין ומשקין דהא טומאה בוקעת ועולה.

ויש לפרש כגון עלי' מןפסקת ע"ש שנדחק בזה ואחריו נמשך רע"ב. ותימא גדולה על הגאון רבינו שמשון ורע"ב שנדחקו בקושניא זו באמת אין פאן שום קושניא דמשנה ערוכה היא פי"א ופט"ו דאהלות דטבלות של עץ או קפילי בגדים זו ע"ג זו אם העליונה

גבוה מהארץ טפח אעפ"י שאחרים תחתיהם ואין הקלל פנוי אפ"ה מביא את הטומאה דהוי קלל טפח וא"כ ונדאי דהעליון חוצץ נמי בפני טומאה כמו כל אהל שתחתיו קלל טפח שחוצץ בפני הטומאה ואנו קיל"ן ס"פ י"ו מכלים ובפ' כ"ד שם דמפץ שאין עשוי לשכיבה אין מקבל שום טומאה.

וע"כ משפחת לה פאן בפשוטי פגון שהמת מונח ע"ג מפץ שאין עשוי לשכיבה ותחת המפץ מונח משפכות ומושכות בגובה טפח ויותר מן הארץ ע"כ בזה הנה טמא כל המשפכות לטמא אדם לטמא בגדים אבל במת כלם טהורים מפלום פינון דהמפץ גובה טפח מהארץ חשיב אהל לחצוץ בפני הטומאה.

וכן אם פמה חפצים מונחים על המת ועל המפצים מונחים משפכות ומושכות אם בזה הנה פן כל המשפכות טמאים לטמא אוכלין ומשקין ובמת טהורים לגמרי דמפץ הגבוה מהארץ טפח מפסיק וחוצץ בפני הטומאה כדין אהל שחללו טפח.

זה נ"ל ברור: תו תמוה על הרע"ב שם שכתב ג"כ שבמת משפכ שתחתיו אין מטמא אדם לטמא בגדים ובזה מותר בזה. הא קיל"ן רפ"א דאהלות דכלים שנוגעים במת נעשים אבי אבות הטומאה לטמא אדם ואותו אדם מטמא כלים.

בשלא על הר"ש שכתב זאת לק"מ דהר"ש לשטתו דכתב בריש מס' אהלות דמתני' שם מייירי דוקא בכלי מתכות דחרב הרי הוא כחלל אבל שאר כלים נעשים ראשון לטומאה אבל הרע"ב שכתב שם כדעת רמב"ם דלאו דוקא חרב הוא דכתיב דה"ה כל כלים אלא לאפוקי מפלי חרס.

וכאן ע"כ לא מייירי מפלי חרס דכלי חרס אין נעשים משפכ ומושב כדאי' בשבת ר"פ ר"ע א"כ קשה על הרע"ב וצ"ע: תם ונשלם שלב"ע (לשון אא"ז הרב מוה' אהרן ז"ל בסוף הספר שהביאו לדפוס פעם הראשון) אמן שבח והודי' ה' גמר בעדי וזכני לברוך על המוגמר ראו נא והביטו הנהיגה כדבר הגדול הזה או הנשמע פמנהו כספרים חדשים מקרוב פאו בערתי חצני והוצאתי ת"ל מפח אל הפועל פעולתו אמת קנה חכמה מה טוב מחרוץ טוב טוב יאמר הקונה.

וזכות אבי אמי הגאון החסיד ז"ל יעמוד לי ולזרעי ולזרע זרעי אמן: ותושלם המלאכה ביום ב' ער"ח אדר שני שנת תרל"ח לפ"ק פה ווארשא